

Ex bibliotheca
Steph. Quatremeri.

LIV.F

4°
Exeg. 9/4 d

Bonjour

THE
M. T. M.

AND
A. T. M.

OF
THE

OF

OF

UP

S E L E C T Æ
IN SACRAM SCRIPTURAM
DISSERTATIONES

Actæ in Seminario Montis-Falisci

JUSSU S. R. E. CARDINALIS

MARCI--ANTONII
BARBADICI

Archiep. Episc. Montis-Falisci, & Corneti,
E T S S. D. N.

CLEMENTI XI.
PONT. OPT. MAX.

D I C A T Æ,

Ac copiosissimis indicibus auctæ & illustratæ,

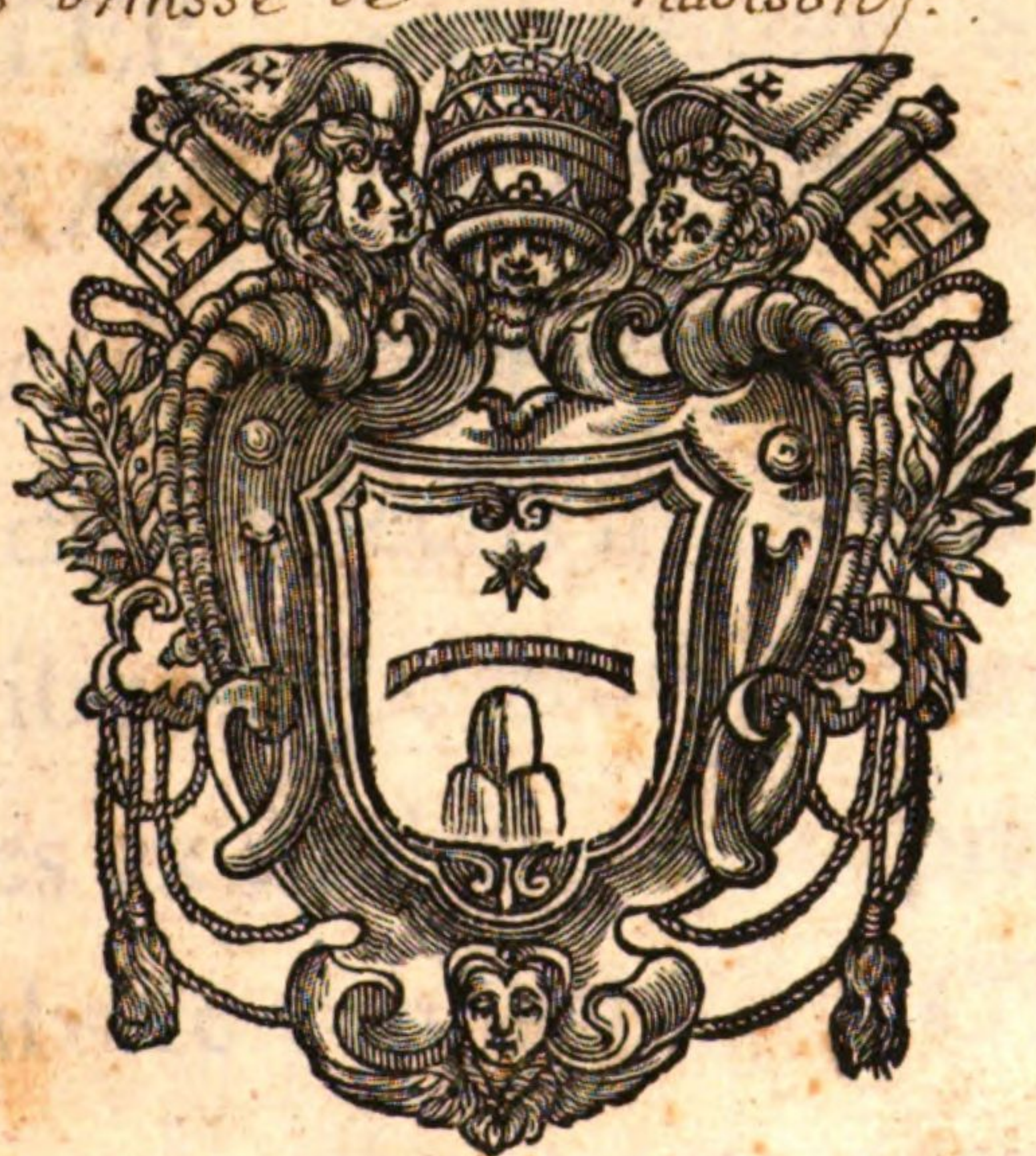
A U C T O R E

F. GUILLELMO BONJOUR TOLOSANO

Ordinis Eremitarum S. Augustini, in Seminario Montis-Falisci

Scripturæ Sacræ interprete.

Ex libris d'Ansse de Villoison).

APUD MONTEM-FALISCUM, MDCCV.

Ex Typographia Seminarii.

) (

Superiorum Permissu.

IN 24 APRIL 1801
D. 24 APRIL 1801
JULIUS E. CARDINALIS
MARC-ANTONI
BARBAD
Arch. Ep. Anton. de
E. 22. 12. 1801
CEMENTI XI
POST OPT. MAY.
D. 1. C. A. 1. 1801
Acceptationis indicibus et illustris

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS

AD MONTENAPOLIM
L. T. 1801
Superiorum 1. 1801

CLEMENTI XI. PONT. MAX.

Istit se iterum, BEATISSIME PATER, Sacratissimis SANCTITATIS VESTRÆ pedibus Triduana de Canone librorum sacrorum concertatio: quòd non fuerit diducenda à Selectis in Sacram Scripturam dissertationibus, hoc brevi volumine comprehensis. Tres ex multis, quas prælo destinaveram, non abs re veniunt SANCTITATI VESTRÆ nuncupandæ: prima propter Christum

cujus vices geris : secunda propter Ecclesiam, cuius in arca figuratæ hodie tractas gubernacula : tertia propter religionem , quam à prima mundi ætate ad nos transmissam vindicas, & tueris , ab errorum novitate . In prima enim ago de Hebdomadibus Danielis , quas Christi passio terminat: in secunda de anno diluvii universalis, quo chronologia sacra universa illustretur: in tertia incumbo totus ad sacram primæ mundi ætatis historiam extricandam, & elucidandam variis observationibus . Hoc mei moduli obsequium triplex Tibi uni , BEATISS. PATER, debeo, ceu legitimo Vicario Christi, ceu vigilantissimo Ecclesiæ universæ Pastori, ceu summo puræ , ac veræ religionis Assertori, & Vindici.

SANCTITATIS VESTRÆ

Benedictionem Apostolicam

Humillimè efflagitans , & implorans, omnium abiectissimus
F. Guillelmus Bonjour Augustinianus.

SYL-

V

SYLLABUS
DISSERTATIONUM
TRIDUANA

De Canone Librorum Sacrorum

CONCERTATIO

*Acta in Seminario Montis-Falisci, & habita
per dialogos,*

INTERLOCUTORIBUS

Catholico, Hæretico,
Judæo, Samaritano,
Ethnico, Politico.

DIALOGUS I. pag. (1)

DIALOGUS II. (15)

DIALOGUS III. (31)

DISSERTATIO I.

De septuaginta Hebdomadibus Danielis. pag. 1

§. I.

*De tempore quo Daniel habuit revelationem de Se-
ptuaginta Hebdomadibus.* 2

† 3

§. II.

§. II.

De epocha Hebdomadum annalium, quas propter annos Sabbaticos observarunt Judæi post obtentam ab Artaxerxe Longimano autonomiam. 4

§. III.

De modo revocandi LXX. Hebdomades Danielis ad calculos LXX. Hebdomadum annalium ductarum à restituta per Esdram Republica Judaica. 9

DANIELIS HEBDOMADES. II

§. IV.

De Septuaginta annis desolationis Jerusalem prædictis à Jeremia, & de septuaginta annis Sabbaticis inde perspectis à Daniele in visione LXX. Hebdomadum. 20

§. V.

De Hebdomade Sexagesima secunda ab edicto, & de septima supra Sexagesimam secundam elapsa. 23

§. VI.

De una Hebdomada, quam Daniel vidit futuram post Passionem Christi, & de dimidio Hebdomadis in quo defecit hostia, & sacrificium, fuitque in templo abominatio desolationis. 26

§. VII.

§. VII.

*De magnis difficultatibus quibus se implicant qui di-
versam à nostra sententiam tuentur de Hebdoma-
dibus Danielis.* 32

§. VIII.

De eodem argumento contra plerosque recentiores. 36

CHRONOTAXIS ATTICO-PERSICA RE-
GNI ARTAXERXIS LONGIMANI. 43

DISSERTATIO II.

DE ANNO DILUVII UNIVERSALIS,

*Ejusque characteribus, quibus Chronologia sa-
cra universa illustratur.* 45

§. I.

*De præcipuis intervallis temporum ante, & post di-
luvium universale usque ad vulgarem Christi nati-
epocham.* ibid.

§. II.

*De forma anni primitivi, & patriarchici, quo fa-
ctum est diluvium.* 52

§. III.

§. III.

De die quo cœpit diluvium ex Chaldaicis, & Ægyptiacis antiquitatibus, & de æra mundi conditi inde illustrata. 57

CALENDARIUM HISTORICUM

Ad annum mundi 1656. ante æram Christianam 2291. 65

§. IV.

De modo investigandi dies anni vagi Ægyptiorum in diebus anni Romanorum Juliani ante, & post Christum natum. 71

CALENDARIUM ÆGYPTIO-
ROMANUM.

74

§. V.

De universalitate diluvii Noetici. 86

§. VI.

De diluvio factò sub Cecrope, deque nexu chronologiæ sacræ cum Græca postdiluviana. 90

§. VII.

*De æra Attica auctoris marmorum Arundellianorum, & de primis Atheniensium regibus antiqui-
tati*

*tati suæ restitutis in elucidationem Chronologiæ
sacræ.* jx
98

§. VIII.

*De Chaldæorum fabulosissimis supra diluvium an-
tiquitatibus, & de accuratissima eorum à diluvio
chronologia.* 103

CHRONICUS CANON

*Antiquitatum Chaldaicarum ab anno diluvii
universalis.* III

REGES MEDORUM

*Juxta Herodotum, & juxta Diodorum ex
Ctesia.* II3

CATALOGUS CTESIANUS

*Triginta regum Afsyriorum ante Medorum
defectionem.* II7

APPENDIX

*De Afsyriorum Regibus, quorum meminit Scriptu-
ra Sacra.* II9

DISSERTATIO II.

In Historiam Sacram primæ mundi ætatis.

HABITA PER DIALOGOS.

In Academia Divinarum literarum Seminarii
Montis-Falisci. 14

DIALOGUS I.

In tria priora capita libri Genesis.

INTERLOCUTORIBUS.

Hebræo,	Ægyptio,
Phœnice,	Græco,
Latino.	

143

DIALOGUS II.

In caput quartum libri Genesis.

INTERLOCUTORIBUS.

Hebræo,	Phœnice,
Græco,	Latino.

160

DIALOGUS III.

De veritate textus Hebraici adversus calculos Editionis LXX.

INTERLOCUTORIBUS.

Hebræo,

Latino,

Græco.

173

INDEX PRIMUS.

Locorum Scripturæ Sacræ qui in Triduana concertatione, & dissertationibus citantur, illustrantur, explicantur.

189

INDEX SECUNDUS.

Vocum Hebraicarum, aliarumque Orientalium, quæ ibidem notantur, vel cum aliis conferuntur.

195

INDEX TERTIUS.

Auctorum, qui citantur, illustrantur, emendantur, probantur, vel confutantur.

201

INDEX QUARTUS.

Rerum memorabilium.

209

F.ADEODATUS NUZZI AB ALTAMURA

Sac. Theolog. Magister, totius Ordinis Fratrum Eremitarum
S. P. N. Augustini Prior Generalis.

Opus, cui titulus est *Selectæ in Sacram Scripturam Dissertationes* Sic. à Ven. P. Fr. Guillelmo Bonjour nostri Ordinis Sac. Theolog. Baccalaureo concinnatum, cum dignum publica luce repertum sit, ut Typis edi possit, facultatem præsentium tenore concedimus. Datum in Conventu nostro S. P. Augustini de Urbe die 16. Septembris 1705.

Fr. Adeodatus Nuzzi Generalis.

Loco ✠ Sigilli

Mag. Fr. Joseph. Forosempronienfis Ord. Secr.

Reg. lib. I.

Imprimatur, si videbitur.

Nicolaus Collius Vicarius Generalis.

Imprimatur,

*Alexander Mazzinellius Reverendissimi Patris
Magistri S. A. P. Vicarius.*

TRIDUANA

De Canone Librorum Sacrorum Concertatio

Acta in Seminario Montis-Falisci,

subente & presente

S. R. E. CARDINALI

MARCO-ANTONIO

BARBADICO

Episc. Archiep. Montis-Falisci & Corneti,

ET

S. S. D. N.

CLEMENTI XI.

PONT. OPT. MAX.

D I C A T A.

AF. GUILLELMO BONJOUR TOLOSANO,

Ordinis Eremitarum S. Augustini, & in Seminario Montis-Falisci divinarum literarum Professore.

APUD MONTEM-FALISCUM, MDCCIV.

Ex Typographia Seminarii. Superiorum Permissu.

CLLEMENTI XII
PONT. OPT. MAX.

APUD MONTENAPALISCUM, MDCCCLX
Ex Typographia Semanaria. Separatum Price 1/6.

PONT. MAX.

Ummo Sedis Apostolicæ judicio
cedentibus & faces submittentibus studiis do-
ctrinisque nostris, BEATISSIME PATER,

Triduanam de Canone Librorum Sacrorum concertationem culmini Pontificatûs Vestri observantissimè subjicit Seminarium Montis-Falisci. Hanc tenuitatis meæ ductu arundineo nuper egit schola divinarum literarum, quæ in amplissimo isto Seminario erecta est. Erubescō in opusculi exiguitate, in scriptionis tarditate, in styli jejunitate, in earum rerum quas tractavi, incitiâ non modicâ. Mihi fuit in animo exercere in sacris paginis & legendis & defendendis quos in cœlesti illo studio habui auditores; ut eruditi ad sermones Dei purè & castè intelligendos, horum perpetuam propugnationem sibi suscipiant. Sed aliud est cogitare, aliud cogitata perficere. Diffusus ingenio meo, dejectus industriâ, impar proposito, non audeo in spem venire boni exitûs, quem optabam. Facultas defuisse demonstratur, vel cùm argumenta gravia non sunt, vel cùm gravitas argumentorum minùs acriter inculcatur. Vitium hoc

in adeo pusilla concertatione sine dubio de-
prehendet **SANCTITAS VESTRA**. Quot
enim & quanta dicenda sunt de libris Ca-
nonicis ac divinis, quæ tamen ibi præter-
mitto! Quàm multa quibus superscedeo pro-
ferri possunt atque differi de catalogo Li-
brorum Sacrorum à quibusdam Ecclesiis olim
admisso, & de integerrimo illo Canone quem
major pars Ecclesiarum semper probavit,
hodièque recipit Ecclesia universa! Quantâ
laude & prædicatione decoranda mihi erat
incredibilis & singularis vigilantia supremi
tribunalis, supremæ cathedræ, in qua
SANCTITATEM VESTRAM di-
vina providentia collocavit! Hæc enim est
sedes Petri, ab omni erratione libera,
quæ thesauri scripturarum sanctarum fuit
semper sequestris & confirmatrix fidissi-
ma, semper custos & conservatrix dili-
gentissima, semper vindex & propugna-
trix acerrima. Hæc illa sedes, quæ à
primis

primis Ecclesiæ temporibus *Legem & Prophetas cum Evangelicis & Apostolicis literis miscet, & inde potat fidem*; ut in libro de *Præscriptionibus Hæreticorum* cap. 36. ait *Tertullianus* celebrans *Romam*, unde nobis auctoritas præsto est; explanansque quid didicerit hæc foelix Ecclesia, quid docuerit, cum *Africanis quoque Ecclesiis contesserarit*. Hæc illa sedes, quam tenuit *Damasus Papa*, à quo *Hieronymus* jussus est *Græcæ fidei* reddere *Novum Testamentum*. Hæc illa sedes, ex qua *Innocentius I.* pronunciavit celeberrimam epistolam ad *Exuperium Tolosanum Episcopum*, quæ clarè nos docet esse *Canonicos* illos libros quos *Novatores* in controversiam vocarunt. Hæc illa sedes, in qua *Gelasius I.* *Canonicos* libros ab *apocryphis* discernens censurâ suâ notavit tot scripta commentitia, quæ pro sacris & divinis venditabant antiqui *Hæretici*. Hæc illa sedes, quæ auctoritate suâ roborat *Concilia*, quo-

rum

rum decretis nititur sacrorum codicum Canon. Ista, inquam, BEATISSIME PATER, aliâque non pauca, prætermisit nostra Concertatio: si tamen dici possint prætermissa quæ pro positis & approbatis, pro veris & certis, pro exploratis & minimè dubiis habemus. Non id dico, ut excusatione aliquâ defendam ignorantiam meam: sed propter reverentiam quam matri & magistræ omnium Ecclesiarum debeo, quam exhibeo Capiti totius orbis. Unum quod tenuitati meæ succurrit non parum, fuit temporis brevitās, quæ auspiciatō me coegit tam pauca scribere; ut post singulos dialogos darem locum argumentationi quæ usitatam in scholis consuetudinem teneret. Tunc per plures horas est acerrimè disputatum tam de germanâ vetustate quàm de divinitate librorum quos agnoscimus sacros & canonicos. Dignatus est interesse disputationi Purpuratus conditor & instructor sacri hujus Seminarii, quo jubente in periculum

ac discrimen adducti sunt omnes responden-
tes, casu & fortunâ designati. Hoc SAN-
CTITATI VESTRÆ narrandum mihi sum-
psi, non ut prædicem conatum, qui facile
vertitur in meum dedecus: verum ut ei red-
dam rationem nostrorum studiorum, simul-
que exponam modum quem in illis servare
visum est. Progressus quos in erudiendis ad sa-
cras literas summoperè cupio & requiro, ope-
ram meam & navitatem haud dubiè superant;
méque deficiunt in jacta aleâ, velut impro-
vidum, temerarium & inconsultum. Scilicet
ingenium minimè voluntati est par. Quam-
quam mea temeritas inde major fortè non
fuit, nisi ut longè major SANCTITATIS
VESTRÆ Clementia cohibeat illam, & ab
omni lapsu contineat. Nihil magis desidero,
BEATISSIME PATER, nihil magis depono,

SANCTITATIS VESTRÆ PEDIBUS

Humillimè provolutus
Fr. Guillelmus Bonjour Augustinianus.

INTERLOCUTORES

Primi Dialogi.

Marcus-Antonius Barbadicus.
Petrus Galeazzus Diaconus Dioecesanus.
Octavius Moscatus Subdiaconus Dioecesanus.
Franciscus Ceccarinus Subdiaconus Dioecesanus.
Franciscus Paulius Clericus Dioecesanus.
Abb. Laurentius Leonius Tudertinus Con-
victor.

INTERLOCUTORES

Secundi Dialogi.

Franciscus Maria Lucarellus Subdiaconus Dioe-
cesanus.
Rutilius Secundianus Clericus Dioecesanus.
Dominicus-Antonius Amarius Clericus Dioece-
sanus.
Joannes Carius major Chiensis Clericus.
Cæsar-Maria Albertinus Bononienſis Clericus.
Jo. Andreas Pierius Lucensis Convictor.

INTERLOCUTORES

Tertii Dialogi.

Dominicus Polidorus Diaconus Dioecesanus.
Franciscus Nicolai Diaconus Dioeces. Cornet.
Josephus Antonius Federicus Clericus Dioecesanus.
Petrus Paulus Salvatorius Clericus Dioecesanus.
Dominicus Regolottus Romanus Clericus.
Franciscus-Antonius Antonellus Monsfali-
scensis Convictor.

D A N T E S A D I T U M

A D D I S P U T A T I O N E M

Post primum Dialogum.

Petrus Lazzarus Clericus Dioecesanus.

Post secundum Dialogum.

Petrus Bizzarrus Clericus Dioecesanus.

Post tertium Dialogum.

Joannes Maria Simonettus Centumcellensis Cle-
ricus.

R E S P O N D E N T E S

Casu designantur ad arbitrium

EMIN.^{MI} ac REVER.^{MI} CARDINALIS.
TRI.

TRIDUANA

De Canone Librorum Sacrorum

CONCERTATIO

*Acta in Seminario Montis-Falisci,
& habita per dialogos,*

INTERLOCUTORIBUS

Catholico, Hæretico,

Judæo, Samaritano,

Ethnico, Politico.

DIALOGUS I.

CATH. I.

Ritur mihi magna de Canone librorum Sacrorum altercatio non modò cum Hæretico, cum Judæo, cum Samaritano, verum etiam cum Ethnico, cum Politico. Emissas è catenis furias tartareas mihi videor videre prorumpentes in unam, sanctam, catholicam, Apostolicam Ecclesiam Romanam, non ardentibus tædis, sicut in fabulis, sed igne linguæ detrudentis adversus eam virus acerbitalis suæ. Quid non tentat

ac periclitatur superbia & pertinacia Hæretici? Quid non defugit Judæi perfidia & obduratio? Quid non machinatur Samaritani malevolentia &

A

livor?

livor? Quid inhumanum non facit Ethnici crudelitas? Quid non pravat & inquinat ejus superstitio? Quid non aspernatur ac despicit impietas intemperansque licentia Politici? Nihil tamen est extimescendum. Ecclesia Dei vivi est *columna & firmamentum veritatis* juxta dictum Apostoli in prima ad Timotheum cap. 3. v. 15. Stabilis & immutabilis est petra, supra quam ædificavit illam Christus Dominus: & *portæ inferi non prævalebunt adversus eam*. Matth. XVI. 18.

HÆR. 2. Non jactes te in victoria, quam nondum es consecutus. Assensum sustine, quem Ecclesie tuæ præbes: ut nostris ponderibus examinemus, quid debeatui cuique librorum quos in sacrum Canonem recipis.

CATH. 3. Victoria sine venditione in manibus mihi est. A rebus incertis inhibenda est assensio. At incerti non sunt libri quos sacros & divinos habet Ecclesia. Nescit illa falli, nescit fallere. Ipsa est civitas sancta Jerusalem, quam Joannes cap. XXI. Apocalypsis vidit *descendentem de cælo à Deo, habentem claritatem Dei . . . Lucerna ejus est Agnus . . . Non intrabit in eam aliquod coinquinatum, aut abominationem faciens & mendacium*.

JUD. 4. Ut audio, ô Catholice, describis mihi quam expecto, civitatem veritatis, novam Jerusalem, de qua nempe Zacharias Propheta dixit cap. VIII. vers. 3. *נקראה ירושלם עיר האמת* *Vocabitur Jerusalem civitas veritatis*. Tunc enim juxta vaticinium Sophoniæ cap. 3. vers. 13. *שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב ולא ימצא בפיהם לשון חרמית: Reliquia Israel non facient iniquitatem, non loquentur mendacium, & non invenietur in ore eorum lingua dolosa*.

SAM. 5. Si novam Jerusalem expectes, ô Judæe: ego Samaritanus expecto novum montem Garizim. Patres nostri in monte hoc adoraverunt: & vos dicitis, quia Jerosolymis est locus, ubi adorare oportet. (Joan. IV. 20.) Garizitanum templum non puto inferius Jerosolymitano. Garizitana Synagoga non novit Jerosolymitanæ cedere. Legit ista libros Moïsis, legit & illa etiam cum notâ longè altioris antiquitatis; cùm literæ Samaritanæ sint Judaicis antiquiores.

ETH. 6. Animosè & fortiter, mi Samaritane. Tuum templum, tua Synagoga me confirmant propè diffidentem meis lucis, meis fanis, meis aris, meis focis, meis ritibus: me propè perditum recreant: me sublevant stratum & abjectum. Scio Gentes quas Assyriorum rex Asor-haddan collocavit olim in civitatibus Samariæ pro filiis Israel in Assyriam deportatis fuisse *timentes quidem Dominum, sed nihilominus & idolis suis servientes*. ut dicitur in quarto Regum cap. XVII. v. 41. Scio templum Garizitanum, compellente Antiocho Epiphane rege Syriæ, cognominatum esse templum mei *Jovis Hospitalis*. 2. Machab. VI. 2. Scio Samaritanos patrocínio istius inscriptionis templum illud factum testum ab omni periculo conservasse. Scio eosdem morem Gentilium meorum gerentes dedisse ad laudatum regem literas inscriptas *Βασιλεῖ Ἀντίοχῳ Θεῷ Ἐπιφάνει* *Regi Antiocho, Deo Epiphani*, teste Josepho lib. 12. Antiquit. c. 7. Macte igitur, mi Samaritane. Pete exempla ex majorum tuorum factis: cœremonias meas amplectere: ædifica novum templum, quod inscribatur meis Diis: perniciem & exitium tibi tuisque in potestatem meam cadentibus non dabo, quandiu posita.

posita in sacris illis ædibus nomina deorum meorum stimulos ad colendum eos mihi admovebunt.

CATH. 7. Quid dicis, quid agis Ethnice? Quâ Samaritane & Judæe tenemini expectatione? Ecclesia Christi vocatur *Jerusalem, civitas veritatis, & mons Domini exercituum, mons sanctificatus* secundum laudatam Prophetiam Zachariæ. Jesus Nazareus, æterni fœderis à Deo cum hominibus pacti sequester, & Scripturarum Sanctarum finis, est verus Messias qui seipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret, mundans lavacro aquæ in verbo vitæ: ut exhiberet ipse sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid hujusmodi, sed ut sit sancta & immaculata. Sic scribebat Divus Paulus ad Ephesios cap. 5. v. 25. quando jam multi ex Judæis, ex Samaritanis, ex Gentilibus, Christo nomen acceperant: quando jam reliquæ Israel fideles non faciebant iniquitatem, nec loquebantur mendacium: quando Christiani Samaritæ desciverant à caeremoniis Gentilium, ut Christiano ritu viverent: quando ipsi Gentiles qui Christianam religionem profitebantur, reliquerant suos ritus, ut dignam Christiano homine vitam agerent.

POL. 8. Serviamus temporis, ô Catholice. Cupiditas & studium defendendi Canonis librorum quos veluti sacros legis in tua Ecclesia, nocebit tibi non parum, nocebit & sacris tuis codicibus. Si Judæi reduces è Babylone admisissent Samaritanos ad reedificationem sui templi, ad communionem suæ Ecclesiæ, si societatem aliquam cum illis inivissent, exagitatores Judæorum non fuissent Samaritani. Illi sine mora instaurassent suum templum: isti sine repugnantia libros multos accepissent, quos præter Pentateuchum habet Canon Judaicus. Ministri regis Antiochi (teste auctore libri primi Machabæorum cap. 1. v. 56.) *libros legis Dei combusserunt igni, scindentes eos: & apud quemcumque inveniebantur libri testamenti Domini, & quicumque observabat legem Domini, secundum edictum regis trucidabant eum.* Hujusmodi calamitas non accidit Samaritanis, qui rebus suis commodisque servientes legem Dei custodiebant cum Gentium legibus. Quid non fecit & sævities Ethnicorum adversus libros sanctos, furentibus in religionem Christianam Diocletiano, & Maximiano imperatoribus? Ipso statim exordio atrocissimæ persecutionis quam Nicomediensis Ecclesia passa est die Terminalium, *ut quasi terminus imponeretur huic religioni*, revulsis Ecclesiæ foribus *scripturæ repertæ incenduntur*: ait scriptor illius ætatis Lactantius Firmianus lib. de Mortibus Persecutorum, cap. 12. Ejusdem in sacras ædes, sacrosque libros persecutionis testem oculatum præbet se Eusebius lib. 8. Historiæ Ecclesiasticæ, cap. 2. *Hæc omnia, inquit, nostris temporibus completa sunt, tunc cum ædes sacras solo æquari ac funditus subverti, sacros divinarum Scripturarum libros in medio foro concremari, oculis nostris vidimus.* Nonne satius & commodius erat Christianis connivere in ritibus Ethnicorum, quàm sacris libris orbari: quàm privari sacris ædibus: quàm ad omne periculum invidiamque opponi?

HÆR. 9. Meum consilium accommo ad tuum, vir mei meorumque amatissime. Novi mea commoda quærere: novi obsequi tempestati: novi meas hæreses versare ad novos casus temporum, atque huc & illuc torquere & flectere. Solvo me religione Catholici, & ex animo meo scrupulum

livor? Quid inhumanum non facit Ethnici crudelitas? Quid non pravat & inquinat ejus superstitio? Quid non aspernatur ac despicit impietas intemperansque licentia Politici? Nihil tamen est extimescendum. Ecclesia Dei vivi est *columna & firmamentum veritatis* juxta dictum Apostoli in prima ad Timotheum cap. 3. v. 15. Stabilis & immutabilis est petra, supra quam ædificavit illam Christus Dominus: & *portæ inferi non prævalebunt adversus eam*. Matth. XVI. 18.

HÆR. 2. Non jactes te in victoria, quam nondum es consecutus. Assensum sustine, quem Ecclesiæ tuæ præbes: ut nostris ponderibus examinemus, quid debeatur cuique librorum quos in sacrum Canonem recipis.

CATH. 3. Victoria sine venditione in manibus mihi est. A rebus incertis inhibenda est assensio. At incerti non sunt libri quos sacros & divinos habet Ecclesia. Nescit illa falli, nescit fallere. Ipsa est civitas sancta Jerusalem, quam Joannes cap. XXI. Apocalypsis vidit *descendentem de cælo à Deo, habentem claritatem Dei . . . Lucerna ejus est Agnus . . . Non intrabit in eam aliquod coinquinatum, aut abominationem faciens & mendacium*.

JUD. 4. Ut audio, ô Catholice, describis mihi quam expecto, civitatem veritatis, novam Jerusalem, de qua nempe Zacharias Propheta dixit cap. VIII. vers. 3. *נקראה ירושלם עיר האמת* *Vocabitur Jerusalem civitas veritatis*. Tunc enim juxta vaticinium Sophoniæ cap. 3. vers. 13. *שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב ולא ימצא בפיהם לשון תרמית: Reliquia Israel non facient iniquitatem, non loquentur mendacium, & non invenietur in ore eorum lingua dolosa*.

SAM. 5. Si novam Jerusalem expectes, ô Judæe: ego Samaritanus expecto novum montem Garizim. Patres nostri in monte hoc adoraverunt: & vos dicitis, quia Jerosolymis est locus, ubi adorare oportet. (Joan. IV. 20.) Garizitanum templum non puto inferius Jerosolymitano. Garizitana Synagoga non novit Jerosolymitanæ cedere. Legit ista libros Moïsis, legit & illa etiam cum notâ longè altioris antiquitatis; cum literæ Samaritanæ sint Judaicis antiquiores.

ETH. 6. Animosè & fortiter, mi Samaritane. Tuum templum, tua Synagoga me confirmant propè diffidentem meis lucis, meis fanis, meis aris, meis focis, meis ritibus: me propè perditum recreant: me sublevant stratum & abjectum. Scio Gentes quas Assyriorum rex Asor-haddan collocavit olim in civitatibus Samariæ pro filiis Israel in Assyriam deportatis fuisse *timentes quidem Dominum, sed nihilominus & idolis suis servientes*. ut dicitur in quarto Regum cap. XVII. v. 41. Scio templum Garizitanum, compellente Antiocho Epiphane rege Syriæ, cognominatum esse templum mei *Jovis Hospitalis*. 2. Machab. VI. 2. Scio Samaritanos patrocínio istius inscriptionis templum illud factum tectum ab omni periculo conservasse. Scio eisdem morem Gentilium meorum gerentes dedisse ad laudatum regem literas inscriptas *Βασιλεῖ Ἀντιόχῳ Θεῷ Ἐπιφάνει* *Regi Antiocho, Deo Epiphani*, teste Josepho lib. 12. Antiquit. c. 7. Maeste igitur, mi Samaritane. Pete exempla ex majorum tuorum factis: cœremonias meas amplectere: ædifica novum templum, quod inscribatur meis Dñis: perniciem & exitium tibi tuisque in potestatem meam cadentibus non dabo, quandiu posita.

posita in sacris illis ædibus nomina deorum meorum stimulos ad colendum eos mihi admovebunt.

CATH. 7. Quid dicis, quid agis Ethnice? Quâ Samaritane & Judæe tenemini expectatione? Ecclesia Christi vocatur *Jerusalem, civitas veritatis, & mons Domini exercituum, mons sanctificatus* secundum laudatam Prophetiam Zachariæ. Jesus Nazarenus, æterni fœderis à Deo cum hominibus pacti sequester, & Scripturarum Sanctarum finis, est verus Messias qui seipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret, mundans lavacro aquæ in verbo vitæ: ut exhiberet ipse sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid hujusmodi, sed ut sit sancta & immaculata. Sic scribebat Divus Paulus ad Ephesios cap. 5. v. 25. quando jam multi ex Judæis, ex Samaritanis, ex Gentilibus, Christo nomen acceperant: quando jam reliquæ Israel fideles non faciebant iniquitatem, nec loquebantur mendacium: quando Christiani Samaritæ desciverant à caeremoniis Gentilium, ut Christiano ritu viverent: quando ipsi Gentiles qui Christianam religionem profitebantur, reliquerant suos ritus, ut dignam Christiano homine vitam agerent.

POL. 8. Serviamus tempori, ô Catholice. Cupiditas & studium defendendi Canonis librorum quos veluti sacros legis in tua Ecclesia, nocebit tibi non parum, nocebit & sacris tuis codicibus. Si Judæi reduces è Babylone admisissent Samaritanos ad reedificationem sui templi, ad communionem suæ Ecclesiæ, si societatem aliquam cum illis inivissent, exagitatores Judæorum non fuissent Samaritani. Illi sine mora instaurassent suum templum: isti sine repugnantia libros multos acceperant, quos præter Pentateuchum habet Canon Judaicus. Ministri regis Antiochi (teste auctore libri primi Machabæorum cap. 1. v. 56.) libros legis Dei combusserunt igni, scindentes eos: & apud quemcumque inveniebantur libri testamenti Domini, & quicumque observabat legem Domini, secundum edictum regis trucidabant eum. Hujusmodi calamitas non accidit Samaritanis, qui rebus suis commodisque servientes legem Dei custodiebant cum Gentium legibus. Quid non fecit & sævities Ethnicorum adversus libros sanctos, furentibus in religionem Christianam Diocletiano, & Maximiano imperatoribus? Ipso statim exordio atrocissimæ persecutionis quam Nicomediensis Ecclesia passa est die Terminalium, ut quasi terminus imponeretur huic religioni, revulsis Ecclesiæ foribus scripturæ repertæ incenduntur: ait scriptor illius ætatis Lactantius Firmianus lib. de Mortibus Persecutorum, cap. 12. Ejusdem in sacras ædes, sacrosque libros persecutionis testem oculatum præbet se Eusebius lib. 8. Historiæ Ecclesiasticæ, cap. 2. Hæc omnia, inquit, nostris temporibus completa sunt, tunc cum ædes sacras solo æquari ac funditus subverti, sacros divinarum Scripturarum libros in medio foro concremari, oculis nostris vidimus. Nonne satius & commodius erat Christianis connivere in ritibus Ethnicorum, quam sacris libris orbari: quam privari sacris ædibus: quam ad omne periculum invidiamque opponi?

HÆR. 9. Meum consilium accommo ad tuum, vir mei meorumque amantissime. Novi mea commoda quærere: novi obsequi tempestati: novi meas hæreses versare ad novos casus temporum, atque huc & illuc torquere & flectere. Solvo me religione Catholici, & ex animo meo scrupulum

pulum omnem evello. Uti dissimulatione, prudentia mihi est. Sic cum Cerintho, cum Ebione, cum Nazaræis assero Judaicos ritus à Christiano homine esse observandos, ut Judæorum odium in Christianos & Christianorum libros à me dimoveam. Sic cum Manete Christum dico Solem visibilem; ne Gentes quæ Solem visibilem colunt, rejiciat à libris sacris Evangelii prædicatio. Sic cum Valentino Ægyptio Crucem vocorum, dum Ægyptii Orum ponunt inter sua numina; ne Christus crucifixus quem annunciant libri sacri, sit huic Genti stultitia. Sic cum Basilide omnipotentem Deum portentoso nomine appello ABPAΞΑΣ, & eundem secundum Græcas literas, annuique cursûs numerum dico in Solis circulo contineri; quem Ethnici sub eodem aliarum literarum numero vocant ΜΕΙΘΡΑΣ: ut in Mithræ mysteriis discant mysteria Christianorum non aspernari. Sic Iberæ ineptiæ quæ eundem omnipotentem Deum in *Balsamo Barbeloque* mirantur apud Hieronymum in caput tertium Amosi Prophetæ, mihi patefaciunt aditum ad Gentes quæ Balsamum seu Balsamen, Barbelumque venerantur. Pœni non possunt non præbere se mihi attentos auditores: Phœnices non possunt sacros meos codices à se rejicere; quandiu reddam eis Deorum, quos adorant, nomina. Nosti Solem adoratum ab illis gentibus Phœniciâ voce nominari *Beelsamen*, teste Sanchoniathone apud Eusebium lib. 1. Præp. Evang. Nosti Phœnicium *Beelsamen* esse Punicum *Baalsamen* notatum ab Augustino lib. 7. Locutionum, cap. 1. Nosti *Balsamen* poni pro *Baalsamen* in Plauti Pœnulo Act. 5. Scen. 2. Ut *Belenus* Apollo, Herodiano lib. 8. dictus *Belin* seu *Belen*, est idem qui *Belus*: ita *Balsamen* est idem qui *Balsamus*. Dum ergo miror in *Balsamo* omnipotentem Deum, nullus à cultoribus Balsami impendet mihi metus. Nec me Beli, Belique filii adoratores terrent contemplantem eundem Deum in *Barbelo*. Est *Barbelus* filius Beli, quia vox Hebræo-Chaldæa בַּר *Bar* significat filium. Benevolentia Barbarorum vocibus eis sacris colligenda est.

CATH. 10. Obmutescite impii, obmutescite librorum sacrorum contemptores. Nolite jugum ducere cum infidelibus. (ajebat olim divus Paulus in secunda ad Corinthios, cap. VI. v. 14.) Quæ enim participatio justitiæ cum iniquitate? Aut quæ societas luci ad tenebras? Quæ autem conventio Christi ad Belial? Aut quæ pars fidei cum infidei? Qui autem consensus templo Dei cum Idolis? Audite, ô Politici, quid adversum vos scripserat idem Apostolus etiam in prima ad Corinthios, cap. X. Non potestis, inquit, calicem Domini bibere, & calicem Demoniorum: non potestis mensæ Domini participes esse, & mensæ Demoniorum. An æmulamur Dominum? Numquid fortiores illo sumus? . . . Nemo quod suum est quærat, sed quod alterius . . . sine offensione estote Judæis, & Gentibus, & Ecclesiæ Dei: sicut & ego per omnia omnibus placeo, non quærens quod mihi utile est, sed quod multis, ut salvi fiant. Nolite igitur, fraudatores, inservire vestris commodis, inservire loco, inservire tempestati; ut vestris simulationibus hostes divinorum librorum deponant similitudines, quas nobiscum habent. Ecclesiæ Dei amplitudinem & gloriam furore suo amplificavit illius oppugnatores. Sunt Catholici similes priscis Israelitis, quorum multiplicationem impedire non potuerunt Ægyptii suis vexationibus. Quanto enim opprimebant eos, tantò magis multiplicabantur, &

crescebant ? Exod. I. 12. Samaritanorum in Judæos odium implacabile non impedivit quominus edictum Cyri de reedificando templo Jerosolymitano habuerit exitum bonum jussu Darii Hystaspis filii. Ministri furoris Antiochi sciverunt quidem in libros sacros, non tamen eos abolerunt. Absurdum namque est, quod imaginantur nonnulli, omnes Scripturæ sacræ libros in hac persecutione periisse. Quasi verò qui omnia exemplaria conquirebant scvissimi persecutores, inciderint in omnia; nec ullus in tota passim Judæa angulus fuerit, in quo tutò potuerint aliqua occultari. Nonne post Antiochicam sacrarum voluminum exustionem congregati sunt Judæi in Maspha non longè à Jerusalem, & *expanderunt libros legis*, teste auctore libri primi Machabæorum cap. 3. vers. 48. ? Nonne Jonathas & populus universus Judæorum in epistola ad Spartiatas, quam idem auctor refert, cap. 12. præbent se librorum sanctorum sequestres & custodes ? *Habentes*, inquiunt, *solatio sanctos libros, qui sunt in manibus nostris*. Scripta est hæc epistola tempore Demetrii Soteris, qui successit Antiocho Eupatori, filio Antiochi Epiphanis, sanctis libris infensissimi. Non ergo perierant omnia librorum sanctorum exemplaria in ejus persecutione. Equè inanis fuit & irrita persecutio imperatorum Diocletiani & Maximiani. Nullum quidem lapidem non movit, ut funditus tolleretur sacros codices, sola quam per antonomasiam *persecutionem codicum tradendorum* vocat S. Augustinus lib. 3. contra Cresconium Donatistam, cap. 26. Sed pretioso Martyrum sanguine fractus furor impetus suos non habuit. Claræ mortes pro libris sacris appetitæ majorem illis gloriam conciliarunt, atrocissimam persecutionem subsequente tranquillissimâ Ecclesiæ pace, & plenissima libertate ædificandi vero Deo templa & legendi sacra volumina.

SAM. 11. In longum sermonem tuus, ô Catholice, ælus nos vocat. Studeamus brevitati: & sine cunctatione loquamur de sacro Canone. Amans ego brevitatis brevissimam teneo librorum sacrarum collectionem. Pentateuchum solum admitto sive quinque libros Moysis, nempe Genesim, Exodum, Leviticum, Numeros, Deuteronomium. Hæc Mosaicæ legis volumina sunt *legitima Dei terræ*, quæ patres meos docuit missus à rege Assyriorum *unus de sacerdotibus his, qui captivi ducti fuerant de Samaria*: ut te docet liber quartus Regum, cap. XVII. v. 27. 28.

CATH. 12. Non est brevius differendum, quàm causa desiderat. Veritate non brevitate de re aliqua judicatur: nisi brevitatis tum appellanda sit, quum tantum verborum est, quantum necesse est. At brevitatis tua, ô Samaritane, non est hujusmodi. Abhorrens à veritate abhorres à toto ferè librorum sacrarum Canone. Non satis habes recipere libros legales veteris fœderis, nisi etiam recipias libros historiales, libros sapientiales & libros prophetales. Non satis habes admittere literam legis quæ occidit, nisi vivificet te spiritus gratiæ quem libri novi testamenti enunciant & manifestant.

JUD. 13. Omnis cura meâ solet versari in libris veteris fœderis non tam legalibus, quàm aliis multis quos recipio: ut facilè cernas, ô Catholice, me Samariticam sacri Canonis brevitatem repudiare. Tres in partes dividitur meus Canon: in תורה *Thora* seu legem, in נביאים *Neviim* seu Prophetas, in כתובים *Chethuvim* seu Hagiographa. Legis nomen com-

plectitur quinque libros Mosis quos Hebraicè voco ברשית *Berescit*, אלה הדברים *Veelle scemoth*, ויקרא *Vaicra*, וידבר *Vaiedabber*, ואלה שמות *Elle Haddevarim*. In Prophetis ponitur primò liber יהושע *Jehosciua* seu *Josue*: Secundò liber שופטים *Sciophetim* seu *Judicum*, cui adjungitur liber *Ruth* ob temporis affinitatem: Tertiò primus & secundus שמואל *Scemuel* seu *Samuelis*, quos primum & secundum *Regum* nominas: Quartò primum & secundum מלכים *Melachim*, tibi tertium & quartum *Regum*: Quintò ישעיהו *Jesajahu* seu *Isajam*: Sextò ירמיהו *Irmeiahu* seu *Jeremiam*, unà cum ספר קינות *Sepher Kinoth* seu libro *Lamentationum*: Septimò יחזקאל *Jehezkel* sive *Ezechielem*: Octavò librum duodecim *Prophetarum*, quos dico אחרונים *Aharonim* sive *Posteriores*, tu *Minores* appellas. Postremò novem in *Hagiographis* libros recipio, primò *Job*: Secundò ספר תהלים *Sepher tehillim* seu librum *Psalmoreum*: Tertiò משלי שלמה *Misle Scelomoh*, id est, *Parabolas* seu *Proverbia Salomonis*: Quartò קהלת *Cobelet*, sive *Ecclesiasten*: Quintò שיר השירים *Scir hasscirim*, hoc est, *Canticum Canticorum*: Sexto *Danielem*: Septimò דברי הימים *Diure hajamim*, seu *Verba dierum*, tibi primum & secundum *Paralipomenon*: Octavò עזרא *Ezra* seu *Esdram*: Nonò נחמיה *Nehemja* seu *Nehemiam* quem *Esdra* secundum dicis. Ita numerantur in meo *Canone* viginti duo libri juxta numerum literarum quem in *Alphabeto* meo habeo. Scio te omnes istos libros recipere. Tecum tamen ingrediar longam *disputationem*, necesse est, propter novum *testamentum* quod defendis.

HÆR. 14. Longam hanc *disputationem* in alium diem differamus, ô *Judæ*. Nam plura habet *Catholicus* in suo *Canone* librorum veteris *testamenti*, quæ tu hodie non admittis. Plura statui egomet vocare in *controverfiam*, quæ nos magnâ *contentione* distineant. Varietate rerum delectatus varium defendere *Canonem* non gravabor. *Marcionista* & *Manichæus* impugno totum vetus *testamentum*. *Calvinista* & *Lutheranus* ad tuum *Canonem* confugio. *Anabaptista* nego *Canticum Canticorum* divino *conscriptum* esse *afflatu*. *Nicolaita* & *Gnosticus* assero *Psalterium Davidicum* à *Deo profectum* non esse.

POL. 15. Medium quoddam, ô *Hæretice*, tenerine posset, ut *controverfiam* hanc sedemus? Plurimum de *inconstantia* & *mutabilitate* tua timeo, nisi descenderis ad *conditiones* quas tibi suggeram. *Serviens* *tempori* *antiquitatem* vertit in *usum* suum. *Antiquitate* nituntur libri quos interdum respuis. Vis dare aliquid *antiquitati*, concede antiquissimos eos esse quibus tribuuntur illi libri: dum negaveris antiquos genuinosque esse tales libros. Non ita pridem iniverunt hanc viam auctor tractatus *Theologico-Politici*, Auctor *systematis Præadamitarum*, & *Thomas Hobbius* *Anglus* in suo *Leviathane*. Tenent illi *Politici* altissimam *Mosis antiquitatem*: negant tamen antiquissimum genuinumque esse *Pentateuchum Mosai-cum*. Idem judicant & de libro *Josue*, & de aliis libris quos critica suæ ponderibus examinant.

CATH. 16. Proh, *Deus immortalis*! Itane critica inhærebit *veritati*? Itane sana erit *politica*? Meliora, quæso, *Pseudopolitice*, meliora. Effrenatâ *philosophandi libertate* quam tibi sumis, non concidit auctoritas *Scripturæ sacræ*, non levatur ejus *divinitas*: varietas *Canonis Hæreticorum* non

non obtēgitur: veritas Canonis Catholicorum non abstruditur: vitium Canonis Judæorum non occultatur. In perniciem tuam incumbis, qui ad Canonis perniciem niteris. Impietas tua eò revolvetur, quò minimè volebas.

17. Libri veteris testamenti quos Sacris Scriptoribus inspiratos à Deo credunt Catholici, sunt Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium: Josue, Judicum, Ruth: Quatuor Regum: Duo Paralipomenon: Esdræ primus & secundus, qui dicitur Nehemias: Tobias, Judith, Esther, Job, Psalterium Davidicum centum quinquaginta Psalmorum, Parabolæ, Ecclesiastes, Canticum Canticorum, Sapientia, Ecclesiasticus, Isaias, Jeremias cum Baruch, Ezechiel, Daniel: Duodecim Prophetæ minores, id est, Osea, Joel, Amos, Abdias, Jonas, Michæas, Nahum, Habacuc, Sophonias, Aggæus, Zacharias, Malachias: Duo Machabæorum, primus & secundus. Liber ab omni erratione est iste catalogus: librum omnino nullum continet, qui non sit tutus, inexpugnabilis, septus atque munitus genuinâ vetustate, testatissimâ divinitate.

ETH. 18. Estne aliquis liber inter tantos, qui meis Diis, qui meis cœremoniis faveat? Artificio simulationis eruditus Samaritanus dubium in hac causa animum meum facit.

CATH. 19. Indicabo tibi, Ethnice, quod Mosaici Pentateuchi propugnator Samaritanus te celatum volebat. Esto tamen tranquillo animo. Nam, te iudice, librorum sacrorum mei Canonis patefaciam antiquitatem, exhibebo divinitatem. Præcipit lex Mosaica capite XII. Deuteronomii *subvertere omnia loca, in quibus coluerunt Gentes Deos suos super montes excelsos, & colles, & subter omne lignum frondosum: dissipare aras eorum, & confringere statuas, lucos igne comburere, & idola comminuere: disperdere nomina eorum de locis illis.* Mandat quoque in imitatione Gentium non existere, non requirere ceremonias earum.

ETH. 20. Quid? Tantum bellum Diis meis indicunt vestri libri, ut prohibeant ceremonias quibus coluntur: ut jubeant disperdere nomina eorum de locis illis? Eò igitur collineant, ut tollant funditus, deleantque illorum memoriam. Sublatis nominibus Deorum meorum, tollantur & mei Dii, necesse est. *His vocabulis Deos esse facimus, quibus à nobis nominantur: aiebat Cicero lib. 1. de Natura Deorum.* Eadem apud nostros est nominis veneratio, quæ numinis. *Apud enim homines officiosis religionibus deditos (ut vestrum Arnobium eloquar lib. 5. adversus Gentes) non ipsi Dii tantum, verumetiam nomina debent esse Deorum reverenda: quantumque est in ipsis, qui censentur his nominibus, tantum esse par est in eorum appellationibus dignitatis.*

CATH. 21. Ita est, Ethnice: ut Deorum tuorum memoriam obliteremus, jubeant nos libri sacri *disperdere nomina eorum de locis illis.* Sed mente, velim, non incitêre. Tibi in tenebris erroris versanti clarissimum lumen præferre volo. Te iudice, quod dixi, librorum sacrorum mei Canonis antiquitatem patefacere, divinitatem exhibere non despero.

POL. 22. Magnas ingrederis difficultates, ô Catholice, quos Samaritica dissimulatio tam citò expediebat, dum ad defensionem templi sui unum posuerat titulum Jovis Hospitalis. Quid est quòd te hoc conturbet? *Nonne hoc faciunt nonnulli in domo sua?* ait tuus Augustinus in Plal. 22. *Ne domum ipsius invadat aliquis potens, ponit ibi titulos potentis, titulos*

titulos mendaces: ipse vult esse possessor, & frontem domus suae de titulo alieno muniri: ut cum titulus lectus fuerit, conterritus quis potentia nominis, abstineat ab invasione.

CATH. 23. Qui citas mihi Augustinum, rejice cum illo velut titulos mendaces titulos quibus delectaris. Vide templum Garizitanum hujusmodi dissimulatione factum esse potius templum Jovis Hospitalis, ibi invenientis titulos suos, quam templum veri Dei, ibi habentis suos cultores. Quando potens aliquis invenerit titulos suos, (ait idem Sanctus Doctor) nonne jure rem sibi vendicat, & dicit: Non poneret titulos meos, nisi res mea esset? Titulos meos posuit, mea res est. Ubi nomen meum invenio, meum est. Procul ergo sit à nobis politices tuae infania. Sine sis loqui nos & de antiquitate librorum sacrorum mei Canonis & de illorum divinitate. Antiquitatem ex proximè consequentium ætatum, aliarumque iis succedentium testificatione; divinitatem ex Prophetiarum quas continent, veritate commonstrabimus. Potissimum assero hoc divinitatis argumentum, quod eo nitantur & Judæi & Samaritani & Ethnici. Convenit enim inter omnes prophetica facultatem à Deo esse, ac proinde librum propheticum esse librum divinum.

SAM. 24. Ego quidem id non possum inficiari, sciens ex capite decimo-octavo Deuteronomii vers. 22. Prophetam à Deo missum, Deoque afflatum discerni à pseudopropheta, si eventus non comprobaverit quæ ab illo prædicta sunt. Quia quod in nomine Domini propheta ille prædixerit, & non evenerit: hoc Dominus non est locutus, sed per tumorem animi sui propheta confinxit.

JUD. 25. Multò minus & ego id inficiabor. Nam præter Moysen æquè receptum à Judæo & Samaritano, audio Isajam dicentem cap. XLI. vers. 23. הגירו האתיות לאחר ונדעה כי אלהים אתם Id est, Annunciate ventura in posterum, & sciemus, quod Dii vos: sive, ut vertit vulgatus interpres: Annunciate quæ ventura sunt in futurum, & sciemus quia dii estis vos. Idem cap. XLIV. v. 7. Deum inducit ita loquentem: Quis similis mei? vocet & annuntiet; & ordinem exponat mihi ex quo constitui populum antiquum; ואשר תבאנה יגירו למו Id est, & ventura & quæ futura sunt annuntient eis. Dei enim, non hominis est futura prænunciare. Unde Ecclesiastes cap. VIII. v. 7. me docet multam esse hominis afflictionem, quia ignorat præterita, & futura nullo scire potest nuntio. Sive, ut lego in textu Hebraico: פי איננו ידע מה שיהיה כי; כאשר יהיה מי יגיר לו; Id est, Quia ipse nescit, quod futurum est. Nam quando erit, quis indicabit ei?

ETH. 26. Est etiam mihi res explorata non hominem sed Deum futura prænoscere.

Quid crastina volueret ætas

Scire nefas homini:

ait meus Statius in tertio Thebaidos.

Prudens futuri temporis exitum

Caliginosa nocte premit Deus:

canit Horatius lib. 3. Carminum, Od. 29.

Et

Et genus humanum damnat caligo futuri :
juxta Juvenalem, Sat. 6.

*Nam si qui, quæ ventura sunt, provideant,
Equiparent Jovi.*

ut dicit Pacuvius apud Gellium lib. 14. Noctium Atticarum, cap. 1. ubi etiam Favorinus Philosophus notat *tolli quod maxime inter Deos, atque homines differt, si homines quoque res omnes postfuturas prænoscere.* Multus essem in describendo alia Gentilium meorum loca quæ idem me docent.

CATH. 27. Equidem multus esses. Nam multò plura novi ex tuis scriptoribus, quæ hoc idem inculcant. Novi quoque sanctos patres qui divinitatem Scripturarum vobis ostendendam susceperunt, nisos esse plurimum isto argumento. Sic Athenagoras in Legatione pro Christianis scribit, quòd eorum quæ novimus & credimus, ἔχομεν προφητας μάρτυρας habemus Prophetas testes: quòdque αἱ φωναὶ τῶν προφητῶν πιστοῦσιν ἡμῶν τὰς λογισμῶν. voces Prophetarum confirmant nostras ratiocinationes. Sic idoneum testimonium divinitatis veritas divinationis dicitur à Tertulliano in Apologetico adversus Gentes, cap. 20. Sic Origenes lib. 2. contra Celsum ισχυροτάτῳ ἀπόδειξι validissimam demonstrationem vocat argumentationem ductam ex Prophetarum prædictionibus. Sic S. Hieronymus in cap. 2. Danielis notat, quod confitentur Magi, confitentur Arioli, & omnis scientia secularis literaturæ, præscientiam futurorum non esse hominum sed Dei; ex quo probatur Prophetas Dei spiritu locutos, quia futura cecinerunt. Sic apud S. Augustinum tractat. 35. in Joannem: Quid est Christus? dicit Paganus: cui respondemus; Quem prænuntiaverunt Prophetæ. Nempè prædictiones Prophetarum maxime valent ad prima fidei lineamenta formanda, ut ait S. Cyprianus lib. adversus Judæos in præfatione ad Quirinum. Age igitur, premamus tam illustre argumentum: atque ut tollamus omnem de Prophetica veritate dubitationem, ostendamus in primis antiquitatem librorum quibus hæc divinitatis nota congruat; ut tandem fateamur eos jure merito in sacro Canone collocari.

MÆR. 28. Tenet me Manes, quominus quæram de antiquitate Hebrææ Prophetiæ nihil prorsus conferentis Gentili, vel ei qui ex Gentibus fit Christianus.

POL. 29. Cum Gentilibus agendum est Gentilium testimoniis, non Hebræorum, quæ nullius apud Gentiles sunt ponderis. Hæc utebatur politices regulâ ipse Manes, utebatur & ejus defensor Faustus Manichæus: quia si sunt aliqua, ut fama est, Sibyllæ de Christo præfagia, aut Hermetis, quem dicunt Trimegistum, aut Orphei, aliorumque in gentilitate vatum, hæc nos aliquando ad fidem juvare poterunt, qui ex gentibus efficimur Christiani. Hebræorum verò testimonia nobis etiamsi sint vera, ante fidem inutilia sunt, post fidem supervacua: quia antè eis credere non poteramus, nunc verò ex superfluo credimus.

CATH. 30. Tuum, ô Politice, vomitum nondum inhibuisti? An ignoras quæ adversus tantam Fausti tui insaniam scripsit sapientissimus Augustinus libro contra eum decimo-tertio? Lege caput secundum hujus libri, & intelliges quòd dicere non esse aptam gentibus Hebræam Prophetiam, ut credant in Christum, quum videamus omnes gentes per Hebræam Prophetiam cre-

credere in Christam, ridicula insania est. Lege caput decimum-quintum ejusdem libri, & scies, quod cum Sibylla, vel Sibyllæ, & Orpheus, & nescio quis Hermes, & si qui alii vates vel theologi, vel sapientes, vel Philosophi Gentium de Filio Dei, aut de Patre Deo vera prædixisse, seu dixisse perhibentur: valet quidem aliquid ad Paganorum vanitatem revincendam, non tamen ad istorum auctoritatem amplectendam; cum illum Deum nos colere offendimus, de quo nec illi tacere potuerunt, qui suos gentiles populos, idola & demonia colenda, partim docere ausi sunt, partim prohibere ausi non sunt. At illi sancti auctores nostri eum populum, eam rempublicam, tale regnum, imperante & adjuvante Deo, propagaverunt atque rexerunt, ubi sacrilegium esset, quod istis religio fuit. Quid cum illorum antiquitas comprobetur Gentilium testimonio? Nonne planum id fecerunt vetustissimi Christianæ religionis apologistæ, in primis S. Justinus Martyr in Parænesi, & in altera apologiarum: Tatianus in Oratione contra Græcos: Clemens Alexandrinus lib. 1. Stromatum: Tertullianus in Apologetico, cap. 19. Julius Africanus apud Eusebium lib. 10. Præp. Evang. cap. 10. Ipse Eusebius, alique non pauci? Nonne Judæus Josephus antiquitatum Judaicarum vernaculus vindex id quoque demonstraverat? At Ethnicum nostrum audiamus. Habet enim auctores, qui fidem faciunt antiquitati Hebræorum Prophetarum, maximè divini Moyfis.

ETH. 31. Non putabam meos Scriptores locutos esse de Mose, Mosaicisque legibus: donec eos studiosè legi & pervolutavi. De Judæis agens Cornelius Tacitus lib. 5. Historiarum, scribit: *Moses, quo sibi in posterum Gentem firmaret, novos ritus contrariosque cæteris mortalibus indidit. Profana illic omnia, quæ apud nos sacra. Rursum concessa apud illos, quæ nobis incesta Hi ritus quoquo-modo inducti antiquitate defenduntur.* Ptolemæo Hephæstionis filio cujus Historiarum libros recenset Photius Cod. CXC. suæ Bibliothecæ, *Moses dicitur ὁ ὅς ἐστιν Ἑβραίων νομοθέτης* Hebræorum legislator. Inter antiquissimos Legum-latores Mosem ponit Diodorus Siculus lib. 1. Biblioth. pag. 59. & ait quod apud Judæos *Moses Deum, qui IAO dicitur, legum auctorem suarum finxisse, perhibetur.* Idem lib. 40. recensito à Photio Cod. CCXLIV. fusius loquitur & de Mose & de Mosis legibus, aitque scriptum esse in fine illarum legum, *ὅτι Μωσὴς ἀνέσας τὰ Θεοῦ, τὰδε λέγει τοῖς Ἰουδαίοις.* quod *Moses auditor Dei, hæc dicit Judæis.* Strabo lib. 16. Geographiæ meminit pariter legum à Mose traditarum Genti Judaicæ. Et, ut alios mittam benè multos, Juvenalis lib. 5. Satyrarum me docet volumen legum Judaicarum esse à Mose. Canit enim:

*Judaicum ediscunt & servant & metuunt Jus,
Tradidit arcano quodcumque Volumine Moses.*

Fateor ergo ex meis scriptoribus Mosem fuisse legislatorem Judæorum, & auctorem voluminis juris Judaici. Fateor Mosem esse ponendum in numero vetustissimorum legum-latorum. Fateor ritus Mosaicos esse ritus qui antiquitate defenduntur.

POL. 32. Multa fatêris, Ethnice, quæ de ritibus tuis te deturbabunt: nisi fortè mecum arbitrêris volumen juris Judaici, quod hodie vocant Pentateuchum, non esse à Mose.

ETH.

ETH. 33. De ritibus meis non ita facile deturbor. Habent illi suam antiquitatem quâ defenduntur. De cætero non possum obtegere, quæ in oculis omnium posuerunt mei scriptores: nec ullum video locum dicendi Mosem non esse auctorem voluminis, quod Pentateuchus dicitur. Quæ in Mosaico legum Judaicarum volumine legerunt olim gentiles mei, legimus hodie in Pentateucho. Longinus, Zenobia Palmyrenorum reginæ à consiliis & studiis, eximio Mosem elogio prosequitur in libello *De sublimi genere dicendi*, quod legum initio scripserit dixisse Deum: *Fiat lux, & facta est*. Atqui idem scribitur initio hodierni Pentateuchi, nempe capite primo libri Genesis. Quomodo ergo possem asserere hodiernum Pentateuchum non esse Mosis? Numenius Pythagoricus agnoscens Platonem dogmata sua à Mose sumpsisse, ait apud Eusebium lib. XI. Præpar. Evang. cap. X. *τί γάρ ἐστι Πλάτων, ἢ Μωϋσῆς Ἀττικίζων;* Quid enim est Plato, nisi Moses Atticissans? Porro Platoniorum dogmatum, Platoniarumque legum cum Mosaicis comparatio docet nos pariter hodiernum Mosis Pentateuchum esse illum antiquissimum cujus luminibus Plato usus est. Hujusmodi comparisonem jam olim instituit Eusebius libro undecimo & duodecimo Præparationis Evangelicæ. Unde non miror Aristobulum Hebræum dixisse apud eundem libro decimo tertio ejusdem operis, cap. 12. quod *satis constat legum nostrarum instituta secutum esse Platonem, & singula earum capita diligenter ac studiosè perlegisse.*

CATH. 34. Incredibiliter me delectat ista eruditio. Cave tamen putes ritus tuos antiquitate defendi posse. Libri Mosis quorum antiquitatem ex tuis scriptoribus egregiè propugnasti, nos docent ritus omnium antiquissimos adhibitos esse ad colendum unum Deum quem Mosaica lex prosequitur summâ observantiâ. Tales à primâ mundi ætate fuerunt ritus sacrificiorum quæ Cainus & Abelus obtulerunt. Tales à primo reparati post diluvium orbis tempore fuerunt & ritus, quibus *ædificavit Noe altare Domino: & tollens de cunctis pecoribus & volucribus mundis, obtulit holocausta super altare.* Gen. VIII. 20. Nondum filii Noe procreaverant liberos, à quorum familiis *divise sunt Gentes in terra post diluvium.* Ibid. cap. X. 32. Ritus ergo Gentium quarumcumque averfi à cultu unius, summi & veri Dei quem libri Mosis commendant, cadunt antiquitate, quâ defendi eos putabas.

POL. 35. Quò prolaberis, Ethnice? Quò te præcipitem agit Catholici argumentatio? Tribuisti testimonium antiquitati librorum Mosis, & antiquitatem rituum tuorum labefactasti. Vide per quantam imprudentiam te armis spolias, & in victoris arbitrium potestatemque venis. Unum, si meis consiliis pareas, restat tibi ad defendendos tuos ritus; ut cum non poteris niti illorum religione, accerrimè propugnes pro illis tamquam pro cœremoniis merè civilibus. Sic majores tui egerunt, ut vim subterfugerent argumentorum quæ in eos premebant Christiani. Lege Minucii Felicis Octavium, & audies Cæcilium Ethnicum interponentem se Christianis rituum Gentilium impugnatoribus, velut *indoctis, impolitis, rudibus, agrestibus: quibus non est datum intelligere civilia.* Habes & acutissimum tuum Varronem qui doceat te tria genera theologiæ, unum *Mythicon, alterum Physicon, tertium civile.* Nihil est magis idoneum ad

ad servandos tuos ritus: quia *prima theologia*, ut ille aiebat, *maximè accommodata est ad theatrum: secunda ad mundum: tertia ad urbem*. Varronianam hanc theologiæ gentilis divisionem refert Augustinus lib. 6 de Civit. Dei, cap. 5.

CATH. 36. Adde; Et confutat, & convincit apertissimo mendacio, apertissimâ impietate, apertissimo scelere. O Marce Varro (ait ad eum sapientissimus Ecclesiæ doctor capite mox sequenti) cum sis homo omnium acutissimus, & sine ulla dubitatione doctissimus, sed tamen homo, non Deus, nec spiritu Dei ad videnda & annuntianda divina in veritatem libertatemque subiectus, cernis quidem quàm sint res divinæ ab humanis nugis atque mendaciis dirimendæ: sed vitiosissimas populorum opiniones & consuetudines in superstitionibus publicis vereris offendere, quas à Deorum natura abhorrere, vel talium quales in hujus mundi elementis humani animi suspicatur infirmitas, & sentis ipse, cum eas usquequaque consideras, & omnis vestra literatura circumsonat. Quid hic agit humanum, quamvis excellentissimum, ingenium? Quid tibi humana licet multiplex ingensque doctrina in his angustiis suffragatur? Naturales Deos colere cupis: civiles cogeris. Invenisti alios fabulosos, in quos liberiùs quod sentis evomas, unde & istos civiles velis nolisque perfundas. At revertamur ad nostram de antiquitate librorum Mosis disputationem.

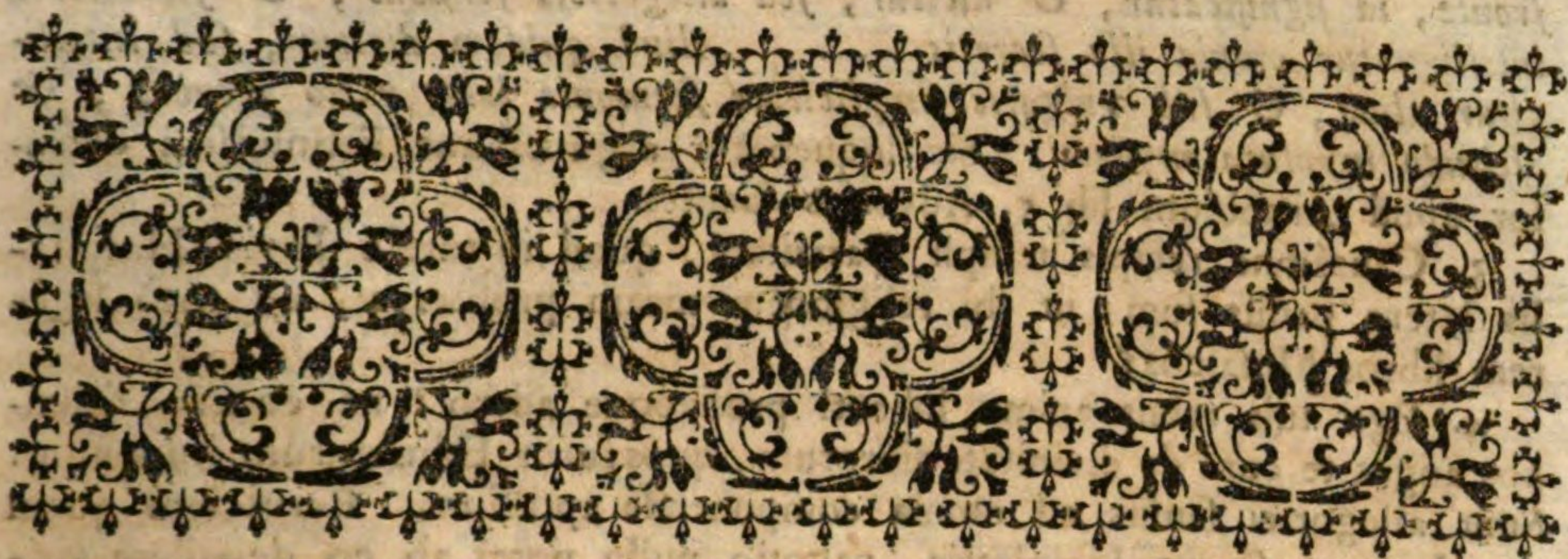
SAM. 37. Nihil est mihi optatius agi de antiquitate librorum quos tueor: imo quod tuear, id mihi & vobis maximo argumento esse debet ad eam commonstrandam. Jam scitis priscos illos Samaritas qui deportatis in Assyriam Israelitis successerunt, habuisse libros legis ab uno de Sacerdotibus his, qui captivi ducti fuerant. Scitis quoque hunc Israelitarum sacerdotem fuisse de schismate Jeroboami, quo decem tribus Israel desecerunt à Roboamo ipso statim anno, quo Salomonem is excepit. Neque vos latet continuata in Samaritis Jeroboamitarum à Judæis dissociatio. Quod ergo Samaritæ conveniant cum Judæis in tribuendo Mosis Pentateucho, quem dissociatione non obstante, conservant & tuentur, id non habent à suo schismate, sed à tempore quod antiquissimum illud schisma antecessit. Quocirca hodiernus Samaritarum Pentateuchus est altissimæ antiquitatis. Quin & summa hæc antiquitas elucet hodie in characteribus quibus ille Pentateuchus descriptus est. Instituti Jeroboamita literis Mosaicis, quibus Hebræi omnes suos ante Esdram libros exarabant, dederant eas Samaritanis; cum ad illud usque tempus iidem Samaritanorum & Hebræorum characteres fuerint: ut nostis ex Hieronymi præfatione in libros Regum. Nostis pariter ex doctissimâ Josephi Scaligeri dissertatione de literis Jonum Græcos characteres ad exemplum Samaritanorum esse formatos. Cumque constet de antiquissimâ literarum Jonicarum origine à Phœnicibus seu Chananæis, in quorum regione habitabant Hebræi, adeoque & Samaritæ: constat etiam de altissimâ literarum Samaritarum antiquitate. Summæ igitur antiquitatis tenacissimi nostri Samaritani indicio sunt antiquissimum esse Pentateuchum quem à Mose scriptum agnoscunt.

JUD. 38. Quidquid sit de literis Samaritanis, quas nonnulli Rabbiorum meorum putant fuisse profanas, & in rebus profanis à majoribus nostris usurpatas non possum non invehi in eos qui asserunt Legis nostræ libros non esse scriptos à Mose. Nam capite trigesimo-quarto libri Exodi, vers.

27. legimus dixisse Dominum ad Moysen : כתב לך את הדברים האלה . Id est, *Scribe tibi verba hæc*, quibus videlicet & tecum & cum Israel pepigi fædus. Adhæc capite vigesimo-quarto ejusdem libri, vers. 4. dicitur : וכתב : ויכתב משה את כל דברי יהוה . Id est, *Et scripsit Moyses omnia verba Domini*. Et capite trigesimo primo Deuteronomii, vers. 9. habetur : וכתב משה : וכתב משה את התורה הזאת . Id est, *Et scripsit Moyses legem hanc*. Atqui per תורה Thora seu legem vulgò intelligitur Pentateuchus : quia Thora dividitur à nostris in quinque illos libros qui communiter dicuntur Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium. Ergo Moses scripsit Pentateuchum. Sanctius ejus rei testimonium desiderari non potest eo quod ipse Moses reliquit posteris. Est enim Arca fæderis Domini in Sanctis Sanctorum locata, cum capsâ lateri ejus adhærente, in qua repositum est autographum sacri hujus voluminis; ut patet ex loco Deuteronomii proximè laudato, vers. 24. 25. 26. his verbis : *Postquàm ergo scripsit Moyses verba legis hujus in volumine, atque complevit : præcepit Levitis qui portabant Arcam fæderis Domini, dicens : Tollite librum istum, & ponite eum in latere Arcæ fæderis Domini Dei vestri : ut sit ibi contra te in testimonium*. Erat Arca sacratissimum symbolum Divinæ præsentia. Operiebat eam propitiatorium de auro mundissimo, quod & oraculum dicebatur : quia inde responsa dabat Deus & Moyse & Aaroni & qui isti successerunt, summis sacerdotibus. Hanc quoque per antonomasiam vocabant ארון העדות id est, *Arcam testimonii*. Si pii Sacerdotes temporum Manassis, furori ejus subducturi archetypum Mosis exemplar id ex divinissimo illo loco subtraxerint, ut legitur in Gemara Sanhedrin, capite septimo : illud ita occultaverunt vel intra tigna Templi, quod Abrahamiel putavit, vel in abditissimo aliquo ejus angulo; ut immanem hanc procellam devitaverint. Nam, Josiâ regnante, cùm templum instauraretur, reperit Helcias sacerdos משה ביד יהוה את ספר תורה id est, *Librum legis Domini per manum Moysi*, seu scriptum à Mose. 2. Paral. XXXIV. 14. Jam pridem schisma fecerant decem tribus Israel : jam etiam deportatæ erant in Assyriam : jam unus ex sacerdotibus earum deederat Pentateuchum Samaritanis. Quo ergo tempore sacrum illud volumen in Samaritanorum manus venerat, Mosaicum ejus autographum habebant Judæi in suo templo; adeoque Pentateuchus Hebræo-Judaicus erat Mosaicæ originis, erat genuinæ antiquitatis. Fingi autem non potest Pentateuchum illum Hebræo-Judaicum diversum fuisse ab hodierno, & alium fuisse illius auctorem, alium istius : cùm idem certissimè sit auctor Pentateuchi hodierni Hebræo-Judaici & Hebræo-Samaritani, quamquàm Judæi nullum cum Samaritanis commercium habuerint. Sunt quidem qui putent librum Legis, ipsa Mosis manu exaratum, quem in templo reperit Helcias, pertinere ad unicum Deuteronomium. Habeo tamen insignem Judaicarum Antiquitatum vindicem Flavium Josephum qui reperiit Helcia volumen Legis manifesto refert ad totum Pentateuchum lib. 10. cap. 5. Solent quoque mei Rabbini & omnes universim Synagogæ intelligere per ספר תורה Sepher thora, hoc est, *Librum Legis*, omnes libros Mosis. Nec immeritò : nam plura recensentur in aliis sacrae Scripturæ libris ex lege Mosaica, quæ nusquàm leguntur in Deuteronomio.

CATH. 39. Est ita, ut dicis, Sed longum esset commemorare. Multum etiam do tuis Synagogis quæ omnes Mosem legunt & hodie & antiquitus. *Moyſes enim à temporibus antiquis habet in singulis civitatibus, qui eum prædicent in Synagogis, ubi per omne sabbatum legitur:* aiebat olim Sanctus Petrus in Actibus Apostolorum, cap. XV. v. 21. Porro Mosem in Synagogis Judæorum legi nihil aliud est quàm legi in illis Pentateuchum; ut notissimum est. Moses ergo à temporibus antiquis habetur auctor Pentateuchi. Constans Ecclesiæ traditio ab Apostolis ad nos derivata id quoque firmat. Quotquot enim ab Apostolorum temporibus libros sacros recensuerunt, posuerunt in primo loco *Quinque libros Moyſis*. Ita summi Pontifices, ita Concilia, ita Sancti Patres, qui idcirco summo consensu testimonia petunt ex Pentateucho velut ex Mosaico opere, sive cum Catholicis agant, sive cum Hæreticis, sive cum Judæis, sive aperiant ipsis Ethnicis operis hujus antiquitatem & divinitatem. Divinitatis argumentum à Prophetiis quas continent illi libri, premendum est in sequenti dialogo, in quo pariter agetur & de antiquitate & de divinitate aliorum librorum veteris fæderis.

DIALOGUS II.

CATH. 1.

Enuinâ Mosaicorum librorum vetustate jamjam demonstratâ, duco principium hodiernæ disputationis ab hoc divinitatis eorum argumento quod ex Prophetiarum veracitate depromitur. Duplex est prædictionum genus, aliud per signa, aliud per verba. Illud imaginibus seu formis ac figuris adumbratur, istud verbis exprimitur, quæ verba vel nudam & apertam habent significationem, vel latentem & allegoricam. Utrumque prædictionum genus includit Mosaicus Pentateuchus. Si loquamur de prædictionibus per signa, per umbras, per figuras: *Nolo vos ignorare fratres, (ut Apostolum eloquar in prima ad Corinthios, cap. X. quoniam Patres nostri omnes sub nubé fuerunt, & omnes mare transierunt: & omnes in Moyse baptizati sunt, in nube & in mari: & omnes eandem escam spiritalem manducaverunt: & omnes eundem potum spiritalem biberunt: (bibebant autem de spiritali, consequente eos, petra: petra autem erat Christus) sed non in pluribus eorum beneplacitum est Deo: nam prostrati sunt in deserto. Hæc autem in figura facta sunt nostri, ut non simus concupiscentes malorum, sicut & illi concupierunt. . . . Hæc, inquam, omnia in figura contingebant illis: scripta sunt autem ad correptionem nostram, in quos fines sæculorum devenerunt. Ejusmodi figurarum & mysteriorum pleni sunt libri Mosaici. Vis præcepti non abit ab legis prophetia, aut in cibo, aut in potu, aut in parte diei festi, aut neomenia, aut Sabbatorum: quæ sunt umbra futurorum. ut ait idem Apostolus scribens ad Colossenses, cap. 2.*

POL.

2. Valdè mihi arrident allegoricæ interpretationes: splendor figurarum mihi pergratus, perque jucundus est; si sit agendum cum Gentili: si ejus caremoniæ à superstitionibus, si ejus de Diis narrationes à fabulis sint secernendæ. Nam istæ omnes historiae, quæ tibi turpes videntur, atque ad labem pertinere divinam, mysteria in se continent sancta, rationes miras, atque altas, nec quas facile quivis possit ingenii vivacitate pernoscere. Neque enim quod scriptum est, atque in prima est positum verborum

fronte, id significatur, & dicitur, sed allegoricis sensibus, & subditivis intelliguntur omnia illa secretis Aliud quidem dicitur, sed intelligitur aliud, & sub vulgaris simplicitate sermonis latet ratio secreta, & altitudo involuta mysterii. Sic loquebatur argutissimus Ethnicismi defensor apud Arnobium lib. 5. Adversus Gentes.

SAM. 3. Causamne recipis templi Garizitani, quod in tutela Jovis Hospitalis latere passus sum; ut ibi religionem meam profiterer, ac tutò legem libros Mosaicos?

POL. 4. Ego tuis rebus animo lubenti prolixoque adero; ne contra Ethnicos angat te cura de divinitate librorum, quos furor Ethnicorum insequitur. Sunt allegorici sensus ad omnia componenda aptissimi. Perniciem quam templo tuo afferret Idololatria, negotio nullo potes ab eo depellere vulgaris simplicitate sermonis, prima verborum fronte. Labem quam templo tuo aspergeret prima frons verborum, potes quàm citiùs eluere rationibus miris atque altis quæ mysteria in se continent sancta. Ethnicorum literati apud Augustinum lib. 4. de Civit. Dei, cap. 10. Jovem habent ipsum cœlum: *Quia Jovem, inquit, in æthere accipimus . . . Cœlum est ille . . . Nam hoc quoque in libris suis habent eorum docti atque sapientes. Neque de figmentis Poeticis, sed de Philosophorum libris à Virgilio dictum est:*

*Tum pater omnipotens fecundis imbribus æther,
Conjugis in gremium lætæ descendit:*

id est, in gremium telluris aut terræ. Cùm gens Samaritana cultum à Judaica summum Deum agnoscat & veneretur, non miror Ethnicos putasse Cœlum esse Samaritanorum Deum. Refert Auctor libri primi Machabæorum cap. 3. vers. 48. Judæos qui erant in Maspha, expandisse libros Legis, de quibus scrutabantur Gentes similitudinem simulacrorum suorum. Quæramus ab Ethnico quid de his libris scrutati sunt ejus congentiles, & audiemus id esse cœlum. Tuum interim, ô Samaritane, sit aliud dicere, aliud intelligere: dicere cum Ethnicorum literatis cœlum in Jove: intelligere cum Samaritanis Deum in cœlo manentem, pro continente contentum sumere.

ETM. 5. Scrutantes olim congentiles mei similitudinem simulacrorum suorum de libris Legis Mosaicæ, aversissimos à simulacris eos quidem invenerunt. Aversio tamen illa non impedivit, quin putarent Deum Mosis esse ipsum Cœlum. Gentilis scriptor est Diodorus Siculus, juxta cujus eclogam ex libro quadragesimo Bibliothecæ Moses nullam omninò Deorum imaginem statuamve fabricavit: quòd in Deum minimè cadere formam humanam: sed Cœlum hoc, quod terram circumquaque ambit, solum Deum esse, cunctaque in potestate habere, judicaret. Gentilis scriptor est Strabo, juxta quem lib. 16. Geographiæ pag. 761. idem Moses tradidit id solum esse Deum, quod nos & terram ac mare continet, quod cœlum & mundum & rerum omnium naturam appellamus, cujus profectò imaginem nemo sanæ mentis alicujus earum rerum quæ penes nos sunt, similem audeat effingere. Proinde omni simulacrorum effigie repudiata, dignum ei templum ac delubrum constituendum, ac sine aliqua figura colendum. Gentilis scriptor est Juvenalis, juxta quem Judæi, Satyrâ XIV.

Nil

Nil præter nubes, & cæli Numen adorant.

CATH. 6. In furore animi & cæcitate libros Mosis evoluit Ethnicus: in ignavia & timiditate succumbit Ethnico, ceditque Samaritanus: in fallacia & fraude afflat allegoriarum argutias Samaritano Politicus. *Argutiae sunt, ut apparet, atque acumina hæc omnia, quibus fulcire solemne est malas in judiciis causas:* (ait Arnobius lib. 5. adversus Gentes.) *Quinimò, ut verius cum eodem dicam, Sophisticarum disputationum colores, quibus non verum, sed imago & species veri semper atque umbra conquiritur. Nam quoniam rectas accipere lectiones pudet, dedecet, decursum est in has partes, ut alia subjiceretur res alii, & in speciem decoris, turpitudinis interpretatio cogeretur. Non ita est de allegoricis sensibus Sacrae Scripturae: Præsertim (ut ait S. Augustinus lib. 12. contra Faustum, cap. 40.) quia ea quæ prænunciata intelligimus, etiam demonstramus impleta: cum Pagani fabulas suas ut aliquo modo commendent, ad nescio quas Physiologias vel theologias, id est rationes naturales, vel divinas, interpretando referre conentur: ex parte planè satis indicantes, qualia sint; ex parte autem dissimulantes, dum ea vident in theatris, quæ venerantur in templis: in turpitudine nimium liberi, in superstitione nimium serpi. Nobis autem quisquis dixerit, non idè illa vel gesta vel scripta, ut Christus in eis intelligatur: excepta ipsa tanta consonantia rerum præfiguratarum & nunc impletarum, aliis præagiis prophetis apertis manifestisque ferietur.*

JUD. 7. Quod libri Mosis complectantur aperta, manifestaque præfagia prophetica, id toto capite annuo; cum sciam quòd *לא קם נביא עוד בישראל* id est, *Non surrexit Propheta ultra in Israel sicut Moyses.* Deut. XXXIV. 10. Oracula librorum Mosis alia ipse fudit, alia jam fusa prodidit sacris literis & posteritati propagavit. Lapsus narrans protoparentum exhibet Deum prænunciantem venturum mulieri filium per quem ipsa caput Serpentis conterat. Gen. III. 15. Est vaticinium de Messia, insidiantem hominibus Dæmonem devicturo: ut inter vetustiores Judæos agnoscit Jonathan ben Uziel. Commemorans idem Moses ortum Noachi, Lamechum ejus patrem prophetasse consolationem per illum adhibendam refert. Ibid. cap. V. vers. 19. Ipsum etiam Noachum variâ de filiis prædixisse docet capite nono ejusdem libri. Maxime insignis est ejus de Japhetho prophetia, his concepta verbis: *יפת אלהים ליפת וישכן בארלי שם* Id est, *Dilatet seu dilatabit Deus Japheth, & habitet seu habitabit in tabernaculis Sem.* Nam juxta paraphrasim Chaldaicam Jonathanis jam laudati, *Condecorabit Dominus terminos Japheti, & Profelyti fient filii ejus, & habitabunt in Schola Semi.* Si loquar de Abrahamo, de Isaaco, de Jacobo, quæ & quantæ prophetiæ erunt mihi recensendæ ex libris Mosaicis! Capite duodecimo libri Genesis, vers. 3. dixit Dominus ad Abram: *ונברכו בך כל משפחת הארץ* Id est, *Et benedicentur in te omnes familie terræ, sive universæ cognationes terræ, ut vertit Latinus interpres vulgatus.* In hac prophetia dicitur *In te*, pro *In semine tuo*: quia Dominus dixit iterum ad Abrahamum cap. XXII. vers. 18. *והתברכו בך כל גוים הארץ* id est, *Et benedicentur in semine tuo omnes Gentes terræ.* Eandem promissionem fecit Deus Isaaco, Gen. cap. XXVI. v. 4.

fecit & Jacobo, Ibid. cap. XXVIII. v. 14. Ipse Jacob moriturus benedixit filiis, & quæ singulis erant futura, prædixit. Prædictiones has refert divinus Moses in Genesi cap. XLIX. Præcipua est quæ pertinet ad Messiam his versibus decimi verbis: לא יכור שבט מיהודה ומחקה מבן רגליו עד כי יבא שילה ולו יקהת עמים: Id est: *Non recedet sceptrum de Juda, & Legislator de inter pedes ejus, donec veniat Sciloh; & ei obedientia populorum.* Editio Latina vulgata ita vertit: *Non auferetur sceptrum de Juda, & dux de femore ejus, donec veniat qui mittendus est; & ipse erit expectatio Gentium.* Non possum improbare hanc versionem. Primò *Legislator de inter pedes ejus* est *Dux de femore ejus*, seu *Dux de stirpe ejus*; quia Hebraica vox מחקה Mehhokek significat ducem decernentem seu legislatorem, aut legis latæ curatorem: Hebraismus verò *De inter pedes ejus* castissimè tegit id quod *De femore ejus* castissimè exprimit. Similis locutio habetur in Deuteronomio cap. XXVIII. vers. 57. Quod statim sequitur, nempe עד כי יבא שילה hoc est, *Donec veniat Sciloh*, non immeritò vertitur, *Donec veniat qui mittendus est.* Nam *Sciloh* secundum veteres Hebræos est *Messias*. Id docet triplex Targum sive Paraphrasis Chaldaica Onkelosi, Jonathani, & Jerosolymitana. Onkelos vertit עד די יתי משיחא, Id est: *Donec veniat Messias.* Jonathanus & Targum Jerosolymitanum vertunt: עד זמן די יתי מלכא משיחא Id est: *Usque ad tempus quo veniet Rex Messias.* Talmudici etiam agnoscunt nomen *Scilo* esse *Messia*. Vetustissimus liber *Berescit Rabba* ait similiter quòd: עד זמן די יתי מלך המשיח Id est: *Sciloh est Rex Messias.* Sunt etiam inter posteriores Judæos qui idem teneant. Mitto alia vaticinia quæ Moses retulit: prætereo alia oracula, quæ ipse fudit præsertim capite trigésimo tertio Deuteronomii, ubi prædixit tribubus Israel quæ singulis erant obventura.

HÆR. 8. Videamus hoc quorsum evadat, quò ferantur tanta de Christo testimonia. Ego quidem, cum eloquor Faustum Manichæum, nulla inveni, quamvis attentius talia scripta & curiosissimè legerim. Hinc Mosem aliòque Prophetas Hebræorum non accipio: nec ego solus. Nam nihil eos de Christo prophetasse, abundè jam parentum nostrorum libris ostensum est. Fuit etiam Theodorus Mopsuestenus qui hoc idem argumentum ampliavit in suis Libri Duodecim Prophetarum explanationibus. Apelles Marcionista jam quoque observaverat falsas esse prophetias veteris testamenti, utpote sibi invicem contrarias ac dissonas. An audiendus Hugo Grotius, qui omnes de Christo Prophetias docet involvere primarium quemdam, proximum, propriumque sensum, ad historiam ejus temporis quo proferebantur, referendum; secundarium verò, remotum, mysticum & allegoricum pertinentem ad Christum? Si ita est: nullius ad persuadendum momenti esse possunt tot prædictiones. Cum enim è rebus occlusis omnis ista quæ dicitur allegoria sumatur, nec habeat finem certum, in quo rei quæ dicitur, sit fixa atque immota sententia, unicuique liberum est in id quo velit attrahere lectionem, & affirmare id positum, in quod eum sua suspicio & conjectura opinabilis duxerit: ut ait Arnobius lib. 5. Adversus Gentes. Id sanè agnoscens Grotius falsus est Prophetias ad Christianam fidem probandam infirmas esse & invalidas, nihilque ad ponenda fidei fundamenta prodesse, sive, ut is loquitur, non in vim argumenti propriè adhiberi, sed ad illustrandam atque confirmandam rem jam creditam.

CATH. 9. Procul sum ab errore quo Grotius, vir quidem in studio sacrarum literarum non parum versatus, verum acatholicus, vehementer maculavit splendorem suæ doctrinæ. Prædictiones Prophetarum sunt fidei nostræ fundamenta firmissima, non quædam solum convenientiæ veteris & novi testamenti, à piis & ingeniosis hominibus excogitatæ. Ut enim, inquit S. Augustinus lib. 12. contra Faustum Manichæum, cap. XLV. non contemnerentur, neque fabulosa ducerentur quæ Apostoli annunciabant, demonstrabantur hæc à Prophetis antè fuisse prædicta: quia etsi attestabantur miracula, non defuissent, sicut adhuc quidam mussitant, qui magicæ potentiæ cuncta illa tribuerent, nisi talis eorum cogitatio, contestatione prophetica vinceretur. Magicis enim artibus, longè antequàm nascerentur, Prophetas sibi constituere, à quibus prænunciarentur, nemo utique diceret. Cum de trahendo ad Jesum Christum Nathanaele agit Philippus, dicit ei: Quem scripsit Moyses in lege, & Propheta, invenimus Jesum filium Joseph à Nazareth. Joan. I. 45. Ipsemet Christus Judæorum incredulitatem compellat his verbis: Nolite putare quia ego accusaturus sim vos apud Patrem: est qui accusat vos Moyses, in quo vos speratis. Si enim crederetis Moysi, crederetis forsitan & mihi: de me enim ille scripsit. Ibidem cap. 5. vers. 45. 46. Hoc eodem argumento usus est divus Paulus causam suam defendens coram Agrippa rege & Festo præside. Auxilio autem adjutus Dei, agebat, usque in hodiernum diem sto, testificans minori atque majori, nihil extra dicens quàm ea quæ Propheta locuti sunt futura esse, & Moyses, si passibilis Christus, si primus ex resurrectione mortuorum, lumen annunciaturus est populo & Gentibus. Act. XXVI. 22. 23. Nihil isto argumentandi genere est magis in usu apud Apostolos & Evangelistas, quorum scriptis constituuntur fundamenta fidei. Nihil apud Sanctos Patres est receptius: nihil nobis plausibilius, nihil apertius est. Sic promissio Abrahamæ facta: Et benedicentur in semine tuo omnes Gentes terræ: manifestò completa est in Jesu Nazareno de semine Abrahamæ, vero Messia, vero Christo, in quo benedici omnes Gentes non nunc prænunciamus, sed quod tunc prænunciatum est, nunc videmus, ut verbis utar S. Augustini è libro duodecimo contra Faustum, cap. XLI. Sic in Christo nostro evidentissima luce claruerunt, (ut rursus eloquar eundem Augustinum capite mox sequenti) illa Jacobi Patriarchæ: Non auferetur sceptrum de Juda, & dux de femore ejus; donec veniat qui mittendus est; & ipse erit expectatio Gentium: Quia Jesus Nazarenus cujus regnum spiritale quaquaversus per omnes Gentes patet, venit his temporibus quibus ablatum est sceptrum de Juda. Is est verus Sciloh Jacobæi Oraculi, verus Messias, seu verus Christus.

SAM. 10. Hic me implicant non parum mei Samaritani. Dosthen seu Dositheus, æqualis Simoni mago, in Prophetas vehementer invecus est, maxime in Judam, unum de duodecim Patriarchis, ad quem Jacob direxit oraculum de Sciloh. Hunc Dosthen quidam putarunt esse illum quem Moyses prædixit his verbis: Prophetam de gente tua, & de fratribus tuis sicut me, suscitabit tibi Dominus Deus tuus; ipsum audies. Deuter. XVIII. 15. Alii Samaritani censuerunt Jesum Nave seu Josuam filium Nun, successorem Moysi, fuisse illum Prophetam. Hinc Plebs Samaritana in contrarias divulsa factiones, inter se dissidebat, & peregrinis

se opinionibus propugnabat: ut ex quadam Eulogii oratione tradit Photius in sua Bibliotheca, cod. CCXXX.

ETH. 11. Spectabátne ista bacchatio ad Silenum Bacchi comitem? Profectò ut ex שִׁיר Sir, id est cantico, factum est Phœnicum שִׁיר Siran & Græcorum Sirenes; ita ex שִׁיל Silo vel שִׁי Sil prodiit illorum שִׁיל Silan, istorum Silenus, observante Bocharto lib. 1. de Phœnicum coloniis, cap. 18. ubi etiam Jacobæum de Silo oraculum refertur ad Silenum. Addo ex Pausaniæ libro sexto, pag. 391. esse Silenum Hebræorum, qualis est Silo. ἐν γὰρ τῇ Εβραίων χώρα Σιλωῦ μνῆμα. In regione enim Hebræorum, inquit ille, est monumentum Sileni. Quòd si oraculum de Silo sit antiquissimum: antiquissima est memoria de Sileno, qui unde genus ducat, ab omnibus ignoratur διὰ τὴν ἀρχαιότητα propter antiquitatem, ut ait Diodorus Siculus lib. 3. Biblioth. pag. 143.

CATH. 12. Sunt ergo antiquissimæ prædictiones librorum Mosis: ad demonstrandam eorum divinitatem sunt aptissimæ. At cavendum à Diabolica sanctissimi oraculi profanatione, quæ inconcussam de Silo veritatem foedissimis de Sileno fabulis contaminat, & convertit religiosissima & omni admiratione digna mysteria in orgia Bacchi impiissima & horrendissima; ut à Sancto Justino martyre animadversum ac notatum est in majori Apologia pro Christianis, & in dialogo cum Tryphone Judæo. Natus in Samaria vetustissimus hic defensor religionis Christianæ docet nos in laudata Apologia, quòd Judæi & Samaritani, Verbum à Deo per Prophetas traditum habentes, & numquam non Christum præstolantes, advenientem & præsentem non agnoverunt: paucis exceptis, quos sanctus Propheticus spiritus per Esaiam est prælocutus salvatum iri. Ex tanta cæcitate orta est posterioribus temporibus dissensio, quâ Samaritana plebs in varias factiones divulsa impulit S. Eulogium Patriarcham Alexandrinum ad edendum Decretum in Samaritanos, quod Photius memorat laudato jam codice CCXXX. suæ Bibliothecæ. Utraque factio, ut ibidem narratur, postulata sua detulerat ad hunc sanctum Patriarcham, qui, discussis in concilio quæ ab utraque parte adferebantur, & utraque erroris à veritate procul remoti convicta, illum à Prophetis prædictum Messiam, ex scripturis sacris docuit esse Dominum nostrum Jesum Christum verum Deum: illos verò gravissimo errore laborasse: hos quidem quòd Jesum Nave illum Prophetam prænunciatum fingerent; illos verò quòd Dosithen seu Dositheum impium portentose comminiscerentur. Atque ita concilium solvit. Locus ille Mosis qui in controversiam adducebatur, jam tum nascente Christianismo objectus Israelitis fuerat à divo Petro in concione ad eos habitâ, ut ostenderet quæ de Christo suo locutus est Deus per os sanctorum suorum à seculo Prophetarum. Act. III. 21. Eundem etiam objecerat eis divus Stephanus. Ibid. cap. VII. v. 37. At transeamus ad alios libros.

SAM. 13. Erunt forsan qui putabunt meos Samaritanos non habere in suo Canone solum Pentateuchum: quia Dositheus Samaritanus, si Photio jam laudato credere fas est, spuris scriptis & omni genere mixtis corruptelis adulteravit τὸ Μωσαϊκὸν ὀκτάτευχον Mosaicum Octateuchum. Octateuchus enim non libros quinque, sed octo includit. Quòd tamen Mosai-
cus dicatur, id argumento est Dositheum attendisse tantum ad Mosaicum volumen, quod distribuerit in libros octo, dum in quinque vulgò dividitur.

Et certè cum de Samaritanis loquitur Hieronymus in Prologo, seu Præfatione in libros Regum, non ait Octateuchum ab illis sed Pentateuchum. Samaritani, inquit, etiam Pentateuchum eisdem litteris scriptitant, quot Hebræi, figuris tantum & apicis repantes. Alii vocem exclusoriam adjiciunt. Sic Nicetas Choniates in Thesaurò Orthodoxæ fidei, lib. 1. cap. 34. ait: Solum autem Pentateuchum admittunt. Sic apud Gregorium Abulpharagium in Historiarum, pag. 42. Samaritani non recipiunt e libris divinis præter Pentateuchum. Non est tamen arbitrandum gentem Samaritanam abjecisse omnium aliorum librorum. Epistola prima Samaritanorum ad Jos. Scaligerum scripta & edita Londini inter Antiquitates Ecclesiæ, Clarissimorum virorum Dissertationibus epistolicis enucleatas, petit Scaligerum à Synagoga Samaritana, librum Legis perimpe Mosaicum Pentateuchum, & librum Josue, & librum Cantuum & Psalmorum, hæcque omnia Dialecto linguæ sanctæ. Tum ex eisdem Samaritanorum epistola discimus eos habere librum Josue quo dicunt: Non licet nobis vendere librum Josue neque describere juxta formam Samaritanorum.

Quid? Liber Josue servatus est à Samaritanis? Ergo summa schismatis Israelitico-Samaritani argumento est librum illum, cuiusdam uisum. Non enim contumetur Judæi Samaritanis; ut ad Christum mulier Samaritana, Joan. IV. 9. Id verò nusquam alibi manifestum, quàm ubi agitur de libris Judæorum.

ipsa: quia secundum Samaritanos, scribentes ad Scaligerum, jam laudatâ, Judæorum Scriptura, Scriptura est Esdræ, mater æternum.

nam hoc objurgandi causâ dicas, sed gratiâ commovendi. Nam Esdræ non est diris devovenda. Multum itaque me movet, ad antiquitatem libri Josue astruendam, quod cum servant Samaritani quod juxta formam Samaritanorum seu characteribus Samariticis sit. An ipse Josue sit auctor istius libri, dissensit etiam inter doctos. Quicumque tamen illum alteri adscribunt, infirmis ducuntur. Fuit Jesus Nave successor Moysi in Prophetis, ut dicitur ecclesiastico, cap. XLVI. vers. 1. quia Jesus Nave seu Josue scripsit quoque omnia verba hæc in volumine legis Domini: ut habetur capite postremo libri Josue. Sicut ergo Moses fungens Prophetæ munere scripsit libros legis Domini: Ita Josue, exequens idem munus, scripsit librum qui præfert ejus nomen, eoque auxit volumen Legis.

potestas

Jud.

17. Mei Thalmudistæ in Baba bathra, capite primo, pro certo tenent librum Josue esse ab ipso Josua scriptum. Atque his maximè nituntur verbis, quæ jam audiavi e postremo libri istius capite, quæque Hebræicè sonant: ויכתב יהושע את הדברים האלה בספר תורת אללים. Id est, Et scripsit Josue verba hæc in libro legis Dei. Idipsum confirmatur ex libro primo Malachim, vulgò tertio Regum, capite XVI. vers. 34. ubi dicitur, quod in diebus Achab regis Israel edificavit Hiel de Bethel, Jericho: in Abiram primitivo suo fundavit eam, & in Segub novissimum suo posuit portas ejus: כדבר יהוה אשר דבר ביד יהושע בן נון. Id est, Juxta verbum Domini, quod locutus fuerat in manu Josue filii

fecit & Jacobo, Ibid. cap. XXVIII. v. 14. Ipse Jacob moriturus benedixit filiis, & quæ singulis erant futura, prædixit. Prædictiones has refert divinus Moses in Genesi cap. XLIX. Præcipua est quæ pertinet ad Messiam his versûs decimi verbis: *לא יכור שבט מיהודה ומחקה מבן דגליו עד כי יבא שילה ולו יקהת עמים*: Id est: *Non recedet sceptrum de Juda, & Legislatores de inter pedes ejus, donec veniat Sciloh; & ei obedientia populorum*. Editio Latina vulgata ita vertit: *Non auferetur sceptrum de Juda, & dux de femore ejus, donec veniat qui mittendus est; & ipse erit expectatio Gentium*. Non possum improbare hanc versionem. Primò *Legislatores de inter pedes ejus* est *Dux de femore ejus*, seu *Dux de stirpe ejus*; quia Hebraica vox מחקה *Mehhokek* significat ducem decernentem seu legislatorem, aut legis latæ curatorem: Hebraismus verò *De inter pedes ejus* castissimè tegit id quod *De femore ejus* castissimè exprimit. Similis locutio habetur in Deuteronomio cap. XXVIII. vers. 57. Quod statim sequitur, nempe *עד כי יבא שילה* hoc est, *Donec veniat Sciloh*, non immeritò vertitur, *Donec veniat qui mittendus est*. Nam *Sciloh* secundum veteres Hebræos est *Messias*. Id docet triplex Targum sive Paraphrasis Chaldaica Onkelosi, Jonathani, & Jerosolymitana. Onkelos vertit *עד די יתי משיחא*, Id est: *Donec veniat Messias*. Jonathanus & Targum Jerosolymitanum vertunt: *עד זמן די יתי מלכא משיחא* Id est: *Usque ad tempus quo veniet Rex Messias*. Talmudici etiam agnoscunt nomen *Scilo* esse *Messia*. Vetustissimus liber *Berescit Rabba* ait similiter quòd: *שילה זה מלך המשיח* Id est: *Sciloh est Rex Messias*. Sunt etiam inter posteriores Judæos qui idem teneant. Mitto alia vaticinia quæ Moses retulit: prætereo alia oracula, quæ ipse fudit præsertim capite trigésimo tertio Deuteronomii, ubi prædixit tribubus Israel quæ singulis erant obventura.

HÆR. 8. Videamus hoc quorsum evadat, quò ferantur tanta de Christo testimonia. Ego quidem, cum eloquor Faustum Manichæum, nulla inveni, quamvis attentius talia scripta & curiosissimè legerim. Hinc Mosem aliòque Prophetas Hebræorum non accipio: nec ego solus. Nam nihil eos de Christo prophetasse, abundè jam parentum nostrorum libris ostensum est. Fuit etiam Theodorus Mopsuestenus qui hoc idem argumentum ampliavit in suis Libri Duodecim Prophetarum explanationibus. Apelles Marcionista jam quoque observaverat falsas esse prophetias veteris testamenti, utpote sibi invicem contrarias ac dissonas. An audiendus Hugo Grotius, qui omnes de Christo Prophetias docet involvere primarium quemdam, proximum, propriumque sensum, ad historiam ejus temporis quo proferebantur, referendum; secundarium verò, remotum, mysticum & allegoricum pertinentem ad Christum? Si ita est: nullius ad persuadendum momenti esse possunt tot prædictiones. Cum enim è rebus occlusis omnis ista quæ dicitur allegoria sumatur, nec habeat finem certum, in quo rei quæ dicitur, sit fixa atque immota sententia, unicuique liberum est in id quo velit attrahere lectionem, & affirmare id positum, in quod eum sua suspicio & conjectura opinabilis duxerit: ut ait Arnobius lib. 5. Adversus Gentes. Id sanè agnoscens Grotius falsus est Prophetias ad Christianam fidem probandam infirmas esse & invalidas, nihilque ad ponenda fidei fundamenta prodesse, sive, ut is loquitur, non in vim argumenti propriè adhiberi, sed ad illustrandam atque confirmandam rem jam creditam.

CATH. 9. Procul sum ab errore quo Grotius, vir quidem in studio sacrarum literarum non parum versatus, verum acatholicus, vehementer maculavit splendorem suæ doctrinæ. Prædictiones Prophetarum sunt fidei nostræ fundamenta firmissima, non quædam solum convenientiæ veteris & novi testamenti, à piis & ingeniosis hominibus excogitatæ. Ut enim, inquit S. Augustinus lib. 12. contra Faustum Manichæum, cap. XLV. non contemnerentur, neque fabulosa ducerentur quæ Apostoli annunciabant, demonstrabantur hæc à Prophetis antè fuisse prædicta: quia etsi attestabantur miracula, non defuissent, sicut adhuc quidam mussitant, qui magicæ potentiæ cuncta illa tribuerent, nisi talis eorum cogitatio, contestatione prophetica vinceretur. Magicis enim artibus, longè antequàm nascerentur, Prophetas sibi constituere, à quibus prænunciarentur, nemo utique diceret. Cum de trahendo ad Jesum Christum Nathanaele agit Philippus, dicit ei: Quem scripsit Moyses in lege, & Propheta, invenimus Jesum filium Joseph à Nazareth. Joan. I. 45. Ipsemet Christus Judæorum incredulitatem compellat his verbis: Nolite putare quia ego accusaturus sim vos apud Patrem: est qui accusat vos Moyses, in quo vos speratis. Si enim crederetis Moysi, crederetis forsitan & mihi: de me enim ille scripsit. Ibidem cap. 5. vers. 45. 46. Hoc eodem argumento usus est divus Paulus causam suam defendens coram Agrippa rege & Festo præside. Auxilio autem adjutus Dei, agebat, usque in hodiernum diem sto, testificans minori atque majori, nihil extra dicens quàm ea quæ Propheta locuti sunt futura esse, & Moyses, si passibilis Christus, si primus ex resurrectione mortuorum, lumen annunciaturus est populo & Gentibus. Act. XXVI. 22. 23. Nihil isto argumentandi genere est magis in usu apud Apostolos & Evangelistas, quorum scriptis constituuntur fundamenta fidei. Nihil apud Sanctos Patres est receptius: nihil nobis plausibilius, nihil apertius est. Sic promissio Abrahamæ facta: Et benedicentur in semine tuo omnes Gentes terre: manifestò completa est in Jesu Nazareno de semine Abrahamæ, vero Messiâ, vero Christo, in quo benedici omnes Gentes non nunc prænunciamus, sed quod tunc prænunciatum est, nunc videmus, ut verbis utar S. Augustini è libro duodecimo contra Faustum, cap. XLI. Sic in Christo nostro evidentissima luce claruerunt, (ut rursus eloquar eundem Augustinum capite mox sequenti) illa Jacobi Patriarchæ: Non auferetur sceptrum de Juda, & dux de femore ejus; donec veniat qui mittendus est; & ipse erit expectatio Gentium: Quia Jesus Nazareus cujus regnum spiritale quaquaversus per omnes Gentes patet, venit his temporibus quibus ablatum est sceptrum de Juda. Is est verus Sciloh Jacobæi Oraculi, verus Messias, seu verus Christus.

SAM. 10. Hic me implicant non parum mei Samaritani. Dosthen seu Dositheus, æqualis Simoni mago, in Prophetas vehementer invectus est, maxime in Judam, unum de duodecim Patriarchis, ad quem Jacob direxit oraculum de Sciloh. Hunc Dosthen quidam putarunt esse illum quem Moses prædixit his verbis: Prophetam de gente tua, & de fratribus tuis sicut me, suscitabit tibi Dominus Deus tuus; ipsum audies. Deuter. XVIII. 15. Alii Samaritani censuerunt Jesum Nave seu Josuam filium Nun, successorem Moysi, fuisse illum Prophetam. Hinc Plebs Samaritana in contrarias divulsa factiones, inter se dissidebat, & peregrinis

se opinionibus propugnabat: ut ex quadam Eulogii oratione tradit Photius in sua Bibliotheca, cod. CCXXX.

ETH. 11. Spectabátne ista bacchatio ad Silenum Bacchi comitem? Profectò ut ex שִׁיר *Sir*, id est cantico, factum est Phœnicum שִׁירָן *Siran* & Græcorum *Sirenes*; ita ex שִׁילָה *Silo* vel שִׁילָה *Sil* prodiit illorum שִׁילָן *Silan*, istorum *Silenus*, observante Bocharto lib. 1. de Phœnicum coloniis, cap. 18. ubi etiam Jacobæum de *Silo* oraculum refertur ad Silenum. Addo ex Pausaniæ libro sexto, pag. 391. esse Silenum Hebræorum, qualis est *Silo*. ἐν γὰρ τῇ Εβραίων χώρα Σιλωῦ μνημεῖον. In regione enim Hebræorum, inquit ille, est monumentum Sileni. Quòd si oraculum de *Silo* sit antiquissimum: antiquissima est memoria de Sileno, qui unde genus ducat, ab omnibus ignoratur διὰ τὴν ἀρχαιότητα propter antiquitatem, ut ait Diodorus Siculus lib. 3. Biblioth. pag. 143.

CATH. 12. Sunt ergo antiquissimæ prædictiones librorum Mosis: ad demonstrandam eorum divinitatem sunt aptissimæ. At cavendum à Diabolica sanctissimi oraculi profanatione, quæ inconcussam de *Silo* veritatem fœdissimis de Sileno fabulis contaminat, & convertit religiosissima & omni admiratione digna mysteria in orgia Bacchi impiissima & horrendissima; ut à Sancto Justino martyre animadversum ac notatum est in majori Apologia pro Christianis, & in dialogo cum Tryphone Judæo. Natus in Samaria vetustissimus hic defensor religionis Christianæ docet nos in laudata Apologia, quòd Judæi & Samaritani, Verbum à Deo per Prophetas traditum habentes, & numquam non Christum præstolantes, advenientem & præsentem non agnoverunt: paucis exceptis, quos sanctus Propheticus spiritus per Esaiam est prælocutus salvatum iri. Ex tanta cæcitate orta est posterioribus temporibus dissensio, quâ Samaritana plebs in varias factiones divulsa impulit S. Eulogium Patriarcham Alexandrinum ad edendum Decretum in Samaritanos, quod Photius memorat laudato jam codice CCXXX. suæ Bibliothecæ. Utraque factio, ut ibidem narratur, postulata sua detulerat ad hunc sanctum Patriarcham, qui, discussis in concilio quæ ab utraque parte adferebantur, & utraque erroris à veritate procul remoti convicta, illum à Prophetis prædictum Messiam, ex scripturis sacris docuit esse Dominum nostrum Jesum Christum verum Deum: illos verò gravissimo errore laborasse: hos quidem quòd Jesum Nave illum Prophetam prænuntiatum fingerent; illos verò quòd Dosithen seu Dositheum impium portentose comminiscerentur. Atque ita concilium solvit. Locus ille Mosis qui in controversiam adducebatur, jam tum nascente Christianismo objectus Israelitis fuerat à divo Petro in concione ad eos habitâ, ut ostenderet quæ de Christo suo locutus est Deus per os sanctorum suorum à sæculo Prophetarum. Act. III. 21. Eundem etiam objecerat eis divus Stephanus. Ibid. cap. VII. v. 37. At transcamus ad alios libros.

SAM. 13. Erunt forsan qui putabunt meos Samaritanos non habere in suo Canone solum Pentateuchum: quia Dositheus Samaritanus, si Photio jam laudato credere fas est, spuris scriptis & omni genere mixtis corruptelis adulteravit τὸ Μωσαϊκὸν ὀκτάτευχον Mosaicum Octateuchum. Octateuchus enim non libros quinque, sed octo includit. Quòd tamen Mosai-
cus dicatur, id argumento est Dositheum attendisse tantum ad Mosaicum volumen, quod distribuerit in libros octo, dum in quinque vulgò dividitur.

ditur. Et certè eùm de Samaritanis loquitur Hieronymus in Prologo Galeato, seu Præfatione in libros Regum, non ait Octateuchum ab illis admitti, sed Pentateuchum. Samaritani, inquit, etiam Pentateuchum Moysi totidem litteris scriptitant, quot Hebræi, figuris tantum & apicibus discrepantes. Alii vocem exclusoriam adjiciunt. Sic Nicetas Choniatus in Thesauo Orthodoxæ fidei, lib. 1. cap. 34. ait: Solum autem Pentateuchum admittunt. Sic apud Gregorium Abulpharagium in Historia Dynastiarum, pag. 42. Samaritani non recipiunt è libris divinis præter Legem. Non est tamen arbitrandum gentem Samaritanam abjecisse curam omnium aliorum librorum. Epistola prima Samaritanorum ad Josephum Scaligerum scripta & edita Londini inter Antiquitates Ecclesiæ Orientalis, Clarissimorum virorum Dissertationibus epistolice enucleatas, docet nos petiisse Scaligerum à Synagoga Samaritana, librum Legis perfectæ, nempe Mosaicum Pentateuchum, & librum Josue, & librum Canticorum & Psalmorum, hæcque omnia Dialecto linguæ sanctæ. Tum ex altera eorundem Samaritanorum epistola discimus eos habere librum Josue, de quo dicunt: Non licet nobis vendere librum Josue neque describere, nisi juxta formam Samaritanorum.

CATH. 14. Quid? Liber Josue servatus est à Samaritanis? Ergo summa antiquitas schismatis Israelitico-Samaritani argumento est librum illum esse antiquissimum. Non enim contumetur Judæi Samaritanis; ut ad Christum aiebat mulier Samaritana, Joan. IV. 9. Id verò nusquam alibi magis elucet, quàm ubi agitur de libris Judæorum.

SAM. 15. Re ipsa: quia secundum Samaritanos, scribentes ad Scaligerum epistolâ 2. jam laudatâ, Judæorum Scriptura, Scriptura est Esdræ, maledicta in æternum.

CATH. 16. Non hoc objurgandi causâ dicas, sed gratiâ commovendi. Nam Scriptura Esdræ non est diris devovenda. Multum itaque me movet, ad summam antiquitatem libri Josue astruendam, quòd eum servant Samaritani, quòd juxta formam Samaritanorum seu characteribus Samariticis descriptus sit. An ipse Josue sit auctor istius libri, disseritur etiam inter Catholicos. Quicumque tamen illum alteri adscribunt, infirmis ducuntur argumentis. Fuit Jesus Nave successor Moysi in Prophetis, ut dicitur in Ecclesiastico, cap. XLVI. vers. 1. quia Jesus Nave seu Josue scripsit quoque omnia verba hæc in volumine legis Domini: ut habetur capite postremo libri Josue. Sicut ergo Moses fungens Prophetæ munere scripsit libros legis Domini: Ita Josue, exequens idem munus, scripsit librum qui præfert ejus nomen, eoque auxit volumen Legis.

JUD. 17. Mei Thalmudistæ in Baba bathra, capite primo, pro certo tenent librum Josue esse ab ipso Josua scriptum. Atque his maximè nituntur verbis, quæ jam audiavi è postremo libri istius capite, quæquæ Hebræicè sonant: וַיִּכְתֹּב יְהוֹשֻׁעַ אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּסֵפֶר תּוֹרַת אֱלֹהִים. Id est, Et scripsit Josue verba hæc in libro legis Dei. Idipsum confirmatur ex libro primo Malachim, vulgò tertio Regum, capite XVI. vers. 34. ubi dicitur, quòd in diebus Achab regis Israel edificavit Hiel de Bethel, Jericho: in Abiram primitivo suo fundavit eam, & in Segub novissimo suo posuit portas ejus: כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון. Id est, Juxta verbum Domini, quod locutus fuerat in manu Josue filii

Nun. Verbum illud Domini extat in libro Josue, cap. VI. v. 26. ubi captâ Jericho, & funditus deletâ, imprecatus est Josue, dicens: *Maledictus vir coram Domino, qui suscitaverit & edificaverit civitatem Jericho. In primogenito suo fundamenta illius jaciat, & in novissimo liberorum ponat portas ejus.*

CATH. 18. Attigisti, ô Judæe, locum insignem libri tertii Regum, quo divinitas libri Josue non minus ostenditur quàm genuina ejus antiquitas declaratur: cùm inde pateat Josuam afflatum spiritu divino librum istum scripsisse, eventu comprobante quæ in eo prædixerat. Unde verbum Josue, quod ibi appellatur, dicitur absolutè *verbum Domini*, quod locutus fuerat in manu Josue filii Nun.

ETH. 19. Non est mihi ignotus iste Josue filius Nun, vel, ut ab aliis vocatur, Jesus filius Nave. Victi ab eo & fugati Chananæi seu Phœnices, desertâque patriâ per universam Africam diffusi, Tingim in Numidia ædificaverunt, ibique erexerunt columnas duas habentes Phœnicios characteres inscriptos, qui Phœnicum linguâ sic sonant, prodente Procopio, lib. 2. Vandalicorum, cap. 10. *Ημεῖς ἐσμεν οἱ φύγοντες ἀπὸ προσώπου Ἰησοῦ τοῦ ἀνδρὸς τοῦ Νάβη. Nos sumus qui fugimus à facie Jesu latronis filii Nave.* Tingi, vetustissima civitas, quam transvecti ex Africa Phœnices habitant, aiebat Pomponius Mela & ipse Tingitanus lib. 2. cap. 6. fertur condita ab Antæo, illo Gigante quem devicit Hercules. Herculem verò profectum esse adversus Antæum cum filiis Abrahami, sive cum Israelitis, quorum pater fuit Abrahamus, testis est Cleodemus apud Eusebium lib. 9. Præparationis Evangelicæ cap. 20. Id mihi rursum demonstrat summam historiæ Josue antiquitatem. Nam ille Hercules quem nummi Thasiorum vocant *Σωτήρ*, hoc est, *Servatorem*, quémque veteres inscriptiones *Magnum custodem & Conservatorem* nominant apud Gruterum, quis est nisi Josue, seu *יְהוֹשֻׁעַ* Jehosciva, hoc est, *Servator*? Ut enim Hercules fuit dux filiorum Abrahami, devicit Antæum qui Tingim Phœnicum coloniam condidit, & vocatus est per antonomasiam Servator, Conservator, Magnus Custos: ita Josue fuit dux filiorum Abrahami, nempe Israelitarum; debellavit eum qui Tingim ædificavit, nempe populum terræ Chanaan, seu Phœnices quos fugæ dedit; & nominatus est Servator, quia nomen Josue id sonat. Plura de Hercule Josuam adumbrante notant viri eruditi, quæ studio brevitatis nunc mitto.

HÆR. 20. Favet meo Manichæismo inscriptio illa Tingitana, quam jam audivimus; cùm Josuam habeat non virum Dei, sed nefarium prædonem Scriptores enim veteris fœderis repudiat Manichæismus, quia *malos & turpes* odit.

CATH. 21. Impuro & sacrilego Manichæorum ore sanctissimos scriptores lædere non verèris? Fuit Jesus Nave *magnus secundum nomen suum, maximus in salutem electorum Dei.* Eccl. XLVI. 1. 2. Non de furto, & latrocinio condemnandus, sed fide commendandus est ille debellator Chananæorum, ille Jerichuntis expugnator & everfor: quia *fide muri Jericho corruerunt, circuitu dierum septem.* Hebr. XI. 30. Plena stomachi inscriptio Tingitana nullam divino Josuæ labem aspergit, sed ostendit furorem quem in eum effundebant Chananæi ejecti è suis sedibus. Ejus tamen

tamen summa antiquitas est argumentum summæ antiquitatis historiæ Josuana. Quod si fuerit Hercules qui Josuam adumbraverit, nempe ille qui clarus habebatur in Syria; inde quoque elucet ejusdem historiæ *γνησιότης* & antiquitas, eò quidem apertius quod ætas istius Herculis competat in Josue tempora, ut patet ex Chronico Eusebii. Unde S. August. lib. 18. de Civit. Dei, cap. 12. describens tempora ab exitu Israel ex Ægypto, usque ad mortem Jesu Nave, per quem populus idem terram repromissionis accepit, ait: *His temporibus Hercules in Tyria seu Syria clarus habebatur.* Tum notat istum diversum esse ab illo de quo jam fuerat locutus: *Secretiore quippe historia plures fuisse dicuntur & Liberi patres & Hercules.*

POL. 22. Omni fide major est historia Josuana, cujus antiquitatem prædicationis & divinitatem, nisi eam temperemus. Juxta illam, ingressis Jordanem Israelitis, *steterunt aquæ descendentes in loco uno, & ad instar montis intumescences apparebant procul.* Jos. III. 16. Contigit & majus portentum, nempe statio Solis & Lunæ facta ad imperium Josue. Ibid. cap. 10. v. 13. Cui non fidem statim abrogat hæc narratio? Nonne potius credendum est cum Præadamitarum patrono non Solem tunc stetisse, sed lucem quandam post Solis occasum tamdiu perseverasse, donec Josue hostes suos vinceret?

CATH. 23. Impium esset apponere & adhibere modum narrationi, quæ solis impiis fidem abrogat. Invertere quæ habentur in Sacris Scripturis, non debemus: ut suadeamus ea incredulis. Deus qui facit *quæ impossibilia esse putantur, promisit & fecit, ut ab incredulis gentibus incredibilia crederentur:* ait peregregiè S. Augustinus lib. 21. de Civitate Dei, cap. 7. Notat idem Ecclesiæ doctor capite mox sequenti illud Virgilii è quarto Æneidos:

Sistere aquam fluviis, & vertere sidera retrò:

esse derivatum partim ex historia Josue, partim ex aliis quæ sunt in sacra scriptura. Nam & *fluvium*, inquit, *stetisse superius, inferiusque fluxisse, cum populus Dei ductore supra memorato Jesu Nave viam carperet, & Hetia propheta transeunte, ac postea discipulo ejus Helisæo id esse factum in sacris literis legimus, & retrorsum fuisse maximum sidus regnante Ezechia, modò commemoravimus.*

ETH. 24. Hic recorder mei Lucani sic canentis libro sexto Pharsaliæ:

Cessavere vices rerum, dilataque longa

Hæsit nocte dies: Legi non paruit æther:

Torpuît & præceps, audito carmine, Mundus:

Axis & rapidis impulsos Jupiter urgens

Miratur non ire polos.

Si juxtà historiam Josue de statione Solis non fuit antea nec postea tam longa dies, nempe in uno Hemisphærio: non fuit ex consequenti in altero Hemisphærio tam longa nox; atque ita cessantibus vicibus rerum, dilata dies hæsit longâ nocte. Reliquam cœli machinam tunc etiam stetit non ambigitur, cum Sole stante, simul Luna stetit dicatur. Tunc ergo axis rapidis impulsu non ibant poli: tunc præter Solem & Lunam arcebantur à progressu alia Sydera: tunc maximè Hesperus visus est mutasse cursum suum, cum solitum diei finem non ostenderet. *Est in Marti Varronis libris, quorum inscriptio est de Gente Populi Romani: quod eisdem*

eisdem verbis, quibus ibi legitur, & hic ponam cum Augustino lib. 21. de Civit. Dei, cap. 8. jam laudato: In cælo, inquit, mirabile extitit portentum. Nam in Stella Veneris nobilissima, quam Plautus Vesperuginem, Homerus Hesperon appellat, pulcherrimam dicens, Castor scribit tantum portentum extitisse, ut mutaret colorem, magnitudinem, figuram, cursum: quod factum ita neque antea neque postea sit. Hoc factum Ogyge rege dicebant Adrastus Cyzicenus, & Dion Neapolites, mathematici nobiles. Recentissima erat memoria Ogi regis Basan, quando, die ad preces Josue longius productâ, cursu destitit vesperugo, & tempus quo solet apparere, mutatum est in illud quo luceret Sol: quasi hæc colorem, magnitudinem, figuram, cursum mutasset.

CATH. 25. Sunt permulta quæ possem addere huic præclaræ observationi. Sed tempus est vertendi stylum ad alios Libros Sacri Canonis.

JUD. 26. Est ergo nunc agendum de libro שופטים Sciophetim seu Judicum, cujus veluti pars aut appendix est liber Ruth, nedum juxta recentiores Hebræos, verum etiam juxta antiquiores. Nam Κριται, Παρὰ αὐτοῖς, ἐν ἐνί. Σωφetiμ. Judices, Ruth apud ipsos uno libro continentur dicto Sophetim: ut testis est Origenes apud Eusebium lib. 6. Hist. Eccles. cap. 25. Idem scitis ex Hieronymo in Prologo Galeato, dicente quod Hebræi post Josue ben Nun subtexunt Sophetim, id est Judicum librum. Et in eundem compingunt Ruth: quia in diebus Judicum facta ejus narratur historia. Thalmudistæ in Baba bathra, cap. 1. item R. Moses Kimchi Davidis frater, & Abrabaniel adscribunt hunc librum Samueli.

CATH. 27. Eiusdem sententiæ est inter nostros S. Isidorus Hispalensis lib. 6. Originum, cap. 2. Nec ea caret probabilitate. Quisquis tamen illum scripserit, habendus est antiquissimus & Prophetico spiritu afflatus. Nam ex ejus capite decimo-tertio, v. 5. desumptum est quod dictum est per Prophetas: Quoniam Nazareus vocabitur. Matth. II. 23. Similiter ex ejusdem libri capite quinto, vers. 4. & 5. delibati sunt versus octavus, & nonus Psalmi Davidici sexagesimi septimi: ita ut auctor libri Judicum sit antiquior Davide, Saulis successore & secundo qui post Judices Hebræis præfuit. Ex quo conficitur hunc librum esse genuinæ antiquitatis.

ETH. 28. Possum aliquid & ego proferre, quod demonstret genuinam esse Judicum Hebræorum historiam. Si unum Herculem vidi in Josua, alium animadverto in Samson. Nam Hebræorum Judex Samson, cum mirabiliter fortis esset, putatus est Hercules apud Augustinum lib. 18. de Civit. Dei, cap. 19. Item apud Philastrium lib. de Hæresibus, cap. 8. ubi Paganus fortes viros ex Samsonis figura usurpantes, Hercules nuncuparunt. Sed longum esset percurrere ex meis scriptoribus gesta omnia Herculis quæ referunt gesta Samsonis. Ad alios Judices quod attinet, unus eorum est valdè mihi notus, nempe Gedeon, alio nomine dictus Jerobaal, vel גִּדְדֵי, Jerubbaal, ut pronunciant Hebræi. Is enim est Jerombalus, ex cujus commentariis profecit Sanchoniathon, vetustissimus rerum Phœnicicarum scriptor, qui floruit ante Trojana tempora, quique rerum ad Judæos pertinentium Historiam summa fide conscripserit, prodente Porphyrio apud Eusebium lib. 1. Præpar. Evang. cap. 9.

POL. 29. Imprudenter, ô Gentilium inconsideratissimè, tribuis testimonium ei qui *aram Baal* destruxit, & *ædificavit altare Domino*. Is enim est Gedeon Jerobaal commendatus in libro Judicum, cap. VI. An duceris spe Joasi, dum Gedeonem ejus filium legis vocatum esse Jerobaal, eo quod dixisset Joas: *Ulciscatur se de eo Baal, qui suffodit aram ejus?* Præmeditare melius quæ tibi sumis apud Catholicum enuncianda. Non est in rem tuam agere cum illo, qui verbis tuis niti adversum Deos ritusque tuos quarit & fatagit. Medicinæ faciendæ locus quidem est, modò tamen non te geras inconsultè. Mihi ausculta, & adhuc caput extolles. Qui ædificat altare Domino, non potest tibi videri destruere *aram Baal*, dummodò ostendatur nomine *Baal* significari Dominum. Quandiù reddetur tibi illud nomen, altare ædificatum Domino, erit tibi ara ædificata *Baal*. Non te præterit Hebraicam, Phœniciam & Chaldaicam vocem *באל* *Baal*, aliâ pronuntiatione *Beel*, significare Dominum, etiam ab ultimâ antiquitate. Nam tuus Sanchoniathon, quem modo appellasti, apertè tradidit Phœnicias voces *Beel-samen* significare κύριον οὐρανοῦ Dominum cæli. Et apud Augustinum lib. 7. Locutionum cap. 1. *Baal Punici videntur dicere Dominum: unde Baal-samen quasi Dominum cæli intelliguntur dicere; Samen quippè cæli apud eos appellantur, nempe ab Hebraica voce שׂמַן Sciamaim.*

CATH. 30. Cavillationes tuas intelligo, fautor insane superstitionum Ethnicarum. Vocem quam pravat consuetudo, non sanat antiqua illius ratio; prima origo non eam nobilitat. Ponamus nomen Dæmonum exempli causâ. Ipsa origo hujus nominis, si divinos intueamur libros, inquit S. Augustinus lib. 9. de Civit. Dei, cap. 20. aliquid affert cognitione dignissimum. Δαίμονες enim dicuntur, quoniam vocabulum Græcum est, ob scientiam nominati. Fecit nihilominus consuetudo, ut non nisi malignorum spirituum sit hoc nomen. Et quamvis non deesset nobis aliqua declaratio, quæ illud in bonam partem traheret; nulla tamen est causa, cur posset adhiberi, ut illud in bonam partem converteremus. Quæ enim, inquit laudatus Augustinus cap. 19. ejusdem libri, nos causa compellit, ut post offensionem aurium tam multarum, ut jam penè sint omnium, quæ hoc verbum non nisi in malam partem audire consueverunt, quod diximus cogamur exponere, cum possimus Angelorum nomine adhibito, eandem offensionem quæ nomine Dæmonum fieri poterat, evitare? Idem dico de nomine *Baal*, cujus quidem origo aliquid affert cognitione dignissimum, sed usus fecit illud proprium Idolo. Hinc certè est adeò execrandum hoc nomen, ut ipse Dominus noluerit ita vocari ab Israele dicens per Oseam, cap. 2. vers. 16. *Et non vocabit me ultra בַּעַל Baali, seu Baal meus: Et auferam nomina Baalim de ore ejus, & non recordabitur ultra nominis eorum.* Nomen quod usus traxerat ad significandum Idololum, non poterat in Israelitarum animis notionem veri Dei imprimere. Unde Dominus ait iterum per Jeremiam cap. XXIII. v. 13. *Et in Prophetis Samariæ vidi fatuitatem: prophetabant in Baal, & decipiebant populum meum Israel.* Tum versu 27. *Qui volunt facere ut obliviscatur populus meus nominis mei. . . sicut obliti sunt patres eorum nominis mei propter Baal.* Quamvis ergo nomen *Baal* significet Dominum, tamen non potest vero Domino consonare. Ut de servis Domini,

mini, non sunt servi Baal, libro quarto Regum, cap. X. 23. ita de nominibus Domini, veri scilicet & summi Dei, non est ipsum nomen Baal.

JUD. 31. De Regum libris quorum quartum appellasti, nunc vellem aliquid commemorare. Jam vidimus duos priores vocari ab Hebræis primum & secundum Samuelis, duos posteriores primum & secundum Regum. Non unus fuit horum librorum scriptor. Thalmudistæ, quibus assentitur R. Moses Kimchi, censent in Baba bathra, cap. 1. viginti quatuor priora capita libri primi Samuelis quæ complectuntur res ante obitum ejus transactas, à Samuele ipso fuisse conscripta; à Nathane verò & Gado Prophetis, quæ sequuntur usque ad finem libri secundi. In ea parte quæ Samueli adscribitur, narrantur gesta Davidis priora, in reliquis posteriora recensentur. *Gesta autem David regis priora, & novissima, scripta sunt in libro Samuelis videntis, & in libro Nathan Prophetæ, atque in volumine Gad Videntis.* 1. Paral. XXIX. 29. Quod ad alios Regum libros attinet, tertium scilicet & quartum, hos Thalmudistæ aliique Rabbini adscribunt Jeremiæ. Id tamen liquidò non possum confirmare; nam convenientia postremi capitis libri quarti regum cum ultimo Jeremiæ capite, quæ prorsus refert eundem scriptorem, non est magni ponderis: quandoquidem caput illud non videtur scriptum à Jeremia, cujus verba terminantur quinquagesimo-primo capite, proximo à postremo, ut ostendit hæc clausula: *עַר הִנֵּה דְבָרֵי יִרְמְיָהוּ* Hucusque verba Jeremiæ.

CATH. 32. Doctè infringis argumentum, quo maximè nituntur ii qui putant Jeremiam esse auctorem libri tertii & quarti Regum. Ut genuinam eorum antiquitatem inspiciamus; operæ pretium est observare non ab uno eodemque scriptore eos esse profectos. Caput ultimum libri quarti refert scriptorem recentiore conflagratione templi Salomonici factâ à Chaldæis; caput octavum libri tertii refert scriptorem antiquiorem hâc conflagratione; quandoquidem ibi est sermo de Cherubim qui expandebant alas super locum arcæ introductæ in templum Deo dedicandum, & dicitur quòd *fuerunt ibi usque in præsentem diem*: adeoque templum non erat eversum, cum hæc scribebantur. Theodoretus præfatione in libros Regum egregiè notat, quòd *προφητῶν ἑκάστος εἰώθει συγγράφειν ἑαυτοῦ συνέβαινε γίνεσθαι κατὰ τὸν αἰῶνα καὶ πόλιν*. quisque Prophetarum solebat conscribere quæcumque suo tempore contingebant. Sic Samuel, Nathan & Gad Prophetæ conscripserunt res ætatis suæ memorabiles, quas liber primus & secundus Regum complectuntur, ut jam observasti. Sic Salomonis acta in literas relata sunt à Prophetis coævis, laudato Nathane, Ahia Silonite & Addo; quia *reliqua operum Salomonis priorum & novissimorum scripta sunt in verbis Nathan Prophetæ, & in libris Ahia Silonitis, in Visione quoque Addo Videntis, contra Jeroboam filium Nabat.* 2. Paral. IX. 29. Sic idem Addo & Semeias alter Propheta ejusdem ævi monumentis commendarunt res Roboami filii Salomonis: quia *opera Roboam prima & novissima, scripta sunt in libris Semeiæ Prophetæ, & Addo Videntis, & diligenter exposita.* Ibid. XII. 15. Sic rursus Addo scriptis mandavit res Abia Roboami filii: quia *reliqua sermonum Abia, viacumque & operum ejus, scripta sunt diligentissimè in libro Addo Prophetæ.* Ibid. XIII. 22. Sic Jehu filius Hanani Videntis, seu Propheta, qui fuit tem-

temporibus Josaphati regis Juda, filii Asæ, & nepotis Abiæ, scripsit gesta ejusdem Josaphati, quæ locum habent in libris Regum; quia reliqua gestorum Josaphat priorum & novissimorum, scripta sunt in verbis Jehu filii Hanani; quæ digessit in libros regum Israel. Ibid. XX. 34. Sic Isaias qui Prophetiæ suæ initio prodit se fuisse in diebus Ozia, Joathan, Achaz, & Ezechia, regum Juda, reliquit scriptas res sui temporis, eas præsertim quæ sunt Ozia & Ezechia. Nam reliqua sermonum Ozia priorum & novissimorum scripsit Isaias filius Amos Propheta. Ibidem XXVI. 22. Gesta verò Ezechia, quæ habentur libro quarto Regum, cap. XVIII. XIX. & XX. describuntur verbis ejusdem Isaiæ, quæ in ejus prophetia conficiunt quatuor integra capita, nempe XXXVI. XXXVII. XXXVIII. & XXXIX. In libris Regum non citantur isti Prophetæ, sed vel *Liber sermonum dierum regum Juda*, vel *Liber verborum dierum regum Israel*; vel cum agitur de Salomone, *Liber verborum dierum Salomonis*. 3. Reg. XI. 41. Inde tamen non sequitur hosce libros non esse à Prophetis illorum temporum. Quis enim non diceret librum verborum dierum Salomonis, illud volumen in quo legeret opera Salomonis priora & novissima descripta verbis Nathanis, Abiæ Silonitis atque Ado? Quis negare potest verba Jehu filii Hanani fecisse partem librorum vel libri Regum Israel? Quis & partem libri sermonum dierum regum Juda non agnoscat in his Isaiæ capitibus, quæ inserta sunt in librum quartum Regum? Libri ergo Regum non sunt profecti ab uno scriptore, sed à pluribus qui res sui temporis præclaras literis mandarunt: proindeque sunt genuinæ antiquitatis. Esto, illa collectio conflata fuerit potius ex fragmentis quàm ex integris Prophetarum operibus: ut idcirco desiderentur reliqua gestorum quæ memoriæ tradebantur in amplioribus commentariis. Finis collectionis parem cum additamento ad Prophetiam Jeremiæ gradum obtinet. Prima hujus additamenti pars, adeoque prima pars ultimi capitis libri quarti Regum, est repetitio eorum quæ Jeremias amanuensi Barucho dictavit capite trigesimo-nono suæ Prophetiæ: ac proinde est à propheta scribente res sui temporis. Id agit hæc repetitio, ut historiæ de Jerusalem à rege Babylonis captâ subnectatur historia de templo à Nabuzardanò incenso anno mox sequenti; item de Judæis in Babylonem translatis tum illis tum aliis Nabuchodonosori temporibus: ac tandem de sublimato per Evilmerodachum Nabuchodonosori filium & successorem Joachino seu Jechoniâ usque ad initium ejus regni detento in carcere. Cum ultra non progrediatur sacrum hoc monumentum, refert scriptorem antiquiorem solutione captivitatis Babylonicæ per Cyrum inchoatâ, proindeque auctorem coætaneum. Quis enim crederet continuatorem Jeremiæ, hæc solutione posteriorem, silentio transivisse expletionem & perfectionem rei, quam ipse Jeremias prædixerat? Continuator iste non improbabiliter putatur à Sixto Senensi Baruchus Propheta, Jeremiæ notarius, cujus vaticinia conficiunt unum librum cum Jeremianis: adeò ut multi ex Sanctis Patribus à primâ Ecclesiæ ætate usi sint Baruchi testimoniis sub nomine Jeremiæ.

ETH.

33. Apud Hebræos, quantum ego assequi possum, id faciebant Prophetæ, quod Hierophantæ apud Ægyptios, quod Chaldaei apud Babylonios, quod Magi apud Persas, quod Gymnosophistæ apud Indos, quod
Litc-

Literati apud Sinas, quod Pontifices apud Romanos. Notum est istos habuisse curam referendi in literas res ætatis suæ memorabiles, qualem audio gessisse Prophetas Hebræorum. Nexus rerum Hebraicarum cum rebus aliarum gentium fecit, ut illæ innotuerint ipsis rerum gentilium scriptoribus. Docent me Chaldæi in suo Regum Babyloniorum mathematico canone tempus Mardokempadi seu Merodachi regis Babylonis, qui Ezechiaz regi Judæ legationem misit memoratam libro quarto Regum, cap. XX. Tempus etiam mihi aperiunt Nabocolassari seu Nabuchodonosori, qui Judæos abduxit in servitutem Babylonicam juxta monumenta nedum Hebraica, verum etiam Chaldaica quæ Berosus sacerdos Beli excussit apud Josephum lib. 10. Antiquit. cap. 11. & lib. 1. contra Apionem. Eadem monumenta, idemque canon, mihi quoque manifestant tempus Ilvarodami seu Evilmerodachi, qui Joachinum regem Juda exemit vinculis. In antiquissimis annalibus Tyrriorum quorum fragmentum eximium recitat Josephus libro primo contra Apionem mox laudato, & lib. 8. Antiquitatum cap. 2. memoratur *Σολομὼν ὁ Ἱεροσολύμων βασιλεὺς* Solomon Jerosolymorum rex: item templum ædificatum Jerosolymis duodecimo anno regni Hiromi, seu Hiram regis Tyri, qui juxta librum tertium Regum cap. V. concessit Salomoni cæsores lignorum ad templi ædificationem. In iisdem annalibus celebratur Ithobalus Astartæ Sacerdos, & Tyrriorum, adeoque Sidoniorum rex, qui est Ethbaal rex Sidoniorum, cujus filiam Jezabelem in uxorem duxit Achab rex Israel. 3. Reg. XVI. 31. Attentâ ærâ Carthaginis, quam habemus ex Solino, cap. XXVII. editionis Salmasianæ, idem ab Hiromo numerus annorum colligitur ex Tyrriorum antiquitatibus, qui reperitur ab Salomone ex Regum libris. Inde quoque manifestum est tempus Ithobali esse tempus Ethbaali, tempus Mardokempadi esse tempus Merodachi, tempus Nabocolassari esse tempus Nabuchodonosori, tempus Ilvarodami esse tempus Evilmerodachi. Adhæc Assaradinus qui locum habet in mathematico regum Babyloniorum canone, refert ætate Asor-haddanum, aliàs Asar-haddonem, illum regem Assyriorum qui de Babylone, aliisque ditiois suæ locis adduxit quos collocavit in civitatibus Samariæ pro filiis Israel. IV. Reg. XVII. 24. Asar-haddonis hujus pater ac decessor Sennacheribus, qui juxta caput decimum-octavum ejusdem libri bello infestavit Judæam aliàsque Asiæ regiones, & cujus legatus, nomine Rabsaces, de Ægypto loquebatur velut de baculo arundineo atque confractō: exprimit sine dubio *Σαραχάριβον βασιλέα Ἀραβίων τε καὶ Ἀσσυρίων* Sanacharibum regem Arabum, & Assyriorum, quem ἐπ' Αἴγυπτον ἐλαύνειν ἐράτων μέγαν adversus Ægyptum movisse magnum exercitum testatur Herodotus lib. 2. cap. 141. Sed & Berosus, Chaldaicarum rerum scriptor, Senacheribi regis meminit; quod omnem Asiam & Ægyptum bello infestaverit; ut observat Josephus lib. 10. Antiq. cap. 1. Idem auctor lib. 7. cap. 6. exscribit præclarum de Regibus Syriæ fragmentum ex Nicolai Damasceni Historiarum libro quarto, in quo celebratur Adadus Damasci & reliquæ Syriæ rex, qui Bello inter eum & Davidem Judææ regem exorto, crebris præliis cum illo conflictatus, postremò apud Euphratem victus est. Liber secundus Regum vocat eum Adar-ezerem seu Adad-ezerem regem Soba, sub cujus ditioe erat Syria Damasci, & quem percussit David . . . quando profectus est, ut dominaretur super flumen Euphratem;

tem; quemadmodum legitur cap. VIII. vers. 3. Si antiquitates Ægyptiorum diligenter excutiantur, reges Ægypti memorati in Judaicis Regum libris reperiuntur eo tempore, quo ponuntur in istis antiquitatibus. Quando in libris Regum invenitur *Sesac*, aliàs *Sesoc*, eâ ratione quâ *Iramus Iromus* est; in Dynastiis Ægyptiorum celebratur *Sesonchosis* seu *Sesoch-osis*. Quando in istis legitur *Necos*, in illis habetur *Nechao*. Video ergo Judaicos Regum libros quàm aptissimè cohærere cum antiquissimis variarum Gentium monumentis, quæ non possum abdicare atque rejicere.

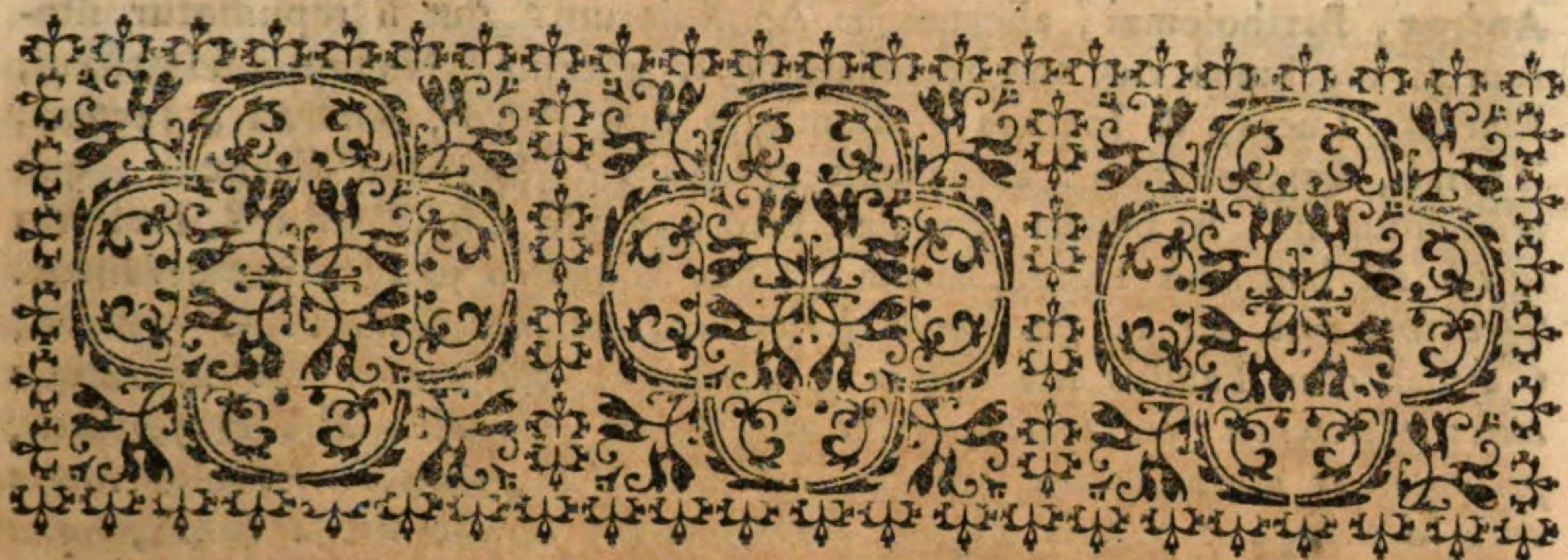
POL.

34. O egregiam consequentiam! Siccine causâ superior erit Gentilismus? Nonne vides, ô Ethnice, te rursùm tibi ipsi pestem machinari? Fateris sinceritatem librorum qui nedum adversissimi sunt tuis Diis, tuis ritibus; verumetiam qui produnt antiquitatem Prophetarum qui futuram per Christum everisionem Deorum tuorum prænuñciaverunt. Sinceritas librorum Regum demonstrat sinceritatem librorum Paralipomenon: utrique ostendunt antiquitatem multorum Prophetarum, nedum eorum quorum verba passim exprimunt, verumetiam aliorum quorum libri inseruntur in Canonem de quo rixamur. Liber primus & secundus Esdræ qui continuantur libris Paralipomenon, habent ex ipso canone mathematico regum Babyloniorum & Persarum quem appellasti, notam antiquitatis quam non poteris inficiari; cùm complectantur historiam sub Persarum regibus, maxime sub Cyro, sub Dario Hystaspide, & sub Artaxerxe Longimano, quorum tempora tibi demonstrat ille canon. Liber Tobie describit res sub Salmanasare & Sennacheribo regibus Assyriorum gestas, quarum antiquitatem perspicies ex libris Regum & Paralipomenon. Imo jam præbuiisti te gnarum Sennacheribi ex tuis scriptoribus. Liber Judith narrat acta sub rege Assyriorum debellatore regis Medorum qui ædificavit Ecbatana, & cujus antiquitatem te tuus Herodotus docebit. Historia libri Esther spirat antiquitatem Artaxerxis Longimani, tuis notam scriptoribus rerum Persicarum. Ut nihil repetam de antiquitate librorum Moysis, Josue & Judicum, quam libri Regum, Paralipomenon, Esdræ, Tobie, Judith, & Estheris valdè illustrant etiam in argumentum eorum divinitatis, dum impletas ostendunt varias Prophetias quas continent: plana est ex his monumentis antiquitas Davidis, præcipui auctoris Psalterii: plana est & antiquitas Salomonis, cujus sunt Parabolæ quas colligit liber Proverbiorum, cujus est liber Ecclesiastis, cujus est Canticum Canticorum, & ex cujus libris excerptum esse librum Sapientiæ, item librum Ecclesiastici à Jesu filio Sirach concinnatum, plura persuadent. Plana tandem est ex indem fontibus antiquitas Prophetarum sive majorum, sive minorum. Ezechiel, unus ex majoribus, & Tobias jam memoratus tribuentes apertè testimonium historiæ Jobi, ille cap. XIV. v. 14. iste Cap. II. v. 12. & 15. argumento sunt genuinam esse antiquitatem hujus historiæ. Plurima quoque inde delibata passim per alios libros deprehenduntur. Superest Historia Machabaica duobus libris comprehensa, cujus veracitatem non poteris repudiare, quandiu attenderis nexum quem habet cum historia Syro-Macedonum. Planè & apertè id tibi significo; ut cernas quàm tibi sit perniciosum confiteri ex tuis monumentis sinceritatem librorum, de quibus agimus. Ne igitur negligas Deos tuos, abstine potiùs à lectione hujusmodi monumentorum. Recordare antiqui edicti, quo capite damnantur lectores librorum Hydaspis & Sibyllæ propter Christianos qui his utebantur in defensionem

nem

nem suorum Prophetarum. *Patres Sancti*, quos Aurelianus imperator alloquitur apud Flavium Vopiscum, sunt illi Deorum tuorum cultores, quos constat *tandem de aperiendis Sibyllinis dubitasse libris; perinde quasi in Christianorum Ecclesia, non in templo Deorum omnium tractaretur.*

CATH. 35. Insanis, ô Politice. Veritas quam pro nihilo putasti, se contra caliditatem solertiâque tuam defendit. *Opera & instinctu malorum Dæmonum* (ut verbis concludam S. Justini M. è majori Apol.) *mortis supplicium adversus librorum Hydaspi aut Sibyllæ aut Prophetarum lectores constitutum est: ut per timorem homines ab illis, quo minus scripta ea legentes rerum bonarum notitiam percipiant, sed in servitute eorum retineantur, absterreantur, quod certè quidem efficere, & ad finem suum perducere nequiverunt. Non enim absque timore tantum hujusmodi scripta legimus, verumetiam vobis ad inspiciendum quæ in eis traduntur, ut videtis, offerimus; grata acceptaque omnibus fore scientes. Atque hoc etiam si paucis persuaserimus, maximum tamen inde feremus lucrum: nam, ut boni agricolæ, amplam à Domino capiemus mercedem.* Ut detur locus argumentis quæ proponenda sunt extra dialogum, plura prætermitto præsertim adversus etatis hujus Heterodoxos, à quibus repudiatur quidquid librorum veteris fœderis desideratur in hodierno Judæorum Canone, ut Tobias, & Judith, Sapientia & Ecclesiasticus, prophetia Baruchi & epistola Jeremiæ illi adnexa, partes quædam Danielis ac Esther, & libri duo Machabæorum. Quod Hebraica vel Chaldaica horum sacrorum monumentorum exemplaria hodie non extent, id non est argumento olim non fuisse. Librum Tobie Chaldaeo sermone conscriptum & ab Hebræis mancipatum *his quæ Hagiographa memorant*, ad Latinum stylum traxisse divum Hieronymum liquet ex ejus in Tobiam præfatione. Eiusdem præfatio in librum Judith nos docet, quod etiam *apud Hebræos liber Judith inter Hagiographa legitur, & Chaldaeo sermone conscriptus inter historias computatur.* Græca eloquentia quam redolet stylus libri Sapientiæ, non obtexit Hebraismos qui sunt indicio librum illum ex Hebraico archetypo vel conversum esse vel collectum. Librum Ecclesiastici Hebraico primum sermone conscriptum fuisse notum est ex prologo Jesu filii Sirach & ex phrasi quæ Hebraismum olet. Prophetiam Baruchi & epistolam Jeremiæ opus esse Hebraicæ originis evincunt etiam Hebraismi complures. Idem elucet in additamentis Danielis. Sex integra capita libri Esther, quæ desiderantur in hodiernis Judæorum exemplaribus, fuisse in antiquis docet Origenes in epistola ad Africanum. Hic liber est velut appendix librorum Esdræ; quod contineat res gestas sub Artaxerxe Longimano. Unde nihil mirum, si descriptores Judaici Canonis, præsertim antiquiores, eum aliquando separatim à reliquis non recensuerint. *Machabæorum primum librum, Hebraicum se reperisse testatur S. Hieronymus in prologo Galeato.* Græca loquela quâ Machabaicis temporibus utebantur plerique Judæorum, fecit ut solus *secundus Græcus sit, quod ex ipsa quoque phrasi probari potest*, ait idem Sanctus Doctor. Sed id satis superque.

DIALOGUS III.

CATH. I.

N longum sermonem nos etiamnum vocaret controversia quam de Canone librorum veteris testamenti jam habuimus. Plura postulabat argumenti amplitudo, quæ brevitatem temporis abrepta sunt. Eam rerum copiam quasi per transfennam prætereuntes strictim aspeximus: ut maiorem locum daremus disputationi externæ & adventitiæ, quæ nos cogeret esse paratiores promptioresque ad Catholicam

facri Canonis veritatem ab insultationibus quibuscumque vendicandam. Eandem ob causam strictim quoque differemus in hodierno dialogo de Canone librorum novi testamenti, qui sunt quatuor Evangelia secundum Matthæum, Marcum, Lucam, & Joannem: Actus Apostolorum à Luca Evangelista conscripti: Quatuordecim epistolæ Pauli Apostoli; una ad Romanos, duæ ad Corinthios, una ad Galatas, una ad Ephesios, una ad Philipenses, una ad Colossenses, duæ ad Thessalonicenses, duæ ad Timotheum, una ad Titum, una ad Philemonem, una ad Hebræos: Petri Apostoli duæ: Joannis Apostoli tres: Jacobi Apostoli una: Judæ Apostoli una: & Apocalypsis Joannis Apostoli.

HÆR.

2. Judicia nostra, opinionēsque non concordant, ô Catholice. Multa probas, quæ Hæresis repudiavit: multa rejicis, quæ illa suscipit. Evangelium Matthæi, cæteris repudiatis, admisit Cerinthus: sed mutilavit Ebion: Manes prorsus abiecit. Evangelium Lucæ ex quo selecta quædam excipiebant Cerdo & Marcio, penitus respuit etiam Carpocrates. Evangelium Joannis sprexit secta Alogorum. Basilides habuit suum Evangelium, habuit Apelles, habuit & Tatianus. Legebatur à Gnosticis Evangelium secundum Philippum: ab Ebionitis & Encratitis, secundum Hebræos: à Manichæis, secundum Thomam. Nec defuere qui probaverint Evangelia Petri, Andræ, Bartholomæi, Judæ seu Thaddæi, Jacobi junioris, Matthiæ, Barnabæ, Nicodemi; sicut & illa quæ secundum Ægyptios erant & secundum duodecim Apostolos. Si credatur Evangelio Matthæi, Marci, Lucæ & Joannis: cur non credetur Evangelio Petri,

C

An-

Andrææ, Bartholomæi, aliorumque Apostolorum? Aut si repudietur istorum Evangelium: cur non repudiabitur & aliorum? Numquid Matthæus, Marcus, Lucas, & Joannes præstantiores sunt Petro, Andræâ, Jacobo, Thomâ, Bartholomæo, atque aliis Apostolis? Spuriæ dicentur, quæ tribuuntur istis Evangelia, genuina verò quæ illis adscribuntur? Delectus igitur est habendus Evangeliorum, atque is nostro judicio ponderandus. *Nec immeritò nos ad hujusmodi scripturas tam inconsonantes & varias, (aiebat olim Faustus Manichæus) nunquam sanè sine judicio ac ratione aures asserimus: sed contemplantes omnia, & cum aliis alia conferentes, perpendimus utrum eorum quidque à Christo dici potuerit necne. Multa enim à majoribus vestris eloquiis Domini nostri inserta verba sunt, quæ nomine signata ipsius, cum ejus fide non congruant: præsertim, quia, ut jam sæpe probatum à nobis est, nec ab ipso hæc sunt, nec ab ejus Apostolis scripta: sed multa post eorum assumptionem à nescio quibus & ipsis inter se non concordantibus, semijudæis per famas opinionesque comperta sunt: qui tamen omnia eadem in Apostolorum Domini conferentes nomina, vel eorum qui secuti Apostolos viderentur, errores ac mendacia sua secundum eos se scripsisse mentiti sunt.*

CATH. 3. Mentita & falsa non sunt sancta quatuor Evangelia quæ Ecclesia Catholica servat & legit. Infallibili ejus judicio, non arbitrio nostro standum est. Sola illa Evangelia, quæ Hæretici confinxerunt, inconsonantia sunt & varia. Contrariæ atque inter se repugnantes erant horum pseudoevangelistarum hæreses: contraria diversaque erant eorum pseudoevangelia. Averti ab Ecclesia, unus Hæreticis omnibus est error: pugnantia loqui, monstrum hujus erroris est. Scripturarum vindex traditio, traditionis index antiquitas, antiquitate numquam cadens Catholica fides discernit vera Evangelia à falsis, se ab istorum deformitate pravitateque abstrahit, incorruptâ nititur illorum integritate. *Infelices inimici animæ vestræ, (exclamat S. Augustinus lib. 33. contra Faustum Manichæum, cap. 6.) quæ unquam literæ ullum habebunt pondus auctoritatis, si Evangelicæ, si Apostolicæ non habebunt? De quo libro certum erit, cujus sit, si literæ, quas Apostolorum dicit & tenet Ecclesia, ab ipsis Apostolis propagata, & per omnes Gentes tanta eminentia declarata, utrum Apostolorum sint, incertum est: & hoc erit certum scripsisse Apostolos, quod huic Ecclesiæ contrarii Hæretici proferunt auctorum suorum nominibus appellati, longè post Apostolos existentium? Quasi verò & in literis sæcularibus, non fuerint certissimi auctores, sub quorum nominibus postea multa prolata sunt, & ideo repudiata, quia vel iis quæ ipsorum esse constaret, minimè congruerunt, vel eo tempore quo illi scripserint, nequaquam innotescere, & per ipsos vel familiarissimos eorum in posteros prodi commendarique meruerunt. Nonne, ut alios omittam, sub Hippocratis medici nobilissimi nomine, quidam libri prolati, in auctoritatem à medicis non recepti sunt? Nec eos adjuvavit nonnulla similitudo rerum atque verborum, quando comparati eis quos verè Hippocratis esse constaret, impares judicati sunt, & quòd ab eo tempore quo & cætera scripta ejus non innotuerunt, quòd verè ejus essent. Hos autem libros, quibus illi, qui de transverso proferuntur, comparati respuuntur, unde constat esse Hippocratis, unde si quis hoc neget, nec saltem refellitur, sed ridetur, nisi quia sic eos*
ab

ab ipso Hippocratis tempore, usque ad hoc tempus, & deinceps successio-
nis series commendavit, ut hinc dubitare dementis sit. Platonis, Aristoteli-
s, Ciceronis, Varronis, aliorumque ejusmodi auctorum libros, unde no-
verunt homines quod ipsorum sint, nisi eadem temporum sibi met succeden-
tium contestatione continua? Multi multa de literis Ecclesiasticis conscri-
pserunt, non quidem auctoritate canonica, sed aliquo adjuvandi studio sive
discendi. Unde constat quid cujus sit, nisi quia his temporibus, quibus ea
quisque scripsit, quibus potuit, insinuavit atque edidit, & inde in alios at-
que alios continuata notitia latinisque firmata ad posteros, etiam usque ad
nostra tempora pervenerunt, ita ut interrogari cujus quisque liber sit, non
hesitemus, quid respondere debeamus? Sed quid pergam in longè præteri-
ta? Ecce istas literas, quas habemus in manibus, si post aliquantum
tempus vitæ hujus nostræ, vel illas cujusquam Fausti esse, vel has neget
esse meas, unde convincitur, nisi quia illi, qui nunc ista noverunt, noti-
tiam suam ad longè etiam post futuros continuatis posterorum successibus
trajiciunt? Quæ cum ita sint, quis tandem tanto furore cæcatur, nisi dæ-
moniorum mendaciloquorum malitia atque fallacia consentiendo subversus
sit, qui dicat hoc mereri non potuisse Apostolorum Ecclesiam, tam fidam,
tam numerosam fratrum concordiam, ut eorum scripta fideliter ad posteros
trajicerent; cum eorum cathedras usque ad præsentis Episcopos certissima
successione servarint, cum hoc qualiumcunque hominum scriptis, sive extra
Ecclesiam, sive in ipsa Ecclesia tanta facilitate proveniat. Non piguit
dilatare disertissimis magni Augustini verbis validissimum argumentum,
quo constat genuina esse Evangelia, aliæque scripta Apostolorum quæ
Ecclesia recipit; adulterina verò quæ contra Ecclesiam sunt ab Hæreticis
producta. Series illa sæculorum quæ à primis Ecclesiæ temporibus dat
testes in singulos novi testamenti libros, exagitat omnes Hæreticorum frau-
des atque fallacias, nefarios eorum conatus detegit, ostendit casum &
quantæque fuerit sectæ illorum turpitudine, quantum dedecus, quanta la-
bes, in apertum conjicit.

POL.

4. Mirum quantum, ô Catholice, te adversus Hæreticos præbes sol-
licitum de Evangelicis atque Apostolicis scripturis. Deberes saltem eos
excipere, qui ad certas conditiones descenderunt, transegeruntque cum
hujusmodi scripturarum obrectatoribus. Discordias sedat accommodatio
ad aliorum voluntatem. Proponamus nobis Adriani Augusti tempora,
& intuebimur animo consensionem mirificam Christianorum cum Ethni-
cis, cum Samaritanis, cum Judæis in colendo uno Deo, quem quidem
Ægyptii vocabant Serapin, sed quem Imperator ille declaravit esse ip-
summet quem Christiani, Judæi & Samaritæ colunt. Id elucet ex ejus
epistolâ ad Servianum Consulem, quam ex libris Phlegontis liberti ejus
proditam refert Flavius Vopiscus in Saturnino. Illi, inquit, qui Sera-
pin colunt Christiani sunt: & devoti sunt Serapi, qui se Christi Episcopos dicunt.
Nemo illic archisynagogus Judæorum, nemo Samarites, nemo Christiano-
rum presbyter, non mathematicus, non aruspex, non alyptes, qui non
Serapin colat. Ipse ille Patriarcha quum Ægyptum venerit, ab aliis Se-
rapidem adorare, ab aliis cogitur Christum. . . . Unus illis Deus est. Hunc
Christiani, hunc Judæi, hunc omnes venerantur & gentes. Ad eò perspi-
cua Imperatoris declaratio Christianos ex magno timore colligebat: quipa-
re

pe quæ levabat eis suspensionem omnem idololatriæ, quæ in omnium aures influebat nomine Serapidis, quandiu eo non intelligebatur Judæorum, Samaritanorum atque Christianorum Deus.

SAM. 5. Serapis quem Jovem putant Gentiles apud Diodorum lib. 1. Biblioth. pag. 15. non poterat non adducere eos in cognitionem Dei Samaritanorum; cum templum ipsi dedicatum jam viderimus inscriptum Jovi, & nihil inde detrahatur de dignitate ejus & sanctitate. Damascius apud Photium codice CCXLII. Bibliothecæ celebrat Har-Garizum, seu montem Garizin, ἐν ᾧ Διὸς ὑψίστου ἀγίατατον ἱερὸν in quo summi Jovis sanctissimum templum est. Quod Har-Garizus sit mons Garizin, nullus est dubitandi locus: quia vocula Hebræa ἡר Har significat montem, & quia laudatus Damascius ponit juxta Har-Garizum Neapolim Palæstinæ, quæ est Neapolis Samariæ juxta montem Garizin sita. Si autem Judæorum Samaritanorumque sit unus idemque Deus: etiam in summo illo Jove Deus Judæorum intelligitur. Habent Christiani suum Augustinum, apud quem lib. 1. de consensu Evangelistarum, cap. 22. Varro Romanorum, quo doctiorem apud se neminem inveniunt, Deum Judæorum Jovem putavit, nihil interesse censens quo nomine nuncupetur, dum eadem res intelligatur. Sapientes Ethnicorum non movent gesta illa Jovis abjecta & jacentia quæ canuntur à Poetis. Istæ, inquiunt, fabulæ sunt aut interpretandæ à sapientibus, aut ridendæ. Nos autem Jovem colimus, de quo ait Maro; Jovis omnia plena: id est omnia vivificantem spiritum. Merito ergo & Varro Jovem opinatus est coli à Judæis, quia dicit per Prophetam illorum: CÆLUM ET TERRAM EGO IMPLEO. Jerem. XXIII. 24.

CATH. 6. Etiam hodie ignominiam & dedecus Garizitani templi canis, ô Samaritane? Tu quoque, ô Politice, vis afferre mihi pacem iniquissimam cum hostibus librorum novi testamenti? Non in cognitionem Dei Christianorum, Hebræorum atque Samaritanorum Gentilem ducunt Deorum ejus nomina: sed illum ipsi quasi unum ex istis exprimunt, objiciuntque. Varronis theologia vanissima non differuit de suo Jove secundum notionem Dei Judæorum, sed de Deo Judæorum ratiocinata est secundum notionem sui Jovis. Dicit enim idem auctor apud Divum Augustinum lib. 4. de Civit. Dei, cap. 31. quod ii soli ei videantur animadvertisse, quid esset Deus, qui crediderunt eum esse animam, motu ac ratione mundum gubernantem. Et lib. 7. cap. 6. adhuc de naturali theologia præloquens dicit Deum se arbitrari esse animam mundi, quem Græci vocant νόσμος, & hunc ipsum mundum esse Deum. Quo quid disjunctius est à notione Dei Judæorum, qui hunc ipsum mundum fecit? Adriani superstitio non modica cultum ab Ægyptiis Serapidem non adscivit ad Deum quem agnoscunt Christiani, Judæi & Samaritani: sed istum aliquando censuit esse Serapidem Ægyptiorum. Damascii impietas & blasphemia sanctissimum vocavit templum Garizitanum non propter verum Deum, sed propter suum Jovem cui inscribatur. Samaritani dissimulatio finit potius quempiam ferri præcipitem in Gentilismum, quam à Gentilismo averti. Unde Marinus Procli successor, de quo memoratus Damascius agit apud laudatum Photium, Samaritanus initio factus cum esset, tandem ad Gentilismum se convertit. Si fuerint Christiani qui dissimulatâ

verâ

verâ religionē superstitionem Gentilium simulaverint, eos hâc in re culpo, non imitor. Scio enim cum Sancto Augustino lib. 18. de Civit. Dei, cap. 51. quod non desunt, imò multi sunt intus, qui corda pie viventium suis perditis moribus cruciant: quoniam per eos blasphematur Christianum & Catholicum nomen. Quod quanto charius est eis, qui volunt pie vivere in Christo, tantò magis dolent, quod per malos intus positos fit, ut minus quàm piorum mentes desiderant, diligatur. Ipsi quoque Hæretici cum Christianum cogitantur habere nomen, & sacramenta Christiana, & Scripturas, & professionem, magnum dolorem faciunt in cordibus piorum: quia & multi volentes esse Christiani, propter eorum dissensiones hæsitare coguntur, & multi maledici etiam in his inveniunt materiam blasphemandi Christianum nomen: quia & ipsi quoquo modo Christiani appellantur.

ETH. 7. De me multa te sollicitant, ô Catholice, anguntque; dum nihil unquam dare meis ritibus satagis. An putas me ita allici & rapi ad tuum Evangelium? Jam minas nolo jactare, pericula nolo intendere, formidines nolo opponere. Sed quæso, venustiùs & concinnius agamus.

CATH. 8. Venustas Evangelii non patitur insulstatem superstitionum Ethnicarum. In illis acquiescere est præbere se durum & agrestem, est invenustè, inconcinnè, ineleganter agere. Experimento id probant, quotquot admovent aures ad Evangelicam veritatem, quotquot illam amant. Veraces autem esse libros Evangeliorum, reliquosque novi fœderis, quis nisi desipiens poterit inficiari? Rem vestris suffragationibus committo; ut nemo non cognoscat æquitatem causæ quam tueor. Ac tu primùm, ô Judæe, qui nondum es locutus, dic nobis quæ te tui scriptores doceant.

JUD. 9. Me incitas, ô Catholice, multò plusquàm mea ferret voluntas. Scis quantâ contentione Judæi cum Christianis certant de Christo seu Messia, cujus adventum prædicant libri quos novi testamenti dicis. Non aliam ob causam Synagoga Judæorum fontes persecutionum reputantur à Tertulliano, libro inscripto *Scorpiacè*. Non aliam ob causam Judæi apud tuum Justinum in Dialogo cum Tryphone diris devovent in suis Synagogis τὸς πισεύοντας ἐπὶ τὸν Χριστὸν credentes in Christum. Et apud Hieronymum, commentariis in caput 5. Isaiæ, ter per singulos dies in Synagogis, sub nomine Nazæarum anathematizant vocabulum Christianum. Odium illud implacabile potuitne tibi fuisse aliquando propitium?

CATH. 10. Nedum potuit, sed fuit revera: ut eluceret esse salutem ex inimicis nostris, & de manu omnium qui oderunt nos, juxta dictum Zachariæ patris Joannis Baptistæ apud Evangelistam Lucam, cap. I. v. 71. Non dubito tibi tuisque molestam fuisse veritatem. Siquidem ex ea tantum odium natum est. At neque ignoro vinci hujusmodi molestiam simplici ratione veritatis, quam vel inviti confessi sunt aliquando tui scriptores. Age ergo, narra nobis simpliciter & candidè, quæ antiquiores Hebræi saltem dixerunt.

JUD. 11. Non diffitebor fuisse Hebræos qui putaverint jam venisse Messiam, eoque die esse natum quo excisa sunt à Romanis Hierosolyma. Nam

id tradit R. Selomoh Jarchi. Ex his etiam quæ alii Rabbinæ tenent de adventu Messie, ut R. Ghedalias in Catena Cabalæ, R. Bechai in caput secundum Genesis, R. Azarias in lumine oculorum, R. Saadias, & R. Levi ben Gherfon in Daniele, R. Abraham Hannasi in libro *Megbilat hameghilab*, R. Moses filius Nachmanis in libris de Fine & de Redemptione, Abrabaniel in Isajam & Jeremiam, dicendum esset elapsum esse illud tempus. Adhuc plerique è veteribus magistris pro certo habuerunt, stante Templo secundo vel venturum fuisse Messiam vel venisse; ut constat ex Thargumista Cantici Canticorum ad caput septimum & octavum, item ex Echa Rabbathi, & ex capite ultimo libri Sanhedrin, ubi R. Akiba docet Messiam esse *Desideratum cunctis Gentibus*, cujus adventus novam Templo secundo gloriam erat conciliaturus, dicente Domino per Aggeum, cap. II. vers. 7. & 8. *Adhuc unum modicum est, & ego commovebo cælum, & terram, & mare, & aridam. Et movebo omnes Gentes: ET VENIET DESIDERATUS CUNCTIS GENTIBUS: & implebo domum istam gloria.* Inter Hebræos qui viderunt extrema hujus templi tempora, maximè celebratur Josephus scriptor Antiquitatum Judaicarum. Is libro 18. cap. 4. ingenuè narrat venisse his temporibus Christum præ-nunciatum à prophetis, nempe Jesum qui plurimos & ex Judeis & ex Gentibus pertraxit ad se. Ait enim: *Γίνεται δὲ κατὰ τὸν τὸ κρέον Ιησοῦς σοφὸς ἀνὴρ· εἰ γε ἀνδρὰ αὐτὸν λέγειν χρί· ὡς γὰρ παρὰδόξων ἔργων ποιητὴς· διδάσκαλος ἀνθρώπων ἦν ἡδονῇ τ' ἀληθῇ δεχομένων· καὶ πολλοὺς μὲν Ἰουδαίους, πολλοὺς δὲ καὶ τὰ ἐλλυτικὰ ἐπηγάγετο· ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν· καὶ αὐτὸν ἐνδείξει ἦν πρώτων παρ' ἡμῖν σαυρῶ ἐπιτετιμηκότος Πιλάτου, ἃν ἐπαύσαντο οἱ τὸ πρῶτον ἀγαπήσαντες ἐφάνη γὰρ αὐτοῖς τρίτῳ ἔχων ἡμέραν πάλιν ζῶν, ἦν δειῶν προφητῶν ταῦτα τὰ καὶ ἄλλα μυρία θαυμάσια περὶ αὐτῶ εἰρηκότων· εἰς τε νῦν Χριστιανῶν ἀπὸ τῆδε ὀνομασμένων ἃν ἐπέλιπε τὸ φύλα.* Fuit autem per id tempus JESUS, vir sapiens; si modò virum illum dicere oportet. Erat enim admirabilium operum effector, magister hominum qui vera libenter accipiunt. Ac multos quidem Judæos, multos etiam Gentiles ad se pertraxit. Christus hic erat: cumque ipsum à primoribus nostris accusatum Pilatus damnaasset ad crucem, ab eo diligendo non destiterunt qui primum cæperant. Apparuit enim ipsis tertio post die rediivivus; cum divini Prophetæ hæc aliæque innumera prodigia de eo prædixissent. Neque ad hanc diem defecit denominatum ab eo Christianum genus. Idem scriptor lib. 20. cap. 8. celebrat Jacobum τὸν ἀδελφὸν Ιησοῦ, τῶ Χριστῷ λεγομένῳ. fratrem Jesu, qui dicitur Christus. Meminit & alibi Joannis cognomento Baptiste, Herodis qui illum interfecit, Herodiadis, Pontii Pilati, Cai-phæ, Agrippæ, Festi, Felicis, aliorumque in Novo Testamento memoratorum.

POL. 12. Stupiditatem nostri Judæi cognoscite, Testem de Christo Jesu adhibet Josephum, quem tamen ita esse locutum plures hodie inficiantur.

CATH. 13. Qui, nisi Criticæ intemperantioris auctores? Germanum Josephi scætum esse præclarum illud de Christo Jesu testimonium, quod apud eum legitur, ostendunt quotquot reperiuntur Josephi codices sive typis sive calamo exarati, sive Græci sive Latini, qui omnes mirè consentiunt

in

in retinendo hoc testimonio : Illius sinceritatem nemo veterum negavit, nemo ipsorum vocavit in controversiam : dum tamen multi inter illos, iique gravissimi, locum adeò celebrem laudarunt, exscripseruntque ; ut Eusebius in tertio Demonstrationis Evangelicæ & in primo Historiæ Ecclesiasticæ Cap. XI. ut S. Hieronymus in Catalogo Scriptorum Ecclesiasticorum, agens de Josepho ; ut S. Isidorus Pelusiota lib. 4. epist. 225. ut Sozomenus lib. 1. cap. 1. quibus adde Georgium Cedrenum in Historiarum Compendio pag. 196. Nicephorum Callisti lib. 1. cap. 39. & Suidam in Lexico, verbo *Ἰωάννης*. Cum idem ille scriptor aliis in locis minimè dubiis & controversis meminerit *Joannis Baptiste & Jacobi fratris Jesu τοῦ Χριστοῦ λεγομένου qui Christus dicitur* : cumque retulerit, multos Judæos hortatore Joanne Baptista ad virtutem & pietatem fuisse excitatos ; nec siluerit aquæ lavacrum quod in poenitentiam ille adhibuit ; ad hæc narraverit bonos omnes egrè tulisse factum Anani Pontificis letho dantis Jacobum fratrem Jesu : quis rectè dubitare potest eum dixisse testimonium de ipso Jesu, cujus nomen longè illustrius clariùsque fuit ? Si facta hujus Judæi ostendant eum non habuisse pro Christo, quem Christum dixit, quia non accessit ad fidem Christi ; non ideò spuria & adulterina censenda sunt verba, quæ in ejus scriptis declarant eundem Christum. Nam & Philosophi Gentiles cum cognovissent Deum, non sicut Deum glorificaverunt, aut gratias egerunt : sed evanuerunt in cogitationibus suis, & obscuratum est insipiens cor eorum. Rom. I. 21. Evanuit reverà Josephus in cogitationibus suis, cum per turpissimam assentationem accomodavit Vespasiano jactata per id tempus de Messia totius orbis moderatore oracula. Dicit enim lib. 7. de Bello Judaico, cap. 31. τὸ δὲ ἐπ' αὐτῶν Ἰουδαίῳ μάλιστα πρὸς τὸν πόλεμον, ἦν χρηστὸς ἀμφίβουλος ὁμολογῶν ἐν τοῖς ἱεροῖς εὐρημέτους γράμμασιν, ὡς κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἀπὸ τῆς χώρας τῆς αὐτῶν ἀρξὴ τῆς αἰκουμένης. τὸτο οἱ μὲν ὡς οἰκτεῖον ἐξέλαβον, καὶ πολλοὶ τῶν σοφῶν ἐπλανήθησαν περὶ τῶν κρίσιν ἐδήλου δ' ἅμα τῶν περὶ ΟΥεσπασιανῶν τὸ λόγιον ὑγεμονίαν, ἀποδειχθέντος ἐπὶ Ἰουδαίῳ αὐτοκράτορος. Quod autem Judæos ad bellum maximè impellebat, erat vaticinium ambiguum, similiter repertum in sacris literis, quod per id tempus ex regione aliquis eorum imperaret toti orbi. Id nonnulli quidem ut proprium accipiebant, & multi sapientum in ferendo judicio decepti sunt. Oraculum autem significabat simul imperium Vespasiani, renunciati in Judæa imperatoris. Dum Josephus ait eo loci, quod oraculum in sacris repertum literis prænuncium ejus, qui ex Judæa toti orbi imperaret illo tempore, ἐδήλου ἅμα significabat simul imperium Vespasiani, ostendit se soli Vespasiano non aptasse vaticinia Christi prænuncia, sed putasse illum orbis moderatorem quem ex Judæa promittebant prædicta in sacris paginis Messia tempora, esse Vespasianum, alias verò Messia notas alteri à Vespasiano competere. Cum enim cerneret in his Messia temporibus neminem ex Judæis obtinere temporarium ac terrenum imperium orbis, quale expectabatur à terrenis & carnalibus ; oculos conjecit in Vespasianum, creatum in Judæa orbis Romani imperatorem. Rabbini complures comminiscuntur duos Messias, alterum infelicem & arumnis ac cruentæ morti devotum, alterum Israelitici regni vindicem, summam gesturum gloriam, & dispersos Israelitas congregaturum, juxta

doctrinam quam habent in libro sexto partis secundæ Thalmudis, & in Beresith Rabba. Quid ergo mirum si Josephus raptus partim cæco assentationis impetû, partim terrenâ Judaismi cupiditate, duos quoque admiserit, quibus aptaret res Messîæ, alterum, nempe Jesum, afflictum, ærumnosum, & ignominiosæ mortis supplicio addictum; alterum nempe Vespasianum, temporario ac terreno orbis Romani imperio clarum? Nec incredibile est hunc scriptorem dixisse Jesum fuisse mirabilium operum patratores, & inde ejus supra homines excellentiam quandam agnovisse, nec tamen esse amplexum Christianam legem: quandoquidem Christus dixit de Judæis, qui perspectis miraculis quæ ipse patraverat, nihil remittebant de sua pertinacia; *Si opera non fecissem in eis, quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent*, Joan. XV. 24. Quin & in libris veterum Hebræorum, maximè in *Avoda Zarâ* Thalmudis Jerosolymitani, & in *Midrasch Cobelet*, traditur haustus veneni & serpentium morsus nomine Jesu sanatos fuisse; nec tamen illi verpi credunt in Jesum. Ipsi quoque Mahummedani miraculis à Christo Jesu patratæ habent fidem, quamvis Christianam religionem aspernentur.

ETH. 14. Oraculum quod Vespasiano accommodavit Josephus, est mihi exploratum ex Tacito & Suetonio, celeberrimis rerum Romanarum scriptoribus. Juxta istum in Vespasiano, cap. 4. *percrebuerat, Oriente toto vetus & constans opinio, esse in fatis, ut eo tempore Judæa profecti rerum potirentur*. Juxta illum libro Historiarum quinto, *pluribus persuasio inerat, antiquis Sacerdotum literis contineri, eo ipso tempore fore, ut valsceret Oriens, profectique Judæa rerum potirentur*. Si ista non quadrant in Vespasianum, ut tu, Catholice, contendis; saltem me docent vaticinium hoc per ea tempora fuisse implendum secundum persuasionem quæ pluribus inerat ex antiquis Sacerdotum literis, & secundum veterem & constantem opinionem quæ percrebuerat Oriente toto. Notum est præsertim ex laudato Suetonio natum esse Vespasianum sub Cæsare Augusto, sub quo ortum Christi ponis ex capite secundo Evangelii secundum Lucam. Descriptio orbis ex ejusdem Augusti edicto facta his temporibus juxta idem Evangelium verissima est, quam nec Porphyrius, nec Celsus, nec Julianus Augustus, Christianis insensissimi ausi sunt negare. Nemo quoque Gentilium reclamavit sive Justino Christianorum defensori, Antoninum Pium Augustum, ipsûmque senatum Romanum provocanti in majori Apologia ad tabulas censuales, quæ probabant Christum Jesum natum esse Bethleemi: sive Tertulliano lib. 4. contra Marcionem cap. 7. loquenti de *Censu Augusti, quem testem fidissimum Dominicæ nativitatis Romana Archiva custodiunt*. Spelunca Bethleemitica in qua Dei Christianorum cunæ fuerant, ostendebatur ab ipsis Ethnicis ut nosti ex Origene lib. 1. contra Celsum. Atrocissimam Infantium cædem, quam Evangelista Matthæus capite secundo narrat ab Herode perpetrata his Christi nati temporibus, memorabili dicacitate prosequitur Augustus apud Macrobiûm lib. 2. Saturn. cap. 4. *Cum audisset, inquit, inter pueros, quos in Syria Herodes rex Judæorum intra bimatum jussit interfici, filium quoque ejus occisum, ait, Melius esse Herodis porcum esse quam filium*. Jesum prænunciassse futura tradidit Phlegon Trallianus, Adriani Imperatoris libertus, in Chronicis quæ citat Origenes lib. 2. contra Celsum.

Idem

Idem Phlegon meminit in his chronicis prodigiosissimi deliquii Solis, Imperante Tiberio facti, quo tempore Christus mortuus est: ut pridem observarunt Origenes, Africanus, Eusebius, Hieronymus, Georgius Syncellus, & Philoponus, quorum loca tritissima sunt. Sed & Archiva Romanorum tribuerunt testimonium huic prodigio. Id quod minimè latuit Tertullianum in Apologetico cap. 21. *Eum, inquit, mundi casum relat-um in Archivis vestris habetis.* Quòd mors Christi inciderit in Tiberii tempora sub Pontio Pilato, disertissimè testatur Tacitus lib. 15. Anna-
lium. Loquens enim de Christianis, quos suppliciis affecit Nero, ait: *Auctor nominis ejus Christus, qui Tiberio imperitante per Procuratorem Pontium Pilatum supplicio affectus erat.* Probrosa illa mors non impe-
divit quominus divinitas Christo quandoque data sit ab Ethnicis Impe-
ratoribus. Nam Alexander Severus (ut Ælius Lampridius refert in ejus
vita) *Christo templum facere voluit, eumque inter deos recipere.* Quod
& Adrianus cogitasse fertur, qui templa in omnibus civitatibus sine simu-
lacris jusserat fieri. . . . Sed prohibitus est ab iis qui consulentes sacra, re-
pererant omnes Christianos futuros, si id optatò evenisset, & templa reli-
qua deferenda. Nec enim verbera, vincula, supplicium crucis, quibus
affectus est Christus, possunt quidquam apud sapientes detrahare de ejus
justitia: quia de Justo qui contrarius est operibus impiorum, scripsit Pla-
to in secundo de Republica: *Justo illi qui sic animo comparatus erit, ver-
bera imponentur, injicientur vincula, oculi eruentur.* Idem postremò omnia
hæc perpeßus, agetur in Crucem. Joannes Evangelista qui Christi divi-
nitatem sublimiter prædicat ipso statim exordio sui Evangelii, Barbari
nomine cognitus est & citatus ab Amelio Platonico Philosopho probante
ex ejus dictis aterni Verbi per quod omnia facta sunt, divinitatem & in-
carnationem. Ait enim ille apud Eusebium lib. 11. præpar. Evang. cap.
19. & apud Cyrillum Alexandrinum lib. 8. contra Julianum: *Atque hoc
planè Verbum erat, per quod, sempiternum cum esset, existebant omnia
quæ fiebant, quemadmodum Heraclitus loqueretur: Quod ipsum videlicet
Barbarus etiam ille, apud Deum in principii gradu ac dignitate constitutum,
imò & Deum simul esse pronunciat: per quod facta simpliciter omnia sint,
in quo quicquid factum est, & vivens, & vita, & aliquid pro sua quod-
que natura fuerit. Idem porrò in corpora delabi tradit, & carne indu-
tum, humanam speciem præ se ferre, sic tamen ut suæ intereà naturæ Ma-
jestatem ostendat: adeoque solutum ubi jam fuerit, Dei locum denuò capes-
sere, ac Deum prorsus eundem esse, qui erat, priusquam in corpus atque
in carnem hominemque descenderet.*

POL. 15. Te pœnitebit, Ethnice, quòd tanta fueris fassus. Ego quidem
tibi & vigilias & custodias polliceor. Sed, amabo te mi frater! ne ita
dilapides eruditionem tuam. Gentilium tuorum dicta reserva tibi ad aliud
negotium. Cave interim, ne quod temerè fassus es, profitearis tandem,
& à diis tuis deficias. Non deficies, si Christum in numero Deorum
tuorum ponas, si Christianos Deorum tuorum contemptores non imite-
ris. Christicola quem tutò poteris æmulari, est Alexander Severus, qui,
teste Ælio Lampridio à te laudato, si facultas esset, id est, si non cum
uxore cubuisset, matutinis horis in larario suo (in quo & divos principes,
sed optimos electos & animas sanctiores, in quæ & Apollonium, &
quan-

quantum scriptor suorum temporum dicit, CHRISTUM, Abraham, & Orpheum, & hujusmodi deos habebat, ac majorum effigies) rem divinam faciebat. Christiani quidem non patiuntur hujusmodi consociationem; cum & Tablina in quibus ponebantur majorum effigies, habeant Tabularia Idolorum; ut ea vocat Tertullianus lib. de Idololatria, cap. 10. Sed quis Gentilium ferre id posset? Si nonnulli tribuerint præconium Christo, nihil de laude & prædicatione Deorum suorum derogare voluerunt, nihil de cultu illorum detrudere. Habent Ethnici sua oracula, quæ, si Christum celebraverint, despiciatissimos contemptissimosque habuerunt Christianos Deorum irrisores. Porphyrius id observat apud Augustinum lib. 19. de Civit. Dei, cap. 23. Præter opinionem, inquit, profectò quibusdam videatur esse quod dicturi sumus. Christum enim dii piissimum pronuntiaverunt, & immortalem factum, & cum bona prædicatione ejus meminerunt. Christianos autem pollutos, inquit, & contaminatos, & errore implicatos esse dicunt. Deinde profert quæ id declarant, oracula Hecates.

CATH. 16. Quis (ut eloquar S. Augustinum mox laudatum) ita stultus est, ut non intelligat aut ab homine callido, eoque Christianis inimicissimo hæc oracula fuisse conficta, aut consilio simili ab impuris demonibus ista fuisse responsa, ut scilicet, quoniam laudant Christum, propterea credantur veraciter vituperare Christianos: atque ita, si possint, intercludant viam salutis æternæ, in qua sit quisque Christianus? Suae quippe nocendi astutiæ milleformi non credunt esse contrarium, si credatur eis laudantibus Christum, dum tamen credatur etiam vituperantibus Christianos: ut eum, qui utrumque crediderit, talem Christi faciant laudatorem, ne velit esse Christianus. Itaque, Ethnicis approbantibus, in magna laude ponendus est Christus, quippe quem alii piissimum & immortalem fateantur, alii agnoscant prophetam verè præscium futurorum, alii Deum habeant: nec alios lateat eum esse Verbum sempiternum, quod in carnem hominemque descendit. Lex ergo Christi est lex sancta, lex piissima, lex divina: Christianus eam amplectens, eam profitens, est laudandus, est imitandus: libri novi testamenti, in quibus describitur, componitur & sancitur, sunt legendi, sunt recipiendi. Christo veracissimo credendum est dicenti in libris illis veridicis: *Nemo potest duobus Dominis servire.* Matth. VI. 24. Christus natus Bethleemi, etiam secundum Ethnicos, eo ipso tempore, quo expectabatur Dominator ex Judæa, constanti famâ atque omnium sermone celebratis in Oriente prænunciis hujus dominatoris vaticiniis antiquissimis, est ille de quo Michæas cap. 5. vers. 2. dixit: *Et tu, Bethlehem Ephrata, parvulus es in millibus Juda; ex te mihi egredietur qui sit DOMINATOR in Israel, & egressus eius ab initio, à diebus æternitatis.* Augustus sub quo natus est unus ille Dominator, non sine divina dispositione Dominum se appellari, ne à liberis quidem aut nepotibus suis, vel seriò vel joco passus est: ut refert Suetonius cap. 53. Alexander Severus qui Christi divinitatem agnovit, colens tamen eum cum falsis diis, ut non uni serviret Domino, præbuit se æquè impium ac Alexander magnus, qui, ut ait S. Augustinus lib. 18. de Civit. Dei, cap. 45. *hostias immolavit in Dei templo, non ad eius cultum vera pietate conversus, sed impia vanitate cum diis eum falsis colendum putans.* Est hæc vesania pseudopoliti-

de politicorum confundere vera cum falsis, impia & superstitiosa piis ac religiosis intexere, sacra admiscere profanis, humana cum divinis implicare. Quod bonum, quod malum, quod prohibitum, quod concessum, modò cernatur accommodatum, est eorum animis acceptissimum. Fuit & contaminatissimus turpissimisque imperator Antoninus Heliogabalus, qui, ædificato Romæ templo Deo suo Heliogabalo seu Elagabalo, dicebat (Ælio Lampridio teste) *Judæorum & Samaritanorum religiones, & Christianam devotionem illuc transferendam, ut omnium culturarum secretum Heliogabali sacerdotium teneret.* Vide, ô Politice, quem patronum habet tua infania.

POL. 16. Quid vocas infaniam? Moderare animo, & attende paulisper quid dicas. Res nihili, ut video, te magnâ animi perturbatione commovent, te inani cogitatione percutiunt. *Scimus quia nihil est idolum in mundo:* ut ait Apostolus in prima ad Corinthios, cap. VIII. v. 4. Sciebat & hoc Christianus recumbens in idolio illo Carthaginensi, cujus meminit S. Augustinus serm. VI. de Verbis Domini, cap. 6. Discumbens enim *apud falsos deos: Non est, inquit, Deus.* Quid ergo metuis? Quæ timiditas te tenet? Nihili terrore commovêris?

CATH. 17. Attende tu paulisper, dementissime Politicorum, & cogitationem sobrii hominis aliquando suscipe. Deus Idololatrarum Deus non est, quia deus falsus est, & quia nihil est idolum in mundo. *Sed quomodo ab ipsis habeatur, attende, non quid sit,* ait laudatus Augustinus. *Nam & ego tecum scio, quia lapis est...* Novimus quia non est Deus: utinam & ipsi sic norint. Sed propter eos, qui hoc non norunt, infirmos, non debet percuti conscientia ipsorum. Hoc monet Apostolus. *Nam & illi quod numen habeant, & pro numine accipiant illam statuam, ara testatur.* Quid illic facit ara, si illud non habetur pro numine? Nemo mihi dicat; *Non est numen, non est Deus.* Jam dixi: utinam sic ipsi norint hoc, quomodo novimus omnes nos. Sed quid habeant, pro quare habeant, quod ibi faciant, ara illa testatur. Convicit omnium colentium mentes, non convincat recumbentes. Si fuerint Gentiles qui rem divinam fecerint mortuis, quamvis putarent animam post discessum à corpore dissolvi & redire in quandam mundi generalitatem, quemadmodum Romani faciebant, comburentes cadavera, ut statim anima in generalitatem, id est in suam naturam rediret, ait Servius in tertium Æneidos: tantum abest, ut inde excusabilior fuerit eorum idololatria, ut ex adverso accusabilior fuerit. Illis enim possemus dicere quod impiis Manichæis aiebat S. Augustinus lib. 20. contra Faustum, cap. 9. *Hæc omnino non sunt, & colitis ea.* Hinc vos Paganis dicimus deteriores, eo tantum similes, quòd multos deos colitis; eo verò in pejore parte dissimiles, quòd illi pro diis ea colunt, quæ sunt, sed dii non sunt: vos autem colitis ea, quæ nec dii, nec aliquid sunt, quoniam prorsus nulla sunt.

SAM. 18. Nihil exprimere ab isto Catholico, nihil ullo pacto possumus ab illo extorquere. Non modò conatus nostros refutat, refrænât, comprimit: verum etiam cernit jam animo, præripitque diverticula & flexiones quæ contra ejus doctrinam adhuc quæri & inveniri possent. Nolo ulterius pro idolis vocem mittere, nolo contendere de novo templo Garizitano.

anno. Vereor enim ne hoc idem in novo contingeret, quod in veteri inscripto Jovi; ut tandem ritibus Christianis cederet. Nam Zeno Augustus ædificavit in vertice montis Garizin templum quod dicavit Deo Optimo Maximo sub invocatione Virginis quam Deiparam habent Christiani. Refert id Procopius libro primo de ædificiis Justiniani Imperatoris. Ad Messiae adventum quod attinet, timidè dico, sed tamen dicendum est, veteres Samaritanos agnovisse prophetias de Messia quem expectabant, debuisse impleri eo tempore, quo Christiani eas tenent in suo Christo impletas. Notum est Simonem Magum fuisse his temporibus. Notum est Dosithecum Samaritanum genere floruisse temporibus Simonis Magi: nam cum *σωακμάσαντα κατὰ τὰς χρόνους Σίμωνι τῷ μάγῳ* æqualem & contemporaneum Simoni Mago dicit Eulogius Alexandrinus apud Photii Bibliothecam, Cod. CCXXX. Atqui iste Dositheus voluit persuadere Samaritis suis, *ὅτι αὐτὸς ἦν προφητευόμενος ὑπὸ Μωσέως Χριστός* quod ipse erat Christus prædictus à Mose, & visus est induxisse nonnullos in suam sententiam; quemadmodum narrat Origenes libro 1. contra Celsum, & confirmat laudatus Eulogius. Evanuit quidem secta Dositheanorum, & Samaritani etiamnunc expectant suum Messiam. Attentâ tamen origine hujus sectæ, cogor asserere priscos Samaritanos qui alium à Christo Jesu Messiam agnoverunt, convenisse cum Christianis de tempore adventûs Messiae.

CATH. 19. Convenias ergo & de Christo necesse est, ô Samaritane. Habes quam imiteris, mulierem illam Samaritanam, dicentem Christo Jesu apud Joannem Evangelistam Cap. IV. v. 25. *Scio quia Messias venit, qui dicitur Christus.* Habes & apud eundem Evangelistam, quod multi crediderunt in eum Samaritanorum, propter verbum mulieris testimonium perhibentis. Ibid. v. 39. Scriptum à Joanne Evangelium non potest tibi suspectum esse. Non soli Christiani illud norunt. Audisti jam Ethnicum qui illud probavit, Amelium Platicum Philosophum. Nec defuerunt qui de Joannis Evangelio confirmarint, illud Hebraicè translatus asseruari Tiberiade ἐν τοῖς τῶν Ἰουδαίων γαστροφυλακίαις in Judæorum Gazophylaciis: ut refert Sanctus Epiphanius Hær. 30. quæ est Ebionitarum.

20. Conspiratio & concordia Samaritanorum, Judæorum, Gentiliumque ad admittendum unum idemque tempus, quo venturus erat Messias, & quo re verâ Christus Jesus advenit, non est coitio, non est factio, clandestino scelere conflata. Consensus quatuor Evangelistarum quorum incalliditatem, ingenuitatem, sinceritatem monstrat etiam historia illorum temporum sive à Josepho Judæo, sive à Cornelio Tacito, Suetonio, Phlegonte, aliisque Ethnicis scriptoribus, consignata literis & mandata monumentis, non est versutorum, fallacium, malitiosorum, vafrosum hominum; sed simplicium & apertorum, candidorumque cultorum veritatis, qui nihil ex occulto, nihil ex insidiis narraverunt. Harmonia & concentus librorum Veteris Testamenti cum libris Novi, figurarum Legis cum veritate Evangelii, vaticiniorum testatissimæ antiquitatis cum exploratissimâ rerum longè post gestarum historiâ, non est solers subtilisque fictarum & commentitiarum fabularum in ordinem distributio, sed sapientissimum opus æterni summique Dei, quo dictante, utrumque Testamentum

mentum scriptum est. Adhibiti testes contra adversarios librorum Novi Testamenti sive Samaritanos sive Judæos sive Gentiles ab ipsis Samaritanorum, Judæorum atque Gentilium subselliis malitiâ falsi fictique non sunt. Indicia omnia & vestigia veri Messiae quæ in Christum Jesum quadrant ex libris receptis à Samaritanis, à Judæis, & quorum genuinam vetustatem ostendunt monumenta Ethnicorum, certissimo & ineluctabili argumento sunt Christum Jesum esse verum Messiam expectatum à Samaritanis, à Judæis, à Gentibus. Erant præterea depositi apud Gentiles libri veteris Testamenti, libri prænuncii Christi Jesu, libri parantes ad legem Evangelicam, ex quo missi è Judæa Alexandriam Ægypti septuaginta interpretes, converterunt eos in Græcum coactus & efflagitatu Ptolemæi Philadelphii regis Ægypti qui sacros illos codices reposuit asservandos in celeberrima bibliotheca Alexandrina. Adhæc Hellenistæ Judæi utebantur passim per Ægyptum Græcâ hâc translatione.

21. Quid multa? Ipsa perfidia eorum qui sive ex Judæis, sive ex Samaritanis, sive ex Gentilibus, alium à Christo Jesu Messiam habuerunt, perhibuit testimonium de Christo Jesu, veritatem Evangelii manifestavit: cum inde pateat, quod idem Christus prænunciavit, dicens; *Ego veni in nomine Patris mei, & non accipitis me: si alius venerit in nomine suo, illum accipietis.* (Joan. V. 43.) *Videte ne quis vos seducat: Multi enim venient in nomine meo, dicentes: Ego sum Christus: & multos seducent.* (Matth. XXIV. 5.) Talis inter Samaritanos fuit vecordissimus Dositheus: fuit & consceleratus Simon magus, mentitus se Deum qui Samaritanis Pater, Judæis Filius, reliquis Gentibus Spiritus Sanctus apparuerit, ut refert S. Irenæus lib. 1. cap. 20. Talis tempore Hadriani Imperatoris fuit impostor ille procacissimus qui dicebatur Barcochebas, seu כוכבא בר Bar-Cocheba, id est *Filius Stellæ*; sed qui tandem post deprehensam imposturam vocatus est כוזבא בר Bar-Coziba, id est *Filius Mendacii*. Tales fuerunt & alii non pauci, quorum petulantia & vafrities mox detecta & patefacta est.

22. Hæretici quoque in sui perniciem dant nobis perspiciendam veritatem & divinitatem librorum Novi Testamenti; cum opere compleant, quod de illis est prænunciatum his in libris. Ibi enim Christus Dominus ait quod *multi pseudoprophetae surgent & seducent multos*: Matth. XXIV. 11. Ibi divus Paulus scripsit, quod *oportet & hæreses esse, ut & qui probati sunt, manifesti fiant*: 1. Corinth. XI. 19. Ibi juxta eundem Apostolum, *Spiritus manifestè dicit, quia in novissimis temporibus discedent quidam à fide, attendentes spiritibus erroris & doctrinis dæmoniorum, in hypocrisi loquentium mendacium, & cauteriatam habentium suam conscientiam*: 1. Timoth. IV. 1. 2. Ibi juxta Apostolorum principem divum Petrum hoc primum debemus scire *quod venient in novissimis diebus in deceptione illusores, juxta proprias concupiscentias ambulantes*: 2. Pet. III. 3. Ibi juxta Epistolam Catholicam B. Judæ Apostoli debemus esse memores verborum quæ prædicta sunt ab Apostolis Domini nostri Jesu Christi, dicentibus; *Quoniam in novissimo tempore venient illusores, secundum desideria sua ambulantes in impietatibus*. Itaque divinitas librorum Novi Testamenti ex eo etiam elucet, quod venerint pseudoprophetae, pseudo-doevangelistæ, pseudochristiani, qui pseudoevangelia confinxerint: qui

repu-

repudiaverint vera: qui vel aliquid de illis detraxerint: qui supposuerint falsa Acta Apostolorum, falsas epistolas, falsas Apocalypses; ut ementitis patrociniis mendacia sua defenderent: qui abrogaverint fidem vel Actis Apostolicis à B. Luca conscriptis, ut Cerinthus & Severus: vel quibusdam Epistolis Divi Pauli, ut Tatianus & Encratitæ; vel multis, ut Basilidiani & Marcionitæ; vel omnibus, ut Ebionitæ, Severiani, & Elcesaitæ: vel Epistolæ Catholicæ B. Jacobi, vel secundæ B. Petri, vel secundæ & tertiæ B. Joannis, vel Catholicæ B. Judæ, ut alii Hæretici, maximè recentiores.

23. Ecclesia Christi quæ illusores istos ferit anathemate est omni reprehensione carens, spectatissimæ sanctitatis & fidei, invicta, inconcussa, inexpugnabilis, columna & firmamentum veritatis, perpetua, universalis, Apostolica; cui semper invigilat qui supremam & infallibilem Petri cathedram tenet Romanus Pontifex, ut in aliud divinitatis librorum Novi Testamenti argumentum impleatur quod in illis prænunciatum est à Christo Domino dicenti ad Petrum: *Quia tu es Petrus, & super hanc Petram edificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversus eam.* Matth. XVI. 18.

Imprimatur, si videbitur.

Nicolaus Collius Vicarius Generalis.

Imprimatur,

*Alexander Mazzinellius Reverendissimi Patris
Magistri S. A. P. Vicarius.*

Impugnatur, si videtur.

Nicolaus Cusanus Rectoris Generalis.

Impugnatur.

Alfredus Magnus Rectoris
Patrie.

DISSERTATIO I.

De Septuaginta Hebdomadibus

DANIELIS.

SELECTARUM Dissertationum in sacras Paginas, maximè in Evangelium Dei, quod antè promiserat per Prophetas suos in Scripturis Sanctis de filio suo, qui factus est ei ex semine David secundum carnem, qui prædestinatus est Filius Dei in virtute secundum Spiritum sanctificationis ex resurrectione mortuorum Jesu Christi Domini nostri (Rom. 1.) exordium duco ab Danielis hebdomadibus. Quia, si supputatis etiam temporibus hebdomadam, ille numerus pertractetur; non solum Christus, sed etiam tempus reperitur, quod eum oportuit venire passurum, ut scribit S. Pater Augustinus lib. 12. contra Faustum, cap. 44. Hoc in argumento versatus jam strictim summatimque fui digressionem ad brevem exercitationem in monumenta Coptica Bibliothecæ Vaticanæ, quam proximè ante annum sæcularem decimum septimum edidi. Id statim egi, ut hebdomadas Danielis revocarem ad calculos hebdomadam annalium Hebraicarum, quarum character erat annus Sabbaticus. Juxta hunc modum numerandi, Hebræis usitatissimum, hebdomades sexaginta novem, ducendas ab edicto de instaurandis Jerosolymis usque ad Passionem Christi intellexi de totidem hebdomadibus annorum Hebraicis, quas ab Autumno anni periodi Julianæ 4264. ante vulgarem Christi epocham quadringentesimi & quinquagesimi, colligo ex characterismo annorum Sabbaticorum. Nihil habeo, quo discedam de hâc sententiâ. Imo plura in ejus confirmationem afferam, quæ in digressiunculâ desiderabantur. Cùm tamen observaverim, exquisitiùs re discussâ, hebdomadam annalem Hebraicam ad quam pertinet edictum, esse secundam hebdomadam annalium Reipublicæ Judæorum restitutæ, eundemque in Danielis Prophetia esse terminum hebdomadam sexaginta novem ductarum ab edicto, & hebdomadam septuaginta abbreviatarum seu decisarum *super populum*, retentâ epochâ hebdomadam sexaginta novem, *septuaginta hebdomades quæ abbreviatæ sunt super populum*, mihi veniunt colligendæ ab Autumno anni periodi Julianæ 4257. ante æram Christianam

quadringentesimi quinquagesimi septimi, & postremi Olympiadis octogesima. Moram non traho ad demonstrandum Hebræos recepisse *hebdomadas annorum* in suis temporum enumerationibus. Id enim est notissimum ex lege de annis Sabbaticis & Jubilæis. Exploratum est quoque tales hebdomadas in usu fuisse extra Hebræos, præsertim apud Astrologos, Medicos ac Philosophos, qui *hebdomadibus humanam vitam emensi sunt*, teste Censorino De die Natali, cap. 14. Hinc certè *Septeni anni, qui hebdomatici à Græcis appellantur*, notantur à Julio Firmico lib. 4. Astronomicor. cap. 14. Hinc & apud Macrobiū lib. 1. in somnium Scipionis, cap. 6. *post ter Septenos annos . . . quarta annorum hebdomas* ponitur pro quarta hominis ætate implendā. Et D. Basilīus Magnus in Psalmum 114. tres ætates hominis priores quas ducit *usque ad annum vigesimum primum*, scribit peragi *ἐν τριῶν ἑβδομάδων ἐτῶν* in tribus hebdomadibus annorum. Alia in idem argumentum, oblatā occasione, extant inferius §. 3. Sit interim

§. I.

De tempore quo Daniel habuit revelationem de Septuaginta hebdomadibus.

2. **I**N anno primo Darii filii Assueri de Semine Medorum, qui imperavit super regnum Chaldaeorum, Septuaginta hebdomades patefactæ sunt Danieli, ut patet ex ejus capite nono, v. 1. & 24. Non planè convenit inter Chronologos de tempore hujus Darii. Qui putant novem annos regni Cyri notatos in mathematico regum Babyloniorum canone, statim post Nabonadium, ita esse numerandos, ut duo primi non tam ad Cyrum, quam ad Socium regni Darium Medum pertineant, reliqui verò septem sint solius Cyri, longè probabiliorem sententiam tuentur. S. Hieronymus lib. 1. commentariorum in Daniele, exponens locum jam laudatum scribit; *Hic est Darius, qui cum Cyro Chaldaeos Babyloniosque superavit*. Græci vocarunt Cyaxarem Astyagis filium, quem sacrae paginae dicunt Darium filium Assueri. De Cyaxare autem prodit Xenophon lib. 8. de Institutione Cyri, pag. 227. Cyrum ei seposuisse Babylone domum & palatia; ut si eò veniret, tamquam in sua posset divertere: *Quumque, inquit, se complexi salutassent, primum Cyrus Cyaxari dixit, domum & curiam ei Babylone selectam esse; ut si etiam eò veniret, ac eis οἰκεία κατὰ γένηται tamquam in sua divertere posset*. Ipse Daniel cap. 6. v. 28. ait de seipso; *porrò Daniel perseveravit usque ad regnum Darii, regnumque Cyri Persæ*. Et cap. 1. v. 21. *Fuit autem Daniel usque ad annum primum Cyri regis*. Tum cap. 10. narrat visionem quam habuit anno tertio Cyri regis Persarum. Nempe annus tertius Cyri numeratus à consortio Darii Medi post captam Babylonem, erat annus primus ejusdem Cyri ex quo Monarchiam obtinuit; seu solus imperavit. Et quidem ex Mathematico Regum Babyloniorum canone Cyrus Babylonius regnavit annos omnino novem post Nabonadium seu Balthasarem ultimum regum Chaldaeorum. At ex Xenophonte lib. 8. de Instit. Cyri jam laudato, idem Cyrus, obtentā monarchiā, non pervenit ad annum nonum sed *ἑβδομον ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς* septimum sui principatus. Regnum ergo novennale Babylonicum Cyri complecti-

tur in primis duos annos elapsos in consortio Darii Medi, seu Cyaxaris, tum septem qui ipsius Monarchiæ tempus explicant.

3. Hoc tempus Darii Medi insigniter confirmatur ex eo, quod Nabonadius, qui juxta Mathematicum canonem septemdecim annos regnavit Babylone ante novennale regnum Cyri, est ipse qui *Baltassar* dicitur in sacris paginis. Josephus lib. 10. Antiquit. cap. 12. texit catalogum successorum Nabuchodonosori, & Nabonadii loco ponit Βαλτάσαρον τὸν καλούμενον Ναβοάνδηλον παρὰ Βαβυλωνίοις *Balthassarum* vocatum *Naboandelum* à *Babylonis*. *Naboandel*, per metathesim *Nabonadel*, inflexione Græcâ est *Nabonadius*. Et sanè, ut Nabonadius ante Cyrum regnavit annos septemdecim, ita Naboandel seu Baltassar: *Sub Baltassare enim* (inquit laudatus Josephus) *capta est Babylon, anno regni ejus decimo-septimo. Hic finis fertur posterorum Nabuchodonosori. Darius autem cum extingueret Babyloniorum imperium adjutus à Cyro suo cognato, annum agebat sexagesimum secundum, qui fuit Astyagis filius, apud Græcos alio vocatus nomine, nempe Cyaxaris. ut jam notavi. Respicit hîc Josephus ad finem capitis quinti Danielis, ubi dicitur, quòd, interfecto Baltassare rege Chaldo, Darius Medus successit in regnum annos natus sexaginta duos. Si Cyri mentio nulla fiat eò loci, id mirum non est; quia (ut scribit S. Hieronymus explanans illud Danielis) quod vincente Cyro rege Persarum, & Dario rege Medorum, solus Darius successisse in regno scribitur: ordo ætatis, & propinquitatis, & regni est. Darius enim sexaginta duorum annorum erat; & majus regnum Medorum quàm Persarum legimus, & avunculus qui prior erat jure naturæ, successor regni debuit numerari. Unde ad initium sequentis capitis, notato Darii Medi Cyrique Synchronismo, nos monet, ut nemo perturbetur, quod nunc in regno Darii, nunc in regno Cyri, Daniel fuisse dicatur.*

4. Jam facile erit indagare quotus ante epocham Christi vulgarem fuerit annus primus Darii Medi, quo Danieli facta est revelatio de septuaginta hebdomadibus. Exploratissimum est ex Mathematico regum Babyloniorum canone regnum Babylonicum Cyri, adeoque & Darii Medi, sublato Nabonadio seu Balthasare, cœpisse anno æræ Nabonassari ducentesimo decimo, qui certissimâ Nabonassareorum annorum methode iniiit die quintâ mensis Januarii proleptici anni ante æram Christianam quingentesimi trigesimi octavi. Hoc igitur anno agebatur primus Darii Medi, quo Angelus patefecit Danieli futuras super populum ejus septuaginta hebdomadas.

5. Veteres chronologi qui epocham regni Cyri Persicam à Babylonicâ non distinxerunt, mirè confuderunt chronologiæ sacræ calculos: quia Cyrus, qui, expletis in regno Persico annis viginti novem juxta Herodotum, seu triginta inchoatis juxta Cæsiâ, occubuit in bello Malsagetico, Persicum regnum obtinuit, cum Olympias ageretur quinquagesima quinta, uti ex Diodori Bibliotheca, Thalli & Castoris, necnon Polybii & Phlegontis historiis, aliisque præterea, qui Olympiadum seriem texuerunt, docet Julius Africanus apud Eusebium lib. 10. præp. Evang. cap. 10. ubi etiam scribit expresse, quòd Cyri annus primus ὡς Ολυμπιάδος τὴν ἑτὴς τὸ πρῶτον erat Olympiadis LV. annus primus. Hæc regni Cyri Persica epocha Babylonicam præcedit annis viginti & uno, si conjiciatur in annum ante æram Christianam quingentesimum quinquagesimum nonum, ante cujus æstatem labebatur annus primus Olympiadis quinquagesimæ quintæ; ita ut, additis annis novem, Babylónico Cyri imperio tributis in Mathematico canone, habeatur numerus annorum triginta, quibus definitum est à Ctesîâ Persicum illius regnum.

In sequentibus paragraphis epocham hebdomadum Danielis aperio. Nec enim conjici ullatenus potest in annum primum Darii Medi vel Cyri, quo revelatæ sunt.

§. II.

De Epocha Hebdomadum Annalium, quas propter annos Sabbaticos observarunt Judæi post obtentam ab Artaxerxe Longimano autonomiam.

6. **S**abbaticorum Jubileorumque observatio, propter quam tempora per hebdomadas annorum numerabantur apud Judæos ex præscripto legis divinæ, postulabat ut populus suis legibus uteretur, suis prædiis. Unde loca aliena peragrantibus Israëlitis ante ingressum in terram Chanaan, & Reipublicæ erectionem, injunxit quidem Deus legem anni Sabbatici & Jubilei, sed post ingressum observandam. Quando, inquit, ingressi fueritis terram quam ego dabo, Sabbatizes Sabbatum Domino . . . septimo autem anno Sabbatum erit terræ: requietionis Domini . . . Numerabis quoque tibi septem hebdomadas annorum, id est, septies septem, quæ simul faciunt annos quadraginta novem: & clanges buccina mense septimo, decima die mensis, propitiationis tempore in universa terra vestra. Sanctificabisque annum quinquagesimum, & vocabis remissionem cunctis habitatoribus terræ tuæ: Ipse est enim Jubileus. Levit. XXV. Obiter hîc nota Jubileum partim attinere ad annum quadragessimum nonum, partim ad quinquagesimum: Numeratis enim annis quadraginta novem, mense septimo, decima die mensis, aperiébatur Jubileus. Eo autem aperto, semente anni quadragessimi noni prohibitâ, messis anni quinquagesimi amittebatur, nec colligi poterant primitiæ vindemiæ, juxta illud; Non seretis, neque metetis sponte in agro nascentia, & primitias vindemiæ non colligetis, ob sanctificationem Jubilei. Ibid. v. 11. Idipsum fiebat & in anno Sabbatico, qui idcirco partim pertinebat ad annum septimum, partim ad octavum. Unde sicut annus octavus ex anteriori parte Sabbaticus initium dabat alteri hebdomadi annorum terminatæ in altero Sabbatico; ita annus quinquagesimus ex anteriori solùm parte Jubileus inchoabat alteram hebdomadam annorum septimanam expletam in alio Jubileo. Quo circa Jubileus, non quinquaginta annis solidis, ut plures arbitrantur, sed septenis annorum hebdomadibus, id est, quadraginta novem annis textitur, ut scribit S. Hieronymus in cap. III. Esajæ. Nam & septimus annus requiei erat in lege, sicut & septies septem decursis Jubileus fiebat annus magnæ remissionis. ut sciè loquitur Paschasius Ratbertus, lib. 8. In Matthæum.

7. Judæi hodierni, quorum possessiones nullæ, tribuumque confusio maxima, nec Sabbaticos observant, nec Jubileos. Eandem ob causam cessaverat olim hujus rei observatio tempore captivitatis & dispersionis Babylonice, redactâ eorum terrâ in continuum Sabbatismum ob continuam solitudinem; ut compleretur quod minatus illis erat Deus Levit. XXVI. 33. his verbis; Vos autem dispergam in Gentes, & evaginabo post vos gladium, eritque terra vestra deserta, & civitates vestræ dirutæ. Tunc placebunt terræ Sabbata sua cunctis diebus solitudinis suæ: quando fueritis in terra hostili, Sabbatizabit, & requiescet in Sabbatis solitudinis suæ, eò quod non requieverit in Sabbatis vestris, quando habitabatis in ea.

Dissert. I. de LXX. Hebd. Daniel. §. 2. 5

8. Septuaginta hebdomades annales quas *super populum* suum abbreviatas intellexit Daniel, Judæos spectant liberatos servitute Babylonicâ, & suis legibus, suis possessionibus restitutos. Has ergo hebdomadas illustraturi debemus primùm inquirere in autonomiam concessam illis reducibus, velut in epocham hebdomadum annalium, quas numerandas habuerunt ad observandam legem anni remissionis, sive Sabbatici, sive Jubilei. Ideo enim Propheta Ezechiel commemorans *annum remissionis* ea inter quæ Judæi restituti suis legibus, suis terris, observaturi erant post captivitatem Babylonicam, epocham omnium ponit divisionem, seu distributionem terræ illorum. Cumque, inquit, *cœperitis terram dividere sort tō*. Cap. XLV. 1. XLVI. 17.

9. Prædixerat Isajas futuram Judæorum per Cyrum liberationem, inducens Deum sic loquentem, cap. XLIV. 26. *Qui dico Jerusalem: Habitaberis; & civitatibus Juda: Ædificabimini, & deserta ejus suscitabo. Qui dico profundo: Desolare, & flumina tua arefaciam. Qui dico Cyro: pastor meus es, & omnem voluntatem meam complebis. Qui dico Jerusalem: Ædificaberis; & templo: Fundaberis.* Audientes nomen Cyri, non tam ipsum Cyrum, quam Cyri successorem aliquem possumus intelligere. Parentum enim, procerumque nomina apud Prophetas patronymicè sæpè sumuntur pro filiis & posteris. Sic apud Isajam, Jeremiam, Ezechielem & Oseam nomen Davidis tribuitur Messia; quia *David ille est, qui venit ex semine David*. uti loquitur S. P. Augustinus sermone XLVII. De Ovibus, in caput 34. Ezechielis, & fufius docet in libro de octo Dulcitii quæstionibus, quæst. viii. Sic & apud Aggaum Zorobabelis nomen eandem ob causam de Christo intelligitur. Et certè non uni Cyro convenit, quæ facienda erat per Cyrum Judæorum liberatio. Nec enim ille complevit omnem voluntatem Dei circa hanc liberationem, quippe qui facultatem eis non dedit reædificandi Jerusalem, constituendi populum ab aliis Gentibus segregatum, & plenè utendi patriis legibus. Qui Dei voluntatem in his complevit, fuit unus ex successoribus Cyri, Artaxerxes cognomento Longimanus. Imò pauci illi qui reversi sunt in Judæam sub Cyro ad reædificandum in ea templum, non erant sui juris ac mancipii; quia *filiis captivitatis*; uti vocantur in primo Esdræ, cap. iv. v. 1. Sed & facultas reædificandi templum ipsis concessa, brevi post interiit, Cambyse in locum Cyri succedente. Quandoquidem *tunc intermissum est opus domus Domini in Jerusalem, & non fiebat usque ad annum secundum regni Darii regis Persarum*. ut fertur in eodem capite, v. 24. Quid quod redditâ eisdem Judæis facultate instaurandi templum isto Darii anno, soluta tamen non fuit eorum captivitas. Nam *adhuc in captivitate erant, & maiore sui parte in Medis atque Chaldæis & Assyriis exulabant*. ut observat S. Hieronymus in caput primum Zachariæ.

10. Et sanè visio quam habuit Zacharias exeunte secundo Darii anno, non finit, ut credamus Judæos hujus temporis captivitate Babylonicâ liberatos fuisse, & completam de illis omnem voluntatem Dei per Isajam jam laudatum dicentis *Jerusalem: Habitaberis; & civitatibus Juda: Ædificabimini, & deserta ejus suscitabo*. Ut quid enim Angelus, qui interpellabat pro Israel, videns cæteras orbis partes à suis populis habitari, arreptâ inde occasione deprecandi pro Judæis, dixisset ad Deum: *Domine exercituum usquequò tu non misereberis Jerusalem, & urbium Juda, quibus iratus es?* Zachar. 1. 12. Ut quid & alter Angelus his Judæos verbis hortatus esset ad relinquendum terram, in qua adhuc erant dispersi, & ad redeundum in regionem suam: *O, ò fugite de terra Aquilonis, dicit Dominus: quoniam in quattuor ventos cæli dispersi vos, dicit Dominus. O Sion fuge, quæ habitas apud filiam Babylonis . . . possidebit Dominus Judam partem suam in terra sanctificata; & eliget adhuc Jerusalem*. Ibid. cap. ii. vers. 6. 12. Nondum itaque desierat Babylonica Judæorum dispersio & captivitas, nondum respublica illorum erat restituta. Qui reversi erant in Judæam ad templum reædificandum, repentinis hostium incursionibus facilè exagi-

tandi, nudi à præsidiis, nudi à sufficienti multitudine, quæ viduatas urbes instauraret, impleret, defenderet, populifugia agere potius videbantur, quàm Rempublicam vel excitare vel condere. Uno verbo, non *populus* erant, sed fracta pars populi, seu *reliquiæ*, ad quas ne rebus suis diffiderent in tot angustiis, in tanta imbecillitate, in tanta dejectione: *Hæc dicit Dominus exercituum: Si videbitur difficile in oculis reliquiarum populi hujus in diebus illis, numquid in oculis meis difficile erit, dicit Dominus exercituum. Hæc dicit Dominus exercituum: Ecce ego salvabo populum meum de terra Orientis, & de terra Occasus Solis. Et adducam eos, & habitabunt in medio Jerusalem: & erunt mihi in populum, & ego ero eis in Deum, in veritate & in justitia. Hæc dicit Dominus exercituum: Confortentur manus vestræ, qui auditis in his diebus sermones istos per os Prophetarum, in die qua fundata est domus Domini exercituum, ut templum edificaretur. Ibid. cap. viii. vers. 6.* Sic augebatur, sic firmabatur bona Judæorum spes confligens cum omnium rerum desperatione, anno Darii quarto, quo hæc Prophetia lata est.

11. De annis septuaginta desolationis templi, expletis Darii tempore, alius erit differendi locus. Nunc inquirendum in omnes annos per quos duravit tota captivitas Babylonica à deportatione Jechoniæ in Babylonem ad autonomiam concessam ab Artaxerxe Longimano. Baruchus Propheta capite sexto refert exemplar epistolæ, quam misit Jeremias ad abducendos captivos in Babyloniam à rege Babyloniorum, ut annuntiaret illis secundum quod præceptum est illi à Domino. Ipso in limine tempus magnæ hujus captivitatis definitur septenis generationibus: Propter peccata, inquit, quæ peccastis ante Deum, abducemini in Babyloniam captivi à Nabuchodonosor rege Babyloniorum. Ingressi itaque in Babylonem, eritis ibi annis plurimis, & temporibus longis USQUE AD GENERATIONES SEPTEM: post hoc autem educam vos inde cum pace. Frigidum esset explorare in re Assyriaca quot annos Græci & Latini postulent pro una generatione. Interpres ejus rei longè locupletior Tatianus Assyrius Oratione contra Græcos, & apud Eusebium lib. 10. præpar. Evang. cap. 11. γενεαὶ ἑξοκτὶ generationes viginti describit ἑτετὶ τετρακοσίοις annis quadringentis, quod una generatio complectatur videnos annos: ideo fortè quia infra eam ætatem viginti annorum videntur habiti pueri apud Hebræos, qui, sicut & mulieres, censerì non solebant, sed excipi, ut doctissimi nè observat Lorinus ad versum secundum capitis primi libri Numeri. Itaque septem generationes sunt centum quadraginta anni. Re vera totidem intercesserunt, à deportatione Jechoniæ in Babylonem ad autonomiam concessam in solutionem captivitatis Babylonice.

12. Et quidem deportatio illa Jechoniæ, quam *transmigrationem Babylonis* Scripturæ nominant, contigit anno octavo regni Nabuchodonosori. IV. Reg. XXIV. 12. Solutio autem captivitatis, & autonomiæ concessio facta est anno septimo Artaxerxis regis. I. Eld. vii. 7. Si Mathematicum Babyloniorum regum canonem jam consulamus, reperiemus annum octavum regni Nabuchodonosori fuisse centesimum quinquagesimum primum aîæ Nabonassari, initum die vigesimâ mensis Januarii proleptici, anno ante epocham Christi vulgarem quingentesimo nonagesimo septimo; indeque effluxisse annos centum quadraginta terminatos in anno septimo Artaxerxis regis. Nempe triginta sex Nabocolassari, seu Nabuchodonosori. Duo Ilvarodami seu Evilmerodachi, cujus annus primus copulatur cum trigesimo septimo anno transmigrationis Joachin regis Juda. Jerem. LII. 31. & iv. Reg. XXV. 27. Quatuor Niricassolassari, seu Neriglissari, in quibus continetur Laborosardochi pueri novem mestrìs principatus. Septemdecim Nabonadii, seu Balthasari. Novem Cyri, quorum primi duo censentur communes cum Dario Medo, Cyaxare nuncupato à Græcis. Octo Cambyxis, qui supposititii Tanyoxarcis seu Smerdis menses septem complectuntur. Triginta sex Darii Hystaspis filii. Viginti & unus Xerxis. Denique septem Artaxerxis, cognomento Longimani.

13. Chronicon Eusebii copulat annum primum hujus Artaxerxis cum Olympiadis septuagesimæ nonæ anno primo qui iniit æstate anni ante epocham Christi vulgarem 464. Eandem chronologiæ rationem tenuerat ante Eusebium diligentissimus temporum explanator Julius Africanus. Nam juxta illum *quando Artaxerxes rex vicesimum regni sui habebat annum, erat octogesima & tertiæ Olympiadis annus quartus*. ut ex ejus quinto temporum volumine refert D. Hieronymus in cap. ix. Danielis. Id autem planè supponit annum primum ejusdem regis fuisse Olympiadis septuagesimæ nonæ primum; quia quinque Olympiades conficiunt annos viginti. Eosdem quoque calculos firmat canon Mathematicus Ptolemæi. Olympias enim septuagesima nona iniit anno Nabonassari ducentesimo octogesimo quarto, quem ille canon primum facit Artaxerxis Longimani. Adhæc Diodorus lib. xi. Bibliothecæ describens annum Olympiadis septuagesimæ octavæ quartum, quem clausit ætas anni ante Christianam æram 464. refert eo contigisse necem Xerxis, patris Artaxerxis, ipsumque Artaxerxem, Artabano regicidâ interfecto, imperii Persici gubernacula accepisse. Tum lib. xii. ad annum Olympiadis octogesimæ octavæ quartum, quo archon erat Athenis Stratocles, ait: *Ἀρταξέρξης δ' ὁ ἄρκ' Περσῶν βασιλεὺς ἐτελεύτησεν, ἄρξας ἔτη τεσσαράκοντα. Artaxerxes verò Persarum rex mortuus est, cū regnasset annos quadraginta*. Cū ergo annus quadragesimus illius regni fuerit quartus Olympiadis octogesimæ octavæ, primus ejusdem regis fuit Olympiadis septuagesimæ nonæ primus. Ex his patet annum *septimum Artaxerxis* quem quærimus, copulandum esse cum Olympiadis octogesimæ anno tertio, qui iniit æstate anni ante Christianam æram quadringentesimi quinquagesimi octavi, & desit cum vere anni ante eandem æram quadringentesimi quinquagesimi septimi.

14. Statutâ hâc regni Artaxerxis Chronologiâ, facilitè astruemus epocham hebdomadam annalium ducendarum à concessâ Judæis reducibus autonomiâ. Edictum quod tunc Esdras obtinuit à rege, & habetur libro primo Esdræ capite septimo; ostendit primò plenissimam Judæis exilibus datam esse facultatem revertendi in patrium solum: *A me decretum est*, ait ad Esdram rex Artaxerxes, *ut cuicumque placuerit in regno meo de populo Israel, & de Sacerdotibus ejus, & de Levitis, ire in Jerusalem, tecum vadat*. Secundò leges suas reddit Judæis: *A facie enim regis, & septem consiliatorum ejus, missus es*, inquit, *ut visites Iudæam & Ierusalem in lege Dei tui, quæ est in manu tua*. Tertiò præter plura beneficia, quæ largè illis impendit, liberat tributo Sacerdotes, aliosque allecctos in Sacrorum ministrorum ordinem, his ad exactores verbis: *Vobis quoque notum facimus de universis Sacerdotibus, & Levitis, & cantoribus, & Ianitoribus, Nathinæis, & ministris domus Dei hujus, ut vectigal, & tributum, & annonas, non habeatis potestatem imponendi super eos*. Quartò confert Esdræ potestatem constituendi magistratus: *Tu autem Esdra*, inquit, *secundum sapientiam Dei tui, quæ est in manu tua, constitue iudices & præsides, ut judicent omni populo, qui est trans flumen, his videlicet qui noverunt legem Dei tui, sed & imperitos docete liberè*. Quintò concedit etiam jus gladii, nempe potestatem animadvertendi in facinorosos, quam meri imperii Jurisconsulti dicunt: *Et omnis*, inquit, *qui non fecerit legem Dei tui, & legem regis diligenter, judicium erit de eo, sive in mortem, sive in exilium, sive in condemnationem substantiæ ejus, vel certè in carcerem*.

15. His optimæ Reipublicæ dotibus instructi Judæi venerunt in Ierusalem anno septimo Artaxerxis regis. Qui ducebat eos Esdras in primo die mensis primi cæpit ascendere de Babylone, & in primo die mensis quinti venit in Ierusalem, i. Esdr. vii. 9. Cū principium mensium juxta legem Mosaicam esset à primo vere, nempe in mense Paschali, qui idcirco dicitur primus in mensibus anni, Exod. xii. 2. primus dies mensis primi quo Esdras cæpit ascendere de Babylone anno septimo

mo Artaxerxis, spectat ad ver anni ante Christianam æram quadringentesimi quinquagesimi septimi, puta ad vigesimum quintum diem mensis Martii proleptici, quo commissum est novilunium. Primus verò dies mensis quinti fuerit hoc pacto vigesimus primus mensis Julii, quo quintum ab illo novilunium contigit, etiam juxta veterem Cyclum Judæorum, quem in alia dissertatione illustramus. Græci qui annos colligebant à diebus æstivis, Esdræ Judæorumque quos ducebat, adventum in Jerusalem cogerent conjiciendum in annum octavum Artaxerxis Longimani; quia jam desierat annus tertius Olympiadis octogesiæ, & inierat quartus. Verum quia Orientales populi annum suum civilem ducebant ab autumno: *Apud Orientales enim populos, post collectionem frugum & torcularia, quando decima deferebantur in templum, October erat primus mensis; ut nos docet Sanctus Hieronymus in caput primum Ezechielis: quintus mensis Judaicus, cujus primo die venit Esdras cum suis in Jerusalem, pertinet juxta calculos Orientalium ad ætatem anni septimi Artaxerxis. Et sanè venerunt in Jerusalem mense quinto, ipse est annus septimus regis. 1. Esd. vii. 8. Dederunt autem edicta regis Satrapis, qui erant de conspectu regis, & ducibus trans Flumen, & elevarunt populum, & domum Dei. Ibid. viii. 36.*

16. Anno igitur septimo Artaxerxis Longimani in quadringentesimum quinquagesimum septimum ante æram Christi vulgarem incidente, elapsis ab Jechoniæ deportatione in Babyloniam annis centum & quadraginta, Judæi Esdrâ duce patrium solum repeterunt cum facultate utendi suis legibus. Cum ergo leges illæ sancirent, ut, sex annis ab ingressu in terram elapsis, datisque agrorum culturæ, *septimo anno Sabbatum esset terræ; requietionis Domini; & ageretur Jubileus post septem hebdomadas annorum* ab eodem ingressa æquè ductas; operæ pretium est colligere ab anno ante æram Christi vulgarem quadringentesimo quinquagesimo septimo *hebdomadas annorum* usurpatas à Judæis reducibus ex præscripto legis divinæ. Hanc certè hebdomadam annalium epocham postulant anni Sabbatici quos reperimus in Judaica historia. In primis *anno centesimo quinquagesimo* memorato libro primo Machabæorum, cap. vi. v. 20. contigit bellum, quod Antiochus Eupator, mortuo Epiphane, movit adversum Judæos tunc agentes annum Sabbaticum: *quia Sabbata erant terræ, . . . eò quòd septimus annus esset.* ut dicitur vers. 49. & 53. Mos inchoandi annum à Nisan, primo mense verno, receptus ab auctore libri primi Machabæorum, effecit, ut anni ab eo notati antevertant sex mensibus annos Seleucidarum ductos ab autumno & usurpatos ab auctore libri secundi Machabæorum, qui idcirco dictam Eupatoris expeditionem *anno centesimo quadagesimo nono* contigisse retulit, cap. xiii. v. 1. Cum anni Sabbatici colligantur ab autumno æquè ac anni Seleucidarum, annus septimus, seu Sabbaticus, in quem incidit præfata Eupatoris expeditio, examulim respondet anno Seleucidarum centesimo quadagesimo nono, qui iniiit autumnum anni ante æram Christianam centesimi sexagesimi quarti, Reipublicæ Judæorum per Esdræ restitutæ ducentesimi nonagesimi quarti, adeoque *septimi* quadagesimæ secundæ annorum hebdomadæ. Alter annus Sabbaticus, de quo constat, is est quo Joannes cognomento Hyrcanus, Simone patre à genere suo Ptolemæo occiso, paternum Pontificatum accepit. Erat enim *annus ille quo solenne est Judæis cessare ab operibus, recurrente anno septimo; ut auctor est Josephus lib. xiii. Antiq. Judaic. cap. xv. Porro mors Simonis contigit ex libro primo Machabæorum, cap. xvi. vers. 14. anno centesimo septuagesimo septimo, mense undecimo; hic est mensis Sabbath, seu Peritius Syro-Macedonum,* cujus novilunium medio motu & secundum veterem Cyclum Judæorum reperitur die sextâ Januarii proleptici, calculo directo ad annum ante æram Christi vulgarem centesimum trigessimum quintum, quo labebatur annus æræ Seleucidarum centesimus septuagesimus

mus septimus, inchoatus more Ecclesiastico Judæorum à primo vere anni superioris ante æram Christianam centesimi trigesimi sexti, civili verò Syro - Macedonum ab autumno, à quo pariter ducitur annus Sabbaticus, seu septimus quadragesimæ sextæ hebdomadis annalis Reipublicæ Judæorum restitutæ. Tertium annum Sabbaticum ad eandem hebdomadam annalium seriem historicè confirmandam nobis suppeditat Josephus lib. xiv. Antiq. cap. ultimo, narrans fuisse τὸν ἐβδωµατικὸν ἐνιζυτὶν hebdomadicum annum, seu Sabbaticum, quo Sosius & Herodes Jerosolymam expugnarunt anno ante æram Christianam trigesimo octavo, Reipublicæ Judæorum restitutæ quadragesimo ac vigesimo, adeoque septimo sexagesimæ hebdomadæ annalis. Ad hunc enim annum pertinere hanc Jerosolymorum expugnationem alibi observamus, Eminentissimum Cardinalem Norisium & Usserium secuti.

§. III.

De modo revocandi LXX. Hebdomades Danielis ad calculos LXX. Hebdomadam annalium ductarum à restituta per Esdram Republica Judaica.

17. **N**OVUM non est colligere septuaginta Hebdomades Danielis ab anno quo Esdras, obtentâ ab Artaxerxe Longimano autonomiâ, restituit Rempublicam Judaicam, nempe ab anno quarto Olympiadis octogessimæ, ante æram Christi vulgarem quadragesimo quinquagesimo septimo, quo desinit annus septimus ejusdem Artaxerxis, & iniit octavus. Nam Georgius Cedrenus in Historiarum Compendio, pag. 144. editionis Regiæ, ait: Ἀρταξέρξης ὁ μακρόχρως, ἔτη μὲν . . . ἀπὸ τῆς οὐδ' ὅς ἐτος τοῦτο, ἀριθμῆσαι δὲ τὰς ἰσδοµικόντα ἐβδωµάδας τῆς τῆς Δανιὴλ ἑπτασίας, μέχρι τῆς τῆς κυρίας παρουσίας. Artaxerxes Longimanus annos quadraginta regnavit. Ab octavo ejus anno numerare oportet septuaginta Hebdomadas visionis Danielis usque ad Domini adventum.

18. Qui septuaginta has Hebdomadas putant debere numerari ab anno quo exivit sermo seu edictum de reedificandis Jerosolymis, talem admittere epocham non possunt: quia Nehemias nonnisi in mense Nisan, anno vigesimo Artaxerxis regis, impetravit ab eo litteras, quibus facultas dabatur Judæis ædificandi muros Jerusalem. ut patet ex capite secundo libri secundi Esdræ. Tempus pertinet ad mensem Aprilem Julianum prolepticum anni ante æram Christi vulgarem quadragesimi quarti, quo agebatur mensis Nisan anni vigesimi Artaxerxis Longimani, Kalendis Aprilis initus. Re tamen sedulò ponderatâ, nullam video causam ponendi principium septuaginta Hebdomadam Danielis in anno quo prodiit edictum de instaurandis Jerosolymis. Hebdomades enim quas numeravit Angelus ab hoc edicto usque ad Christum, non sunt septuaginta, sed septem & sexaginta duæ, seu sexaginta novem. Scito ergo (ait ille ad Danielelem) & animadvertite: Ab exitu sermonis, ut iterum ædificetur Jerusalem, usque ad Christum ducem, hebdomades septem, & hebdomades sexaginta duæ erunt: & rursus ædificabitur platea & muri in

in angustia temporum . Et post hebdomades sexaginta duas occidetur Christus . Dan. IX. 25. 26. Cur ista hebdomadarum divisio in septem & sexaginta duas facta sit , inferius explorabimus .

19. Nunc propono Systema quod in enodationem hujus Prophetiæ mihi videtur omnium planissimum . Sexaginta novem hebdomades numeratæ ab edicto porriguntur usque ad salutiferam Christi passionem , quâ consummata est prævaricatio , & finem accepit peccatum , & deleta est iniquitas . Idem est terminus septuaginta hebdomadum abbreviatarum seu decisarum super populum Judaicum , dicente Angelo ad Danielem : *Septuaginta hebdomades abbreviata sunt super populum tuum , & super urbem sanctam tuam , ut consummetur prævaricatio , & finem accipiat peccatum , & deleatur iniquitas , & adducatur justitia sempiterna , & impleatur visio , & Prophetia , & ungatur Sanctus Sanctorum . Dan. ix. 24. Itaque septuagesima hebdomadum abbreviatarum seu decisarum super populum Judaicum est sexagesima nona hebdomadum quæ numerantur ab edicto de instaurandis Jerosolymis : adeo ut hebdomas ad quam edictum hoc pertinet , sit secunda hebdomadum quæ abbreviata sunt super populum , nempe secunda Hebdomas annalis Reipublicæ Judæorum restitutæ , quâ labente , edictum illud exiit , ut post tabulam quæ sequitur , clarè ostendemus .*

DANIELIS HEBDOMADES.

A N N I				A N N I				A N N I								
Heb- doma- dum Dani- elis.	Reip. Judæo- rum resti- tutæ.	Ante- gram Chri- stia- nam.	Olym- pia- dum.	Heb- doma- dum Dani- elis.	Reip. Judæo- rum resti- tutæ.	Ante- gram Chri- stia- nam.	Olym- pia- dum.	Heb- doma- dum Dani- elis.	Reip. Judæo- rum resti- tutæ.	Ante- gram Chri- stia- nam.	Olym- pia- dum.					
		464	1	79	4	1	22	436	1	86	8	1	50	408	1	93
		463	2			2	23	435	2			2	51	407	2	
		462	3			3	24	434	3			3	52	406	3	
		461	4			4	25	433	4			4	53	405	4	
		460	1	80		5	26	432	1	87		5	54	404	1	94
		459	2			6	27	431	2			6	55	403	2	
		458	3			7	28	430	3			7	56	402	3	
I	1	457	4			1	29	429	4			1	57	401	4	
	2	456	1	81		2	30	428	1	88		2	58	400	1	95
	3	455	2			3	31	427	2			3	59	399	2	
	4	454	3			4	32	426	3			4	60	398	3	
	5	453	4			5	33	425	4			5	61	397	4	
	6	452	1	82		6	34	424	1	89		6	62	396	1	96
Sab	7	451	2			7	35	423	2			7	63	395	2	
I	1	450	3			1	36	422	3			1	64	394	3	
	2	449	4			2	37	421	4			2	65	393	4	
	3	448	1	83		3	38	420	1	90		3	66	392	1	97
	4	447	2			4	39	419	2			4	67	391	2	
	5	446	3			5	40	418	3			5	68	390	3	
	6	445	4			6	41	417	4			6	69	389	4	
Sab	7	444	1	84		7	42	416	1	91		7	70	388	1	98
I	1	443	2			1	43	415	2			1	71	387	2	
	2	442	3			2	44	414	3			2	72	386	3	
	3	441	4			3	45	413	4			3	73	385	4	
	4	440	1	85		4	46	412	1	92		4	74	384	1	99
	5	439	2			5	47	411	2			5	75	383	2	
	6	438	3			6	48	410	3			6	76	382	3	
Sab	7	437	4			7	49	409	4			7	77	381	4	

DANIELIS HEBDOMADES.

A N N I				A N N I				A N N I				
Heb- doma- dum Dani- elis.	Reip. Judeo- rum resti- tutæ.	Ante gram Chri- stia- nam.	Olym- pia- dum.	Heb- doma- dum Dani- elis.	Reip. Judeo- rum resti- tutæ.	Ante gram Chri- stia- nam.	Olym- pia- dum.	Heb- doma- dum Dani- elis.	Reip. Judeo- rum resti- tutæ.	Ante gram Chri- stia- nam.	Olym- pia- dum.	
12	1	78	380	1	106	352	1	20	1	134	324	1
	2	79	379	2	107	351	2		2	135	323	2
	3	80	378	3	108	350	3		3	136	322	3
	4	81	377	4	109	349	4		4	137	321	4
	5	82	376	5	110	348	5		5	138	320	5
	6	83	375	6	111	347	6		6	139	319	6
Sab	7	84	374	7	112	346	7	Sab	7	140	318	7
13	1	85	373	1	113	345	1	21	1	141	317	1
	2	86	372	2	114	344	2		2	142	316	2
	3	87	371	3	115	343	3		3	143	315	3
	4	88	370	4	116	342	4		4	144	314	4
	5	89	369	5	117	341	5		5	145	313	5
	6	90	368	6	118	340	6		6	146	312	6
Sab	7	91	367	7	119	339	7	Jub	7	147	311	7
14	1	92	366	1	120	338	1	22	1	148	310	1
	2	93	365	2	121	337	2		2	149	309	2
	3	94	364	3	122	336	3		3	150	308	3
	4	95	363	4	123	335	4		4	151	307	4
	5	96	362	5	124	334	5		5	152	306	5
	6	97	361	6	125	333	6		6	153	305	6
Jub	7	98	360	7	126	332	7	Sab	7	154	304	7
15	1	99	359	1	127	331	1	23	1	155	303	1
	2	100	358	2	128	330	2		2	156	302	2
	3	101	357	3	129	329	3		3	157	301	3
	4	102	356	4	130	328	4		4	158	300	4
	5	103	355	5	131	327	5		5	159	299	5
	6	104	354	6	132	326	6		6	160	298	6
Sab	7	105	353	7	133	325	7	Sab	7	161	297	7

DANIELIS HEBDOMADES.

A N N I				A N N I				A N N I			
Heb- doma- dum	Reip. Judeo- rum	Ante gram Christi- ana.	Olym- pia- dum.	Heb- doma- dum	Reip. Judeo- rum	Ante gram Christi- ana.	Olym- pia- dum.	Heb- doma- dum	Reip. Judeo- rum	Ante gram Christi- ana.	Olym- pia- dum.
24	1	162	296	121	1	190	268	128	1	218	240
	2	163	295		2	191	267		2	219	239
	3	164	294		3	192	266		3	220	238
	4	165	293		4	193	265		4	221	237
	5	166	292	122	5	194	264	129	5	222	236
	6	167	291		6	195	263		6	223	235
Sab	7	168	290		7	196	262	Sab	7	224	234
25	1	169	289		1	197	261	33	1	225	233
	2	170	288	123	2	198	260	130	2	226	232
	3	171	287		3	199	259		3	227	231
	4	172	286		4	200	258		4	228	230
	5	173	285		5	201	257		5	229	229
	6	174	284	124	6	202	256	131	6	230	228
Sab	7	175	283		7	203	255	Sab	7	231	227
26	1	176	282		1	204	254	34	1	232	226
	2	177	281		2	205	253		2	233	225
	3	178	280	125	3	206	252	132	3	234	224
	4	179	279		4	207	251		4	235	223
	5	180	278		5	208	250		5	236	222
	6	181	277		6	209	249		6	237	221
Sab	7	182	276	126	7	210	248	Sab	7	238	220
27	1	183	275		1	211	247	35	1	239	219
	2	184	274		2	212	246		2	240	218
	3	185	273		3	213	245		3	241	217
	4	186	272	127	4	214	244	134	4	242	216
	5	187	271		5	215	243		5	243	215
	6	188	270		6	216	242		6	244	214
Sab	7	189	269		7	217	241	Jub	7	245	213

DANIELIS HEBDOMADES.

A N N I				A N N I				A N N I			
Heb- doma- dum	Reip. Judeo- rum	Ante gram Christi- ana- rum.	Olym- pia- dum.	Heb- doma- dum	Reip. Judeo- rum	Ante gram Christi- ana- rum.	Olym- pia- dum.	Heb- doma- dum	Reip. Judeo- rum	Ante gram Christi- ana- rum.	Olym- pia- dum.
Dani- elis .	resti- tutæ.	nam.		Dani- elis .	resti- tutæ.	nam.		Dani- elis .	resti- tutæ.	nam.	
36	1	246	212	1	274	184	149	44	1	302	156
	2	247	211	2	275	183	2	2	303	155	2
	3	248	210	3	276	182	3	3	304	154	3
	4	249	209	4	277	181	4	4	305	153	4
	5	250	208	5	278	180	5	5	306	152	5
	6	251	207	6	279	179	6	6	307	151	6
Sab	7	252	206	7	280	178	7	7	308	150	7
37	1	253	205	1	281	177	1	1	309	149	1
	2	254	204	2	282	176	2	2	310	148	2
	3	255	203	3	283	175	3	3	311	147	3
	4	256	202	4	284	174	4	4	312	146	4
	5	257	201	5	285	173	5	5	313	145	5
	6	258	200	6	286	172	6	6	314	144	6
Sab	7	259	199	7	287	171	7	7	315	143	7
38	1	260	198	1	288	170	1	1	316	142	1
	2	261	197	2	289	169	2	2	317	141	2
	3	262	196	3	290	168	3	3	318	140	3
	4	263	195	4	291	167	4	4	319	139	4
	5	264	194	5	292	166	5	5	320	138	5
	6	265	193	6	293	165	6	6	321	137	6
Sab	7	266	192	7	294	164	7	7	322	136	7
39	1	267	191	1	295	163	1	1	323	135	1
	2	268	190	2	296	162	2	2	324	134	2
	3	269	189	3	297	161	3	3	325	133	3
	4	270	188	4	298	160	4	4	326	132	4
	5	271	187	5	299	159	5	5	327	131	5
	6	272	186	6	300	158	6	6	328	130	6
Sab	7	273	185	7	301	157	7	7	329	129	7

DANIELIS HEBDOMADES.

A N N I				A N N I				A N N I			
Heb- doma- dum Dani- elis.	Reip. Judeo rum resti- tutz.	Ante gram Chri- stia- nam.	Olym- pia- dum.	Heb- doma- dum Dani- elis.	Reip. Judeo rum resti- tutz.	Ante gram Chri- stia- nam.	Olym- pia- dum.	Heb- doma- dum Dani- elis.	Reip. Judeo rum resti- tutz.	Ante gram Chri- stia- nam.	Olym- pia- dum.
48	1	330	128	1	358	100	1	56	1	386	72
	2	331	127	2	359	99	2		2	387	71
	3	332	126	3	360	98	3		3	388	70
	4	333	125	4	361	97	4		4	389	69
	5	334	124	5	362	96	5		5	390	68
	6	335	123	6	363	95	6		6	391	67
Sab	7	336	122	7	364	94	7	Jub	7	392	66
49	1	337	121	1	365	93	1	57	1	393	65
	2	338	120	2	366	92	2		2	394	64
	3	339	119	3	367	91	3		3	395	63
	4	340	118	4	368	90	4		4	396	62
	5	341	117	5	369	89	5		5	397	61
	6	342	116	6	370	88	6		6	398	60
Jub	7	343	115	7	371	87	7	58	7	399	59
50	1	344	114	1	372	86	1		1	400	58
	2	345	113	2	373	85	2		2	401	57
	3	346	112	3	374	84	3		3	402	56
	4	347	111	4	375	83	4		4	403	55
	5	348	110	5	376	82	5		5	404	54
	6	349	109	6	377	81	6		6	405	53
Sab	7	350	108	7	378	80	7	59	7	406	52
51	1	351	107	1	379	79	1		1	407	51
	2	352	106	2	380	78	2		2	408	50
	3	353	105	3	381	77	3		3	409	49
	4	354	104	4	382	76	4		4	410	48
	5	355	103	5	383	75	5		5	411	47
	6	356	102	6	384	74	6		6	412	46
Sab	7	357	101	7	385	73	7		7	413	45

DANIELIS HEBDOMADES.

A N N I				A N N I				A N N I							
Heb- doma- dum Dani- elis.	Reip. Judæo- rum restitu- tæ.	Ante- gram Christi- anæ.	Olym- pia- dum.	Heb- doma- dum Dani- elis.	Reip. Judæo- rum restitu- tæ.	Ante- gram Christi- anæ.	Olym- pia- dum.	Heb- doma- dum Dani- elis.	Reip. Judæo- rum restitu- tæ.	gram Christi- anæ.	Olym- pia- dum.				
60	1	414	44	184	64	1	442	16	191	68	1	470	13	1	190
	2	415	43			2	443	15			2	471	14	2	
	3	416	42			3	444	14			3	472	15	3	
	4	417	41			4	445	13			4	473	16	4	
	5	418	40	185		5	446	12	192		5	474	17	1	199
	6	419	39			6	447	11			6	475	18	2	
Sab	7	420	38			7	448	10			7	476	19	3	
61	1	421	37	186	65	1	449	9			1	477	20	4	
	2	422	36			2	450	8	193		2	478	21	1	200
	3	423	35			3	451	7			3	479	22	2	
	4	424	34			4	452	6			4	480	23	3	
	5	425	33			5	453	5			5	481	24	4	
	6	426	32	187		6	454	4	194		6	482	25	1	201
Sab	7	427	31			7	455	3			7	483	26	2	
62	1	428	30			1	456	2			1	484	27	3	
	2	429	29			2	457	1			2	485	28	4	
	3	430	28	188		3	458	0	195		3	486	29	1	202
	4	431	27			4	459	2			4	487	30	2	
	5	432	26			5	460	3			5	488	31	3	
	6	433	25			6	461	4			6	489	32	4	
Sab	7	434	24	189		7	462	5	196		7	490	33	1	203
63	1	435	23			1	463	6							
	2	436	22			2	464	7							
	3	437	21			3	465	8							
	4	438	20	190		4	466	9	197						
	5	439	19			5	467	10							
	6	440	18			6	468	11							
Iub	7	441	17			7	469	12							

20. Quæ jam descripta est tabula Hebdomadum Danielis sextuplici ducitur numero-
rum versu. Primus & secundus pertinent ad hebdomadas annales cum Sabbaticorum
Jubileorumque characterismo ductas à concessâ Judæis autonomiâ post captivitatem
Babylonicam, seu à restitutâ per Esdram Republica Judaicâ. Tertius exhibet annos
ejusdem Reipublicæ restitutæ. Quartus annos ante æram Christi vulgarem. Quintus
& sextus Olympiades. Cum mensis Nisan anni vigesimi Artaxerxis congruat cum
Aprile Juliano proleptico anni ante æram Christi vulgarem quadringentesimi quadrage-
simi quarti, in cujus autumno iniit annus Sabbaticus, character secundæ Hebdomadis
annalis Reipublicæ Judæorum restitutæ, evidens est edictum regium de instaurandis Je-
rosolymis concessum Nehemiæ exiisse hâc secundâ hebdomade: quam proinde primam
habebimus earum quæ numerantur ab edicto. Hinc & septuagesimam hebdomadam
abbreviatarum *super populum*, seu decifarum super Rempubicam Judæorum restitutam,
quæ cœpit anno æræ Christianæ vigesimo septimo, & quam terminavit annus Sabbati-
cus initus anno ejusdem æræ trigesimo tertio, calculo planè necessario dicemus sexage-
simam nonam ab eodem edicto, sive ab hebdomade ad quam edictum pertinet. Ea
autem est hebdomas annalis, intra quam passio Domini contigit: quamvis inter se Chro-
nologi differant, assignantes annum quo Christus mortuus est, dum alii certant pro
anno æræ Christianæ vigesimo nono, alii pro trigesimo, alii pro trigesimo primo, alii
pro trigesimo secundo, alii pro trigesimo tertio. Patet ergo septuaginta hebdomadas
annales Reipublicæ Judæorum restitutæ esse septuaginta illas hebdomadas quæ *abbre-
viate sunt super populum* Judaicum, & quarum sexaginta novem postremæ numeran-
tur ab edicto de instaurandis Jerosolymis. Rem patentissimis rationibus & exemplis il-
lustriorem nunc faciamus, ne quis miretur hebdomadem annalem in qua datum est
edictum, incompletam reperiri, ut & postremam, si dixerimus cum antiquissimis Pa-
trum Christum mortuum esse consulibus duobus Geminis, siue anno æræ Christianæ
vigesimo nono. Quam sententiam judico cæteris præferendam.

21. Ut sexaginta novem hebdomades numerentur ab edicto de reficiendis Jerosolymis
usque ad Passionem Christi, satis est edictum illud emissum esse intra unam hebdo-
madam annalem Hebraicam, quocumque illius anno prodiverit, & Passionem Domi-
ni contigisse intra alteram hebdomadam annalem quæ ab illâ sit sexagesima nona, quo-
cumque illius anno evenerit. Ad veritatem enim vel hebdomadis vel decadis annorum
sedulò explorandam in computo per hebdomades vel decades annales factò, non re-
quiritur, ut possit sciri quoto hebdomadis vel decadis anno contigerint, quæ ad heb-
domadem vel decadem aliquam dicuntur pertinere: *Sed possit sciri, qua hebdomade an-
norum, vel qua decade, tamquam dici possit atque definiri intra illos vel illos septem
annos, aut intra illos vel illos decem annos ... atque ideo verum erit quod ita definitur,
ut dicatur intra tot annos erit, quamvis nesciatur, quo anno futurum sit.* Verba sunt
S. Patris Augustini, epist. 199. aliàs 80. ad Hesychium, num. 16. 20. S. Hieronymus in
cap. 4. Isaïæ scribit, quòd *septenarius & denarius numerus, propter Sabbatum & de-
cem præcepta legis, Judæis familiaris est: & ideo hoc frequenter abutuntur.* Sabbatum
est character hebdomadum Judaicarum tam dierum quàm annorum. Quocirca abu-
sus septenarii propter Sabbatum in his facilè reperitur; imò necessariè, si respicia-
mus unum illum hebdomadam annalium Cyclum, quem una Sabbaticorum Jubileorum-
que celebratio postulabat in tota republicâ. Ideo namque non tam illi qui sex annis
coluerant agros suos, quàm alii qui pauciores annos huic culturæ dederant, advenien-
te anno quem septimum habebat Respublica, debebant celebrare Sabbatum seu cessatio-
nem terræ; *Erat enim toti terræ universalis; cum aliàs uno, aut altero anno, ac aliqui
etiam tantum agri coli non possint, quia non poterant singulis annis ferre fructum*, ut re-
cte notat eruditissimus Lorinus in cap. XXV. Levitici, ad versum 4. Ideò quoque ser-
vus Hebræus & sex & pauciorum annorum gaudebat remissione anni septimi; ita ut

ultra sex annos non teneretur servire: & si fortè contigisset inchoari servitutem anno uno aut altero, immò non multò ante dictum annum...libertas ei concedenda esset. ut idem docet in cap. XV. Deuteronomii, ad versum 12. Ideò tandem omnes possessiones, accedente Jubileo, redibant ad priores dominos, quorumcumque annorum essent. ut patet ex capite XXV. libri Levitici. Id nempè deputabatur vel hebdomadi annorum quam explebat annus Sabbaticus, vel septimanæ hebdomadam annalium quam terminabat Jubileus, quod pertinebat ad aliquam earum partem. Cùm ergo jam viderimus edictum de instaurandis Jerosolymis exivisse intra secundam hebdomadam annalem Reipublicæ Judæorum restitutæ; quocumque illius anno datum fuerit, debemus hanc hebdomadam habere primam sexaginta novem quæ numerantur ab edicto: eademque ratione harum postremam dicemus eam, quam Angelus pro Salutifera Christi Passione Danieli designavit, quia Christus intra illam certissimè passus est, quamvis annus illius hebdomadis quo id contigit, non sit ita exploratus.

22 Plura sunt exempla ejus rei in *Sacra Scriptura*, quæ (ut ait Sanctus Pater Augustinus lib. quæstionum in Exodum, quæst. 47. num. 6.) *Solet tempora ita nuncupare ut quod de summa perfectioris numeri paululum excrescit aut infra est, non computetur.* Sic idem Sanctus Doctor lib. 4. de Trinitate, cap. 6. exponit triduum Resurrectionis Domini: *Ipsam autem triduum, inquit, non totum, & plenum fuisse, Scriptura testis est: sed primus dies à parte extrema totus annumeratus est; dies verò tertius à parte prima, & ipse totus; medius autem inter eos, id est, secundus dies absolute totus viginti-quatuor horis suis, duodecim nocturnis, & duodecim diurnis.* Sic etiam lib. 3. de consensu Evangelistarum, cap. 24. num. 65. docet noctem nomine vespere significari apud Matthæum; quia *usitatus loquendi modus divinæ Scripture est à parte totum.* Et libro 1. Quæstionum Evangeliorum, quæst. 7. ponit in exemplum partum decemmestrem nuncupatum, quamvis decimus mensis non sit completus. *Quod enim, inquit, dicuntur decem menses prægnantis, novem sunt pleni: sed initium decimi pro toto accipitur.* Censorinus lib. de die natali, cap. xi. describens partum decemmestrem qui edatur die CCLXXIV. insigniter confirmat usum accipiendi, etiam apud Judæos hebdomadis initium pro tota hebdomade. Postquam enim observavit, quòd *ille partus qui major est, majori numero continetur, Septenario scilicet, quo tota vita humana finitur; ut & Solon scribit, ET JUDÆI, inquit, IN DIERUM OMNIUM NUMERIS SEQUUNTUR, & Etruscorum libri Rituales videntur indicare: multiplicatis in hebdomadicam ejusmodi partus descriptionem diebus quadragenis per septenos, concludit; Hi igitur dies XL per septem illos initiales multiplicati, fiunt dies CC LXXX. id est, hebdomades quadraginta. Sed quoniam ultimæ illius hebdomadis primo die editur partus, sex dies decedunt: & ducentessimus septuagesimus quartus observatur.* Itaque ratio septenarii, quam Judæi in dierum omnium numeris sequuntur, elucet in partu decemmestri quadraginta hebdomadibus definito, quamvis sex dies decedant de ultimâ hebdomade; quoniam ultimæ illius hebdomadis primo die editur partus. Ergo in computo Judæorum per hebdomadas factò non est necesse ut extremæ hebdomades sint plenæ, & completæ. Quapropter ut sexaginta novem hebdomades Judaicâ ratione numerentur ab edicto de reficiendis Jerosolymis usque ad Passionem Domini, satis est edictum illud datum esse intra primam hebdomadam, & Passionem Dominicam contigisse intra sexagesimam nonam.

23. Hanc supputandi sexaginta novem illas hebdomades rationem admisit S. Cyrillus Jerosolymitanus, Catechesi 12. quamvis enim fateatur, quòd ἐξήκοντα καὶ ἐννέα ἑβδομάδες τῆς ἐτῶν συναγουσιν ἐτη τετρακίσια ὀγδοήκοντα τρία. Sexaginta & novem hebdomades annorum complectuntur annos quadringentos octoginta tres: detrahit tamen tres de ultimâ hebdomade, reducens calculum ad Olympiades centum & viginti, quæ non postulant, nisi annos quadringentos octoginta. Unde concludit; *συνάγονται τοίνυν ἐκ ἑκατὸν ἑξήκον ὀλυμπιάδων ἐτη τετρακίσια ὀγδοήκοντα. τὰ γὰρ τρία ἐτη λοιπὸν...*

καὶ ἔχει τὴν ἀποδείξιν, κατὰ τὴν γραφὴν, λέγουσαν, ἀπὸ ἐξόδου τῷ λόγῳ τῷ ἀποκριθῆναι, καὶ τὸ οἰκοδομηθῆναι τὴν Ἱερουσαλὴμ ἕως Χριστοῦ ἡγουμένου, ἐβδομάδες ἑπτὰ καὶ ἐβδομάδες ἐξήκοντα δύο. Colliguntur ergo centum viginti Olympiadum anni quadringenti octoginta Tres enim desunt.... Et habes demonstrationem secundum Scripturam, quæ dicit: Ab exitu sermonis dandi edictum & ædificandi Jerusalem usque ad Christum ducem, hebdomades septem & hebdomades sexaginta duæ.

24. In supputationibus quæ fiunt per Olympiades, quòd illæ procedant per quadriennia, æquè accidit ut extreme velut completæ numerentur, quamvis revera completæ non sint. Constat, exempli gratiâ, Alexandrum Macedonem obiisse ineunte anno primo Olympiadis centesimæ decimæquartæ, æræ vulgaris Olympiacæ, quam plures Iphito adscripserunt, quinquagesimo tertio supra quadringentesimum. Est etiam res explorata Alexandrum Severum, Romanorum Imperatorem, inivisse annum Imperii sui decimumtertium anno primo labente Olympiadis ducentesimæ quinquagesimæ tertiæ, Iphiteo vulgari millesimo nono. Et tamen vetus Chronologus qui sub Alexandro Severo vixit, libro de divisionibus & generationibus Gentium, à Canisio primùm, deinde à Labbeo edito, scribit: *Usque ad Alexandrum Macedonem fuerunt Olympiades CXIV. quæ faciunt annos CCCCLVI. ab Iphito qui constituit Olympiades..... Sunt ergo omnes Olympiades usque annum XIII. Alexandri Cæsaris, Olympiades CCLIII. quod sunt anni MXII.* Satis nempe habuit ille auctor obiisse Alexandrum Macedonem intra Olympiadem centesimam decimamquartam, ut eam totam computaret. Satis habuit & annum decimumtertium Alexandri Severi locum invenisse in Olympiade ducentesimâ quinquagesimâ tertîâ, ut illam quoque poneret in suo Olympiadum numero. Nihil igitur mirum & in computo per hebdomadas annales factò, si extremæ hebdomades non reperiantur completæ.

25. Judæi, juxta quos, Solonemquæ & Rituales Etruscorum libros, numero septenario tota vita humana finitur, teste Censorino, libro de die Natali, cap. xi. jam laudato, talem per hebdomadas annales extremè incompletas rationem numerandi ex hoc quoque habebant admittendam. Nam *omnium ætatum certus est terminus: senectutis autem nullius certus est terminus*: ut verbis utar Cicronis in Catone Majore, seu De senectute. Nihilo tamen seciùs Solon partes totius vitæ humanæ fecit decem, quas idem Censorinus cap. 14. vocavit *Solonis decem hebdomadas*. Ad quas Staseas Peripateticus (ut est apud eundem Censorinum) addidit duas, & *spacium plenæ vitæ quatuor & octoginta annorum esse dixit..... Etruscis quoque libris Fatalibus ætatem hominis duodecim hebdomadibus describi Varro commemorat*. Preterea idem Varro apud A. Gellium lib. 3. Noctium Atticarum, cap. 10. *Se quoque duodecimam annorum hebdomadam ingressum esse prodit*. Et lib. 1. De Re Rustica, cap. 1. ait se attigisse annum octogesimum, utique pertinentem ad duodecimam hebdomadam annalem, sed eam non explentem; *Annus enim, inquit, octogesimus admonet me, ut sarcinas colligam, antequàm proficiscar è vita*. Quò pariter spectat apud laudatum Censorinum illud ejusdem Varronis Ethnicum dictum de hominis ætate, *quæ duo ad decies (lege ad duodecies) septenos annos posset fatalia deprecando rebus divinis proferri: ab anno autem octuagesimo nec postulari debere, nec posse ab Diis impetrari*. Nimirum (quòd Judæi noverant ex psalmo 89. vers. 10.) *Dies annorum nostrorum in ipsis septuaginta anni*. Si autem in potentatibus octoginta anni, & amplius eorum, labor, & dolor. Ubi duplicem secundum Sacram Scripturam, adeoque secundum Judæos, descriptionem habemus ætatis humanæ, unam quam Solonis decem hebdomadas expressisse patet: alteram quam Etruscorum libri exponebant *duodecim hebdomadibus*; quamvis duodecima annorum hebdomas plena ut plurimum non esset. Manifestum est ergo Judaicam numerandi rationem per hebdomadas annales, ipsis quoque exteris probatam, non postulare ut extremæ hebdomades sint plenæ.

26. Haud defunt alia multa, quibus eandem adstruamus legem supputandi per numeros extremè incompletos. Plinius lib. 7. Naturalis Historiæ, cap. 5. ait partus qui denis undenisque mensibus describuntur, pertinere *ad initia decimi undecimique*. Hippocrates lib. de septimestri partu, scribit; κατ' ἐμὴ καὶ τὸ μέγος ἐν τοῖς ἐνδεκά μηνσὶ, μὴς ἐστὶν ὥστε ἑπτόν & μνημόνευτον εἶναι *Et mea quidem sententia pars in undecim mensibus, mensis est: licet non memorabilis sit*. Idem in principio ejusdem libri docet incompletos esse primum septimumque mensem partus septimestris. Unde Joannes Lalamantius scholio primo in hunc librum optimè concludit: *Sic ergo quinque menses intermedii pleni erunt, imperfecti verò primus, & septimus*. Et in fine commentariorum in ejusdem Hipparchi librum de Octimestri partu, postquam notavit plerumque fieri, *ut mulieres circa plenilunium, mense scilicet dimidiato, aut etiam post aliquantò concipiant*: subiungit; *quod cum sit, mensis inceptus, pro completo, & integro venit supputandus*. Inde patet nihil inauditum esse, nihil mirum in nostra ratione supputandi sexaginta novem hebdomadas Danielis ductas ab edicto, secundum quam sexaginta septem intermediæ perfectæ sunt & completæ, prima verò & sexagesima nona imperfectæ & incompletæ reperiuntur, quamquam pro completis, plenis, & integris veniunt supputandæ.

27. In sententia eorum qui coniiciunt Passionem Christi in annum æræ Christianæ trigessimum tertium, propè expletur ultima hebdomas, non tamen extremè: quia Sabbatismus qui eam terminat, inchoandus est solùm ab autumno illius anni; ita ut mensis Paschalis incidens in hunc Sabbatismum pertineat ad annum trigessimum quartum ejusdem æræ, ad quem proinde referenda esset Christi Passio, si putaretur contigisse in anno extremo seu Sabbatiko illius hebdomadis. At adeò scrupulosa calculorum subductio minimè necessaria est, ut liquet ex jam dictis.

§. IV.

De Septuaginta annis desolationis Jerusalem prædictis à Jeremia, & de Septuaginta annis Sabbaticis inde perspectis à Daniele in visione LXX. hebdomadum.

28. **E**X analogiâ Septuaginta annorum desolationis Jerusalem prædictorum à Jeremiâ, intellectorumque à Daniele in enodationem Septuaginta hebdomadum, non obscure colligitur has hebdomadas annales fuisse, & tales quas debeamus ex annorum Sabbaticorum characterismo discutere. Apud Jeremiam cap. XXIX. v. 10. *Hæc dicit Dominus; Cum cæperint impleri in Babylone septuaginta anni, visitabo vos: & suscitabo super vos verbum meum bonum, ut reducam vos ad locum istum*. Et in secundo Paralipomenon. cap. XXXVI. v. 20. dicitur de Judæis abductis in servitutem Babylonicam: *Si quis evaserat gladium, ductus in Babylonem servivit regi & filiis ejus, donec imperaret rex Persarum, & compleretur sermo*

sermo Domini ex ore Jeremiæ, & celebraret terra Sabbata sua: cunctis enim diebus desolationis egit Sabbatum, usque dum complerentur septuaginta anni. Angelus Domini quem Zacharias Propheta inducit loquentem in visione quam habuit in die vigesima & quarta undecimi mensis Sabath, in anno secundo Darii, ait; *Iste jam septuagesimus annus est.* Zach. 1. 7. 12. Ante duos menses in vigesima & quarta noni mensis, in anno secundo Darii regis, dixerat Dominus per Aggzum Prophetam: *Ponite corda vestra ex die ista, & in futurum, à die qua fundamenta jacta sunt templi Domini, ponite super cor vestrum. Numquid jam semen in germine est: & adhuc vinea & ficus, & malogranatum, & lignum olivæ non floruit? ex die ista benedicam.* Agg. ii. 11. 19. Cum ex vi decreti quo Cyrus sanxerat, ut domus Dei edificaretur, Darius rex concesserit Judæis facultatem instaurandi templum, ut patet ex capite sexto libri primi Esdræ: docente nos alibi Sacra Scripturâ, quod anno primo Cyri regis Persarum, ad explendum sermonem Domini, quem locutus fuerat per os Jeremiæ, suscitavit Dominus spiritum Cyri regis Persarum. 2. Paral. XXXVI. 22. & 1. Esd. i. 1. non debemus existimare sermonem Domini de septuaginta annis desolationis, manifestatum per Jeremiam, fuisse expletum anno primo Cyri, ita ut annus primus Cyri dicendus sit annus desolationis septuagesimus; sed Dominum suscitasse tunc temporis spiritum Cyri ad explendum hunc sermonem emissionem decreti quod sortiretur suum effectum anno Darii secundo, de quo Angelus proinde dixit: *Iste jam septuagesimus annus est.* Itaque cuncti dies desolationis quibus Judæa egit Sabbatum, usque dum complerentur septuaginta anni, absoluti sunt anno secundo Darii regis Persarum, nempe Hystaspidis, die vigesima & quarta noni mensis, qua fundamenta jacta sunt templi Domini, & benedictio data est terris Judæorum, ut iterum colerentur, quantum tamen pati poterat reducum illorum paucitas, ad spem libertatis & instauracionis suæ reipublicæ non multò post incitata, juxta ea quæ diximus in secundo paragrapho.

29. Annus secundus Darii Hystaspidis ex Mathematico Babyloniorum regum canone, & ex duabus eclipsibus Lunæ observatis à Chaldæis apud Ptolomæum libro 4. Syntaxeos, cohæret cum anno ante vulgarem Christi epocham vigesimo supra quingentesimum. Dies vigesima quarta noni mensis Hebræorum incidit hoc anno in decimam sextam mensis Decembris Juliani proleptici, tam ex mediis Lunæ motibus, quam ex veteri Cyclo Judæorum. Cum igitur annus ille postremus fuerit desolationis Jerusalem, seu Sabbatismi terræ qui per annos septuaginta continuos duravit, initium hujus Sabbatismi conferendum est in annum ante æram Christianam quingentesimum octogesimum nonum, quo agebatur ex dictis in secundo paragrapho annus nonus à deportatione Jechoniæ, adeoque & nonus Sedeciæ regis in Jechoniæ locum a Nabuchodonosoro successi. 4. Reg. XXIV. 17. *Factum est autem in anno nono regni ejus, in mense decimo, decima mensis: Venit Nabuchodonosor rex Babylonis, ipse & omnis exercitus ejus, adversus Jerusalem, & obsederunt eam, & edificaverunt contra eam munitiones in circuitu. Et fuit civitas obsessa usque ad undecimum annum regis Sedeciæ. Mense autem quarto, nona die mensis, obtinuit fames civitatem: & non erant alimenta populo terræ. Et dirupta est civitas.* Jerem. LII. 4. En ergo initium desolationis & Sabbatismi septuaginta annorum ab obsidione Jerusalem, quæ huic urbi totique Judææ fuit exitialis. Alii aliter statuunt & judicant de initio horum septuaginta annorum, plures etiam de fine. Sed, examinatis ad ad amussim & ponderatis omnibus, nulla est sententia quæ conquisitus, exactiusque describat hunc septuaginta annorum Sabbatismum, quo compleretur sermo Domini ex ore Jeremiæ, & celebraret terra Sabbata sua.

30. Theodoretus Interrogatione XXXVII. in Leviticum, exponens versum 34. capituli XXVI. quem in editione nostra vulgata ita legimus; *Tunc placebunt terræ Sabbatæ*

Sabbata sua cunctis diebus solitudinis suæ : illustrat eum ex sequenti , his apud nos concepto verbis ; *Quando fueritis in terra hostili , Sabbatizabit , & requiescet in Sabbatis solitudinis suæ , eo quod non requieverit in Sabbatis vestris , quando habitabatis in ea .* Tum observans septuaginta annos captivitatis Babylonicæ fuisse in pœnam violatorum à Judæis totidem Sabbatorum terræ , positum docet hunc numerum annorum pro annis quadringentis nonaginta , quos à Saulis regno colligit . *Septuaginta quippe annos servierunt , inquit , in Babylone . A regno autem Saulis usque ad captivitatem numerantur quadringenti nonaginta anni , quorum septimam partem faciunt septuaginta .* Hoc ergo vult dicere . *Septuaginta annos terra manebit inculta , & non seminata , vobis terram alienam incolentibus : propterea quod unâ cum reliquis etiam Sabbati præceptum transgressi estis .* Certè quidem septuaginta Sabbata terræ quæ in vastitate septuaginta annorum acta sunt serie continuâ ; incolentibus regionem suam Judæis , postulabant annos quadringentos nonaginta , quot reperiuntur in septuaginta hebdomadibus annorum Hebraicis , quarum character sunt septuaginta anni Sabbatici . Quocircâ anni septuaginta desolationis Jerusalem elapsi , ut compleretur sermo Domini ex ore Jeremiæ , & celebraret terra Sabbata sua , signabant septuaginta hebdomadas annales , in quarum annis septimis celebranda fuerant terræ Sabbata . Unde & à transgressione anni Sabbatici initium sumpserunt , nempe ab anno nono Sedeciae , obsidionis Jerosolymorum primo , qui revera fuit Sabbaticus , sed violatus retractione servorum quos emittere in libertatem debuerant , ut patet ex capite trigesimo quarto Jeremix .

31. Horum septuaginta annorum numero intellecto à Daniele , Angelus ex consequenti revelavit ei septuaginta hebdomadas , abbreviatas seu decisas super populum restituendum suis terris . Daniel enim capite nono , postquam dixit vers. 2. *Ego Daniel intellexi in libris numerum annorum , de quo factus est sermo Domini ad Jeremiam Prophetam , ut complerentur desolationis Jerusalem septuaginta anni :* inducit vers. 23. Angelum qui ei apparuerat , dicentem ; *Tu ergo animadverte sermonem , & intellige visionem . Septuaginta hebdomades abbreviatæ sunt super populum tuum , &c.* Quasi dixisset ; Tu Daniel intellexisti numerum annorum septuaginta , decretorum à Deo ut celebraret terra Sabbata sua , Sabbata quæ super populum tuum commorantem in regione suâ postulassent curriculum septuaginta hebdomadum annalium propter septuaginta annos Sabbaticos . Intellige ergo septuaginta hebdomadas utique annales quæ super eundem populum reversurum in eandem regionem decisæ sunt , ex totidem annis Sabbaticis cognoscendæ . Nihil ergo planius ad visionem de septuaginta his hebdomadibus clarè percipiendam , quàm enodare eas ex totidem annorum Sabbaticorum characteribus .

32. Sapientissimus Dominus qui omnia in mensura & numero & pondere disposuit , Sap. XI. 21. æquè mirandum præbuit se nobis in justissimo illo Sabbatismo septuaginta annorum desolationis Jerusalem , quo *septuagies septies* data est ultio de transgressoribus ludæis : ac in misericordiæ pleno altero Sabbatismo septuaginta hebdomadum Danielis , quo dimissum est huic populo *usque septuagies septies* . Sabbatismus enim septuaginta annorum minimè interruptus exæquat Sabbatissimum septuaginta annorum Sabbaticorum qui reperiuntur in septuaginta hebdomadibus , seu septuagies septem annis . Summæ ultionis iste numerus , juxta quem *Septuplum ultio dabitur de Cain : de Lamech verò septuagies septies* . Genes. iv. 24. fuit & summæ dimissionis , Domino ad Petrum interrogantem de dimissione quæ fieret *usque septies* , dicente : *Non dico tibi usque septies ; sed usque septuagies septies* . Matth. XVIII. 22. Eò spectat Ratbertus lib. viii. In Matth. exponens hunc locum secundum multiplicationem calculi , secundum quam *septuagies septem quadringenti nonaginta sunt* : quot nimirum postulant septuaginta hebdomades Danielis . *Anni enim quadringenti nona-*

nonaginta sunt in hebdomadibus septuaginta . ut scribit S. P. Augustinus epist. 199. ad Helychium , cap. 6. & alii passim admittunt , hasce hebdomadas intelligentes communiter de hebdomadibus annalibus . Unde & in tabula quam in tertio paragrapho exhibemus , annus primus primæ hebdomadis coheret cum anno primo Reipublicæ Iudæorum restitutæ , ut ultimæ hebdomadis annus extremus congruat cum anno ejusdem Reipublicæ nonagesimo supra quadringentesimum , servato in singulis hebdomadibus characterismo anni Sabbatici .

33. Ad majorem intelligentiam quadringentorum & nonaginta annorum quos à Saulis regno colligit Theodoretus usque ad Sabbatissimum septuaginta annorum prædictum à Jeremia , observandum est ex dicendis in secunda Dissertatione , §. 1. num. 10. annum nonum regni Sedeciæ , Sabbatismi hujus proximum , fuisse à morte Salomonis trecentessimum & nonagesimum . Regnavit Salomon annos quadraginta , quot & pater ejus David . Saul verò regnum ante Davidem per annos viginti , mortuo Samuele tenuerat . Effluxerant ergo à regno Saulis ad Salomonis mortem anni centum , qui cum trecentis & nonaginta postmodum elapsis & expletis anno Sedeciæ nono , conficiunt summam quadringentorum & nonaginta annorum .

§. V.

De Hebdomade sexagesima secunda ab edicto , & de septima supra sexagesimam secundam elapsa .

34. **I**nsignes sunt in Hebdomadibus Hebraicis annorum tum sexagesima tertia Reipublicæ Iudæorum restitutæ , ab hebdomadâ edicti Artaxerxiani de instaurandis Jerosolymis sexagesima secunda , tum septima quæ supra ejusmodi sexagesimam secundam elapsa est . ut non sine causa Angelus dixerit Danieli : *Ab exitu sermonis , ut iterum ædificetur Jerusalem , usque ad Christum ducem , hebdomades septem , & hebdomades sexaginta duæ erunt .* Nisi enim hæc hebdomadum distributio in septem & sexaginta duas mysterium haberet , dicendum erat : Hebdomades sexaginta novem erunt .

35. Prius quàm mysterium aperiamus pro nostro modulo , observandum est hebdomadas septem usque ad Christum ducem proximè ductas debere numerari post hebdomadas sexaginta duas . Hebræi apud D. Hieronymum in caput ix. Danielis , nec nos , inquiunt , moveat quòd primum numerentur septem hebdomadæ , & postea sexaginta duæ . . . Est enim hoc idioma sermonis Hebraici & antiquorum sermonis Latini ; ut antè minorem numerum supputent , & postea majorem . Verbi gratia (pergit D. Hieronymus) nos juxta proprietatem linguae nostræ nunc dicimus : *Abraham vixit annis centum septuaginta quinque : illi è contrario loquuntur : vixit Abraham annis quinque & septuaginta & centum .* Eminentissimus Cardinalius Norisius in præstantissimo opere de epochis Syro-Macedonum , Dissert. 3. cap. 4. alia in idem argumentum adjicit ad laudatum locum Hieronymi , quòd in nummis quos Urbium Epochis obsignatos , passim exhibet , *minores numeri sæpè majoribus anteponantur .* Idem me docent & inscriptiones aliquot propè Aleppum Syriæ urbem nuper reper-

tae, quas mecum communicare dignatus est vir eximiae eruditionis Gisbertus Cupe-
rus in literis ad me transmissis per humanissimum totique orbi litetario notissimum
virum Antonium Magliabechium. Tertullianus, eadem numerandi ratione admissâ
libro adversus Judæos, tenet similiter suppurandas in primo loco sexaginta duas heb-
domadas, deinde septem. Et Theodoretus commentario in Daniele scribit de An-
gelo qui hebdomadas revelavit, εἶναι δῆλον, ὅτι τὰς ἐξήκοντα δύο ἐβδομάδας πρῶτας
τέταχεν, καὶ μετὰ ταῦτα τὰς ἑπτὰ, esse perspicuum, quod sexaginta duas hebdomadas
prioris posuit, & postea septem. Tum, paucis interjectis; Et jam, inquit, supe-
rius quoque planum fecit, septem se hebdomadas ultimo loco posuisse, cum dixit:
„ Usque ad Christum enim ducem hebdomades septem, & hebdomades sexaginta
„ duæ. Usque ad ducem enim Christum hebdomadas septem multiplicatas in sua
mente reposuit; ut intelligamus, si à Christo sursum versus numerare velimus, septem
nos prius hebdomadas comperturos, deinde sexaginta duas. Aliam quidem Tertul-
lianus, aliam Theodoretus, aliam Hebræi jam memorati rationem ineunt tam sexa-
ginta duarum, quam septem hebdomadam. Sed dissidentia quæ oritur ex inac-
curata eorum chronologiâ, minimè officit veritati quam consensus eorum loquitur.

36. Videamus ergo quid mysterii habeant sexaginta duæ hebdomades, quas se-
quuntur aliæ septem usque ad Christum ducem numerandæ. Sexagesima secunda heb-
domas annalis ab edicto, quæ Reipublicæ Judæorum restitutæ fuit tertia post se-
xagesimam, iniit anno ante epocham Christi vulgarem vigesimo tertio; ita ut annus
tertius hujus hebdomadis congruat partim cum anno vigesimo primo, partim cum
vigesimo ante eandem epocham. Herodes tunc agebat annum decimum - octavum
regni sui, ut in altera Dissertatione ostendimus & ex Dione & ex Josepho. Is an-
nus, adeoque & hebdomas annalis sexagesima secunda ab edicto, est maximè insi-
gnis ob instaurationem templi, quam Herodes tunc exorsus est, teste eodem Josepho
lib. 15. Antiq. cap. 14.

37. Gloria hujus templi perventura erat ad summum per præsentiam Christi Do-
mini, cujus adventum promittebant hebdomades septem secuturæ sexaginta duas
numeratas ab edicto Artaxerxiano de reficiendis Jerosolymis. Prædixerat hanc glo-
riam Aggeus Propheta capite secundo, dicens; *Et veniet desideratus cunctis Genti-
bus: & implebo domum istam gloria, dicit Dominus exercituum Magna erit
gloria domus istius novissimæ plusquam primæ, dicit Dominus exercituum: & in loco
isto dabo pacem, dicit Dominus exercituum.* Cum ergo domus hæc novissima, sive
templum, cui Christus summam gloriam conciliavit; adventu ejus instante, cœperit
instaurari hebdomade Danielis sexagesimâ secundâ numeratâ ab edicto toties memo-
rato: in promptu est existimare, ideo Angelum dixisse Danieli; *Ab exitu sermonis,
ut iterum ædificetur Jerusalem, usque ad Christum ducem, hebdomades septem, &
hebdomades sexaginta duæ erunt:* quia templum cujus instaurationi debebat insignire
ultimam sexaginta duarum hebdomadam, summæ gloriæ insignibus ornandum erat à
Christo obsignaturo septem alias quæ secuturæ erant, hebdomadas. Ad regis ad-
ventum instaurantur reficiuntur, ornantur ejus palatia: & hæc regis præparatio si-
gnum est regem propius accedere. Templum instauratum ab Herode nati in die-
bus ejus Christi Domini sacrum palatium fuit, in quo accepit eum Simeon, res-
ponso accepto à Spiritu Sancto, non visurum se mortem, nisi prius videret Christum
Domini. Luc. ii. 26. Et de quo ipse Christus ejecit negotiatores, dicens: *Au-
ferre ista hinc, & nolite facere domum patris mei, domum negotiationis.* Joan.
ii. 16.

38. Disputatio Christi cum Judæis petentibus ab eo signum, cur hæc faceret, est
valdè memoranda propter insignem tropologiam quæ animos eorum excitavit, ut at-
tenderent tempus ab inceptâ instauratione templi, æquè perducens ad Christum du-
cem,

tem, ac hebdomades septem numeratæ post sexaginta duas. Contigit hæc disputatio sub initium prædicationis Christi, anno æræ nostræ vulgaris vigesimo-septimo, quo iniiit septima hebdomas annualis numerata post sexaginta duas ab edicto, elapsis ab inchoatâ templi instauratione annis quadraginta sex. Tot enim colliguntur ab anno vigesimo ante æram nostram vulgarem, quo instaurationis templi cœpta est. Cum itaque Christus qui suam mortem ruinæ veteris templi, & resurrectionem instaurationi novi quod tunc stabat, non dubitabat conferre, dixisset Judæis: *solvite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud:* si non attendentes, quod ille dicebat de templo corporis sui, sed statim cogitantes de templo quod ab annis quadraginta sex, vetere diruto, instaurari cœperat, dixerunt: *Quadraginta & sex annis edificatum est templum hoc, & tu in tribus diebus excitabis illud?* Joan. ii. 19. 20. Fugebat homines carnales sensus verborum Christi tropologicus. litera tamen quam respiciebant, dabat eis aditum ad intelligendas *usque ad Christum ducem hebdomades septem;* cum hebdomades sexaginta duas obsignasset cœpta templi instaurationis, ad quam animum referebant.

39. Non possum hîc præteritæ numerum annorum desolationis Jerusalem à conflagratione templi factâ à Chaldæis usque ad annum primum Cyri, quo Judæis data est facultas instaurandi idem templum. Cum enim ille numerus annorum, intellectus à Daniele, mentem ejus præparaverit ad intelligentiam hebdomadum; inde quoque illustrari poterunt hebdomades septem usque ad Christum ducem præostensum in Cyro. Chaldaica templi conflagratio contigit anno decimo nono Nabuchodonosori regis Babylonis, IV. Reg. XXV. 8. Ab hoc anno usque ad primum Cyri regnantis cum Dario Medo, terminis inclusis, reperiuntur anni quadraginta novem, sive hebdomades septem annales. Hunc ergo numerum annorum intelligens Daniel optimè noverat fuisse ab everfione veteris templi usque ad Cyrum hebdomades septem. In Prophetia quam Sancti Patres intelligunt partim de Christo Domino, partim de Cyro Christo typico, hæc dicit Dominus Christo meo Cyro, inquit Isaias cap. XLV. Itaque hebdomades septem annales ab everfione veteris templi usque ad Cyrum egregiè præmonstraverunt hebdomadas septem quas *usque ad Christum ducem* colligimus ab everfione secundi templi in instaurationem ejus factâ ab Herode. *Omnia in figura contingebant illis,* ait Apostolus I. Cor. X. 11. Hinc liberatio populi quam Cyrus inchoavit, redemptionem præfigebat faciendam à Christo Domino. Annus agebatur quadragesimus nonus ab everfione veteris templi, quando inchoatam hanc Judæorum liberationem obivit Cyrus: annus item quadragesimus nonus labeatur ab everfione secundi templi, quando mundi redemptionem operatus est Christus per salutarem suam mortem, quæ juxta antiquissima Ecclesiæ monumenta contigit duobus Geminis consulibus, sive anno æræ nostræ vulgaris vigesimo-nono. Tunc templum cujus gloria erat in Christo, gloriæ suæ jacturam scisso velo monstravit. Cum enim Jesus emisit spiritum, *velum templi scissum est in duas partes à summo usque deorsum, & terra mota est, & petre scissæ sunt.* Matth. XXVII. 61. Ita testimonium perhibuit de Christo, templum illud cujus reedificatio effecit, ut sexaginta novem hebdomades *usque ad Christum ducem* numerandæ ab edicto de reficiendis Jerosolymis, dividerentur in septem & sexaginta duas: in septem quas obsignaret passio Christi, scisso templi velo: in sexaginta duas, quas insigniret cœpta instaurationis templi, quod tam solemne testimonium ipsi Christo debebat reddere.

40. Mire contigit ut hæ sexaginta duæ hebdomades expletæ fuerint in Jubileo, qui terminavit hebdomadam annalem sexagesimam tertiam Reipublicæ Judæorum restitutæ; ut patet ex nostra tabula hebdomadum Danielis. Inde enim & planior & promptior & illustrior solemniorque evasit calculus septem hebdomadum, quæ secuturæ mox erant *usque ad Christum ducem.* quia, Jubileo exacto, debebant Judæi

numerare septem hebdomadas annorum usque ad alterum Jubileum, juxta legem quam exposuimus in secundo paragrapho. Cum ea quæ continebant post Jubileum, pertinerent ad septem hebdomadas annorum quæ proximè succedebant, Levit. XXV. perspicuum est passionem Christi debuisse pertinere ad aliquam ex septem hebdomadibus post sexaginta duas numeratis: quia Angelus dixit Danieli; *Et post hebdomades sexaginta duas occidetur Christus*. Cum autem jam dixisset idem Angelus, cyclo proprio Jubilei servato, usque ad Christum ducem hebdomades septem, nulli dubium esse potest occisionem Christi ducis debuisse pertinere ad septimam istarum hebdomadum. Cycli ille Jubilei fuit extremus omnium Jubileorum ante everisionem Jerusalem & exterminium Reipublicæ Judaicæ duraturum usque ad finem sæculi. Jubileo autem extremo veniet filius Davidis, seu Messias, ajunt Talmudistæ in tractatu Sanhedrin cap. 11. n. 29. Theodoretus qui juxta editionem septuaginta viralem legit, *Exterminabitur unctio*, pro *Occidetur Christus*, relatis ex hac editione his Angeli verbis; *Et post hebdomadas sexaginta duas exterminabitur unctio*, præclare notat non dixisse Angelum post septem, ἀλλὰ μετὰ τὰς ἐξήκοντα δύο, μετ' αὐτῶν εἰσιν αἱ ἑπτὰ, ἐν αἷς ἐξολοθρευθήσεται Χριστός. Sed post sexaginta duas, post quas sunt illæ septem, in quibus exterminabitur unctio. Aliò quidem trahit exterminium unctionis. Sed editio vulgata quæ textum Hebraicum clariùs & pressius exprimit, nos docet eo loci occisionem Christi, sive Uncti, qui & ipsa unctio est. Hanc lectionem jam pridem recepit S. P. Augustinus epist. 199. ad Hesychium, aliàs 79. docens contra illum Danielis Prophetiam de Christo non esse implendam in fine sæculi, sed jam fuisse impletam in ejus morte, propter quod, inquit, in eadem Prophetia Hebrai codices expressius habent, OCCIDETUR CHRISTUS.

§. VI.

De una hebdomada quam Daniel vidit futuram post Passionem Christi, & de dimidio hebdomadis in quo defecit hostia & sacrificium, fuitque in templo abominatio desolationis.

41. **P**lanum jam fecimus in Christo Jesu, qui (1. Cor. 1. 30.) factus est nobis sapientia à Deo, & justitia, & sanctificatio, & redemptio; impletas esse septuaginta hebdomades, quæ abbreviatæ sunt (inquit Angelus ad Daniellem) super populum tuum, & super urbem Sanctam tuam, ut consummetur prævaricatio, & finem accipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & adducatur justitia sempiterna, & impleatur visio, & Prophetia, & ungatur Sanctus Sanctorum. Hebdomas enim septuagesima super populum Judaicum suis restitutum legibus decisa patentissimo calculo ea fuit, quâ Dominus noster Jesus Christus, justitia sempiterna, & Sanctus Sanctorum, passus est; ut consummaretur prævaricatio, & finem acciperet peccatum, & deleteretur iniquitas, & impleretur visio & Prophetia. Quia huic omnes Prepheta

pheta testimonium perhibent, remissionem peccatorum accipere per nomen ejus omnes, qui credunt in eum. Act. X. 43. Et ipse est propitiatio pro peccatis nostris; non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi. 1. Joan. ii. 2. Et ideo novi testamenti mediator est; ut morte intercedente, in redemptionem earum pravaricationum, quæ erant sub priori testamento, repromissionem accipiant, qui vocati sunt æternæ hereditatis. Heb. IX. 15. Jam quoque explanavimus, quomodo ab exitu sermonis, ut iterum ædificetur Jerusalem, usque ad Christum ducem, expectatum postremis templi secundi temporibus, hebdomades septem & hebdomades sexaginta duæ fuerunt, insignes efficiente sexaginta duas Herodianâ instauratione hujus templi, quæ incidit in hebdomadem annalem sexagesimam secundam ab edicto Artaxerxiano de reædificandis Jerosolymis; septem vero mox secutas usque ad Christum ducem obsignante illius morte, quæ contigit hebdomade annali septuagesimâ Reipublicæ Judæorum restitutæ, seu septimâ post sexaginta duas numeratas ab laudato edicto; quod hebdomas hujus edicti fuerit secunda à restitutione Reipublicæ. Nihil hoc Systemate planius, nihil apertius & expeditius desiderari potest.

42. Videamus in præsentī, quò pertineat una hebdomada, quam Daniel prospexit post cæteras in passione Christi impletas. Postquam Angelus dixit ei; Occidetur Christus: mox adjecit; Et non erit ejus populus, qui eum negaturus est. Et civitatem & Sanctuarium dissipabit populus cum duce venturo: & finis ejus vastitas, & post finem belli statuta desolatio. Confirmabit autem pactum multis hebdomada una: & in dimidio hebdomadis deficiet hostia & Sacrificium. Et erit in templo abominatio desolationis: & usque ad consummationem & finem perseverabit desolatio. Dan. IX. 26. 27. Cùm Christus Dominus prædicens eversionem templi post passionem suam futuram, expressè dixerit; Cùm ergo videritis abominationem desolationis, quæ dicta est à Daniele Propheta: stantem in loco Sancto: qui legit, intelligat: tunc qui in Judæa sunt, fugiant ad montes, Matth. XXIV. 15. frustra conaremur quærere hebdomadam cujus est abominatio desolationis, in septuaginta hebdomadibus quas Passio Christi obsignavit. Unde Hesychius epistolâ ad S. Augustinum quæ inter Augustinianas novæ editionis est 198. alias 79. rectissime ait num. 7. contra eos qui hanc unam hebdomadam putabant impletam fuisse in Christo: Quomodo ergo mysterium hebdomadarum sit impletum usque ad nativitatem & Passionem Christi, admiror; cùm illud in dimidio hebdomadæ Propheta locutus est, dicendo „ In dimidio hebdomadæ tolletur Sacrificium meum, & supplicatio, desolatio, „ num interitus, & ad Sacrificium abominatio. Hæc ergo abominatio si jam completa fuerat, quomodo Dominus monet, & dicit „ Cùm videritis abominationem desolationis, „ nis, quod dictum est per Daniele Prophetam, stantem in loco Sancto, qui legit „ intelligat?

43. Quamvis S. P. Augustinus epistolâ ad ipsum Hesychium, multoties à nobis laudatâ, mentem ejus in hoc improbet, quòd hebdomades Sancti Danielis non ad primum Domini adventum, sicut pluribus visum est, sed ad secundum potius existimaret pertinere; quia relinquitur, ut qui vult cogere istam Prophetiam credi sæculi fine completam, contendat quantum potest, & ostendat si potest, primo adventu Domini non fuisse completam, contra tot expositores divinarum eloquiorum, qui hanc non solum computatione temporum, verum etiam rebus ipsis completam fuisse demonstrant, maxime quòd ibi scriptum est „ Et ungetur Sanctus Sanctorum: Vel propter quòd in eadem Prophetia Hebræi codices expressius habent „ Occidetur Christus: nihilo tamen secius suffragatur Hesychio asserenti hebdomadas Danielis impletas non fuisse in Christo, quantum ad illam ad quam abominatio desolationis pertinet. Non est ergo (inquit num. 31.) cur putemus Hebdomadas Prophetæ Danielis, vel propter dierum breviationem fuisse turbatas, vel illo jam tempore non fuisse completas, sed in fine sæculi esse completas. Non enim ante passionem Domini impletæ sunt. Quod qui putant, rectissime tua sententia refellun-

tur, quæ dixisti, Hæc ergo abominatio si jam completa fuerat, quomodo Dominus, monet & dicit, Cum videritis abominationem desolationis, quod dictum est per Daniele Prophetam, stantem in loco Sancto, qui legit intelligat? His verbis beatitudinis tuæ illi meritò corrigendi sunt, qui dicunt eam, cum hæc Dominus loqueretur, vel ante Passionem resurrectionemque ejus fuisse completam.

44. Præverat Hesychio Apollinaris Laodicensis apud Sanctum Hieronymum in caput nonum Danielis; ubi asserit hanc se temporum capere conjecturam; quia Africanus Scriptor temporum . . . ultimam hebdomadam in fine mundi esse testetur: nec posse fieri ut junctæ dividantur ætates: sed omnia sibi, juxta Prophetiam Danielis, esse tempora copulanda. Si sententiam Africani tenuisset Apollinarius, non junxisset ultimam hebdomadam Danielis cum prioribus septuaginta: quam junctionem, nec ipse Daniel postulat. Et quidem Africanus apud laudatum Hieronymum hæc locutus ad verbum est: Capitulum quod in Daniele de septuaginta hebdomadibus legimus, multa & mirabilia continet, quæ nunc longum est dicere: ergo quod ad præsens opus pertinet, de temporibus differendum est. Nullique dubium quin de adventu Christi prædicatio sit qui post septuaginta hebdomadas mundo apparuit: post quem consummata sunt delicta, & finem accepit peccatum, & deleta est iniquitas, & annunciata justitia sempiterna, quæ legis justitiam vinceret, & impleta est visio & Prophetia: quia lex & Propheta usque ad Baptistam Joannem: & unctus est Sanctus Sanctorum: quæ omnia priusquam Christus humanum corpus assumeret, sperabantur magis quam tenebantur. Itaque Africanus terminabat in primo Christi adventu septuaginta hebdomadas, à quibus proinde disjungebat ultimam hebdomadam quam in fine mundi esse putavit. S. Hippolitus apud eundem Hieronymum novissimam quoque hebdomadam ponit in consummatione mundi: quam dividit in Helie tempora & Antichristi: quamvis cæteras usque ad nativitatem Christi porrigat. Eisdem sententiæ vetus scriptor computi de Pascha attributi S. Cypriano, relatis verbis Angeli; Et confirmabit testamentum multis hebdomas una: mox concludit; Hæc est ergo hebdomas una, quam segregavit Angelus de LXX. & posuit in novissima seculi tempora. Quam hebdomadam recognoscimus habere annos septem: in quibus oportet primo Enoch & Eliam venire, & per suam Prophetiam magnæ multitudini Evangelium, id est novum testamentum, confirmare. Sic etenim andivimus Angelum Danieli dixisse, Con- firmabit testamentum multis hebdomas una. Tum duas in partes dividit hanc hebdomadam juxta Helie tempora & Antichristi distincta à Santo Hippolyto. Extat etiam nunc ejusdem Hyppolyti de Christo & Antichristo demonstratio, in qua id ipsum declaratur, negotium nullum facessente ei segregatione hujus hebdomadæ à cæteris in primo Christi adventu impletis.

45. Et verò nullum est in Danielis Prophetia fundamentum attexendi ad hebdomadas impletas in Christo unam illam hebdomadam, ad quam abominatio desolationis pertinet. Neque enim habenda est septuagesima, ut multis placet; cum character septuagesimæ sit Christi Passio: character autem unius hebdomadis præter septuaginta vago quodam numerandi modo descriptæ sit bellum exitiale civitati & Sanctuario, desitio hostiæ & sacrificii apud Judæos in dimidio hujus hebdomadis facienda, & abominatio desolationis in eorum templo. Exploratissimum quidem est jam ista evenisse; adeoque non posse intelligi de abominatione desolationis in fine sæculi futurâ, contra quam senserunt præsci illi patres à nobis memorati. At æquè certissimum hebdomadam annalem Hebraicam, ad quam pertinent, non esse eam quâ passus est Christus, vel huic hebdomadi proximam: quia bellum quod populus Romanus duce Tito movit adversum Judæos, & excisionem, inflammationem, eversionem, vastitatem urbi Jerosolymorum atque templo intulit, cessantibus per hanc desolationem hostiis eorum & Sacrificiis, non contigit nisi post aliquot hebdomadas annales à Passione Christi elapsas.

46. Quod abominatio desolationis prædicta à Daniele completa fuerit in eversione Jeru-

Jerusalem facta per Titum, manifestum est ex S. Evangelistâ Matthæo collato cum S. Luca. Christus enim qui apud Matthæum ait; *Cum ergo videritis abominationem desolationis, quæ dicta est à Daniele Propheta, stantem in loco Sancto: qui legit, intelligat.* Clarius apud Lucam dixit; *Cum autem videritis circumdari ab exercitu Jerusalem, tunc scitote quia appropinquavit desolatio ejus.* Luc. XXI. 20. Locum istum Divi Lucae ponderans S. P. Augustinus epistolâ ad Hefychium sæpissimè laudatâ, ait num. 28. post exscripta tum Matthæi tum Marci verba; *Lucas verò ut ostenderet tunc factam fuisse abominationem desolationis, quæ à Daniele prædicta est, quando expugnata est Jerusalem, hæc eodem loco Domini verba commemorat: „ Cum autem videritis circumdari ab exercitu Jerusalem, tunc scitote quia „ appropinquavit desolatio ejus. Apparet itaque tunc ibi positam desolationis abominationem, de qua duo illi Evangelistæ locuti sunt.* Deinde num 29. ita concludit: *Lucas ergo patefecit quod esse posset incertum, non ad sæculi finem, sed ad expugnationem Jerusalem pertinere id quod dictum est de abominatione desolationis.* Nullum autem videns esse responsum eorum qui abominationem istam ad finem sæculi referebant, ait num. 31. *Qui autem dicunt, sicut apertissimè etiam Lucas Evangelista testatur, tunc fuisse factam, quando eversa est Jerusalem, quid eis respondeatur videre debent, qui in fine sæculi, vel circa finem existimant hæc futura.* Hoc idem jam ante S. Patrem Augustinum docuerat Origenes, quamvis Africanus & Hippolytus, ei synchroni, Prophetæ verba intelligerent de sæculi fine. Ait enim tract. XXIX. in Matthæum: *Tunc autem super templum quod fuit in Hierosolymis, facta est abominatio desolationis templi & civitatis, in eo videlicet tempore quando viderunt circumdatam Jerusalem ab exercitu, ut secundum quod prophetaverat Salvator de ea, cognoscant quod appropinquavit desolatio ejus. Et hanc desolationis abominationem factam super templum ab exercitu Jerusalem circumdante, dicit Propheta usque ad tempus consummationis manere, ut consummatio fiat mundi super desolationem Jerusalem, & templi quod est in ea:*

47. Origenis magister S. Clemens Alexandrinus quamvis obscurissimè loquatur de septuaginta hebdomadibus Danielis in primo Stromatum; ita tamen septem & sexaginta duas quæ ducuntur ab edicto de reedificandis Jerosolymis, vult impleri, quando, *ὁ κυριος ἡμῶν χριστός, ἅγιος ὡς ἅγιος, ἐλθὼν καὶ πληρώσας τὴν ὁρασιν, καὶ τὸν προφητῶν, ἐχρίθη τὴν σάρκα τῷ πατρὶ αὐτοῦ πνεύματι.* Dominus noster Christus, Sanctus Sanctorum, veniens & implens visionem & Prophetam, unctus est in carne Spiritu patris sui: ut unam illam hebdomadam ad quam pertinet abominatio desolationis post Christi mortem futura, partim referat ad tempora Neronis sub quo cœpit hæc abominatio, partim ad tempora Vespasiani sub quo completa est. Ait enim; *ἑβδομάδος τὸ ἡμῖν κατέσχε Νέρων βασιλεύων, καὶ ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει Ἱερουσαλὴμ, ἔστη τοῦ βδέλυγμα. καὶ ἐν τῷ ἡμῖσι τῆς ἑβδομάδος ἀνῆρέθη καὶ αὐτός, καὶ Ὀθων, καὶ Γάλβας, καὶ Οὐιτέλλιος. Οὐεσπασιανὸς δὲ ἐκράτησε, καὶ κατέειλεν τὴν Ἱερουσαλὴμ, καὶ τὸ ἅγιον ἠρήμωσεν.* Hebdomadis dimidium tenuit Nero regnans, & in Sancta Civitate Jerusalem statuit abominationem: & in dimidio hebdomadis interemptus est & ipse, & Otho, & Galba, & Vitellius. Vespasianus autem obtinuit imperium, & destruxit Jerusalem, & Sanctum vastavit. Juxta chronologiam Clementis Alexandrini Christus passus est anno quintodecimo Tiberii à morte Augusti numerato, sive anno æræ nostræ vulgaris vigesimo nono. *ἀφ' οὗ δὲ ἔπαυει, ἕως τῆς καταστροφῆς Ἱερουσαλὴμ, γίνονται ἔτη μβ'. Ex quo autem passus est, usque ad eversionem Jerusalem, fiunt anni 42. uti numerat lib. 1. Stromatum jam laudato.* Id quod Origenes etiam admittit: *τεσσαράκοντα γὰρ ἔτη καὶ δύο, οἶμαι, ἀφ' οὗ ἐσαύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, γεγονέναι ἐπὶ τὴν Ἱεροσολύμων κατάρρεσιν.* Puto enim (ait ille lib. 4. contra Celsum) *quadraginta duos annos ex quo crucifixerunt Jesum, fuisse usque ad Jerosolymorum destructionem.* Et sanè ab anno æræ nostræ vulgaris vigesimo nono quo cruci affixus est Christus ad annum ejusdem æræ septuagesimum quo Jerosolymorum eversio contigit, reperiuntur, inclusis terminis, anni quadraginta duo. Hinc

Petavius, attentâ Clementis chronologiâ, lib. 12. de doctrina temporum, cap. 30. doctissimè notat, quòd secundum ejus sententiam *postrema ac septuagesima hebdomas dirempta est à cæteris ac divulsa*. Scio D. Nicolaum le Nourry, è familiâ Benedictinâ congregationis S. Mauri, qui præclaram operam navavit in illustrandis operibus Clementis Alexandrini aliorumque scriptorum primi & secundi Ecclesiæ sæculi, non omnino probare hanc Petavii observationem.

48. Quidquid tamen dicatur, debemus nos hebdomadam annalem ad quam pertinet abominatio desolationis inchoata sub Nerone & completa sub Vespasiano, quemadmodum ipse Clemens notavit, sejungere ab hebdomadibus quas Propheta duxit usque ad Christum, ne confundamus tempus Passionis ejus cum tempore everisionis Jerusalem. Neque enim illa hebdomas potest esse de septuaginta abbreviatis super populum, neque de sexaginta novem ductis ab edicto: quia tam istas sexaginta novem, quam illas septuaginta explet & terminat hebdomas Passionis Christi, à quâ nemo non sejungit hebdomadam exitialem Jerosolymis. Agamus ergo sejunctim ab reliquis & de hac una hebdomadâ, & de dimidio hebdomadis tam insigniter notatâ à prophetâ. Auctor est Josephus lib. 7. de Bello Judaico, cap. 12. Jesum quendam, filium Anani, plebeium & rusticum, *πρὸ τεσσάρων ἐτῶν τῷ πολέμῳ* quadriennio ante bellum, cum ad festum Scenopegiæ diem venisset, repente exclamasse: *Vox ab Oriente: Vox ab occidente: Vox à quatuor ventis: Vox in Jerosolymam & templum: Vox in maritos novos, novasque nuptas: Vox in omnem hunc populum*. Ominosas istas voces secutum est tristissimum *Veb*, quod homo ille quotidie dabat Jerosolymis, *τὰτ' ἐφ' ἑπτὰ ἔτη, καὶ μῶνας πέντε εἰρων, id per septem annos & menses quinque faciens . . . μέχρις οὗ κατὰ τὴν προφητείαν ἐργαζόμενος ἰδὼν, ἀπαύσατο, donec in obsidione opere intuens auguria, quievit*. Supra murum enim circumiens iterum, *Veb veb* civitati ac fano ac populo, voce maxima clamitabat. Cum autem ad extremum addidit, *veb* etiam mihi, lapis tormento missus eum statim peremit, animamque adhuc illa omnia lugentem dimisit. Populus Romanus qui urbem, duce Tito, obsessam tenebat in ejus atque templi exterminium, quod paucis post mensibus contigit, anno secundo Vespasiani, æræ Christianæ septuagesimo: is est de quo dixerat Daniel: *Et civitatem & Sanctuarium dissipabit populus cum duce venturo: & finis ejus vastitas, & post finem belli statuta desolatio. Confirmabit autem pactum multis hebdomada una*. Hanc ergo hebdomadam utique annalem nobis describunt illi septem anni quos una cum mensibus quinque notavit Josephus velut fatales Jerosolymis. Nec enim hæc mensium appendicula officit veritati unius hebdomadis annalis prædictæ à Daniele. Sicut enim tempus regni David in Hebron quod describitur *septem annis, & sex mensibus*, 2. Reg. V. 5. excessu mensium misso definitur tantum *septem annis*, 3. Reg. II. 11. & 1. Par. XXIX. 27. ita quos Josephus *septem annos & menses quinque* dixit, hos Daniel prædixit sub unius hebdomadis seu septennii nomine.

49. Hi quinque menses superflui expleverunt annum Ecclesiasticum Judæorum qui tunc labeatur. Additi enim mensi Scenopegiarum, anni Ecclesiastici septimo, duodenarium conficiunt numerum mensium. Itaque septennium Jesu Ananidis post quinque menses superfluos computatum cœpit à mense Nisan anni æræ Christianæ sexagesimi tertii quo initium hujus mensis juxta veterem cyclum Judæorum incidit in diem decimam nonam mensis Martii. A mense enim Nisan illius anni usque ad mensem Nisan anni ejusdem æræ septuagesimi quo interiit Jesus Ananides, elapsum est integrum septennium. Di midio peracto hujus hebdomadis annalis anno Neronis duodecimo, æræ Christianæ sexagesimo sexto, mensis Hyperberetæus Syro-Macedonum sive Tifri Chaldæorum qui Judæis erat septimus anni Ecclesiastici & primus anni civilis, dedit initium alteri dimidio ejusdem hebdomadis. Vetus cyclus Judæorum à nobis juvante Deo illustrandus exhibet hoc anno neomeniam hujus mensis ad diem nonam mensis Septembris. Josephus qui lib. 2. de Bello Judaico cap. 23. refert quòd *propter Scenopegiarum dies festos, in Jerosolymam populus*
omnis

omnis ascenderat, narrat capite mox sequenti seditiosos Judæos secessisse in interiorem partem καὶ τὸ ἱερόν & templum, Cestio Gallo Syriæ præside obsidente Jerosolymam, labente utique eodem mense: quia ὡς τριακὰς ὑπερβεταίς μὲνός erat tricesima Hyperberetæi mensis, quo Scenopegiam celebrabant Judæi à die decimaquinta usque ad vigesimam primam per septem dies. Extunc ergo abominatio desolationis stetit in templo per seditiosos Judæos qui templum impiè occupaverunt, pollueruntque, facientes è loco sancto abominandam acropolim. Hi enim sunt facinorosi illi Zelotæ de quibus Josephus lib. 5. de Bello Judaico; cap. 2. ait: *Cum verò multa contempsissent de virtute ac vitiis statuta majorum, etiam quæ de patria olim prædicta fuerant, vera esse exitu probavere. Vetus enim quidam sermo ferebatur, tunc demum civitatem captum iri, Sancta quoque flammis exurenda esse jure belli, cum seditio fuisset exorta, καὶ χεῖρες οἰκῆαι προμαίνουσι τὸ ἱερόν & manus propriæ polluisent Dei templum.* Annus æræ Christianæ septuagesimus qui stantem in loco sancto per nequissimos Zelotas abominationem desolationis consummavit, per conflagrationem templi factam die decima mensis Ab sive Loi, incidente in diem quartam mensis Augusti, cum endelechismus seu jure Sacrificium defecisset die decima septima mensis Tamuz sive Panemi competente in diem decimam tertiam mensis Julii, terminavit dimidium hebdomadis annalis inchoatum cum abominatione desolationis mense Hyperberetæo anni ejusdem æræ sexagesimi sexti. Terminus præcisus hujus dimidii fuit mensis Nisan qui anno æræ Christianæ septuagesimo iniit die trigesima mensis Martii: quia tres anni cum dimidio ducti à die ultimâ mensis Tisri anni ejusdem æræ sexagesimi sexti porriguntur usque ad diem ultimam mensis Nisan anni septuagesimi. Et quidem Josephus lib. 6. de Bello Judaico cap. 4. refert ad hunc mensem summum abominationis in templo, quâ populares ad aram delati & circum templum appulsi conculcabantur, cum lignis passim ferroque caderentur, versis in execrandam hominum stragem solitis eorum hostiis & Sacrificiis; ut his hoc pacto deficientibus compleretur quod dixerat Angelus ad Danielelem: *Et in dimidio hebdomadis deficiet hostia & sacrificium; & erit in templo abominatio desolationis.* Quia tamen dimidium hebdomadis annalis notatum absque ullo mensium discrimine, quale est illud Danieliticum, latius potest usurpari, ponendo scilicet annum quartum à Cestiana Jerosolymorum obsidione pro termino abominationis stantis in templo & desitionis hostiæ ac Sacrificii, quocumque illius anni mense id contigerit: non immeritò possumus includere in eodem dimidio & defectum jugis sacrificii & conflagrationem templi & excidium urbis. Ista enim peracta sunt intra annum quartum ab obsessis à Cestio Jerosolymis & ab inceptâ in templo abominatione desolationis; hisque peractis fuit quæ usque ad consummationem & finem perseverabit desolatio. Quicquid ergo prænunciaverat Daniel & de una hebdomada ab reliquis in Christo terminatis divulsâ, & de dimidio hebdomadis, id in historia everisionis Jerusalem per Titum factæ sub patre Vespasiano videmus completum, nec ullum de divulsione dubium superest. Neque enim ista divulsio in tanta rerum evidentiâ obscuram efficit vel incertam supputationem reliquarum hebdomadum. Ut enim divulsio historiæ everisionis Jerusalem ab historia Passionis Christi obscuritatem non affert divino Danielis oraculo, ita nec divulsio hebdomadis complexæ hanc everisionem.

50. Paulò aliter de Danielitico hebdomadis dimidio differueram in digressionem ad brevem exercitationem in monumenta Coptica. Nec displicuerat viris eruditis mea explanatio, ipsi præsertim nostro Thomæ Bouges, divinarum literarum in conventu Tolosano professori, qui sententiam rudi adhuc informatam calculo explicandam suscepit doctâ dissertatione de hebdomadibus Danielis Gallicè conscriptâ secundum eos numeros quos eâ in digressionem expressi. Ducebam hoc dimidium ab anno æræ Christianæ sexagesimo nono, imperii Vespasiani primo, quo iniit apud Hebræos una annorum hebdomas dimidium consecuta anno ejusdem æræ septuagesimo secundo & Vespasiani quarto. In hoc enim dimidio quod insigniter terminavit Liberius Maximus

Judææ

Judææ procurator, cum acceptis à Vespasiano literis, *ut omnem terram venderet Judæorum*, omnem eis libertatem ademit & avitas possessiones quas recuperare numquam potuerunt; præter defectum jugis sacrificii specialiter notatum à Josepho lib. 7. de bello Judaico cap. 4. contigit conflagratio ipsius templi & excidium urbis. Verum cum defectus jugis sacrificii, templique conflagratio pertineant ad quartum annum ex quo abominatio desolationis stetit in templo juxta ea quæ jam diximus, non puto recedendum ab hac dimidii hebdomadis annalis ratione,

§. VII.

*De magnis difficultatibus quibus se implicant
qui diversam à nostra sententiam
tuentur de hebdomadibus
Danielis.*

51. **N**on una est & veterum & recentiorum sententia de hebdomadibus Danielis, quæ ab interpretatione nostrâ dissentiens inenodabilem reddit tam insignem Prophetiam de Christo Domino. Præcipua difficultatis causa fuit una illa hebdomas, quam licet Daniel sejunctim à cæteris describat, hanc tamen ab his sejunctam plures non viderunt. Sic Tertullianus libro adversus Judæos rectè quidem observat exitialem Jerosolymis hanc hebdomadam impletam fuisse, quando *Vespasianus anno primo imperii sui debellavit Judæos: quia expletis his quoque temporibus, & debellatis Judæis, postea cessaverunt illic libamina & sacrificia, quæ exinde illic celebrari non potuerunt*. Sed parum accuratè inde conficit, quòd *ita in diem expugnationis suæ Judæi impleverunt hebdomadas LXX. prædictas à Daniele*. Enormiter enim contra Chronologiam peccat, initium repetens harum hebdomadum ab anno primo Darii Nothi, quem non sine magno anachronismo confundit cum Dario Medo, cujus anno primo Daniel vidit illas hebdomadas. Nam regnum Darii Medici antevertit regnum Darii Nothi annis centum quatuordecim: quia Darius Medus regnavit Babylone ab anno tertio Olympiadis sexagesimæ, ante æram Christianam quingentesimo trigesimo octavo, ut jam vidimus in primo parâgrapho. At Darius Nothus regnum iniit anno primo Olympiadis octogesi-mæ nonæ, ante vulgarem Christi nati epocham quadringentesimo vigesimo quarto, ut nos docet Diodorus lib. 12. Biblioth. & Eusebius in Chronico. Quid quòd Artaxerxes Longimanus à quo datum est edictum de instaurandis Jerosolymis, futurum post visionem de hebdomadibus, præcedit ætate Darium Nothum. Jam quippè objerat & ipse, & Xerxes qui duobus mensibus post eum regnavit, & Sogdianus cui post septem menses regni interfecto successit Darius Nothus. Nisi fortè quis existimet cum Sulpicio Severo non Darium Hytaspidem, sed Darium Nothum eum esse sub quo instauratum est templum: edictum verò de instaurandis Jerosolymis exiisse non ab Artaxerxe Longimano, sed ab Artaxerxe Mnemone seu Memorioso, Darii Nothi successore. Id certè multum placuit Scaligero, Drusio, aliisque Scaligeranis, qui hanc Sulpicii Severi sententiam renovare conati sunt. Verum ea quæ diximus tum de septuaginta annis desolationis Jerusalem expletis

pletis anno secundo Darii Hystaspidis, tum de septem generationibus seu centum quadraginta annis captivitatis Babylonicæ terminatis anno septimo Artaxerxis Longimani, Scaligeri calculos evincunt falsitatis, præter alia multa quæ viri eruditi, maximè Petavius & Huetius doctissimè congerunt contra Scaligerum.

52. Ut redeamus ad Tertullianum, quamvis ille non referat Passionem Christi ad septuagesimam hebdomadam abbreviatarum super populum, fatetur tamen signaculum visionis & prophetiæ positum inter ea quæ obsignare debuerunt septuaginta illas hebdomadas, ad eandem Passionem pertinere. Pro eo enim quod nos legimus; *Et impleatur visio & Prophetia*: ipse habens; *Et signetur visio & propheta*; quæstione motâ, quid sit *signari visum & prophetiam*, mox docet id in Christo Passio completum, quoniam omnes propheta nuntiabant, de ipso, quod esset venturus, & pati haberet: igitur quoniam adimpleta est prophetia per adventum ejus, propterea signari visionem & prophetiam dicebat, quoniam ipse est signaculum omnium prophetarum, adimplens omnia quæ retrò de eo propheta nuntiaverunt. Post enim adventum Christi & Passionem ipsius, jam non visio, neque Prophetes est, qui Christum nuntiet venturum. Hæc ille, ex quibus conficitur septuaginta hebdomadas Danielis decisas super populum Judaicum, ut impleatur visio & prophetia, debere terminari cum hebdomada, ad quam Passio Christi pertinet: Post enim adventum Christi & Passionem ipsius, jam non visio, neque Prophetes est, qui Christum nuntiet venturum. Neque enim sufficit ad Prophetiæ comprobationem, ut passio hujus exterminii, quemadmodum is loquitur, intra tempora LXX. hebdomadarum perfecta sit sub Tiberio Cæsare, COSS. Rubellio Gemino, & Ruffino Gemino, sive anno æræ Christianæ vigesimo nono: sed necesse est omninò ut ea contigerit intra hebdomadam septuagesimam. Aliàs certè non dixisset Angelus ad Danielem; *septuaginta hebdomades abbreviatæ sunt super populum tuum . . . ut impleatur visio & prophetia*. vel ut legit Tertullianus; *LXX. hebdomadæ breviatæ sunt super plebem tuam . . . quoadusque inveteretur delictum . . . ut & signetur visio & prophetes*. Sed numerasset usque ad dictum terminum hebdomades sexaginta quinque. Quandoquidem Tertullianus ponit Passionem Christi intra sexagesimam quintam hebdomadam. In quo etiam refellitur à Propheta, juxta quem septem & sexaginta duæ, seu sexaginta novem, hebdomades numerandæ sunt ab exitu sermonis ut iterum ædificetur Jerusalem, usque ad Christum ducem, utique passum: quia de illo ait; *& Occidetur Christus*. Habet tamen Tertullianus id commodissimum in sua hebdomadam ratione; quòd tales nactus sit, quales Judaica hebdomadam annalium lex postulabat, nempe cum characterismo anni Sabbatici. Is enim characterismus convenit hebdomadibus annorum terminatis anno primo imperii Vespasiani, unâ cum hebdomade Jesu Ananidis superius explanatâ: quia annus primus imperii Vespasiani exorsus Kalendis Julii anni æræ Christianæ sexagesimi noni, fuit ante autumnum Sabbaticus & ultimus unius hebdomadis annalis Hebraicæ.

53. Diverso tramite ducitur S. Basilius Seleuciensis Oratione XXXVIII, contra Judæos, ubi solitariam hebdomadam Danielis, ad quam abominatio desolationis pertinet, ita ponit in serie cæterarum quæ ducuntur ab edicto de instaurandâ Jerusalem; ut, his terminatis cum hebdomadâ Passionis Dominicæ, quo nihil melius, illam statim enumeret tamquam septuagesimam, referâtque ex consequenti abominationem desolationis in templo ad tempus Caii Caligulæ, quod quâ ratione defendi possit, nemo videt, qui attentè contulerit oraculum Danieliticum de excidio Ierosolymitano, cum eâ quam habemus, ejusdem excidii historiâ. Rectè igitur ille docet de septem & sexaginta duabus hebdomadibus ductis ab instauracione Jerusalem usque ad Christum ducem pro nobis passum, quòd *sexaginta novem hebdomades dixit Angelus usque ad adscensionem Salvatoris*. Rectè quoque mox scribit; *Et hebdomadam unam alteram Judæis attribuit*. At alienum est à vero quod ait de medio

dio hujus hebdomadis, nempe quod post Salvatoris adscensionem, Tiberio demortuo, successor imaginem Augusti Hierosolymis posuit, super quos bella multa Judæis moventibus, eos cum debellasset Cajus, Judæorum aras funditus demolitus est, & victimas, quæ ex lege fiebant, cum Pterygio sustulit. Josephus quidem lib. 2. de bello Judaico, cap. 9. narrat quod Cajus Petronium cum exercitu Jerosolymam misit præcipiens ut in templo statuas ejus locaret: quas nisi susciperent Judæi, contradicentes quidem ex his interficeret, reliquam verò multitudinem captivaret. Sed simul nos docet idem scriptor in Petronio minimè processisse, flexo magnâ Judæorum prece ad removendum exercitum, spèque ducto se posse obtinere à Cajo revocationem mandati, quod ab illo habuerat. Et quamvis eam Cajus omninò denegaverit, imò mortem comminatus sit Petronio qui tardum se præbuerat ad exequendum hoc mandatum: tamen literæ quæ hanc Caii voluntatem significabant, non commearunt ad Petronium, nisi post allatum ei nuncium de morte ipsius Caii, quæ motus in Judæos conatusque prohibuit. Itaque falsum est Cajum, vel quempiam ministrum Caii, locasse in templo Judæorum ullas vel statuas vel imagines, aras eorum evertisse, sustulisse victimas. Falsum est quoque quod idem Basilus dicit de sublato tunc Pterygio, quod ipse interpretatur *Summi Pontificis Stolam, sive Diploidem*. Præterquàm enim quod *πτερύγιον* non significat *Stolam*, sed *alam* seu *pinnaculum*, ut vertit Tertullianus: dici non potest Cajum abstulisse à Judæis *Stolam Pontificiam*. Nam Josephus lib. 15. Antiquit. Judaic. cap. 14. testatur *Stolam Pontificiam* quæ in potestate Romanorum fuit post obitum Herodis, concessam fuisse custodiæ Judæorum à Vitellio Syriæ præside sub Tiberio, nec ablatam eis esse nisi post mortem Agrippæ quæ sub Claudio Caii successore contigit; ita ut toto Caii tempore Judæi fuerint stolæ pontificiæ custodes. Sed neque sibi constat idem Basilus. Mox enim attribuit Tito ablationem Stolæ, quam Cajo adjudicaverat. Præterea bellum quod ad solitariam hebdomadam Danielis pertinet, & in editione septuaginta interpretum quam is recipit, describitur instar diluvii, exponit de bello quod sub Vespasiano motum est; ait enim quod Angelus, qui illud Danieli revelavit, *πολεμον ἔτι ἐπὶ Οὐεσπασιανῶ ἀρανισμῷ κατακλυσμὸν ὠνόμασεν. bellum vocavit diluvium exterminii sub Vespasiano*. Ita cogitur dirimere unam illam hebdomadam cujus est hoc bellum, à sexaginta novem hebdomadibus ductis ab edicto quas ultra Christum extendere nequaquàm potuit.

§ 4. Non defuere qui attendentes Passionem Christi non posse divelli à sexagesima nona dictarum hebdomadam, nec ab una hebdomada quæ postmodum futura erat, debere sejungi eversionem Jerosolymorum sub Vespasiano factam, putaverunt hanc unam hebdomadam esse decenniorum, adeoque non septenos ut cæteræ postulant, sed septuaginta annos complecti. Sed nescio quo modo superiores hebdomadas septem & sexaginta duas per septenos annos, & hanc unam per denos, id est, septuaginta annis possimus accipere, ait S. Hieronymus cum Eusebio in caput nonum Danielis. Rectè tamen hæc opinio quæ ex parte non reprobatur, ut idem scribit, *Passione Domini*, terminavit superiores illas hebdomadas. Rectè etiam tenuit de posteriori ad eam pertinere historiam belli Judaici sub Nerone, quando contra Judæos Romana primum arma commota sunt, tum sub Vespasiano & Tito, quando Jerosolyma templumque succensum est. Sed quia disjunctionem quam in hebdomade annorum postulat historica veritas, specie connexionis obtexit, admisit monstrum hebdomadis decenniorum.

Causâ similis connexionis Origenes tract. 29. in Matthæum sic probavit hanc decenniorum hebdomadam, & ut cæteras per septenos decenniorum numeros duxerit quoque explanandas. Ita pro quadringentis nonaginta annis qui inveniuntur in septuaginta hebdomadibus, ipse posuit quatuor millia & nongentos. Arbitror autem, inquit, septuaginta septimanas concisas super populum & super civitatem sanctam, ut censummetur peccatum, quatuor millia nongentos esse annos ab Adam usque ad septuagin-

ta annos qui fuerunt post dispensationem Christi. Ut certissimum est solitariam post Christum hebdomadam ejusdem cum anterioribus esse rationis, quia Propheta nullum inter eas discrimen admittit; ita falsissimum est anteriores hebdomadas fuisse decenniorum, & ab Adamo debere colligi: tum quia exitus Sermonis ut iterum ædificetur Ierusalem, unde numerantur ab eodem Propheta, reperitur intra hebdomadam sexagesimam nonam annalem ordine retrogrado ductam ab hebdomada Passionis Domini. Tum etiam quia septem & sexaginta duæ hebdomades quæ tunc temporis tractum complectuntur, non revelatæ sunt Danieli, tamquam præteritæ ex parte, sed omnino futuræ, dicente Angelo; *Hebdomades septem, & hebdomades sexaginta duæ erunt.* Tum denique quia numerus annorum qui colliguntur ab Adamo usque ad Christum secundum Hebraicam veritatem non accedit nisi ad quatuor millia plus, minusve. Sed neque editio septuaginta viralis quæ Hebraicos calculos longè superat, favet Origenianis; cum quinque millium & ducentorum annorum summam ut minimum expleat. Ipse etiam Origenes, uti nos docet S. Hieronymus in caput nonum Danielis, cum proposuisset hoc idem capitulum, hortatus est nos, ut quæramus quod non intelligimus, & quia non habebat locum allegoria, in qua est libera disputatio, historię veritate conclusus, hæc in accimo Stromatum volumine breviter annotavit. Studiosius requirenda sunt tempora, a primo anno Darii filii Assueri usque ad adventum Christi, quot anni sint, & quæ in illis gesta dicantur, & videndum est an ea possimus adventui Domini cooptare. Inanes ergo sunt hebdomades decenniorum quæ longissimè transeunt Darii filii Assueri seu Darii Medi tempora. Adde constantem esse traditionem Sanctorum Patrum hebdomadas Danieliticas esse hebdomadas annales, Hebræis usitatissimas, quarum singulæ complectuntur septenos annos: Hebræos quoque, si paucos dementissimæ temeritatis excipias, hunc in modum eas accipere.

56. Aliam Eusebius rationem inivit attexendi posteriorem hebdomadam ad anteriores. Scribit ille tam in primo quam in secundo Chronicorum, ubi agit de temporibus Artaxerxis Longimani: *Nehemiam, qui muros Jerusalem construxerat, consummasse opus tricesimo anno Artaxerxis regis Esdras memorat. Si quis autem ab hoc tempore LXX. hebdomadas à Daniele scriptas numeret, quæ faciunt annos CCCCXC. reperiet eas in regno Neronis expletas: sub quo obsideri Jerusalem cæpta secundo postea Vespasiani anno capitur.* Nemo non videt Eusebium venisse in eam opinionem propter ultimam hebdomadam ad quam pertinet bellum Judaicum inchoatum sub Nerone, & quam à serie anteriorum segregandam non putavit. Habet tamen & suos nævos hæc opinio, eosque planè inextricabiles. Primò hebdomades quæ ducuntur ab exitu sermonis ut iterum ædificetur Jerusalem, frustra inchoantur ab ædificii consummatione. Secundò consummatio hujus operis falsò illigatur anno trigésimo Artaxerxis; cum actum sit ab anno vigésimo usque ad annum trigésimum secundum Artaxerxis regis, per annos duodecim, ut ipsa dux operis Nehemias docet 2. Esd. V. 14. Quin & Eusebius jam declaraverat, quod Nehemias Hebræus, minister vinarius Artaxerxis regis Persarum, concedente sibi Domino suo, vigésimo ejus anno de Babylone venit in Judæam: & tricesimo secundo anno viros urbemque restituit. Tertiò, positâ epochâ hebdomadum septuaginta in anno trigésimo Artaxerxis Longimani, qui iniit anno secundo Olympiadis octogésimæ sextæ, ante æram Christianam quadringentesimo trigésimo quinto, Passio Salvatoris contra expressos in Prophetia numeros incidit in hebdomadem sexagesimam septimam. Quartò ex eadem hebdomadum epochâ conficitur annum secundum Neronis qui iniit III. Idus Octobris anni æræ Christianæ quinquagesimi quinti clausisse septuaginta hebdomades, sive annos quadringentos nonaginta, quot numerantur ab anno ante eandem æram quadringentesimo trigésimo quinto. Quomodo autem bellum contra Judæos motum sub Nerone primo trigésimo quinto. Quomodo autem bellum contra Judæos motum sub Nerone primo trigésimo quinto. Non enim cœptum est nisi duodecimo Neronis anno, ut auctor est Josephus tum lib. 20. Antiquitatum Judaicarum, capite ultimo,

timo, tum lib. 2. de Bello Judaico, cap. 13. Quintò demùm ne per somnium quidem invenitur in dimidio ultimæ hujus hebdomadis, quod de notato à se dimidio Daniel prædixit. Effracta ergo & revulsa manet connexio Eusebiana Hebdomadis solitariæ cum superioribus.

§7. Reapse nec Eusebius maximi putavit hanc suam connexionem. Aliò quippè trahens calculos earumdem hebdomadum & in Chronicis & in octavo de Demonstratione Evangelica, *tale nescio quid suspicatur*, inquit Divus Hieronymus in caput nonum Danielis, ut Christum ducem ad quem usque ducuntur septera & sexaginta duæ hebdomades, nequaquam intelligens de Christo Domino, eas vel colligat ab anno primo Cyri regis Persarum & terminat quando Aristobulus filius Jonathæ rex pariter & Pontifex primus apud Judæos diadematis sumpsit insigne: vel ducat à sexto anno Darii Hytaspidis usque ad annum, quo, inquit, *Christus, hoc est, Hircanus novissimus Pontifex de genere Machabæorum ab Herode jugulatus est, & cessavit juxta legem Dei Pontificum successio*. Agens tamen de dimidiata illa hebdomada quam Daniel descripsit in confirmationem pacti, interpretatur eam de tempore prædicationis Christi, qui, inquit, *tribus annis & sex mensibus juxta Evangelistam Joannem evangelium prædicavit, & confirmavit veri Dei cultum multis*. Cùm Christi prædicatio cœperit juxta Eusebium anno quarto Olympiadis ducentesi primæ: & Aristobulus filius Jonathæ rex atque Pontifex fuerit Judæorum anno primo Olympiadis centesi sexagesimæ nonæ: Herodes verò, deficiente Pontificum principatu, regnum inierit anno quarto Olympiadis centesi octogesi sextæ, ut idem supputavit in suis Chronicis; manifestum est Eusebium longo intervallo sejunxisse hebdomadam Danielis solitariam ab anterioribus, sive illas enumeraverit à Cyro usque ad Aristobulum filium Jonathæ, sive illas porrexerit ab anno Darii Hytaspidis sexto usque ad initium Herodis. Non moror hallucinationem quâ confudit epocham Persicam regni Cyri cum Babylonica uno & viginti annis altiore, totòque septennio errat in assignando initio regni Herodis. Iam enim ostendimus quo anno Cyrus Babylonicum regnum obtinuerit, & aliam instituimus dissertationem in qua Herodianos Eusebii calculos evincimus falsitatis. Satis habeo in præsentī cum tandem tenuisse sejunctionem hebdomadis, propter quam ettexendam ad anteriores, & illam & istas inexplicabiles efficiebat.

§. VIII.

De eodem argumento contra plerosque recentiores.

§8. **M**ulti qui cum Eusebio arbitrantur contigisse Passionem Christi intra hebdomadam quæ pactum confirmavit, nolentes tamen cum eo segregare illam à cæteris mirè se torquent in reddenda omnium ratione. Putant enim dispensationem Christi prædictam à Propheta pertinere ad hebdomadam ab edicto de readificandis Ierosolymis non sexagesimam nonam sed septuagesimam, quamvis Propheta dicat; *Ab exitu sermonis ut iterum ædificetur Jerusalem, usque ad Christum ducem, hebdomades septem, & hebdomades sexaginta duæ erunt*: & quamvis solitariam illam hebdomadam, de qua ait; *Confirmabit*

mabit autem pactum multis hebdomada una: non exhibeat nisi in descriptione belli quo & civitatem & Sanctuarium dissipaturus erat populus cum duce venturo, nempe populus Romanus cum duce suo Tito. Itaque prætermittentes tam insignem solitariae hebdomadis characterismum qui eam apertissimè ab reliquis dirimit, quærunt inter edictum de instaurandis Jerosolymis & passionem Christi unam hebdomadam supra sexaginta novem, alii quidem integram, alii verò vel dimidiam vel propè dimidiam, ut illud; *Et in dimidio hebdomadis deficiet hostia & sacrificium*: referatur vel ad defectum seu mortem Christi pro nobis immolati in cruce, vel ad defitionem hostiæ & sacrificii legalis factam, Christo typos omnium veterum victimarum & sacrificiorum per passionem suam implente. Sed cum intervallum temporis quod ab anno vigesimo Artaxerxis Longimani, edicti proprio, venit colligendum usque ad mortem Salvatoris, sit eis exiguum, illud vel laxant altius repetendo initium ejusdem regis, vel contractum concedentes hebdomadas cum eo contrahunt.

59. Benedictus Pererius, Dionysius Petavius, & Jacobus Usserius putant altius repetendam epocham regni Artaxerxis, tramite tamen diverso. Nam Pererius & Petavius eam conjiciunt in annum duodecimum Xerxis, quo suspicantur Artaxerxem ejus filium in regni communionem adscitum esse. Usserius autem improbens hanc regni communionem, maluit eximere annos aliquot ex regno Xerxis, quàm admittere Artaxerxem ante obitum patris regnasse. Præter varias conjecturas quibus Pererii divinationem stabilire conatus est Petavius, præcipuum fundamentum ignotæ antiquis eorum sententiæ illud ipsum est, quo Usserius maximè nititur, nempe Themistoclem Athenis profugum in Asiam misisse literas eis βασιλέα Αρταξέρξην τον Ξέρξου, νεωτὶ βασιλεύοντα. ad regem Artaxerxem Xerxis filium, nuper regnantem, teste Thucydide lib. I. pag. 90. Cum enim Usserius reperiat in Eusebii Chronico Themistoclem in Persas fugisse Olympiadis septuagesimæ sextæ anno quarto, eoque nono ante vulgarem Artaxerxis Longimani epocham, inde conficit eundem Artaxerxem ex tunc regnasse. Cum autem alii Scriptores prodant contigisse hanc Themistoclis fugam, dum Xerxes viveret, inde colligit Petavius quod nullus veterum tradidit, Artaxerxem in imperii consortium admissum esse à Xerxe. Ut vanissima est argumentatio Usserii petita ab Eusebio, quippè qui liquidè refert ad tempora regis Xerxis dictam Themistoclis fugam: ita levissima est Petavii ratiocinatio, quia auctores qui scribunt Themistoclem fugisse ab Artaxerxem filium Xerxis, tenent jam defunctum ipsum Xerxem. Qui verò tradunt eum non Artaxerxem sed Xerxem convenisse, rem ante regnum Artaxerxis omnino perhibent. Ac Thucydides quidem & Charon Lampsacenus, Xerxe defuncto produnt in sermonem venisse Themistoclem filio ejus: Ephorus, Dion, Clitarcbus, Heraclides, aliique complures, ipsum convenisse Xerxem; ut nos docet Plutarchus in Themistocle. Plura contra Petavium dat eruditissimus Episcopus Abrincarum Daniel Huetius in sua demonstratione Evangelica, propof. IX. cap. VIII. num. XVIII. quæ consultò prætermisi, ne præsens dissertatio inutiliter excresceret.

60. Ut redeam ad Usserium, haud difficulter ostendo falsitatem ejus sententiæ. Statuit ille in suis annalibus Xerxem successisse Dario Patri anno Periodi Julianæ quater millesimo ducentesimo vigesimo nono, ante æram Christianam quadringentesimo octogesimo quinto; filium autem Xerxis Artaxerxem Longimanum, patre jam defuncto regnum iniisse anno periodi Julianæ quater millesimo ducentesimo quadragésimo primo, ante æram Christianam quadringentesimo septuagesimo tertio. Secundum hos calculos Xerxiana epocha altior est Artaxerxiana annis duodecim, quos Xerxes tantum regnaverit, contra fidem antiquorum qui produnt eum imperasse vel annos viginti, ut Eusebius in Chronicis; vel annos viginti &

unum, ut Ptolemæus in Mathematico Babyloniorum Persarumque regum canone. Ideo scilicet, quia Xerxes ἐτελεύτησε βασιλεύσας ἢ Πρῶν ἐτῇ πλείω ᾧ εἰκοσι, *mortuus est, cum regnasset apud Persas annos plusquam viginti.* teste Diodoro lib. XI. Bibliothecæ, ad annum quartum Olympiadis septuagesimæ octavæ, ante æram Christianam partim quartum partim quintum ultra quadringentesimum & sexagesimum. Unde Eusebius, quamvis non describat expressè nisi viginti annos Xerxis, annum qui esset eidem Xerxi vigesimus primus, explet solis *mensibus VII.* Artabani qui Xerxem interemit, quia illi *mensēs in ordine annorum reputantur.* At Ptolemæus qui annos viginti & unum regno Xerxis tribuit, non exprimit tempus Artabani, id includens in anno Xerxis vigesimo primo. Itaque fallitur Usserius affingens regno Xerxis annos tantum duodecim. Nec comminisci quisquam potest Xerxem Dario Patri successisse ante annum Periodi Julianæ quater millesimumducentessimum vigesimum nonum. Notissima sunt etenim tempora Darii Hystaspis filii, patrisque Xerxis, rectissimeque notantur ab Usserio, beneficio duarum eclipsium quæ illo imperante contigerunt. Præterea Usserianum Artaxerxis Longimani exordium labefactat Diodorus, conjiciens profectiōem Themistoclis ad Xerxem in annum secundum Olympiadis septuagesimæ septimæ. Ad hanc quoque Olympiadem, non autem ad præcedentem, retulisse Eusebium dictam Themistoclis profectiōem, docet Scaliger in Animadversionibus ad numerum Eusebicum MDXLV. Denique annus quo obiit Artaxerxes Longimanus, certissimo argumento est eum nequaquam inivisse regnum Persicum anno Periodi Julianæ quater millesimo ducentesimo quadagesimo primo. Constat enim ex Thucydide auctore coætaneo, Artaxerxem Xerxis filium objisse anno septimo belli Peloponnesiaci; æstatis autem insequentis initio statim circa neomeniam solem ex parte defecisse. Æstatem à veris principio latè inchoat Thucydides, & signat eclipsim quam calculus astronomicus exhibet ad diem vigesimam primam mensis Martii Juliani proleptici anni periodi Julianæ quater millesimi ducentissimi nonagesimi, ante æram Christianam quadringentesimi vigesimi quarti, ad finem tendente anno quarto Olympiadis LXXXVIII. quo juxta Diodorum *Artaxerxes Persarum rex ἐτελεύτησεν, ἀρξας ἐτῇ τεσσαράκοντα, mortuus est, cum præfuisset annos quadraginta.* Alibi quoque, nempe ad annum quartum Olympiadis LXXVIII. regni Xerxis vigesimum primum, expressè ait, quod ὁ Ἀρταξέρξης ἐβασίλευσεν ἐτῇ τεσσαράκοντα *Artaxerxes regnavit annos quadraginta*, nimirum ab anno primo Olympiadis LXXIX. quem mox notat, & à quo Eusebius accuratissime colligit annos illos quadraginta, ut eos terminet cum anno quarto Olympiadis LXXXVIII. Usserius quoque hoc ejusdem Olympiadis anno, parte primâ cohærente cum quadringentesimo vigesimo quinto ante æram Christianam, vitâ excessisse Artaxerxem pro certo tenet in suis annalibus, nec immeritò; cum hyemem quam secuta est eclipsis Solaris à Thucydide memorata, præcesserit mors Artaxerxis, teste eodem auctore. At cum idem ille annus sit quadagesimus nonus ab Usseriano ejusdem Artaxerxis initio, patet Usserium novennio planè commentitio altius quàm par erat, illud exhibuisse.

61. Reliquum est, ut ostendamus incommoda alterius sententiæ quæ contrahit hebdomadas Danielis in annos solaribus breviores, quales sunt anni lunares Arabici in quibus locum non habet mensis embolimus sive intercalaris, nobis haud minus quàm Hebræis, aliisque populis receptus, ut solis annuam lustrationem menstruo spatio luna compleat. Auctor hujus opinionis Julius Africanus multos habuit sequaces, quòd inter varias aliorum expositiones nulla melior eis occurreret. Nullum enim in tota antiquitate locum noverant altius repetendi initium regni Artaxerxis, ut intervallum quod septuaginta hebdomadibus exiguum inveniebant, latius proferre possent. Præcipui sunt Theodoretus, Beda, Zonaras, Ru-

Rupertus, Dionysius Carthusianus, Pererius, Torniellus, maximè verò Illustrissimus præsul Abrincarum Daniel Huetius qui sententiam hanc argumentis approbare conatur in sua demonstratione evangelica. Cardo argumentorum unus est, nempe sexagesimam nonam hebdomadem ante Christi obitum effluxisse, septuagesimam verò ante eundem obitum inchoatam post eum desisse, atque intra ejus decursum Christum fuisse in crucem actum, si à vicesimo anno Artaxerxis computemus sexaginta novem hebdomadas, sive quadringentos octoginta tres lunares annos, quorum singuli sint trecentorum quinquaginta & quatuor dierum. Quia enim anni solares quadringenti sexaginta novem, annos lunares efficiunt quadringentos octoginta tres, sive sexaginta novem hebdomadas cum dimidia circiter anni parte: posito ejusmodi hebdomadum exordio in anno vigesimo Artaxerxis Longimani, facilè reperitur expletas esse ante mortem Christi has hebdomades, eamque ad septuagesimam sequentem pertinere. Restabat Præsuli Sapientissimo, ut ad firmandum hoc suum argumentum quo alii quoque usi sunt, ostenderet tales hebdomadas receptas fuisse ab Hebræis. Sed prædurus erat labor, quem nulla antiquitatis monimenta minuerent. Unde sibi id objiciens, gravi, inquit, pulsamur argumento, quod tantum apud Scaligerum & Petavium valuit, ut non aliam ob causam ab hac sententia discesserit uterque. Et sanè ideo Julius Africanus tum apud Eusebium lib. 8. de Demonstratione Evangelica, tum apud D. Hieronymum in cap. IX. Danielis, & apud Georgium Syncellum in chronographia, supputavit Hebdomadas Danieliticas juxta lunarem Hebræorum supputationem, quia Hebræi menses non juxta Solis, sed juxta lunæ cursum numerant. Atqui idem Africanus cogitur fateri lunarem Hebræorum supputationem æquare solarem nostram propter receptos ab Hebræis menses embolimos. Ait enim quòd causâ hujus æquationis ἑλλειψες καὶ ἰσθαῖοι πρὸς μῆνας ἐμβολίμους ἔτεσιν ὀκτὼ παρεμβάλλουσιν. Græci & Judæi tres menses embolimos annis octo adjiciunt. Tantum igitur abest ut lunaris Hebræorum supputatio ad quam confugiunt, nobis suadeat admittendos esse in calculo Hebdomadum Danielis lunares annos absque mense embolimo, ut planè nos doceat contrarium. Audiendus omnino super ea re Theodoretus, ut verbis utar ipsiusmet Huetii, quem miror non advertere inde magis oppugnari sententiam suam, quàm firmari. Sciendum enim est Ebræos (inquit ille, quemadmodum laudatur ab eodem Huetio) ad lunæ cursum annum ordinantes, undecim dies superstites facere, quos nos etiam intercalares appellamus. Nam lunæ cursus intra viginti novem dies & horas sex absolvitur. Sic autem numerantes, trecentorum quinquaginta quatuor dierum annum faciunt. Cum ergo Sanctus Archangelus beatum Daniele, virum Ebræum alloquens, ipsumque docens annorum numerum, usitatum annum omnino significaret, ἀναγκαίως προσῆναι δεῖ τὰ ἀπὸ τῆς ἐμβολιμῶν συναγόμενα ἔτη. necessariò addendi sunt anni ex intercalaribus collecti. Si Sanctus Archangelus Daniele docens annorum numerum in revelatione de septuaginta hebdomadibus, omninò significaverit annum Hebræis usitatum, ideoque lunaribus annis trecentorum quinquaginta quatuor dierum necessariò addendi sunt anni ex intercalaribus collecti: vana prorsus est conjectura, quæ ab Hebraica hebdomadum ratione intercalares illos rejicit. Apertius contra Africanum non loquitur Petavius lib. 12. de doct. temp. cap. 32. Nam, inquit, quod Africanus contractos ac diminutos annos, id est lunares simplices, & Arabicos intellexit, id nequaquam probamus, qui populares & usitatos annos ab Angelo præfinitos esse credimus.

62. Eò gravius est hoc argumentum contra Africanum aliosque breviores annorum qui constituunt Hebraicas Danielis hebdomadas, quòd hebdomadæ annorum ab Hebræis usurpatæ omninò postularent annos vel Solares vel æquatos

Solaribus, ne menses eorum intempestivi essent. Mensis enim septimus quo singulis annis septimis inibat Sabbatum terræ, autumnum aperiebat; quia hoc mense agebant tabernaculorum *sollemnitatem*, quando redeunte anni tempore cuncta *conduuntur*. Exod. XXXIV. 22. Adhuc Daniele intellexisse ex Sabbatismo septuaginta annorum desolationis Jerusalem septuaginta annos Sabbaticos totidem hebdomadam annalium Reipublicæ Judæorum restitutæ jam ostendimus. Nullam ergo diminutionem patiuntur anni ex quibus conficiuntur ejus hebdomades. Quid quod hujuscemodi diminutio perturbat ordinem illarum, dato loco solitariz post Christum hebdomadi inter eas quæ numerandæ sunt usque ad Christum, ductis- que ab edicto de reedificandis Hierosolymis non septem & sexaginta duabus hebdomadibus, sed septuaginta, contra Propheticam Danielis supputationem. Neque Huetius trahens ad Passionem Domini illud ejusdem Prophetæ, *Et in dimidio hebdomadis deficiet hostia & sacrificium*, ostendere potest; quod pace tanti præsulis dico, id quod nactum se putat in suo Systemate, nempe mortem Christi convenire in quintum annum septuagesimæ hebdomadis, ad quem extendit ejus dimidium. Nam quadringenti & nonaginta anni lunares dierum trecentorum quinquaginta quatuor quibus describit septuaginta hebdomades Danielis, conficiunt annos solares nobis usitatos quadringentos septuaginta quinque cum tribus circiter mensibus. Unde Africanus, missâ hæc mensum appendice, rem solis *quadringentis septuaginta quinque annis* definit. Huetiana horum annorum epocha conjicitur in annum *Periodi Julianæ* 4270. ante æram Christianam quadringentesimum quadragesimum quartum, ad quem etiam nos retulimus *edictum Artaxerxis*, quò *Nehemiæ facultatem Hierosolymæ restituendæ concessit*, datum mense Nisan. Quamquam non assentimur Huetio locanti hunc mensem vernum in primo Olympiadis octogesimæ quartæ anno: quia Olympias octogesimæ quartæ non cœpit nisi ætate anni periodi Julianæ 4270. Ductis à mense Nisan seu Paschali, primoque verno, illius anni, quadringentis septuaginta quinque annis Solaribus, pervenimus ad mensem Nisan seu Paschalem anni Periodi Julianæ 4745. æræ Christianæ trigesimali secundi, quo adhuc labeatur annus tertius Olympiadis ducentesimæ secundæ terminandus cum vere ejusdem anni, agebatur & decimus octavus Tiberii ducendus usque ad diem decimam nonam mensis Augusti. Hoc igitur anno expletæ fuissent septuaginta hebdomades Danielis. Et tamen præsul Illustrissimus non dubitavit scribere, quòd *cum mortem obierit Christus anno Tiberii decimo octavo, periodi Julianæ 4744, Olympiadis ducentesimæ secundæ tertio, convenit id in quintum annum septuagesimæ hebdomadis, quæ proinde absoluta est duobus post Christi obitum annis.*

63. Diverticulum quod Africani sequaces, quærent in his verbis, *septuaginta hebdomades abbreviatæ sunt*, ut decurtationis annorum quam defendunt, speciosam causam habeant, improbat ab ipsomet Huetio sic scribente: *Decurtatas denique ideo dici ab Angelo hebdomadas septuaginta censent Africani sequaces, quod constent lunaribus annis, qui breviores sunt solaribus; nos sic arbitramur dictas, quod nondum totæ præterissent, cum prædictæ res exitum habuerunt.* Et superius, relatis Angeli verbis, scripsit in hunc modum; *contractas autem ac decurtatas fuisse ait septuaginta hebdomadas, quia non effluxerant totæ, nec curriculum suum absolverant, cum prædictum hoc evenit; septuagesima quippe adhuc erat in cursu.* Atque hæc est simplicissima loci hujus interpretatio, & iis longè verisimilior, quæ hætenus allata sunt. Hæc Huetii interpretatio aptissime in nostram sententiam convenit. Planum quippe est in nostro hebdomadam abbreviatarum Systemate mortem Christi contigisse intra hebdomadem septuagesimam. Id quod Huetius non nisi per inadvertentiam nancisci potuit in suo: quia mensis Paschalis anni decimi octavi Tiberii, & tertii Olympiadis ducentesimæ secundæ est extra quadringentes-

gentos septuaginta quinque annos solares enumeratos à mense Paschali anni ante
eram Christianam quadringentesimi quadragiesimi quarti . Nisi velit confugere
ad appendiculam trium circiter mensium qui dictam quadringentorum septuaginta
quinque annorum solarium summam superant . Theodoretus qui inter priscos
Africani asseclas locum principem tenet , aliam admittit hebdomadum abbreviata-
rum seu concretarum aut concisarum interpretationem quæ minimè valet ad de-
cortandum annos ex quibus constant . Ait enim : *septuaginta hebdomades concise
sunt, hoc est, ἐβδομήκοντα ἑβδομάδες καὶ ἐκπίδνωται, probatae sunt & decretae sunt* . Favet huic
interpretationi textus Hebraicus, juxta quem multi interpretes *decisas*, seu defini-
tas dicunt has hebdomades . „ Nec abhorret abbreviandi verbum , quo noster
„ utitur, sive quòd ex incerto & infinito tempore ad certum & constitutum spa-
„ tium prophetico vaticinio ac divina ordinatione contractus sit adventus Messiae,
„ ejusque *ἐνσπρηκτός ἐκ προνοίας* . Sive quòd ex longiore intervallo , quod ab Or-
„ bis initio fluxit , brevissimum restabat ; quemadmodum in senectute vita homi-
„ nis abbreviata dicitur . Verba sunt Petavii Sanctium sequentis lib. 12. de Doct.
Temp. cap. 35. Lyranus origine Hebraeus & in rebus Hebraicis versatissimus in
eundem quoque sensum abbreviandi verbum accepit praelucente sibi textu Hebrai-
co . Unde rejicit Africanum ejusque asseclas abutentes annis lunaribus, quos Ju-
dæi solaribus æquabant & tamquam solares numerabant : *quia per embolismos fit
æquatio temporis apud eos, & quia in Hebraico dicitur præcisè, & sonat ac si di-
ceretur, quòd illud tempus est determinatum & taxatum à Deo: ita quod illa ab-
breviatio non sonat hic diminutionem, sed magis determinationem temporis & præ-
finitionem* . Item expositores Judæorum super locum istum numquam fecerunt men-
tionem de annis lunaribus, sed tantum de solaribus . Ex quo patet , quòd hic ac-
cipiendi sunt anni solares : aliter non haberemus argumentum contra Judæos , cum
nullus eorum modo prædicto accipiat . Nullum ergo effugium restat sequacibus
Africani .

64. Hinc multi recentiores , quos citat & sequitur Nicolaus Abramus è So-
cietate Jesu in Pharo veteris testamenti , laudatis ex una hac Societate Gaspare
Sanctio, Cornelio à Lapide, Joanne Philippi, & Jacobo Tirino, videntes ex una
parte nullam posse admitti epocham regni Artaxerxis altiore cā quam nobis an-
tiqui præfixerunt , ex alia verò attendentes nullum inveniri locum annis qui sint
breviores nostratibus , judicarunt esse omninò necessarium septuaginta hebdomadas
Danielis super populum abbreviatas seu decisas usque ad generis humani redem-
ptionem ab eo prædictam colligere ab anno septimo Artaxerxis Longimani, vel
statim post septimum, nempe ab octavo, quem Abramus intelligit *duntaxat in-
choatum, qui proinde totus hebdomadis illis includitur*. uti scribit lib. 19. num. 111.
exponens locum Cedreni à nobis jam laudatum . Hæc est ipsissima epocha quam
nos tuemur . Unum maximè desiderabatur hac in sententia , quod in nostro Sy-
stematè perfecimus , nempe edictum Artaxerxianum de instaurandis Jerosolymis à
quo septem & sexaginta duæ usque ad Christum hebdomades ducuntur, non esse
seponendum ab anno vigesimo Artaxerxis Longimani . Nam hoc solo anno legi-
mus ab eodem exisse mandatum, & potestatem Nehemiae esse factam ad reedifican-
dam Jerusalem ut fatetur ipse Cornelius à Lapide . Et quamvis sibi suadeat, quòd
Artaxerxes anno septimo instaurandæ etiam urbis facultatem dederit Eldræ, id quod
Sanctius , Abramus , aliique conantur astruere . Certum est tamen quòd hoc nec
sufficiens fundamentum habet in scriptura : quia tunc nullus exiit sermo de ædificanda
Jerusalem . ut sapientissimè docet Franciscus Suarez ex eadem Societate insignis Theo-
logus , tom. 1. Commentariorum in tertiam partem D. Thomæ, Disp. 1. Sect. 2.
Impugnat quidem idem Suarez eos qui dicunt *septuagesimam hebdomadam non esse*

continuum præcedentibus. Atque ei quoque nos assentimur, qui in nostro Systemate reperientes edictum de ædificanda Jerusalem exiisse hebdomade secundâ abbreviatâ seu decisa super populum, collectis ab hâc hebdomade septem & sexaginta duabus usque ad Christum, ostendimus sexagesimam nonam hebdomadam ab edicto esse inter abbreviatas super populum septuagesimam, adeoque *continuum præcedentibus.* Sed quia hebdomas quam solitariè describit Propheta, locum non habet in septuaginta abbreviatis, ideò debuimus eam ab istis segregare, atque ita omnes aliarum opinionum difficultates, Deo dante, superavimus.

65. Quòd Nicolaus Abramus Tirinum traxerit ad sententiam Sanctii & Cornelii à Lapide, id non egit, nisi quia Tirinus qui putat cum Petavio Artaxerxem non à morte demum patris, sed multis ante annis unâ cum patre imperium administrasse, conjicit initium hebdomadam Danielis in annum ab initia imperii societate vigesimum tertium, quem arbitratur octavum post mortem Xerxis. Fundamentum admissi à Petavio consortii Artaxerxis adeo ruinosum est apud Tirinum, ut Petaviana hujus consortii epocha discrimen inveniat septem annorum in Tiriniana. Ista enim in quinto Xerxis anno figitur, illa in duodecimo: Utraque ad libitum sui auctoris. In tanta sententiarum varietate suis quoque commentis indulgens Hieronymus Columbus lib. 3. de Angelica & Humana Hierarchia, cap. 16. innodat potius quàm enodat hebdomadas Danieliticas; dum ei videntur constare abbreviatæ hebdomadæ Danielis ex annis neque solaribus neque lunaribus, sed moralibus ac mysticis per intellectum compositis ad placitum Dei decernentis, ut nullo humano usui inservirent, sed essent solum pro termino ostensionis ac revelationis filii sui Jesu Christi Domini nostri. Origenes apud D. Hieronymum in caput nonum Danielis jam à nobis laudatus, cum proposuisset hoc idem capitulum, hortatus est nos, ut quæramus quod non intelligimus, & quia non habebat locum allegoria, in qua est libera disputatio, historiæ veritate conclusus nullum videbat locum annis mysticis ac moralibus. At ipse Columbus putans se intelligere, quod non quæsit, allegoriæ vanitate delusus historiæ veritatem propè abstulit.

66. Nondum erant inter Christianos qui tam insigne vaticinium de Christo Domino auderent sibi penitus auferre: donec Joannes Marshamus & nuperrimè Joannes Harduinus studuerunt aliò vertere calculos harum hebdomadam. Diversa est amborum sententia: sed unus est scopus, nempe completas esse has hebdomadas longè ante Christi adventum tempore Antiochi à quo templum Jerosolymitanum pollutum est. Cum tamen ipse Christus Matth. XXIV. 15. loquatur de abominatione desolationis in templo prædicta à Daniele in vaticinio de hebdomadibus, tamquam de re futura, dicens ad Judæos; *Cum ergo videritis abominationem desolationis, quæ dicta est à Daniele Propheta, stantem in loco Sancto, qui legit, intelligat.* Quin & character hujus desolationis apud Danielem minimè trahi potest ad Antiochi tempora: quia *usque ad consummationem & finem, perseverabit desolatio*, hoc est usque ad finem sæculi, qualis est illa quæ post Christi Passionem contigit sub Vespasiano. At Antiochica desolationis abominatio per tres annos tantum duravit. Judas enim Machabæus triennio post templum repurgavit, 1. Machab. IV. Vanas Marshami hypotheses, novumque Harduini interpretamentum eruditissimè confutat religiosissimus auctor Bernardus Lamy in Apparatu Chronologico, part. 3. cap. 4. §. 7. & 10.

67. Ne quid desit nostris calculis, addo pro coronide Chronotaxim Attico-perficam regni Artaxerxis Longimani per annos quadraginta post obitum Xerxis elapsos. Ut accuratissima est Attica horum temporum descriptio, non tam propter Olympiadas, quàm propter Archontas annuos qui gubernacula Reipublicæ Atheniensis tractabant; ita nobis est aptissima, quòd res Græcorum à Xerxis tempore nexum habeant cum rebus Persarum, etiam juxta Danielem qui susceptam à Xerxe expeditionem *adversum regnum Græciæ* prædixit anno primo Darii Medi, quo Angelicam de Hebdomadibus visionem vidit, ut habetur Dan. XI. 1. 2. Sit ergo

CHRONOTAXIS ATTICO-PERSICA REGNI ARTAXERXIS LONGIMANI.

Olympia- des cum fuis annis.	Anni ante æram Chri.	Arch ontes an- nui Athenien- sium.	Anni Artaxerxis Longimani.	Anni per. No- ris.	Num tetra- eteri- ci.	Epactæ.
79	1	464 Archedemi des	I Initium regni	1469	95	17
	2	463 Tlepolemus	II Artaxerxis .	1470	197	XXVIII
	3	462 Conon	III	1471	299	IX
	4	461 Euippus	IV	1472	401	XX. XXI.
80	1	460 Phasclides	V	1473	96	II
	2	459 Philocles	VI	1474	198	12
	3	458 Bion	VII	1475	300	XXIII
	4	457 Mnesithides	VIII Initium Heb-	1476	402	4. 5.
81	1	456 Callias	IX domadum 70.	1477	97	XVI
	2	455 Sofistratus	X abbreviatarum	1478	199	26
	3	454 Ariston	XI super popu-	1479	301	7
	4	453 Lyfistrates	XII lum.	1480	403	18. 19.
82	1	452 Chærephanes	XIII	1481	98	*
	2	451 Antidotus	XIV	1482	200	XI
	3	450 Euthydemus	XV Initium Heb-	1483	302	21
	4	449 Pedieus	XVI domadum 69.	1484	404	III. IV.
83	1	448 Philiscus	XVII ad quarum	1485	99	14
	2	447 Timarchides	XVIII primam per-	1486	201	XXV
	3	446 Callimachus	XIX tinet edictum	1487	303	VI
	4	445 Lyfimachides	XX de reedifican-	1488	405	XVII. XVIII.
84	1	444 Praxiteles	XXI dis Jerofoly-	1489	100	28
	2	443 Lyfanas	XXII mis.	1490	202	9
	3	442 Diphilus	XXIII	1491	304	XX
	4	441 Timocles	XXIV	1492	406	I. 2.
85	1	440 Myrichides	XXV	1493	101	XIII
	2	439 Glaucides	XXVI	1494	203	23
	3	438 Theodorus	XXVII	1495	305	4
	4	437 Euthymenes	XXVIII	1496	407	15. 16.
86	1	436 Nausimachus	XXIX	1497	102	XXVII
	2	435 Antiochides	XXX	1498	204	VIII
	3	434 Chares	XXXI	1499	306	18
	4	433 Apseudes	XXXII	1500	408	29. *
87	1	432 Pythodorus	XXXIII	1501	103	11
	2	431 Euthydemus	XXXIV	1502	205	XXII
	3	430 Apollodorus	XXXV	1503	307	III
	4	429 Epaminondas	XXXVI	1504	409	13. 14.
88	1	428 Diotimus	XXXVII	1505	104	25
	2	427 Euclides	XXXVIII	1506	206	6
	3	426 Euthydemus	XXXIX	1507	308	XVII
	4	425 Stratocles	XL. Mors Artaxerxis.	1508	410	27. 28.
89.	1	424 Solis defectio die XXI. Martii.		1509	105	X

68. Ex ditissima Diodori Bibliotheca quam alicubi supplet & firmat Dionysius Halicarnasseus, habemus quos descripsi, Archontas Atheniensium annuos quadraginta pro totidem annis quos regnavit Artaxerxes Longimanus. Præter annos Olympiadum & ante æram Christianam, quos signavi, posui annos periodi Norisianæ cum numeris tetraëtericis, & epactis respondentibus, quod magno adjumento sint chronologis ad comprobendam lunarium calculorum veritatem juxta methodum quam exhibet Calendarium meum Romanum, chronologorum causâ constructum cum gemino epactarum dispositu. Sic epacta Romana X. quæ debetur anno ante æram Christianam 424. Periodi Norisianæ 1509. dat in dicto Calendario Nevilunium accuratissimum ad diem XXI. Martii, quâ contigit ex tabulis astronomicis defectio Solis visa post hyemem quam proximè antevertit mors Artaxerxis Longimani. Thucydides qui tam insignem Chronologiæ Artaxerxianæ characterisum nos edocuit, erat eo tempore annorum quadraginta septem; quippe quem *initio belli Peloponnesiaci* fuisse quadraginta annos natum prodit Pamphilas apud A. Gellium lib. 15. Noct. Attic. cap. 23. Cœpisse autem illud bellum septennio ante dictam eclipsim, *ineunte vere*, cum Pythodoro, qui tunc Athenis Archon erat, duo præterea menses ad integrum magistratus annui tempus absolvendum adhuc superessent, locupletissimus testis est idemmet Thucydides initio libri secundi. Ver erat anni ante æram Christianam quadringentesimi trigesimali primi, à cujus æstate exordium ducente novo anno Attico Pythodorum excepit Euthydemus. Ex quo sequitur Thucydidem, natum esse anno septimo ante initium regni Artaxerxis, eoque appositiorum testem proferri non posse ad stabiliendam hujus regni Chronotaxim Attico-perficam, quam & ipsum Cœlum demonstravit, non sine divino numine, ut firmissimum esset in historia exotica principium hebdomadum Danielis.

DISSERTATIO II.

DE ANNO DILUVII UNIVERSALIS,

*Ejusque Characteribus, quibus Chronologia sacra
universa illustratur.*

Lenitudo temporum in qua Salvator mundi venit, non potest nobis innotescere, nisi in Chronologiam sacram universam inquiramus. Hanc suscipio illustrandam firmissimis characteribus anni diluvii universalis. Multus ne sim in confutando conjecturas, & placita chronologorum, qui divinantium instar hoc de anno differunt, prætermis corum opinionibus, aperio sensum meum in sequentibus paragraphis.

§. I.

*De præcipuis intervallis temporum ante & post
diluvium universale usque ad vulgarem
Christi nati epocham.*

2. **S** Ex admittuntur discrimina temporum ceu totidem mundi ætates, quibus chronologia sacra, universa, describitur ab orbe condito usque ad Christum. Primum porrigitur ad diluvium universale, secundum ducitur à diluvio ad vocationem Abrahæ, tertium à vocatione Abrahæ ad exitum Hebræorum ex Ægypto, quartum ab exitu Hebræorum ex Ægypto ad jacta fundamenta templi Salomonici, quintum à jactis fundamentis hujus templi ad ejus conflagrationem à Chaldæis factam, sextum inde usque ad Christum.

3. Controversia de numero annorum orta ex codicum versionumque varietate dirimenda.

menda est ex textu Hebraico, primo fonte scripturarum. In sacra Bibliorum Congregatione sub Gregorio XIV. cujus Acta manuscripta servantur Romæ in nostra Bibliotheca Angelica deliberatum fuit ut hæc regula in emendandis Bibliis observaretur, hoc est, ne fieret mutatio, nisi cogeret necessitas, & præsertim cum variae voces idem significant, ut verbi gratia. Ergo pro Igitur, & id genus alia. Cum verò variant sensum, ut Fortem pro Fontem, & è converso, & alia id genus permulta, tunc ad manuscripta antiquiora, ad codices scilicet Latinos, & Græcos, atque Hebraicos juxta regulas ab Augustino, & ab aliis traditas, nec non ad Sacros Doctores ac Patres confugiendum est. Regula quam tradit Sanctus Pater Augustinus lib. 15. de Civitate Dei, cap. 13. est, ut cum diversum aliquid in utrisque codicibus invenitur, quandoquidem ad fidem rerum gestarum utrumque esse non potest verum, ei lingua potius credatur, unde est in aliam per interpretes facta translatio. Quærebat Sanctus Pater, an in dinumeratione annorum, Hebræorum magis quam septuaginta interpretum sit sequenda auctoritas, & secundum hanc regulam quæstionem solvit. Unde cap. 14. ejusdem libri ait: Illa verò numerorum varietas, quæ inter codices Hebræos invenitur & nostros (secundum editionem LXX. Interpretum) si quid habet ita diversum, ut verum esse utrumque non possit, rerum gestarum fides ab ea lingua repetenda est, ex qua interpretatum est quod habemus. Cicero libro primo Academicarum quæstionum prudentissimè monet Philosophos Latinos qui sua debebant Græcis, ut ea à fontibus potius hauriant, quam rivulos consectentur.

4. Hoc certè cum in nostro sermone discordat, & in diversos rivulorum tramites ducit, uno de fonte quærendum est, ait S. Hieronymus præfatione in quatuor Evangelia ad Damasum Papam. Hinc libro quæstionum seu Traditionum Hebraicarum in Genesim, postquam observavit; quòd usque ad diluvium, ubi in nostris codicibus (editionis LXX.) ducentorum & quod excurrit annorum genuisse quis dicitur, in Hebræo habeat centum annos, & reliquos qui sequuntur: positâ in exemplum ætate Adami quæ juxta editionis septuaginta-viralis codices est ducentorum & triginta annorum ante genitum Seth, centum verò & triginta juxta Hebræos, varietatem hanc apertè tribuit errori illius editionis: Quia, inquit, in ducentis erraverat. His Hieronymi verbis fretus Sacra Bibliorum Congregationis Secretarius & Consultor, postea Episcopus Tagastensis & Apostolici Sacrarii præfectus, noster Angelus Roccha, libro nondum edito quem inter alia ejus manuscripta servat fundata ab eo Bibliotheca Angelica sub hoc titulo; Sacrorum Bibliorum emendationes juxta Sacrosancti Concilii Tridentini decretum præstitæ; certat omnino pro Hebraica veritate quam propugnamus. Nam (inquit ad cap. 5. Gen. num. 3.) revera centum & triginta annis vixerat Adam, quando genuit Seth; & postquam genuit Seth, ut veritas Hebraica inquit, facti sunt anni Adam octingenti, genuitque filios & filias, etiamsi juxta septuaginta interpretum editionem septingenti anni fuerunt ipsius Adam, postquam genuit Seth. Quem profecto errorem Sanctus Hieronymus animadvertens inquit: Quia in ducentis erraverat, &c. Tertia dissertatio in qua fusè impugnamus hunc errorem, Hebraicam vulgatæ nostræ veritatem omnino vindicat à Græcis numeris, in quibus fermè nihil certi, nihil stabile, nihil firmum, nisi hoc unum incertum sæpe esse, unde prodeunt. In eadem quoque dissertatione palam facimus Hebræorum Samaritarumque veteres codices planè cohasse cum numeris Chronologicis hodierni Judæorum textûs.

5. Missâ ergo chronologiâ depromptâ ex editione septuaginta interpretum, assero diluvium contigisse anno à creatione mundi millesimo sexcentesimo quinquagesimo sexto; ante vocationem Abraham, ejusque ingressum in terram Chanaan trecentesimo sexagesimo septimo: ante egressum Hebræorum ex Ægypto septingentesimo nonagesimo septimo: ante jacta fundamenta templi Salomonici millesimo ducentesimo septuagesimo sexto: ante conflagrationem ejusdem templi & Chaldaicam Judaici regni vasti-

Dissert. II. de Anno Diluvii univers. §. I. 47

vastitatem millesimo septingentesimo quinto: ante vulgarem Christi nati epocham bis millesimo ducentesimo nonagesimo primo.

6. Veritatem hujus assertionis pono breviter in conspectu. Primo ex Adam usque ad diluvium computantur anni . . . secundum Hebræos mille sexcenti quinquaginta sex. ut scribit S. P. Augustinus lib. 15. de Civit. Dei, cap. 20. ubi etiam vult, ut istum numerum minorem credamus esse veriore. Id patet ex Hebraica Vulgatæ nostræ veritate, quam exprimimus in sequenti paradigmate.

Anni incuntes à crea- tione mundi.		ante æram Christi.		PATRIARCHÆ		Anni Patriar- charum Chrono- logici.		Geneleos . cap. I vers.	
				Ab orbe condito usque ad diluvium.					
1	1	3946	1	1. Adam.		1	130	1	v 1 3
131	1	3816	1	2. Seth.		1	105	1	v 1 6
236	1	3711	1	3. Enos.		1	90	1	v 1 9
326	1	3621	1	4. Cainan.		1	70	1	v 1 12
396	1	3551	1	5. Malaleel.		1	65	1	v 1 15
461	1	3486	1	6. Jared.		1	162	1	v 1 18
623	1	3324	1	7. Henoch.		1	65	1	v 1 21
688	1	3259	1	8. Matufalem.		1	187	1	v 1 25
875	1	3072	1	9. Lamech.		1	182	1	v 1 28
1057	1	2890	1	10. Noë.		1	600	1	vii 1 6
1656	1	2291	1	Diluvium.	1 Summa	1	1656	1	1

Annus sexcentessimus Noe labebatur, quando diluvium contigit: quod ideo conjicitur in annum à creatione Mundi millesimum sexcentessimum quinquagesimum sextum labentem. Idem autem annus erat secundus antequàm Sem filius Noe gigneret Arphaxad: quia Sem erat centum annorum, quando genuit Arphaxad biennio post diluvium. Gen. XI. 10.

7. Itaque anni à diluvio ad vocationem Abraham ejusque ingressum in terram Chanaan colliguntur trecenti sexaginta septem; ut demonstrat paradigma quod nunc subjicio.

Anni incuntes à crea- à dilu- ante tione vio. xram mundi. Christ.			PATRIARCHÆ		Anni Patriar- charum Chrono- logici. Genesios. cap. vers.		
			A diluvio usque ad voca- tionem Abrahæ.				
1656		1		2291		1. Sem.	2 xi 10
1658		3		2289		2. Arphaxad.	35 xi 12
1693		38		2254		3. Sale.	30 xi 14
1723		68		2224		4. Heber.	34 xi 16
1757		102		2190		5. Phaleg.	30 xi 18
1787		132		2160		6. Reu.	32 xi 20
1819		164		2128		7. Sarug.	30 xi 22
1849		194		2098		8. Nachor.	29 xi 24
1878		223		2069		9. Thare.	70 xi 26
1948		293		1999		10. Abraham.	75 xii 4
2023		368		1924		Vocatio Abrahæ.	Summa 367 I

Cum diluvium contigerit biennio antè ortum Arphaxadi, & annus diluvii esset à creatione mundi millesimus sexcentismus quinquagesimus sextus labens, si excludamus eum à summa annorum ætatis mundi ante-diluvianæ, hanc habemus definien-
dam annis completis mille sexcentis quinquaginta quinque, qui additi annis à diluvio
trecentis sexaginta septem æquè completis ante vocationem Abrahæ, conficiunt sum-
mam annorum à creatione mundi completorum viginti duorum supra bis mille; ita
ut annus vocationis Abrahæ aperiat bis millesimum vigesimum tertium à creatione
mundi, à diluvio verò trecentessimum sexagesimum octavum.

8. Quot anni elapsi fuerint à vocatione Abrahæ & promissionibus ipsi à Deo fa-
ctis usque ad datam Hebræis legem post exitum eorum ex Ægypto, nos docet Apo-
stolus in epistola ad Galatas cap. iii. v. 16. his verbis: *Abrahæ dictæ sunt promif-
siones, & semini ejus . . . Hoc autem dico testamentum confirmatum à Deo: quæ
post quadringentos & triginta annos facta est lex, non irritum facit ad evacuandam
promissionem.* Sancti Patres exponentes hunc locum docent communiter hos qua-
dringentos & triginta annos computari à vocatione Abrahæ ad exitum Hebræorum
ex Ægypto, maximè Sanctus Pater Augustinus lib. 16. de Civitate Dei, cap.
24. ubi ait, quòd computantur ab anno septuagesimo & quinto Abrahæ,
quando ad eum facta est prima promissio, usque ad exitum Israel ex Ægypto,
quadringenti & triginta anni, quorum Apostolus ita meminit. Addamus hos
quadringentos & triginta annos trecentis & sexaginta septem elapsis à diluvio
usque ad vocationem Abrahæ, manifestum est diluvium incidisse in annum an-
te egressum Hebræorum ex Ægypto septingentesimum nonagesimum septimum.

9. Completis post egressum Hebræorum ex Ægypto annis quadringentis septuaginta novem, sive labente anno octogesimo supra quadringentesimum, jacta sunt fundamenta templi Salomonici: quia *quadringentesimo & octogesimo anno egressionis filiorum Israel de terra Ægypti, in anno quarto, mense Zio (ipse est mensis secundus) regni Salomonis super Israel, edificari cœpit domus Domino.* 3. Reg. vi. 1. Quadringenti septuaginta novem anni completi superadditi annis septingentis nonaginta septem præcedentibus perficiunt summam annorum à diluvio mille ducentorum septuaginta sex.

10. Templum ædificatum à Salomone stetit annos quadringentos & triginta: nempe triginta septem ex *quadraginta*, quos regnavit Salomon. 3. Reg. XI. 42. Trecentos & nonaginta à morte Salomonis & schismate domus Israel, cujus iniquitatem per trecentos & nonaginta dies pro totidem annis portavit Ezechiel iussus lineare Chaldaicam Jerosolymorum obsidionem quæ cœpit anno nono Sedeciae regis Juda. Dominus enim dixit huic Prophetæ: *Ego autem dedi tibi annos iniquitatis eorum numero dierum trecentos & nonaginta dies: & portabis iniquitatem domus Israel. . . . Diem pro anno, diem, inquam pro anno dedi tibi. Et ad obsidionem Jerusalem convertes faciem tuam, & brachium tuum erit extentum, & prophetabis adversus eam.* Ezech. IV. 5. Idem verò propheta initio capitis XXIV. signat annum, mensem & diem quo cœpit hæc obsidio, his verbis: *Et factum est verbum Domini ad me in anno nono, in mense decimo, decima die mensis, dicens: Fili hominis scribe tibi nomen diei hujus, in qua confirmatus est rex Babylonis adversum Jerusalem hodie.* Erat annus nonus Sedeciae regis Juda: quia *in anno nono regni ejus, in mense decimo, decima mensis, venit Nabuchodonosor rex Babylonis, ipse & omnis exercitus ejus adversus Jerusalem, & obsederunt eam.* Jerem. LII. 4. Jam copulavimus in prima Dissertatione, §. 4. num. 29. annum nonum regni Sedeciae cum anno ante æram Christianam quingentesimo octogesimo nono, quo agebatur annus decimus sextus Nabuchodonosori: quia Nabuchodonosor adeptus est regnum Babylonicum anno ante eandem æram sexcentesimo quarto, ex mathematico regum Babylonicorum canone. Sedecias verò obtinuit regnum Judæ anno Nabuchodonosori octavo, ut patet ex libro quarto regum, cap. XXIV. v. 12. & 17. Annus igitur Nabuchodonosori decimus-sextus, ante æram Christianam quingentesimus octogessimus nonus, erat à morte Salomonis trecentessimus nonagesimus, & ab inceptâ ædificatione templi quadringentesimus vigesimus-septimus. Desiderantur adhuc tres anni ad conficiendam summam quadringentorum & triginta, videlicet annus Nabuchodonosori decimus-septimus, decimus-octavus & decimus-nonus: quia *annus nonus-decimus Nabuchodonosor regis Babylonis, is fuit quo Nabuzardan princeps militiæ incendit domum Domini, & domum regis, & omnes domos Jerusalem.* Jerem. LII. 12. Ergo à templi ædificatione ad ejus conflagrationem fuerunt anni quadringenti & triginta, qui additi annis mille ducentis septuaginta sex antea elapsis à diluvio, ostendunt diluvium contigisse anno ante Babylonicam conflagrationem templi millesimo septingentesimo sexto.

11. Ne quis erret in nexu annorum Sedeciae cum annis Nabuchodonosori, debet sedulò observare annum Sedeciae primum concurrisse partim cum anno octavo Nabuchodonosori quo cœpit, partim cum nono. Inde enim intelliget annum Nabuchodonosori decimum octavum quem Josephus lib. 10. Antiq. cap. 11. non abs re copulat cum *undecimo anno regni Sedeciae*, partim fluxisse cum anno ejusdem Sedeciae decimo. Ut idcirco Jeremias cap. XXXII. dixerit de *anno decimo Sedeciae regis Juda: ipse est annus decimus-octavus Nabuchodonosor.* Eadem ratione annus ejusdem Nabuchodonosori decimus-nonus pertinuerit partim ad annum Sedeciae undecimum, partim ad duodecimum. S. Clemens Alexandrinus lib. 1. Stromat. pag. 329. refert,

quod ἐν τῷ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς Σεδεκίᾳ βασιλείας, Ναβυχοδονόσορ . . . ἐπὶ Φοίνικας, καὶ Ἰουδαίους ἐσπάρτευσεν, ὥς φησὶ Βήρωσος ἐν ταῖς Χαλδαίαις ἱστορίαις. in duodecimo anno Sedeciae regis, Nabuchodonosor movit exercitum adversus Phœnicias & Judæos, ut ait Berosus in historiis Chaldaicis. Pertinet hæc expeditio ad annum decimum-nonum Nabuchodonosori, quo Nabuzardan dux exercitus incendit templum in mense quinto, decima mensis. Jerem. LII. 12. Mos Orientalium inchoantium annos suos ab autumno postulat ut annum decimum-nonum Nabuchodonosori ducamus ab autumno anni ante æram Christianam quingentesimi octogesimali sexti quo iniiit ex mathematico regum Babyloniorum canone, ad autumnum anni ante eandem æram quingentesimi octogesimali quinti, quo decima dies mensis quinti Judæorum Ecclesiastici incidit in diem quartam mensis Augusti Juliani proleptici. Jam annis quingentis octoginta quinque superaddamus annos mille septingentos sex collectos à diluvio, habebimus summam annorum bis mille ducentorum nonaginta & unius à diluvio ad vulgarem Christi nati epocham. Anno igitur ante æram Christianam bis millesimo ducentesimo nonagesimo primo factum est diluvium.

12. Singula intervalla temporum quæ summam hinc attigi, enucleatius expendo in aliis dissertationibus. Quàm tamen accuratè hanc inferant epocham diluvii, nunc ex eorum characteribus ostendam. Templum ex hac nostra chronologia ædificari cœptum est anno ante æram Christianam millesimo decimoquinto: quia stetit à jactis fundamentis per annos quadringentos & triginta expletos anno ante eandem æram quingentesimo octogesimo quinto. Cum Salomon ageret annum quartum sui regni, quando templi fundamenta jecit: consummaverit hoc ædificium anno ante æram Christianam millesimo octavo, necesse est: quia tunc agebat annum undecimum sui regni. Nam anno quarto fundata est domus Domini in mense Zio: & in anno undecimo mense Bul (ipse est mensis octavus) perfecta est domus in omni opere suo. 3. Reg. VI. 37. Templi anno ante æram Christianam millesimo octavo ædificati Jerosolymis extat illustre argumentum ex Tyrriorum & Carthaginensium antiquitatibus. Carthago dicta est, quæ post annos septingentos triginta septem exciditur, quàm fuerat constituta, inquit Solinus cap. XXVII. editionis Salmasianæ, & pag. 83. editionis Vineti. Cnæo Cornelio Lentulo, Lucio Mummio Consulibus, hunc finem habuit Romani imperii Carthago æmula, ut in primo Historiarum, cap. 12. testatur Vellejus Patereculus. Hi consules notant in fastis annum ante æram Christianam centesimum quadragesimum sextum. Superadditis annis septingentis triginta septem, patet Carthaginem conditam fuisse anno ante eandem æram octingentesimo octogesimo tertio. Pygmalion rex Tyri, frater Didus, agebat annum septimum regni sui: quia ἐν τῷ ἑπτῷ αὐτοῦ ἐβδομῷ ἔτει, ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ φύγῃσα, ἐν τῇ Λιβύῃ πόλιν φηρομένην Καρχηδόνα. in septimo ipsius anno, soror ejus profuga, urbem Carthaginem in Africa ædificavit. Testatum id faciunt vetustissimi annales Tyrriorum apud Josephum lib. I. contra Apionem pag. 1043. Inciderit itaque initium Pygmalionis in annum ante Christum natum octingentesimum octogesium nonum, sexennio solido ante æram Carthaginis. Hiromus seu Hiram rex Tyri, Salomoni æqualis, regnum inivit ex iisdem annalibus annis ante Pygmalionem centum triginta: ita ut initium Hiromi competat in annum ante Christi epocham millesimum decimumnonum, & annus ejusdem regis duodecimus copulandus sit cum anno ante eandem epocham millesimo octavo, quo templum Jerosolymitanum ædificatum est. Atqui juxta annales Tyrriorum jam laudatos δωδεκάτῳ ἔτει τῆς Εἰρώμου βασιλείας, ἐν Ἱεροσολύμοις φηρομένην ὁ ναός. duodecimo anno regni Iromi ædificatum est templum Jerosolymis.

13. Manifestissima est hujus nostræ chronologiæ accuratio in æra Exodi necessario calculo conjicienda in annum ante æram Christianam millesimum quadringentesimum nonagesimum quartum. Hebræi venerunt in desertum Sin *quintodecimo die mensis secundi*, postquam egressi sunt de terra Ægypti. Sex diebus collegerunt manna, & *Sabbatizavit populus die septimo*, ut patet ex capite decimosexto libri Exodi. Dies septimus post quintum-decimum secundi mensis est ejusdem mensis dies vigesimus secundus, quo Hebræi egressi ex Ægypto celebraverunt illud Sabbatum. Anno ante æram Christianam millesimo quadringentesimo nonagesimo quarto, cyclo Solis 28. litera Dominicali A, novilunium secundi mensis verni, qualis fuit secundus mensis egressus Hebræorum ex Ægypto, commissum est Alexandriæ Ægypti medio motu die 29. mensis Aprilis Juliani proleptici, Sabbato, horis tribus, minutis sex post meridiem. Dies ergo vigesimus secundus mensis secundi, seu luna vigesima secunda incidit hoc anno in Sabbatum spectans in Calendario Juliano ad diem vigesimum mensis Maii. Patet ergo ex characterismo Sabbati quod Hebræi celebraverunt vigesimo secundo die secundi mensis exitus ex Ægypto, hunc exitum rectissime referri ad annum ante æram Christianam millesimum quadringentesimum nonagesimum quartum; adeoque annum egressionis Hebræorum ex Ægypto quadringentesimum & octogesimum quo Salomon jecit fundamenta templi, accuratissime copulari cum anno ante eandem æram millesimo quintodecimo.

14. Josephus lib. 2. Antiquit. cap. 5. versus finem scribit de Hebræis post quartamdecimam lunam mensis primi egressis de Ægypto: *Cumque nihil per viam invenirent propter solitudinem, macerata farina & modico calore in panis speciem solidata se sustentabant; quo victu ἐπὶ τριάντῃ ἡμέρῃς ἐχρήσαντο per triginta dies usi sunt.* Hunc Josephi locum observans Torniiellus ad annum mundi 2544. num. 31. non immerito scribit *primum primi anni sacri mensem habuisse non triginta, ut ponunt Hebræorum Rabbini in suis Kalendariis, sed viginti novem dumtaxat dies, & secundum mensem triginta; & sic deinceps reliquos alternatim: alioquin ab exitu ad octavam hanc mansionem, fluxissent dies non triginta, ut dictum est, sed unus & triginta.* Hoc posito, novilunium primi mensis inciderit hoc anno in diem trigesimam primam mensis Martii, feriam sextam; ita ut Hebræi comederint primum Pascha, lunâ decimaquartâ incidente in diem decimamtertiam mensis Aprilis, feriam quintam: Lunâ verò decimaquintâ in feriam sextam competente liberati fuerint servitute Ægyptiacâ in signum redemptionis mundi per Christum faciendæ lunâ item decimaquintâ, feriâ sextâ. Is erat dies Christi quem in figura videbant: quia *hec omnia in figura contingebant illis.* 1. Cor. X. 11. Christus ipse dicebat Judæis: *Abraham pater vester exultavit ut videret diem meum: vidit, & gavisus est.* Joan. VIII. 56. Tempus à vocatione Abraham & primâ de Christo promissione ei factâ, quod complevit *habitatio filiorum Israel, qua manserunt in Ægypto, fuit (ut jam vidimus) quadringentorum triginta annorum.* Quibus expletis, eadem die egressus est omnis exercitus Domini de terra Ægypti. Exod. XII. 40. Mirè contigit, ut anno ante æram Christianam millesimo nongentesimo vigesimo quarto, ante exitum Hebræorum ex Ægypto quadringentesimo & trigesimo, dies Christi quem vidit Abraham, obtineret eundem temporis characterismum, quem habuit anno Exodi, & anno redempti per passionem ejus humani generis in anno Exodi præmonstrato, nempe cœleste plenilunium primi mensis incidens in feriam sextam. Erat annus Periodi Norisianæ nonus cui debetur cyclo Solis 18. cum litera Dominicali F, & numerus tetraëtericus 213, cum epacta Romana XVI. quæ, concurrente literâ Dominicali F, dat novilunium primi mensis ad diem decimamquintam mensis Martii, feriam sextam, plenilunium verò

verò, seu lunam decimamquintam, ad diem vigesimam nonam ejusdem Martii, feriam quoque sextam. Annus periodi nostræ Romanæ 1477. qui anno ante æram Christianam 1924. congruit unâ cum numero tetraëterico 57. & epactâ astronomicâ dierum 16. horarum 6. minutorum 13. demonstrat contigisse hoc plenilunium dictâ die vigesima nona mensis Martii, horis duabus post meridiem, minutis 21. Romæ, quia exhibet novilunium medium ad diem decimamquartam ejusdem mensis, horis 7. minutis 59. à meridie, sive nocte quæ diem decimamquintam aperuit.

§. I I.

*De forma anni primitivi & patriarchici,
quo factum est diluvium.*

§. **A**Nnum primitivum & patriarchicum quo contigit diluvium universale, habuisse præter menses duodecim tricenûm dierum epagomenas sex, adeoque fuisse intercalarem dierum 366. qualis est noster bissextilis, ostendam in hoc paragrapho.

16. Tempus diluvii describens Sacer historiographus ait; *At verò aquæ ibant & decrescebant usque ad decimum mensem: decimo enim mense, prima die mensis, apparuerunt cacumina montium.* Gen. VIII. 5. Constat ex hoc loco apparuisse cacumina montium prima die post novem menses jam elapsos, adeoque lucem aquarum inundatione terris præreptam, eis post novem menses reddi cœpisse. Cum hujus diluvii meminerint πάντες οἱ τὰς βαρβαρικὰς ἱστορίας ἀναγράφοντες omnes barbarica historiae scriptores, notante Josepho lib. 1. Antiq. cap. 4. priusquam ad plenam assertionis nostræ declarationem procedamus, meminisse hoc loco par est, cum Solino Barbaricæ historiae scriptore, cap. XI. post primum diluvium Ogygi temporibus notatum, cum NOVEN ET AMPLIUS MENSIBUS diem continua nox inumbrasset, Delon ante omnes terras radiis Solis illuminatam, sortitamque ex eo nomen, quod prima reddita foret visibus. Ambitus orbis Hebraicâ expressione est הַיָּם הַגָּדוֹל Hog-hug, unde Ὠκεανός Oghygos. Itaque diluvium Ogygi est diluvium ambiens orbem. Doctissimus Bochartus lib. 1. De Phœnicum Colonis, cap. 36. videns Hebraicum verbum Hog in scriptura cosmographicum, de circuitu cœli, terræ & maris usurpari, docet inde natam vocem Ὠκεανός, quæ in Lexico Hesychii exponitur Ὠκεανός Oceanus, mare illud vastissimum, quod terram circumquaque cingit. Idem eruditissimè notat eodem libro, cap. 7. quod Telus Phœnicibus erat ἡν tel, id est agger, sive tumulus. quodque LXX vocem hanc reddunt ἄγος agger; & ὕψος altitudo, cacumen; & μετέωρον editum, in sublimē elatum. Observat præterea locum Hesychii, in quo reperitur Δῆλος Delos pro Telos. Cum ergo diluvium Ogygi fuerit diluvium ambitus orbis, seu diluvium universale, & Delos seu Telos sit vox exprimens loci editi & in sublimē elati, celsique montis cacumen & summam altitudinem, nemo est qui non videat ex laudatâ Solini narratione, cacumina montium ante omnes terras radiis solis illuminata esse, primaque reddita visibus, post novem menses diluvii, sive, ut is loquitur, cum novem & amplius mensibus diem continua nox inumbrasset. Et sanè absurdum foret putare depres-

sorem

fiorem montibus aliisque terris, quam Delon vocant, Ægei maris insulam, primam omnium terrarum visibus redditam fuisse.

17. Addit idem Solinus: *Inter Ogygum sanè & Deucalionem medium ævum DC. annis datur.* Noe qui erat sexcentorum annorum, quando diluvii aquæ inundaverunt super terram, Gen. VII. 6. est ipse Deucalion. Philo Judæus lib. De præmiis & pœnis, pag. 913. ait de Noe: τὸν ἑλλῆνες μὲν Δευκαλίωνα, Χαλδαῖοι δὲ Νῶε ἀπονομάζουσιν, ἐφ' οὗ τὸν μέγαν κατακλυσμὸν σωθέν γενέσθαι. Hunc quidem Græci Deucalionem, Chaldaei verò Noe nominant, sub quo ingens diluvium accidit. Justinus Martyr in breviori Apologia, alloquens Gentiles, scribit diluvium reliquissimum neminem ἀλλ' ἢ τὸν μόνον σωθῆναι τοῖς ἰδίαις παρ' ἡμῶν κηλούμενον Νῶε, παρ' ὑμῶν δὲ Δευκαλίωνα. præter unum cum suis, apud nos vocatum Noe, apud vos verò Deucalionem. Plutarchus lib. de Solertia Animalium, pag. 968. planè exhibet in Deucalionis historia, quam de columba ex arca emissâ à Noe habemus in sacris paginis: τῷ Δευκαλίωνι φασὶ περιεστῆναι ἐκ τῆς ἀρναικῆς ἀριμένῳ, δῆλωμα γενέσθαι, χειμῶνος μὲν, εἴτω πάλιν ἐνδυομένῳ. εὐδίας δὲ, ἀποπτάσαν. Columbam ajunt ex arca emissam indicio fuisse Deucalioni, tempestatis quidem, cùm iterum ingrederetur: Serenitatis verò, cùm avolaßet. Insignem de Deucalione locum Luciani in Dea Syria, qui legent, amplam reperient descriptionem diluvii Noetici in Deucalioneo. Cùm itaque Solinus ab Ogygo ad Deucalionem usque sexcentos annos numerat, Ogygiam sexcentorum annorum ætatem diluvio Deucalionis terminatam exhibet; quia Noe, verus Deucalion, erat, ut dixi, sexcentorum annorum, quando diluvii aquæ inundaverunt super terram.

18. Ex nostra chronologia diluvium Noeticum accidit annis ante primam Olympiadem quindecim supra mille & quingentos; quandoquidem Olympiadum æra incidit in annum ante Christi epocham septingentesimum septuagesimum sextum: idcircoque necesse est primam Olympiadem celebratam esse intra decimam sextam centuriam annorum à diluvio. Id rursùm ostendit Cataclysmum Ogygium fuisse Noeticum. Nam Censorinus De die natali, cap. XXI. assignans ex Varrone tria discrimina temporum, quorum primum, ab hominum principio ad cataclysmum priorem: quod propter ignorantiam vocetur ἀδύλον. Secundum, à cataclysmo priore ad Olympiadem primam; quod quia in eo multa fabulosa referuntur, μυθικὸν nominatur: tertium, à prima Olympiade ad nos, quod dicitur ἱστορικόν, quia res in eo gestæ veris historiis continentur. ait de secundo intervallo: Secundum non plane quidem scitur, sed tamen ad mille circiter & DC. annos esse creditur. à priore scilicet cataclysmo, quem Ogygium dicunt, &c. Sicut ergo prima Olympias pertinet ad decimam sextam centuriam annorum à diluvio Noetico, ita & ad decimam sextam ab Ogygio, quod proinde idem cum illo chronologicè est.

19. Redeamus jam ad novem menses diluvii ante primam montium apparitionem elapsos ex historia tam sacra quam Barbarica. Novem illi menses ad eam mundi ætatem pertinent, in qua homines vitam producebant ultra nongentos. quia Noe, qui sexcentefimum annum tunc agebat, vixit post diluvium trecentis quinquaginta annis. Et impleti sunt omnes dies ejus nongentorum quinquaginta annorum. Gen. IX. 28. Gentiles qui sibi talem ac tantam hominum Longævitatē persuadere non poterant, sumentes mensem pro anno, existimarunt his humanæ vitæ numeris menses designari. Servius in tertium Æneidos, sect. 27. Antiqui, inquit, tempora sideribus computabant, & dixerunt primo lunarem annum triginta dierum. Unde invenitur in aliquibus vita nongentorum annorum, scilicet lunarium. Apud Plinium lib. 7. Naturalis Historiæ, cap. 48. quidam Lunæ senio, ut Ægyptii, annum unum determinabant. De his Ægyptiis narrat Diodorus Siculus lib. 1. Biblioth. pag. 15. eos affirmare, quod olim, Solis motu nondum cognito, annus ad lunæ circuitum descriptus.

scriptus fuerit. Et ob id cum anni sint tricenorum dierum non potuisse omnino non fieri, ut aliqui CIO. annos viverent: quandoquidem nunc etiam, cum anni duodecim mensibus constent, non paucis ultra centum vita protrahatur. Hanc gentilium, maximè Ægyptiorum, opinionem, quam solidissimè confutat S. P. Augustinus lib. 15. de Civit. Dei, cap. 14. appellare nunc juvat propter eosdem Ægyptios, qui suis in hieroglyphicis Vulcanum ignis patrem in specu concava inundantis Oceani εἰσάετες per novem annos servatum fabulabantur. Ægyptiorum auditor Homerus fabulam canit Iliad. 6. vers. 400. Sinæ quoque notatum habent in suis antiquitatibus diluvium novennale, quod, præclare exoticæ chronologiæ exemplo, reperitur desisse hoc planè anno, qui finem fecit diluvii Noetici. Philippus Coupletus S. J. cujus diligentia debemus tabulam chronologicam monarchiæ Sinicæ, juxta cyclos Sinenses annorum LX. concinnatam, notat in cyclo septimo contigisse ingens diluvium novennale ab anno cycli 40. ita ut finis ejus congruat labenti anno quadragesimo octavo ejusdem cycli. Cyclus septimus deducitur ab anno ante Christi epocham 2337. unde annus ejus quadragesimus octavus conjungendus est cum bis millesimo ducentesimo & nonagesimo ante eandem epocham, adeoque cum anno quo terminatos videbimus novem menses diluvii Noetici ante primam apparitionem montium elapsos, & diluvii novennalis nomine descriptos ab Ægyptiis.

20. Aquis à terra recedentibus post primam montium apparitionem, radiisque Solis eam simul exsiccantibus, ultima, quam Noe expectavit, arefactio contigit quinquagesimo septimo abhinc die, seu secundi mensis die vigesimo septimo: quia mense secundo, septimo & vigesimo die mensis, arefacta est terra. Gen. VIII. 14. Quinquaginta septem illos dies sic debemus computare, ut primos quadraginta numeremus usque ad emissionem corvi. Quia, cum transissent quadraginta dies, aperiens Noe fenestram arcæ, quam fecerat, dimisit corvum. Ibid. vers. 6. Quot dies à tempore quo Noe fecit hoc sedatæ tempestatis primum periculum, effluxerint usque ad primam Columbæ emissionem, non exprimit scriptura. Vetustissima Chaldaeorum monumenta secutus Abydenus apud Eusebium lib. 9. præparationis Evangelicæ, cap. 12. & apud Cyrillum Alexandrinum lib. 1. contra Julianum, pag. 9. ponit tres dies à sedata tempestate aquarum ad emissas aves, quæ, excipiente eas pelago, mox reversæ sunt, hoc est, ad emissionem, non corvi, sed columbæ, quæ, sola rediit: ait enim: τριτη δὲ ἡμέρῃ ἐπεῖτε, ὅων ἐκόπασε, μεδίει τῷ ὀρνίθων πείρω ποικύμενος, εἶπον γὰρ ἰδοὶ τῷ ὕδατος ἐκδύσαν. αἱ δὲ ἐκδεχομένης σφίας πελόγους ἀφανέος, ἀπορέουσιν ὅτι καὶ ὀρνίθωνται, παρὰ τὸν εἰσούδρον ὀπίσω κομίζονται. Tertio autem die postquam pluens (Deus pluvius) sedatus est, [Xisuthrus, sive Noe] misit aves, periculum facturum, sicubi terram videret aquæ immunitem: quæ, excipiente eas pelago incerto, nescientes quò appellerent, ad Xisuthrum revertuntur. Certè quidem haud redeunte corvo, Noe emisit quoque columbam post eum, ut videret si jam cessassent aquæ super faciem terræ. Quæ cum non invenisset ubi requiesceret pes ejus, reversa est ad eum in arcem. Gen. VIII. 8.

21. Jam ergo habemus quadraginta tres dies usque ad primam emissionem columbæ. Expectatis autem ultra septem diebus aliis, inquit Scriptura, rursum dimisit columbam ex arca: quâ redeunte cum ramo olivæ virentibus foliis in ore suo, intellexit Noe quòd cessassent aquæ super terram. Ita fiunt quinquaginta dies ab apparitione montium ad cessationem aquarum super terram. Ulteriori tamen arefactioni terræ locum daturus Noë, expectavit nihilominus septem alios dies: & emisit columbam, quæ non est reversa ultra ad eum. De secunda & tertia avium emissionem etiam loquitur laudatus Abydenus, nec nisi triplicis meminit emissionis. quod etiam argumento est eum de tribus emissionibus columbæ tantum esse locutum, ac proinde triiduum illud quod inter sedatam tempestatem aquarum & primam avium emissionem ponit,

nit, terminatum esse in prima emissi^o columbæ. Fiunt ergo ab inchoata post primam apparitionem montium arefactione terre ad completam in ultima emissionem columbæ quinquaginta septem dies, sive unus mensis cum diebus viginti septem; ut propterea dictum sit: *mensē secundo, septimo & vigesimo die mensis, arefacta est terra.*

22. Ut nihil istā expositione planius est, ita nihil apertius ad demonstrandum annum patriarchicum, in quo diluvium contigit, fuisse dierum trecentorum sexaginta sex, seu habuisse sex adjectitios dies, quos epagomenas vocant, supra menses duodecim. Annus ille patriarchicus fuit sexcentessimus Noe, & initium diluvii incidit in decimum septimum diem mensis secundi, dicente Scriptura: *Anno sexcentesimo vitæ Noe, mense secundo, septimo decimo die mensis, rupti sunt omnes fontes abyssi magnæ, & cataractæ cæli apertæ sunt.* Gen. VII. 11. Numeratis inde novem mensibus diluvii usque ad primam montium apparitionem elapsis, manifestum est apparuisse cacumina montium die decima septima mensis undecimi. Adiciamus jam quinquaginta dies terminatos in secunda emissionem columbæ, qua intellexit Noe, quod cessassent aquæ super terram, habebimus dies sexaginta septem supra decem menses completos, seu dies septem supra menses duodecim. Septimus excedentium horum dierum, cum is fuerit, quo cessasse aquas super terram intellexit Noe, debuit esse primus dies anni ejus sexcentissimi primi: quia *sexcentesimo primo anno, primo mense, prima die mensis, imminutæ sunt aquæ super terram: & aperiens Noe tectum arce, aspexit, viditque quod exiccata esset superficies terræ.* Gen. VIII. 13. patet ergo præcedentem annum sexcentessimum habuisse præter menses duodecim adjectitios sex dies.

23. S. P. Augustinus lib. 15. de civit. cap. 14. sumens argumentum à sexcentesimo anno vitæ Noe, ait: Prorsus tantus etiam tunc dies fuit, quantus & nunc est, quem viginti & quatuor horæ diurno curriculo nocturnoque determinant: tantus mensis, quantus & nunc est, quem luna cæpta & finita concludit: tantus annus, quantus & nunc est, quem duodecim menses lunares, additis propter cursum solarem quinque diebus & quadrante, consummant. Menses lunares tricenis diebus definit Augustinus: *Annus etiam unus*, inquit *lib. 4. de Trinit. cap. 4. si duodecim menses integri considerentur, quos tricenis dies complent, (talem quippe mensem veteres observaverunt, quem circuitus lunaris ostendit,)* senario numero pollet Et sunt sexies sexageni, trecenti & sexaginta dies, qui sunt integri duodecim menses Restant autem quinque dies & quadrans diei, ut sol impleat cursum suum, annumque concludat: quatuor enim quadrantes faciunt unum diem, quem necesse est intercalari excursu quadriennio, quod bisextum vocant, ne temporum ordo turbetur. Hanc anni formam à vetustissimis mortalium usurpatam fuisse, argumento sunt Thebæi Ægyptii apud Diodorum Siculum, lib. 1. Biblioth. pag. marginali 32. Ibi enim, ducta à communibus Gentium omnium Patriarchis prima antiquitate sua, instar & Judæorum qui Judaicas, & Chaldæorum qui Chaldaicas antiquitates inde quoque repetebant; dum vetustissimos omnium mortalium se esse prædicant; apud quos omnium primos Philosophia, & exactior astrologia sit inventa . . . dies non ad Lunæ, sed Solis motum exigentes, tricenos mensibus dies tribuunt, & post duodecimum quemque mensem quinque dies cum quadrante intercalant; eoque pacto circulum annum absolvunt.

24. Quàm rectè sexcentessimus annus Noe intercalarem diem admiserit, patet ex chronologia sacra, quæ secundum Hebraicam veritatem numerat hunc annum ab orbe condito millesimum sexcentessimum quinquagesimum sextum. Cum enim mille sexcenti quinquaginta sex anni compleant quadringenta & quatuordecim quadriennia; exacto verò quadriennio, dies unus intercalari debeat: evidens est intercalarem unum diem deberi anno sexcentesimo Noe.

25. Ex his facillè illustratur tota ephemeris diluvii. Ducto ejus initio à decimo septimo die mensis secundi Patriarchici & primitivi, ultimus dies pluviae reperitur vigesimus sextus mensis tertii: quia *factum est diluvium quadraginta diebus super terram: & multiplicatae sunt aquae, & elevarunt arcam in sublime a terra*, Gen. VII. 17. Numeratis enim diebus quadraginta supra sexdecim completos mensis secundi, fit summa dierum quinquaginta sex, quorum triginta priores conficiunt mensem secundum, reliqui viginti sex ad mensem tertium pertinent. Itaque vigesimo sexto mensis tertii primitivi, diluvii quadragesimo, contigit summa aquarum super terram elatio: adeo ut dies ille quadragessimus fuerit primus dierum centum quinquaginta, quibus obtinuerunt aquae terram in hac summa elatione. Nam *obtinuerunt aquae terram centum quinquaginta diebus*. Gen. VII. 24. Sive ὁψών το ὕδωρ ἐπὶ τῆς γῆς ἡμέρας ἑκατὸν πεντήκοντα elata fuit aqua super terram dies centum quinquaginta, uti vertunt LXX. Interpretes. Hi centum quinquaginta dies efficiunt quinque menses tricenarios, qui supra triginta novem dies diluvii completos enumerati, utpote ducti à die quadragesimo, relinquunt dies novem supra sex menses tricenarios diluvii. Ex quo apparet diem nonam mensis septimi à diluvio fuisse extremam summæ inundationis. Porro aquae coeperunt minui post centum quinquaginta dies. Gen. VIII. 3. Sive: מִקֶּצֶה חֲמִשִּׁים וּמָאָה אֲרַבָּה אֶתְּמַלֵּא אֶתְּמַלֵּא *A fine quinquaginta & centum dicrum*, ut habetur in textu Hebraico. Coeperunt ergo minui centesimo, & quinquagesimo summæ inundationis die, proindeque nono mensis septimi ab inchoato diluvio numerati. Apollodorus qui in Hebraeis vel Phoenicio-Hebraeis vocibus, בֶּרֶךְ נַשּׁוּ B-ar-nasu, hoc est, *In monte elevato*, Parnassum montem fabulatus est lib. 1. Biblioth. ait de suo Deucalione, Noemo nostro: Δευκαλίων δὲ ἐν τῇ λάρνακι, διὰ τῆς θαλάσσης φερόμενος, ἐφ' ἡμέρας ἑννέα, καὶ νύκτας ἴσας, τῷ παρνασσῷ προσίσχει. Deucalion autem in arca vectus per mare dies novem, totidemque noctes, Parnassum apellit. Juxta Servium in Eclogam 6. Virgilii, Deucalion, ejusque uxor, in monte Atho liberati sunt. Quia enim mons in quo hæsit arca Noe, vocatur Hebraicè Ararath, vox autem Hebraica אֶרֶר Arar significat montem, æquè ac vocula אֶר Ar, pronum fuit ex Arar-ath facere montem Ath, sicut & Parnassum ex Barnasu, hoc est, *In monte elevato*, ut jam notavi. Habemus igitur ex Apollodoro novem dies refluentium aquarum diluvii, per quas Deucalion vectus in arca hæsit tandem in monte elevato, & liberatus est non in monte Atho, sed in Ararath.

26. Nonus refluentium aquarum dies fuit decimus septimus septimi mensis diluvii: cum aquae coeperint minui die nona ejusdem mensis. Nihil planius juxta textum Hebraicum, juxta quem, Gen. VIII. 4. *requievit arca in mense septimo, in septima decima die mensis super montes Ararath*. Hanc lectionem retinent textus Hebræo-Samaritanus, paraphrases Chaldaicæ, versiones Arabica, Persica & Syra. Dum tamen in Græcis & Latinis codicibus pro decima septima die legitur vigesima septima. Augustinus Steuchus Eugubinus, Sedis Apostolicæ Bibliothecarius, nos docet quid agendum sit in hac codicum varietate: Tam, inquit, in nostris, quàm Græcorum codicibus error. Subducendi enim sunt ex hoc numero decem, ut decem ac septem relinquuntur, sicut habet veritas Hebraica. Neque quisquam non intelligit id mendum à librariis, non interpretibus irrepsisse. Idem docuerunt Lippomanus, & Cajetanus cum quo concludo: Decimo septimo igitur die mensis septimi ab inchoatione diluvii, arcae fundum positum est super montes Ararat. Interea cum dies ille, quo imber desit, & aqua pervenit ad summam altitudinem, fuerit vigesimus sextus mensis tertii patriarchici: extremus summæ altitudinis aquarum dies, idemque primus imminutionis, abhinc centesimus & quinquagesimus, debuit esse vigesimus quintus mensis octavi: atque ita dies nonus imminutionis aquarum fuit tertius mensis

mensis noni. Secundum hanc numerandi rationem, omni ex parte absolutam, patet effluxisse dies centum octoginta septem inter decimum septimum mensis secundi, & vigesimum quintum mensis octavi, qui sunt duo termini, unus inchoati diluvii & incrementi aquarum, alter inchoati earum decrementi. Josephus lib. 1. Antiquit. Judaic. cap. 4. hos diluvii dies porrigit usque ad diem septimum septimi mensis, sive, ut is loquitur, *ὡς πλὴν ἐβδόμῃ, ἰσαμεῖν δὲ τὴν ἐβδόμην.* usque ad mensem septimum: ineuntis autem erat septima. Revera centum octoginta septem dies constituunt sex menses tricenarios cum diebus septem ineuntis septimi. Reliquos dies ex quo cacumina montium apparuerunt jam explanavimus.

§. III.

De die quo coepit diluvium ex Chaldaicis & Aegyptiacis antiquitatibus, & de era mundi conditi inde illustrata.

27. **P**riusquam Chaldaeorum Aegyptiorumque monumenta excutiamus, nobis certum esse debet civilem annum Aegyptiorum solos habuisse trecentos sexaginta quinque dies sine ullis horis appendicibus, quae singulis quadrienniis coalescunt in unum diem, bissextilem vocatum in Calendario Juliano. Notissima est & Astronomis & Chronologis haec anni Aegyptiorum forma vaga, juxta quam initium illius comparatum cum Stylo Juliano singulis quadrienniis retrocedit uno die; & post trecenta sexaginta quinque quadriennia bissextilia quae complent annos Julianos mille quadringentos sexaginta, annos autem Aegyptiacos mille quadringentos sexaginta & unum, caput anni Aegyptiaci ad eundem anni Juliani diem revertitur. Qui rem digito monstratam volunt, consulant §. 4. hujus dissertationis Calendarium nostrum Aegyptio-Romanum, in quo citius cito reperient initium cujusvis anni Aegyptiaci, quodque ad rem nostram nunc facit, inde intelligent Aegyptiacum anni caput certissime incidisse in diem decimum nonum mensis Martii proleptici anno ante epocham Christi vulgarem bis millesimo ducentesimo nonagesimo primo, ad quem proinde & sequentem annum pertinet, quod sequitur

DIAGRAMMA ANNI ÆGYPTIORUM

Menses Ægyptiorum.		ineuntes in Calendario Juliano.	Anno ante Christi epocham vulgarem.
1. Thoth dierum	30	Martii die	19
2. Paophi	30	Aprilis	18
3. Athyr	30	Maii	18
4. Choiaç	30	Junii	17
5. Tybi	30	Julii	17
6. Mechir	30	Augusti	16
7. Phamenoth	30	Septembris	15
8. Pharmuthi	30	Octobris	15
9. Pachon	30	Novembris	14
10. Payni	30	Decembris	14
11. Epiphi	30	Januarii	13
12. Mefori	30	Februarii	12
Epagomenæ	5	Martii	14
1. Thoth	30	Martii	19
2. Paophi	30	Aprilis	18

Præter duodecim menses & epagomenas unius anni Ægyptiorum, priores duos menses alterius anni exhibeo in hoc diagrammate; quod hi duo menses pertineant ad plenam diluvii ephemeriam.

28. Cum lunares epilogismi tam in Ægyptiacis quàm Chaldaicis de diluvio antiquitatibus obtineant suum locum, necessarium est ad pleniorum earum intelligentiam

Diagramma Noviluniorum ac Pleniluniorum mediorum calculo ad meridianum Alexandrinum directo, & deducto à meridie.

Lunarium mensium nomina		Novilunia media in mensibus			Plenilunia media in mensibus			Anno ante C. N.
Chaldaica	Macedon.	Roman.	Ægypt.	D. H.M.	Roman.	Ægypt.	D. H.M.	
Jiar	Artemisius	Apr. 20	Paophi	3 13.16	Maii 5	Paophi	18 7. 38	2291
Sivuan	Desius	Maii 20	Athyr	3 2. 0	Junii 3	Athyr	17 20.22	
Thamuz	Panemus	Junii 18	Choiac	2 14.44	Julii 3	Choiac	17 9. 6	
Ab	Lous	Julii 18	Tybi	2 3. 28	Aug. 1	Tybi	16 21.50	
Elul	Gorpiæus	Aug. 16	Mechir	1 16.12	Aug. 31	Mechir	16 10.34	
Tifri	Hyperber.	Sept. 15	Phamen	1 4. 56	Sept. 29	Pham.	15 23.18	
Marchefu.	Dius	Oct. 14	Pham.	30 17.40	Oct. 29	Pharm.	15 12. 2	
Casleu	Apellæus	Nov. 13	Pharm.	30 6. 24	Nov. 28	Pachon	15 0. 46	
Thebeth	Audynæus	Dec. 12	Pachon	29 19. 8	Dec. 27	Payni	14 13.30	
Sebath	Peritius	Jan. 11	Payni	29 7. 53	Jan. 26	Epiphi	14 2. 15	2290
Adar	Dystrus	Febr. 9	Epiphi	28 20.37	Febr. 24	Mefori	13 14.59	
Nisan	Xanthicus	Mart. 11	Mefori	28 9. 21	Mar. 26	Thoth	8 3. 43	
Jiar	Artemisius	April. 9	Thoth	22 22. 5	Apr. 24	Paophi	7 16.27	
Sivuan	Desius	Maii 9	Paophi	22 10.49	Maii 24	Athyr	7 5. 11	

Ex periodo Romana cujus annus 1110. congruit anno ante Christum natum 2291. desumpsi hanc noviluniorum & pleniluniorum rationem, addendo horam unam & minuta novem pro differentia quæ est inter meridianum Alexandrinum & Romanum juxta accuratissimas regie academie observationes. Qui calculum directum voluerint ad Babylonicum meridianum, superaddant minuta 50. Sic anno ante Christi epocham 2291. reperient, exempli gratiâ, novilunium Sivvan seu Desii commissum esse in meridiano Babylonico, die 20. mensis Maii proleptici, horis 2. minutis 50. à meridie. Ideo autem dies à meridie more astronomorum putavi, quia magnus annus Ægyptiorum lunifolaris de quo ago in alia dissertatione, incipiebat *circa meridiem*: in quo astronomicum diei exordium etiam ponitur à Ptolemæo, Ægyptiorum & Chaldæorum astronomorum sequace.

29. His necessariò prælibatis, inquiramus primùm in Chaldaica de diluvio monumenta. Certum est Chaldæos, quorum diligentiam in supputandis lunæ motibus demonstrant omnium antiquissimæ lunarium deliquiorum observationes, accuratissimam habuisse notitiam diluvii, nominatim Berosum Sacerdotem Beli & Syderalis scientiæ peritum, qui *antiquissimas secutus historias, de facto diluvio, & hominum in eo corruptione*, ἡ γὰρ περ Μωϋσῆος ἔταος ἰσοπνεύς *sicuti Moses ita conscripsit*. Horum testis est Josephus lib. 1. contra Apionem, pag. 1044. ubi etiam tradit

tradit eundem Chaldaicarum rerum scriptorem locutum esse de posteris Noe, eorumque notasse τοὺς χρόνους tempora, à diluvio usque ad Nabulassarum, patrem illius Nabuchodonosori, qui Judæos captivos deportavit in Babyloniam. Alexander Polyhistor, apud Georgium Syncellum pag. 30. & apud Eusebium in chronico Græco Scaligerano, pag. 8. narrat ἐκ τῆς δευτέρας ἢ Βιβλίου Χαλδαίων ex secundo Chaldaicorum Beroſi, sub Sisuthro, quo Noemum nomine exprimit, μέγαν κατακλυσμὸν γενέσθαι ingens fuisse diluvium. Tum Deum optimum maximum qui diem diluvii prædixit Noemo, ore profano Saturnum vocans, ait τὸν Κρόνον αὐτῷ κατὰ τὸν ὕπνον ἐπιστάτα φάναι, μὴνὸς Δαΐσιος πέμπτῃ καὶ δεκάτῃ τοὺς ἀνθρώπους ὑπὸ κατακλυσμῷ φθαρήσεσθαι. Saturnum ipsi per somnum præsentem dicere, homines diluvio perituros mensis Desii quinta-decima. Vetus scriptor Abydenus idipsum prodit, nedum apud Georgium Syncellum, pag. 38. Verum etiam apud Eusebium lib. 9. Præparationis Evangelicæ, cap. 12. & apud Cyrillum Alexandrinum, lib. 1. contra Julianum. Ait enim de Sisuthro, seu Xisuthro, uti legit S. Cyrillus. τῷ δὲ Κρόνος μὲν προσημαίνει εἶσεσθαι πληθὺς ὁμβρῶν, Δαΐσιος πέμπτῃ ἐπὶ δέκῃ. Huic autem Saturnus prædixit fore inundationem imbrium, Desii quinta-decima. Ex hoc Abydeni & alio Alexandri Polyhistoris fragmento præstantissimo concludit Sanctus Cyrillus: Εἰσοῦδρον μὲν οὐδ' ὀνομάζουσι τὸν Νῶε τάχα που κατὰ φωνὴν Ασυρίων, καὶν τούτῳ δ' ἄλλιν ἡμαρτήκει τῆς ἀλιδούς τὸν Κρόνον αὐτῷ χρῆσαι λέγοντες, ἐντὶ τῷ ἐπὶ πάντων Θεῷ. Xisuthrum igitur appellant Noe, fortè voce Assyriorum: quamquam in hoc iterum à vero aberrarunt, Saturnum ipsi oraculum reddidisse dicentes, pro summo omnium Deo. Et quidem si linguam Hebræam Assyriæ & Chaldææ matrem consulamus, nomen Εἰσοῦδρος, Eusebio Σεῖσιδρος Sifithros, præclare congruit Noemo: quia נִיפְתָר תְּסִי־סִי־תֵר tsi-sithro, seu Xi-sithro, hoc est, Navis latibulum ejus, nempe arca, in qua delituit diluvii tempore. Quod autem Saturnum posuerint loco summi omnium Dei, Hebraicè dicti אֵל El: id factum est, quia Φοίνικες καὶ Σύροι τὸν Κρόνον ἦλ . . . ἐπονομάζουσιν. Phænices & Syri Saturnum El nominant. teste Damascio apud Photium cod. CCXLII. pag. 1050. Habemus igitur ex Chaldaicis antiquitatibus, fidem eis facientibus Beroſo, Abydeno, Alexandro Polyhistore, Eusebio, Cyrillo Alexandrino, Georgio Syncello, diluvium contigisse die decima-quinta mensis Desii. Cum novilunium hujus mensis commissum fuerit anno ante Christi epocham vulgarem 2291. die 20. mensis Maii proleptici, & die 3. mensis Athyr Ægyptiorum, ut patet ex superiori Noviluniorum ac pleniluniorum mediorum diagrammate, manifestum est diem decimam-quintam mensis Desii copulandam esse hoc eodem anno cum die 3. mensis Junii proleptici, & 17. mensis Athyr.

30. Videamus in præsentem, quid in ejus rei argumentum nobis præscribant antiquitates Ægyptiacæ. Multis obtutu primo difficultatibus obstruuntur. Sed quæ prorsus evanescent, si observaverimus in primis ὑέτιον τυφῶνα pluviosum Typhona decantatum à Nonno Ægyptio lib. 1. Dionysiacorum, vers. 382. esse Chaldaicum

נִיפְתָר Typhana, & Arabicum طوفان Typhan, hoc est, Diluvium, immensam cujus vastitate descriptam ab Ovidio lib. 1. Metamorph. fab. 5.

Jamque mare, & tellus nullum discrimen habebant,
Omnia pontus erat.

Nam Ægyptii apud Plutarchum in libro de Iside & Osiride, pag. 363. Τυφῶνα πλὴν δάλασσαι . . . καὶ τὸν ἅλα, Τυφῶνος ἄφρον καλοῦσιν. Typhona mare . . . salemque, Typhonis spumam nominant. Nonnus quoque libro Dionysiacorum jam laudato, vers. 267. meminit ἰσαμέη Τυφῶνος εἰ ἰχθυόει τι πέτρῳ Typhonis flantis in piscoso pelago, cujus venter portentosissimè intumescens ἦμα μίγνυτο, ἀλιβομένη

ἀνέβη αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὕδατος, ἀέρι μίσcebatur, pressus nubibus. Id quod non Gigantis al-
 cuius, qualem fabulantur Typhona, sed diluvii altitudinem immensam exprimit.
 Antiquitates Ægyptiacæ nobis descriptæ à Diodorō, lib. 1. Biblioth. pag. margi-
 nali 11. meminerunt διαφθάρειν τὸν χρόνον ἀπὸ τοῦ ὕδατος absorptorum propè omnium in
 diluvio quod contigit sub Osiride. Ὅστις Διόνυσος, ὅς ἐστι Νῶε. Osiris Dio-
 nysus, qui est Noe, celebratur in Historiis Joannis Tzetæ, Chiliad. 5. vers. 208.
 Et quidem præeunte Sophide vetusto chronographo, juxta quem Typhon inter alios,
 ἐν χρόνῳ τῷ Ὀσίριδος τῷ Διόνυσῳ, Νῶε. in temporibus erat Osiridis Dionysi
 Noe. Plutarchus in libro de Iside & Osiride, superius laudato, refert ex anti-
 quitatibus Ægyptiorum diem quā Osiris, Typhone cogente, arcam ingressus est,
 nempe decimam-septimam mensis Athyr, quā proinde contigit ingressus Noemi in
 arcam, cogente diluvio factus. Audiamus fabulam Ægyptiacam descriptam à
 Plutarcho pag. 356. his verbis: Metitum furtim Typhonem corpus Osiridis, ad ma-
 gnitudinem ejus arcam apparasse elegantem, exacteque ornatam, eamque in convi-
 vium intulisse. quam ubi conviva cum voluptate & admiratione spectassent, per jo-
 cum promississe Typhonem se dono arcam huic daturum, qui inclusus quantitatem ejus
 exæquaret. Cum omnes periculum fecissent, neque cuiquam quadraret, Osirim in eam
 ingressum decubuisse. Ibi eos qui intererant, accurrisse, & operculum arcæ injecisse,
 & quā clavis externè, quā liquido plumbo immisso cum obfirmassent, ad Nilum de-
 tulisse, ac in mare demisisse per Taniticum ostium: quod eam ob rem hodie nominati
 abominabile est Ægyptiis. ταῦτα δὲ πραχθῆναι λέγουσι ἐβδόμη ἐπὶ δέκα μῶν
 Ἀθύρ. Hæc autem acta esse dicunt decima-septima mensis Athyr. Plutarchus qui
 pag. 358. rectè notat ista non omninò germana esse fabularum & inanium figmento-
 rum, qualia comminiscuntur Poetæ & fabularum scriptores araneorum instar ex seipsis
 gignentes initia nullo fundamento innixa, eaque pertexentes: sed habere disputationes
 quasdam in se, & certorum narrationes eventorum. refert pag. 354. ὡς ὁ Τυφὼν
 ὡς Διόνυσος ὡς τὸ παλαιόν, ὡς τὸν ξυλίσσοντο, ἐν ἧ τὸ σῶμα τῷ
 Ὀσίριδος ἔκειτο. quod Typhon suem persequens in plenilunio, invenit ligneam ar-
 cam in qua corpus Osiridis jacebat. Revera anno ante Christum natum bis mil-
 leesimo ducentesimo nonagesimo primo, die secundum Ægyptios decima-septima
 mensis Athyr, & secundum Chaldaeos decima-quintā mensis Desii, in tertiam in-
 cidente diem mensis Junii proleptici, commissum est plenilunium, ingressu Noe-
 mo in arcam ligneam, & diluvio infectante reperta extra cam animalia. Conso-
 nantius nihil, & accuratius desiderari poterat.

31. Secundum hoc Systema Osiris Ægyptiorum, Noemus noster, ingressus est
 novam lunam initio mensis Phamenoth: quia novilunium necessario calculo repe-
 ritur contigisse die prima hujus mensis, seu decima-quintā Septembris proleptici;
 ut palam ante oculos ponit superius Noviluniorum, ac Pleniluniorum mediorum
 diagramma. Id non latuit astronomiam Ægyptiorum. Nam apud laudatum Plu-
 tarchum, pag. 368. τῇ ἐμβυσίᾳ τῷ Φαμενόθ ἐορτὴν ἄγουσι, ἐμβασιὼν Ὀσίριδος
 εἰς τὸν σελήνῳ ὀνομάζοντες. Initio mensis Phamenoth festum agunt, ingressum
 Osiridis in lunam vocantes. Præterea τῇ τριακάδῃ τῷ Ἐπιφί μῶν, ἐορτάζουσι
 Ὀρδαμῶν Ὠροῦ γενέθλιον. ὡς αὐτὸν μῶν τῷ σελήνῳ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἡλίου
 ὄμμα τῷ Ὠροῦ καὶ ὡς ὑγῶμενοι. τῇ δὲ ὀγδόῃ φθίνοντος τῷ Φαφί βικτη-
 ρίας ἡλίου γενέσθαι. Trigesima die mensis Epiphi festum celebrant natalicium ocu-
 lorum Ori. . . non lunam modò, sed & solem, oculum lumenque Ori censentes.
 Die autem vigesima-seconda mensis Paophi baculos solis natos esse ferunt, tradente
 iterum Plutarcho, pag. 372. Hæc astronomiæ Ægyptiorum vetus observatio in-
 signis est in Osiriaca de diluvio historia, juxta quam Isis τοὺς ὑπὸ Ὠροῦ, ὑπὸ
 τοῖς Τιτάσι ἐπιβουλευθέντα καὶ ἀπὸ τοῦ ὕδατος εὐρεθέντα καὶ ὕδατος, filium Orum à Ti-
 tanibus insidiosè oppressum, mortuumque inventum in aqua, reduxit in vitam, &

immortalem effecit. ut testis est Diodorus lib. 1. Biblioth. pag. marg. 15. Per Deam Isidem lunam intelligunt Ægyptii tum apud Diodorum, tum apud Plutarchum. Idque manifestum reddit notissimum Isidis nomen Jo, quod Copticè, sive Ægyptiacè lunam significat. Orus Isidis filius est lux lunæ; quia lux Hebraico nomine Ægyptiis non ignoto dicitur *Or*. Itaque Isis quæ filium Orum, mortuum inventum in aqua, vitæ restituit, significat lunam, quâ corrente, lux crepta terris propter aquas diluvii, cœpit eis reddi, nempe in prima cacuminum montium apparitione. Prima hujus lunæ illuminatio, seu prima phasis, quæ conspicuâ duorum luminarium disjunctione pertinet ad alteram à conjunctione diem, contigit anno ante Christi epocham 2290. die trigesimâ mensis Epiphi, oculorum Ori natalicia secundum Osiriacam de diluvio historiam. Hoc enim anno ex superiori noviluniorum diagrammate, conjunctio luminarium, seu novilunium contigit Epiphi mensis die 28. horis 20. 37. à meridie, sive die 29. horis 8. 37. à media nocte: ita ut prima phasis rectissimè conjiciatur in Epiphi diem trigesimam. Quod spectat ad hieroglyphicam Ægyptiorum expressionem secundum quam baculi Solis nati sunt die vigesima-secula mensis Paophi, observandum est cursum luni-solarem, exordio facto à primo novilunio reparati post diluvium orbis, incepisse die vigesima-secula mensis Paophi, qua commissum est novilunium, horis 10. minutis 49. à meridie, anno ante Christum natum 2290. Ideo verò initium cursûs luni-solaris hieroglyphica baculorum solis nativitate innuebant, quia Solem conficientem suum iter velut peregrinum contemplati, & eum innuentes, qui longo tempore peregrinatus tandem in solum natale remeet, Phœnicem avem pingunt apud Horapollinem, lib. 1. Hierogl. 35. Cum hujus alitis vita magni conversionem anni fieri ajunt, prodente Manilio apud Plinium, lib. 10. Natural. Histor. cap. 2. Id quod alii passim Scriptores confirmant.

32. Tot characterismi ostendunt manifestè annum Patriarchicum, & primitivum cœpisse anno ante Christum natum 2291. die decima-octava mensis Aprilis proleptici; cum initium diluvii, quod pertinet ad diem decimam-septimam mensis secundi, inciderit in diem tertiam mensis Junii, concurrentibus decima-quinta mensis Desii seu Sivuan Chaldæorum, decima-septima mensis Athyr Ægyptiorum, & cœlesti plenilunio notato ab Ægyptiis. Annus ille secundum Hebraicam veritatem erat à creatione mundi millesimus sexcentessimus quinquagesimus sextus: ita ut conditi orbis epocha incidat in annum ante Christum natum ter millesimum nongentesimum quadragesimum sextum, quo luminarium conjunctio, seu novilunium contigit ex tabulis astronomicis & periodo Romana, die decima-octava mensis Aprilis proleptici, Romæ quidem horis 6. minutis 43. à meridie, Alexandria verò horis 7. minutis 52. item à meridie. Cyclus Solis 12. congruens huic anno cum litera Dominicali G, argumento est incidisse hanc luminarium conjunctionem in feriam quartam, seu quartum diem hebdomadæ, quo fecit Deus duo luminaria magna, solem scilicet & lunam. Gen. 1. 16. Cum enim luminaria facta sunt in signa & tempora, & dies, & annos. Ibid. v. 14. anni primitivi & patriarchici duxerunt à feria quarta suum exordium. Methodus Periodi Norisianæ, ejus annus 1851. congruit anno ante Christum natum 3946. utrumque ponit in conspectu. Hic enim annus est è regione cycli solis 12. in XXIII. Ogdoecontatesaraeteride, habetque numerum tetraetericum 394. cui debetur epacta Sarracenica 10. quæ copulata cum vigesima die mensis Martii argumento est diem decimam-octavam mensis Aprilis fuisse trigesimam mensis lunaris proleptici, quâ luna conjungitur cum sole.

33. Addit Sacra Scriptura, Gen. cap. 2. *Igitur perfecti sunt cæli, & terra, & omnis ornatus eorum. Complexitque Deus die septimo opus suum quod fecerat: & requievit*

quievit die septimo ab universo opere quod patrarat. Hoc operis Dei complementum, hac perfectio, necessario calculo pertinet ad Sabbatum, quod anno ante Christum natum 3946. incidit in Aprilis proleptici diem vigesimam-primam. Ea die reperitur ex anni Solaris Gregoriana quantitate, optimorum Astronomorum probata calculo, contigisse Æquinoctium vernalum; quod, cum diem & noctem ostendat in suo complemento, aptissime congruit Sabbato, quo complevit Deus opus suum, quod fecerat. Philo Judæus, juxta quem lib. De Septenario & festis, pag. 1191. quotannis Deus in memoriam revocans mundi originem, ἀνέστην τὸ ἔαρ ostendit ver; cum agit de septima die, nominat eam τὴν κόσμου γενέσιν mundi natalem, lib. de mundi opificio, pag. 20. Itaque verna mundi origo plenè perfectèque pertinens ad septimam diem, plenius perfectiusque nequit ostendi quàm per æquinoctium vernalum commissum anno creationis ipsa septima die, seu Sabbato.

34. Ut omnes id intelligant, etiam insueti astronomiæ, observandum est Gregorianam Solaris anni quantitatem detrahare de Juliana quam antiquavit, integrum triduum quadringentis quibusque annis, ne æquinoctium recedat, quemadmodum declarat ipsemet Pontifex Gregorius XIII. in Bulla de Kalendario. Hoc quadringentorum annorum intervallum, quod dicta tridui prætermissione reducit æquinoctia ad eundem feriarum ordinem, quater & decies reperitur à creatione mundi usque ad annum Christi millesimum sexcentesium quinquagesimum quintum, mundi conditi quinquies millesimum sexcentesium primum, quo æquinoctium vernalum commissum est Martii Juliani die decima in Sabbatum incidente, horis 4. minutis 2. post meridiem, Bononiæ; ut conficitur ex observationibus subsequenti anno factis in magno gnomone templi S. Petronii per clarissimum virum Joannem Dominicum Cassinum. Anni quater & decies quadringenti, seu quinquies mille & sexcenti, detractos de forma Juliana dies quadraginta duos postulant, quot numerantur à die decima mensis Martii ad diem vigesimam primam mensis Aprilis. Patet ergo æquinoctium vernalum quod anno à creatione mundi quinquies millesimo sexcentesimo primo descenderat in diem decimam Martii Juliani, contigisse anno creationis die vigesima prima mensis Aprilis secundum formam Julianam computati.

35. Secundum hanc conditi orbis epocham tres in natalitia mundi septimana dies specialiter referuntur ad Solem, prima in qua facta est lux: quarta in qua contigit prima luminarium conjunctio: septima in qua commissum est primum æquinoctium vernalum. Lux, ut jam notavi, Hebraicè dicitur אור Or. Ideoque prima nascentis mundi die dixit Deus, Gen. 1. 3. יהי אור ויהי אור Fiat Or, sive fiat lux, & factus est Or, sive facta est lux. Plutarchus in libello de Iside & Osiride, pag. 375. refert è libris Ægyptiorum qui Mercurii libri dicuntur, facultatem quæ præest conversioni solis, Orum, Græcis Apollinem, vocari. Et Macrobius lib. 1. Saturnal. cap. 21. loquens de Ægyptiis ait; Apud eosdem Apollo, qui est Sol, Horus vocatur. Vetus Ægyptiorum theologia in descriptione ortus Apollinis reducit in memoriam septimanæ mundi natalitiæ, maxime verò sanctificationis diei septimi, ut observat S. Clemens Alexandrinus lib. 5. Strom. pag. 600. ex his versibus Hesiodi, carmine de Diebus:

πρῶτον ἔνν, τετράς τε, καὶ ἑβδόμη, ἱερὸν ἡμῶν.

τῇ γὰρ Ἀπόλλωνα χρυσάορα γένετο Διτῷ.

Primum prima, quartaque & septima sacra dies: hac enim Apollinem auriensem genuit Latona. Eundem locum Hesiodi longè ante Clementem Alexandrinum notaverat Aristobulus, Philosophus Hebræus; uti nos docet Eusebius lib. 13. Præpar. Evang. cap. 12. Delphi apud Plutarchum in Quæstionibus Græcis sacrant Apollini septimanam Bysio mense, quem agunt ἔαρ ἀρχῇ veris initio. καὶ ἑβδόμη ταύτῃ νομίζουσι τὴν δευτέραν γενέσιν. & septimanam istam putant Dei, hoc est Apol-

Apollinis, natalitiam. Ver enim apertum est in septimana Ori vel lucis natalitia, æquinoctio verno incidente in diem septimam & primigeniæ lucis exordio in primam. Hac prima die qua dixit Deus, *Fiat Or*, sive, fiat lux, tenebræ erant super faciem abyssi. Gen. 1. 2. Id quoque norunt Ægyptii in suo Oro, de quo loquentes apud Plutarchum laudato libro de Iside & Osiride pag. 373. dicunt, *deum illum mancum ὑπὸ σκότει γενέσθαι in tenebris natum esse, καὶ πρεσβύτερον ἄρον καλᾶσαι & seniore[m] Orum appellant, nempe primigeniam lucem.*

36. In historia Osiriaca de Typhone seu diluvio vidimus Noemum nostrum Osiridis nomine adumbrari. Erat tamen illud nomen proprium solis, sed ideo tributum est Noemo, quia solebant Ægyptii soles vocare homines magnam nominis amp litudinem & claritatem consecutos. Sic Solem in Ægypto regnasse primum, eodem astri celestis nomine insignem aiunt apud Diodorum lib. 1. pag. marg. 8. Sic & apud Ciceronem lib. 3. de natura Deorum, Soles ipsi quàm multi à theologis proferuntur. Ægyptii qui Osirim disertè aiunt esse Solem . . . Isidem verò eandem cum luna esse pronunciant, apud Plutarchum in libro toties laudato de Iside pag. 372. fabulantur pag. 356. *Isidem & Osiridem mutuò impulsos amore, πρὶν γενέσθαι κατὰ γαστρίαν ὑπὸ σκότει συνέναι. antequàm prodirent utero, in tenebris se conjunxisse.* Conjunctionem solis & lunæ vocamus novilunium, quando, tenebris cuncta operientibus, lunaris exordium luminis est, uti loquitur S. Hieronymus in cap. 45. Ezechielis. Sic vetus theologia Ægyptiorum tenuit duo luminaria magna, solem & lunam, cœpisse conversiones suas à conjunctione: ac proinde confirmat, quod nobis aperuit calculus astronomicus ad diem decimamodavam mensis Aprilis Juliani proleptici, incidentem in teriam quartam anno ante Christum natum ter millesimo nongentesimo quadragesimo sexto, nempe novilunium hac commissum esse die. Non moror eos qui volunt lunam plenam esse primitus factam. Quia illud absurdum est, ut non à prima, sed à sextadecima vel quintadecima numerandi sumamus exordium. ut ait S. P. Augustinus lib. de Gen. ad litteram imperfecto, cap. 13. ubi etiam docet nec illud movere, quod perfectum fieri debuerit luminare, quod factum est. *Omni enim die perfecta est: sed ejus perfectio ab hominibus non videtur, nisi cum ex contraria parte Soli opposita fuerit.*

37. In calendario historico in quo palam ante oculos pono totam diluvii ephemeriam, elucet connexio mensium anni primitivi & patriarchici cum mensibus anni Romanorum Juliani.

CALENDARIUM HISTORICUM ad annum mundi 1656. ante æram Christianam 2291.

Fer.	DiesCa- lendarii Juliani.	Mensis I. Patriarchicus, & II. Ægyptiorum dictus Paophi.	Fer.	DiesCa- lendarii Juliani.	Mensis II. Patriarchicus, & III. Ægyptiorum dictus Athyr.
I	18. Apr.	1	III	18	1
II	19	2	IV	19	2
III	20	3	V	20	3. Novilunium Desii.
IV	21	4	VI	21	4
V	22	5	VII	22	5
VI	23	6	I	23	6
VII	24	7	II	24	7
I	25	8	III	25	8
II	26	9	IV	26	9
III	27	10	V	27	10. Noe monetur de di-
IV	28	11	VI	28	luvio futuro post
V	29	12	VII	29	septem dies.
VI	30	13	I	30	13
VII	1. Mai.	14	II	31	14
I	2	15	III	1. Jun.	15
II	3	16	IV	2	16
III	4	17	V	3	17. Diluvium incipit.
IV	5	18	VI	4	18
V	6	19	VII	5	19
VI	7	20	I	6	20
VII	8	21	II	7	21
I	9	22	III	8	22
II	10	23	IV	9	23
III	11	24	V	10	24
IV	12	25	VI	11	25
V	13	26	VII	12	26
VI	14	27	I	13	27
VII	15	28	II	14	28
I	16	29	III	15	29
II	17	30	IV	16	30

CALENDARIUM HISTORICUM ad annum mundi 1656. ante æram Christianam 2291.

Menfis III. Patriarchicus & IV. Ægyptiorum dictus Chojac.			Menfis IV. Patriarchicus & V. Ægyptiorum dictus Tybi.		
Fer.	DiesCa- lendarii Juliani.		Fer.	DiesCa- lendarii Juliani.	
V	17	1	VII	17	1
VI	18	2	I	18	2
VII	19	3	II	19	3
I	20	4	III	20	4
II	21	5	IV	21	5
III	22	6	V	22	6
IV	23	7	VI	23	7
V	24	8	VII	24	8
VI	25	9	I	25	9
VII	26	10	II	26	10
I	27	11	III	27	11
II	28	12	IV	28	12
III	29	13	V	29	13
IV	30	14	VI	30	14
V	1. Jul.	15	VII	31	15
VI	2	16	I	1. Aug.	16
VII	3	17. Initium secundi mensis Diluvii.	II	2	17. Initium tertii mensis diluvii.
I	4	18	III	3	18
II	5	19	IV	4	19
III	6	20	V	5	20
IV	7	21	VI	6	21
V	8	22	VII	7	22
VI	9	23	I	8	23
VII	10	24	II	9	24
I	11	25	III	10	25
II	12	26. Finis pluviae, & initium dierum summæ ela-	IV	11	26
III	13	27 tionis aquarum,	V	12	27
IV	14	28	VI	13	28
V	15	29	VII	14	29
VI	16	30	I	15	30

CALENDARIUM HISTORICUM

ad annum mundi 1656. ante æram
Christianam 2291.

Fer.	DiesCa- lendarii Juliani.	Mensis V. Patriarchicus, & VI. Ægyptiorum dictus Mechir.	Fer.	DiesCa- lendarii Juliani.	Mensis VI. Patriarchicus, & VII. Ægyptiorum dictus Phamenoth.
II	16	1	IV	15	1
III	17	2	V	16	2
IV	18	3	VI	17	3
V	19	4	VII	18	4
VI	20	5	I	19	5
VII	21	6	II	20	6
I	22	7	III	21	7
II	23	8	IV	22	8
III	24	9	V	23	9
IV	25	10	VI	24	10
V	26	11	VII	25	11
VI	27	12	I	26	12
VII	28	13	II	27	13
I	29	14	III	28	14
II	30	15	IV	29	15
III	31	16	V	30	16
IV	1. Sept.	17. Initium quarti mensis diluvii.	VI	1. Oct.	17. Initium quinti mensis diluvii.
V	2	18	VII	2	18
VI	3	19	I	3	19
VII	4	20	II	4	20
I	5	21	III	5	21
II	6	22	IV	6	22
III	7	23	V	7	23
IV	8	24	VI	8	24
V	9	25	VII	9	25
VI	10	26	I	10	26
VII	11	27	II	11	27
I	12	28	III	12	28
II	13	29	IV	13	29
III	14	30	V	14	30

CALENDARIUM HISTORICUM

ad annum mundi 1656. ante æram
Christianam 2291.

Fer.	Dies Ca- lendarii Juliani.	Mensis VII. Patriarchicus & VIII. Ægyptiorum dictus Pharmuthi.	Fer.	Dies Ca- lendarii Juliani.	Mensis VIII. Patriarchicus & IX. Ægyptiorum dictus Pachon.
VI	15	1	I	14	1
VII	16	2	II	15	2
I	17	3	III	16	3
II	18	4	IV	17	4
III	19	5	V	18	5
IV	20	6	VI	19	6
V	21	7	VII	20	7
VI	22	8	I	21	8
VII	23	9	II	22	9
I	24	10	III	23	10
II	25	11	IV	24	11
III	26	12	V	25	12
IV	27	13	VI	26	13
V	28	14	VII	27	14
VI	29	15	I	28	15
VII	30	16	II	29	16
I	31	17. Initium sexti mensis	III	30	17. Initium septimi mensis
II	1. Nov.	18 Diluvii.	IV	1. Dec.	18 diluvii.
III	2	19	V	2	19
IV	3	20	VI	3	20
V	4	21	VII	4	21
VI	5	22	I	5	22
VII	6	23	II	6	23
I	7	24	III	7	24
II	8	25	IV	8	25. Initium imminutionis
III	9	26	V	9	26 aquarum.
IV	10	27	VI	10	27
V	11	28	VII	11	28
VI	12	29	I	12	29
VII	13	30	II	13	30

CALENDARIUM HISTORICUM

ad annum mundi 1656. ante æram
Christianam 2291. & 2290.

Fer. | DiesCa- | Mensis IX. Patriarchicus,
lendarii | & X. Ægyptiorum
Juliani. | dictus Payni.

III	14	1
IV	15	2
V	16	3
VI	17	4
VII	18	5
I	19	6

Arca requiescit super
montes Armeniaz.

II	20	7
III	21	8
IV	22	9

V	23	10
VI	24	11
VII	25	12

I	26	13
II	27	14
III	28	15

IV	29	16
V	30	17.
VI	31	18

Initium octavi mensis
diluvii.

VII	1. Jan.	19.
I	2	20
II	3	21

Initium anni ante
C.N. 2290.

III	4	22
IV	5	23
V	6	24

VI	7	25
VII	8	26
I	9	27

II	10	28
III	11	29
IV	12	30

Fer. | DiesCa- | Mensis X. Patriarchicus,
lendarii | & XI. Ægyptiorum
Juliani. | dictus Epiphi.

V	13	1
VI	14	2
VII	15	3

I	16	4
II	17	5
III	18	6

IV	19	7
V	20	8
VI	21	9

VII	22	10
I	23	11
II	24	12

III	25	13
IV	26	14
V	27	15

VI	28	16
VII	29	17.
I	30	18

Initium noni mensis
diluvii.

II	31	19
III	1. Febr.	20
IV	2	21

V	3	22
VI	4	23
VII	5	24

I	6	25
II	7	26
III	8	27

IV	9	28
V	10	29
VI	11	30

CALENDARIUM HISTORICUM ad annum mundi 1656. ante æram Christianam 2290.

Fer.	DiesCa- lendarii Juliani.	Mensis XI. Patriarchicus, & XII. Ægyptiorum dictus Mefori.	Fer.	DiesCa- lendarii Juliani.	Mensis XII. Pa- triarchicus.	DiesCa- lendarii Ægypt
VII	12	1	II	14	1	1. Epago-
I	13	2	III	15	2	2 menz.
II	14	3	IV	16	3	3
III	15	4	V	17	4	4
IV	16	5	VI	18	5	5
V	17	6	VII	19	6	1. Thoth.
VI	18	7	I	20	7	2
VII	19	8	II	21	8	3
I	20	9	III	22	9	4
II	21	10	IV	23	10	5
III	22	11	V	24	11	6
IV	23	12	VI	25	12	7
V	24	13	VII	26	13	8
VI	25	14	I	27	14	9
VII	26	15	II	28	15	10
I	27	16	III	29	16	11
II	28	17. Initium decimi mensis	IV	30	17. Initium XI.	12
III	1. Mart.	18. diluvii, & I. arefactio-	V	31	18. mens. diluvii	13
IV	2	19. nis terræ.	VI	1. Apr.	19. & II. arefa-	14
V	3	20	VII	2	20. ctionis terræ.	15
VI	4	21	I	3	21	16
VII	5	22	II	4	22	17
I	6	23	III	5	23	18
II	7	24	IV	6	24	19
III	8	25	V	7	25	20
IV	9	26	VI	8	26. Emissio	21
V	10	27	VII	9	27. Corvi.	22
VI	11	28	I	10	28	23
VII	12	29	II	11	29. Emissio I.	24
I	13	30	III	12	30. Columbæ.	25

CALENDARIUM

Historicum ad an.
mundi 1656. ante
æram Christia-
nam 2290.

§. IV.

*De modo investigandi
dies anni vagi Ægy-
ptiorum in diebus
anni Romanorum
Juliani ante &
post Christum
natum.*

Fer.	DiesCa- lendarii Juliani.	Epagomenæ an- ni Patriarchici intercalaris.	DiesCa- lendarii Ægypt
IV	13	1	26
V	14	2	27
VI	15	3	28
VII	16	4	29
I	17	5	30
II	18	6	1. Paoph.
III	19	1. Initium anni	2
IV	20	2. Noe 601. &	3
V	21	3. Em. II. Col.	4
VI	22	4	5
VII	23	5	6
I	24	6	7
II	25	7	8
III	26	8. Emissio III.	9
IV	27	9. Columbæ.	10
V	28	10	11
VI	29	11	12
VII	30	12	13
I	1. Mai.	13	14
II	2	14	15
III	3	15	16
IV	4	16	17
V	5	17	18
VI	6	18	19
VII	7	19	20
I	8	20	21
II	9	21	22
III	10	22	23
IV	11	23	24
V	12	24	25

37. **N**on parum impedita est
apud chronologos astro-
nomosque methodus in-
vestigandi dies anni va-
gi Ægyptiorum in diebus anni Roma-
norum Juliani. Difficultatem omnem
tollit calendarium Ægyptio-Romanum
quod hic construo. Menses ejus descri-
buntur cum epactis solaribus dierum
XXX. quia menses Ægyptiorum sunt
omnes tricenarii. Epactæ illæ solares
sunt in duplici genere: aliæ exarantur
literis Romanis, aliæ notis Sarracenicis
quæ usurpandæ sunt quoties annus Æ-
gyptiorum postulat ut à mense Decem-
bri transeamus ad Januarium pro ob-
tinendâ reliquorum ejus mensium serie.
Singulis diebus, adeoque & singulis epa-
ctis, respondent anni quatuor: quia an-
nus vagus Ægyptiorum idem per annos
quatuor principium obtinet in Calenda-
rio Juliano; donec, bissexto accedente,
in alium ejusdem Calendarii diem de-
scendat. Causâ majoris facilitatis qua-
driennia geminavi pro discrimine anno-
rum qui ante & post Christum natum
numerantur. Cum dies Calendarii Ju-
liani sint trecenti sexaginta quinque, po-
stulant trecenta sexaginta quinque qua-
driennia, quæ summam annorum mille
qua-

quadringentorum & sexaginta conficiunt. Hac expletâ, initium anni vagi Ægyptiorum revertitur ad eundem Calendarii Juliani diem. Quocirca anni in nostro Calendario Ægyptio-Romano notati tam antè quàm post Christum natum non superant numerum 1460.

38. Dies cui illigantur anni unius quadriennii, exhibet toto illo quadriennio initium anni vagi Ægyptiorum. Epacta Solaris Romana respondens huic diei est character neomeniæ Thoth, à qua Ægyptii ducunt anni sui exordium. Eadem epacta post triginta dies inchoatensem Paophi, secundum anni Ægyptiaci; & post alios triginta dies inchoatensem Athyr, tertium ejusdem anni: atque ita de cæteris, donec Decembri expleto, si transeundum sit ad Januarium pro reliquis anni vagi mensibus, epacta solaris Romana mutetur in Sarracenicam, ut jam dixi. Sic in exemplum annus ante Christum natum 831. qui, additis annis 1460. æquè inservit pro anno ante Christum natum 2291. quo diluvium contigit. Annus ille 831. est è regione diei deciminoni mensis Martii: quia dies decimusnonus hujus mensis aperuit annum Ægyptiacum anno ante æram Christianam 831. & 2291. Epacta Solaris Romana XIII. respondet huic diei, ideoque est character neomeniæ Thoth, exhibetque neomeniam Paophi die 18. mensis Aprilis, neomeniam Athyr die 18. mensis Maii, neomeniam Chojac die 17. mensis Junii, neomeniam Tybi die 17. mensis Julii, neomeniam Mechir die 16. mensis Augusti, neomeniam Phamenoth die 15. mensis Septembris, neomeniam Pharmuthi die 15. mensis Octobris, neomeniam Pachon die 14. mensis Novembris, neomeniam Payni die 14. mensis Decembris; à quo transeundo ad Januarium, usurpatur epacta solaris Sarracénica 13. quæ dat neomeniam Epiphi ad diem 13. mensis Januarii, neomeniam Mefori ad diem 12. mensis Februarii, & initium Epagomenarum ad diem 14. mensis Martii, ut dies 19. ejusdem mensis rursus aperiat annum Ægyptiacum anno ante Christum natum 830. & 2290.

39. Alterum exemplum sit annus ante eandem æram 1025. quo annus Ægyptiacus cœpit sexta die mensis Maii. Epacta solaris Romana XXV. congruens huic diei est character neomeniæ Thoth; tum aperitensem Paophi die 5. Junii,ensem Athyr die 5. Julii,ensem Chojac die 4. Augusti, &c. Additis annis 1460. pervenies ad annum ante Christum natum 2486. cui congruit eadem Calendarii Ægyptio-Romani ratio. Rursum additis aliis annis 1460. habebis annum ante eandem æram 3945. qui hanc quoque mensium Ægyptiacorum cum Romanis connexionem postulat. Annus ille est valdè insignis, ut mox videbimus. Numerus annorum à creatione mundi ad diluvium est mille sexcentorum quinquaginta sex. Proclive fuit Ægyptiis supputare hos annos more suo vago. Juxta hunc morem anni mille sexcenti quinquaginta sex numerati ante diem decimamseptimam mensis Athyr qua diluvium contigit anno ante Christum natum 2291. colliguntur à die decimaseptima mensis Athyr incidente in duodecimum Calendas Augustas, sive diem vigesimam primam mensis Julii, anno ante eandem æram 3945. quia mensis Athyr cœpit hoc anno die quintâ mensis Julii. Ut ergo Ægyptii collegissent à creatione mundi ad diluvium annos mille sexcentos quinquaginta sex Ægyptiacos, debuissent referre natalem mundi ad duodecimum Calendas Augustas. Atqui Ægyptiorum Sacerdotes natalem mundi judicarunt inter tertium-decimum Calendas Augustas & undecimum. teste Solino cap. XXXII. editionis Salmasianæ.

40. Tertium exemplum. Anno ante Christum natum 2411. respondet character anni 951. qui totis 1460. annis est inferior. Epacta Solaris Romana XIII. conveniens huic anno è regione diei decimi-octavi mensis Aprilis, à quo incipiebat annus Patriarchicus usurpatus ante diluvium, indicio est annum vagum Ægyptiorum

rum & annum Patriarchicum idem principium tunc obtinuisse. Annus ante Christum natum 2411. est ante diluvium centesimus atque vigesimus, quo Deus dixit de homine aquis diluvii perituro: *eruntque dies illius centum viginti annorum*. Gen. VI. 3. Insignes sunt columnæ quibus filii Seth moniti de futuro diluvio sua inventa inscripserunt, teste Josepho lib. 1. Antiq. Judaic. cap. 3. *Sideralem scientiam ac celestium rerum cognitionem excogitaverunt*, inquit idem Auctor, *Ægyptii qui statuunt periodos & annorum myriades secundum astronomiam suam*, ut scribit Africanus apud Georgium Syncellum pag. 17. *Sothiacam* vocarunt illam periodum quâ annus eorum vagus ad idem revolvitur principium post annos 1460. solares, quos Julianos nuncupamus. Inde enim τὴν Σωθιακὴν περίου Sothiacæ periodi mentionem facit S. Clemens Alexandrinus lib. 1. Stomat. pag. 335. Sothis Ægyptiorum, apud Vettium Valentem MS, ex libris Petosiris vocatur Seth, ut docet Marshamus circa initium Canonis Chronici. Ergo periodus Sothiaca erat periodus Sethi vel Sethitarum, qui eam, ut par erat, inchoarunt à primo die anni Patriarchici, ubi primum eis innotuit futura per diluvium clades, nempe anno ante diluvium centesimo atque vigesimo.

41. Quantum exemplum. Annus post Christum natum 238. competens in ante diem VII. Kalendas Julias, seu in diem vigesimum quintum mensis Junii, argumento est initium mensis Thoth, atque adeò initium anni vagi Ægyptiorum, tunc incidisse in hunc diem: rectè sanè; nam annus post Christum natum 238. notatus in fastis Pio vel Ulpio & Pontiano Coss. is fuit, quo Censorinus scribens libellum de die Natali, ait de annis Nabonassari cap. 8. editionis Aldinæ: *Sed horum initia semper à die prima mensis ejus sumitur, cui apud Ægyptios nomen est Θωθ; quique hoc anno fuit ante diem VII. Kalendas Julias, cum abhinc annos centum Pio & Bruttio Prasente Coss. sive anno æræ Christianæ 139. iidem dies fuerint ante diem XII. (lege XIII.) Kalendas Augusti: hoc est die 20. mensis Julii, cui Calendarium Ægyptio Romanum illigat præfatum annum Christi 139. Quòd vetus illa scribendi formula, Ante diem VII. Kalendas Julias, & Ante diem XIII. Kalendas Augusti, idem sit ac VII. Kalendas Julias, & XIII. Kalendas Augusti, adeoque designet diem 25. mensis Junii pro initio mensis Thoth anni æræ Christianæ 238. diem verò 20. mensis Julii pro initio Thoth anni ejusdem æræ 139. solidissimè docuit contra Ricciolium Em. Cardinalis Norisius in Cenotaphiis Pisanis, Dissert. 2. cap. XVII.*

42. Nota epactam congruentem anno vago concurrenti cum anno bissextili augendam esse unitate post bissextum. Sic epacta Solaris Romana I. quæ anno ante Christum natum 637. exhibet initium anni vagi ad diem 30. mensis Januarii, transit post bissextum in epactam II. ut inchoet secundum mensem vagum pridie Calendas Martii, tertium III. Calendas Aprilis, quartum IIII. Calendas Maii, &c.

CALENDARIUM

ÆGYPTIO-ROMANUM.

Anni ante Christum
natum.

JANUARIUS.

Anni post Christum
natum.

Bifs. I

Epactæ Solar. Dies mensis.

Bifs. I

521	522	523	524	XXX	25	Kal.	1	940	939	938	937
525	526	527	528	XXIX	24	IV	2	936	935	934	933
529	530	531	532	XXVIII	23	III	3	932	931	930	929
533	534	535	536	XXVII	22	Prid.	4	928	927	926	925
537	538	539	540	XXVI	21	Non.	5	924	923	922	921
541	542	543	544	XXV	20	VIII	6	920	919	918	917
545	546	547	548	XXIV	19	VII	7	916	915	914	913
549	550	551	552	XXIII	18	VI	8	912	911	910	909
553	554	555	556	XXII	17	V	9	908	907	906	905
557	558	559	560	XXI	16	IV	10	904	903	902	901
561	562	563	564	XX	15	III	11	900	899	898	897
565	566	567	568	XIX	14	Prid.	12	896	895	894	893
569	570	571	572	XVIII	13	Idib.	13	892	891	890	889
573	574	575	576	XVII	12	XIX	14	888	887	886	885
577	578	579	580	XVI	11	XVIII	15	884	883	882	881
581	582	583	584	XV	10	XVII	16	880	879	878	877
585	586	587	588	XIV	9	XVI	17	876	875	874	873
589	590	591	592	XIII	8	XV	18	872	871	870	869
593	594	595	596	XII	7	XIV	19	868	867	866	865
597	598	599	600	XI	6	XIII	20	864	863	862	861
601	602	603	604	X	5	XII	21	860	859	858	857
605	606	607	608	X	4	XI	22	856	855	854	853
609	610	611	612	VIII	3	X	23	852	851	850	849
613	614	615	616	VII	2	IX	24	848	847	846	845
617	618	619	620	VI	1	VIII	25	844	843	842	841
621	622	623	624	V	30	VII	26	840	839	838	837
625	626	627	628	IV	29	VI	27	836	835	834	833
629	630	631	632	III	28	V	28	832	831	830	829
633	634	635	636	II	27	IV	29	828	827	826	825
637	638	639	640	I	26	III	30	824	823	822	821
641	642	643	644	XXX	25	Prid.	31	820	819	818	817

CALENDARIUM

ÆGYPTIO-ROMANUM.

Anni ante Christum natum. FEBRUARIUS Anni post Christum natum.

Bis. 1				Epactæ Solar.	Dies mensis.	Bis. 1			
645	646	647	648	XXIX	24	Kal.	1	816	815
649	650	651	652	XXVIII	23	IV	2	812	811
653	654	655	656	XXVII	22	III	3	808	807
657	658	659	660	XXVI	21	Prid.	4	804	803
661	662	663	664	XXV	20	Non.	5	800	799
665	666	667	668	XXIV	19	VIII	6	796	795
669	670	671	672	XXIII	18	VII	7	792	791
673	674	675	676	XXII	17	VI	8	788	787
677	678	679	680	XXI	16	V	9	784	783
681	682	683	684	XX	15	IV	10	780	779
685	686	687	688	XIX	14	III	11	776	775
689	690	691	692	XVIII	13	Prid.	12	772	771
693	694	695	696	XVII	12	Idib.	13	768	767
697	698	699	700	XVI	11	XVI	14	764	763
701	702	703	704	XV	10	XV	15	760	759
705	706	707	708	XIV	9	XIV	16	756	755
709	710	711	712	XIII	8	XIII	17	752	751
713	714	715	716	XII	7	XII	18	748	747
717	718	719	720	XI	6	XI	19	744	743
721	722	723	724	X	5	X	20	740	739
725	726	727	728	IX	4	IX	21	736	735
729	730	731	732	VIII	3	VIII	22	732	731
733	734	735	736	VII	2	VII	23	728	727
737	738	739	740	Bis. VII	1	VI. prior.	24	724	723
741	742	743	744	VI	30	VI. post.	24	719	718
745	746	747	748	V	29	V	25	715	714
749	750	751	752	IV	28	IV	26	711	710
753	754	755	756	III	27	III	27	707	706
757	758	759	760	II	26	Prid.	28	703	702
761	762	763	764	I	25			699	698
765	766	767	768		24			695	694
769	770	771	772		23			691	690
773	774	775	776		22			687	686
777	778	779	780		21			683	682
781	782	783	784		20			679	678
785	786	787	788		19			675	674
789	790	791	792		18			671	670
793	794	795	796		17			667	666
797	798	799	800		16			663	662
801	802	803	804		15			659	658
805	806	807	808		14			655	654
809	810	811	812		13			651	650
813	814	815	816		12			647	646

CALENDARIUM

ÆGYPTIO-ROMANUM.

Anni ante Christum natum.				MARTIUS.				Anni post Christum natum.			
1 Bifs.				Epactæ Solar. Dies mensis.				1 Bifs.			
758	759	760	761	1	26	Kal.	1	7031	702	7011	700
762	763	764	765	XXX	25	VI	2	699	698	697	696
766	767	768	769	XXIX	24	V	3	695	694	693	692
770	771	772	773	XXVIII	23	IV	4	691	690	689	688
774	775	776	777	XXVII	22	III	5	687	686	685	684
778	779	780	781	XXVI	21	Prid.	6	683	682	681	680
782	783	784	785	XXV	20	Non.	7	679	678	677	676
786	787	788	789	XXIV	19	VIII	8	675	674	673	672
790	791	792	793	XXIII	18	VII	9	671	670	669	668
794	795	796	797	XXII	17	VI	10	667	666	665	664
798	799	800	801	XXI	16	V	11	663	662	661	660
802	803	804	805	XX	15	IV	12	659	658	657	656
806	807	808	809	XIX	14	III	13	655	654	653	652
810	811	812	813	XVIII	13	Prid.	14	651	650	649	648
814	815	816	817	XVII	12	Idib.	15	647	646	645	644
818	819	820	821	XVI	11	XVII	16	643	642	641	640
822	823	824	825	XV	10	XVI	17	639	638	637	636
826	827	828	829	XIV	9	XV	18	635	634	633	632
830	831	832	833	XIII	8	XIV	19	631	630	629	628
834	835	836	837	XII	7	XIII	20	627	626	625	624
838	839	840	841	XI	6	XII	21	623	622	621	620
842	843	844	845	X	5	XI	22	619	618	617	616
846	847	848	849	IX	4	X	23	615	614	613	612
850	851	852	853	VIII	3	IX	24	611	610	609	608
854	855	856	857	VII	2	VIII	25	607	606	605	604
858	859	860	861	VI	1	VII	26	603	602	601	600
862	863	864	865	V	30	VI	27	599	598	597	596
866	867	868	869	IV	29	V	28	595	594	593	592
870	871	872	873	III	28	IV	29	591	590	589	588
874	875	876	877	II	27	III	30	587	586	585	584
878	879	880	881	I	26	Prid.	31	583	582	581	580

CALENDARIUM

ÆGYPTIO-ROMANUM.

Anni ante Christum
natum.

APRILIS.

Anni post Christum
natum.

I Bifs.

Epactæ Solar. Dies mensis.

I Bifs.

882	833	884	885	XXX	25	Kal.	1	5791	578	577	576
886	867	888	889	XXIX	24	IV	2	575	574	573	572
890	891	892	893	XXVIII	23	III	3	571	570	569	568
894	895	896	897	XXVII	22	Prid.	4	567	566	565	564
898	899	900	901	XXVI	21	Non.	5	563	562	561	560
902	903	904	905	XXV	20	VIII	6	559	558	557	556
906	907	908	909	XXIV	19	VII	7	555	554	553	552
910	911	912	913	XXIII	18	VI	8	551	550	549	548
914	915	916	917	XXII	17	V	9	547	546	545	544
918	919	920	921	XXI	16	IV	10	543	542	541	540
922	923	924	925	XX	15	III	11	539	538	537	536
926	927	928	929	XIX	14	Prid.	12	535	534	533	532
930	931	932	933	XVIII	13	Idib.	13	531	530	529	528
934	935	936	937	XVII	12	XVIII	14	527	526	525	524
938	939	940	941	XVI	11	XVII	15	523	522	521	520
942	943	944	945	XV	10	XVI	16	519	518	517	516
946	947	948	949	XIV	9	XV	17	515	514	513	512
950	951	952	953	XIII	8	XIV	18	511	510	509	508
954	955	956	957	XII	7	XIII	19	507	506	505	504
958	959	960	961	XI	6	XII	20	503	502	501	500
962	963	964	965	X	5	XI	21	499	498	497	496
966	967	968	969	IX	4	X	22	495	494	493	492
970	971	972	973	VIII	3	IX	23	491	490	489	488
974	975	976	977	VII	2	VIII	24	487	486	485	484
978	979	980	981	VI	1	VII	25	483	482	481	480
982	983	984	985	V	30	VI	26	479	478	477	476
986	987	988	989	IV	29	V	27	475	474	473	472
990	991	992	993	III	28	IV	28	471	470	469	468
994	995	996	997	II	27	III	29	467	466	465	464
998	999	1000	1001	I	26	Prid.	30	463	462	461	460

CALENDARIUM

ÆGYPTIO-ROMANUM.

Anni ante Christum natum.				M A J U S.				Anni post Christum natum.			
I Bifs.				Epactæ Solar. Dies mensis.				I Bifs.			
1002	1003	1004	1005	XXX	25	Kal.	1	459	458	457	456
1006	1007	1008	1009	XXIX	24	VI	2	455	454	453	452
1010	1011	1012	1013	XXVIII	23	V	3	451	450	449	448
1014	1015	1016	1017	XXVII	22	IV	4	447	446	445	444
1018	1019	1020	1021	XXVI	21	III	5	443	442	441	440
1022	1023	1024	1025	XXV	20	Prid.	6	439	438	437	436
1026	1027	1028	1029	XXIV	19	Non.	7	435	434	433	432
1030	1031	1032	1033	XXIII	18	VIII	8	431	430	429	428
1034	1035	1036	1037	XXII	17	VII	9	427	426	425	424
1038	1039	1040	1041	XXI	16	VI	10	423	422	421	420
1042	1043	1044	1045	XX	15	V	11	419	418	417	416
1046	1047	1048	1049	XIX	14	IV	12	415	414	413	412
1050	1051	1052	1053	XVIII	13	III	13	411	410	409	408
1054	1055	1056	1057	XVII	12	Prid.	14	407	406	405	404
1058	1059	1060	1061	XVI	11	Idib.	15	403	402	401	400
1062	1063	1064	1065	XV	10	XVII	16	399	398	397	396
1066	1067	1068	1069	XIV	9	XVI	17	395	394	393	392
1070	1071	1072	1073	XIII	8	XV	18	391	390	389	388
1074	1075	1076	1077	XII	7	XIV	19	387	386	385	384
1078	1079	1080	1081	XI	6	XIII	20	383	382	381	380
1082	1083	1084	1085	X	5	XII	21	379	378	377	376
1086	1087	1088	1089	IX	4	XI	22	375	374	373	372
1090	1091	1092	1093	VIII	3	X	23	371	370	369	368
1094	1095	1096	1097	VII	2	IX	24	367	366	365	364
1098	1099	1100	1101	VI	1	VIII	25	363	362	361	360
1102	1103	1104	1105	V	30	VII	26	359	358	357	356
1106	1107	1108	1109	IV	29	VI	27	355	354	353	352
1110	1111	1112	1113	III	28	V	28	351	350	349	348
1114	1115	1116	1117	II	27	IV	29	347	346	345	344
1118	1119	1120	1121	I	26	III	30	343	342	341	340
1122	1123	1124	1125	XXX	25	Prid.	31	339	338	337	336

CALENDARIUM

ÆGYPTIO-ROMANUM.

Anni ante Christum
natum.

J U N I U S.

Anni post Christum
natum.

I Bifs.

Epactæ Solar.

Dies mensis.

I Bifs.

1126	1127	1128	1129	XXIX	24	Kal.	1	335	334	333	332
1130	1131	1132	1133	XXVIII	23	IV	2	331	330	329	328
1134	1135	1136	1137	XXVII	22	III	3	327	326	325	324
1138	1139	1140	1141	XXVI	21	Prid.	4	323	322	321	320
1142	1143	1144	1145	XXV	20	Non.	5	319	318	317	316
1146	1147	1148	1149	XXIV	19	VIII	6	315	314	313	312
1150	1151	1152	1153	XXIII	18	VII	7	311	310	309	308
1154	1155	1156	1157	XXII	17	VI	8	307	306	305	304
1158	1159	1160	1161	XXI	16	V	9	303	302	301	300
1162	1163	1164	1165	XX	15	IV	10	299	298	297	296
1166	1167	1168	1169	XIX	14	III	11	295	294	293	292
1170	1171	1172	1173	XVIII	13	Prid.	12	291	290	289	288
1174	1175	1176	1177	XVII	12	Idib.	13	287	286	285	284
1178	1179	1180	1181	XVI	11	XVIII	14	283	282	281	280
1182	1183	1184	1185	XV	10	XVII	15	279	278	277	276
1186	1187	1188	1189	XIV	9	XVI	16	275	274	273	272
1190	1191	1192	1193	XIII	8	XV	17	271	270	269	268
1194	1195	1196	1197	XII	7	XIV	18	267	266	265	264
1198	1199	1200	1201	XI	6	XIII	19	263	262	261	260
1202	1203	1204	1205	X	5	XII	20	259	258	257	256
1206	1207	1208	1209	IX	4	XI	21	255	254	253	252
1210	1211	1212	1213	VIII	3	X	22	251	250	249	248
1214	1215	1216	1217	VII	2	IX	23	247	246	245	244
1218	1219	1220	1221	VI	1	VIII	24	243	242	241	240
1222	1223	1224	1225	V	30	VII	25	239	238	237	236
1226	1227	1228	1229	IV	29	VI	26	235	234	233	232
1230	1231	1232	1233	III	28	V	27	231	230	229	228
1234	1235	1236	1237	II	27	IV	28	227	226	225	224
1238	1239	1240	1241	I	26	III	29	223	222	221	220
1242	1243	1244	1245	XXX	25	Prid.	30	219	218	217	216

CALENDARIUM

ÆGYPTIO-ROMANUM.

Anni ante Christum natum.				JULIUS.				Anni post Christum natum.			
I Bifs.				Epactæ Solar. Dies mensis.				I Bifs.			
1246	1247	1248	1249	XXIX	24	Kal.	1	215	214	213	212
1250	1251	1252	1253	XXVIII	23	VI	2	211	210	209	208
1254	1255	1256	1257	XXVII	22	V	3	207	206	205	204
1258	1259	1260	1261	XXVI	21	IV	4	203	202	201	200
1262	1263	1264	1265	XXV	20	III	5	199	198	197	196
1266	1267	1268	1269	XXIV	19	Prid.	6	195	194	193	192
1270	1271	1272	1273	XXIII	18	Non.	7	191	190	189	188
1274	1275	1276	1277	XXII	17	VIII	8	187	186	185	184
1278	1279	1280	1281	XXI	16	VII	9	183	182	181	180
1282	1283	1284	1285	XX	15	VI	10	179	178	177	176
1286	1287	1288	1289	XIX	14	V	11	175	174	173	172
1290	1291	1292	1293	XVIII	13	IV	12	171	170	169	168
1294	1295	1296	1297	XVII	12	III	13	167	166	165	164
1298	1299	1300	1301	XVI	11	Prid.	14	163	162	161	160
1302	1303	1304	1305	XV	10	Idib.	15	159	158	157	156
1306	1307	1308	1309	XIV	9	XVII	16	155	154	153	152
1310	1311	1312	1313	XIII	8	XVI	17	151	150	149	148
1314	1315	1316	1317	XII	7	XV	18	147	146	145	144
1318	1319	1320	1321	XI	6	XIV	19	143	142	141	140
1322	1323	1324	1325	X	5	XIII	20	139	138	137	136
1326	1327	1328	1329	IX	4	XII	21	135	134	133	132
1330	1331	1332	1333	VIII	3	XI	22	131	130	129	128
1334	1335	1336	1337	VII	2	X	23	127	126	125	124
1338	1339	1340	1341	VI	1	IX	24	123	122	121	120
1342	1343	1344	1345	V	30	VIII	25	119	118	117	116
1346	1347	1348	1349	IV	29	VII	26	115	114	113	112
1350	1351	1352	1353	III	28	VI	27	111	110	109	108
1354	1355	1356	1357	II	27	V	28	107	106	105	104
1358	1359	1360	1361	I	26	IV	29	103	102	101	100
1362	1363	1364	1365	XXX	25	III	30	99	98	97	96
1366	1367	1368	1369	XXIX	24	Prid.	31	95	94	93	92

CALENDARIUM

ÆGYPTIO-ROMANUM.

Anni ante Christum natum.				AUGUSTUS.				Anni post Christum natum.			
1 Bifs.				Epactæ Solar. Dies mensis.				1 Bifs.			
1370	1371	1372	1373	XXVIII	23	Kal.	1	91	90	89	88
1374	1375	1376	1377	XXVII	22	IV	2	87	86	85	84
1378	1379	1380	1381	XXVI	21	III	3	83	82	81	80
1382	1383	1384	1385	XXV	20	Prid.	4	79	78	77	76
1386	1387	1388	1389	XXIV	19	Non.	5	75	74	73	72
1390	1391	1392	1393	XXIII	18	VIII	6	71	70	69	68
1394	1395	1396	1397	XXII	17	VII	7	67	66	65	64
1398	1399	1400	1401	XXI	16	VI	8	63	62	61	60
1402	1403	1404	1405	XX	15	V	9	59	58	57	56
1406	1407	1408	1409	XIX	14	IV	10	55	54	53	52
1410	1411	1412	1413	XVIII	13	III	11	51	50	49	48
1414	1415	1416	1417	XVII	12	Prid.	12	47	46	45	44
1418	1419	1420	1421	XVI	11	Idib.	13	43	42	41	40
1422	1423	1424	1425	XV	10	XIX	14	39	38	37	36
1426	1427	1428	1429	XIV	9	XVIII	15	35	34	33	32
1430	1431	1432	1433	XIII	8	XVII	16	31	30	29	28
1434	1435	1436	1437	XII	7	XVI	17	27	26	25	24
1438	1439	1440	1441	XI	6	XV	18	23	22	21	20
1442	1443	1444	1445	X	5	XIV	19	19	18	17	16
1446	1447	1448	1449	IX	4	XIII	20	15	14	13	12
1450	1451	1452	1453	VIII	3	XII	21	11	10	9	8
1454	1455	1456	1457	VII	2	XI	22	7	6	5	4
1458	1459	1460	1	VI	1	X	23	3	2	1	1460
2	3	4	5	V	30	IX	24	1459	1458	1457	1456
6	7	8	9	IV	29	VIII	25	1455	1454	1453	1452
10	11	12	13	III	28	VII	26	1451	1450	1449	1448
14	15	16	17	II	27	VI	27	1447	1446	1445	1444
18	19	20	21	I	26	V	28	1443	1442	1441	1440
22	23	24	25	XXX	25	IV	29	1439	1438	1437	1436
26	27	28	29	XXIX	24	III	30	1435	1434	1433	1432
30	31	32	33	XXVIII	23	Prid.	31	1431	1430	1429	1428

CALENDARIUM

ÆGYPTIO-ROMANUM.

Anni ante Christum natum.				S E P T E M B E R				Anni post Christum natum.			
1 Bifs.				Epactę Solar. Dies mensis.				1 Bifs.			
34	35	36	37	XXVII	22	Kal.	1	1427	1426	1425	1424
38	39	40	41	XXVI	21	IV	2	1423	1422	1421	1420
42	43	44	45	XXV	20	III	3	1419	1418	1417	1416
46	47	48	49	XXIV	19	Prid.	4	1415	1414	1413	1412
50	51	52	53	XXIII	18	Non.	5	1411	1410	1409	1408
54	55	56	57	XXII	17	VIII	6	1407	1406	1405	1404
58	59	60	61	XXI	16	VII	7	1403	1402	1401	1400
62	63	64	65	XX	15	VI	8	1399	1398	1397	1396
66	67	68	69	XIX	14	V	9	1395	1394	1393	1392
70	71	72	73	XVIII	13	IV	10	1391	1390	1389	1388
74	75	76	77	XVII	12	III	11	1387	1386	1385	1384
78	79	80	81	XVI	11	Prid.	12	1383	1382	1381	1380
82	83	84	85	XV	10	Idib.	13	1379	1378	1377	1376
86	87	88	89	XIV	9	XVIII	14	1375	1374	1373	1372
90	91	92	93	XIII	8	XVII	15	1371	1370	1369	1368
94	95	96	97	XII	7	XVI	16	1367	1366	1365	1364
98	99	100	101	XI	6	XV	17	1363	1362	1361	1360
102	103	104	105	X	5	XIV	18	1359	1358	1357	1356
106	107	108	109	IX	4	XIII	19	1355	1354	1353	1352
110	111	112	113	VIII	3	XII	20	1351	1350	1349	1348
114	115	116	117	VII	2	XI	21	1347	1346	1345	1344
118	119	120	121	VI	1	X	22	1343	1342	1341	1340
122	123	124	125	V	30	IX	23	1339	1338	1337	1336
126	127	128	129	IV	29	VIII	24	1335	1334	1333	1332
130	131	132	133	III	28	VII	25	1331	1330	1329	1328
134	135	136	137	II	27	VI	26	1327	1326	1325	1324
138	139	140	141	I	26	V	27	1323	1322	1321	1320
142	143	144	145	XXX	25	IV	28	1319	1318	1317	1316
146	147	148	149	XXIX	24	III	29	1315	1314	1313	1312
150	151	152	153	XXVIII	23	Prid.	30	1311	1310	1309	1308

CALENDARIUM

ÆGYPTIO-ROMANUM.

Anni ante Christum
natum.

OCTOBER.

Anni post Christum
natum.

1 Bifs.

Epactę Solar.

Dies mensis.

1 Bifs.

154	155	156	157	XXVII	22	Kal.	1	1307	1306	1305	1304
158	159	160	161	XXVI	21	VI	2	1303	1302	1301	1300
162	163	164	165	XXV	20	V	3	1299	1298	1297	1296
166	167	168	169	XXIV	19	IV	4	1295	1294	1293	1292
170	171	172	173	XXIII	18	III	5	1291	1290	1289	1288
174	175	176	177	XXII	17	Prid.	6	1287	1286	1285	1284
178	179	180	181	XI	16	Non.	7	1283	1282	1281	1280
182	183	184	185	XX	15	VIII	8	1279	1278	1277	1276
186	187	188	189	XIX	14	VII	9	1275	1274	1273	1272
190	191	192	193	XVIII	13	VI	10	1271	1270	1269	1268
194	195	196	197	XVII	12	V	11	1267	1266	1265	1264
198	199	200	201	XVI	11	IV	12	1263	1262	1261	1260
202	203	204	205	XV	10	III	13	1259	1258	1257	1256
206	207	208	209	XIV	9	Prid.	14	1255	1254	1253	1252
210	211	212	213	XIII	8	Idib.	15	1251	1250	1249	1248
214	215	216	217	XII	7	XVII	16	1247	1246	1245	1244
218	219	220	221	XI	6	XVI	17	1243	1242	1241	1240
222	223	224	225	X	5	XV	18	1239	1238	1237	1236
226	227	228	229	IX	4	XIV	19	1235	1234	1233	1232
230	231	232	233	VIII	3	XIII	20	1231	1230	1229	1228
234	235	236	237	VII	2	XII	21	1227	1226	1225	1224
238	239	240	241	VI	1	XI	22	1223	1222	1221	1220
242	243	244	245	V	30	X	23	1219	1218	1217	1216
246	247	248	249	IV	29	IX	24	1215	1214	1213	1212
250	251	252	253	III	28	VIII	25	1211	1210	1209	1208
254	255	256	257	II	27	VII	26	1207	1206	1205	1204
258	259	260	261	I	26	VI	27	1203	1202	1201	1200
262	263	264	265	XXX	25	V	28	1199	1198	1197	1196
266	267	268	269	XXIX	24	IV	29	1195	1194	1193	1192
270	271	272	273	XXVIII	23	III	30	1191	1190	1189	1188
274	275	276	277	XXVII	22	Prid.	31	1187	1186	1185	1184

CALENDARIUM

ÆGYPTIO-ROMANUM.

Anni ante Christum natum.				NOVEMBER.				Anni post Christum natum.			
I Bifs.				Epactæ Solar. Dies mensis.				I Bifs.			
278	279	280	281	XXVI	21	Kal.	1	1183	1182	1181	1180
282	283	284	285	XXV	20	IV	2	1179	1178	1177	1176
286	287	288	289	XXIV	19	III	3	1175	1174	1173	1172
290	291	292	293	XXIII	18	Prid.	4	1171	1170	1169	1168
294	295	296	297	XXII	17	Non.	5	1167	1166	1165	1164
298	299	300	301	XXI	16	VIII	6	1163	1162	1161	1160
302	303	304	305	XX	15	VII	7	1159	1158	1157	1156
306	307	308	309	XIX	14	VI	8	1155	1154	1153	1152
310	311	312	313	XVIII	13	V	9	1151	1150	1149	1148
314	315	316	317	XVII	12	IV	10	1147	1146	1145	1144
318	319	320	321	XVI	11	III	11	1143	1142	1141	1140
322	323	324	325	XV	10	Prid.	12	1139	1138	1137	1136
326	327	328	329	XIV	9	Idib.	13	1135	1134	1133	1132
330	331	332	333	XIII	8	XVIII	14	1131	1130	1129	1128
334	335	336	337	XII	7	XVII	15	1127	1126	1125	1124
338	339	340	341	XI	6	XVI	16	1123	1122	1121	1120
342	343	344	345	X	5	XV	17	1119	1118	1117	1116
346	347	348	349	IX	4	XIV	18	1115	1114	1113	1112
350	351	352	353	VIII	3	XIII	19	1111	1110	1109	1108
354	355	356	357	VII	2	XII	20	1107	1106	1105	1104
358	359	360	361	VI	1	XI	21	1103	1102	1101	1100
362	363	364	365	V	30	X	22	1099	1098	1097	1096
366	367	368	369	IV	29	IX	23	1095	1094	1093	1092
370	371	372	373	III	28	VIII	24	1091	1090	1089	1088
374	375	376	377	II	27	VII	25	1087	1086	1085	1084
378	379	380	381	I	26	VI	26	1083	1082	1081	1080
382	383	384	385	XXX	25	V	27	1079	1078	1077	1076
386	387	388	389	XXIX	24	IV	28	1075	1074	1073	1072
390	391	392	393	XXVIII	23	III	29	1071	1070	1069	1068
394	395	396	397	XXVII	22	Prid.	30	1067	1066	1065	1064

CALENDARIUM

ÆGYPTIO-ROMANUM.

Anni ante Christum
natum.

DECEMBER.

Anni post Christu^m
natum.

1 Bifs.

Epactæ Solar.

Dies mensis.

1 Bifs.

398	399	400	401	XXVI	21	Kal.	1	1063	1062	1061	1060
402	403	404	405	XXV	20	IV	2	1059	1058	1057	1056
406	407	408	409	XXIV	19	III	3	1055	1054	1053	1052
410	411	412	413	XXIII	18	Prid.	4	1051	1050	1049	1048
414	415	416	417	XXII	17	Non.	5	1047	1046	1045	1044
418	419	420	421	XI	16	VIII	6	1043	1042	1041	1040
422	423	424	425	XX	15	VII	7	1039	1038	1037	1036
426	427	428	429	XIX	14	VI	8	1035	1034	1033	1032
430	431	432	433	XVIII	13	V	9	1031	1030	1029	1028
434	435	436	437	XVII	12	IV	10	1027	1026	1025	1024
438	439	440	441	XVI	11	III	11	1023	1022	1021	1020
442	443	444	445	XV	10	Prid.	12	1019	1018	1017	1016
446	447	448	449	XIV	9	Idib.	13	1015	1014	1013	1012
450	451	452	453	XIII	8	XIX	1	1011	1010	1009	1008
454	455	456	457	XII	7	XVIII	1	1007	1006	1005	1004
458	459	460	461	XI	6	XVII	16	1003	1002	1001	1000
462	463	464	465	X	5	XVI	17	999	998	997	996
466	467	468	469	IX	4	XV	18	995	994	993	992
470	471	472	473	VIII	3	XIV	19	991	990	989	988
474	475	476	477	VII	2	XIII	20	987	986	985	984
478	479	480	481	VI	1	XII	21	983	982	981	980
482	483	484	485	V	30	XI	22	979	978	977	976
486	487	488	489	IV	29	X	23	975	974	973	972
490	491	492	493	III	28	IX	24	971	970	969	968
494	495	496	497	II	27	VIII	25	967	966	965	964
498	499	500	501	I	26	VII	26	963	962	961	960
502	503	504	505	XXX	25	VI	27	959	958	957	956
506	507	508	509	XXIX	24	V	28	955	954	953	952
510	511	512	513	XXVIII	23	IV	29	951	950	949	948
514	515	516	517	XXVII	22	III	30	947	946	945	944
518	519	520	521	XXVI	21	Prid.	31	943	942	941	940

§. V.

De universalitate diluvii Noetici.

43. **P**Estiferi Præadamitarum systematis auctor Isaacus Peyrerius ausus est negare universalitatem diluvii Noetici. Hoc captus est errore fabulator impiissimus, ut statueret ortas stirpe antiquissimâ varias orbis nationes originem ante Adamum & progressionem tempore diluvii Noetici habuisse. Monumenta temporum, hominum, locorum quæ nobis objecit, alia omni fide sunt majora; alia tamen non omnibus fidem abrogant, cum primis Paulo Pezronio, qui studio veritatis defendendæ vehementissimè incensus laudatè admodum conatus est accommodare ejus generis monumenta ad sacram chronologiam. Sed opus fuit ei rem vocare ad productiores editionis septuagintaviralis calculos. Itaque diluvium universale secundum Pezronium longissimè antegreditur annum ante æram Christianam bis millesimum ducentessimum nonagesimum primum, proinde quasi Hebraica veritas quam retinemus, officiat originibus Gentium postdiluvianis. Pressit argumentum hoc in duobus libris quos edidit Gallicè. In primo qui inscribitur, Antiquitas temporum restituta, conjicitur diluvium universale in annum ante æram Christianam ter millesimum sexcentessimum decimum septimum. In secundo qui est apologema prioris, illigatur anno ante eandem æram ter millesimo septingentesimo decimo sexto. Ut minùs se firmam præstitit adeò fluctuans calculorum subductio, ita prorsus enervanda est characteribus anni diluvii quos jam explicuimus. Anno enim ante æram Christianam ter millesimo septingentesimo decimo sexto, dies decima-septima mensis Athyr Ægyptiorum incurrens in vigesimam-quintam mensis Maii Juliani proleptici non cohæsisset cum decima-quinta mensis Dæsi Chaldæorum, sed potius cum prima: quia novilunium medium commissum est ex tabulis astronomicis eâ nocte quæ clausit diem vigesimam-quartam mensis Maii, & vigesimam quintam aperuit. Anno verò ante eandem æram ter millesimo sexcentesimo decimo-septimo dies decima-septima mensis Athyr competeat in diem trigessimam mensis Aprilis, & lunam vigesimam quæ nec Dæsi mensis erat, sed potius Artemisii, imo Xanthici, si rationem habeamus præcessionis æquinoctiorum. At progrediamur ad ea, quæ primum nos avertunt à Peyreriana fabula de hominibus conditis ante Adamum, certissimòsque reddunt de universalitate diluvii Noetici.

44. Stans divus Paulus in medio Areopagi, Deumque verum quam Athenienses ignorabant, idololatriis illis prædicans occasione aræ dicatæ Ignoto Deo, dixit eis: *Deus qui fecit mundum & omnia quæ in eo sunt . . . fecit ex uno omne genus hominum inhabitare super universam faciem terræ.* Act. XVII. 24. 26. In textu Græco est ἐξ ἑνὸς αἱματος ex uno sanguine. Unus ille sanguis, unus stipes, una caro, unde humanum genus universum propagatum est, signat illum, qui primus formatus est à Deo pater orbis terrarum. Sap. X. nempe Adamum, de quo scribit idem Apostolus: *Factus est primus homo Adam in animam viventem . . . primus homo de terra terrenus.* I. Cor. XV. 45. 47. Nam omnes homines de solo, & ex terra, unde creatus est Adam. Eccli. XXXIII. 10. Formatio Adam de limo terræ describitur in secundo capite libri genesis. Ante eam homo non erat qui operaretur terram, ut dicitur in eodem capite, v. 5. Enucleat ibi divinus Moses

Moses primam hominum originem, quam summam attigerat in primo capite ejusdem libri. Sed & capite tertio, v. 20. nos docet, quod vocavit Adam nomen uxoris suae, Heva: eò quod mater esset cunctorum viventium. Nulli igitur ante Adam homines fuerunt ex sacris paginis: nulli admitti possunt, qui originem non trahant ab uno illo omnium capite & parente. Ipsa quoque mater cunctorum viventium Heva inde orta est, quippe quae formata est ex costâ, quam Deus tulerat de Adam. Gen. II. 22.

45. Tenet fides Catholica Adamum numquam moriturum fuisse, si in innocentia perseverasset: quoniam Deus creavit hominem inextermabilem, & ad imaginem similitudinis suae fecit illum. Invidia autem Diaboli mors intravit in orbem terrarum. Sap. II. 23. Id rursùm infringit hæreticam pravitatem systematis Præadamitarum. Quia, ut ait Apostolus scribens ad Romanos cap. V. v. 12. per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccaverunt: videlicet in Adam; namque in Adam omnes moriuntur. 1. Cor. 15. 22. Hoc fidei nostrae dogma, quo constat omnes ad interitum nasci propter prævaricationem Adæ, & peccatum originis in omnes universim homines ab uno illo capite derivari, elevat & excludit diverticulum Peyrerii de imputatione peccati Adamici, propter quam solam volebat omnes in Adamo peccavisse. Nisi enim peccatum originis quod unusquisque nascendo contrahit, carnali generatione transfunderetur in singulos, inficeretque animam singulorum, non essemus (uti vocamur ab Apostolo Ephes. II. 3.) natura filii iræ, sed solâ imputatione peccati Adami. Nec hominem de immundo conceptum semine dicere debuisset Sanctus Jobus cap. XIV. v. 4. Nec ipse David Psal. L. v. 7. verè dixisset: Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea. Copiosum planè & locupletem hîc haberemus locum dicendi, si Peyrerium urgeremus doctrinis Sanctorum Patrum, & Conciliorum sanctionibus. At ejusmodi argumenta non curabat ille Calvini sequax. Unde biennio post editum execrandum systema, ejuratis Romæ suis hæresibus, confessus est in deprecatione ad Alexandrum VII. Pont. Max. factâ anno Christi 1657. se, dum in stulta de Præadamitis meditatione versaretur, optimè novisse hypothèsim de primis hominibus ante Adamum conditis, diversam penitus abiisse ab opinione SS. Patrum, nec non aberravisse toto orthodoxorum conciliorum canone: totamque doctrinæ Christianæ fabricam de homine lapso & redempto; fundatam fuisse à patribus & conciliis super hypothèsi de Adamo primo omnium hominum formato; à quo deinceps totum humanum genus per universas terrarum plagas effusum & propagatum esset. Ut revelatam in sacris paginis veritatem quam planè & apertè loquuntur Sancti Patres, pronunciant orthodoxorum conciliorum canones, insidiosius tegeret is novator specie retinendi sacras paginas, detorserat eas in pravam sensum, petendo interpretationem ex interiori emotione privati spiritûs. Eodem perfugio utuntur & illi, quibus Præadamitarum naniarum novitas, ejuratione Peyrerii non obstante, gratissima etiamnum accidit. Hinc illud Apostoli; Usque ad legem enim peccatum erat in mundo: peccatum autem non imputabatur, cum lex non esset. Rom. V. 13. missis expositionibus sanctorum Patrum, impiè flexum est ad fabulam Præadamiticam: perinde ac si lex eo loci memorata sit lex data Adamo, quâ non extante, peccatum esset in mundo, sed non imputaretur. Quo quid potest dici perversius? Solet Apostolus legem absolute nominare eam quam Deus dedit Judæis per Mosem. Sic in prima ad Corinthios, cap. IX. v. 20. Et factus sum, inquit, Judæis tamquam Judæus, ut Judæos lucrarer: iis qui sub lege sunt, quasi sub lege essem (cum ipse non essem sub lege) ut eos, qui sub lege erant, lucrificerem. Cum ergo dixit peccatum fuisse in mundo usque ad legem, non fingavit fictitia Præadamitarum tempora ante legem datam Adamo, sed ea quæ præcesserunt

cesserunt legem Mosaicam. Peccatum enim usque ad illam erat in mundo : & quamvis imputaretur ad reatum & ad poenam, non tamen imputabatur ad transgressionem. *Ubi enim non est lex, nec prævaricatio*: inquit Apostolus ad Romanos cap. IV. v. 15. Unde S. P. Augustinus epistolâ ad Hilarium quæ secundum novam editionem est 157. & olim erat 89. observat, quod peccatum non deputabatur, quia lex non erat, qua arguente demonstraretur; sive lex rationis in parvulo, sive lex literæ in populo.

46. Pergamus ad cætera quæ refigunt Systema Præadamicum, nosque docent diluvium Noeticum fuisse universale. Primò causa immittendi diluvii fuit universalis; *Omnis quippe caro corruperat viam suam super terram*. Gen. VI. 12. Secundò prædictio venturæ per diluvium vastationis ad universitatem spectabat rerum quæ sunt sub cælo, dicente Deo ad Noe: *Finis universæ carnis venit coram me: repleta est terra iniquitate à facie eorum, & ego disperdam eos cum terra...* Ecce ego adducam aquas diluvii super terram, ut interficiam omnem carnem, in qua spiritus vitæ est subter cælum: *universa quæ in terra sunt, consumentur*. Ibid. v. 13. 17. Tertiò firmat universalitatem hanc exceptio Noemi ingressuri cum suis in arcam, & cum omnium animantium generibus: *ut salvetur semen super faciem universæ terræ*. Ibid. cap. VII. v. 3. Quartò generatim atque universè facta est aquarum eruptio; quia *rupti sunt omnes fontes abyssi magnæ, & cataractæ cæli apertæ sunt*. Ibid. v. 11. Quintò aquæ obtinuerunt universam: *Vehementer enim inundaverunt: & omnia repleverunt in superficie terræ: porro arca ferebatur super aquas. Et aquæ prævaluerunt nimis super terram: operisque sunt omnes montes excelsi sub universo cælo*. Ibid. v. 18. 19. Sextò eluvio hæc vastitati addixit omnia præter Noemum & quæ erant in arca: *Consumptaque est omnis caro quæ movebatur super terram, volucrum, animantium, bestiarum, omniumque reptilium, quæ repetant super terram: universi homines, & cuncta, in quibus spiraculum vitæ est in terra, mortua sunt. Et delevit omnem substantiam, quæ erat super terram, ab homine usque ad pecus, tam reptile quam volucres cæli; & deleta sunt de terra*. Ibid. v. 21. 22. 23. Septimò etiam cum aquæ erant super universam terram, cum Noe primum emisit columbam ex arca. Ibid. cap. VIII. v. 9. Octavo promissum factum Noemio de eluvione ulterius non immittendâ minimè fuit de particulari aliquo diluvio, verum de universali quod omnia viventia extingueret; quia Deus dixit illi; *Non igitur ultra percutiam omnem animam viventem sicut feci*. Ibid. v. 21. Nonò fœdus iride firmatum quod Deus dignatus est icere cum Noemio, fuit de non inducendis amplius aquis diluvii universalis, similis Noetico: quia vi hujus pæcti nequaquam ultra interficietur omnis caro aquis diluvii, neque erit deinceps diluvium dissipans terram. Et non erunt ultra aquæ diluvii ad delendum universam carnem. Ibid. cap. IX. v. 11. 15. Decimò Sem, Cham & Japheth egressi sunt ex arca unâ cum patre suo Noe: & ab his disseminatum est omne genus hominum super universam terram. Ibid. v. 19. Id quod firmat & universalitatem diluvii Noetici, & originem quam omnes gentes trahunt ab Adamo, à quo Noe decimus est. Undecimò posterii filiorum Noe vastatas à diluvio terras universas frequentaturi superbissimam attentarunt ædificationem turris, causâ celebrandi suum nomen: *antequam, inquebant, dividamur in universas terras*. Ibid. cap. XI. 4. Duodecimò, confusâ ibi eorum linguâ, ut ab incepto destiterent, *divisit eos Dominus ex illo loco in universas terras, & cessaverunt ædificare civitatem. Et idcirco vocatum est nomen ejus Babel, quia ibi confusum est labium universæ terræ: & inde dispersit eos Dominus super faciem cunctarum regionum*. Ibid. v. 8. 9.

47. Quam aptè quadret in annum ante aram Christianam bis millesimum ducentessimum

centesimum nonagesimum primum universalitas ista diluvii, potest quivis intelligere ex eo quod Hebraicis temporum enumerationibus quæ postulant hunc annum, accedant antiquitates & Græcorum in Europa, & Ægyptiorum in Africa, & Chaldæorum in Asia, & Sinarum in finibus Orientis, prout jam vidimus. Licet enim istæ nationes de suis tantum regionibus sint locutæ, vel quia gentes alias ignorabant, ut Sinæ qui totum orbem terrarum circumscribebant regionis suæ finibus: vel quia ducebant rationem originis suæ solius, cui diluvium præmittebant; conspirantes tamen ad unum idemque tempus diluvii, universalitati ejus testimonium tribuunt. Dum enim eo tempore quo Hebraica veritas asseverat de diluvio universali, certum ponunt diluvium in Europâ quidem Græcanicæ antiquitates, in Africa Ægyptiacæ, in Asia Chaldaicæ, in extremis partibus Orientis Sinicæ: quis non videat & Græcorum & Ægyptiorum & Chaldæorum & Sinarum antiquitates in unum eundemque annum diluvii convenire ob universalitatem illius, quod ceu particulare nobis perhibent. Imo Græci expressam hujus universalitatis mentionem fecerunt aliquando. Vidimus eorum Deucalionem esse nostrum Noemum. Si aliqui loquantur de diluvio Deucalionis velut de diluvio particulari, quod contigerit in Thessalia; non desunt, qui admittant illius universalitatem. Nihil descriptius desiderari potest ab auctore gentili, narratione illâ Græcorum, quam habet Lucianus in Deâ Syria: *Apud Græcos, inquit, quod illi de Deucalione dicunt, audiui: sicque se habet fabula. Hanc hominum generationem quæ nunc est, ab initio nequaquam fuisse, sed eam quæ tum fuit totam interuisse. Hos autem homines qui nunc sunt, secundi generis esse, quod rursus à Deucalione in multitudinem excrevit. De illis autem hominibus hæc tradunt: eos cum essent admodum contumeliosi: nefaria perpetrasse juramentum non observando, hospites non recipiendo, supplices non ferendo. Quam ob causam in magnam calamitatem incidissent: quum terra protinus aquam multam effudit, imbres magni ingruerunt, fluxii majores decurrerunt, atque in tantum intumuit mare, ut omnia essent aqua, & omnes perierint. Deucalion autem solus hominum relictus est in secundam generationem, prudentiæ & pietatis gratia. Servatus autem fuit hoc pacto. Magnam quandam arcam, quam ipse habebat, liberis & uxore in eam impositis, conscendit. Ingredientem secuti sunt apri, equi, leones, serpentes, & alia quæcumque in terra pascuntur, bina cuncta. Quæ omnia excepit: nec ipsum ladebant: sed magna inter eos divinitus erat concordia: unaque in arca omnes navigarunt, quandiu aqua superavit. Atque hæc quidem de Deucalione Græci tradunt. Auctor Dialogi qui Philopatris inscribitur, & tribuitur Luciano, etiam admittit universalitatem Diluvii Deucalionis. Inducit enim Triephontem sic locutum cum Critia occasione palloris, quem illi affingit: Nondum talia tibi accidere conveniebat, etiamsi ipsum audivisses mundum aquis obrutum iri, quemadmodum Deucalionis tempore factum est. Possem & alios dare testes in hoc idem argumentum: quia factum esse diluvium ad perdendam, tollendamque ex orbe terræ malitiam, constat inter omnes. Idem enim & Philosophi, Poetæ, scriptoresque rerum antiquarum loquuntur; in eoque maxime cum Prophetarum sermone consentiunt: ut nos docet Lactantius lib. 2. Institutionum divinarum, cap. 10. idque occasione Deucalionis, quem iidem ipsi ob justitiam solum esse dicunt servatum. At testium sat est, ut Peyrerianam insulsiatatem & ex sacris paginis & ex profanis despiciatui ducamus. Unum in fabula de Deucalione est maxime jocularium, quod prodiisse puto ex ambiguo verborum, quo aliquis Diluvii narrator luserit. Ferunt homines post diluvium procreatos ex lapidibus, quos Deucalion jactavit & Pyrrha. Lapidem Hebraica voce dicuntur אבנים *Avanim*, filii verò בנים *Banim* *Havanim*, præmisso articulo demonstrativo Ha. Quod ergo *Havanim* Noachi, seu*

seu filii ejus, ortum dederint cunctis post diluvium gentibus; finxerunt antiqui Deucalionem unâ cum uxore suâ jecisse *Avanim* seu lapides, ex quibus originem duxerint homines postdiluviani. Nomen etiam Deucalionis est originis Hebraicæ, uni Noacho qui reparationi totius orbis sufficiens fuit, congruentissimum. Nam Hebraicæ voces דַּיְכָל *Dai-cal* vel *De-cal*, unde *Deucalion*, significant *sufficientem omnibus, sufficientem orbi*; & de Deucalione canit inter alios Manilius Poeta, lib. 4.

*Humani generis quum solus constitit hæres
Deucalion, scopuloque orbem possedit in uno.*

§. VI.

De Diluvio factò sub Cecrope, deque nexu chronologiæ sacræ cum Græca postdiluviana.

48. **I**N antiquitatibus Rhodiorum quas Diodorus excussit lib. 5. Biblioth. factum sub Cecrope diluvium memoratur. Τοῦ δὲ καταλυσμῦ γενόμενου *diluvio autem factò*, Solem quem ignoratio servati Noe in arca unâ cum liberis effutiit reparati post diluvium humani generis auctorem, fabulati sunt procreasse liberos septem ex Rhodo insulâ, postmodum verò natos esse Rhodios. Difficile non est restituerè veritati hanc fabulam Rhodiorum: quia sacræ paginæ nos docent Japhethum filium Noe genuisse post diluvium septem filios, tum *Dodanim* seu *Rhodanim*, hoc est Rhodios ortos esse, Genes. X. 4. Nam *Dodanim*, *Rhodii*: ita enim *septuaginta interpretes transtulerunt*, inquit Sanctus Hieronymus lib. Traditionum Hebraicarum in Genesim. Id etiamnum elucet in editione septuaginta Interpretum tam Græco-latina Sixti V. quàm Copto-Arabicâ manuscriptâ Bibliothecæ Vaticanæ. Itaque Solem Japhethi loco posuerant Rhodii in suis antiquitatibus: & diluvium Cecropis, quo factò, Solem ajebant genuisse filios septem, est diluvium orbis, quo factò, Japhethus septem filios genuit. Accedit quòd Hebraica vox כַּרְכַּב *Carcob*, terminatione Græcâ *Carcops*, significat *ambitum, circuitum*, adeoque *orbem*, non minus quàm אֹגִיִּי *Hog*, unde *Ogygi*, *Ogeni*, *Oceanique* nomina derivari jam notavimus. Porro vox *Carcops*, Ionicâ dialecto *Kercops*, fit per metathesim Κέρπος sive *Cecrops*: ita quidem ut diluvium Cecropis, æquè ac diluvium Ogygi, fuerit diluvium orbis. Strabo lib. 9. Geograph. pag. 407. agens de Athenis Bœoticis quas *diluvio abolitas* comminiscuntur, ait quòd *ætate Cecropis, cum is Bœotia præssæt, tunc Ogygiæ dictæ*. Joannes Marshamus notat hunc Strabonis locum ad sæculum octavum Canonis Chronici, eique *Cecrops* hic videtur potius *Ogyges*. Quid si rationem utriusque nominis exploratam habuisset? Ergo diluvium sive Cecropium sive Ogygium est unum illud diluvium orbis, quod ætate Noemi contigit. Nec sine causa postdiluvianæ urbes, spectato tempore diluvii universalis, dictæ sunt *Ogygiæ* à voce quæ ambitum orbis sonat. Tunc enim æquabantur orbi, quia omni solo æquatæ.

49. Vetus scriptor *Hegeſianax* apud *Hyginum*, de *Aquario* agentem in *Poetico* *Aſtronomico*, hunc *Deucaliona* dicit eſſe: quod eò regnante, tanta vis aqua ſe de cælo profuderit, ut *cataclyſmus* factus eſſe diceretur. *Eubulus* autem *Cecropem* demonſtrat eſſe, antiquitatem generis commemorans, & oſtendens antequam vinum traditum ſit hominibus, aqua in ſacrificiis Deorum uſos eſſe, & ante *Cecropem* regnaſſe, quàm vinum ſit inventum. Conſonat *Hegeſianaci* *Nigidius* apud auctorem *commentariorum* in *Aratea* *Germanici* *Phænomena*, apud quem *Hydrochoon* ſive *Aquarium* exiſtimat eſſe *Deucalionem*. Majorum memoriam honore cœlitum conſecrantes *Gentiles* habebant eos in ſiderum numero. Specioſam transformati in *Aquarium*, non tam *Deucalionis* quàm *Cecropis* cauſam invenerunt in diluvio, quod alii ſub *Deucalione* exhibebant, alii ſub *Cecrope*, alii ſub utroque. Nam adhuc eodem *Cecrope* manente, *Diluvium* fuit, quod appellatum eſt *Deucalionis*: ut unà cum *S. Hieronymo* & *Eusebio* docet *S. P. Auguſtinus* lib. 18. de *Civit. Dei*, cap. 10. Id ruruſum oſtendit diluvium *Cecropium* fuiſſe *Noeticum*; cùm *Noeticum* fuerit *Deucalionium*. Quod ſi *Eubulus* *Cecropem* in *Aquarium* transformans oſtendit eum ante regnaſſe quàm vinum ſit inventum, nemo non videt eum reſpicere ad eam mundi ætatem ad quam pertinet diluvium: quia *Noe*, non niſi poſt diluvium plantavit vineam, bibensque vinum inebriatus eſt. *Gen. IX. 20.* Adde quod, *Sole* *Aquarium* ingreſſo, *Athenienſes* habent menſem lunarem, *Antheſterio*rem nuncupatum, ἐν ᾧ κατὰ τύχην ὑπομνήματα πολλῶν τῶν διὰ τὴν ἐπομβρίαν ὀλέθρου, καὶ τῆς φθορᾶς ἐκείνης δρῶσιν, ὡς τότε καὶ περὶ τὸν χρόνον ἐκείνον, μάλιστα τὰ κατακλυσμῶν συμπεσόντες. in quo fortuitò memoriam agunt multorum qui per imbrium copiam interierunt & corrupti ſunt: quaſi circa tempus illud maximè contigerit diluvium. Rem nos docet *Plutarchus* in *Sylla*, pag. 461. Feſtum hoc Græcè vocabatur ὑδροφορία, latinè diceretur aqua-portatio. De illo agit *Suidas* ex *Apollonio*, & teſtatur eſſe lugubre feſtum *Athenis*, ob eos qui diluvio perierant. Aliud ejuſdem feſti nomen erat *Χύτροι*, hoc eſt, olla. Cauſam nominis aperit *Theopompus* laudatus à *Scholiaſte* *Acharnenſium* *Ariſtophanis*, apud quem τὰς διασωθέντας ἐκ τῶν κατακλυσμῶν ἐφῆσαι φησι χύτρας πανσπερμίας liberatos à diluvio coxiſſe ait in ollis omne genus ſeminum, indeque feſto nomen ab olla tributum eſſe: hoc autem feciſſe, ut *Mercurium* mortuis propitium redderent. Ollarem *Athenienſium* feſtivitatem incidere in diem decimam tertiam *Antheſterionis* tradit *Harpocration* ex *Philochoro*. *Februarium* majori ſui parte occupabat *Antheſterion* non minus quàm *Aquarius*. Sic anno *Nabonaſſari* 465. inito die 2. menſis *Novembris* *Juliani* proleptici anni ante æram *Chriſtianam* 284. *Antheſterion* *Atticus* cujuſ octava dies incidebat in vigefimam nonam *Athyr* *Ægyptiaci*, teſte *Ptolemæo* lib. 7. cap. 3. iniiit die 22. ſequentis *Januarii*, quâ commiſſum eſt *Novilunium*, atque ita *Februarium* majori ſui parte occupavit. Porro *Februarius* erat ille menſis quo *Latini* celebrabant ſua *Lupercalia* in memoriam *Diluvii*. Et quidem quòd *Lupercalia* agerentur menſe *Februario*, patet ex antiquis *Romanorum* *Calendariis* & *Varrone* lib. 5. de lingua *Latina*. Quòd verò eſſent in memoriam *diluvii*, nos docet *S. P. Auguſtinus* lib. 18. de *Civit. Dei*, cap. 12. Facta ſunt, inquit, inſtituta diis falſis à regibus *Græciæ*, quæ memoriam *diluvii*, & ab eo liberationis hominum, vitæque tunc ærumnoſæ, modo ad alta, modo ad plana migrantium, ſolemni celebritate revocarunt. Nam & *Lupercorum* per ſacram viam aſcenſum, atque deſcenſum ſic interpretantur, ut ab eis ſignificari dicant homines, qui propter aqua inundationem, ſumma montium petiverunt, & ruruſum eadem reſidente, ad ima redierunt.

50. Ut *Latini* à *Græcis*, ita *Græci* ab *Ægyptiis* ſuos Deos, ſuoſque ritus acceperunt, ut teſtantur *Herodotus* lib. 2. cap. 49. & *Diodorus* lib. 1. pagina 14. Porro

Porro Ægyptii, ut auctor est Geminus in *Isagoge astronômica*, studebant non iisdem temporibus Deorum sacra repræsentare; sed ea omnes anni tempestates peragere volebant; ut idem festum æstivum sit, & hybernium, & autumnale, ac denique vernum. Ob eam causam Quadrantem non inserunt, ut Solemnia retrocedant. Hæc ratio anni vagi quam in Calendario Ægyptio Romano repræsentavimus, effecit, ut dies decima-septima mensis Athyr quâ diluvium contigisse ajebant Ægyptii, inciderit aliquando in decimam tertiam mensis Anthesterionis ad quam diluvium retulerunt Græci. Concurfus decimæ-septimæ Athyr Ægyptiorum cum decima-tertiâ Anthesterionis Græcorum factus est anno ante æram Christianam millesimo septingentesimo nonagesimo quarto, quo Athyr cœpit die 14. Januarii Juliani proleptici; Anthesterion verò die 18. hæc enim commissum est ejus novilunium ex tabulis Astronomicis, & ex periodi tam Norisianæ quam Romanæ methodo. Ideò autem Athyr cœpit die 14. dicti Januarii, quia annus Ægyptiorum cui congruit ille concurfus, iniit die 15. mensis Novembris Juliani proleptici anni ante æram Christianam millesimi septingentesimi nonagesimi quinti: ut patet ex nostro Calendario Ægyptio-Romano, addendo annos 1460. anno ante Christum natum 335. posito è regione diei 15. Novembris. Id maximè notandum est, ut primam diluvii in Attica celebrati antiquitatem discutiamus. Ab anno enim ante æram Christianam millesimo septingentesimo nonagesimo quinto usque ad annum ante eandem æram septingentesimum septuagesimum sextum quo prima Olympias vulgaris acta est, reperiuntur, inclusis terminis, anni mille & viginti. Atqui ab Ogyge indigena, cujus temporibus primum & maximum diluvium in Attica fuit, sive à primâ diluvii Ogygii, hoc est, diluvii ambitus orbis seu diluvii universalis in Atticâ celebrati antiquitate & memoriâ, usque ad primam Olympiadem anni fuere mille atque viginti: ut ex omnibus qui Atheniensium annales conscripserunt, nominatim ex Hellanico, Philochoro, Castore, Thallo & Diodoro tradit Julius Africanus apud Eusebium lib. X. de Præp. Evang. cap. 3. Quòd enim hæc Ogygii diluvii epocha sit potius celebritatis ejus in Attica factæ, quàm vastitatis, ex eo patet quòd illo tempore quo diluvium Noeticum contigit, agnoscat & diluvium Ogygium accidisse; ut ex Varrone jam demonstravimus. Et sanè cum juxta epocham Varronianâ posteriorem dies decima-tertia mensis Anthesterionis quæ quotannis memoriam Græcorum ad præteriti diluvii recordationem excitabat, accuratissimè inciderit in diem decimam-septimam mensis Athyr quâ cœperat diluvium: quis non videat hanc diluvii antiquitatem non esse temporis quo contigit orbis inundatio, sed quo inundationis hujus memoria ab Ægyptiis ad Græcos transiit. Ut enim dies decima-septima mensis Athyr demonstret verum tempus diluvii, copulanda est cum decima-quinta mensis Desii & cum plenilunio. Id quod fieri non potest, nisi in anno ante æram Christianam 2291. ex jam dictis in hac secunda Dissertazione, §. 3.

§ 1. Ægyptii quibus Typhon significabat diluvium, ut ibidem demonstravimus, abusi sunt hoc nomine, sic appellantes etiam Semum qui unâ cum patre suo & fratribus diluvium evaserat. Similis fuit abusus nominum Ogygis & Cecropis. Contractum nomen Semi est Smy, quo donatus est Typhon, non minus quàm nomine Seth maximè celebrando in diluvio, quia de solo genere Sethi erant qui in illo non perierunt. Τὸν Τυφῶνα Σηθ αἰεὶ Αἰγύπτιοι καλεῖον Typhona Seth semper Ægyptii vocant. ait Plutarchus in libro de Iside & Osiride, ubi etiam scribit, quòd ὁ Τυφῶν (ὡς περ εἶρηται) Σηθ . . . καὶ Σμὺ ὀνομάζεται, Typhon (ut dictum est) Seth & Smy appellatur. Addit idem scriptor Ægyptios tradere Typhona γεννῆσαι παῖδας Ἱεροσόλυμον καὶ Ἰδαῖον genuisse filios Jerosolymum & Judam, esseque perspicuum eos in fabulam hanc adsciscere τὰ Ἰσραηλῆες

res Judaicas. Res Judaicae si adsciscantur à diluvio, repetendae sunt speciatim à *Sem*, dicto per antonomasiam patre omnium filiorum Heber. Gen. X. 21. Judaei enim quorum metropolis fuit urbs Jerosolymorum, erant filii Heber, à quo dicti sunt Hebraei. Sem ergo diluvianus Judaeorum pater celebratus est ab Aegyptiis per *Typhona-Smy* seu *diluvio-semum* patrem Jerosolymi & Judaei. Interea cum diluvii nomen sic accesserit Semo, factum est ut aetas Semi aetatem Typhonis seu diluvii Aegyptiis expresserit. Natus est Arphaxad anno ante aeram Christianam bis millesimo ducentesimo octogesimo nono: vixitque Sem postquam genuit Arphaxad, quingentis annis. Gen. XI. 11. Pervenit ergo ille Typhon Aegyptiorum ad annum ante eandem aeram millesimum septingentesimum octogesium nonum; ita ut epocha diluvii Ogygis Attica congruens anno Aegyptiaco inito anno ante aeram Christianam millesimo septingentesimo nonagesimo quinto, pertineat ad aetatem hujus Typhonis. Cum igitur Typhon sit vox significans diluvium, mirum non est annum illum deputatum esse non tam inductae in Atticam celebritati diluvii, quam vastitati.

52. Excerpta Barbaro-Latina quae in thesauro temporum edidit Scaliger, tribuunt Typhoni annos quadraginta quinque, qui additi annis ante aeram Christianam mille septingentis nonaginta quatuor cogunt referre initium Typhonis ad annum ante eandem aeram millesimum octingentesimum trigesium nonum. Isaacus filius Abrahæ erat tunc temporis sexagenarius: quia Abraham qui natus est anno ante aeram Christianam millesimo nongentesimo nonagesimo nono, genuit Isaacum anno ante eandem aeram millesimo octingentesimo nonagesimo nono; cum centum esset annorum: hac quippe aetate patris natus est Isaac. Gen. XXI. 5. De tractis enim annis sexaginta de mille octingentis nonaginta novem, superest annus ante Christum natum millesimus octingentesimus trigessimus nonus. Porro sexagenarius erat Isaac, quando nati sunt ei parvuli. Gen. XXV. 26. Quando ergo parvuli nati sunt Isaaco, Typhon coepit esse juxta calculos Excerptorum Barbaro-Latinorum Scaligeri. Jam habemus ex Phrygiis literis apud Plutarchum in libro de Iside sæpe laudato, quod *Ἰσαὰκ τὸν Ἡρακλῆα ὁ Τυφὼν*, Isaaci quem genuit Hercules, filius fuit Typhon. Hercules sive Heracles à quo Heraclidæ, quos Ephorus tradit Spartam sibi pro regia destinasse, ut refert Strabo lib. 8. Geograph. pag. 364. habebatur Abraham pater Isaaci. Nam Spartiatae qui genus suum referebant ad Herculem, repetebant originem ab Abrahamo, seque fratres dicebant Judaeorum. Scripturam quandam in ejus rei argumentum appellavit Arius, rex Spartiatarum, Onia sacerdoti magno scribens his verbis: *Inventum est in scriptura de Spartiatis & Judæis, quoniam sunt fratres, & quod sunt de genere Abraham.* 1. Machab. XII. 21. Præterea *Γέλων τὸν Ἡρακλῆα* Gelon Herculis filius celebratur à Stephano Byzantio in *Γελωνόν*. Et Suidas in *Γέλων* ait: *Γέλων, ὄνομα κύριον. γέλων δὲ τὸν Γέλωνα.* Gelon est nomen proprium. Gelon autem *γέλων* seu *risum* significat. Nomen à risu sortitus est Isaac, dicente Sarâ illius matre: *Risum fecit mihi Deus: quicumque audierit, corridebit mihi.* Gen. XXI. 6. Hinc Melon apud Eusebium lib. 9. Præpar. Evang. cap. 19. ait de Abrahamo: *ὃν αὐτῷ γενέσθαι ἕνα, ὃν Ἑλλῆσι Γέλωνα ὀνομασθῆναι.* Filium ei natum esse unum, quem Græci *Γέλωνα* seu *risum* nominant. Itaque Gentiles qui nomine Herculis simulaverunt Abrahamum, expresserunt Isaacum filium Abrahami in Gelone Herculis filio: adeo ut Typhon filius Isaaci quem juxta Phrygum historias genuit Hercules, sit unus filiorum Isaaci quem Abrahamus genuit juxta Scripturam sacram. Aetas prolis Isaaci, postrema pronepotum quos vidit pater omnium filiorum Heber Typhon Smy seu diluvianus Semus, maximè commendavit Isaacidem. Quasi enim diluvianus esset is cujus aetas incidebat in hominis diluviani tempora, à diluvio quoque

quoque sortitus est nomen. Cum ergo Isaacides quem Typhonem vocarunt, esset annorum quadraginta quinque, quando Typhonium seu diluvianum tempus terminavit Attica vel potius Attico-Ægyptia diluvii Ogygis epocha, non debemus mirari ætatem Typhonis esse definitam annis quadraginta quinque. Tam exacta chronologiæ ratio circa Isaacidem viro diluviano synchronum non potuit fugere Ægyptios, à quibus sua de diluvio monumenta acceperunt Græci. Isaacides enim erat Jacob, qui cum venisset in Ægyptum post biennium famis, introductus ad regem, & interrogatus ab eo: *Quot sunt dies annorum vitæ tuæ?* Respondit: *Dies peregrinationis meæ centum triginta annorum sunt, parvi & mali, & non pervenerunt usque ad dies patrum meorum, quibus peregrinati sunt.* Gen. XLVII. Ubi notandum est hunc filium Isaaci nedum manifestasse regi Ægyptiorum omnes annos vitæ suæ, verum etiam se illi præbuisse gnarum dierum patrum suorum, de quorum numero erat Semus.

§3. Redeamus ad Cecropem ad cuius ætatem referunt diluvium. In volucro huius nominis texerunt Athenienses generis sui auctorem, volentes illud esse non tam orbis quàm hominis orbis moderatori. In Hieroglyphicis Horapollinis magistri Atheniensium Ægyptii regem orbis moderatorem existimantes & indicantes αὐτὸν ὡς ζῶον ἑρπετικόν ipsum serpentem pingunt. Et Apollodorus Atheniensis lib. 3. cap. 13. exhibet Cecropem humano simul & serpentino corpore præditum. Inter septem illos liberos quos antiquitates Rhodiæ tribuunt Soli statim post diluvium, ponentes Solem Japhethi loco, ut jam vidimus, Κέρκρον Cercaphum numerat Diodorus lib. 5. pag. 226. Sicut Hiram rex Tyri memoratus in sacris paginis est Hirom seu Hiromus in annalibus Tyriorum excussis à Josepho lib. 1. contra Apionem; & sicut Tuphan seu diluvium ita vocatum ab Arabibus est Ægyptiorum Typhon: ita Rhodiorum Kercaph est Atheniensium Kercop seu Kercops, per metathesim Kecrops. Antoninus Liberalis cap. 6. Metamorphoseon fingit Cecropem terræ filium, qualem Cercaphum commenti sunt Rhodii putantes Solem eum genuisse post diluvium ex Rhodo insula. Cercaphus igitur antiquitatum Rhodiacarum erat Cecrops Atticarum. A Cecrope Cecropidæ vocati sunt Athenienses quasi Cecropis filii. Notissimum est hoc Atheniensium nomen. Scriptor literatissimus D. Franciscus Blanchinus, SANCTISSIMO D. N. CLEMENTI PAPÆ XI. à sacro cubiculo, & Sacre Congregationis Calendarii Secretarius & Consultor, observat capite 24. historiæ universalis quam figuris distinxit & conscripsit idiomate Italo, Cecropem Atheniensium esse Janum Atticæ, Janum verò esse Javanum. Javan, unus septem filiorum Japhethi natorum post diluvium, est ille qui secundum Scripturas genuit Dodanîm seu Rhodios. Gen. X. 4. & 1. Paral. I. 7. Cercaphus, unus septem postdiluvianorum, quos primum agnoscebant antiquitates Rhodiæ, genuit itidem Rhodios; cum in insula Rhodo unius Cercaphi, & Cydippæ filii urbes condiderint, ac de se denominaverint, teste Strabone libro 14. pag. 654. cui præverat Diodorus lib. 5. pag. 227. ubi asserit Cercaphi filios Rhodum insulam occupavisse. Jalysum inter illos ponunt iidem auctores. Sicut Aones, antiqui Bœotiæ populi, sunt Jaones memorati ab Homero Iliad. N. vers. 685. ut observant eruditi: ita Alifus est Jalyfus. Solent Jones ponere E pro A, & contra A pro E; ita ut Alifus Jonicè sit Elisus. Is Cercaphi filius est Elisa filius Javani, in sacra scriptura celebratus, à quo juxta doctissimum Bochartum nomen traxit Elis, antiquissima Peloponnesi regio, in qua Ἀλίστιον Alisium ponit Homerus Iliad. B. vers. 617. Javan ergo Elisæ pater est idem cum Cercapho Jalyfi seu Alifi progenitore, cumque Cercaphus ille Rhodiorum sit Cecrops Atheniensium, manifestum est Javanum esse Cecropem. In pentateucho Copto-Arabico Javan est IOYNAN Junan seu Jonan à quo Jones, ac proinde Athenienses.

ὅτι τοπαλαίων οἱ αὐτοὶ ἦσαν Ἴωνες καὶ Ἀθῶναι. quia antiquitus iidem erant Jo-
nes & Athenienses, ut scribit Strabo lib. 14. pag. 679.

54. Qui à Cecrope usque ad Alexandrum Macedonem colligunt annos mille octin-
gentos viginti octo, teste S. Clemente Alexandrino lib. 1. Stromatum, suppeditant
nobis nexum insignem chronologiae Atticae cum chronologia sacra, expressâ se-
cundum veritatem Hebraicam. Alexander Macedo salutatus est rex Asiae post no-
bilem apud Arbela victoriam de Dario Codomanno, partam archonte Athenis
Aristophane, Olympiadis centesimae duodecimae anno secundo, ante aera Christianam
trecentesimo trigesimo primo, die prima mensis Octobris Juliani prole-
ptici; ut inter chronologiae peritos convenit. Adjiciamus annos mille octingen-
tos viginti octo, qui colliguntur à Cecropis tempore, Cecropiana epocha illigan-
da erit anno ante aera Christianam bis millesimo centesimo quinquagesimo nono.
Ut demonstramus epocham hanc pertinere ad aetatem Javani quem ostendi-
mus esse Cecropem, observandum est primò postdiluvianam Gentium divisionem
factam esse sub ortum Phaleg filii Heber; quia nati sunt Heber filii duo: nomen
uni Phaleg, eo quòd in diebus ejus divisa sit terra. Gen. X. 25. Neque enim in-
telligendi sunt alii dies Phaleg quàm natalitii: quia, ut ait Josephus lib. 1. An-
tiquit. Judaic. cap. 7. Heberus Phalegum genuit, qui natus est, dum habitationes
distribuerentur: nam haec vox Phalec partitionem Hebraeis sonat. Sanctus Pater
Augustinus lib. 16. de Civitate Dei, cap. 11. ait similiter intelligendum esse ip-
sum Heber propterea tale nomen imposuisse filio suo, ut vocaretur Phalech, quod
interpretatur divisio: quia tunc ei natus est: quando per linguas terra divisa est,
id est, ipso tempore, ut hoc sit quod dictum est: In diebus ejus divisa est terra.
Natus est Phaleg anno centesimo secundo à diluvio, ante aera Christianam bis
millesimo centesimo & nonagesimo. Initium ergo Cecropis secundum chrono-
logiam Atticam illigatum anno ante eandem aera bis millesimo centesimo & quin-
quagesimo nono conjiciendum est in annum ab ortu Phaleg & à primâ Gentium
divisione trigessimum secundum. Hanc Cecropis antiquitatem contingere aetatem
nedum nepotum Noe, quorum unus erat Javan, verum etiam filiorum atque ip-
sissimè Noe, certissimum est: quia annus trigessimus secundus ab ortu Phaleg est
à diluvio centesimus trigessimus tertius, & post annum diluvii centesimus trigesi-
mus secundus. Vixit autem Noe post diluvium trecentis quinquaginta annis. Gen.
IX. 28.

55. At pressius ostendamus Atticam Cecropis seu Javani epocham rectissime
conjici in annum dispersionis Noachidarum trigessimum secundum. Abydenus As-
syrius apud Eusebium lib. 9. Praep. Evang. cap. 14. agens de confusione lingua-
rum quae fuit causa hujus dispersionis, ait homines quorum ad id tempus una ea-
demque lingua fuerat, multiplicem ac discrepantem ex eo vocem emisisse, μετα
δὲ Κρόνου τε καὶ Τιτῶν συστάει πόλεμον. postea verò Saturnum inter ac Ti-
tana bellum esse conflatum. Nomine belli tegit is auctor discordiam quàm con-
fusio lingua peperit. Nomine Titanis deducto ab Hebraica voce טִיט Tit quae
significat lutum, coenum, exhibet Javanum filium Japhethi: quia Javan nomen ha-
bet ab Hebraica voce יָבָן Javan vel Javen quae pariter coenum lutumque sonat.
Hebraeis enim Tit & Javen sunt voces Synonymae. Τιτανίδα γλῶττι Titanidens
terram exponens Suidas in suo lexico docet esse qui sic appellari putent τῶν
Ἀττικῶν ἀπὸ Τιτῶν ἐνὲς τῶν Τιτάνων ἀρχαιοτέρων οἰκιστῶντος περὶ Μαρα-
θῶνα, Atticam à Titenio, uno de Titanibus antiquiore, qui circum Marathonem
habitarit. Attica dicebatur olim nedum Jonia & Cecropia, verum etiam Tita-
nis sive Titania: quia primus Atticae colonus Javan, contractione Jona,
erat & Cecrops & Titenius sive Titan. Hesiodus in Theogonia vers. 697. com-
memorat

memorat Τῑτῑνες χθονίους Titans terrestres, seu lutulentos & cœnosos. Sic antiquitas vocabat turris Babelicæ conditores, quorum unus fuit Javan. Ferunt Titanas impetum fecisse in cœlum patrem: quia illi cœmentarii faciebant sibi civitatem & turrim, *cujus culmen*, inquiebant, *pertingat ad cœlum*. Gen. XI. 4. Debellatos à Diis Titanas, etiam fabulantur: quia motus eorum conatúsque prohibuit Deus. Quia verò inde dispersit eos Dominus super faciem cunctarum regionum, ibid. v. 9. atque ita disseminatum est omne genus hominum super universam terram, Ibid. cap. IX. v. 19. Titans ἡμετέρων πρόγονοι πατέρων majores patrum nostrorum vocantur ab Orphicorum hymnorum auctore, qui etiam sic eos alloquitur:

Εἰς ὑμέων γὰρ πᾶσα πέλει γένεα κατὰ κόσμον

Ex vobis enim omne genus est per mundum. Juxta fabulam de Titanibus quam habet Hesiodi Theogonia, Ἰαπετοῖο πάϊς ἔχει ἔσσαν ἐν ὧν Ἰαπετι filius sustinebat cœlum latum, ut dicitur vers. 746. Hunc Japeti filium Atlantem vocat idem Poeta vers. 509. Atlas magnus fuisse astrologus dicitur. Unde occasionem fabula invenit, ut eum cœlum portare confingeret: quamvis mons ejus nomine nuncupetur, *cujus altitudine potius cœli portatio in opinionem vulgi venisse videatur*, ait S. P. Augustinus lib. 18. de Civit. Dei, cap. 8. Οἱ μὲν Ἕλληες Ἀτλαντα καλοῦσιν, οἱ βαρβαροὶ δὲ Δύριν. Græci quidem Atlantem nominant, Barbari autem Dyrin, inquit Strabo lib. 17. pag. 825. D pro T antiqui non semel posuerunt, ut jam pridem observavit Quintilianus lib. 1. cap. 4. dicens: Quid T literæ cum D quædam cognatio? Quare minus mirum, si in vetustis urbis nostræ & celebribus templis legantur: Alexanter & Cassantra. Itaque Dyris est Tyris. Hoc filii Japeti nomine intelligendus est Thiras filius Japhethi. Gen. X. 2. Habemus ergo filium Japhethi ætate conjunctum cum Titanibus, atque illum quidem quem tempore Cecropis fuisse ajunt, nempe Atlantem. Imo Japetum etiam ponunt inter Titanas, ut Diodorus lib. 5. Biblioth. & Apollodorus lib. 1. cap. 1. Unde Saturnus non tam cum Titane quàm cum Japeto ætate conjungitur. Sic Lucianus in Saturnalibus exhibet Saturnum unà cum Japeto, reliquisque equalibus diis. Sic Ἰαπετός τε Κρόνος τε Japetusque Saturnusque simul celebrantur ab Homero Iliad. Θ vers. 479. Sic Hesiodus in Theogonia vers. 19. simul decantat Ἰαπετόν τε, idè Κρόνον Japetumque ac Saturnum. Addit idem Poeta vers. 507. uxorem Japeti fuisse Ὠκεανίην Oceanidem, ipsumque Japetum ejusdem cum Oceano ætatis facit. In quo sequuntur eum Diodorus & Apollodorus jam laudati: Quia Japhetus ejusque uxor fuerunt eo tempore, quo Oceanus terram inundavit. Inde Pindarus in Olympiis Ode 9. ubi meminit Ἰαπετιονίδος φύτλης Japetionidis stirpis simul & κορῶν Κρονιδῶν filiarum Saturniarum, agnoscit diluvium quod Japetionidem Saturniamque stirpem præcessit, & ait ὕδατος σθένος aquæ robur χθονὰ κατακλύσαι terram inundasse.

56. Quisnam fuerit Saturnus *cujus ætatem contigit Japetus*, contigerunt & Titanes post confusionem linguarum, nunc videamus; ut tandem elucescat ætatem Cecropis sive Javani epocham rectè conjici in annum trigessimum secundum dispersionis. Duos fuisse Saturnos prodit Sanchoniathon, vetustissimus rerum Phœnicarum scriptor, apud Eusebium lib. 1. Præpar. Evang. nempe Saturnum patrem & Saturnum filium cui assignat duos fratres Jovem Belum & Apollinem. Saturnus pater trium filiorum qui orbis imperium partiti sunt inter se, adumbrat Noemum patrem trium filiorum qui orbem tripartito obtinuerunt. Hebraica vox שַׁטְרִם Satur unde Saturnus, significat absconditum, qualem suum Saturnum prodebant Gentiles facientes eum cœli terræque filium. Nam *cujus parentes ignoti erant*, facile fuit eorum filium dici, quorum & omnes possumus videri, ait Tertullianus agens de Saturno cap. X. Apologetici adversus gentes. Hesiodus, Apollodorus, Diodorus, alique rerum mythicarum scriptores faciunt Saturnum fra-

rem Japeti, quod Saturno filio Saturni adumbrantis Noemum convenit. Jupiter, alius Saturni prioris filius, est alius filius Noemi quem Hebræi dicunt *חַם* *Ham*, nos *Chamum*, sive *Hamum*. Hoc Jovis nomen nos docent Ægyptii apud Herodotum: *Ἀμῦν γὰρ Αἰγύπτῳ καλέσσι τὸν Δία*. *Hammum* enim Ægyptii appellant Jovem, ait ille lib. 2. cap. 42. Plutarchus quoque lib. de Iside & Osiride pag. 354. asserit *Ἰδίεν παρ' Αἰγυπτίοις ὄνομα τῷ Διὶ εἶναι τὸν Ἀμῦν* proprium apud Ægyptios nomen Jovis esse *Hamun*. Et sanè *Hamus* seu *Chanius*, filius Noe, fuit pater Chanaan à quo Sidonii seu Phœnices ortum traxerunt. Genes. X. 15. Atqui Saturnus prior habitus est pater Cham, patris Chanaan, Phœnicum progenitoris: nam *Βαβυλωνίως λέγειν πρῶτον γενέσθαι Βῆλον, ὃν εἶναι Κρόνον ἐκ τούτου δὲ γενέσθαι Χάμ, τούτου δὲ τὸν Χαναν γενῆσαι τὸν πατέρα τῶν Φοινίκων*. Babylonios dicere primum extitisse *Belum*, eumque esse Saturnum: ex hoc autem natum fuisse *Cham*, istum verò genuisse Chanaan Phœnicum patrem, refert Eupolemus apud Eusebium lib. 9. Præpar. Evang. cap. 17. Tam insignem Eupolemi locum exhibeo secundum emendationem doctissimi Bocharti lib. 4. Geographiæ Sacræ, cap. 2. Quod *Beli* nomine donatus sit Saturnus primus apud Babylonios, apud Phœnicas verò Jupiter Saturni primi filius, id non est mirum: quia nomen *Beli* tam Babylonis quam Phœnicibus significabat Dominum, qualem illi Saturnum primum, isti Jovem habebant per antonomasiam. Ad Apollinem quod spectat fratrem istius Jovis secundum Phœnicum historias, cum nomen illud soleat tribui Soli, & Sol locum Japeti vel Japhethi teneat in antiquitatibus Rhodiorum jam discussis, nemo non videt in Apolline Saturni primi filio & Jovis fratre Japhetum filium Noachi, & fratrem Chami. Itaque Saturnus secundus, Jupiter Belus, & Apollo tres filii Saturni prioris, sunt Semus, Chamus & Japhetus tres filii Noe.

§ 7. Jam facile intelligitur laudatus Sanchoniathon, dum ait Saturnum primum peragrasse terrarum orbem, ac tandem reportasse victoriam à cælo patre *ἔτι πιαδισὶ δευτέρῳ τῷ εἰαυτῷ κρατήσεως καὶ βασιλείας* anno imperii regnique sui trigésimo secundo. Saturnia orbis terrarum peragratio est dispersio Noachidarum, quâ disseminatum est omne genus hominum super universam terram. Gen. IX. 19. Prima domorum atque urbium occupatio, quarum tectis gravitatem cœli vince- rent ædificatores earum Saturnii seu Noachidæ, adumbratur in victoria per Saturnum reportata à cælo patre anno regni sui trigésimo secundo; quia Cecrops, de quo scribit Apollodorus lib. 3. cap. 13. *ἐπὶ τούτοις φασὶν ἔδοξε τοῖς θεοῖς πόντος καὶ θαλάσσης* sub hoc, inquiunt, visum est Diis urbes occupari: invenitur cœpisse anno trigésimo secundo dispersionis Noachidarum, seu peragratiōis orbis terrarum susceptæ sub Noacho adumbrato in Saturno orbem terrarum peragrate. Patet ergo Atticam Cecropis seu Javani epocham rectissimè conjici in annum ab ortu Phaleg trigésimum secundum. Nec enodatiùs, nec apertiùs chronologia Græcæ rectè potest cum chronologia sacra in egregium argumentum Hebraicæ veritatis quam in nostris calculis sequimur.

§. VII.

De æra Attica auctoris marmorum Arundellianorum, & de primis Atheniensium regibus antiquitati suæ restitutis in elucidationem chronologiæ sacræ.

§8. **P**rimæ antiquitatis Cecropidarum sive Atheniensium accurata inquisitio & investigatio, quam modò perfecimus, latet eos qui Cecropem longè recentiorē faciunt. Multò prolixior fieret sermo (ait Strabo lib. 9. pag. 397.) si quis de primis Athenarum conditoribus examen institueret, factò à Cecrope initio. Non enim ab omnibus eadem traduntur. Auctor marmorum Arundellianorum colligit ex quo Cecrops Athenis regnavit, & regio Cecropia dicta est, annos 1318. usque ad Archontem Athenis Diognetum, hoc est, usque ad annum ante æram Christianam ducentessimum sexagesimum quartum; ut conficitur ex aliorum Archontum tempore quod idem auctor notat, & describit Diodorus in sua Bibliotheca. Itaque æra Attica Cecropis secundum marmora Arundelliana competit in annum ante Christum natum millesimum quingentesimum octogesimum secundum. Discrimen est annorum quingentorum septuaginta septem, quos æra ista detrahit de illa quam explanavimus. Coniunctio confusioque temporis quo Athenæ fundatæ sunt & instauratæ, videtur causa hujus diversitatis. S. Pater Augustinus lib. 18. de Civitat. Dei, cap. 8. loquens de regnante Atheniensibus Cecrope, ait de urbe Athenarum sub illo ædificata: Sub quo rege etiam ipsam vel instauratam ferunt vel conditam civitatem. Nomen dabant primi conditoris, definiebant tempus instauratoris.

§9. Instaurator Athenarum fuit Theseus. Nam sub Cecrope, illisque præcis ad Theseum usque Regibus, Attica semper oppidatim incolebatur, curias & magistratus habens. . . . Theseus verò, postquam regnare cepit, cum esset vir non solum prudens: sed etiam potens, cum aliis in rebus hanc regionem excoluit, tum etiam cæterorum oppidorum curias & Magistratus sustulit, & una curia, unoque concilio constituto, in eam civitatem quæ nunc est, omnes coegit. Quam & magnis opibus auctam posteris tradidit. . . . Antè enim illa, quæ nunc est arx, erat urbs. Sic de Athenis à Theseo instauratis loquitur Thucydides lib. 2. pag. 110. Quod æra Attica marmorum Arundellianorum magis conveniat Theseo instauratori Athenarum, quàm Cecropi earum fundatori, ex eo patet quòd Demophon natus sit Theseo; ut notum est maxime ex Pherecyde apud Antoninum Liberalem cap. 33. metamorphoseon, ex Pausania in Phocicis seu libro 10. & ex Clemente Alexandrino lib. 1. Strom. ubi etiam à Demophonte usque ad Alexandrum Macedonem colligunt ἐν χίλια διακόσια πενήκοντα annos mille ducentos quinquaginta. Ex hac enim annorum summâ conficitur Demophontem cœpisse anno ante æram Christianam millesimo quingentesimo octogesimo primo, æræ Atticæ Marmorum Arundellianorum secundo: ita ut annus primus ejusdem æræ pertineat ad tempus Thesei

Dissert. II. de Anno Diluvii univers. §. 7. 99

Thesei patris Demophontis & Athenarum instauratoris. Auctor ergo istorum marmorum confundens primum Athenarum conditorem cum illarum instauratore, Cecropem loco Thesei posuit.

60. Res clarior notiorque fiet ex canone temporum quem subjicio ab ortu Pha- legi & prima Gentium divisione usque ad Theseum Athenarum instauratorem.

Anni		Patriarcha a prima divisione Gentium.	Anni Patri- archa- rum.	Athenientium reges à Cecrope usque ad Theseum.	Anni regū Ath.
Ab or- be cō- dito.	ante Christ. natum.				
1757	2190	Phaleg	30	Dispersio Noachidarum	31
1787	2160	Reu	32		1
1788	2159		1	1. Cecrops seu Javan fi-	253
1819	2128	Sarug	30	lius Iaphethi, Athenien-	
1849	2098	Nachor	29	sium progenitor.	1
1878	2069	Thare	70		1
1948	1999	Abraham	75		1
2023	1924	Abrahami ingressus in	25		1
2041	1906	terram Chanaan.	1	Idem regnans Athenis	50
2048	1899	Isaac	60	à se ædificatis.	1
2091	1856		1	2. Cranaus	9
2100	1847		1	3. Amphictyon	12
2108	1839	Jacob	130		1
2112	1835		1	4. Erichthonius	50
2162	1785		1	5. Pandion I.	40
2202	1745		1	6. Erechtheus, sub quo	50
2238	1709	Idem ingreditur in Æ-	1	fames universalis.	1
2252	1696	gyptū tempore famis.	1	7. Cecrops II.	40
2292	1655		1	8. Pandion II.	25
2317	1630		1	9. Ægeus	48
2365	1582		1	10. Theseus instaur. Athen.	
2366	1581		1	Demophontis nativitas.	

Anni regum Atheniensium quos expressi, noti sunt ex Eusebii chronico, si unum excipias Amphictyonem cui tribuit Eusebius annos decem, Apollodorus duodecim. Ait enim iste lib. 3. cap. 13. §. 6. Hunc nonnulli Deucalionis, alii verò indigenæ ho- minis filium fuisse dicunt: qui, cum duodecim annos regnum tenuisset, ab Erich- thonio

thonio pellitur. Si præter annos quinquaginta quos Cecrops primus, seu Javan, regnavit Athenis à se conditis, numeraverim alios ducentos quinquaginta tres; ita ut omnes anni Cecropis fuerint tres supra trecentos, ex quo primum in Attica domicilium & sedem is fixit: id non est mirum. Talis quidem ac tanta longævitas fidem abrogabat Ægyptiis apud Diodorum lib. 1. pagina 16. ubi dicunt *περί τῶν περιαύσια ἔτη δοκούσαν ἀρχαί* de illis qui trecentos annos videntur regnasse: illorum ætate annum quatuor mensibus esse absolutum. Attamen sacra scriptura quæ nonnisi pares nostratibus annos admittit, cum describit spatium vitæ quod homines illorum temporum decurrerunt, tollit omnem dubitationem. Arphaxado germano fratri Javani dat annos trecentos triginta octo, secundum Latinos codices, & quadringentos triginta octo, secundum Hebræos: Salæ filio Arphaxadi, quadringentos triginta tres: Hebero filio Salæ, quadringentos sexaginta quatuor.

61. Ex calculis ita dispositis manifestum est Erechtheum regnasse Athenis eo tempore, quo fames prædicta à Josepho Jacobi filio & Ægypti prorege afflixit universum. Id quod tamen elucere non posset, nisi locum quem marmora Arundelliana tribuunt Cecropi fundatori Athenarum, restituissemus Theseo earum instauratori. Cæperunt venire septem anni inopiæ, quos prædixerat Joseph: & in universo orbe fames prævaluit, in cuncta autem terra Ægypti panis erat... omnesque provinciæ veniebant in Ægyptum, ut emerent escas, & malum inopiæ temperarent: ait sacra Scriptura Gen. XLI. 54. 57. Diodorus lib. 1. Biblioth. pag. 17. refert ex narratione Ægyptiorum, quod cum per totum ferè orbem terrarum, Ægypto tantum ob loci genium excepta omnium confessione, ingens siccitas cum magna simul frugum hominumque perniciæ, orta esset; Erechtheus ex Ægypto magnam frumenti copiam Athenas, quod cognati essent, advexit. Tum addit fateri etiam Athenienses, regnante Erechtheo, cum defectus pluviarum fruges abstumpfisset; Cererem illuc venisse, & donatione frumenti ipsos sublevasse. Ægyptii qui plurimas ex regione sua colonias in orbem terrarum disseminatas non sine ostentatione prædicabant, agebant Erechtheum fuisse Ægyptium genere, eique Athenienses detulisse regnum ob illam frumenti copiam quam Athenas advexit ex Ægypto. At illam Ægyptiorum gloriationem retundit Apollodorus lib. 3. cap. 13. §. 7. ubi nos docet quod Athenarum rex Pandion, ducta uxore Zeuxippe matris suæ sorore, filias Procnem ac Philomelam, & geminos Erechtheum Butenque suscepit. Hinc confici nihil potest contra nostros calculos, qui Erechtheum ita perhibent regnasse tempore famis universalis: ut cum tamen ante illam conscendisse thronum supponant.

62. Eusebius in suis chronicis multo magis detrahit de antiquitate Cecropis quam auctor marmorum Arundellianorum. S. P. Augustinus rem dijudicans secundum hæc chronica, coactus est asserere Cecropem regnasse ætate Moïsi, & diluvium Deucalionis non fuisse universale. Hoc autem diluvium (ait ille lib. 18. de Civit. Dei, cap. 10.) nequaquam ad Ægyptum, neque ad ejus vicina pervenit. Secundum eadem chronica repertiens diluvium Ogygis disjunctissimum à diluvio universali, ab eo quoque diversissimum illud accepit in eodem lib. cap. 8. cumque nec Græca nec Latina Historia meminisset alterius Diluvii quam vel Ogygis vel Deucalionis (jam non loquor de Barbarica, quam appellaverat Josephus) tenuit S. Doctor diluvium Ogygis fuisse quidem diluvium magnum, sed non illud maximum, quo nulli homines evaserunt, nisi qui in arca esse potuerunt: quod Gentium nec Græca, nec Latina novit historia. Id necessario consequitur ex hypothese Eusebianâ: quæ cum laboret magno anachronismo, non debet nos avertere à calculis quos probatior chronologia nos docet. Variabant auctores: id quod S. P. Au-

gustinus etiam agnovit, dicens loco proximè laudato; quanquam Ogygius ipse quando fuerit, cuius temporibus etiam diluvium magnum factum est inter scriptores historiae non convenit. Regula discernendi synchronismum ab anachronismo in historia profana quæ simulat sacram, postulat ut à calculis desciscamus qui prohibent utriusque historiae nexum, quem inducunt alii aliorum scriptorum calculi. Nam & ipsa Historicorum inter se dissonantia copiam nobis præbet, ut ei potius credere debeamus, qui divina quam tenemus, non repugnat Historiæ: ait idem S.P. lib. 18. de civit. Dei, c. 40. Jam vidimus diluvium Ogygis fuisse diluvium ambitus orbis, seu diluvium universale, esseque calculos qui illud jungunt cum Noetico. Hos ergo calculos aliis prætuli qui in aliud tempus conjiciunt idem diluvium. Ostendimus pariter diluvium Cecropium, fuisse diluvium orbis: Deucalionem cuius ætatem contigit Cecrops, fuisse Noemum: ipsum Cecropeum, Janum Atticæ & Jonum parentem, fuisse Javanum nepotem Noemi: nec deesse calculos qui Cecropis ætatem copulant cum Javani temporibus. Alios ergo rejicimus qui ista tempora disjunxerunt.

63. Licet auctor marmorum Arundellianorum perhibeat Deucalionem, regnante Athenis Cecrope; tamen diluvium Deucalionis contigisse ait regnante Athenis Cranao, Cecropis successore. Idem tradit Apollodorus lib. 3. cap. 13. §. 5. tradit & Varro apud S. Augustinum lib. 18. de Civit. Dei cap. 10. Hallucinationi ansam præbuisse videtur Græcum Saturni nomen Κρόνος, quasi illud esset Κράναος. Ejus enim contractum Cranos facile visum est Cronos, non secus ac πρῶτος est πρῶτος primus secundum dialectum Doricam. Itaque diluvium quod contigerat sub Crono seu Saturno, conjectum est in Cranai tempora. Saturnus in quo vidimus adumbratum Noemum, legitur in Parallelis Plutarchi πρόπον τῆς τοῦ οἴνου πίσεως καὶ τῆς ἀμπέλου ὕψους usum vini & cultum vitis docuisse Icarium sive agricolam Hebraicè dictum יִכָּר Iccar. Vini monstrator vocatus est alio nomine Διόνυσος seu Bacchus, qui similiter Noemum adumbravit. De Dionysio seu Baccho scribens Diodorus lib. 3. pag. 137. notat eum esse sumptum non tam pro vini repertore quam pro vino reperto post Deucalionis diluvium. Bis, inquit, è Jove natus fingitur, quod in Deucalionis diluvio cum aliis fructibus etiam hic periisse existimatus, denuò post regerminavit: ibi cùm secunda quasi nativitate Deus hic in conspectum hominum venisset, è Jovis femore procreatum fabulantur. Hæc sane illorum sententia est qui Bacchum de usu & facultate vini reperti interpretantur. En ergo ut diluvium Deucalionis iterum venit adscribendum ætati Noachi.

64. Multiplicitas nominum effecit ut Dionysius seu Bacchus haberetur filius Deucalionis, cùm potius Deucalion fuisset dicendus. Sic in chronico Eusebii Deucalionis filius Dionysius traditur hospitio receptus à Semacho. Jam non moror anachronismum Eusebii id conjicientis in ætatem Amphictyonis regis Atheniensium quem & nonnulli Deucalionis filium fuisse dicunt apud Apollodorum lib. 3. cap. 13. §. 6. Sed in Semacho observo Semum qui hospitalissimus in patrem nudatum in tabernaculo ob vinum quo captus erat, eum pallio cooperuit unâ cum fratre suo Japhetho. Dionysum vel Dionysium celebratum à Græcis contigisse ætatem Noachi, liquet etiam ex calculo non quidem omnium, sed Herodoti, omnium quos cognoscimus, antiquioris. A Dionysio (inquit ille lib. 2. cap. 145.) ad meam ætatem sunt anni ferme mille sexcenti, κατὰ ἑξακόσια ἑτέα καὶ χίλια, μάλιστα ἐστὶ ἐς ἑμέ. Natus est Herodotus anno ante æram Christianam quadringentesimo octogesimo quarto, ante initium belli Peloponnesiaci quinquagesimo tertio, ut constat ex Pamphila apud A. Gellium lib. 15. Noctium Atticarum, cap. 23. Historiam suam condidit Thuriis in Italia anno Urbis Romæ Varroniano trecentesimo decimo, ante æram Christianam quadringentesimo quadragésimo quarto, ut docet nos Plinius lib. 12. naturalis Historiæ cap. 4. Adjiciamus annis quadringentis .

dringentis quadraginta quatuor annos fermè mille sexcentos, colligemus à Dionysio usque ad Christum annos bis mille & quadraginta circiter. Noc pervenit usque ad annum ante æram Christianam millesimum nongentesimum & quadragesimum quo terminantur anni trecenti & quinquaginta vitæ ejus elapsi post diluvium. Patet igitur ex calculo Herodoti collato cum Hebraica chronologia sacrae veritate Dionysium sive Bacchum contigisse ætatem Noemi. Secundum hanc temporum rationem sequeretur Noemum obiisse, elapsis ab Herodotea Dionysi epocha annis circiter centum. Hæc Bacchi ætas sine dubio adversatur ætati Noemi propè millenariæ. Id tamen non est mirum: imo magis firmat nostros calculos. Quia Ægyptii non credentes tantam hominum longævitatē, reduxerant eam ad ætatem circiter centenariam. Diodorus inter alios id nos docet lib. 1. pagina 15. Cum autem, inquit, fidem excedat ista annorum multitudo, nonnulli affirmare non verentur, quod olim, Solis motu nondum cognito, annus ad lunæ circuitum descriptus fuerit. Et ob id cum anni sint tricenorum dierum non potuisse omnino non fieri, ut aliqui mille & ducentos annos viverent: quandoquidem nunc etiam, cum anni duodenis mensibus constent, non paucis ultra centum vita protrahatur.

65. In ea sententia fuisse Varronem prodit Lactantius lib. 2. Institutionum Divinarum cap. 12. Sic, inquit, facta hominis vita est temporaria, sed tamen longa, quæ in mille annos propagaretur, quod Divinis literis proditum, & per omnium scientiam publicatum cum Varro non ignoraret, argumentari nisus est, cur putarentur Antiqui mille annos victitasse. Ait enim apud Ægyptios pro annis menses haberi, ut non Solis per duodecim signa circuitus faciat annum, sed luna, quæ orbem illum signiferum XXX. dierum spatio illustrat. Scribebat Varro annis quadringentis & uno post Herodotum, Hircio & Pansa Consulibus, qui signant in fastis annum Urbis 711. ante æram Christianam quadragesimum tertium: ita quidem ut si à Dionysio ad annum quo scripsit Herodotus, numerentur anni fermè mille sexcenti, duo fermè millia annorum colligenda sint usque ad Hircii & Pansæ consulatum, rectissimeque dici possit annorum millia nondum duo elapsa fuisse usque ad illum consulatum juxta Herodoteam Dionysi epocham. Atqui Varro aptavit eandem epocham diluvio Deucalionis. De hoc enim scribens Arnobius lib. 5. adversus Gentes, ait quod Varro ille Romanus multiformibus emittens disciplinis, & in vetustatis indagazione rimator, in librorum quatuor primo, quos de gente conscriptos Romani populi dereliquit curiosis computationibus edocet ab diluvii tempore, cujus supra fecimus mentionem, ad usque Hircii consulatum & Pansæ, annorum esse millia nondum duo. Eadem ergo secundum calculos Herodoti & Varronis fuit Dionysi & Deucalionis ætas. Eadem propè millenariam ætatem Noachi cui respondet, reducit ad centenariam secundum quod idem Varro tenuit de longævitate illorum hominum. Nulla igitur superest difficultas, ut concludamus etiam ex calculo non tam Dionysium seu Bacchum quam Deucalionem esse Noemum, & diluvium Deucalionis esse diluvium Noeticum. Si Varro disjunxerit diluvium Ogygis à diluvio Deucalionis, nihil aliud inde sequitur nisi eum breviatione annorum Deucalionis amandasse Deucalionem à suâ ætate & diluvium Deucalionis à suo tempore.

§. VIII.

De Chaldaeorum fabulosissimis supra diluvium antiquitatibus, & de accuratissima eorum à diluvio chronologia.

66. **I**nter plura quæ opposuit auctor fabulæ Præadamitæ & contra universalitatem diluvii Noetici & in defensionem suorum Præadamitarum, non est veritus objicere vanissimas mendacissimasque Chaldaeorum antiquitates, quibus ne minimam quidem fidem habuerunt qui nobis eas tradidere. Diodorus lib. 2. pag. 83. affirmat rei astrologicæ scientia Chaldaeos mortalibus universis præcellere, & maximam huic speculationi operam tribuisse. At numerum annorum, quibus mundi se considerationi vacasse Collegium Chaldaeorum asseverat haud facile credideris. Nam ad expeditionem Alexandri in Asiam quadringenta & septuaginta tria millia annorum numerant, ex quo sidera observari captum sit. Cicero lib. 1. de Divinatione refellens & coarguens hoc eorum mendacium, contemnamus, inquit, etiam Babylonios, & eos qui è Caucaso cæli signa servant, numeris & motibus, stellarum cursus persequuntur. Condemnemus, inquam, hos aut stultitiæ, aut vanitatis, aut imprudentiæ, qui CCCCLXX. millia annorum, ut ipsi dicunt, monumentis comprehensa continent, & mentiri judicemus. Lactantius lib. 7. Institutionum Divinarum cap. 14. indicat hunc locum Ciceronis, aitque quod Chaldaei quadringenta septuaginta millia annorum monumentis comprehensa se habere delirant in quo quia se posse argui non putabant, liberum sibi crediderunt esse, mentiri. Delirantium istorum calculos fufius describit & sugillat Julius Africanus apud Georgium Syncellum. Ex ejus descriptione liquet Chaldaeos ita fines terminosque temporum ab Adamo elapsorum esse egressos, ut tamen nulla supra Adamum computaverint tempora, nullumque hominibus Præadamitis dederint locum. Immensa hæc annorum volumina distribuebant duas in partes, antediluviam unam, postdiluviam alteram. Partem antediluviam definiebant quadringentis triginta & duobus millibus annorum, ductis ab Alooro primo homine usque ad Xisuthrum decimum ab Alooro. Hebraicæ voces אֵלֹהִים אֲלֹהִים *Al-hora* unde *Alorus*, significant non genitricem, sive eum qui fuit sine genitrice, sine matre, qualis Adam de limo terræ formatus. Decimum ab Alooro ipsum Xisuthrum sub quo diluvium contigit, decimum ab Adamo Noemum ostendimus in hac secunda Dissertatione, §. 3. num. 29. Nullos ergo ante Adamum homines, nulla supra eum curricula annorum agnoscebant Chaldaei. Unde tantum abest ut fufissimæ dementissimæque supputationes eorum faveant Systemati Præadamitarum, ut illi prorsus obstant. Omnium irrisione luderetur qui ex numero annorum bis mille ducentorum quadraginta duorum ætatis antediluvianæ secundum vulgatos editionis septuaginta-viralis codices colligeret fuisse homines ante Adamum, à quo usque ad diluvium numerantur anni mille sexcenti quinquaginta sex secundum codices Hebræos: quia editio septuaginta-viralis non exhibet suos bis mille ducentos quadraginta duos annos nisi ab Adamo. Cum igitur Chaldaei non ducerent nisi ab Adamo

Adamo immensa illa volumina temporum quæ in antiquitatum suarum monumenta inseruerunt : quis nisi desipiens potest eorum chronologiam aptare fabulæ Præ-adamicæ ?

67. Familiare fuit astronomis præsertim antiquis statuere longissimas annorum periodos non secundum res gestas , sed secundum orbium cœlestium circumvolutiones quibus modum vix ullum dabant. De cœtero non ignorarunt Chaldæi accuratissimam temporum rationem maximè à diluvio. Jam observavi ex Josephi libro primo contra Apionem Berosum Chaldæum antiquissimas secutum historias congruenter divinis literis conscripsisse de diluvio, & notasse tempora exinde lapsa usque ad Nabulassarum patrem Nabuchodonosori : quia, ut de illo ait laudatus Josephus, εἴτα τὰς ἀπὸ Νώχῃ καταλεγον, καὶ τὰς χρόνους αὐτοῖς προσεῖδεις, ἐπὶ Ναβουδάσσαρον παραγίνεται, τὸν Βαβυλωνῶνος καὶ Χαλδαίων βασιλέα. deinde proferens eos qui sunt à Noe, & tempora ipsis apponens, ad Nabulassarum pervenit Babylonis Chaldæorumque regem. Prima Gentis hujus origo notitiam postulabat illorum temporum : quia de Nemrode Chusi filio, Chami nepote & Noemi pronepote, ait Sacra Scriptura : *Fuit autem principium regni ejus Babylon.* Gen. X. 10. Civitas Babylonis est illa civitas quam superbi Noachidæ celebraturi nomen suum antequam dividerentur in universas terras, ædificabant unà cum turri cujus culmen pertingeret ad cœlum. Quantum temporis illi degerint sub avo suo Noemo, priusquàm proficiscerentur de Oriente in terram Sennaar, non indicant sacre literæ. Ut illud aliunde eruamus ad illustrandas antiquitates Chaldaicas, observandum est profectorem Noachidarum de Oriente dedisse locum putandi Noemum adumbratum à Gentilibus in suo Dionysio seu Baccho sedem in India Orientali collocasse : maximè quia Hebraica vox כֶּדֶם Kedem significat & Orientem & Initium. Unde Chaldæus Onkelos Gen. XI. 2. vertit : *Cum proficiscerentur ipsi à principio.* Ubi nos legimus : *Cumque proficiscerentur ab Oriente.* Initium enim regionum Orientis habebatur India Orientalis, quæ idcirco dicebatur Oriens per antonomasiam. Jam ex historiis Indorum refert Diodorus lib. 2. Biblioth. pag. 87. τὰς ἀρχαιοτάτας ἀνθρώπους antiquissimos homines habitasse in eorum regione : Dionysum illic fuisse ἐν τοῖς ἀρχαιοτάτοις χρόνοις in antiquissimis temporibus : præterea τὴν εὐρεσιν τῆς οἴνης inventionem vini aliorumque vitæ conducentium usum illis hominibus tradidisse : denique Indiæ totius regnum tenuisse ἐπὶ δύο πρὸς τοῖς πεντήκοντα per annos quinquaginta duos.

68. Anni quinquaginta duo ducti à diluvio, à quo nedum totius Indiæ, verum etiam totius orbis principatum obtinuit monstrator vini Noemus, desinunt in annum ante æram Christianam bis millesimum ducentessimum trigessimum novum : quia diluvium contigit anno ante eandem æram bis millesimo ducentesimo nonagesimo primo. Quàm præclarè hinc illustretur Chaldaica epocha Noachidarum profectorum de Oriente, ut habitarent in terra Sennaar, nunc ostendamus. Orbium cœlestium contemplatione antiquius nihil habentes Chaldæi primos regionis suæ incolæ turris illius ædificatores cujus culmen pertingeret ad cœlum, facillè putaverunt primos cœli contemplatores. Ut ut sit, certum est eos gentis suæ vetustatem antiquitate cœlestium observationum esse dimensos : quia principio Assyrii, ut ab ultimis auctoritatem repetam, (inquit Cicero lib. 1. de Divinatione) propter planitiem magnitudinemque regionum, quas incolebant, quum cœlum ex omni parte patens atque apertum intuerentur, trajectiones motusque stellarum observaverunt, quibus notatis quid cuique significaretur memoriæ prodiderunt. Qua in natione Chaldæi, non ex artis, sed ex gentis vocabulo nominati, diuturna observatione syderum, scientiam putantur effecisse, ut prædici posset quid cuique eventurum, & quo quisque fato natus esset. Assyrii, Hebræis Ἀσσυρίμ, ortum nomenque habent

bent ab Assur filio Semi, uno ex primis habitatoribus terræ Sennaar, seu regionis Chaldaeorum. Chaldaicas coelestium motuum observationes à prima Gentis vetustate repetitas *Callisthenes Babylone transmisit in Græciam, mandante Aristotele magistro ejus*: αὐτὸς τινὰς διαγίνεται ὁ Πορφυρίος χιλίων ἐτῶν καὶ ἐν τελευτῇ αἰῶν μέχρι τῶν χρόνων Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος σωζομένας. quas narrat Porphyrius fuisse annorum mille nongentorum & trium ad tempora Alexandri Macedonis servatas. Id refert Simplicius in secundum Aristotelis librum de cœlo, comm. 46. pag. 123. Si de annis bis mille ducentis & triginta novem ductis à primo Noachidarum in Chaldaeam ingressu usque ad æram Christianam, detrahamus annos mille nongentos & tres, reliqui anni erunt trecenti triginta sex, quot ab initio regni Alexandri Magni numerantur usque ad Christum. De Græca loquor regni ejus epocha, ad quam intenderit animum Callisthenes Græcus, quàmque nemo eruditorum non illigat anno ante æram Christianam trecentesimo trigésimo sexto.

69. Secundum hos numeros æra Chaldaica superat æram dispersionis Noachidarum & ortus Phaleg, annis quadraginta novem. Primum triennium facillè derim vago per Orientem Dionysio, seu Baccho: modò in isto Baccho attendamus non jam Noemum, sed unum ex Noemi pronepotibus, nempe Nemrodum, quo auctore cœteri Noachidæ aggressi sunt superbam turris Babelicæ molitionem. Triennium illud vagantis per Orientem Bacchi notatum est à Diodoro Siculo lib. 3. Biblioth. pag. 139. Bacchum autem adumbrare Nemrodum doctissimè observat Bochartus lib. 1. Geographiæ sacræ, cap. 2. Nam primò sicut דמשק *Dammesc*, seu *Damascus*, est דרמשק *Darmesc*, & אכד *Acchad*, urbs Babyloniæ, est ארחד *Archad*; ita *Bacchus* est בר כוש *Bar-chus*, hoc est, *Filius Chus*, qualis erat *Nemrod*. Secundò vetustissimus Scriptor Thymætes apud Diodorum lib. 3. Biblioth. pag. 141. refert Hammonem, regem Libyæ, seu Jovem Hammonem, quem jam vidimus eundem cum Hamo, seu Chamo, Noemi filio & Chusi patre, procreasse Bacchum è sorore Titanum, quos etiam ostendimus turris Babelicæ conditores; id quod Nemrodo Chusi filio similiter convenit: quia Chamus æquè potest dici pater Nemrodi, ac Nabuchodonosor dicitur pater Baltasari, sui nepotis. Dan. V. Tertiò Bacchum amiciunt è pelle tigridis, quasi *Nemrod* sit נמרו *Nemro*. Sic tigrim vocant & Syri & Chaldæi ab Hebraicâ voce נמר *Namer*. Quartò etiam nebridem induunt Baccho, & Nebrodem cum nominant, ut in Anthologia lib. 1. cap. 38. Epigr. 11. ubi dicunt eum

Νυκτέλιον, νομίον, Νεβρώδεα, νεβριδόπεπλον.

hoc est, *nocturnum, pastorem, Nebrodem, nebride indutum*. Nempè *Nemrod* à Græcis interpretibus dicitur Νεβρώδ *Nebrode*, & à Josepho Νεβρώδης (*Nabrodes* seu *Nebrodes*; *Ebrodes* verò pro *Nebrodes* in Editione Ægyptiacâ. Quintò in fabulis nomen Bacchi antiquissimum est *αγρὺς*, id est, *robustus venator*, quo epitheto *Nemrodem* insigniunt sacræ paginæ, Gen. X. 9. Eòdem alludit Papius lib. 9. Thebaidos, vers. 685. ubi Bacchi gestamine donat æquum venatorem, his verbis:

*Venator raptabat equus, quem discolor ambit
Tigris, & auratis adverberat unguibus armos.*

Sextò Chusæum seu filium Chus, Bacchum ex eo possumus dicere, quòd eum finxerint in Arabiæ Nysâ natum. Est enim in Arabia terra Chus memorata in sacris paginis. Alia feruntur de Baccho, quæ magis conveniunt ei, qui adumbrat Noachum: qualia sunt quæ observavimus in hac secundâ dissertatione, §. 3. num. 30. & §. 7. num. 63. & 64. Hinc fabulam de Baccho qui Thebas venerit, refero ad Noachum qui fuit in arca, Hebraicè dictâ תבה *Theba*.

70. Interim chronologia Chaldaica illustratur non parùm, dum ex annis quadraginta novem jam notatis tres priores damus Nemrodo robusto venatori, ob tres annos quibus Bacchus cum exprimens passim vagatus est in Oriente. Sic enim sunt ante ortum Phaleg anni quadraginta sex ab Nemrodi adventu in campum terræ Sennaar, in quo turrim Babelicam ædificare conati sunt Noachidæ. Sic ab Nemrodicâ Babylonis ærâ usque ad egressum Hebræorum ex Ægypto colliguntur anni septingenti quadraginta duo, quot antiquitates Chaldaicæ postulant; ut jam ostendo. *Εγχαίριος βασιλεὺς reges indigenæ* quos ante Ninum Assyriorum regem fuisse docet Diodorus lib. 2. Biblioth. pag. 63. dividendi sunt in duas dynastias, priorem Chaldæorum, posteriorem Arabum; ut post Julium Africanum & Eusebium docet Georgius Syncellus in Chronographia pag. 90. & 92. ubi etiam tradit Chaldæos illos floruisse per annos ducentos viginti quinque, Arabes verò per annos ducentos quindecim. *Floruit, inquit, imperium VII. Regum Chaldæorum annis 225. Eorum regnum susceperunt Arabes, quorum VI. Reges illud obtinuerunt per annos 215. Arabes exceperunt Assyriorum Reges.* Quid sentio de illis regibus, paulò inferiùs aperio; ut in primis ostendam egressum Hebræorum ex Ægypto incidisse in annum trecentessimum secundum imperii Assyriorum: ita ut anni trecenti & duo accedentes annis ducentis quindecim dynastiæ Arabum & ducentis viginti quinque dynastiæ Chaldæorum efficiant summam annorum septingentorum quadraginta duorum, quam quærebam. *Αρ' ὧν κτησίας λέγει ex his quæ Ctesias dicit apud Clementem Alexandrinum lib. 1. Stromat. pag. 321. τῷ δευτέρῳ καὶ τριακοσῷ, ἢ Μωσέως . . . ἐξ Αἰγύπτου κίνησις. Secundo & trigésimo, profectio Moysis ex Ægypto.* Notant hæc verba annum trigessimum secundum Beluchi, seu Belochi, octavi regis Assyriorum. Id patet ex Eusebio lib. 10. Præpar. Evang. cap. 12. ubi hunc Clementis Alexandrini locum explicatiùs & emendatiùs exscriptum habemus his verbis: *τῷ δευτέρῳ καὶ τετρακοσιοσῷ (lege τριακοσιοσῷ) ἔτι τῆς Ασυρίων ἀρχῆς, τῆς δὲ Βαλούχου τῆς ὀγδοῆς δυναστείας τῷ δευτέρῳ καὶ τριακοσῷ, ἢ Μωσέως . . . ἐξ Αἰγύπτου κίνησις. Secundo & trecentesimo anno imperii Assyriorum; Beluchi autem, octavi dynastiæ, secundo & trigésimo, Moysis profectio ex Ægypto.* Pro *τετρακοσιοσῷ* quadringentesimo lego *τριακοσιοσῷ* trecentesimo; quia ex annis, quos Africanus & Eusebius singulis Assyriorum regibus tribuunt à Nino, à quo Belochus est octavus, luce clarius est annum imperii Assyriorum trecentessimum secundum esse Belochi trigessimum secundum. Hic non quæro, an Herodotæ Assyriorum chronologiæ præferenda sit Ctesiana. Satis habeo in præsentī Ctesianos calculos omnino postulare ante egressum Hebræorum ex Ægypto chronologiam textûs Hebraici, quam contra Græcos codices propugnamus. Quidquid enim sit de Ctesia comparato cum Herodoto, concordia ejus calculorum cum Hebraicis numeris est maximi momenti adversum Græcos, ut ostendamus chronologiam Hebraicam, ex hodiernis Judæorum codicibus depromptam, esse secundum codices editione septuaginta Interpretum vetustiores: quia Ctesias fuit longè vetustior LXX. Interpretibus, cùm vixerit sub expeditionem Cyri junioris adversus Artaxerxem fratrem, factam anno quarto Olympiadis nonagesimæ quartæ, ante æram Christianam quadringentesimo primo, ut constat ex Diodoro lib. 2. Biblioth. pag. 84. & lib. 14. pag. 405.

71. In dynastiâ septem Chaldæorum quam ponunt in primo loco, primus omnium est *Evechous*, secundus *Chomasholus*. Ut *Beel* ponitur pro *Baal* in nominibus *Beel-zebub*, *Beel-Phégor*, & *Beel-samen*, ita *Evechous* ponitur pro *Avachous* seu *אב הכוש Av-bachus*, hoc est, *Pater Chus*, adeoque *Evechous* est *Chamus* *Chusi* pater. Fragmentum genealogiæ Chami, quod ex monumentis Babyloniorum refert Eupolemus apud Eusebium lib. 9. Præpar. Evang. cap. 17. docet nos *Chusum*

Chusum esse *Chum-asbolum* seu *Chomasbolum*. Ait enim Eupolemus Babylonios dicere de Chamo: τέτς δὲ χούμ, ἡν γενέσθαι, ὃν ὑπὸ τῷ ἐκλύων λέγασθαι Ἀσβλον, πατέρα δὲ Αἰθίοπων, ἀδελφὸν δὲ τῷ Μεστράϊμ, πατέρα (leg. πατρός) Αἰγυπτίων. Hujus verò filium extitisse *Chum*, *Asbolum* à Grecis nuncupatum, patrem autem *Æthiopum*, & fratrem *Mestraim*, patris *Ægyptiorum*. Quòd Chus, filius Chami, sit frater *Mesraim*, seu *Mestraim*, patet ex versu sexto capitis decimi libri *Genesis*. Quòd idem habitus sit *Æthiopum* pater, notum est ex editione LXX. Interpretum, ex Latinâ vulgatâ, ex Copto-Arabicâ manuscriptâ, ex Philone, Josepho, Eusebio, S. Hieronymo, aliisque Patribus, quibus terra Chus est *Æthiopia*, & *Chusæi* sunt *Æthiopes*. Neque mirum est *Chamum* & *Chusum* invenisse locum in *Chaldæorum* dynastia, quæ complectitur tempora *Noachidarum* degentium in terra *Sennaar* ante generalem dispersionem: quia *Chus* genuit *Nemrod*. Gen. X. 8. Itaque *Chamus* ponitur in hac dynastia, tamquam avus *Nemrodi*; *Chus* verò, tamquam ejus pater. Nomen quod ibi adscribitur *Nemrodo*, est *Porus*, seu פורס *Pores*, hoc est, *partiens*, *dividens*; quia sicut nomen *Phaleg* impositum est uni filiorum *Heber*, eò quòd in diebus ejus פלגה הארץ *niphlega haarets*, hoc est, *divisa sit terra*: ita *Nemrodo* factum est nomen *Porus* seu *Pores*, quia divisio terræ sub illo contigit, & ipse velut *partiens* ac *dividens* fundavit primum regnum natum è divisione. *Stephanus Byzantius* in voce χaldaίων petit originem *Chaldæorum* à *Perseo*. Περσεὺς, inquit, ἀπ' οὗ οἱ κυριώτεροι καὶ χaldaῖοι. *Perseus*, à quo *Cephenes* & *Chaldaei*. Ut *Perfis* seu *Persia* ponitur pro *Chaldaico* פראס *Paras*, ita *Perseus* ponitur pro *Chaldaico* פראס *Pares*, pro quo *Hebræi* dicunt פורס *Pores*. Dicunt etiam *Chaldæi* פראס *Parfa* & פראס *Parsetha* ungulam scissam à verbo suo פראס *Peras*, quod significat *dividere*, *discindere*, *partiri*. Ab eodem quoque themate פראס *Parfa* vocant *Milliare*, quo terram dividunt. Item terminum temporis, quasi divisionem ejus, dicunt פראס *Poresa* & פראס *Perus*. Sive ergo *Porus* aut *Pores*, sive *Perseus* nominetur *Nemrod*, ratio nominis est à divisione quæ sub illo contigit. Fabula de *Medusæ* capite amputato à *Perseo* recidit etiam in *Nemrodum*, primum, quem legimus, venatorem; si *Medusam*, quæ per metathesim est *Metsuda*, habeamus hieroglyphicum venationis quam *Hebræi* מצודה *Metsuda* dicunt. Ita enim *Caput Metsudæ* est caput seu principium venationis. Adhæc *Medusæ* superator *Perseus* fuit robustus venator, qualis dicitur *Nemrod*: quippè qui terga fere pressit, & illa (quemadmodum canit *Ovidius* lib. 4. *Metamorphoseon* fab. 18.)

*Vulnere læsa gravi, modo se sublimis in auras:
Attollit, modò subdit aquis, modò more ferocis
Versat apri, quem turba canum circumsona terret.*
Addit idem Poeta, quòd dum *Perseus* contra belluam superior
Ter, quater, exegit repetita per ilia ferrum:
Litora cum plausu clamor, superasque Deorum
Implexere domos.

nempe *Nemrod* erat robustus venator coram Domino. Gen. X. 9. Robusto venatore opus fuit *Noachidis* profectis de Oriente in terram *Sennaar*, quam æquè ac alias terras redegerat diluvium in solitudinem, & habitationem ferarum, quæ propagaverant sobolem per annos quinquaginta duos elapsos à diluvio. Terram *Chanaan* daturus Deus populo *Israel* dixit ei de populis, quos inde erat ejeturus: Non eiiciam eos à facie tua anno uno; ne terra in solitudinem redigatur, & crescant contra te bestię. Paulatim expellam eos de conspectu tuo, donec augearis, & possideas terram. Exod. XXIII. 29. 30. Id ita fieri non poterat à pri-

mis post diluvium orbis habitatoribus, quos inter erat Nemrod, qui proinde, ne, terrâ in solitudinem redactâ, crescerent contra eos bestię, erat robustus venator coram Domino, ut jam diximus. Prævidens Jeremias propheta futuram absque habitatore Babylonem, qualem ædificatores ejus Noachidæ repererant terram Sennaar, ait cap. LI. vers. 37. *Et erit Babylon in tumulos, habitatio draconum, stupor, & sibilus, eò quòd non sit habitator.* Anguiferum caput Medusæ quod à robusto venatore Perseo amputatum fingitur, symbolum est habitationis draconum quam venatione superavit. Unde Perseo quærenti, *cultusque genusque locorum,* juxta fabulam 19. quam lib. 4. Metamorph. canit Ovidius, mox unus

Nunc, ò fortissime, dixit,

Fare, precor, Perseu, quanta virtute, quibusque

Artibus abstuleris crinita draconibus ora.

Cephenes dicuntur, in quorum agris tunc vagabatur Perseus. Et quamvis *Cephenum* nomine vulgo intelligantur *Æthiopes*: sciendum est tamen cum Stephano Byzantio, quòd *χελδαῖοι*, οἱ πρὸς τὸν κηφῆνες. *Chaldæi* prius *Cephenes* dicebantur. Notum est autem Chaldæam esse terram Sennaar, in qua erat Nemrod unâ cum aliis Noachidis.

72. Quid cum *Cepheus* à quo *Cephenes*, sit ipse Chus Nemrodi genitor? Primò *Chus*, Babylonis *Chum*, est *Cuph*, sicut Hebraicum verbum *כּוּף* *ramas*, id est, *conculcavit*, est *כּוּף* *raphas*, mutante M in P, cujus rei varia exempla profert Bochartus lib. 1. de Phœnicum coloniis, cap. 29. Ut autem *Musa* vel *Muza*, portus Arabiæ celeberrimus ad mare rubrum, est *Mesa* vel *Messa*. Gen. X. 30. ita *Cuph* est *Keph*, unde *Cepheus*. Secundò *Chus* erat frater *Mesraim*, quo etiam nomine intelligitur *Ægyptus* in sacris paginis: *Cepheus* verò erat frater *Ægypti*, ut post Euripidem docet Apollodorus lib. 2. Biblioth. cap. 1. §. 4. Tertio *Cham* pater *Chus* & *Mesraim* habetur Jupiter Belus, ut jam observavimus in hac secunda dissertatione, §. 6. num. 56. Porro Belus est pater *Ægypti* & *Cephei* apud laudatum Apollodorum. Quarto Belus ille duxit coloniam eis *Βαβυλωνία* in *Babylonem*, prodente Diodoro lib. 1. Biblioth. pag. 17. Id etiam convenit Chamo, expulso in Evechoo, primo dynastiæ Chaldæorum. Quintò *Chus* filius *Chami* habetur ab antiquis pater *Æthiopum*, & *Cepheus* fuit, sicut Euripides scribit, *Æthiopum* rex, ait Scholiastes Germanici. Apollodorus quoque celebrat *Æthiopiam*, ἡς ἐβασίλευσε κηφεύς in qua regnabat *Cepheus*. Et Stephanus Byzantius in *ἱστορίᾳ* meminit τῆς κηφεύς, ἀφ' ἧς κηφεύς οἱ Αἰθίοπες *Cephei*, à quo *Cephenes* *Æthiopes*. Sextò ut terra *Chus* exponitur *Æthiopia*, ita & terra *Cephei*. Unde *κηφιδὰ γαῖαν* *Cepheidem* terram, celebratam à Nicandro, *Æthiopiam* interpretatur magnum Etymologicon. Septimò *Perseus* quem in Nemrodo Chusi filio dicimus adumbratum, ita fingitur Jovis filius, ut tamen habeatur gener *Cephei*. Relaturi enim Gentiles originem Persei ad aliquem Deum, verum illius patrem focerum ejus dixerunt. Adhuc Hebraica vox *אב* *Ab* significat & patrem & focerum. Similiter Hebraica vox *בן* *Ben* & filium & generum sonat. Octavò *Chus* habuit tres fratres, totidem habuit & *Cepheus*, ut constat ex laudato Apollodoro. Nonò fratres Chusi ex sacris paginis sunt *Mesraim*, *Phuth* & *Chanaan*: fratres *Cephei* ex eodem Apollodoro sunt *Ægyptus*, *Danaus* & *Phineus*: quia terra *Mesraim* est terra *Ægypti*, terra *Phuth* est terra *Danai*, & terra *Chanaan* seu Phœnicia est terra *Phinei*.

73. Quòd terra *Mesraim* sit terra *Ægypti*, ut superius dicebamus, res apud omnes est in confesso. Quòd terra *Phuth* sit terra *Danai*, nullus est etiam dubitandi locus. *Δαναὸν μὲν οὖν Βῆλος ἐν Λιβύῃ κατόικησεν.* *Danaum* igitur *Belus* misit ad *Libyam* incolendam, ait Apollodorus. De *Phuto* autem scribit Josephus

phus lib. 1. Antiquit. cap. 7. ἐκτίσθαι δὲ καὶ φούτις τὴν Λιβύην constituit autem & Phutes Libyam. Id quod confirmat ex eo, quod indigenæ vocentur Phuti seu Phutei, quodque flumen Mauritaniæ & regio ipsi adjacens dicatur Phutes. Unde D. Hieronymus lib. Traditionum Hebraicarum in Genesim ait: Phut Libyæ: à quo & Mauritaniæ fluvius usque ad præsens Phut dicitur, omnisque circa eam regio Phutensis; Multi scriptores tam Græci quàm Latini hujus rei testes sunt. Bochartus lib. 4. Geographiæ Sacre, cap. 33. egregiè notat Phutæis, Africanis Nomadibus, nomen esse à dispersione, quia Phut planè idem est quod פִּזְזִי Phuts, sparsus, dispersus: et quia de vagis illis populis scribit Pomponius Mela; In familias passim, & sine lege Dispersi, nihil in commune consultant. Hebraicum vocabulum פִּזְזִי Nad, quod significat vagum, fit per metathesim Dan, unde Danaus, quem facimus eundem cum Phut. Denique quòd terra Phinei sit terra Phœnicis seu Phœnicia, adeoque terra Chanaan; res est in promptu: quia Phineus est Phœnix. Diversus quidem à Phineo Phœnix putatur à multis, ut & Agenor Phœnicis pater alius habetur à Belo. Verùm qui sic opinantur, rem parùm sedulò inspexerunt. Agenor quem fabula facit fratrem Beli fingens personarum diversitatem in diversis nominibus, est omninò dicendus idem cum Belo. Phineum enim quem vidimus filium Beli, τὸν Ἀγνώροιο εἶναι λέγουσι Agenoris filium fuisse dicunt apud Apollodorum lib. 1. cap. 9. §. 21. Hinc Ἀγνώροιδος φινεύς Phineus Agenore satus dicitur ab Apollonio Rhodio lib. 2. Argonauticorum, vers. 178. Et Phineus ipse inducitur ibidem vers. 237. dicens: πατὴρ δὲ μὲν ἐγείνατο Ἀγνώροιο. Genuit me Agenor pater. Notat etiam Scholiastes Apollonii Hellanicum asserere Phineum esse filium Agenoris. Quòd si Hesiodus, aliique apud eundem scholiastem referant hunc Phineum esse Phœnicis Agenore nati filium, quòd Phineus non videretur eis Phœnix; fatentes tamen eum esse de Phœniciâ stirpe Agenoris, coguntur tenere terram Phinei esse terram Phœnicis, adeoque terram Chanaan. Apollodorus lib. 3. cap. 12. §. 8. facit Phœnicem filium Amyntoris. Nec immeritò: quia Amyntor refert Hamum Tyrium seu Chamum, atque adeò Belum patrem Phinei. Vidimus enim in hac secunda dissertatione, §. 6. num. 56. Chamum seu Hamum, Ægyptiis Amun, esse Jovem Belum. Voce autem Tor Tyrum significari patet ex eo quòd Tyrus dicatur à Phœnicio תִּיֶר Tfor transeunte in Tor. Sic Cham fuerit Belus Tyrius. Et sanè si secundum Chaldæorum antiquitates Cham habeat primum locum in prima eorum dynastia, ductâ à tempore quo Noachidæ edificabant civitatem et turrin Babelis seu Babylonis:

Ἀρχαίη Βαβυλῶν Τυρίη Βήλοιο πόλις.

Vetus Babylon Tyrii Beli oppidum agnoscitur à vetusto Poeta Dorotheo Sidonio apud Julium Firmicum. Non me movet Amyntorem Phœnicis patrem fingi comitem Achillis conferentis se ad bellum Trojanum: Cùm heroas multos ad illud tempus referat fabula, quos tamen scimus fuisse longè altioris ætatis. Nec lucem observationibus nostris eripere potest Agenoris nomen. Aghenor seu Achenor est metathesis Phœnicii nominis Anechor, sicut Anamii seu Anamæi sunt per metathesim Anonii seu Ammonii. Est autem Anechor ab Hebraico נֶחָר Nechar, quod extraneum & alienigenam significat; & sicut Hiram Phœnicibus est Hirom, ita Nechar est ipsis Necor. Permutatio literarum Caph & Ghimel est adeo frequens in illis linguis, ut mirum non sit Necor esse Negor, & Achenor esse Aghenor. Itaque Cham pater Chanaan à quo Phœnices, dictus est Anechor, & per metathesim Achenor; quia non fuit eis indigena, sed extraneus; quippè qui licet dederit Phœniciæ sobolem, non fixit tamen sedem in Phœnicia, verum in Ægypto, quæ in sacris paginis dicitur non tam terra Mesraim, quàm terra Cham. Agenor ergo, Phœnicis pater, non est dicendus frater Beli, patris Ægypti, sed habendus

us est omnino idem cum Belo: adeoque Phineus seu Phoenix filius Beli dictus est etiam filius Agenoris: quia Cham pater Mesraim à quo Ægyptii, & pater Chanaan à quo Phœnices, fuit ipse Belus pater Ægypti, & Agenor pater Phœnicis.

74. Id tandem est notandum de terra Cephei, quod multi observant de terra Chus, eam scilicet fuisse Orientalem Ægypto. Nam Cononis narratio quadragesima apud Photium Cod. CLXXXVI. nos docet Cepheum habuisse imperii terminos à mari nostro, nempe Mediterraneo, ad eam usque Arabiam, quæ ad Erythræum mare pertinet: ita ut attigerit eos Arabiæ felicis fines, in quibus erat Madianæ regio spectans ad terram Chus; cum Sephora Moïsis uxor quæ erat filia Sacerdotis Madian, Exod. II. 16. 11. dicatur כּוּשִׁית *Cuscith*, seu *Cusitis*, Num. XII. 1. Juxta hunc situm terræ Chus Hebræis australes fuerint Chusæi, necesse est. Gens australis Hebraicè dicitur עַם דְּרוֹמִית *Am-daromith* seu *Am-dromith*, vel *Andromit*, mutante M in N, quando sequitur D, quod familiare est nobis Latinis dicentibus, exempli gratiâ, *con* pro *com* seu *cum* in verbis compositis *condemno*, *condico*, *condisco*, *condoleo*, *condono*, *conduco*, *conduplico*, &c. Id quoque est observandum, ut in Chuso patre *Andromith* rursùm inspiciamus Cepheum patrem *Andromedæ*; & in *Cassiopea* Cephei conjugæ quæ *Nereidas*, deas maris, provocavit in certamen, filiâmq; *Andromedam* ceto devorandam proposuit, attendatur *Cas-Joppe*. Refert laudatus Conon regnum Cephei primùm *Joppe* à *maritima civitate appellatum fuisse*. Et Strabo lib. XVI. pag. 759. refert de *Joppe*, quòd ibi quidam *Andromedam ceto expositam fabulati sunt*: quòdque inde ad *Casium Pelusio* propinquum montem distantia est mille stadiorum, & paulò amplius. *Casius* & *Joppe* exprimentur in *Cas-Joppe*. Regio trans *Casium* sita est Ægyptus, terra illa cymbali seu terra sistri אשר מעבר לנהריו כּוּשׁ quæ est trans flumina Chus. Isa. XVIII. 1. Et Sophon. III. 10. *Cas* unde *Casius* est à *Cus*, sicut קַט *Cut*, id est, *fastidium* est à קוּט *Cut*. Afferri possunt exempla sexcenta ejus rei, notissima his qui callent linguam Hebraicam. Itaque *Cassiopea* Cephei nos etiam ducit in cognitionem terræ Chus, tamquam terræ Cephei. Cepheus ergo pater *Persei* est ipse Chus pater *Nemrodi*; & *Perseus*, pater *Chaldæorum*, est *Nemrod* eorum progenitor.

75. Alexander Polyhistor apud Georgium Syncellum pag. 78. τοὺς ἑπτὰ χελδαίων βασιλεῖς εἰσάγει ἐν κρονιάταις ἡλικίαις P. Septem *Chaldæorum* reges inducit, qui regnaverint annis solaribus 190. Et tamen Julius Africanus eis tribuit annos ducentos viginti quinque. Ista diversitas videtur orta, ex eo quod Polyhistor qui 190. annos solares numeravit ab *Evechoo*, non posuerit *Evechoum* in primo loco, sed in secundo. Nam δευτέρου χελδαίων βασιλέων εὐχάου Secundum *Chaldæorum* regum *Evechoum* dicit. Cuinam primùm locum dederit, non exprimit Georgius Syncellus. Ut expleatur summa annorum collecta à Julio Africano, deberentur huic primo anni triginta quinque. Solus cui totidem anni assignantur in dicta *Chaldæorum* dynastia, est *Porus* seu *Perseus*, in quo vidimus *Nemrodum*. Cum principium regni *Babylonici* ponendum sit in *Nemrodo*, mirum non est *Alexandrum Polyhistorum* ipsi primùm locum dedisse, non advertendo prima hujus dynastiae tempora pertinere ad ædificationem *Babylonis* factam à *Noachidis* degentibus in terra *Sennaar* ante linguarum confusionem.

76. De posteris *Pori* seu *Nemrodi* vix quidquam afferri potest præter eorum annos & nomina. Idem de *Arabibus* qui illos exceperunt. Horum catalogum nunc exhibeo vnâ cum *Ctesianâ* regum *Babyloniorum* serie à *Nino* usque ad *Belochum*, in cujus annum trigessimum-secundum *Ctesias* coniecit exitum *Hebræorum* ex Ægypto. Calculus ducitur ab anno ante æram Christianam 2291. quo contigit diluvium.

CHRONICUS CANON

Antiquitatum Chaldaicarum ab
anno Diluvii universalis.

	Anni		REGES.	Anni regum.
	ab or- be con- dito.	ante Christ. natum.		
CHALDAEI	1656	2291	Dionysus seu Noe in Oriente	1 52
	1708	2239	Bacchus errans seu Nemrod venator	1 3
	1711	2236	1. Evechous seu Chamus	16.m.8.
	1717	2230	2. Chomasbolus seu Chus & Cepheus	17.m.6.
	1725	2122	3. Porus seu Nemrod & Perseus	1 35
	1760	2187	4. Nechubes	1 43
	1803	2144	5. Abius	1 48
ARABES	1851	2096	6. Oniballus	1 40
	1891	2056	7. Chinzirus	1 45
	1936	2011	1. Mardocentes	1 45
	1981	1966	2. Anonymus	1 40
	2021	1926	3. Sisimordachus	1 28
	2049	1898	4. Nadius, vel Nabius	1 37
ASSYRII	2086	1861	5. Parannus	1 40
	2126	1821	6. Nabonnadus	1 25
	2151	1796	1. Ninus	1 52
	2203	1744	2. Semiramis	1 42
	2245	1702	3. Ninyas	1 38
	2283	1664	4. Arius	1 30
	2313	1634	5. Aralius	1 40
	2353	1594	6. Xerxes qui Baleus	1 30
	2383	1564	7. Armamithres	1 38
	2421	1526	8. Belochus usque ad egressum Hebræorum ex Ægypto.	1 32
	2453	1494	Egressus Hebræorum ex Ægypto.	1

77. *Nechubēs*, filius Pori seu Persei, est per aphæresin *Chubēs*; sicut *Nabuchodonosor*, Hebræis *Nebuchadnetsar*, est Arabibus *Buchadnetsar*: Hebraicum נִיז *nezer*, idest corona, est נִי *zer*. A *Chube* videntur esse *Chubæi*, seu populus *Chub*, quem in vicinia Ægypti fuisse intelligimus ex Ezechielis capite trigesimo, vers. 5. & quem circa Paliurum oppidum in Marmarica eruditè locat Bochartus lib. 4. *Geographiæ Sacræ*, cap. 33. Chaldaicum כִּוִּב *Chub* quod spinam & spinosum fruticem, adeoque paliurum significat, respondet Hebraico קִיץ *Kots* seu *Kos*, quod præmisso articulo Arabico, est *Al-kos*. ΑΛΚΑΙΟΣ seu *Al-kos*, pater *Amphitryonis*, fuit Persei ex *Andromeda* filius secundum *Apollodorum* lib. 2. cap. 4. §. 5. אִם פֹּת *Am-phut* unde *Amphitryon*, est populus *Phut*, seu populus *Africæ*, qualis erat populus *Chub*. Difficilem admodum conjecturam de *Abio*, cæterisque post *Nechubem* Chaldaeis possumus facere. Antiquitas Arabum qui Chaldaeos exceperunt, nonnullis maximam admirationem movet: quasi tunc Arabes nulli fuerint. At invictissimis Bocharti argumentis constat antiquiorem istis Arabibus *Jectanem*, fratrem *Phalegi*, habendum esse patrem Arabum: alios quoque *Noachidas*, turris *Babelicæ* conditores, in Arabia sedisse.

78. Quod spectat ad *Assyrios*, de quibus multi varia differunt, *Ctesianus* calculus ex quo nostrum confecimus canonem, *Semiramis* exhibet tempore famis universalis. Magnis instructam copiis, omniumque *Asiæ* provinciarum potitam hanc regionem in Ægyptum venisse narrat ex *Ctesia* *Diodorus Siculus* lib. 2. pag. 72. *Ctesiana* ergo de *Semiramide* extra modum prædicatio tribuit expeditioni bellicæ, quod adscribendum erat fami, propter quam omnes provincie veniebant in Ægyptum. *Gen. XLI. 67.* Idem *Diodorus* refert pag. 66. fuisse *Nini* temporibus administratorem totius *Syriæ*, qui ἐγκατέστανε *Menones* vocabatur *Menones*, & cui *Semiramis* primum nupsit. *Anticlides* apud *Plinium* lib. 7. cap. 56. tradit quendam nomine *Menona* literas in Ægypto invenisse XV. annis ante *Phoroneum*, antiquissimum *Græciæ* regem; idque monumentis approbare conatur. Quidquid sit de hac literarum inventione, iste *Menon* seu *Menones* facile vidit ea tempora quibus *Ninum* illigat noster canon. Nam à *Nino* usque ad *Christum* natum numeramus annos mille septingentos nonaginta sex, adeoque mille & viginti usque ad primam *Olympiadem*, quot numerari à *Phoroneo* docet *Africanus* apud *Eusebium* libro 10. *Præp. Evang.* cap. 10. Sic annus millesimus & quadringentesimus à *Nino* est ante æram Christianam 397. quo desit *Olympiadis* nonagesimæ quintæ tertius, cum quo *Ctesia* s. conclusit historiam suam *Perficam* à *Nino* & *Semiramide* usque deductam, teste *Diodoro* lib. 14. pag. 421.

79. Puto *Ctesiam* qui hos mille et quadringentos annos tribuit imperio *Assyriorum* apud eundem *Diodorum* lib. 2. pag. 81. non observasse modum illum loquendi, quo sæpè dicitur à parte totum, atque ita præbuisse se similem his qui totos quadringentos et triginta annos dant mansioni *Hebræorum* in Ægypto pro ducentis et quindecim, & totos quadringentos eorum afflictioni pro longè paucioribus in hac summa inclusis. Narrat laudatus *Diodorus* pag. 64. *Ninum*, arrepto principatu, ad subigendas *Asiæ* gentes se convertisse; & septemdecim intervallo annorum, omnes alios, præter *Indos* & *Bactrianos*, sue potestati subjecisse. Addit *Vellejus Paterculus* lib. 1. *Historiarum*, quod insequenti tempore imperium *Asiaticum* ab *Assyriis*, qui id obtinuerant annis mille septuaginta, translatum est ad *Medos*. *Medorum* imperium juxta *Herodotum* lib. 1. duravit annis centum quinquaginta: quibus expletis, *Cyrus* obtinuit regnum *Persarum* anno ante æram Christianam quingentesimo quinquagesimo nono; ut jam vidimus in prima dissertatione, §. 1. num. 5. His quingentis & quinquaginta novem annis addamus annos centum quinquaginta regni *Medorum*, tum mille septuaginta imperii *Asiatici* *Assyriorum*, ac demum septemdecim quos *Ninus* dederat

dederat subigendis Asiæ Gentibus, colligemus summam annorum mille septingentorum nonaginta sex à Nino usque ad æram Christianam, qualem noster Canon postulat. Secundum hos calculos annus, quo Ctesiana de Assyriis, Medis et Persis historia terminata est, numeratur ab initio regni Medorum trecentessimus decimustertius. Notum est Ctesiam numerasse annos regni Medorum plusquam trecentos. Nimirum sicut annos mille quadringentos, quos acceperat ducendos ab initio regni Assyriorum, totos regno Assyriorum dedit; ita annos plusquam trecentos, quos ab initio regni Medorum elapsos audierat, totos regno Medorum assignavit.

80. Est & hoc notandum in Ctesiano Regum Medorum catalogo binis regibus semper adscribi annos quos uni tantum tribuerat Herodotus. Dum enim juxta Herodotum unus Dejoces regnavit annos quinquaginta tres, quos numero rotundo quinquaginta diceremus; duo juxta Ctesiam, nempe Madauces & Artias, regnaverunt annos quinquaginta. Dum annos viginti duos uni Phraorti dat Herodotus; totidem assignat Ctesias Arbiani et Artyni. Dum annis quadraginta describitur ab Herodoto regnum unius Cyaxaris; annis quoque quadraginta definitur à Ctesia regnum & Arsæi et Artibarnæ. Dum unus Astyages Herodoti ponitur inter Cyaxarem et ipsum Cyrum, Monarchiæ Persicæ fundatorem; Ctesia Astibares et Apandas, qui & Astyages, locantur inter Artibarnam et eundem Cyrum. Adde quod Ctesiana Regum Medorum geminatio ita respondet Herodoteo eorundem regum ordini; ut sicut apud Herodotum ille qui regnavit annos circiter quinquaginta, præcedit eum qui regnavit annos viginti duos, et rursus iste præcedit eum qui regnavit annos quadraginta, ita similiter apud Ctesiam. Subjecta tabula rem ponit in conspectu.

REGES MEDORUM.

Juxta Herodotum.

Juxta Diodorum ex Ctesia.

	anni		anni		anni
1. Dejoces	53	1. Arbaces	28	3. Sosarmus	30
2. Paraortes.	22	2. Madauces	50	4. Artias	50
3. Cyaxares	40	5. Arbianes	22	7. Artynes	22
4. Altyages	35	6. Arsæus	40	8. Arti-barnas	40
		9. Altibares	00	10. Apandas	00

81. Multiplicitas nominum facile imposuit Ctesia; ut propter hanc non viderit Madaucem esse Artiam, Arbianem esse Artynem, Arsæum esse Artibarnam, Astibarem esse Apandam. In usu regum multorum Orientis fuit habere varia nomina. Sic in regibus Juda iidem sunt Joachaz et Sellum, Eliakim et Joakim, Sedecias et Matthanias. Sic in regibus Assyriorum iidem sunt Sargon et Sennacherib, Asarhaddon vel Aforhaddon et Asbazareth. Sic in regibus Babyloniorum iidem quoque sunt Nabuchodonosorus et Labocolassarus, Baltassar et Nabonadius. Sic in regibus

gibus Persarum Cambyfes dicitur Asuerus. Cùm Ctesias prompserit suam historiam è regis membranis, in quibus res antiquas Persæ, iussu legis cujusdam, ordine descriptas habebant, ut ait Diodorus lib. 2. pag. 84. Persica regum Medorum nomina, quæ inde eruit, exhibuerunt ipsi alios reges, ab his quorum meminit Herodotus. Atque hinc posuit duos, ubi ille unum invenerat. Persica nomina sunt *Artias*, *Artines*, *Artibarnas*; ut ostendit vocula *Art* vel *Arti*, quæ magnum Persis sonat. Inde enim Herodotus lib. 6. cap. 98. observans quòd Xerxes Persis est ἀρσιος, hoc est, bellator, tradit quòd *Artoxerxes* ipsis est μέγας ἀρσιος, hoc est, magnus bellator. Inde quoque Persicâ voce Ἀρτας apud Hesychium significatur μέγας καὶ λαμπρὸς magnus & illustris; et Ἀρταῖοι *Artai* exponuntur οἱ ἥρωες παρὰ Πέρσας Heroes iuxta Persas. Hebræum אדיר *Adir*, quod per metathesin est Persicum *Ardi* seu *Arti*, significat etiam illustrem et magnificum. Syra vox ברנס *Barnas*, quæ significat filium hominis, indicio est Persico-Syrum esse nomen *Arti-barnas*. Apparet ergo quòd in Ctesiano regum Medorum catalogo *Madauces Artias* est *Madauces magnus*; quòd *Arbianes Artines* est similiter *Arbianes magnus*; (Nam *Artia* est *Artin*, sicut Chaldaicum מַיָּא *maia* aqua est מַיִן *main*.) quòd tandem *Arsæus Arti-barnas* est *Arsæus magnus Barnas*, seu magnus filius hominis.

82. His ita observatis, Dejoces Herodoti est planè dicendus *Madauces magnus* Ctesiae. Chaldaica est ratio nominis Διόκων à vocabulo דִּיּוּק *Dijuc* vel *Dijoc*, quod significat speculationem, observationem: Chaldaica est ratio nominis *Madaucis* à participio מְדַאִיעַ *Medaijec*, quod speculantem, observantem sonat. Anni *Madaucis* respondent annis *Dejocis*. Nec obstat *Phraortem* esse patrem *Dejocis* secundum Herodotum; *Arbacem* verò esse patrem *Madaucis* secundum Ctesiam. Is enim *Phraortes* facilè ostenditur *Arbaces*: sicut et alius *Phraortes*, *Georgio Syncello* *Aphraartes*, qui juxta Herodotum erat filius *Dejocis*, et regnavit annos viginti duos, haud difficulter deprehenditur Ctesianus *Arbianes Artines*, qui post *Madaucem* *Artiam* regnavit quoque annos viginti duos. *Phra-ortes* seu *Aphra-artes* est *Aphra Magnus*, ex dictis de Persica voce *Art* vel *Arti*, Hesychio *Artas*. Porro *Aphra* est *Arpha*, sicut Arabicum قَدْرَة *Cadra* quod significat virtutem, est Persicum *Carda* apud Strabonem notatum à Bocharto lib. 4. *Geographiæ sacræ*, cap. 10. Eadem ratione Hebraicum פָּרַס גָּד *Paras-gad*, id est Persicus exercitus, Persica turma, est Persarum *Passargad*; et *Vezires*, vir Persa, est *Varizes* apud Procopium, ut ibidem observat idem Bochartus. Atqui *Arpha* est *Arba*, sicut *Pharmuthi* Aegyptiorum est *Barmude*, eorūque *Epiphi* est *Ebib*. Notat etiam Hesychius peregrinam vocem Ἀρρα significare *Arrhabonem*, quòd nempè illud vocabulum sit *Arba* positum pro Hebraico עֲרַבָּה *Aruba*, pro quo etiam dicitur עֲרַבּוֹן *Arabon*. Itaque *Arbianes-Artines* Ctesiae est *Arba-artes*, aliâ pronunciatione *Arpha-artes*, & per metathesin Persicis nominibus usitatam, *Aphra-artes*, pro quo *Phraortes* legitur apud Herodotum. Ab *Arba* est etiam *Arbaces*, sicut à *Carda* sunt *Cardaces* apud Strabonem lib. 15. pag. 734. Nempe, dum una terminatio Græca fecit, ut *Arba* sit *Arbanes*, per pleonasmum *Arbianes*; alia terminatio fecit, ut esset *Arbax* et *Arbaces*. Atque hinc quoque *Arpha* est *Arphax*; unde *Arphaxad*, rex Medorum, celebratus in libro *Judith*, cap. 1. Justinus pro *Arbace* ponit *Arbactum*: et Orosio dicitur *Arbatus*, quem alii *Arbacem* vocant. In hac scriptorum diversitate retinetur semper vox *Arba*, quæ proinde sola pertinet ad genuinum nomen quòd illustravimus. Jam ergo perspicuum est *Phraortem* patrem *Dejocis* esse *Arbacem* patrem *Madaucis*, ipsum *Dejocem* esse *Madaucem Artiam*, et *Phraortem* ejusdem *Dejocis* filium esse *Arbianem Artinem*.

83. Sequitur *Cyaxares* in catalogo Herodoteo, cui respondet *Arsæus Arti-barnas*

in catalogo Ctesiae geminato. *Arsens* est *Aserus* seu *Asaerus*, eo pacto quo *Artias* esset *Atiras* seu *Adiras* ab Hebraico *Adir* jam notato. Porro *Asaerus* seu *Asuerus* est *Cy-axares*, ut docet Scaliger lib. 6. de Emendatione Temporum, ubi simul observat, quod *Kau* vel *Ku* in lingua Persica est *κυαξάρης*, hoc est princeps: adeo ut princeps *Aserus* sit *Ku-Aserus*, ac proinde *κυαξάρης*, seu *Cyaxares*.

84. Tandem *Astyagi* qui juxta Herodotum suscepit regnum *Cyaxaris*, respondet in catalogo geminato Ctesiae *Astibares Apandas*: quia Diodorus lib. 2. pag. 85. dicit *Apandam* τὸν ὑπὸ τοῦ Εὐλάτου Ἀστιάδου καλούμενον à Græcis *Astyagen* vocatum. Ctesias apud Photium Cod. LXXII. ponit *Astyigan* pro *Astyage*. Et in versione Copticâ Danielis prophetæ, cap. XIII. v. 65. legitur pro eodem ΑΣΤΙΑΚΗΣ *Astiac*es. Sicut primitivum *Arbaces* nomen est *Arba*, ita primitivum *Astyigæ* vel *Astiacis* nomen est *Asti* vel *Astia*; syllaba enim *ces* pertinet, ut vidimus, ad terminationem Græcam. Hinc Ctesianus *Asti-baras* est mihi *Asti-paras*, hoc est *Astyages* Persa. Licet enim esset natione *Medus*, factus est tamen cognatione *Persa*, dum propendens magis in *Persas* quàm in *Medos* filiam suam *Mandanem* jam viro maturam, nulli *Medorum* qui ea dignus esset, tradendam statuit, sed *Persæ* cuidam nomine *Cambysi*: ut testis est Herodotus lib. 1. cap. CVII. Id quidem negavit Ctesias apud laudatum Photium, contendens *Cyrum* *Cambysis* filium nulla generis propinquitate junctum fuisse *Astyigæ* seu *Astyagi*. Vult tamen *Astyigan* ab ipso *Cyro* parentis loco habitum observatumque, ejusque filiam *Amytin* pro matre primum in honore habitam: quod nobis sufficeret ad non mirandum *Astyagem* habitum esse *Persam*.

85. Si conjectura quam superius feci de annis mille et quadringentis imperii *Afsyriorum*, videatur violenta: posset quis suspicari loco τοῦ χιλίων καὶ τετρακοσίων legendum esse apud Diodorum τοῦ χιλίων καὶ τεσσαράκοντα, atque ita *Afsyriorum* imperium eversum esse à *Medis*, cum à *Nino* stetisset juxta Ctesiam τριάκοντα γενεάς, ἔτη δὲ πλείω τοῦ χιλίων καὶ τεσσαράκοντα. *triginta generationes*, seu *successiones*, *annos autem plus mille & quadraginta*. Non includuntur in hac summa septemdecim anni, quos *Ninus* dicitur posuisse in subigendis *Asiæ* gentibus: ita ut ab initio *Nini* usque ad *Medorum* defectionem, quæ aliquot annis præcessit arrepta à *Dejoc*e regni gubernacula, anni circiter mille et sexaginta intercurrent. Hinc etiam pro eo quod velut ex Ctesia scribitur apud Diodorum lib. 2. pag. 77. nempe imperium *Afsyriorum* devolutum esse ad *Medos*, cum annos mille trecentos sexaginta duravisset: legendum puto annos mille & sexaginta. Arbitraria non est hæc emendatio. Nam reges *Afsyriorum* Ctesiani à *Nino* usque ad *Sardanapalum*, ut ibidem quoque tradit Diodorus, ἐπὶ γενεάς τριάκοντα ἐβασίλευσαν ad *successiones triginta regnaverunt*. Porro *successiones triginta* in catalogo regum *Afsyriorum* non postulant nisi annos mille et sexaginta.

86. *Georgius Syncellus* in sua *chronographia* exhibet reges *Afsyriorum* quadraginta et unum, nempe *triginta* Ctesianos et undecim *hyperbolimæos*. *Hyperbolimæus* est primus, scilicet *Belus* præmissus *Nino*; cum *Ninus* juxta Ctesiam fuerit primus rex *Afsyriorum*: & *Belochus*, octavus à *Nino*, fuerit octavus qui *Afsyriæ* cum regnum tenuit, ut jam didicimus à *Clemente Alexandrino*. Inter hunc *Belochum* et *Teutamum* quærendi sunt quatuor alii *hyperbolimæi*: quia in catalogo regum *Afsyriorum* tam *Eusebiano*, quàm *Syncelliano*, *Teutamus* ponitur *vigesimus-quartus* à *Ninya Semiramidis* filio; cum tamen fuerit *vigesimus*. *Teutamo* enim in *Asia* regnante, qui *vigesimus* est à *Ninya Semiramidis* filio, *Græcos* imperatore *Agamemnone* bello *Trojam* impetivisse fertur: ait Diodorus lib. 2. pag. 77. Reverâ quatuor reperiuntur inter illos reges omnino superflui, videlicet *Sethos*, *Mamitus* unus, *Amyntas*, et *Sofarmus*. *Sethos* locum habet inter reges *Ægyptiorum*, *Amyntas* in-

ter reges Macedonum, nisi dicatur *Laosthenes*, unus è posterioribus regibus Assyriorum. Vox enim Græca λαός, unde *Laosthenes*, est Hebræo-Chaldaica *Am*, plurali numero formæ Hebraicæ *Amim*, & Chaldaicæ *Ammin*, unde *Amyntas*. Imo sicut *Amyntæ* tribuuntur anni regni quadraginta quinque, ita & *Laostheni*. *Sofarmus* est in numero regum Medorum catalogi Ctesiani. *Mamitus* verò semel notatus cum annis triginta regni frustra cum totidem annis iteratus est. Teutamo successorem Teutæum dat & Eusebius & Syncellus. Sed post Teutæum quatuor inseruntur in catalogum Syncellianum in Eusebiano prætermissi, videlicet *Arabelus*, *Chalaus*, *Anebus*, *Babius*. *Αράβηλος*, Doricè *Αράβηλος*, est *ἀράβιος Βήλος*; adeoque non est secernendus à sexto rege Assyriorum, qui dicitur *Xerxes Balens*, seu *Xerxes Belus*; nam *Xerxes Belus* est *ἀράβιος Βήλος*, quia *Xerxes ἀράβιος* redditur ab Herodoto lib. 6. cap. 98. *Chalaus* qui regnavit annos quadraginta quinque, non est etiam distinguendus à *Panya* qui totidem annos regnavit: quia Hebræo-Chaldaicum *Chal*, unde *Chalaus*, est Græcum *πᾶν*, unde *Panyas*. *Anebus* & *Babius*, alii duo irreptitii, videntur *Anubis* & *Babis*, Ægyptiorum numina. Ægyptiacum *Anub* est Chaldaicum *Aneb*, sicut Hebraicum *Tub*, bonum esse: est Chaldaicum *Teb*, & *Mesa* est *Musa* vel *Muza* portus in mari rubro. Hellanicus in Ægyptiacis apud Athenæum lib. 15. *Dipnosoph.* pag. 680. celebrat Ægyptiorum *τὸν Βάβυν*, ὃς ἐστὶ τὸ πᾶν *Babyn* qui est *Typhon*. Unum ex Typhonis nominibus juxta Plutarchum in *Iside* est etiam *Bebon*. Nempè *Bebon* aliâ formâ est *Babis* & *Babius*. Novem reges Assyriorum insititios & superfluos hæcenus detexi in catalogo Syncelliano. Qui sequuntur usque ad *Sardanapalum*, sunt etiam novem tam secundum Eusebium, quam secundum Syncellum; cum deberent esse tantum septem secundum Ctesiam. Duo ergo in illis superfluunt. Reverâ duo illorum videntur omnino redundare, nempè *Thineus* & *Ophrateus*. Non solum in annis, verum etiam in nominibus apparet hæc redundantia. *Thineos* enim seu *Thinos* est *Thonos*, quemadmodum *Libna* est *Lobna* urbs in tribu Juda Sacerdotalis, *Obidas* rex Arabum est *Obodas*, *Cyrus* rex Persarum est *Cores*: quocircâ nomen illud pertinet ad *Sardanapalum*, dictum *Thonos Concoleros*. *Ophrateus* verò est *Ophratenes*, seu *Ophratenus*, alio nomine dictus *Ephkeres*, sicut *Gadareus* est *Gadarenus*, *Gergesæus* est *Gergesenus*, *Philistæus* est *Philistinus*. His itaque omissis, catalogum Ctesianum suis calculis restituo in sequenti tabula.

CATALOGUS CTESIANUS

Triginta regum Assyriorum, ante
Medorum defectionem.

Anni		Reges Assyrio- rum.	Anni reg.		Anni		Reges Medo- rum.	Anni reg.	
ab	Ante Chr. Nat.		ex	colle- cti.	ab	ante Chr. Nat.		ex	colle- cti.
orbe			pa		orbe			pa	
con-			nfi		con-			nfi	
dito.					dito.				
2151	1796	1. Ninus	52	52	3211	736	Arbaces	27	
2203	1744	2. Semiramis	42	94	3238	709	1. Dejoces	53	53
2245	1702	3. Ninyas	38	132	3291	656	2. Phraortes	22	75
2283	1664	4. Arius	30	162	3313	634	3. Cyaxares	40	115
2313	1634	5. Aralius	40	202	3353	594	4. Astyages	35	150
2353	1594	6. Xerxes Baleus	30	232	3388	559	Cyrus fundator Monarchiæ Per- sarum,		
2383	1564	7. Armamithres	38	270					
2421	1526	8. Belochus 1.	35	305					
2456	1491	9. Balæus	52	357					
2508	1439	10. Mamitus	30	387					
2538	1409	11. Aschalius	28	415					
2566	1381	12. Sphærus	22	437					
2588	1359	13. Sparthæus	42	479					
2630	1317	14. Ascatades	38	517					
2668	1279	15. Belochus 2.	25	542					
2693	1254	16. Beletores	30	572					
2723	1224	17. Lamprides	30	602					
2753	1194	18. Sofares	20	622					
2773	1174	19. Lamphraes	30	652					
2803	1144	20. Panyas	45	697					
2848	2099	21. Mithraus	27	724					
2875	1072	22. Teutamus	32	756					
2907	1040	23. Teutæus	44	800					
2951	996	24. Dercylus	40	840					
2991	956	25. Eupales	38	878					
3029	918	26. Laosthenes	45	923					
3074	873	27. Pertiadès	30	953					
3104	843	28. Ephekeres	50	1003					
3154	793	29. Acraganes	42	1045					
3196	751	30. Sardanapal.	15	1060					

87. Bion & Alexander Polyhistor apud Agathiam lib. 2. duas statuunt Assyriorum regum dynastias, primam à Nino usque ad Belleum Dercetadam, in quo defierit stirpis Semiramicæ successio: secundam à Beletara usque ad Sardanapalum, à quo Medi defecerunt. *Beletaras* in catalogo Ctesiano est *Beletores*; & *Belleus Dercetades*, ultimus eorum qui *Beletaram* præcesserunt, est *Belochus* secundus, ultimus eorum qui fuerunt ante *Beletorem*. Anni ab initio *Beletoris* ad finem *Sardanapali* colliguntur quingenti & octodecim, numero rotundo quingenti & viginti. Imo summa annorum quingentorum & viginti erit plena, si *Ephekeri*, aliàs *Ophrateni*, qui est à Nino vigesimus octavus, tribuerimus annos non solos quinquaginta cum Eusebio,

sebio, sed quinquaginta duos cum Georgio Syncello. Cum Assyrii secundæ dynastiz, ii fuerint, à quibus defecerunt Medi; apparet, quòd *quum Assyrii annis quingentis viginti superiorem Asiam obtinuissent, primi Medi ab ipsis deficere ceperunt*; ut scripserat Herodotus lib. 1. cap. 95. Ab initio dynastiz Arabum Babylonice, quam triginta reges Assyriorum exceperunt, colliguntur usque ad Medorum defectionem reges triginta sex, & anni mille ducenti septuaginta quinque, numero rotundo mille ducenti octoginta, quot numeraverat Castor Rhodius in suo regum Assyriorum catalogo. In chronicis Eusebii Sardanapalus, cujus imperium recusarunt Medi, est *Assyriorum rex XXXVI*. Notat autem Georgius Syncellus pagina 108. Eusebium sequi Castorem; *cujus testimonium producit dicentis, Reges Assyriorum regnasse annos 1280*. At sex reges hyperbolimæi, quos admisit Eusebius, amoverunt ex hac serie sex reges Arabes. Si annis mille ducentis septuaginta quinque adjiciamus annos viginti septem Arbacis elapsos à defectione usque ad fundatum à Dejoce regnum Medorum, habebimus summam annorum mille trecentorum duorum; imò & mille trecentorum quinque, si ex geminato Ctesiz catalogo regum Medorum, dederimus Arbaci numero rotundo annos triginta, & pro quinquaginta tribus Dejocis posuerimus Madaucis Artiz quinquaginta. *Ad Medos quippè translatus est regnum Assyriorum post annos ferme mille trecentos quinque*; ait S. Augustinus lib. 18. de Civit. Dei, cap. 19. Sed lucem huic summæ eripiebat in primis Belus hyperbolimæus. Eodem accedit Trogi epitomator Justinus lib. 1. §. 2. dicens quòd *imperium Assyrii mille trecentis annis tenuere*. Georgius Syncellus, qui, admissis undecim hyperbolimæis, numerat reges Assyriorum quadraginta & unum per annos mille quadringentos & sexaginta, rotundè assequitur summam annorum mille quadringentorum & quinquaginta quatuor, qui tribuuntur regibus quadraginta & uni à confusione linguarum & generali Noachidarum dispersione, quâ factâ, fundatum est à Nemrodo seu Poro regnum quod Assyrii obtinuerunt. Sardanapalus enim est à Poro quadragesimus primus, & dispersio Noachidarum contigit anno ante Christum natum 2190. ante eadem Sardanapali 1454. Inter undecim hyperbolimæos Georgii Syncelli est *Babius* qui regnavit annos 37. Et inter undecim qui numerantur à Poro, reperitur *Nabius* qui regnavit pariter annos 37.

Quod de Sanchoniathonis ætate scribit Porphyrius apud Eusebium lib. 1. & 10. Præp. Evang. omnino postulat nostrum canonem Assyriorum, secundum quem Belochus secundus regnavit ab anno ante æram Christianam 1279. usque ad annum ante eandem æram 1254. Is est Belochus, *cujus filia Atossa, quæ & Semiramis, regnavit cum patre annis XII*. ait laudatus Eusebius in suo chronico ad num. DLXXXII. Photius in Bibliotheca Cod. CLXXXVI. quo describit libellum narrationum Cononis, observat hunc auctorem referre *εἰς Σεμίραμιν ad Semiramidem, ὅσα οἱ ἄλλοι περὶ Ἀττῶν ἀσσυρίων ἀναγράφουσι, quæcunque alii de Atossa Assyria scribunt: quòd nempe esset Atossa, quæ & Semiramis*. Tempus hujus Semiramidis congruit cum ætate Gedeonis, alio nomine dicti Jorobaal, per pleonasmum Jerombaal, seu Jerombalus. Hoc ergo tempore floruit Sanchoniathon, qui juxta Porphyrium erat Jerombalo æqualis, & *ἐπὶ Σεμίραμινος γένεσι τῆς Ἀσσυρίων βασιλίδος, ἢ πρὸ τοῦ Ἰλίου, ἢ κατ' αὐτὴν γὰρ τὸς χρόνους γενέσθαι ἀναγράφεται. fuit sub Semiramide Assyriorum regina, quæ ante Iliaca tempora, aut circa illa extitisse scribitur*. Inter varias epochas Ilii capti, Arundelliana quæ illigatur anno ante æram Christianam 1209. proximè accedit ad ætatem hujus Semiramidis. Remotior est, quam tenuerunt scriptores rerum Phœnicicarum Menander Pergamenus & Lætus, ex quibus Clemens Alexandrinus lib. 1. Stromat. conjicit *adventum Menelai in Phœnicem, post Trojam captam, in tempora Hiram & Salomonis*; adeò ut secundum istos scriptores

res Ilium captum fuerit ad summum tempore Davidis, qui regnavit ab anno ante aram Christianam millesimo quinquagesimo octavo usque ad annum ante eandem aram millesimum decimum octavum, quo coepit regnare Salomon, ex dictis in hac secunda dissertatione, §. 1. num. 12. Id obiter observo, propter Teutami tempora quæ secundum Ctesianas nostri canonis rationes coherent ex parte cum temporibus Davidis. Ctesiana enim rerum Iliacarum monumenta quæ Diodorus excussit, Trojanum bellum conjiciunt in ætatem Teutami. Quod si dicat Diodorus Teutamum regnasse, cum plus mille annis Assyrii imperium Asia jam tenuissent, id non est mirum: quandoquidem à prima hujus imperii fundatione facta à Nemrodo colliguntur usque ad Teutamum anni 1118. Videmus itaque omnes Assyriacorum temporum supputationes quas accepimus sive ab Herodoto, sive à Ctesia & Diodoro, sive à Castore, sive à Trogo & Justino, sive à Velleio Paterculo, sive ab Eusebio, sive ab Augustino, sive tandem à Georgio Syncello, inveniri in nostro canone, indeque illustrari omnia tempora quæ ex Sacris Paginis colligimus à diluvio.

A P P E N D I X.

De Assyriorum Regibus, quorum meminit Scriptura Sacra.

88. **C**haldaicorum & Assyriacorum temporum caliginem discutiemus, si ea illustraverimus ex Sacris Paginis, in quibus nonnullos reperimus reges Assyriorum. Primus est *Assur*, qui, prodente divino Mose, *ædificavit Niniven, & plateas civitatis, & Chale; Resen quoque inter Niniven & Chale: hæc est civitas magna.* Gen. X. 11. 12. Separato ab alienigenis populo Israel jussu Esdræ, Levitæ qui Deum pro omnibus implorabant, summatim revocarunt ad captandam ejus misericordiam memoriam laborum quos sustinuerant & ipsi, & ipsorum Reges, Principes, Sacerdotes, Prophetæ, Patres, omnisque populus, à diebus regis *Assur*. Dicebant enim: *Nunc itaque Deus noster magne, fortis, & terribilis, custodiens pactum & misericordiam, ne avertas à facie tua omnem laborem, qui invenit nos, reges nostros, & principes nostros, & sacerdotes nostros, & prophetas nostros, & Patres nostros, & omnem populum tuum, A DIEBUS REGIS ASSUR usque in diem hanc.* 2. Esdr. IX. 32. Omnis populus Israel est à duodecim patribus seu patriarchis filiis Jacob, qui cum natus sit anno ante Exodum trecentesimo quadagesimo quinto, vixeritque annis centum quadraginta septem, dicendus est æqualis Nino regi Assyriorum, qui juxta Ctesiam coepit regnare anno ante Exodum trecentesimo secundo. Hic Ninus est rex Assur qui ædificavit Ninivem, Ninum dictam à Græcis, id prodentibus inter alios Diodoro lib. 2. Biblioth. pag. 65. & Strabone lib. 2. Geograph. pag. 84. ac lib. 16. pag. 737. Hebraicum hujus urbis nomen **נִינְוֵה** *Nineve*, quod, dagheslatâ, ut aiunt, literâ *Nun* intermediâ, legi potest *Ninnave*, est *Nin habitatio*, seu *habitaculum* dictum *Nin*: quia habitaculum Hebraicè dicitur **נָוֶה** *Nave*. Ex quo sequitur proprium hujus urbis nomen esse *Nin*, Græcâ terminatione *Nivos*. Ita Ninus rex Assyriorum τὴν πόλιν ἐκάλεσεν ἄρ ἐνὸν *Ninos*. civitatem vocavit nomine suo *Ninum*, ut scribit laudatus Diodorus.

Occasione terræ Sennaâr, in qua Nemrod fundaverat regnum Babylonicum occupatum ab Assyriis, meminit Moses Assuris egressi de illa terra & ædificatoris Ninives. At inde non est putandum Ninum fundatorem regni Assyriaci fuisse vel ipsum Nemrodum, ut quidem censent; vel saltem non longè post Nemrodum eum regnasse, ut alii arbitrantur. Locum hunc explanans S. Pater Augustinus lib. 16. de Civit. Dei, cap. 3. *Quod verò, inquit, dictum est, de terra illa, id est, de terra Sennaar, quæ pertinebat ad regnum Nemroth, exisse Assur, & ædificasse Ninivem, & alias quas contexuit civitates; longè postea factum est, quod ex hac occasione perstrinxit, propter nobilitatem regni Assyriorum, quod mirabiliter dilatavit Ninus, Beli filius, conditor Ninivæ civitatis magnæ: cujus civitatis nomen ex illius nomine derivatum est, ut à Nino Ninive vocaretur.* Nota obiter Nilum quandoque significari Nini nomine; ut in vita Pythagoræ à Jamblichio conscripta, cap. 29. ubi διὰ τῆς Νείνης προσόδους τε καὶ ἀφαιρέσεις per Nini accrementa & decrementa, quæ geometriæ necessitatem Ægyptiis attulerunt, intelligenda sunt incrementa & decrementa Nili. Nomen deducitur ab Ægyptiaco Nun; quia Nilum καλῶσιν Αἰγυπτίσι Νῆν vocant Ægyptiacè Nun; ait Horapollon lib. 1. Hierogl. 20. Sic dictum est hoc flumen ab immensa aquarum copia, quam libri Coptici passim vocant NOYN, & præmisso articulo, ΦNOYN & ΠINOYN.

89. Mosis temporibus Balaam agnovit potentiam Assyriorum, cùm dixit Cinæo: *Robustum quidem est habitaculum tuum: sed si in petra posueris nidum tuum, & fueris electus de stirpe Cin, quamdiu poteris permanere? Assur enim capiet te.* Num. XXIV. 21. 22. Apollodorus lib. 3. Biblioth. cap. 13. §. 3. memorat Κινύραν Ἰσὺς Ασσυρίων βασιλέα Cinyram Assyriorum regem. Ut Hiram est Hirom, ita Cinyras est Cinyros. Hoc regis Assyriorum nomen est Cinæorum dominatoris & capitis; quia vocibus Hebraicis כִּינִי רוֹשׁ Kiny-rosh, Chaldaicâ pronunciatione Kinyresh, significatur Cinæum caput, Cinæus princeps. Cinyres ille usque Cyprum celeberrimus ponitur ab Homero Iliad. λ. inter eos qui Trojana tempora illustrarunt; quod is poeta soleat referre ad hæc tempora quoscumque antiquitatis Deos, Heroas, reges. Idem rex juxta Virgilium est Belus. Ait enim in primo Æneidos:

Tum Belus opimam

Vastabat Cyprum, & victor ditione tenebat.

Belus seu Bel est Chaldaicum בל Beel, Hebraicâ & Phœniciâ prolatione Baal ac Bal. Quem enim Belum etiam Bal nominant; ut jam pridem notavit Theophilus Antiochenus lib. 3. ad Autolyicum. A Bal est Balæus, nomen regis Assyriorum, non à Nino in nostro canone, & ipsi Balaamo æqualis. Balæus ergo est Belus Cinyras, rex Assyriorum, qui victoriam à Cinæis reportavit. Cinæos ponit Moyses inter populos, quorum terram possessuri erant posterii Abrahamæ, juxta promissionem ipsi à Deo factam. Gen. XV. 19. καὶ αἱ οἱ περὶ Λιβάνος Cinæi circa Libanum locantur ab Eustathio Antiocheno in Hexæmeron. Regionem circa Libanum, adeoque Cinæos in ditione sua habuisse Cinyram certum est. In hac regione erat Byblus civitas, de qua Strabo lib. 16. pag. 755. ait: ἢ μὲν οὖν Βύβλος τὸ τῆς Κινύρας βασιλείου, ἱερὰ ἐστὶ τῆς Ἀδωνίδος. Byblus igitur fuit Cinyræ regia, in qua sacra sunt Adonidis. Et Lucianus de Dea Syria scribit: Cæterum ex Byblo in Libanum ascendi, confecto diei unius itinere, cùm audivissem ibi esse antiquum Veneris templum, quod Κινύρης εἶσται Cinyres fundavit. Hunc Veneris cultum auctores habuisse Assyrios docet Pausanias lib. 1. pag. 27. cùm scribit de Urania, seu Venere Cœlesti: πρῶτοις δὲ ἀνθρώπων Ἀσσυρίοις κατέστιν σέβειν τὴν Οὐρανίαν. Primis autem hominum Assyriis constitutum est colere Uraniam. Idem docet & Macrobius lib. 1. Saturnaliorum cap. 27. dicens: Adonin Solem esse non dubitatur, inspecta religione Assyriorum, apud quos Veneris Architis & Adonis maxima olim veneratio viguit: quam nunc Phœnices tenent. Macrobius ibi loqui de Venere cultâ in monte Libano patet; cùm ibidem dicat

expresè: *Simulacrum hujus Deæ in monte Libano fingitur.* Cognomentum *Architis* id etiam ostendit, utpotè sumptum ab *Arca*, urbe super Libanum montem sita inter Byblum & Heliopolim. Adhæc celeberrimum est in historia Constantini Magni subversum ab eo templum Veneris, quod *circa montem Libanum & Adonim fluvium* ædificatum erat, testantibus Eusebio, Socrate, Sozomeno, aliisque notatis à Bocharto lib. 2. de Phœnicum coloniis, cap. 14. Videmus ergo regionem circa Libanum quam tenebant Cinæi, fuisse in ditione & potestate Cinyræ regis Assyriorum, qui impuro Veneris Adonidisque cultu astrinxit hos populos. Atque hinc elucet, cur auctor ille cultus Adonidis dicatur ab Apollodoro genuisse *Adonin*: & cur Adonis *Cinyreus heros* vocetur ab Ovidio lib. 10. Metamorph. v. 730. *Adonibezec*, nomen regis Chananæorum, quem armis subegerunt Judæi post mortem Josue, Judic. I. 5. indicio est *Adonin* jam apud hos populos fuisse in veneratione. Solebant enim gentiles, maximè reges, insigniri deorum suorum nominibus. Sic *Nabo*, idolum Chaldæorum, Isa. XLVI. 1. habet locum in *Nabonassaro*, *Nabopolassaro*, *Nabuchodonozoro*, *Nabonadio*, nominibus regum Babylonis. Sic *Baal* seu *Bal*, idolum Chananæorum, nomen fecit Tyrriorum regibus, *Abibalo*, *Baleazaro*, *Ithobalo*, *Baalo*, *Ecnibalo*, *Balatoro*, *Merballo*. Inde quoque Punica nomina *Annibal*, *Asdrubal*, *Adherbal*, *Maharbal*. Sic *Abdastartus* & *Astartus*, alii reges Tyrriorum, *Astartique* Pater *Delæastartus*, nomen habent ab *Astarte* Tyrriorum, Sidoniorumque deâ. Alia & alia exempla potest quivis observare in multis aliarum gentium nominibus, maximè Ægyptiorum, Græcorum & Romanorum, quæ sunt notiora. Videtur etiam in *Adonibezec* expressus *Ἄδωνις λαμπρός Adonis fulgens*, ita vocatus in Orphico suffimento. Nam *אדוני בזק Adoni-Bezec* est ad verbum *Adonis fulgurius*: quia Hebraicum *בזק Bezec* significat *fulgur*. Nisi quis velit nomen hoc alludere ad fabulam de Adoni fulmineis apri dentibus interfecto. Certè Ovidius lib. 10. Metamorph. Fab. 10. vers. 550. Venerem inducit de fuga monentem *Adonin*, quia

Fulmen habent acres in aduncis dentibus apri.

Et lib. 1. fab. 7. v. 305. *vires fulminis apro* tribuit. Sed & lib. 8. fab. 4. v. 289. ubi canit de Apro Calydonio:

Fulmen ab ore venit, frondes afflatibus ardent.

Nempè *Aper* (ut ait Apuleius lib. 7. Metamorph.) *exsurgit dentibus atritu sonaci spumans, oculis adspectu minaci flammeus, impetu sævo frementis oris totus fulmineus*: quia incendio feritatis ardescens bestia, dente compulso, quem primùm insiliat contabunda, rimatur. Eodem spectat illud Martialis lib. 11. Epigr. 70.

Fulmineo spumantis apri sum dente petita.

Stattius in secundo Achilleidos dixit simili loquendi modo *fulmineos fues*, quos Oppianus in primo de venatione vocat *πυρόεντας ἰγνέας igneos apros*. Sed quidquid sit de hujusmodi allusione, tempus *Adonibezeci* notatum in sacris paginis est posterius ætate Cinyræ seu Balæi regis Assyriorum, qui cultum Adonidis in Syriam & Phœniciam invexit. Regnavit enim Balæus ex nostro Canone ab anno ante æram Christianam 1491. usque ad annum ante eandem æram 1439. Josue verò, post cujus mortem memoratur *Adonibezec*, præfuit Hebræis per annos, ut docet Josephus, viginti quinque, qui secundum nostram chronologiam colligendi sunt ab anno ante Christum natum 1454. usque ad annum ante eandem epocham 1429.

90. Balæi successor *Mamitus* est per apharesin *Amitus*, sicut in libris Copticis *Magog* est *Agog*, & in editione Græca septuaginta Interpretum *Mesorach* positus pro *Nesroch*, idolo Assyriorum, 4. Reg. XIX. 37. est *Asarach*, Isa. XXXVII. 38. *Amiti* nomen deductum à Chaldaico *אמי Ami*, quod atrum & obscurum significat,

ficat, respondet nomini כוש Chus, à quo niger atérque כושי Chusi dicitur tam Hebræis quàm Chaldæis. In prophetia Habacuc cap. 3. v. 7. ponitur כושן Chusan pro Chus: quemadmodum שירן Siran, unde Sirenes, ponebatur à Phœnicibus pro Hebraico שיר Sin. Sic Amiti seu Mamiti nomen significat idem quod Chusan. Ætas Mamiti regis Assyriorum, adeoque regis Mesopotamiæ, quæ fuit una ex præcipuis Assyriæ regionibus, cohæret cum ætate Othonielis, primi Judicis Hebræorum, à quo debellatus est Chusan Rasathaim, ille Mesopotamiæ rex, cui servierunt Hebræi octo annis, Jud. III. 8. 10. Hebraicæ voces רש עתים Rosh-ittim, Chaldaicâ prolatione Resh-ittim, quas vulgò legimus Rasathaim, significant principium temporum. Quod enim רש Rosh, eliso Aleph, ponatur pro ראש, id non est mirum: cum similis elisio cluceat in aliis vocibus absque ullâ prolationis & significationis mutatione, ut in כרות Boroth cisternæ pro בארות, in תמים Tomim gemelli pro תאמים, in צנה Tson oves pro צאן Tson. Itaque כושן רש עתים Chusan Rosh-ittim est Chusan principii temporum, sic vocatus quasi alter Chus, qui filius Chami & genitor Nemrodi, primi regis Babyloniorum, fuit in principio temporum reparati post diluvium mundi. Ut pater Chusi prioris vocabatur per antonomasiam Belus seu Balæus; (hoc enim nomine donatum à Chaldæis Chamum vidimus) ita pater Chusi posterioris: quandoquidem Mamitus, Chusus posterior, fuit Balæi filius. Quin etiam sicut Belus adumbrans Chamum habitus est Jupiter, ita Belus referens Cinyram, seu principem Cinæum; nam Διὸς κλυαίης Jovis Cenæi seu Cinæi meminit Apollodorus lib. 2. cap. 7. §. 7.

91. Inferiori ævo celebris in regibus Assyriorum fuit Phul, cui Manahemus rex Israel contulit tributum. Is ex nostro Canone est Acraganes, vigesimus nonus rex Assyriorum, Manahemo æqualis. Acraganes per metathesim est Acarganes, sicut καρδία cor est καρδία, δῖστος fiducia est δῖστος, κρῆτος robur est κρῆτος. Chaldæis עקר גנז Aker-ghenaz, & Hebræis Oker-ganaz dicitur vastans ærarium, avellens asportantque divitias, qualis fuit Assyriorum rex Phul: quia veniebat Phul rex Assyriorum in terram, & dabat Manahem Phul, mille talenta argenti; ut esset ei in auxilium, & firmaret regnum ejus. Indixitque Manahem argentum super Israël cunctis potentibus & divitibus, ut daret regi Assyriorum, quinquaginta siclos argenti per singulos: reversusque est rex Assyriorum, & non est moratus in terra. 4. Reg. XV. 19. 20. Pro Acragane Ocrzapem habet Eusebius: quia עקר זהב Oker-zahab, asportans aurum, est עקר גנז Oker-ganaz, asportans divitias. χρυσάειος aureum enssem habens est epithetum grassatoris Apollinis, gladium ad diripiendum & expilandum distringentis. Ἀπόλλωνος Λαρίσσην Apollinis Larisseni meminit Strabo lib. 23. pag. 620. Resen, magnam Assyriorum urbem, quam Moses locavit, inter Niniven & Chale, Gen. X. 12. esse Λαρίσαν Xenophontis præclare observat Bochartus lib. 4. Geograph. Sacræ, cap. 23. Apollo est à Pol, quemadmodum Athothis Ægyptiorum est ab eorum Thoth, אבטחים Abattichim Hebræorum quod significat pepones, est ab Arabum بطح Battich, & Polydorus seu Polodorus Lacedæmoniorum celebratus à Pausania lib. 3. pag. 162. est Apollodorus apud eundem auctorem lib. 4. pag. 244. Sic Apollo Larissenus potest exponi פול לרסן Pol leresen, hoc est Pol seu Phul Resenus. Nomen Pol, quod etiam est Pal, sicut Phœnicum Hiram est Hiram, & Ægyptiorum יאם Jom significans mare est Hebræorum ים Jam, usurpatum esse à nonnullis regibus Assyriorum, æquè ac nomen idoli Nabo, manifestum est: nam reges Assyriorum fuere Nabo-Pol-Assar, Theglath-Phal-Assar, Sardanapalus sive Sardana-Pal, Eupales qui est Pal, sicut Euphrates est פרת Phrath, Malsoreticâ pronuntiatione Perath. Apollodorus lib. 2. cap. 4. §. 4. mentionem facit Τευταμίδης τῶ Λαρίσσειον βασιλέως Teutamii Larissæorum regis, qui videtur æquè restituendus Assyriis ac Apollo Larissenus: quia Teutamus fuit rex Assyriorum, vigesimus

gesimus à Ninya Nini Semiramidisque filio; ut jam notatum est. Hanc tamen conjecturam accipiat quisque, ut voluerit: cum inter reges qui Larissam non Assyriorum sed Pelasgorum tenuerunt, *Teutamides* Amyntoris filius ponatur à Dionysio Halicarnasæo lib. 1. Antiq. Roman. & Homerus Iliad. β. vers. 843. Pelasgorum qui ad Ilium militarunt, duces faciat Hippothoum & Pylæum filios Πηλαργὸς Τευταμίδας *Pelasgi Teutamidæ*.

92. *Theglath-Phal-asar* rex *Assur* est primus, quem reperimus post Phulem, 4. Reg. XV. 29. Idem lib. 1. Paralip. cap. 5. v. 26. & lib. 2. cap. 28. v. 20. vocatur *Thelgath-Phal-nasar*, vel, ut pronunciant Hebræi, *Tilgath-Pil-neser*. Assyriæ regem *Tilgamum*, Sacchori Assyriorum regis nepotem, memorat *Ælianus* lib. 12. de Animalibus, cap. 21. ubi fabulatur aquilam eum adhuc infantem tulisse in hortum quendam & ibi mollissimè deposuisse; quasi nempe *Tilgathpilneser* sit Chaldaicà expressione טלגן פלא נשר *Tele-gan pele-neser*, hoc est, *Infans horti, miraculum aquilæ*. Doctissimus *Bochartus* lib. 2. de Phœnicum coloniis cap. XI. observat *Tilgami* nomen in hac *Æliani* fabula alludere ad Chaldaicas voces טלגן *Tele-gan*, seu *Teli-gan*, ut ipse legit, quæ significant *infantem horti*. Nos, ut observatio planè quadret in *Tilgathpilneserum*, addimus allusionem nominis *Pilneser* ad Chaldaicas voces פלא נשר *Pele-neser*, quæ significant *miraculum aquilæ*. Innumera sunt nominum allusiones, quæ ansam præbuerunt antiquorum fabulis. Interim videmus profanas antiquitates novisse *Tilgathpilneserum* seu *Theglathphalasarum* Scripturæ Sacræ, ac prætereà servasse nobis nomen ejus avi, quod est *Sacchoros*, vel certè *Bacchoros*, sicut Σαυσαρά *Sasara* filia *Celei*, memorata *Pausaniæ* lib. 1. pag. 71. est eidem Βασαρά *Basara*, pag. 70. Ut beneficio istius nominis aperiamus connexionem regum Assyriorum Scripturæ Sacræ cum regibus Assyriorum canonis Ctesiani, debemus observare, quod alibi etiam monuimus, literas B & Φ frequentissimè permutari: ita ut *Bacchoros* sit *Phacchoros*, sicut Βαγγες sunt Φρύγες, Βελιππος est Φιλίππος, Βασιλική est Φερωνίκη, *Balena* est φάλαινα. Notum est etiam poni aliquando Σ pro Φ, & è contrà Φ pro Σ; ut cum dicitur Ιωσφς pro Ιωσηφ, & *Chuph* pro *Chus*, quem vidimus eundem cum *Kepheo*, seu *Cepheo*. Prætereà sicut civitas *Ægypti* Hebræis dicta מופ מופ, *Coptis* est μεφι *Mephi*, Græcis *Memphis*: *Mosech*, *Japhethi* filius, est *Mesech*: *Moloch*, idolum Ammonitarum, est *Molech* & *Melech*; vocalibus O & E invicem permutatis: ita *Phacchoros* est *Phaccheres*, imo *Pheccheres*, sicut *Sarapis* est *Serapis*. Deniquè sicut *Busus* insula memorata *Dionysio* Geographo, est *Ebusus*: *Cupt*, seu *Gupt*, est *Ægyptus*: ita *Pheccheres* est *Epbekeres*. En nomen regis Assyriorum, quem *Ctesias* numeravit vigesimum octavum à *Nino*, & cujus nepos fuit *Sardanapalus*, quem proinde facimus eundem cum *Tilgamo*, seu *Theglathphalnasaro*: prout etiam calculus postulat. Imò sicut אמן נא *Amon-no*, civitas *Ægypti*, memorata *Ezechieli*, cap. XXX. v. 15. est אמן נא *No-Amon* juxta *Nahumum* cap. III. v. 8. ita *Sardana-pal* est *Pal-danasar*. Ut autem *Phalnasar* seu *Palnasar* est *Pilneser*, ita *Paldanasar* est *Pildineser*. Atqui Hebraicum nomen פל נשר *Pil-neser* est Chaldaicum פל די נשר *Pil-di-neser*: quia vocula די *Di* usurpatur à Chaldæis ad indicandum Genitivum. Sic Dan. VII. 4. אלæ *Aquilæ* Chaldaicè dicuntur גפין די נשר *Gappin di-neser*, quas Hebraicè diceremus גפני נשר *Gappe neser*, vel כנפי נשר *Canphe neser*, eo modo quo dicimus כנפי נשרים *Canphe nesarim* alas *Aquilarum*, *Exod. XIX. 4*. Erat *Aquila* symbolum regis Assyriorum & Babyloniorum. Sic *Ezechielis* capite XVII. v. 3. *Aquila grandis magnarum alarum, longo membrorum ductu, plena plumis, & varietate, quæ venit ad Libanum, & tulit medullam cedri*, significat ex versu 12. regem *Babylonis*, qui venit in *Jerusalem*, nempe *Nabuchodonosor*. Sic de eodem *Nabuchodonosoro*, vastaturo *Moabitas* & *Idumæos* prædictum fuerat: Ecce

Ecce quasi aquila volabit, & extendet alas suas ad Moab. Jerem. XLVIII. 40. *Ecce quasi aquila ascendet, & avolabit: & expandet alas suas super Bosran.* Ibid. cap. XLIX. 22. Sic in visione Danielis de quatuor bestiis quatuor regna designantibus, prima quæ alas habebat aquila, Assyriorum & Babyloniorum regnum adumbrabat. Dan. VII. 4. Nempe *Aquila inter aves regnum tenet*, ut ibidem ait D. Hieronymus: & *rex appellatur avium*, ut ait Plinius lib. 10. Nat. Hist. cap. 74. Unde Kimchius in Ezechielis caput XVII. jam laudatum ait: הנשר הוא מלך לנבוכדנצר מלך בבל כי הנשר מלך העופות וכן נבוכדנצר היה מלך על כל מלכי הארץ: *Aquila est Symbolum Nabuchodonosori regis Babylonis: quia sicut Aquila est rex avium, ita Nabuchodonosor fuit rex omnium regum terræ.* Sciunt linguarum Orientalium periti literas *Samech*, *Tsade* seu *Sade*, *Scin* & *Sin*, homogeneas esse ac sæpè promiscuas; ideoque communiter reddi ab antiquis per litteram S. Hinc nihil mirum, si Hebræo-Chaldaicum aquilæ nomen נשר *neser*, quod scribitur per *Scin*, & debet proferri *nescer*, reperiatur in cognominibus regum Assyriorum & Babyloniorum modò cum *Samech*, modò cum *Sade*. *Scin* scripsi more Italorum: nam Galli scribunt *Schin*. Itaque cognomen *Neser*, aliâ prolatione *Nesar*, aliâ *Nasar*, aliâ *Nosor*, tributum est his regibus ob eorum insigne, quod erat Aquila. Tales fuerunt *Theglathphalasar*, seu *Thelgath-Phal-Nasar*, aliàs *Tilgath-Pil-Neser*: *Salma-Nasar*, aliàs *Salma-Neser*: *Nabo-Nasar*: *Nabuchodo-Nosor*, aliàs *Nebuchad-Nesar*: *Nabo-pollasar*, qui est *Nabo-Pol-Nasar*, sicut *Theglath-Phal-Asar* est *Thelgath-Phal-Nasar*.

93. Aliud Sardanapali *Thelgathphalnaasarum* adumbrantis nomen, notatum cum primis ab Eusebio & Georgio Syncello, est *Tonos-concoleros*, seu *Ton-oscon-col-eros*, quasi is Hebraicâ expressione fuerit ארון השכן כל ארץ *Adon-ascan-col-eres*, hoc est, *Dominus habitatoris universæ terræ*. Ut enim *κίραρος* est *κιδάρος*, posito T pro D; ita *Aton* est *Adon*. Neque mirum vocem *Alon* transisse in *Don* seu *Ton*: nam præter varia exempla hujusmodi aphæreseos, quæ possunt proferri, nota est è Plauti *Pœnulo* vox *Doni* pro *Adoni*, hoc est, *Domine mi*. Cum sacrae paginae nos doceant *Theglathphalasarum* cepisse Galilæam ac universam terram *Nephthali*, 4. Reg. XV. 29. & Hebraica vox גלילה *Galilah* significet non tam Galilæam, Palæstinæ regionem, quàm tractum quemcumque; Hebraicum verò נפתלים *Nephtholim* reluctantes quoscumque denotet: non est mirandum, si quispiam rerum Assyriacarum amplificator legens hunc regem cepisse את הגלילה כל ארץ נפתלי *eth-bagalilah col eres Naphthali*, hoc est, *Galilæam, universam terram Nephthali*: putaverit cum in dictionem suam redegisse את הגלילה כל ארץ נפתלים *eth-bagalil hacol eres niphtholim*, hoc est, *tractum universæ terræ reluctantium*, seu regiones omnium repugnantium & obsistentium ejus dominio, atque ita fuisse *Dominum habitatoris universæ terræ*. Adde quòd imperium Assyriorum ob immensam regionum magnitudinem nomine orbis intelligitur, Isa. XIII. 11. quemadmodum & imperium Romanum dicitur *universus orbis*, Luc. II. 1. & *Roma caput orbis terrarum*, apud Livium Dec. 1. Lib. 1. cap. 16. item *caput mundi* apud Ammianum Marcellinum lib. XIV. & Romanorum Imperator Aurelianus Augustus apud Flavium Vopiscum in Firmo, se dicit fugasse, obsedisse, cruciasse, occidissee hunc tyrannum, *pacato undique gentium toto quà patet orbe terrarum*.

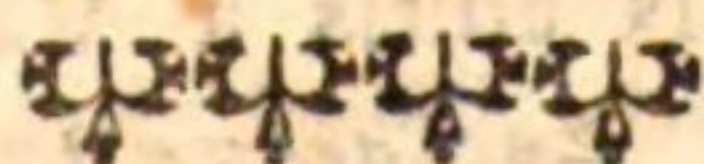
94. Catalogum regum Assyriorum terminavit Ctesias in suo Sardanapalo seu Paldanafaro, volens ab Assyriis transire ad Medos, ex quo isti jugum illorum dejecerunt à cervicibus. Non est tamen existimandum hunc Sardanapalum fuisse ultimum Assyriorum regem memoratum in historia prophana. Eusebius in Chronico Græco & Georgius Syncellus in sua chronographia referunt fragmentum insigne Castoris Rhodii, ex quo constat Ninum juniorem obtinuisse regnum Assyriorum

riorum post Sardanapalum, à quo Medi defecerunt, ac regnasse annos novemdecim, quos ex nostro canone debemus ducere ab anno ante æram Christianam septingentesimo trigesimo sexto usque ad annum ante eandem æram septingentesimum decimumseptimum. Intra illud tempus regnavit ex Sacris Paginis Osee rex Israel, adeoque *Salmanassar rex Assyriorum*, qui, Osecâ debellato, & Samariâ captâ, *transtulit Israel in Assyrios; collocavitque eos in Hala & in Habor fluviiis Gozan in civitatibus Medorum.* 4. Reg. XVIII. 9. 11. Ut Ninum juniorem in Salmanasaro inspiciamus, nec miremur civitates Medorum sub ditione ejus fuisse post Medorum defectionem, observandum est Ctesiam, qui notavit unicum Ninum, junioris gesta confudisse cum gestis antiquioris. Diodorus Siculus, qui rem narrat ex Ctesia, tradit lib. 2. pag. 62. Ninum auctiorem factum subiugasse Pharnum Mediæ regem, & amicorum uni Mediæ satrapiam commisisse. Φάρνος est Φάρναξ, sicut μύρμος formica est μύρμαξ, σμίλος taxus arbor est σμίλαξ, σκύλος catulus est σκύλαξ, λίθος lapis est λίθαξ, νέος juvenis est νεάξ. Pharnacis Medi meminit Velleius Paterculus in primo Historiarum, ubi colligens annos à Medorum defectione lapsos usque ad M. Vinicii consulatum, quo scribebat, ait de Assyriorum imperio: *Translatum est ad Medos, abhinc annos ferme septingentos septuaginta: quippe Sardanapalum, eorum regem . . . Pharnaces Medus imperio, vitæque privavit.* M. Vinicii consulatus signat in Fastis annum æræ Christianæ trigessimus: cùmque Ninus junior, Sardanapalo à Pharnace interempto, inierit regnum anno ante eandem æram septingentesimo trigesimo sexto; clarum est colligi à Sardanapali casu usque ad Vinicii consulatum annos ferme septingentos septuaginta. En ergo Pharnacem Medum temporibus Nini junioris qui in interfecti Sardanapali locum successit. En illum quidem rebellem, per quem Medi desciverunt ab imperio Assyriaco, sed cujus ætatem contingunt tempora Salmanasari Mediam obtinentis; quia junior iste Ninus Mediam, Pharnace debellato, recuperavit.

95. Ctesia de Nino rege Assyriorum historia, quæ juniorem cum antiquiore confudit, fecit, ut Sardanapali cædes tribuenda Pharno seu Pharnaci ex Velleio Paterculo, vulgò refundatur in Arbaces patrem Madaucis, quem Phraortem patrem Dejocis jam ostendimus. Confudit etiam Ctesiana historia regem Assyriorum à quo primùm desciverant Medi, cum altero rege Assyriorum, contra quem congressi Medi Ninum urbem expugnaverunt. Non enim Arbaces, sed Cyaxares Dejocis nepos, Arbaces pronepos, expugnavit hanc regiam Assyriorum; ut refert Herodotus lib. 1. cap. 106. in quo eum cum sacris paginis optimè convenire notum est. Confusioni ansam præbuit *Arbians Artynes*, pater Arsæi, planè idem cum Phraorte seu Aphraarte, patre Cyaxaris. Hoc enim nomine donabatur etiam pater Dejocis; nec nisi diversa terminatio Græca fecit, ut *Arbians & Arbaces* videantur diversa nomina, prout observavimus in hac secunda dissertatione, num. 82. Ælianus lib. 6. Variorum cap. 2. cùm juvenem, quendam proprio ejus nomine suppresso celebrasset, ait: πατρώδην οὐκ τὸν νεανίαν προσείπον κυδαίνων αὐτὸν ὀμολογῶν· τὸ δὲ ὄνομα αὐτοῦ· εἶπω ἐπιμελὲς εἶδέναι, ἀλλὰ χόδον εἴσεται. *Patris igitur nomine juvenem appellavi, celebrans eum Homericè: si quis autem accuratè illius nomen scire desiderat, aliunde noscet.* Quod de illo juvene fecit Ælianus, hoc de Cyaxare seu Arsæo Arbians sive Arbaces filio fecit Nicolaus Damascenus lib. 1. Historiarum, in cujus excerptis editis à Valesio legimus: ὅτι ἐπὶ Ἀρβάκε τῷ βασιλεῶς Μήδων, τῷ διαδόχῳ Σαρδαναπάλλῃ τῷ Λαυρῶν βασιλεῶς, ἦν ἐν Μήδοις τότε κατὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ ῥάμνην δοκιμώτατος Παρσώνδας. *quod sub Arbace rege Medorum, successore Sardanapali Assyriorum regis, erat in Media Parsondas animi magnitudine & robore insignis.* Certè hujus Parsondæ historiam contigisse sub Arsæo expressè tradit Diodorus lib. 2. pag. 84. Confusionem auxit duplex

plex Sardanapalus. Alium quippè Sardanapalum fuisse ab eo, de quo jam sum locutus, inferiùs ostendo. E tantâ personarum, historiarumque confusione prodiit, quod Diodorus lib. 2. pag. 80. scribit de Sardanapalo rege obviam ituro Arbacis conatibus: *Exinde rex Salameni uxoris fratri imperio castrensi tradito, urbis defendendæ curam sibi delegat. Sed rebelles collata primùm in campis, mox ante urbem acie, bis regios fundunt; & interfecto Salemene, hostium alios in fuga concidunt, alios ab ingressu urbis exclusos in Euphratem præcipites agunt, paucisque exceptis, totum internecione exercitum delent.* Ut obsidio & expugnatio Ninives à Medis facta referenda est ad ætatem Cyaxaris; ita quæ obsidionem hanc importavit, exercitûs Assyriorum profligatio. Sed quòd Sardanapalus à quo Medi primùm defecerant, castrense imperium tradiderit sororio suo Salameni, id duci exercitûs à Cyaxare profligati nullatenùs convenit. *Salamenes* ergo, seu *Salmenes*, imo *Salmanes*, sicut *Calachene* & *Adiabene* sunt apud Strabonem *Calachane* & *Adiabane*, videtur *Salmanasar*, rex Assyriorum, Hebræis *Salmaneser*, quem Sardanapalo Thelgathphalnasarum adumbranti successorem damus Arbacis tempore. Et nomen, & tempus, & locus, & cognatio, & dignitas, & potestas personæ id nobis suadent; cùm nullum reperiamus Sardanapali filium qui paternum imperium tenuerit, certumque nobis sit imperium Assyriorum non desisse in illo Sardanapalo. Primò nomen id nobis suadet: quia שלמנאסר *Salmaneser*, eliso per apocopen Resh finali, est שלמנאס *Salmanes*, & pronunciato Sceva, *Salemanes*. Ejusmodi elisionis multa sunt exempla. Sic Chaldæis dicitur זוטא *Zuta* parvus à זוט *Zut* pro זוטא *Zutar*: גודא *Guda* sepes à גוד *gud* pro גודא *gudar*. Sic ex Chaldæo זונר *zonar* est Græcum ζών *zona*, quasi ex זון *zon*. Sic ex Hebræo בקר *bacar* est latinum *vacca* quasi ex בק *bac*. Secundò tempus: nam *Salamenes*, positâ Vellejana defectionis Medorum epochâ, pertinet ad ætatem *Salmanasari*. Tertio locus: quia Assyrius erat *Salamenes*, Assyrius *Salmanasar*. Quartò cognatio regia: quia *Salamenes* erat frater uxoris Sardanapali regis. Quintò dignitas & potestas: quia Sardanapalus ipsi dederat imperium castrense, quo monarchiam habebat in manibus.

96. Mortuo *Salmanasar* rege, regnavit *Sennacherib* filius ejus pro eo. Tob. I. 18. Mortuo *Sennacherib*, regnavit *Afarhaddon* filius ejus pro eo. 4. Reg. XIX. 37. *Sennacherib* est *Sanacharibus* rex Arabum & Assyriorum, quem celebrat Herodotus lib. 2. cap. 141. & cujus meminit Berosus apud Josephum lib. 10. Antiquit. cap. 1. *Afarhaddon* est *Assaradinus*, qui Babylone regnavit annis tredecim notatis in Canone mathematico regum Babyloniorum. Ut planiora fiant tam *Sennacheribi* quam *Afarhaddonis* tempora, cæterorumque regum Assyriorum, subjicio tabulam, in qua describo annos regum Judæorum, Babyloniorum, Assyriorum & Medorum, à tempore *Salmanasari* usque ad annum quartum *Joakimi* filii *Josia*, quo Nabuchodonosor iniit regnum Babylonicum. Nam Jeremias cap. XXV. v. 1. dicit de anno quarto *Joakim* filii *Josia* regis *Juda*: Ipse est annus primus *Nabuchodonosor* regis *Babylonis*.

R E G E S

JUDÆORUM:

BABYLONIORUM:

ASSYRIORUM:

MEDORUM:

Anni
aræ
Nab
onaf
sari.

736	I Achaz	I Nabonafar	I Salmanafar	19	I Arbaces	1	12
733	1	I Nadius	2	I	1	1	15
731	1	I Chozinus & Porus	5	I	1	1	17
726	1	I Jugæus	5	I	1	1	22
724	I Ezechias	29	I	1	1	1	24
721	1	I Mardokempadus	12	I	1	1	27
717	1	I	I Sennacherib	9	1	1	31
709	1	I Arkianus	5	I	I Dejoces	53	1 39
708	1	1	I Afarhaddon	4	1	1	40
704	1	I Interregnum	2	1	1	1	44
702	1	I Belitus	3	1	1	1	46
699	1	I Apronadius	6	1	1	1	49
695	I Manaffes	55	1	1	1	1	53
693	1	I Rigebelus	1	1	1	1	55
692	1	I Mefesimordacus	4	1	1	1	56
688	1	I Interregnum	8	1	1	1	60
680	1	I Afsaradinus	13	1	1	1	68
667	1	I Saofduchinus	20	1	1	1	81
656	1	1	1	1	I Phraortes	22	1 92
647	1	I Chyniladanus	22	1	1	1	101
640	I Amon	2	1	1	1	1	108
638	I Jofias	31	1	1	1	1	110
634	1	1	1	1	I Cyaxares	40	1 114
625	1	I Nabopolafarus	21	1	1	1	123
607	I Joachaz mens. 3	1	1	1	1	1	141
607	I Joakim	11	1	1	1	1	141
604	1	I Nabuchodonofor	43	1	1	1	144

97. Ex annis Ezechiae regis Juda intelligemus annos expeditionis Sennacheribi regis Assyriorum. Anno quartodecimo regis Ezechiae, ascendit Sennacherib rex Assyriorum ad universas civitates Juda munitas, & cepit eas. 4. Reg. XVIII. 13. & Isa. XXXVI. 1. Inter munitas civitates Juda habebat locum Azotus, ex quo Ozias seu Azarias eam Philistæis ereptam munierat. 2. Paral. XXVI. 6. Tharthan erat unus administratorum belli à Sennacheribo suscepti, 4. Reg. XVIII. 19. Quocircà annus Ezechiae decimusquartus, quo susceptum est hoc bellum, est annus, quo ingressus est Tharthan in Azotum; cum misisset eum Sargon, seu Sennacherib, rex Assyriorum, & pugnasset contra Azotum, & cepisset eam. Isa. XX. 1. Subjungit propheta se in tempore illo nudum ac discalceatum incedere jussu à Domino, qui dixit: Sicut ambulavit servus meus Isaias nudus, & discalceatus, TRIUM ANNORUM SIGNUM & portentum erit super Ægyptum, & super Æthiopiam; sic minabit rex Assyriorum captivitatem Ægypti, & transmigrationem Æthiopie, juvenum & senum, nudam & discalceatam, discoopertis natibus ad ignominiam Ægypti. Æthiopiam Orientalem hic debemus intelligere, sive terram Chus ad Orientem Ægypti sitam, in qua est via Ægypti memorata eidem Prophetæ cap. X. v. 24. 26. seu iter Assyrii redeuntis de Ægypto Jerusalem, ut ad hunc locum ait D. Hieronymus. Reapse cum Sennacherib rex Assyriorum misisset Tharthan & Rabсарis & Rabfacen de Lachis ad regem Ezechiam, cum manu valida, Jerusalem: Ægyptiacâ expeditione inflatus Rabfacer dixit Ezechiae admissionalibus: Loquimini Ezechiae: Hac dicit rex magnus, rex Assyriorum: Quæ est ista fiducia, qua niteris? . . . An speras in BACULO ARUNDINEO ATQUE CONFRACTO ÆGYPTO, super quem si incubuerit homo, comminutus ingredietur manum ejus, & perforabit eam? Sic est Pharaon rex Ægypti omnibus, qui confidunt in se. 4. Reg. XVIII. 19. 21. Isa. XXXVI. 4. 6. De Ægyptiacâ Sennacheribi expeditione loquuntur Herodotus, Berofus, & Josephus superius appellati. Horribilis strages, quâ cæsa sunt ab Angelo centum octoginta quinque millia Assyriorum in castris Sennacheribi, contigit primâ nocte post reversionem ejus adversus Jerosolymam. Stragem secuta est fuga in Niniven, ubi demum interfectus est à duobus filiis. Marshamus ad sæculum XVII. sui Chronici canonis incertum putat, quandiu post reditum vixerit Sennacheribus. At Liber Tobie nos docet eum ibi fuisse occisum post dies quadraginta quinque sui reditus. Legimus enim Cap. I. v. 21. & 24. Cum reversus esset rex Sennacherib, fugiens à Judæa plagam, quam circa eum fecerat Deus propter blasphemiam suam . . . post dies quadraginta quinque occiderunt regem filii ipsius. Hos dies ὀλίγον χρόνον exiguum tempus vocat Josephus lib. 10. Antiquitat. cap. 1. Jam facillè illustratur annus mortis Sennacheribi. Cum enim expeditio ejus trium annorum signum & portentum fuerit, cœperitque anno decimoquarto regis Ezechiae: manifestum est annum decimum sextum ejusdem regis fuisse tertium hujus expeditionis, adeoque regni Sennacheribi ultimum.

98. Narratâ in sacris paginis expeditione à Sennacheribo susceptâ, narratâ & strage ejus exercitus, quæ tandem ipsum dedit in fugam, dicitur: In diebus illis egrotavit Ezechias usque ad mortem. 4. Reg. XX. 1. Et Isa. XXXVIII. 1. Erat annus decimusquintus ejus regni, & decimusquintus antequàm obierit: quia pro rogationem vitæ ad quindecim annos impetravit à Deo, & canticum pro recuperata sanitate concinens dixit se in dimidio dierum suorum. Dimidium enim dierum regni Ezechiae fuit annus ejus decimusquintus: quia viginti novem annis regnavit in Jerusalem. 4. Reg. XVIII. 2. Jam quidem expeditionem suam incœperat Sennacheribus, sed eam nondum absolverat. Ideoque hæc dicit Dominus Deus Ezechiae: Ad dam diebus tuis quindecim annos: sed & DE MANU REGIS ASSYRIORUM LIBERABO TE, & civitatem hanc, & protegam urbem istam, propter me, & propter David servum meum.

mium. 4. Reg. XX. 6. Et Isa. XXXVIII. 5. 6. Neque obstat quod prius narratur Sennacheribi reditus quàm Ezechiae agrotatio. Ne enim institutum de expeditione Sennacheribi argumentum intermitteret divinus scriptor, ad morbum Ezechiae non divertit. Cùm ergo ait: *In diebus illis agrotavit Ezechias*: non est intelligendus de tempore mortis Sennacheribi, sed de diebus seu temporibus expeditionis ejus, puta de anno Ezechiae decimoquinto in secundum, adeoque medium expeditionis Sennacheribi competente. Hoc scribendi genere nihil frequentius in sacris paginis: adeò ut nullo prorsus fundamento contendat Petavius non Sennacheribum, sed Asarhaddonem, successorem ejus, designari his verbis: *Sed & de manu regis Assyriorum liberabo te*.

99. Reductum ad salutem agrum Ezechiam cùm narrasset Josephus lib. 10. Antiquit. cap. 3. mox subjunxit: *ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ σωέσθαι τὴν τῆς Ἀσσυρίων ἀρχὴν ὑπὸ Μηδῶν καταλυθῆναι*. *In illo tempore contigit Assyriorum imperium à Medis dissolvi*. Annus regni Ezechiae decimusquintus, quo gravis ejus morbus contigit, expletus est ex nostris calculis anno ante æram Christianam septingentesimo nono, quo rex à Medis renunciatus est Dejoces. Amplam occasionem excutiendi jugum Assyriacum nacti erant illi populi in Judaica & Ægyptiaca Sennacheribi expeditione, quippè quæ ingentes Assyriorum copias longè a Mediâ removerat, & in alios populos struebat. Eis exemplo erant Babylonii, qui se in libertatem vendicaverant, & habebant suum regem. Certè *in tempore illo misit Merodach Baladan, filius Baladan, rex Babylonis libros & munera ad Ezechiam*: audierat enim, quod agrotasset, & convalescisset. Isa. XXXIX. 1. Pro Merodach Baladan versio Græca legit *μαρωδάχ Βελαδάν* Marodach Beladan, versio Syriaca *ܡܪܕܚܝܬ ܒܠܕܢ* Merudoch Beldan, & versio Arabica *Mardoc Boldan*. Nomen Beldan seu Baldan, literâ L inter pronunciandum absorptâ, transit in *Badan*: sicut Hebraicum *אלמוני* Almoni, quod septuaginta reddunt *κρυφὸν occultum*, transit in Ægyptiacum *Amon*, quod Manethos Sebennyta apud Plutarchum in Iside interpretatur *τὸ κεκρυμμένον καὶ τὴν κρυψὴν occultum & occultationem*. Similiter *Salganeus*, locus Bœotiae Straboni & Stephano Byzantio memoratus, est *Saganeus* Ptolemæo: & Hebraicum *גולגלת* Golgoleth calvaria, Syris *ܡܪܕܚܝܬ ܒܠܕܢ* Golgoltha, nobis est *Golgotha*. Nomen *Merodach*, aliàs *Marodach* & *Merudoch* seu *Marudoch*, fit *Mardoch* per synopem, & *Mardoch-Badan* per pleonasmum est *Mardochembadan*, sicut *Jerobaal* est *Jerombal* *λαμπήνη* est *λαμπήνη* mulare vehiculum, *Rephan* est *Remphan* Copticum Saturni nomen. Id erat observandum, ut in *Mardochembadan* apertè videremus *Mardokempadon* Canonis mathematici regum Babyloniorum. Anni duodecim quos idem Canon tribuit huic regi, colliguntur ab anno æræ Nabonafari vigesimo septimo usque ad trigesimum nonum, sive ab anno ante æram Christianam 721. usque ad 709. & ab anno quarto Ezechiae regis Juda usque ad ejus annum decimum sextum. Itaque annus decimus quintus regni Ezechiae, quo legatos misit ad eum *Merodach-Baladan* rex Babylonis, omninò pertinet ad tempus Mardokempadi, qui proinde certissimo calculo idem est cum *Merodach-Baladan*. Legatio illa *principum Babylonis, qui missi fuerant ad Ezechiam, ut interrogarent de portento, quod acciderat super terram*: (2. Par. XXXII. 31.) nempe de portentoso regressu solis, quo umbra reducta est *per lineas, quibus jam descenderat in horologio Achazi, retrorsum decem gradibus*: (4. Reg. XX. 11.) nos docet Babylonios sub rege suo *Merodach-Baladan* ad studia rerum astronomicarum vehementer incubuisse. Isajas qui tunc temporis florebat, & legationem hanc divinarum literarum monumentis celebravit, increpans tamen arrogantiam & vanitatem horum astrologorum, in quorum prædictionibus Babylon confidebat, ait de futura illius urbis humiliatione ac contritione: *Descende, sede in pulvere virgo filia Babylon, sede in terra: non est solium filiae*

Chaldeorum, quia ultra non vocaberis mollis & tenera Defecisti in multitudi-
ne consiliorum tuorum: stent, & salvent te augures celi, qui contemplabantur sidera,
& supputabant menses, ut ex eis annuntiarent ventura tibi. Ecce facti sunt quasi stipu-
la, ignis combussit eos. Isa. XLVII. 1. 13. 14. Ptolemæus lib. 4. magnæ Syntaxeos
cap. 5. facit mentionem παλαιῶν τριῶν ἐκλείψεων, ἐκ τῶν ἐν Βαβυλωνί τετηρημένων
antiquarum trium eclipsium, ex his quæ Babylone servatæ sunt. Lunares sunt illæ ecli-
pses, quas qui contemplabantur sidera, & supputabant menses sub Mardokempado,
observaverunt. Prior describitur facta τῷ πρώτῳ ἔτει Μαρδοκεμπάδου, κατ'
Αἰγυπτίους Θωθ. κθ. εἰς τὴν Λ. anno primo Mardokempadi, die secundum Ægy-
ptios XXIX. Thoth, sequente XXX. Erat annus ante æram Christianam 721. sty-
lo Juliano proleptico bissextilis, quo dies prima mensis Thoth congruebat cum
vigesimali Februarii, & vigesima nona ejusdem Thoth cum decimanonâ mensis Mar-
tii; ut planissimum fit in nostro Calendario Ægyptio-Romano, & in tabulis astro-
nomicis, quæ directæ ad meridianum Babylonicum dant deliquium lunare hâc de-
cimanonâ Martii, horis duabus cum dimidio ante mediam noctem, prout etiam
observatio Babyloniorum postulat apud laudatum Ptolemæum. Secunda eclipsis,
contigit τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς αὐτῆς Μαρδοκεμπάδου κατ' Αἰγυπτίους Θωθ. ιη.
εἰς τὴν ιθ. secundo anno ipsius Mardokempadi, die secundum Ægyptios XVIII.
Thoth, sequente XIX. Circa mediam noctem visa est, etiam ex tabulis astrono-
micis exhibentibus hoc deliquium anno ante æram Christianam 720. circa mediam
noctem quæ clausit diem octavam mensis Martii & decimamoctavam mensis Thoth.
Tertia quoque commissa est τῷ αὐτῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς Μαρδοκεμπάδου κατ'
Αἰγυπτίους Φαμενώθ. ιε. εἰς τὴν ις. ipso secundo anno Mardokempadi, die secundum
Ægyptios XV. Phamenoth, sequente XVI. nempe eodem anno, die primâ mensis
Septembris circa noctis initium.

100. Redeo ad Asarhaddonem regem Assyriorum, qui Sennacheribo patrî suc-
cessit anno ante æram Christianam septingentesimo octavo. Quamvis Babylon
non esset in ditione regis Assyriorum tempore Ezechiae, parebat tamen ejus impe-
rio tempore Manassis Ezechiae filii. Nam principes exercitus regis Assyriorum
ceperunt Manassen, & vinctum catenis atque compedibus duxerunt in Babylonem.
2. Paral. XXXIII. 11. In mathematico regum Babyloniorum canone, qui etiam dicitur
Assyriacæ καὶ Μήδων Assyriorum & Medorum, fit mentio Ασαραδίνου Assaradini, qui
Babylone regnavit annis tredecim ab anno æræ Nabonassari sexagesimo octavo us-
que ad octogesimum primum, sive ab anno ante æram Christianam 680. usque
ad annum 677. & ab anno decimo sexto regni Manassis usque ad vigesimum no-
num. Assaradin est Assaradon, sicut Libna est Lobna, Obidas Obodas, scrinium
οὐρανίου, cinis κόνις, σύραξ storax, Myrrha ῥιν. Mor, Tolistobogi populi Phry-
giæ apud Solinum sunt apud alios Tolostobogi. Est etiam Assaradon seu Asarhad-
don, metathesi vocalium factâ, Asorhaddan. Ita quippè vocatus est à Samarita-
nis, qui accedentes ad Zorobabelem & ad alios principes Judæorum reedifican-
tium templum Jerosolymitanum secundum facultatem illis concessam à Cyro, di-
xerunt eis: *Edificemus vobiscum, quia ita ut vos querimus Deum vestrum: ecce nos*
immolavimus victimas à diebus Asorhaddan regis Assur, qui adduxit nos huc. 1.
Esdr. IV. 2. Rex Assyriorum qui post subactas Salmanasari bellis decem tribus
Israel, easque in Assyrios deportatas, novos in Samariam colonos misit, Babylo-
nem obtinebat. Hos enim adduxit rex Assyriorum DE BABYLONE, & de Cutha,
& de Avah, & de Emath, & de Sepharvaim: & collocavit eos in civitatibus Sa-
mariae pro filiis Israel: qui possederunt Samariam, & habitaverunt in urbibus ejus.
4. Reg. XVII. 23. 24. Asorhaddan igitur, seu Asarhaddon, fuit rex Assyriorum
simul & Babyloniorum.

101. Idem rex septuaginta interpretibus est *Απορδαν Asordan*, per apharefin *Sordan*; sicut *Asarhaddon*, Hebræis *אַסַרְחַדְדִּן Esarchaddon*, vel *Asarchadon*, Græcis est *Σαρχεδὼν Sarchedon*. Ita quippè vocatur in libro Tobiae cap. 1. vers. 24. A proprio nomine *Sordan* vel *Sardan*, & aliquot regibus Assyriorum communi *Pal*, sit *Sardanapal*: & sicut *Tilgatpalnasar*, dempto communi nomine, vocatus est *Tilgam* seu *Tilgat*; ita *Sardanapalus*, vocatus est *Sardan*, *Asordan*, *Asorhaddan*, *Asarhaddon*, *Asaradinus*, &c. Unum *Sardanapalum* superius observavimus, cum scilicet qui secundum Ctesiam fuit trigessimus à Nino. Si alium nunc advertamus in *Sardamo* seu *Assaradone*, qui ab eodem Nino fuit trigessimus tertius, Uellejum Patereculum conciliabimus cum Ctesiâ. Quippè *Sardanapalum*, Assyriorum regem, tertio & tricesimo loco ab Nino & Semiramide ponit Velleius Patereculus in primo Historiarum. Unum quidem non minùs quàm Ctesias confudit cum alio. At duos esse agnoscendos expressè docet Suidas ex Callisthene, sic in *Σαρδανάπαλος* scribens: *Σαρδανάπαλος ἐν Β. Περσικῶν δύο φησὶ γενόμενα καλλισθένης. Duos fuisse Sardanapalos ait Callisthenes in secundo Persicorum*. Quid quòd tertius etiam agnoscendus est, nempe *Nabopolassar* Chyniladani successor, de quo inferius dissero. Quòd spectat ad secundum, nobis vulgò *Asarhaddonem*, Canonem mathematico *Assaradinum* nuncupatum; eo regnante in Ninive ante obtentum Babylonicum principatum, Babyloniis imperarunt *Belitus*, *Apronadius*, *Rigebelus*, *Mesefimordacus*: ut patet ex eodem Canone collato cum sacris scripturis. *Belitus* ille ponitur post interregnum duorum annorum, tamquam restitutor regni Babylonicum. Cum soleant Chaldæi ponere *Tau* pro *Sin*, dicentes, exempli gratiâ, *אַתּוּר Athur* pro *אַשּׁוּר Assur*, *תּוֹר Tor* bos pro *שׁוֹר Sor*, *תּם Tam* ibi pro *שם Sam*, eadèmq; ratione idem rex Medorum Diodoro sit *Artæus* & *Arsæus*; *Belitus* Babylonius est mihi *Belisus*, seu *Belesus*. Diodorus Siculus lib. 2. pag. 78. & 79. celebrat *Βέλεσι τὸν Βαβυλωνίον Belesin Babylonium*, qui, *Sardanapalo* regnante, *τοὺς Βαβυλωνίους ἐπέσειεν ἀντέχεσθαι τῆς ἐλευθερίας Babylonios impulit ad se vindicandum in libertatem*. Is est *Βέλεσις ὁ Βαβυλωνίος Belesys Babylonius* memoratus Bionis & Alexandro Polyhistori apud Agathiam lib. 2. de imperio & rebus gestis Justiniani. Multa habet de hoc Belesi Ctesiana rerum Assyriacarum confusio, quæ ad aliud tempus spectant: quia excidium Ninives fuit *Assaradone* posterius. Multa quoque intexit in historia *Arbaces* Medi conjurati cum Belesi, quæ non uni *Arbaci* conveniunt: plures enim *Arbaces* in hac historia admittendi sunt, ut & plures *Sardanapali*. Et quidem numero 82. hujus dissertationis vidimus tam patrem *Dejocis* quàm filium esse donandos *Arbaces* nomine.

102. Quid quòd ipse *Dejoces*, contemporaneus *Assaradoni* regi Assyriorum & *Beliso* regi Babyloniorum, eodem etiam insignitus fuerit, suadet antiquissima Orientalium aliorumque populorum consuetudo tribuendi filiis nepotibusque paternum nomen. Populus *Israel* dicens *Roboamo* Davidis nepoti: *Quæ nobis pars in David? . . . Nunc vide domum tuam David*. 3. Reg. XII. 16. nomine Davidis *Roboamum* designavit. Eodem nomine appellatum *Messiam* vidimus in prima Dissertatione, §. 2. num. 9. quia *David* ille est, qui venit ex semine *David*: ut diximus cum S. P. Augustino. Quamvis mortuus esset *Roboam*, & regnaret *Abiam* filius ejus: attamen bellum fuit inter *Roboam* & *Jeroboam*, omni tempore vitæ ejus. 3. Reg. XV. 6. nempe *Abiam* *πατρώδην* exprimitur nomine *Roboami*, quemadmodum ille juvenis, de quo loquitur *Ælianus* lib. 6. *Variorum*, cap. 2. & quem superius in exemplum posui. Similiter *Jacob* *Abrahæ* nepos, qui emit partem agri, in qua fixerat tabernacula, à filiis *Hemor*. Gen. XXXIII. 19. *πατρώδην* designatur à Divo Stephano dicente de sepulcro Patriarcharum ibi excitato. Quod emit *Abraham* pretio argenti à filiis *Hemor*. Act. VII. 16. Mulier *Tecuita* petens à *Da-*

vide sibi servari filium, quem aiebat quæri ad necem, nomen patris ad filium transire sciebat, cum dixerit: *Et querunt extinguere scintillam meam, quæ relicta est, ut non supersit viro meo nomen, & reliquiæ super terram.* 2. Reg. XIV. 7. Josephus lib. 5. Antiquit. Judaic. cap. 4. *Cenizum* vocavit Othonielem Cenizi seu Cenezi filium. Virgilius in quarto *Æneidos* *Æneam* nomine Dardani celebravit, ponens Dardanum pro Dardanide. Virgilii enarrator Servius in nonum ejusdem poematis scribit: *Quoties aperte non ponitur nomen filii, vel nepotis, cognominem eum esse intelligimus avo vel patri, quorum nomen aperte positum invenimus: & e contra, si filii vel nepotis nomen positum fuerit, prætermissum autem parentum, cognomines eos intelligamus necesse est.* Nomen *Dejocis* vel *Madaucis* tributum primo Medorum regi, idemque sonans quod Græcum ἐπίσκοπος, Latinum *Inspector*, ex his quæ diximus supra num. 82. non est apertum & proprium nomen hujus principis, sed appellativum, exhibens eum speculatorem, exploratorem, curatorem, præsidem. Ut apud Indos erant præfecti οἱ ἐπίσκοποι καλούμενοι *Inspectores nominati*, teste Arriano in Indicis, & apud Athenienses erant magistratus, qui ἐπίσκοποι καὶ φύλακες ἐκαλοῦντο *Inspectores & custodes vocabantur*, observante Suidâ in voce ἐπίσκοπος: ita apud Medos erant καὶ οἱ κατὰσκοποι τε καὶ κατήκοοι *& speculatores & exploratores*, per quos Dejoces jura dabat in universa ditione sua, teste Herodoto lib. 1. cap. 100. Per hos intercessores ipse erat Medorum omnium Δαίκης, hoc est דייך *Dijoc*, quæ vox Chaldaica respondet Græcæ κατὰσκοπὸν, Latinæ *Inspectio, speculatio, Exploratio*: erat & μαδαύκης, seu מדיאייך *Medaijec*, quæ altera vox Chaldaica exprimitur per Græcam κατὰσκοπος vel ἐπίσκοπος, Latinam *Explorator, Inspector*. Relegantur quæ notavimus laudato num. 82. Aliud nomen non habemus omninò proprium huic Medorum regi: nam *Artias*, ut dixi, erat nomen commune magnum significans: ita ut *Madauces Artias* sit ad verbum *Inspector Magnus*. Quocirca cognominem eum esse intelligimus patri Phraorti, seu *Arbaci Magno*, cujus nomen aperte positum invenimus, ac prætereà derivatum in nepotem. Hujusmodi ὁμωνυμία multam in historia confusionem parit. Sic circa Judæorum reges errarunt, qui putabant apud D. Hieronymum lib. 1. Commentar. in Matthæum, eundem esse Herodem sub quo Christus passus est, & eum sub quo erat natus. Sic circa reges Edesenorum facilimè erratur: quia singuli vocantur *Abgarus*. Sic circa reges Ægyptiorum lapsus proclivis est, quandiu illi non designantur nisi nomine Pharaonis.

103. *Arbaces* Ctesianus regiam habuit *Ecbatana* juxta Diodorum lib. 2. pag. 81. Id Arbaci patri non convenit, sed filio, nempe Dejoci Herodoteo, qui imperio potitus, Medos compulit unum oppidum condere, & obsequentibus hac in re Medis, mœnia constituit ampla & valida, τὰυτὰ τὰ νῦν Εἰκβάτανα κέκληται hac nunc *Ecbatana* vocantur: ait Herodotus lib. 1. cap. 98. *Arba* juxta ea quæ notavimus numero 82. est *Arpha*, terminatione Græcâ *Arphax*, paragogicè *Arphaxad*. Hoc conditoris Ecbatanorum nomen habetur initio libri Judith, ubi legimus: *Arphaxad* itaque, rex Medorum, subjugaverat multas Gentes imperio suo, & ipse edificavit civitatem potentissimam, quam appellavit *Ecbatanis*. Ait quidem Herodotus lib. 1. cap. 101. quòd *Dejoces* solam Medicam subegit nationem, eique soli imperavit. Sed statim adjiciens: *Cujus nationis tot numero gentes sunt, Busæ, Paretaceni, Struchates, Arizanti, Budii, Magi*: clarè docet eum subjugasse multas gentes imperio suo. Prætereà intelligendus est Herodotus in hoc loco de gentibus Medorum subactis à Dejoce initio regni ejus. Dejocem enim, propagatis imperii Medorum finibus, Asiam supra Halym fluvium obtinuisse juxta eundem scriptorem, colligitur ex eo, quod cap. 130. ejusdem libri scribat, quòd, Astyage per Cyrum monarchiæ Persicæ fundatorem regno amoto, *Medi subiecti fuere Persis*, ἀρξάντες τῆς

τῆς αὐτῆς ἀλυσὸς ποταμῷ Ἀσίης ἐπ' ἑτέρα τριήκοντα καὶ ἑκατὸν δυνάμει δέοντα, cum jam imperassent Asia supra Halym fluvium annos centum & duodeciginta. Ducuntur illi anni ab anno ante aram Christianam sexcentesimo octogesimo septimo, usque ad annum ante eandem aram quingentesimum quinquagesimum nonum, quo Cyrus fundavit Monarchiam Persicam. Imperium Medorum obtinuerat Dejoces per annos quinquaginta tres ab anno ante Cyrum centesimo & quinquagesimo, & ante Christum natum septingentesimo nono usque ad sexcentesimo quinquagesimum sextum. Multas ergo præter nationem Medicam gentes subegerat usque ad Halym fluvium. Si *Arphaxad*, tot gentium domitor, non sit ita vocatus pro *Arphax*, putarem cum esse dictum à Chaldæis ארפכשד *Arpac-sad*, à proprio nomine *Arpac*, & appellativo *Sad*, quod significat *vastatorem*. Sic *Arpac* esset expressius *Arbac* seu *Arbaces*. Et quidem filius ille Semi, qui nobis dicitur *Arphaxad*, Gen. X. 22. Hebræis & Chaldæis est *Arpacsad*.

104. Additur in libro Judithæ cap. i. v. 5. Anno igitur duodecimo regni sui: Nabuchodonosor rex Assyriorum qui regnabat in Ninive civitate magna, pugnavit contra *Arphaxad*, & obtinuit eum. Dejoces, seu *Arphaxad*, regnavit ab anno ante aram Christianam septingentesimo nono usque ad annum ante eandem aram sexcentesimo quinquagesimum sextum; ut proximè notabamus. *Saosduchinos* Assaradini regis Assyriorum & Babyloniorum successor ex Mathematico Ptolemæi Canone, agebat ex eodem Canone annum duodecimum regni sui anno ante Christum natum sexcentesimo quinquagesimo sexto, ac proinde anno quo *Arphaxad* rex Medorum mortuus est. Postulat ergo calculus, ut *Saosduchinos* sit *Nabuchodonosor* rex Assyriorum, qui regnabat in Ninive. *Saosduchinos* est metathesis nominis Chaldaici *Sasochudinos*, quod est *Sasochudonos*, sicut *Assaradin* est *Assaradon*. Porro *Sasochudonos*, sive *Sasocchodonos*, dicitur per apocopen pro *Sasocchodonosor*, sicut *Salæmenes*, seu *Salmenes*, dicitur pro *Salmanasar*. In nominibus propriis, præsertim longiusculis, pars aliqua sæpissimè excidit. Sic Italis, maximè concionatoribus, vulgò dicitur *Nabucco*, qui est *Nabuchodonosor*. Sic Phœnicibus dicebatur olim *Chna*, qui vocatur *Chanaan*. Sic multi putant D. Lucam in Christi genealogia posuisse pro *Heliachim* decurtatum nomen *Heli*. Sic Græcum Veneris nomen Ἀρρὸν ponitur pro Ἀρροδίτη. Jeremias Propheta cap. XXV. v. 26. propinans calicem furoris Domini omnibus regnis terræ quæ super faciem ejus sunt, mox addit: Et rex *Sesach* bibet post eos. *Sesach* est nomen idoli Babyloniorum, de quo fusè differit Seldenus De Diis Syriis Syntagmate 2. cap. 13. Ut *Nabo* est aliud idoli nomen impositum regibus Babylonis, ita & *Sesach*. Unde rex *Sesach*, in quo regnum Babylonicum desiit, est etiam rex *Nabo*, sed cognomento *Nadius*, sumpto à successore Nabonafari dicto *Nadio* in Canone mathematico. Rex enim Babylonis debellatus à Cyro vocatur *Nabo-Nadius* in eodem Canone: quemadmodum *Beliti* seu *Belisi* successor *Apro* ibidem appellatur *Apro-Nadius*. D. Hieronymus in Isaïæ caput quadragesimum sextum explanans illud hujus Prophetæ: Contritus est *Nabo*: ait; *Nabo* & ipsum idolum est, quod interpretatur prophetia & divinatio, quam post Evangelii veritatem in toto orbe conticuisset significat. Pro *Nabo* Symmachus posuit Νεβὺς. Ratio nominis est ab Hebraicâ & Chaldaicâ voce נבואה *Nebua*, quæ significat prophetiam & divinationem. Nomen concretum prophetam & divinum designans est נביא *Nabi*, quod transit in *Nabo*, vel *Nabu*, sicut שביית *Scebith* captivitas transit in שבוית *Scebuth*, literis *Jod* & *Van* invicem commutatis, ut fieri solet. Fatidicum quem Græcè dicimus ἀγγασπίμυθον, Latine *ventriloquum*, βαβυλωνιοὶ Σακχόραν ἀποκαλῶσι. Babylonii *Sacchuran* appellant, teste Jamblichō Babylonio apud Photium in Biblioth. Cod. XCIV. *Sesacchuras* est per aphæresin *Sacchuras*: quia *Sesach* est *Sach*, à quo dici observant eruditi ἑορτὴν Σακέαν προσαγορευομένην festum *Sakean* appellatum,

latum, quod celebrabatur Babylone; ut ex Ctesia & Beroso docet Athenæus lib. 14. Dipnosophistarum. Cum Chaldaica vox שרש Charas significet conjectorem, præstigiatores, magum, Sefacchuras Sefacho afflatum vatem seu Sefachi ariolum exprimat, necesse est: Sefac-churas enim est Sefac-charas, sicut vox מזשורד Mazuroth quæ legitur in editione septuaginta Interpretum lib. 4. Regum cap. XXIII. v. 5. est Hebraica מזרות Mazaroth, aliàs מזלות Mizaloth, significans signa cælestia: Thumna, Gebanitarum Arabum regia, quam Ptolemæus notavit in suis tabulis, est Tamna Eratosthenis apud Strabonem lib. 16. Cubar, Arabicum Veneris vel lunæ nomen juxta Constantinum Porphyrogennetum De Administratione Romani Imperii, & Georgium Cedrenum, est Chabar juxta Euthymium Zygabenum, Nicetam & alios. Ex eo quod idolum Nabo seu Nebo nomen invenerit à prophetiâ & divinatione, Nebonis oraculum consuli solere, atque hinc esse nominis ejus causam, egregiè colligit Gerardus Joannes Vossius De Theologia Gentili lib. 2. cap. 8. Ex eo verò quod vates & conjector dictus à Babyloniis Sacchuras, seu Sefaccharas, trahe- ret hoc nomen ab eorum idolo Sefach, æquè licet inferre idolum Sefach fuisse illud à quo Babylonii solebant oraculum petere, adeoque non fuisse diversum ab idolo Nabo. Ideò ergo rex Nabo, cognomento Nadius, in quo Monarchia Babylonio- rum extincta est, vocatur à Jeremia rex Sefach: ideò quoque rex Sefacchodonosor est ipse Nabuchodonosor memoratus in libro Judithæ.

105. Ut Sefach Chaldæorum apertiùs nobis exprimat eorum Nabo, observo Speculatores, Videntes, Prophetas Chaldaicè dici סכיא Sachia à verbo סכה Secha, Hebræis סכה Sacha, quod significat videre, prospicere. Hinc ששך Sefach est mihi ששכה Sefacha, hoc est, Qui vidit, qui prospexit, qui prophetavit: adeoque est נביא Nabi, hoc est, Propheta. Qui enim Propheta dicitur hodie, vocabatur olim Videns. 1. Reg. IX. 9. Ut ergo Nabo est idoli nomen tractum à prophetiâ & divinatione, ita & Sefach. Σεχες, τὸ ἑρμῆς ἀστὴρ Βαβυλωνίους. Seches, Mercurii sidus Babylo- niis: ait Hesychius in Σεχες. Ut Hermes, vulgatum apud Græcos nomen Mercurii, est Hermias: ita Seches est Sechias à Chaldaico Sachia. Sic vocatus est Mercurius ob artem divinandi, quam eum ab Apolline accepisse fabulantur, & propter quam sermonis etiam deorum potestatem gerit, ut verbis utar S. P. Augustini è lib. 7. de Civit. Dei cap. 14. Notatu dignum est Patrenses qui eandem ob causam oraculum à Mercurio petebant Pharis in Achaia, teste Pausaniâ lib. 7. pag. 440. hâc in re convenisse Ægyptiis, ut idem testatur, adjiciens pag. 441. tale apud Ægyptios in Apidis seu Serapidis templo esse oraculum. Macrobius lib. 1. Saturnaliorum cap. 20. describit simulacrum Serapidis, in quo dextra parte caput canis exoritur, mansueta specie blandientis. Addit idem auctor quod canis blandientis effigies futuri temporis designat eventum. Et Ægyptii apud Horapollinem Hierogl. 38. vatem volentes significare canem pingunt. Canis ille symbolum erat Mercurii, & vocabatur Anubis. Unde Servius in octavum Æneidos, exponens illud Virgilii:

Et latrator Anubis:

notat Anubim dici latratorem, quia capite canino pingitur: & quod hunc volunt esse Mercurium. Ægypti ὁ κυνοπολίτης νομός, καὶ κυνῶν πόλις, ἐν ᾗ ὁ ἀνυβίς τιμᾶται. Cynopolites Nomus, & Canum urbs, in qua Anubis colitur, memorantur Straboni lib. 17. pag. 812. Et Mercurius παρ' Αἰγυπτίοις ὁ ἑρμᾶνυβις juxta Ægy- ptios Herm-Anubis celebratur à Porphyrio apud Eusebium lib. 3. Præpar. Evang. cap. 11. Putavi aliquando nomen Anubis esse referendum ad Hebraicum הנוב hanub, quo significatur progerminans. Sed modò videns illud nomen esse Mercurii ut vatis, expressi canis blandientis effigie, quæ futuri temporis designat eventum, existimo He- braicam vocem נביא Nabi, quæ significat prophetam, &, præmisso articulo demon- strativo, est הנביא hanabi, reipsa aperire quid sonet Anubis. Ut enim Sacchuras est

est *Saccharas*, ita *Anubis* est *Anabis*. Alio *Mercurium* nomine *Ægyptii* vocant *Sasychem*. Id ostendo ex *Diodoro* lib. 1. pag. 59. ubi δεύτερον νομοθετῶν Αἰγύπτῳ ἐστὶ γενέσθαι Σασύχην, ἄνδρα συνέσει διαφέροντα . . . εὐρεῖν δὲ καὶ γεωμετρίας γενέσθαι καὶ τὴν περὶ τῶν ἄστρον θεωρίαν τε καὶ παρατήρησιν δίδασαι τὰς ἐπιχωρίους. *Secundum Ægypti legislatorē Sasychem fuisse aiunt, virum eximie intelligentem . . . qui etiam invenerit geometriam, & populares docuerit contemplari & observare sidera.* Idem enim pag. 10. scripserat *Mercurium Ægyptium* πρῶτον γένεσθαι παρατηρητῶν. *ordinem siderum primum observasse.* Et *Socrates* apud *Platonem* in *Phædro* ait se audivisse apud *Naucratim Ægypti* quendam priscorum *Deorum*, nomine *Theuth*, seu *Thoyth*, quo *Mercurius* designatur, πρῶτον ἀριθμὸν τε καὶ λογισμὸν εὐρεῖν, καὶ γεωμετρίας καὶ ἀστρονομίας. *primum numeros & computationem invenisse, ac geometriam & astronomiam.* *Cicero* lib. 3. de *Nat. Deorum* addit eum *Ægypto præfuisse, atque Ægyptiis leges & literas tradidisse.* *Mercurius* ergo legislator *Ægyptiorum*, & geometriæ atque astronomiæ apud eos inventor, erat *Sasyches*, seu *Sesacus*: cūque idem esset *Anubis*, seu *Nabo*, nullus est locus ambigendi *Sesac* & *Nabo* fuisse ejusdem idoli nomina, ac proinde *Sesacchodonosorum* in *Nabuchodonosoro* exhiberi. Quod nomina *Sesac* & *Nabo*, *Masorethis Nebo*, usurpata fuerint non minus ab *Ægyptiis* quàm à *Babyloniis*, res est etiam aliunde manifesta. Nam *Sesac* rex *Ægypti* memoratur 3. Reg. XIV. 25. *Nectanebos*, alius *Ægypti* rex, legitur apud *Diodorum* lib. 15. pag. 506. Et *Anebos* propheta dicitur sacerdos quidam *Ægyptius*, ad quem extat epistola *Porphyrii* unâ cum *Jamblichi* responsoriâ de *Mysteriis Ægyptiorum*. Nota obiter, quod *Anebos* seu *Anebon* est *Anubis* seu *Anabis*, sicut *Ægyptium* *Typhonis* nomen *Bebon* jam à nobis notatum num. 86. est *Babis*; ut ibidem observavimus.

106. *Chyniladanum* *Saosduchino*, *Nabopollasorum* *Chyniladano* successorem dat *Canon mathematicus*. *Eusebius* in *Chronico Græco* pag. 38. & *Georgius Syncellus* in *chronographia* pag. 210. scribunt: Ναβοπαλάσαρος. τῆτον ὁ Πολυίστωρ Ἀλέξανδρος Σαρδανάπαλον καλεῖ. *Nabopalasarus: Hunc Polyhistor Alexander Sardanpalum vocat.* *Nabo-palasar* est *Nabo-palnasar*, quemadmodum *Theglath-phalasar* est *Thelgath-Phalnasar*: quod jam ostendimus num. 92. ubi etiam vidimus nomen *Palnasar*, *Chaldaico* idiomate *Paldanasar*, inversum transivisse in *Sardanapal*. In hujus inversionis exemplum addo reperiri apud *Pausaniam* lib. 6. pag. 359. athletæ nomen κρατόδαμος in Δαμόκρητος mutatum: & priscum nomen *Urotalt*, seu *Orotal*, quo *Liberum*, cultum in *Sole*, donabant *Arabes* teste *Herodoto* lib. 3. cap. 8. esse sumptum ab *Hebraicis* vocibus טל אור *Tal-oroth*, quibus significatur *ros lucis*, sive *ros luminum*, hoc est, *beneficium luminum*, *Isai.* XXVI. 19. ut appositè advertit *Vossius* *De Theologia Gentili* lib. 2. cap. 8. Ut ergo κρατόδαμος transivit in Δαμόκρητος, *Taloroth* in *Orotal*; ita *Paldanasar* verum est in *Sardanapal*. Is *Sardanapalus* *Chyniladani* successor est Σαρδανάπαλος ὁ Ἀνακυνδράξω παῖς *Sardanapalus Anakyndaraxis* filius memoratus *Straboni* lib. 14. pag. 672. *Arriano* lib. 2. de *Expeditione Alexandri*, pag. 32. *Athenæo* lib. 12. *Dipnosophistarum* pag. 529. & 530. *Aristobulo* apud eundem *Athenæum*, *Stephano Byzantio*, *Suidæ* & aliis. Nam *Chyniladan*, per metathesin *Chynidalan*, & per *Syncopen* *Chyndalan*, est *Chyndalas*, sicut *Cain* & *Jonathan* sunt apud *Josephum* *Cais* & *Jonathas*, *Typhon* & *Titan* sunt apud alios *Typhos* & *Titas*. Quia verò literæ liquidæ *L* & *R* invicem faciliè mutantur, *Chyndalas* proculdubio est *Chyndaras*; sicut *Hebræis* מזלוח *Mazaloth*, signa cœlestia, sunt מזרות *Mazaroth*; אלמנות *Almenoth*, palatia, sunt ארמנות *Armenoth*. Pari modo *Chaldaicum* שלשל *Scialsceleth* catena, est *Hebraicum* שרשר *Sciarscereth*: *Hebraicum* nomen *Belial* *Græcis* est *Beliar*: *Latina* vox *lilium* expri-

exprimit Græcam λέγειν: & Græca βέλτερος melior, est φέρτερος. Itaque Chyndaras, rex Assyriorum & Babyloniorum, habuit successorem Sardanapalum Alexandri Polyhistoris, sive Nabopollassarum Canonis Mathematici. Quod autem Chyndaras seu Chyndarases, qui Chyndaraxes est, sicut Xerses est Xerxes, Artaxerxes Artaxerxes, vocatus sit Anachyndaraxes, exemplo non caret hujusmodi prosthesis. Sic juxta Suidam dicitur Ἀνάζαρβος, πόλις κιλικίας ἀπὸ Ζάρβα τῆς κτίσαντος, Anazarbus, urbs Ciliciæ, à Zarba conditore. Sic juxta Etymologicon magnum Ἀνάχαρτις, ὁ Σκύθης, παρὰ τῶν ἀνδρῶν πρόδεσις, καὶ τῶν χάρις, ὁ σημαίνει τῶν χαρῶν, ἢ τῶν χάριν. Anacharsis Scytha dictus est propter propositionem αὐτοῦ ὅτι vocem χάρις, quæ significat gaudium vel gratiam. Sic auctor anonymus de vita Alexandri, notante Salmasio Plinianis in Solinum exercitationibus, χάριδον vocat, quod alii Græci ἀνακάρδιον. Ut ergo Anazarbus est à Zarba, Anacharsis est Charsis, Anacardium est Cardium; ita Anachyndaraxes, seu Anacyndaraxes, est Chyndaraxes, sive Cyndaraxes: quod etiam novit Jacobus Dalechampius in Latina Athenæi interpretatione lib. 8. pag. 335. ubi expressè dicitur Sardanapalus Cyndaraxis filius, qui Anacyndaraxis filius vocatur.

107. Aristoteles apud eundem Athenæum loco mox laudato scribit Sardanapalum ἀδιακρίτοτερον εἶναι κατὰ τῶν προσήγοριαν τῆς πατρὸς ignotiorē esse appellatione patris: quia nobis ignotissima sunt gesta Anacyndaraxis. Solus Canon mathematicus docet nos tempus, quo is regnavit. De loco verò ait Suidas: Ἀνακυδάραξος βασιλεὺς Νίνης Περσικῆς χώρας. Anacyndaraxus rex Nini Persicæ regionis. Ninus Anacyndaraxi regia urbs Persicæ regionis vocatur eo sensu, quo & Βαβυλῶν Περσικὴ πόλις Babylon Persicæ civitas dicitur Stephano Byzantio, sumptâ Persicâ regione pro toto imperio, quod reges Persarum obtinuerunt. Eodem sensu auctor libri secundi Machabæorum cap. 1. v. 19. scribit de Judæis in Babyloniam deportatis: *Nam cùm in Persidem ducerentur patres nostri.* Aliud patris Sardanapali nomen profert Athenæus lib. 12. pag. 528. Erat, inquit, καὶ Σαρδανάπαλις, οἱ μὲν Ἀνακυδάραξον λέγουσιν υἱόν, οἱ δὲ Ἀναβαζάρην. & Sardanapalus, quem alii quidem Anacyndaraxis dicunt filium, alii verò Anabaxari. Nabasarus, unde Anabasarus, seu Anabaxarus, est decurtatum Nabonassari nomen inditum primo Babyloniorum regi notato in Canone Mathematico. Nomen hoc derivatum esse ad posteros patet exemplo Nabopollasari, qui Josepho est Ναβολάσσαρος Nabolassarus. Literis enim L & N inter se commutatis, Nabolasarus est Nabonassarus, sicut Sulamitis est Sunamitis, Labopolassarus Nabopollassarus, Labocolassarus Nabocolassarus, Labynitus Nabynitus seu Nabonadius, & alia sexcenta. Addi potest in aliud exemplum Assaradinus, seu Assaradon, quem vidimus misisse novos in Samariam colonos è Babylone, aliisque locis imperii Assyriaci. Liber tertius Esdræ, apocryphus quidem, sed à pervetusto scriptore profectus, cap. 5. v. 69. inducit Samaritanos sic loquentes ad Zorobabelem: *Similiter enim audivimus Dominum Deum vestrum, & ipsi pariter incedimus à diebus ASBAZARETH regis Assyriorum, qui transmigravit nos huc.* Græci codices vulgò legunt Ἀσβαζαρέθ, & Syrus interpres Astachphath: utrique corruptissimè. Manuscriptum Alexandrinum in Bibliis Polyglottis Anglicanis emendatiùs habet Ἀσβασαρέθ. Ut Goliath est Goliath, sic Asbasareth est Asbafares. Epenthesis literæ S est Græcis usitatissima. Sic apud Apollodorum invenies Orseidem Nympham, quam alii Oreidem nominant. Sic apud eundem leges unum è filiis Minois dici κασρέα, quem κασρέα vocant Diodorus, Strabo & Pausanias. Sic Pausaniæ memoratus Δάσμων Κορίνθιος Dasmon Corinthius qui anno primo Olympiadis decimæquartæ vicit in stadio, Amasæo Pausaniæ interpreti est Dasmon.

mon. Sic idem sunt, θεόδοτος & θεόδοτος à Deo datus, σακεφόρος & σακεφόρος scu-
tifer, μαροπος & μαροπος leno. *Abasares* ergo est nomen tributum Assaradoni.
Atqui *Abasares* est *Nabasares*: sicut nomen idoli Ninivitarum, quod habetur 4.
Reg. XIX. 37. & Isa. XXXVII. 38. est in editione LXX. Interpretum modò Ἀσάρᾱχ
Asarach, seu Ἀσάρᾱχ *Asarac*, ut scribit S. Cyrillus Alexandrinus, modò Νεσεράχ
Neserach, in vulgata editione *Nesroch*. Per similem aphæresim *Anæa*, dea Assyrio-
rum, cujus templum obiter memorat Strabo lib. 16. pag. 738. dicitur pro *Nanæa*,
de quâ liber secundus Machabæorum cap. 1. vers. 13. & 15. *Isæa*, una Nereidum,
apud Apollodorum, Homero & Hesiodo est Νησαίη *Nisæa*. In versione Coptica
reperio ΕΒΡΩΔ *Ebrod* pro *Nemrod*, Gen. X. 8. Item ΑΦΕC *Aphes* pro *Naphis*.
Ibid. XXV. Procopio in cap. XXXIX. Esaiæ vocatur *Achordan*, qui Cyrillo Alexan-
drino est *Nechordan*, *Nachordan* verò Joanni Malalæ in Chronographia pag. 188.
Adde Theophilum Antiochenum, qui sub finem libri tertii ad Autolycum ait Bero-
sum conscripsisse ea quoque, quæ Judæi perpeffi sunt à Babyloniorum rege, quem ipse
Abobassarum vocat, Hebræi eum *Nabuchodonosor* nuncupant. Nempè *Abassar*, per
anadiplosim *Abobassar*, est *Nabassar*, posito ex jam dictis *Nabassar* pro *Nabo-*
nassar. Scaliger notis in fragmentum Berosi observat differentiam nominis *Nabopol-*
lassari, & filii ejus *Nabuchodonosori*, esse duo monosyllaba *Pul* in *Nabopollassaro*,
& *Cad* in *Nabuchodonosoro*. Quamobrem, inquit, *Nabonassar* si in medium sui re-
cipiat *Pul*, erit nomen patris *Nabuchodonosori*, si autem *Cad* inseratur, fiet *Nabuco-*
donosor filius. Nam *Nabo-nassar*, & *Nabo-lassar* idem est. Hinc videmus *Nabo-*
nassari nomen hæreditarium fuisse regibus Assyriorum à tempore Assaradini, qui regnum
Babylonicum junxit cum Assyriaco. Sed revertamur ad Sardanapalum filium Anachin-
daraxis, seu Nabopollassarum filium Chyniladani.

108. Anchiale in Cilicia visebatur τὸ μνημα τῆ Σαρδαναπάλης monumentum
Sardanapali, cum ejus statuâ & Assyriacâ inscriptione, quam post Aristobulum
Græcè reddunt laudati Strabo, Arrianus, Athenæus, & Stephanus Byzantius. In-
scriptio hæc nos docet eum Anchialem & Tarsum Ciliciæ urbes uno die, seu uno
tempore extruxisse, his verbis: ΣΑΡΔΑΝΑΠΑΛΟΣ ΑΝΑΚΥΝΔΑΡΑΞΕΩ ΠΑΙC ΑΓΧΙΑΛΗΝ
ΚΑΙ ΤΑΡCΟΝ ΕΔΕΙΜΕΝ ΗΜΕΡΗ ΜΙΗ. *Sardanapalus Anakyndaraxis filius Anchialem*
& Tarsum extruxit uno die. Ut Assyriaca seu Chaldaica erat hæc inscriptio, ita
Chaldaïsmum redolet. Chaldæis enim æquè ac Hebræis vocula 𐤀𐤓 *Jom* quæ signi-
ficat diem, latè sumitur ad designandum generatim tempus. Strabo lib. 14. pag. 672.
testatur vocari τὰ κύνδα τῆς Αγχιάλης ἔρυμα, *Kyinda*, *Anchiales munitio-*
nem. Nomen hoc elucet in *Kyndaraxe*, seu *Anakyndaraxe*, qui fortè arcem hanc
condiderat. Ejus enim antecessor Sefacchodonosorus, sive Saosduchinus, quem vi-
dimus eundem cum Nabuchodonosoro libri Judith, in expeditionem miserat Holo-
phernem, qui transivit Euphratem, & venit in Mesopotamiam: & fregit omnes civitates
excelsas, quæ erant ibi, à torrente Mambre usque quo perveniatur ad mare: & occupavit
terminos ejus à CILICIA, usque ad fines Japheth, qui sunt ad austrum. Judith. II. 14.
15. Ut clarè intelligantur hi fines Japheth, & agnoscamus hanc fuisse regionem in
qua urbes *Anchiale* & *Tarsus* ædificatæ sunt, audiendus est Strabo sic scribens loco
proximè laudato: Μετὰ δὲ τῷ Αγχιάλῳ αἱ τῆς Κύνδης ἐκβολαὶ κατὰ τὸ
Ῥῆγμα καλέμενον. Post *Anchialem* sunt *Cydni ostia juxta locum Regma nuncupatum*.
Chusi Chamo geniti filius nomine Regma memoratur Gen. X. 7. Inde nomen lo-
co, juxta quem ponuntur ostia *Cydni* fluvii. At *Anchialem* fuisse posterorum Ja-
phethi seu Japeti, ex eo maximè patet, quòd *Anchiale* haberetur Japeti filia.
Stephanus ita scribit: Αγχιάλη, πόλις Κιλικίας, παραθαλασσία τῇ Ταρσῶ καὶ Ζε-
φυρίῳ, ἔστι δὲ κτίσμα Αγχιάλης τῆς Ιαπετῆ θυγατρὸς, ὡς Ἀθηνόδωρος περὶ τῆς
αὐτῆς πατρίδος γράφει, καὶ παρατίθει Διόδωρον τὸν γραμματικὸν συμφωνεῖν τὰ Πτο-
λεμαίῳ

λεμαίφ βασιλεῖ. *Anchiale*, urbs *Ciliciæ*, in eodem littore cum *Tarso* & *Zephyrio*. Est autem opus *Anchiales Japeti filia*; ut auctor est *Athenodorus* scribens de sua patria, & laudans *Diodorum Grammaticum* consentientem *Ptolemæo* regi. Urbes, quasi mulieres essent, filias vocabant *Orientales*, maximè *Hebræi*. Sic *Jerusalem* vocatur *virgo filia Sion*, *filia Jerusalem*, 4. Reg. XIX. 21. Sic *virgo filia Babylon* dicitur, & *filia Chaldaeorum*, Isa. XLVII. 1. Sic *virgo filia Sidonis* legitur, Ibid. XXIII. 12. Simili idiotismo urbs *Anchiale*, cujus incolæ ducebant originem à *Japeto*, seu *Japhetho*, est *virgo filia Japeti*. Id quod *Athenodorus*, aliique non intelligentes, commenti sunt mulierem quandam *Anchiale* nomine, ac *Japeti filiam*, quæ *Anchiale* urbem ædificasset. Quocirca non est recedendum ab illis qui apud laudatum *Stephanum* dicunt Σαρδανάπαλεν δύο πόλεις κτισσαι, Αγκιάλλω σὺν Τάρσῳ *Sardanapalum* duas urbes condidisse, *Anchiale* & *Tarsum*: præcipuè cum testatum id faciat inscriptio, quam prænotavimus. Ad *Ciliciæ* austrum sita erat *Anchiale*: cumque ejus incolæ oriundi essent à *Japhetho*, & *Regma*, locus finitimus, habitaretur à posteris *Chami*, fines *Japheth*, qui sunt ad austrum, videmus in loco, in quo condita est *Anchiale*. Pro *Japhethitis* ponitur *Japheth*, quemadmodum pro *Israelitis* ponitur *Israel*, *Edom* pro *Idumæis*, *Assur* pro *Assyriis*, *Moab* pro *Moabitis*, *Ammon* pro *Ammonitis*, more in sacris paginis usitatissimo.

109. Restat de *Sardanapalo Anchiales conditore*, seu de *Nabopollasaro*, ut expendamus, quod de illo scribit *Alexander Polyhistor* apud laudatos *Eusebium* & *Georgium Syncellum*. Ἦτος, inquit, στρατηγὸς ὑπὸ Σάρακος τῆς Χαλδαίων βασιλείας σαλεῖς, κατὰ τὴν αὐτῆς Σάρακος εἰς Νινὼν ἐπιστρατεύει. ὃ τὴν ἐφοδὸν πτοηθεὶς ὁ Σάρακος εἰαυτὸν σὺν τοῖς βασιλεῦσι ἐνέπρησεν. καὶ τὴν ἀρχὴν Χαλδαίων παρέλαβεν ὁ αὐτὸς Ναβοπολάσαρος ὁ τῆς Ναβουχοδονοσοῦ πατήρ. Hic à *Saraco Chaldaeorum rege dux exercitus constitutus*, contra ipsum *Saracum militat in Ninum*. Ad cujus adventum consternatus *Saracus*, seipsum cum regiis combussit. Atque ita regnum *Chaldaeorum* accepit ipse *Nabopolasarus Nabuchodonosori pater*. Ut planiora hæc fiant, & annum excidii *Ninives* ad intelligentiam *Scripturarum* enodemus, observandum est in primis *Nabopollasarus* regnasse tempore, quo *Scythæ* imperium *Asiæ* tenuerunt. De *Asiatico Scytharum imperio* agit *Herodotus* lib. 1. cap. 103. 104. 105. & 106. auctorque est *Cyaxari* regi *Medorum* *Ninum* urbem obsidenti ingruisse ingentem *Scytharum exercitum*, duce eorum rege *Madye Protothyæ filio*: *Medos* cum *Scythis* congressos, prælioque fusos, *Asiæ* imperium amisisse: *Scythas* illud tenuisse octὼ καὶ εἰκοσι ἔτεα annos viginti & octo: *Medos* tandem id recuperasse, & expugnasse *Ninum* sub suo *Cyaxare*. Ostendimus num. 83. *Cyaxarem* seu *Cu-axarem* esse *Cu-Aserum* vel *Cu-Asuerum*, hoc est, principem *Aserum* vel *Asuerum* nomine. Legimus in fine libri *Tobiæ* secundum textum *Græcum* τὴν ἀπόλειαν Νινευῆ, ἧν ἡχμαλώτισε Ναβουχοδονοσοῦρ καὶ Ασύρος. exitium *Ninives*, quam expugnavit *Nabuchodonosor* & *Asuerus*. Sub initium *Cyaxaris* contigerat *Scytharum* in *Medos* & *Assyrios* incursio, ut habetur in *chronicis* *Eusebii*, & innuit *Herodotus* inducens ipsum *Cyaxarem* obsidentem *Ninum* ad ulciscendam necem patris. Anno ante æram *Christianam* 634. patrem excepit *Cyaxares*, qui proinde explevit annum regni vigesimum octavum, *Scythis* postremum, anno ante eandem æram 606. *Nabopollasarus* pater *Nabuchodonosori* tunc agebat annum regni 20. Regnante ergo *Nabopollasaro*, deletum est *Asiaticum Scytharum imperium*, & everfa est *Ninive*. *Saracus* qui regiam hanc tenebat, videtur ipse rex *Scytharum*, donatus à *Ninivitis* nomine idoli sunt *Nesroch*, quod jam notavimus dici *Neserach* & *Asarach*, quodque *chronographia* *Joannis Malalæ* pag. 188. vocat Σαραχ *Sarach*. *Nahumus* propheta prædicens obsidionem *Ninives*, ejusque à *Chaldæis* depopulationem, cap. III. vers. 18. ait: Dormitaverunt pastores tui, rex *Assur*: sepelientur principes tui: latitavit populus tuus in montibus, & non est qui congreget. *Jeremias* verò, qui cap. 50. vers. 18. ait: Propterea hæc dicit Dominus exercituum Deus *Israel*: Ecce ego visitabo regem *Babylonis*,

& terram ejus, sicut visitavi regem Assur, nempe regem illum Scytham qui Ninum tenuerat regiam Assyriorum: aperiens cap. 5. v. 57. quid futurum esset principibus Babylonis, Dominum inducit dicentem: *Et inebriabo principes ejus, & sapientes ejus, & duces ejus, & magistratus ejus, & fortes ejus: & dormient somnum sempiternum, & non expergiscuntur.* Revera captam Babylonem temulentis ejus principibus, temulento rege, notum est. Captam quoque Ninum, Scythis eam obtinentibus inebriatis, testatur Herodotus lib. 1. cap. 106. Si Alexander Polyhistor loquatur de Nabopollarsaro velut de Satrapa potius quam de rege ante expugnatam Niniven; id non est mirum: cum servile jugum Scytharum eo tempore non excussisset.

110. In Ctesiana rerum Assyriacarum farragine & confusione agnoscitur expugnatio Nini facta à Chaldæis simul & Medis. At quia ibi supponitur nullos reges Assyriorum fuisse quando suos reges habebat Media, tempus hujus expugnationis variè notatur. Hinc etiam rege Babylonis haudquaquam distincto à rege Ninives, Sardanapalus rex Chaldæorum confusus est cum rege Scythæ, sub quo Niniviticum exitium contigit. Non ignoravit tamen Ctesias irruptionem Scytharum in Medos tempore Artibarnæ, quem eundem cum Cyaxare vidimus n. 80. & 83. Parthos enim Medis parere recusantes sub eorum rege Artibarna & provinciam & urbem Sacis in potestatem tradidisse refert Ctesias exscriptor Diodorus lib. 2. pag. 84. Tum pag. 85. agnoscit Sacas esse Scythas, cum memorat *Hemodum montem Scythiæ, ὃν ἔχουσιν οἱ τῆς Σκυθίας οἱ προταγορευόμενοι Σάκαι. quam incolunt Scythæ vocati Sacæ.* Eusebius cum Castore Rhodio, & Georgius Syncellus cum Julio Africano Ctesiam imitati cum aliis multis, qui unicum agnoscunt Sardanapalum, eumque Babylonis, Ninivesque regem, terminant clade Niniviticâ regnum ejus ceu postremi regum Assyriorum. Verum eorum calculi non uno ex fonte manant, nec obscurè duos indicant Sardanapalos. Suo enim Sardanapalo videnos annos tribuit Eusebius, quindenos Georgius Syncellus. Ille tempus expressit unius Sardanapali trigesimi à Nino, ille tempus alterius Sardanapali ab eodem Nino trigesimi sexti. Nam Sardanapalus seu Nabopollarsarus, trigesimus sextus à Nino, regnavit annos viginti usque ad captam Niniven.

III. De Nabuchodonosoro Nabopollarsari filio, ejusque successoribus usque ad captam à Persis & Medis Babylonem, pauca subjicio, quod notiora sint eorum tempora. Nabuchodonosor, seu Nebuchadnefar, ut pronunciant Hebræi, traxit hoc nomen à Nabo idolo Babyloniorum, & aquila symbolo eorum regni: quia Chaldæis נְבוֹכַדְנֶסֶר Nebo-cad-neser est ad verbum Nabo quasi aquila. Vide quæ jam diximus n. 92. Ναυοκοδόσορον Navocodrosorū vocat eum Strabo lib. 15 pag. 687. ponens literam R pro N: sicut fit in latinis vocibus dirus, merus, torus, groma, crepus seu crepusculum, ductis à Græcis δεινός, μουός Æolicè μένος, τέρας, γνῶμα, κρέος. Canon mathematicus habet pro Nabuchodonosoro Labocolassarum, & juxta aliam lectionem Nabocolassarum seu Naboonassarum: quia Nabocodanasar est Naboonassar, sicut δεκάδραχμος decanus, δεκάδραχος decurio, δεκάδραχία decemviratus, sunt δεκάδραχμος, δεκάδραχος, δεκάδραχία. Herodotus lib. 1. cap. 74. & 77. nominavit eundem regem Labynetum à Labi seu נָבִי Nabi, voce Hebræo-Chaldaicâ, quam in Nabo transivisse jam vidimus. Tum cap. 188. proximè locutus de Nitocri Babyloniorum reginâ, ait: ὁ δὲ δὴ κύριος ἐπὶ ταύτης τῆς γυναικὸς τὸν παῖδα ἐσπατεύετο, ἔχοντά τὴν τῆς πατρὸς τῆς ἐαυτῆς τῆς οὐμῆς Λαβυνίτου καὶ τῆς Αὐρυγίων ἀρχῆς. Cyrus autem exercitum duxit adversus filium hujus mulieris, habentem patris sui Labyniti nomen, & Assyriorum imperium. Labynitus, seu Naby-nitus, adversus quem Cyrus exercitum movit, est Nabonadius in Canone mathematico. Hunc in prima dissertat. §. 1. n. 3. diximus Baltassarum, ultimum è stirpe Nabuchodonosori, debellatum à Cyro & Dario Medo. Quod nomen patris, Hebræis & Chaldæis אֲבִי Ab, extendatur ad avum & proavum; nomen verò filii, Hebræicè בֶּן Ben, & Chaldaicè בַּר Bar, extendatur etiâ ad nepotem & pronepotem: Nabuchodonosor dicitur pater Baltassari, & Baltassar filius Nabuchodonosori, Dan. V. 2. 11. 22. & Baruch I. 11. 12. Unde nihil mirum, si Herodotus eandem phrasim admiserit vocans Labyniti seu Baltassari patrem ipsum Labynetum.

netum seu Nabuchodonosorum. Jeremias cap. XXVII. v. 7. loquens de Nabuchodonosoro, ejusque posteris, ait: *Et servient ei omnes gentes, & filio ejus, & filio filii ejus: donec veniat tempus terræ ejus & ipsius.* Extat apud Josephum lib. I. contra Apionem, & apud Eusebium lib. 9. Præp. Evang. cap. 40. fragmentum antiquitatum Chaldaicarum Berosi, in quo recensetur Nabuchodonosori successores, nempe *ejus filius Evilmaraduehus*, sive אֵיל־מֶרֶדַּח *Evilmerodach* memoratus in sacris paginis: *Neriglissorus*, maritus sororis Evilmerodachi, quem Chaldaicè dico נֶרְגֶּל־נָסַר *Nerghel-nasar*, ab idolo *Nerghel*, 4. Reg. XVII. 30. & communi nomine *Nasar*: *Laborosoardochus* *Nerghelnasari* filius, seu נָבֹנָסַרְדַּח *Nabo-nasardach*: tandem *Nabonnedus*, seu נָבֹנָדַר *Nabo-nad*. Canon Mathematicus corruptè ponit *Ilvarodamum* pro Evilmerodacho, & *Niricassolassarum* pro *Nerghelnasaro*. Nisi dicamus *Nabonadium* filium filii Nabuchodonosori, seu filium Evilmerodachi, nullum in hac serie reperimus, cui id conveniat. Nam *Neriglissorus*, seu *Nerghelnasarus*, erat, ut dixi, sororius, non filius Evilmerodachi: & *Laborosoardochus*, seu *Nabonasardach*, erat filius *Nerghelnasari*, ac præterea non regnavit juxta Berosum nisi *μῶνας ἐννέα menses novem*. Cum tamen filius filii Nabuchodonosori, seu *Baltassar*, quem Medi ac Persæ debellarunt, pervenerit saltem ad annum tertium sui regni. Daniel enim capite octavo narrat visionem, quam habuit *anno tertio regni Baltassar regis*. Megasthenes quidem apud Eusebium lib. 9. Præp. Evang. cap. 41. ait Babylonios, interfecto *Labassoarasco*, seu *Laborosoarchodo*, regem creasse *Nabannidochum* seu *Nabonadium*, προσήκοντα οἱ εὐδέν. *ad eum minimè pertinentem*, nempe ut filium: quia revera filius non erat *Laborosoarchodi*. Eum tamen fuisse de stirpe Nabuchodonosori constat ex Herodoto, antiquiore Megasthene ducentis annis.

112. At inquires: invadentibus Babylonem Medis & Persis, *eadem nocte interfectus est Baltassar rex Chaldeus*, Dan. V. 30. *Nabonadius* autem juxta Berosum nec nece violentâ periit, nec mortuus est Babylone: sed inde fugiens cum paucis, Borsippenorum oppido se inclusit; eoque postmodum capto, jussus est ire in Carmaniam, ubi tandem obiit. Verum si consulamus linguam Chaldaicam, unde interpretatum est, quod nobis reliquit Berosus, faciliè intelligemus Chaldaicas voces בֹּר־סֶפְיָנָה *Bor-sephina*, quæ sunt ad verbum *fossa navis*, seu *alveus permeabilis*, dedisse ansam fictitiis *Borsepinis* seu *Borsippenis*. Xenophon lib. 7. de Institutione Cyri ait: *Cyrus verò cum audisset, celebrari Babylone festum quemdam ejusmodi diem, quo Babylonii omnes nocte tota potarent & comessarentur: quamprimum eo die tenebræ accessissent, magna mortalium multitudine adhibita, fossarum ostia versus amnem aperuit. Hoc cum factum esset, aqua noctu in fossas manabat, & alveus fluvii per urbem tendens, hominibus permeabilis esse cepit.* Idem ante Xenophontem retulerat Herodotus lib. I. cap. 191. Præterea scribit Xenophon milites Cyri Gadatzos & Gobrianos, hanc nocte ingressos Babylonem, quàm celerrimè ad regiam pervenisse, ipsum regem jam erectum cum acinace, quem strictum tenebat, invenisse, & occidisse, interfectis etiam iis qui regi aderant: tandem illucescente die sentientes eos, qui arces tenebant, εἰλὼν καὶ τὴν πόλιν, καὶ τὸν βασιλέα τεθνηκότα *captam urbem & regem occisum*, arces etiam tradidisse. Quod Amos propheta cap. 4. v. 3. dicebat iniquis optimatibus Samariæ sub typo vaccarum pinguium: *Projiciemini הָרַר מֹנָה Haharmona ad Harmona*, sive *ad palatium*: hoc idem contigit regi & optimatibus Babylonis, quos Persæ interfecerunt in *Harmona*. Solent Persæ efferre literam ה *He*, quasi esset χ vel k. Sic *Hormuz*, *Hadoramum*, *Hadramitæ*, Persicâ prolatione sunt *Cormuz*, *Codoramum*, *Chatramitæ*; ut docet Bochartus lib. 2. Geographiæ sacræ cap. 19. Quasi ergo *Harmona* esset *Carmona*, Carmaniam in qua objerit Nabonadius, finxerunt Berosus & Megasthenes. Simili hallucinatione *Harmona* Amosi prophetæ aliis est *Armenia*, aliis *mons Mona*, vel *mons Reumam*, aut ΝΙΤΩΟΥ ΝΤΕΡΡΕΜΩΝ *montes Eremon*, ut habet versio Coptica. Innumera sunt exempla nominum appellativorum quæ tanquam propria reddita sunt, & multum obscuritatis afferunt historiæ.

DISSERTATIO III.

In Historiam Sacram primæ mundi ætatis

HABITA PER DIALOGOS

*In Academia Divinarum Literarum
Seminarii Montis-Falisci.*

JUSSU

Eminentissimi ac Reverendissimi

S. R. E. CARDINALIS

MARCI-ANTONII

BARBADICI

*Archiepiscopi, Episcopi Montis-Falisci,
& Corneti.*

Anno Domini MDCCV.

A D M O N I T I O

A D

LECTOREM.

HEbræus interlocutor in primo & secundo Dialogo personam tuetur non tam Hebræi quàm Christiani, quòd ibi agantur res sacræ Scripturæ, quæ Christianis communes sunt cum Hebræis. Qui gerunt personam aliorum, nempe Ægyptii, Phoenicis, Græci & Latini proferunt aliquando gentium illarum monumenta, quæ nobis servata non sunt nisi in scriptis Christianorum, dignissima certè quibus nemo fidem abroget. In tertio Dialogo Latinus agit causam Editionis Latinæ vulgatæ in numeris annorum aliter expressis in Græcis codicibus: Græcus titubanter & inconstanter loquitur de Editione LXX. Interpretum ob codicum instabilitatem: Hebræus planam facit veritatem Hebraicam. Vocabula quædam Ægyptiaca & Arabica descripsimus literis Græcis & Hebraicis, quòd nobis defuerint Coptici & Arabici characteres.

DIA-

DIALOGUS I.

In tria priora capita libri Genesis.

INTERLOCUTORIBUS

Hebræo, Ægyptio,
Phœnice, Græco,
 Latino.

HER. I.

Agnificum atque præclarum est ad commendationem libri Genesis omnibus Gentibus afflandam, quod sacra ejus pagina revocent omnem memoriam priorum temporum: mundi ab summo & æterno Deo conditi ostendant incubula & primordia: generis humani patefaciant propagationem ab uno omnium stipite: genearcharum describant ætatem: perspicuam & dilucidam contineant de diluvio universali narrationem: terrarum prodant divisionem post diluvium: dispersarum per totum orbem gentium ac nationum recenseant capita: splendidissimas enuncient promissiones de benedicendis in semine Abraham omnibus gentibus: famis universalis complectantur historiam: memorent omnium antiquissimas prophetias: proferant maxime oraculum de Silo, seu Messia *expectatione Gentium*.

ÆG. 2. Necesse est edisseri à nobis quæ his de rebus promunt monumenta Gentium vetustissima: ut inde etiam cognoscamus rerum gestarum veritatem, quas liber ille commemorat. Ægyptius sacerdos, quem in Onuphiti præfectura egregie de rebus Trojanis loquentem se audivisse testatur Dion Chrysostomus Oratione XI. de popularibus suis agebat, *πάντα τὴν πρότερον ἱστορίαν γεγραμμένην παρ' αὐτοῖς omnem priorum temporum historiam apud ipsos scriptam esse*. Ut eam Judæi habent in libro Genesis, ita Ægyptii descriptam reperiabant *ἐν τοῖς Γενικοῖς Ἑρμῇ in Genicis Mercurii* memoratis Eusebio & Georgio Syncello: sive *ἐν τῇ κοσμογονίᾳ Ταυτί in Cosmogonia Taauti*, ex qua prompsit Sanchoniathon quæcunque de rerum creatione protulit. Notum est Taautum esse Mercurium Ægyptiorum, de quo plenius in alio loco.

PHOE. 3. Cum auditis Sanchoniathonem, vobis dubium esse non potest Phœnicas jam antiquitus assensos esse Ægyptiis de primordiis rerum. Phœnicum historiam & ipse Phœnix patrio sermone scripsit is auctor, vir in primis πολυμαθὴς καὶ πολυπράγμων, καὶ τὰ ἐξ ἀρχῆς, ἀφ' ἧς τὰ πάντα συνέστη παρὰ πάντων εἰδέναι ποδῶν. *multiscius & percuriosus, & ante omnia cupidus sciendi, quæ fuerunt ab initio, & à quo omnia constituta sunt.* Grandi hoc elogio decoravit Sanchoniathonem ejus interpres Philo Biblius apud Eusebium in primo Præparationis Evangelicæ, ubi insigne fragmentum extat Phœnicia-
corum vetustissimi hujus scriptoris. Venisse suppetias eidem historico τὰ ὑπομνήματα παρὰ Ἱερομβάλου τῷ ἱερέως τῷ θεῷ ΙΕΥΩ *monumenta ab Jerombalo sacerdote Dei JEVO*, tradit Porphyrius apud eundem Eusebium.

HEB. 4. Gaudeo Hebræum, Hebræorumque judicem fuisse adjumento Phœnicum Sanchoniathoni. *Jerombalus* sacerdos Dei JEVO, seu JAO, ut legit Theodoretus, est *Jerobaal*, qui & *Gedeon*. Jud. VII. 1. Ut enim ἀμβροτος immortalis ponitur à Græcis pro ἄβροτος, ἀμφασίνη obmutescencia pro ἀφασία, Περσάν Ægyptium Saturni nomen pro Περσάν, Μέμφις urbs Ægypti pro Μέμφις, seu מופ Moph, ut Hebraicè nominatur: ita certè *Jerombal* dicitur pro *Jerobal*, live *Jerobaal*. *Gedeon* quidem non erat sacerdos, imo nec Levita, cum esset è tribu Manassis: sed ambiguitas vocis Hebraicæ כהן *Cohen*, quæ ita sacerdotem significat, ut etiam extendatur ad primarios in politicis ministros, nempe ad principes, magnates, gubernatores, præsides, facilè creavit interpreti Sanchoniathonis errorem.

PHOE. 5. Non sanè hoc mirabile: nam Phœnices à quibus cultum Cabi-
rorum accepit Samothracia, Κοῆν vocabant sacerdotem. Id notum ex Hesychio, cui Κόης Coes est ἱερεὺς καβείρων *sacerdos Cabi-
rorum*. Κόης terminatione Græcâ dicitur pro *Cohen*, sicut apud Josephum Κάιν reperitur pro *Cain*. Sed in callem. *Principium hujus universitatis ponit Sanchoniathon aerem tenebrosum ac spiritu factum*, quem appellat χάος ἐρεβώδες. *Spiritus verò juxta eundem auctorem suam ipsius procreationem minimè agnoscebat.*

HEB. 6. Video Sanchoniathonem expressisse, quod in ipso Genesis exordio ait divinus Moyses: *In principio creavit Deus cælum & terram. Terra autem erat inanis & vacua, & tenebræ erant super faciem abyssi: & spiritus Dei ferebatur super aquas*, seu juxta vim vocis Hebraicæ מרחפת *Merahepeth*, fovebat aquas. Tenebræ illæ primordiales sunt *Chaos Erebo-
des*, seu כהות ערב *Ca-
both ereb* tenebræ vespertinæ, à quibus ducitur primus mundi dies, juxta illud: *Factumque est vespere & mane, dies unus*, seu dies primus. In Hebræo textu legitur: ויהי ערב *Et fuit Erebo*, id est, vespera.

GRÆ. 7. Græcos veteres illos admodum antiquos non præterit hoc initium rerum: non Hesiodum, juxta cujus Theogoniam v. 116. πρώτησι χάος γένετο *primum fuit Chaos*, atque illud quidem cujus *Erebus* seu vespera, noxque primigeniæ luci præcurrerunt; cum dicat vers. 123. & 124.

Ἐκ χάος δ' ἐρεβὺς τε μελαιναὶ τε νύξ, ἐγένοντο.

Νυκτὸς δ' αὖτ' αἰθήρ τε καὶ ἡμέρη ἐξεγένοντο.

Ex Chao verò Erebusque, nigraque nox editi sunt, nocte autem & æther & dies sunt procreati. Non auctorem Hymnorum Orphicorum, juxta quem νύξ γένεσις πάντων *Nox generatio omnium*. Non Thaletem Milesium, qui, Diogene Laertio teste, diem nocte posteriorem agnovit.

LAT. 8. Habuerunt id cognitum & Latini. Varro apud Festum Erebo natam noctem ait. Unde est & illud: Erebo creata fuscis crinibus Nox te invoco. Ovidius lib.

lib. 1. Metamorph. Fab. 1. unum in principio mundi tenet naturæ vultum, quem dixere Chaos: quia

Nullus adhuc mundo præbebat lumina Titan,

Nec nova crescendo reparabat cornua Phæbe.

Notum & illud Silii Italici:

Namque Chaos, cæcam quondam sine sidere molem,

Non surgente die, ac mundum sine luce canebat.

Julius Cæsar lib. 6. commentariorum de Bello Gallico suppeditat nobis ipsos etiam Gallos, qui se omnes ab Dite patre prognatos prædicant: idque ab Druidibus proditum dicunt. Ob eam causam spatia omnis temporis, non numero dierum, sed noctium, finiunt; & dies natales, & mensium, & annorum initia sic observant, ut noctem dies subsequatur. Germani quoque apud Tacitum in libello de Moribus Germanorum nec dierum numerum, ut nos, sed noctium computant. Sic constituunt, sic condicunt: nox ducere diem videtur.

ÆG. 9. Se latius funderet nostra collocutio, si gentes enumeraremus, quæ diem civilem inchoarunt à vespere, quasi tenebræ antegressæ sint lucem. De Atheniensibus quos Ægyptiorum colonos fuisse docet Diodorus lib. 1. pag. 17. & Julius Africanus unâ cum Theopompo & aliis apud Eusebium lib. 10. Præpar. Evang. cap. 10. nunc solum observabo eos à sole occaso ad solem iterum occidentem omne id medium tempus unum diem esse dicere, prodente Varrone apud A. Gellium lib. 3. Noctium Atticarum cap. 2. Et quamquam visum est Ægyptiis diem civiliter computare à mediâ nocte ad alteram mediam noctem: non latuit tamen eorum theologiam primigenia vespere. Dissertatio de anno diluvii universalis, num. 35. vos docebit seniore *Orum*, quem Ægyptii apud Plutarchum in libro de Iside & Osiride ferunt ὑπὸ σκοτῇ γενέσθαι in tenebris natum esse, adumbrare primam lucem tenebris posteriorem, de qua dicunt Hebraicæ scripturæ: *וַיְהי אוֹר* *Fiat Or*, & *factus est Or*, seu *fiat lux*, & *facta est lux*. Gen. 1. 3. Nunc ad pleniorē intelligentiam addo ex eodem Plutarcho τὸν ἀρχαῖον ἔτος γεγονέναι, καὶ καλεῖσθαι πρεσβύτερον ὄρον ὑπ' Αἰγυπτίων. *Aruerim* sic natum esse, ac vocatum ab Ægyptiis seniore *Orum*. Ægyptiacum nomen ΑΡΟΥΗΠΙ explicant Ægyptiacæ voces *אֲרֻחִי אִירִי* *Arubi-iri*, quæ significant, *Vespera facta est*, & egregiè respondent Hebraicis vocibus *וַיְהי עֶרֶב* *Et fuit Ereb*, sive, *Et fuit vespere*. Id in versione Coptica exprimitur vocibus *אֲרֻחִי שֻׁפִּי* *Arubi-sciopi*: quia verbum *שֻׁפִּי* *Sciopi* est sæpe ejusdem significati cum verbo *אִירִי* *iri*, in statu regiminis *er er*. Has neglectissimæ linguæ minutias observo, ne parum enucleatè dicam de nomine, quod aliàs est valdè obscurum.

HEB. 10. Itaque consentiant sacra Genesi & de primigeniâ vespere, & de primigeniis tenebris, & de primigeniâ luce tenebris posteriore non tam Phœnices, quàm Ægyptii, quàm Græci, quàm Latini, quàm alii populi. An ei pariter consentiant de terrâ in principio inani & vacuâ, nondum percipio. Secundum phrasim Hebraicam terra erat *וַיְהי תוֹהוּ וַיְהי בֹהוּ* *Tohu & Bohu*, hoc est, *inanis & vacua*, sive rudis & informis. LXX. Interpretes vertunt: ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος *invisibilis & incomposita*: quia Hebraicæ voces *Tohu & Bohu* significant rem ita nudam & inane, quæ nec ordinem subeat, neque aspectum.

PHOE. 11. Eundem in Sanchoniathonis cosmogoniâ sensum habet vox *Baan*, quippè quàm *νόκτα* *ἐμμελένειν* *noctem* significare aiunt. Nocte enim res sub aspectum non cadunt. Unde autem Ægyptiorum *Thouth* est eidem Sanchoniathoni *Taant*, sive *Taantus*: ita Hebræorum *Bohu* est ipsi *Baan*.

LAT. 12. Præclarum inanitatis terræ simulacrum est nox. Unde Virgilius in sexto Æneidos volens:

Pandere res alta terra & caligine mersas,
ait: Ibant obscuri sola sub nocte per umbras,
Perque domos Ditis vacuas, & inania regna.

Umbra corpus inane dicitur Propertio lib. 3. Eleg. 18. & laudatus Virgilius lib. 4. Æneid. noctem vocat humentem umbram: Quia nox omnis humida est . . . Et nihil interest, utrum umbram an noctem dicas: nox enim umbra terræ est. Verba sunt Servii ejus commentatoris. Terra ergo in principio erat inanis & vacua, rudis & informis, invisibilis & inordinata. Perturbationem rerum in hac terræ inanitate & ruditate sic describit Ovidius in primo Metamorphoseon:

Unus erat toto naturæ vultus in orbe,
Quem dixere Chaos; rudis indigestaque moles:
Nec quicquam, nisi pondus iners, congestaque eodem
Non bene junctarum discordia semina rerum.

HEB. 13. Sunt gravissimi Scripturarum interpretes, qui illud: *In principio creavit Deus cælum & terram*: intelligunt de materia informi, quam Deus fecit ex nihilo, quasi semen cæli & terræ, cum in confuso adhuc esset cæli & terræ materia. Ita Augustinus lib. 1. de Genesi contra Manichæos cap. 7. cui subscribunt inter alios Beda & Albinus Flaccus.

ÆG. 14. In eadem sententia fuerunt Ægyptii apud Diodorum lib. 1. pag. 4. ubi aiunt κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς τοῦ ὅλων σύστασιν μίαν ἔχειν ἰδέαν οὐρανοῦ τε καὶ γῆς, μεμιγμένης αὐτῇ τῆς φύσεως. Secundum constitutionem omnium rerum quæ fuit à principio, unam habuisse formam cælum & terram, commixta eorum natura.

GRÆ. 15. Hanc quoque inter Græcos fuisse mentem Euripidis, prodit idem Diodorus exscribens hos versus ex ejus Menalippe:

ὅς οὐρανὸς τε γαῖα τ' ἡ μὲν μορφή μία.
Ἐπὶ δ' ἐχωρίσθησαν ἀλλήλων δίχα,
Τίκτουσι πάντα καὶ ἔδωκαν εἰς φάος,
Δένδρη, πέτραι, θηρῆς, οὓς δ' ἄλμη τέρει,
Γένος τε θνητῶν.

Sic una cælo forma cum terra fuit.
Sed fecerant à sese ubi divortium
Mox cuncta gignunt, inque lucem dant feras,
Avēs, soloque quæ vivunt, & arbores:
Mortaliumque genus.

Similiter Orpheus juxta Apollonium Rhodium lib. 1. Argonauticorum v. 496.

Ἡίδεν δ' ὡς γαῖα, καὶ οὐρανὸς, ἠδὲ θάλασσα
Τὸ πρὶν ἐπ' ἀλλήλοισι μὴ σωμαρρότα μορφή,
Νείκεος ἐξ ὁλοοῖο δέκρουθεν ἀμφὶς ἕκαστα.
Ἡ δ' ὡς ἔμπεδον αἰὲν ἐν αἰθέρι τέκμαρ ἔχουσιν
Ἀστρα, σελήνη τε καὶ ἡέλιος κέλευδοι.
Οὐρεᾶ τ' ὡς ἀνέτειλε, καὶ ὡς ποταμοὶ κελεύδοντες
Αὐτῇσι νόμοισι, καὶ ἔρπετα πάντα ἐγένοντο.

Cantabat, quonam pascit cælum, mare, tellus,
Cum prius his facies se commiscentibus una,
Singula lite gravi fuerint discreta seorsim:
Ut certam firmamque habeant & in æthere metam
Sidera, solares cursus, lunæque meatus:
Ut montes sint producti, fluviique fragosi
Ipsis cum Nymphis: utque orta repentia cuncta.

LAT. 16. Addo Virgilium Eclogâ 6. ubi Silenum exhibet idem planè canentem de mundi origine:

*Namque canebat, uti magnum per inane coacta
Semina, terrarumque animæque marisque fuissent,
Et liquidi simul ignis: ut his exordia primis
Omnia, & ipse tener mundi concreverit orbis.
Tum durare solum, & discludere Nerea ponto
Cœperit, & rerum paulatim sumere formas,
Jamque novum terræ stupeant lucescere Solem:
Altius atque cadant summotis nubibus imbres.
Incipiant sylvæ cum primùm surgere, cumque
Rara per ignotos errent animalia montes.
Hinc lapides Pyrrhæ jactos, Saturnia regna,
Caucaseasque refert volucres, furtumque Promethei.*

HEB. 17. Narratio Mosaica de rerum creaturarum distinctione & ornatu, deque hominis formatione, elucet non parum in his Virgilii, Apollonii Rhodii, Euripidisque versibus. Hæc enim nos docet, ut cœlo, terrâ, mari seorsim discretis, productæ sunt arbores, editum omne plantarum genus, posita in cœlo luminaria magna, & cuncta sidera, procreata volatilia, aquatilia, & reptilia, factæ animantes, formatus homo. Sex diebus mundum & omnia quæ in eo sunt, elaboravit Deus: & requievit die septimo ab universo opere, quod patrarat. Et benedixit diei septimo; & sanctificavit illum: quia in ipso cessaverat ab omni opere suo, quod creavit Deus, ut faceret. Gen. II. 2. 3.

LAT. 18. Equidem septimo die, otium placuisse ferunt: quia is finem laborum tulerit: ait Tacitus loquens de Judæis lib. 5. Historiarum. Quod si Seneca reprehenderit sacramenta Judæorum, & maxime sabbata: inutiliter id eos facere affirmans, quod per illos singulos septem interpositos dies, septimam ferè partem ætatis suæ perdant vacando, & multa in tempore urgentia non agendo lædantur: nihilominus confessus est eos non sine causâ ritum illum accepisse. Ait enim; Illi tamen causas ritus sui noverunt. Id notat Augustinus lib. 6. de Civit. Dei cap. 11. Quinetiam præter Judæos multi septimum diem observarunt. Alexander Severus, teste Lampridio in ejus vita, Capitolium septimo die cum in urbe esset, ascendit, templa frequentavit. Avidio Cassio exercitium septimi diei fuit omnium militum, ut refert Vulcatius Gallicanus. Diogenes grammaticus disputare Sabbatis Rhodi solitus, qui Tiberium Cæsarem venientem, ut se extra ordinem audiret, non admiserat: ac per servulum suum in septimum diem distulerat, memoratur Svetonio in Tiberio. De conviviiis juvenum, quæ agitare Athenis hebdomadibus Lunæ solenne fuit, loquitur A. Gellius lib. 15. Noctium Atticarum cap. 2. Idem lib. 3. cap. 10. Varronem exhibet copiosè differentem de numero septenario, in libro, quem inscripsit Hebdomades.

GRÆ. 19. Solemnia diei septimi non immeritò dicuntur Athenis servata: ὅτι τῶν ἑβδομῶν ἡμέρῶν ἡ μόνον οἱ Ἑβραῖοι, ἀλλὰ καὶ οἱ Ἕλληες ἴσασι. quod septimum diem sacrum non solum Hebræi, sed etiam Græci sciant, ut ex Hesiodo, Homero, & Callimacho docet Clemens Alexandrinus lib. 5. Stromatum. Idem ostenderat Aristobulus, observante Eusebio lib. 13. Præparat. Evang. cap. 12. nisi quod Pseudo-Linum pro Callimacho posuit. Ea erat apud Græcos observatio quietis diei septimi, ut ipsi etiam pueri otium sibi præcipuè sumerent ἐν ταῖς ἑβδομάδαις septimis diebus, ut videre est in Luciani Pseudologista. Antiquissimam Delphorum traditionem in argumentum septimanæ mundi

di natalitiæ illustratam habemus laudatâ jam dissertatione de anno Diluvii universalis num. 35.

ÆG. 20. Ibi quoque observatur id juxta priscam Ægyptiorum theologiam esse. Adhæc Dio lib. 39. auctor est Ægyptios instituisse, ut septimanæ dies ad septem sidera illa, quos planetas appellarunt, referantur. *Hermes*, seu *Mercurius*, juxta Philastrium lib. de Hæresibus, hæc apud Ægyptios excogitavit. Septenarium dierum numerum adeò religiosè observabant, ut cùm instaret tempus, quo rem divinam facturi erant sacerdotes, nonnulli per sex dierum septimanas, alii per plures, alii per pauciores, ἡδὲ ποτε μὲν τοὶ τῆς ἑπτάλειπομένης, numquam verò minus diebus septem, abstinebant ab omnibus animalibus; ut refert Chæremon apud Porphyrium libro 4. de Abstinencia, cap. 7.

HEB. 21. Nihil opus est plura referre, quando Judaicarum antiquitatum vindex Josephus lib. 2. contra Appionem docet, quòd ἡδ' ἔστιν ἡ πόλις Ἑλληνιστὶ ἡδ' ἡ τισού, ἡδὲ βάρβαρον ἡδὲ ἐν ἔθνος, ἐνθα μὴ τὸ τῆς ἐβδομάδος ἡ ἀργύμεν ἡμῖς, τὸ ἔθος ἡ διαπερίτνηκεν. neque est aliqua urbs Græcorum, neque Barbara natio omnino ulla, ubi non increbuerit mos servandi septimum diem, quo cessamus ab opere. Quando & Seneca, quantumvis in Judæos injuriosus, ait apud laudatum Augustinum lib. 6. de Civit. Dei cap. 11. hanc eorum consuetudinem usque eò convaluisse, ut per omnes jam terras recepta sit. Nihil ergo fuit receptius observatione diei septimi, quem Deus sanctificaverat, quia in ipso cessaverat ab omni opere suo.

PHOE. 22. Dies opificii mundi articulatim distinctèque non dantur intelligi in Phœniciacis Sanchoniathonis. Quæ tamen priùs, quæ posteriùs facta sunt, ibi indicantur. Exordio facto à Chao, de quo jam egimus, *Mot* emeruisse dicitur ex prima rerum commixtione. Τὰτο τινὲς φασιν ἰλῶ, οἱ δὲ ὕδατος μίξεως σῆψιν. καὶ ἐκ ταύτης ἐγένετο πᾶσα ἀπορὰ κτίσεως καὶ γένεσις ὅλων. Id nonnulli dicunt lutum; alii verò aquosæ mixtionis corruptionem, ex qua prodiit omne semen productionis, omniumque generatio. Vocabulum מוֹת *Moth*, Arabicâ prolatione *Maut*, mortem propriè significat non tam Hebræis, Syris & Chaldæis, quàm Arabibus. Ægyptii per Apocopen dicunt MOY. Ad eandem radicem pertinent Arabicæ voces مَوَات *mavat* & مَوَاتَان *mavatan*, quibus designatur terra deserta & vacua, terra culturam nondum experta, quasi tunc esset exanimis. Mors à plerisque benè interitus dicta est, quasi interveniens, & mixtarum rerum connexionem resolvens: ait Servius in quartum Georgicorum Virgilii. De primaria mixtarum rerum connexionem jam egimus, exponentes quem in sensum acceperint antiqui terram in principio inanem & vacuum. Mixtionis hujus resolutio *Mot* a Phœnicibus dicta est. Quia verò corruptionem unius sequitur alterius generatio: ideò secundum Sanchoniathonem omne semen productionis, omniumque generatio prodiit ex *Mot*, aquosæ mixtionis corruptione.

HEB. 23. Videor mihi videre alludentem Sanchoniathonem ad Mosaicum אֶד *Ed*, de quo scribitur Gen. II. 6. : אֶד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאָדָמָה. Et *ED* ascendebat de terra, & irrigabat universam faciem terræ. Ibi quidem vox *Ed* significat vaporem, quo tamquam aliquo fonte scaturibat universa terra, ut ei fecunditas daretur aquarum inductionibus. At alibi sonat interitum, non secus ac vocabulum מוֹת *Moth*. Imo ideò Hebraicum אֶד *Ed* vaporem significat; quia intereunt, & quasi veniunt in nihilum, quæ abeunt in vaporem. Contigit hæc terrarum fecunditas, antequàm fierent luminaria in firmamento cæli, quando scilicet, congregatis in locum unum aquis, quæ

quæ sub cœlo sunt, apparuit arida, & protulit terra herbam virentem, & facientem semen juxta genus suum, lignumque faciens fructum, & habens unumquodque sementem, secundum speciem suam. Gen. I. 12. Ita ἐγένετο πᾶσα ὁρατὴ κτίσις prodiit omne semen productionis, ut utar verbis Sanchoniathonis, quæ jam audiui.

PHOE. 24. Si Ed Mosis antecesserit facta luminaria in firmamento cœli, ea quoque antecessit Mot Sanchoniathonis. Solem enim, lunam, & stellas is memorans in sua cosmogonia, præmittit eis Mot, cum ait: καὶ ἐξέλαμψε Μώτ, ἥλιός τε καὶ σελήνη, ἀστέρες τε καὶ ἄστρα μεγάλα. Et effulxit Mot, Solque & Luna, Stellæ & magna sidera. Addit idem auctor animalia postmodum profiliisse tam ex terra quàm ex mari, masculum & fœminam: ac demùm ἐκ τῆς καρπίας ἀνέμω, καὶ γυναικὸς αὐτῆς Βααυ. ex vento Colpia, & uxore ejus Baau natos esse sæculum ac primogenitum, viros mortales, & à sæculo primum ex arboribus alimenta hominibus esse data. Habet quidem obscuritatis non parum hæc Sanchoniathonis narratio. Sed nodum omnem tollit lingua Hebraica, quæ affinis erat Phœnicia. Dictum Hebraicum est קול פי יהוה Col-pi-jah significans vocem oris Dei: & vocabulo Baau significatur inanitas, vacuitas, nihilum; quod idem sit cum Hebraico בֹּהוּ Bohu, ut jam notavimus. Vult ergo Sanchoniathon tractum sæculum, tractum primogenitum ex Colpia & Baau: quia omnipotens vox oris Dei, nullius opis egens, condidit sæculum, hominemque formavit.

HEB. 25. Egregia interpretatio. Nam de singulis operibus in hujus sæculi initium patratis & terminatis formatione primi hominis, scribitur in sacra Genesi: Et dixit Deus, atque ad Dei vocem cuncta narrantur facta. Hæc oris Dei vox, de qua regius vates Psal. XXXII. Verbo Domini cœli firmati sunt: & spiritu oris ejus omnis virtus eorum. . . Quoniam ipse dixit, & facta sunt: ipse mandavit, & creata sunt. Hæc oris Dei vox, de qua Juditha precans Deum cap. XVI. v. 17. Tibi serviat omnis creatura tua: quia dixisti, & facta sunt: misisti spiritum tuum, & creata sunt, & non est, qui resistat voci tue. Hæc oris Dei vox, de qua Isajas cap. LV. vers. II. Sic erit verbum meum, quod egredietur de ore meo: non revertetur ad me vacuum, sed faciet quæcumque volui, & prosperabitur in his, ad quæ misi illud.

GRÆC. 26. Non malè, ut jam video, Aristophanis comœdia, quæ inscribitur Nubes, ponit in primordiis rerum τὸ Χάος καὶ τὰς νεφέλας καὶ τὴν γλῶτταν. Chaos & nubes & linguam. Nec sine causâ Pythagoras, & Socrates, & Plato dicebant se audire vocem Dei, considerantes universorum constructionem, quæ à Deo accuratè & perfectè facta est, & ab eo perpetuò continetur: ut observat Clemens Alexandrinus lib. 5. Stromatum, & ante eum Aristobulus, quem citat Eusebius lib. 13. Præp. Evang. cap. 12.

LAT. 27. Ea sanè est vocis Dei efficacia, ut propterea vox Jovis fatum dicatur à Servio in librum decimum Æneidos. Deum enim conditorem universorum Jovem habuerunt Romani. At originem primi hominis enucleatius exquiramus. Eam Ovidius ita canit lib. I. Metamorph. fab. 2.

Neu regio foret ulla suis animalibus orba:
Astra tenent cœlestè solum, formæque Deorum;
Cesserunt nitidis habitandæ piscibus undæ;
Terra feras cepit, volucres, agitalis aer.
Sanctius his animal, mentisque capacius altæ
Deerat adhuc, & quod dominari in cætera posset.
Natus homo est: sive hunc divino semine fecit.

Ille opifex verum, mundi melioris origo:
 Sive recens tellus, seductaque nuper ab alto
 Æthere, cognati retinebat semina cœli:
 Quam satus Japeto mistam fluvialibus undis
 Finxit in effigiem moderantum cuncta Deorum.
 Pronaque cùm spectent animalia cœtera terram,
 Os homini sublime dedit, cælumque videre
 Jussit, & erectos ad sidera tollere vultus.
 Sic, modo quæ fuerat rudis, & sine imagine tellus,
 Iaduit ignotas hominum conversa figuras.

HEB. 28. His Ovidii versibus expromitur quod de hominis formatione nos docet sacra Genesis, nempe Deum, cunctis animalibus jam productis, formasse hominem de limo terræ, eum ad imaginem suam fecisse, ac ipsi contulisse dominium in cœtera. Divinarum scripturarum adversus Ethnicos defensor Tertullianus, probè sciens eos exploratam habere hominis de limo terræ formationem, aiebat lib. de Carne Christi cap. 7. *Ipsum certè corpus hoc nostrum, quod de limo figuratum est, etiam ad fabulas Nationum veritas transmisit.* Hinc lib. 1. contra Marcionem Caucasum montem nominat, penes quem verus Prometheus Deus omnipotens blasphemiiis lancinatur. Et in Apologetico adversus Gentes cap. 13. missos ait viros spiritu divino inundatos, quo prædicarent Deum unicum esse, qui universa condiderit, qui hominem humano struxerit; hic enim est verus Prometheus, qui seculum certis temporum dispositionibus & exitibus ordinavit.

LAT. 29. Principem limum unde primus homo creatus est, canit Horatius lib. 1. Oda 16. sic scribens:

*Fertur Prometheus addere principi
 Limo coactus.*

Primam terram pro principe limo ponit Propertius lib. 3. Eleg. 5. hoc versu:

O prima infelix fingenti terra Prometheo.

Prometheum lutum dicit Martialis lib. 10. Epigr. 39. cùm ait:

Ficta Prometheo diceris esse luto.

GRÆ. 30. Ἀπὸ τῆς προμίδειας à providentia ducitur Promethei nomen, quòd divina providentia formaverit hominem de limo terræ. Decantatissima est etiam apud Græcos ejusmodi efformatio. Apollodorus lib. 1. cap. 7. ait Prometheum formasse ἐξ ὕδατος καὶ γῆς ἀνθρώπους homines ex aqua & terra. Apollonius Rhodius lib. 4. Argonauticorum vers. 676. canit terram pullulasse προτέρως ἐξ ἰλῦος priores ex luto. Archelaus, apud Diogenem Laertium statuit similiter homines & animalia ἀπὸ τῆς ἰλῦος γεννηθῆναι ex luto produsse. Pausanias lib. 10. loquens de quodam signo Panopensium, quod alii Æsculapii, alii Promethei esse ferunt, meminit τῆς πηλεῦς, ἐξ ἧς καὶ ἅπαν ὑπὸ τῆς Προμίδεως τὸ γένος πλασθῆναι ἢ ἀνθρώπων λέγουσιν. luti, ex quo omne hominum genus à Prometheo formatum fuisse dicunt. Saturnus Prometheus παγ-γενέτωρ omnium generator, qui juxta auctorem hymnorum Orphicorum est

Γαίης τε βλάστημα καὶ οὐρανοῦ ἀσπερόεντος.

Cùm terræ tum etiam stellati germen Olympi.

refert primum hominem è Prometheo luto formatum. Ideo enim illum invocans, ait:

σεμνε Προμίδεω

Venerande Prometheu.

Ideo quoque eidem dicitur Titan, voce deductâ ab Hebræo-Chaldaica טִיט tit, quæ significat lutum. Nam Diodorus lib. 3. pag. 133. ait natos ἐκ Τιταίας

ex

ex Titæa πάντα αὐτὸ τῆς μητρὸς ἐνομαζομένους Τίτᾱνας. τῷ δὲ Τίτᾱϊ . . . γλῶ μετονομασθεῖσαν. omnes à matre nominatos Titanas: Titæam verò terram nuncupatam. Homerus Odyss. H. vers. 324. dicit Τίτυόν γαίῃον υἱόν. Tityum terræ filium. Hesiodus in Theogonia vers. 644. alloquens Titanas ait:

Κέκλυτέ μεν γαῖνς τε καὶ οὐρανὸν ἀγλαὰ τέκνα.

Auscultate mihi terræ & cæli inclyta proles.

Quòd autem terrea Titanum origo refunderetur in unum Saturnum omnium generatorem è luto formatum, idem Poeta loquitur de Saturno tamquam de Titanum patre, cùm ait v. 630. & 668.

Τιτῶνς τε θεοὶ, καὶ ἄσσι Κρόνῳ ἐξεγένοντο.

Titanesque dii, & quotquot genuit Saturnus.

PHOE. 31. Hic redeo ad meum Sanchoniathonem, juxta quem ὁ οὐρανὸς ἀγεται πρὸς γάμον τῷ ἀδελφῷ γλῶ, καὶ ποιεῖται ἐξ αὐτῆς . . . Ἴλον τὸν καὶ Κρόνον. cælum matrimonio secum junxit terram sororem, ex eaque suscepit illum, qui Saturnus dicitur. Cilices qui multa à Phœnicibus acceperunt, hunc Saturnum vocarunt Adanum. Ex Cilicum enim historiis prodiit, quòd Stephanus scribit in Ἀδανά. ἐστὶ δὲ ὁ Ἀδανὸς γῆς καὶ οὐρανοῦ παῖς, καὶ Οσάσος, καὶ Ἀνδης, καὶ Κρόνος. Est autem Adanus terræ & cæli filius, & Ostasus, & Andes, & Saturnus. Quòd homo formatus è terra sit juxta phrasim Hebraicam יֶשֶׁדֶסֶן If-desen, & juxta Chaldaicam אִשְׁדִּישׁוֹ If-disun, hoc est, vir cineris, Adanum terræ cœlique filium Osdasum sive Ostasum dixerunt. Ostasus enim est Isdisus, sicut Nabonadius, rex Babylonis, Herodoto est Labynitus seu Nabynidus. Quòd verò Græcum Saturni nomen Κρόνος soleat exponi χρόνος, hoc est, tempus, quod per ætates colligitur à formatione primi hominis, idem vocatus est Andes à Chaldaica voce אִנְתָּא Inta, seu Inda, quæ significat tempus, & Phœnicibus erat Anda, sicut Chaldaicum נִבְלָא Nibla nablium eisdem erat Nabla, ut ex Sopatro & Philemone docet Athenæus lib. 4. Dipnosophistarum pag. 175.

HEB. 32. Nedum originem primi hominis, verum etiam ejus nomen, affecutos Cilicas video. Adanus enim vir cineris, filius terræ, dubio procul est Adam quem Deus de limo terræ formavit, & cui dixit: Pulvis es, & in pulverem reverteris. Gen. III. 19. Permutatio literarum M & N est adeò usitata, ut nemini mirum esse possit Adan poni pro Adam. Sic odio habere dicitur Hebraicè מִשַׁשׁ Satam & שָׁשׁ Satan: sic Memphis vocatur מִפְּחַ Moph & מִפְּחַ Noph: sic עֵדֶן Eden, nomen horti deliciarum, in quo Adam, veluti colonus, à Deo creatore collocatus est, multis est Edem: Sic Hebraicum חֲסִין Hasin robustus, Chaldæis est חֲסִין Hasim & חֲסִין Hasin: Sic Pluralia Hebræorum quæ terminantur in יִם im Chaldæi mutant in יָ in.

GRÆ. 33. Superfluum esset alia nunc exempla proferre; cùm notum sit proclives in harum literarum mutatione plures nationes fuisse. Quid quòd absque ejusmodi mutatione nomen hoc Græcis innotuit? Observat id Justinus Martyr in Cohortatione ad Græcos, ubi hymnum quemdam memorat, quem ad omnipotentis Dei laudem Oraculum cecinit, dicens in medio:

Ὅτι πρῶτον πλάσας μερόπων, Ἀδὰμ δὲ καλέσας.

Quem primum finxit mortalem, dixit Adamum.

Unum in fabula de Prometheo primi hominis formatore est mihi valdè obscurum, nempe Prometheum, Japeti filium decantari. Quomodo enim Japeti filius, qui primum hominem formavit?

HEB.

HEB. 34. Omnium ineptiarum haud scio, an ulla sit major, quàm ista fabula. Non erit tamen difficile detegere ex sacra genesi causam tantæ insulsi-
tatis. Narrat divinus ille liber cap. X. v. 2. *Japhetum* seu *Japetum* genuisse *Javan*, à quo Jones seu Græci ducunt originem. Hebraica vox *יָפֶת* *Javen*, unde nomen invenit is Japeti filius, significat *cœnum*, *lutum*; ut Psal. XL. v. 3. ubi legitur *יֵט הַיָּוֵן* *tit-hajiaven* cœnum luti, seu lutum lœcis, ut vulgò reddi-
tur. Quòd ergo *Japethus* esset pater illius, qui dictus est *lutum*, & à quo Græci orti sunt: patrem Promethei, hominum è luto formatoris, seu potius *Promethei luti*, Japetum finxerunt. At relinquamus ejusmodi fabulas, & ad historię sacræ contextum colloquia nostra referamus. *Plantaverat Dominus Deus Paradisum voluptatis à principio: in quo posuit hominem, quem formaverat.* Gen. II. 8.

GRÆ. 35. Paradisus ille terrestris estne hortus Alcinoi decantatus ab Homero *Odyssæa* octavâ? Sic profectò censuit Justinus Martyr in Cohortatione ad Græcos.

PHÆ. 36. Cùm Saturnus, efformatus è terrâ, sit Adamus, paradisus voluptatis in quo Deus Adamum collocavit, est sine dubio hortus Alcinoi. *Αλκίνοος* est *עֵל כִּיּוֹן* *El-kiun*, hoc est, *Deus Saturnus*. Notissimum Orientalibus popu-
lis est Saturni nomen *Kiun*. Sed & solo vocabulo *El* Saturnus à Phœnici-
bus designabatur. *Φοίνικες καὶ Σύροι τὸν Κρονόν Ηλ καὶ Βήλ καὶ Βο-
λάθην ἐπονομάζουσιν.* *Phœnices & Syri Saturnum El, & Bel, & Bolathen no-
minant:* ait Damascius apud Photium Cod. CCXLII. Sanchoniathonis interpres
Philo Biblius *Ilum* posuit pro *El*; cùm *Ilum* reddat *Saturnum*.

GRÆ. 37. *Elciun* ergo, seu *Alcinous*, est Saturnus: & hortus Alcinoi est hortus Saturni. Amœnitatem hujus horti describens Homerus decantat in primis ejus arbores, in quibus *μηλέα ἀγλαόκερποι* *mali pulchrum habentes fructum*. Tum celebrat fontem, qui *ἀπὸ κήπον ἀπαντὰ σκίδναται* *per hortum omnem dis-
pergitur*.

HEB. 38. Erat certè lignum Paradisi terrestris *pulchrum visu, & ad vescendum sua-
ve*. . . *Et fluvius egrediebatur de loco voluptatis ad irrigandum paradisum.* Gen. II. 9. 10.

GRÆ. 39. Putasne & Platonem locutum esse de hoc horto tum in Convivio, ubi fingit Porum in Veneris natalibus nectare ebrium, qui *εἰς τὸν τῷ Διὸς κήπον εἰσελθὼν, λεβαρημένος εὐδεν.* in Jovis hortum ingressus, gravatus dor-
miebat. Tum etiam in Politico, ubi de hominibus è terra natis ait: *Fructus
verò illis & poma & fruges abundè arbores & fertile solum sponte sua absque
agriculturæ opera sumministrabant.* *γυμνοὶ δὲ καὶ ἄσρωτοι θυραυλοῦντες τα-
πολλὰ εἰέμοντο.* *Nudi autem & sine stragulis, manentes ut plurimum sub dio
pascebant.* Et quidem ibi designat Saturniam hominum ætatem; cùm subji-
ciat: *τὸν δὲ βίον, ὃ Σώκρατες, ἀκούεις μὲν τὸν ἥδ' ἐπὶ Κρόνῳ.* *Vitam
sanè, ò Socrates, audis eorum qui vivebant sub Saturno.* Addit & eos *πρὸς
τὸ μὴ μόνον ἀνθρώποις ἀλλὰ καὶ θηρίοις διὰ λόγων δυνάσθαι συγγίγνεσθαι.*
potuisse conferre sermones non solum cum hominibus, sed etiam cum bestiis: tunc
universi gubernatorem Deum, quasi gubernaculi dimisso clavo, homines pro-
prio arbitratui commisisse: sic natam esse cupiditatem, & ex felici illa con-
ditione homines suâ culpâ excidisse. Unde in fabula de Poro in Jovis hor-
tum ingresso, inducens Peniam ipsi Poro struentem insidias, ait inde natum
amorem seu natam cupidinem.

HEB. 40. Verè Moses Atticissans dictus est Plato, qui tam perspicuè descripsit,
quæ divinus Moses narraverat de primis hominibus in terrestri paradiso col-
loca-

locatis. Hic enim est hortus non quidem Jovis commentitii, sed veri יהוה Jova, hoc est, summi æternique Dei, de quo scribitur Gen. II. 8. וַיִּטַע יְהוָה אֱלֹהִים Et plantavit JOVA ELOHIM, seu Dominus Deus, hortum. Omnium rerum abundantia, in qua vivebat Adam in hortum hunc ingressus, fecit ei sine dubio Græcum nomen Πόρος ἀπὸ τῆς πορείας ab abundantia. Porus verò juxta Platonem somno gravatus dormiebat in horto Jovis: quia immisit Dominus Deus soporem in Adam. Ibid. v. 21. Nuditas etiam priorum hominum quam agnovit Plato, memorata erat à Mose sic claudente caput secundum libri Genesis: *Erat autem uterque nudus, Adam scilicet & uxor ejus: & non erubescabant.* Nec immeritò dixit idem Philosophus! potuisse hos homines sermones conferre cum bestiis: cùm Moses capite sequenti narret sermones quos serpens cum muliere, & mulier cum serpente contulit. Ex eodem quoque capite manifestum est homines suâ culpâ excidisse ex felici illo statu, in quo creaverat eos Deus: atque ita natam esse concupiscentiam, quæ per omne genus vitiorum vagatur. Penia quæ Poro struxerat insidias, adumbrat sine dubio Serpentem qui insidiatus erat Adamo. Hebraicum Serpentis nomen אֶפֶס Ephe, spectatâ radice אֶפֶס Ephe, quam Aben Esra exponit אֵין ain nihilum, paraphrasis Chaldaica לֹא מִדָּאָם La-middaam, nihil quicquam, & Latinus interpres Vulgatus *Id quod non est*, Isai. XLI. 24. non malè respondet Græco πείνι, quod significat inopiam, egestatem. Nec incongruè nomen inde factum est ei, cujus insidiæ hominem bonis omnibus exturbarunt. Id Platonis figmentum de Poro & insidiatrice Peniâ observatur ab Origene lib. 4. contra Celsum: *quia Jovis Hortus cujus meminit, videtur habere non-nihil Paradiso Dei simile, sicut insidiatrix Penia serpentem referre, Porus verò per ejus insidias deceptus circumventum hominem.*

ÆG. 41. Perspicuam hujus historiae notitiam habuisse Ægyptios vel inde patet, quòd Plato, ut quidam putant apud laudatum Origenem, hæc, dum in Ægypto peregrinaretur, à sapientibus didicerat, partim ita ut acceperat reddiderit, partim mutarit, ne Græcos offenderet. Serpens Ægyptiacè dicitur Μῆσις Misi pro Nisi; quæ vox est ab Hebræorum נָחַש Nahas, sicut ab eorum נָחַל Nahal est Νῆλος, nomen fluminis Ægypti. Μίσος θυμίαμα Misis suffimentum, quod legitur in hymnis Orphicis, continet manifestissimè Ægyptiam de Mise fabulam, cùm uno Misen & Isin deam Ægypti prosequatur cultu. In hoc autem suffimento sic Misen alloquitur Poeta:

Ἡ καὶ πρὸς πόροις πεδίον ἐπαγέλεια ἀγνοῖς.

Aut etiam te hilarant viridaria flammea, casta.

HEB. 42. Utique flammea dici possunt pura & casta illa viridaria paradisi terrestres, quibus Serpens oblectabatur, ut homines inde detruderet: quia Deus collocavit ante paradisum voluptatis Cherubim, & flammeum gladium atque versatilem: ad custodiendam viam ligni vitæ. Gen. III. 24. At valdè miror Misen notissimis Bacchi nominibus dici ab Orphicorum auctore Διόνυσον & Λύσειον Ιαχόν. Si enim Mises sit serpens, quomodo potuit haberi Bacchus? Equidem omnes Dii Gentium demonia. Sed hæc Bacchi notio non est propria serpentis, cujus organo usus est Dæmon ad circumveniendum Evam Adami uxorem, ideò dictus magnus draco & serpens antiquus: δράκων ἀνδρῶν προέμενος φωνῇ, καὶ ἐν σοφιστικῶν ἀγκυράτοις ἡδεσι, καὶ πιθανότητι εὐπαράγατοις γυναικῶν ἀπατών. Draco humanam emittens vocem, & callidè insiliens in innocentissimos mores, ac persuasionibus quæ facile adhibent fraudem, mulierem decipiens: ut loquitur Philo Judæus lib. de Agricultura.

GRÆ. 43. Audi Artemidorum lib. 2. Onirocriticon cap. 13. & facile nodum expedies. Δράκων ὀρώμενος, inquit, σημαίνει καὶ θεὸς πάντας, οἷς ἐστὶν ἱερός. *Draco visus significat & Deos omnes, quibus est sacer.* Draconem Evio Baccho sacravit antiquitas in memoriam serpentis, à quo circumventa est Eva; ut docet Clemens Alexandrinus in Protreptico, ubi loquens de Dionysio Menole, qui est *Evius* antiquitatis Deus, ait: *Dionysum Menolem orgiis Bacchi celebrant . . . coronati serpentibus, ululantes Evam, Evam illam per quam error est consecutus;* καὶ σημεῖον ὀργίων Βαχχικῶν ὅρις ἐστὶ τετελεσμένος. & *symbolum orgiorum Bacchicorum est serpens initiatus.* De serpentibus quos Bacchantes gestabant, mentionem faciunt inter veteres Græcos Euripides in Bacchis, Demosthenes in Oratione de Corona, & Plutarchus in Vita Alexandri.

LAT. 44. E Latinis qui ritum hunc commemorarunt, profero Catullum, Propertium, Virgilium.

Evæ bacchantes, Evæ capita inflectentes,
quorum *Pars sese tortis serpentibus incingebant,*
canit Catullus De nuptiis Pelei & Thetidos. Propertius lib. 6. Eleg. 3. ait:

Quantum, quod posito formosè saltat Jaccho,

Egit ut Evantes dux Ariadna choros.

Et Virgilius lib. 6. *Æneidos* inducit sic Helenam Baccharum chorum simulantem:

Illæ chorum simulans Evantes orgia circum

Ducebat Phrygiæ, flammam media ipsa tenebat

Ingentem.

En *Evantes* in orgiis Bacchicis, seu ululantes *Evam*: en sese tortis serpentibus incingentes propter serpentem quæ *Evam* circumvenit: en etiam *flammam ingentem*, quam tenebat *Ariadnam* simulans, puto propter flammam quæ tandem homines arcuit à paradisi aditu.

HEB. 45. Haud mihi displicet conjectura; cùm ארבי עדנא *Arbi-edna* sit ad verbum, *Iter meum Edna*, seu *iter meum Eden*: nam עדנא *Edna* & עדן *Eden* sunt voces synonymæ, significantes voluptatem, à qua nomen traxerat regio paradisi terrestris. Flammam ergo ingentem habens dux *Ariadna* conficta est propter iter quod ducebat עדן לגן ad hortum *Eden*, & in quo erat: לרתם לרתם החרב המתהפכת לשמר את דרך עץ החיים *flamma gladii versatilis ad custodiendum viam arboris vitæ.* Gen. III. 24. Vitalis hæc arbor homini attulisset immortalitatem: nam Adam pellitur è paradiso, ne fortè mittat manum suam, & sumat etiam de ligno vitæ, & comedat, & vivat in æternum. Ibid. v. 22.

GRÆ. 46. Nunc video cur Hesiodus in Theogonia dicat *Ariadnam* orgiorum Bacchicorum ξανθῶν, θαλερῶν, ἀθάνατον, καὶ ἀγύρω, *flavam, in flore existentem, immortalem, expertem senii.* Sed de serpente vel dracone, qui mulierem circumvenit, est adhuc loquendum. Pausanias in Messenicis, seu lib. 4. memorat Δαίμονα δράκοντι εἰκασμένον *Dæmonem draconi assimilatum*, quem fingeant habuisse commercium cum muliere, Messenii cum sua Nicotelea, Macedones cum Olympiade, Sicyonii cum Aristodama. Idipsum de matre omnium Rhea, Saturni uxore, quam veluti *dracenam* convenerit Jupiter *draco factus*, sibi que junxerit nodo Herculeo, memoriæ proditum refert Athenagoras in legatione pro Christianis. Cùm viderimus Adamum in Saturno è terra nato adumbrari; *Evam* Adami uxorem, quam serpens circumvenit, dicamus Rheam Saturni conjugem necesse est.

ÆG. 47. Emblema hoc redolet Hieroglyphica Ægyptiorum. Caduceum enim Ægyptii in specie draconum, maris & fœminæ, conjunctorum figurarunt, Mercurio consecrandum. Hi dracones parte media voluminis sui invicem nodo (quem vocant Herculis) obligantur: ait Macrobius lib. 1. Saturnaliorum cap. 19. Mercurium ψυχοπομπὸν animarum deductorem secundum vetus Ægyptiorum institutum dicit Diodorus lib. 1. pag. 61. ubi etiam docet Græcorum de inferis commenta cum his, quæ fiebant in Ægypto, convenire: & Melampodem fancita Baccho sacra apud Græcos, fabulosamque de Saturno atque Titanibus narrationem ex Ægypto traduxisse. Quod igitur Ægyptii putaverint Mercurium animarum in inferos deductorem, consecraverunt ei draconteum simulacrum dæmonis, cujus insidiis portæ inferorum hominibus patuerunt.

GRÆ. 48. Infernalis ille draco is haud dubiè est, quem Hesiodus in Theogonia vers. 334. vocat δεινὸν ὄφιν *dirum serpentem*,

ὃς ἐρεμνὴς κεύθεσι γαίης,
 πείρασιν ἐν μεγάλοις πανχρύσεια μῆλα φυλάσσει.
qui terræ penetralibus atræ,

Finibus in magnis servat planè aurea mala.

Idem Apollodoro lib. 2. cap. 4. §. 10. dicitur δράκων ἀθάνατος *draco immortalis*, qui ἐχρῆτο φωνὰς παντοίας *utebatur omnigenis vocibus*. Pherecydes, quem laudat Scholiastes Apollonii Rhodii in librum quartum Argonauticorum ad vers. 1396. dicit similiter hunc draconem habuisse φωνὰς παντοίας *voces omnigenas*. Decantatissimus antiquis est hortus Hesperidum, in quo locant arborem ferentem aurea illa mala. Nereum indicantem πῶς τυγχάνειεν τὰ μῆλα καὶ αἱ Εσπερίδες, *ubi essent mala & Hesperides*, inducit mox laudatus Apollodorus: inducit & Pherecydes, qui etiam eum exhibet μεταμορφώμενον εἰς ὕδωρ καὶ πῦρ. *transformatum in aquam & ignem*.

HEB. 49. Vox Hebraica נר Ner, unde Nereus, significat *lucernam*, & ignis Chaldaicè dicitur נור Nur. Ex quo licet inferre Nereum monstrantem viam ad hortum Hesperidum, ac *transformatum in ignem*, esse *flammeum gladium*, quem Deus in aditu paradisi terrestris collocavit. Jam retuli Deum plantasse *paradisum voluptatis à principio*. Et quamvis *principium* sumatur ibi localiter pro Oriente; quia juxta veritatem Hebraicam plantavit Dominus Deus עֵדֶן *hortum in Eden ab Oriente*: faciliè tamen est temporaliter acceptum, atque ita præbuit ansam vocandi hortum Eden hortum Hesperidum, nempe ἀπὸ τῆς ἑσπέρας *à vespera*, Hebraicè dicta ערב Ereb, à quâ mundus sumpsit exordium.

LAT. 50. Eò certè respexisse genealogos antiquos intelligo ex Ciceronis lib. 3. de Natura Deorum, ubi Hesperides Erebo & Nocte natas ferunt. De horto Hesperidum agens auctor commentariorum in Aratea Phænomena Germanici ait, Pherecyde præcunte, quod Juno custodem horti Draconem pervigilem impluit arbori. Tum, paucis interjectis, addit: Draconem immensæ magnitudinis, hortorum custodem insomnem, dum à Junone ad custodienda aurea mala esset constitutus, Hercules, cum ad mala aurea profectus fuisset, ut refert Panyasis Heraclea, fertur peremisse. Easdem fabulas refert Hyginus in Poetico Astronomico non tam ex Pherecyde, quàm ex Eratosthene.

HEB. 51. Quod Pherecydes retulit de Serpente mali autore, novit Origenes in defensionem historiæ sacre lib. 6. contra Celsum: Nam, inquit, serpens ille, à quo Pherecydes suum denominavit Ophioneum, qui fuit in causa, ut primus homo ex Dei Paradiso ejiceretur, sub Ænigmatum involucris tale quiddam significat, ostentata divinitatis & potioris conditionis spe decipiens fœminam, quæ secum ma-

ritum quoque traxit in eandem perniciem. Decipiens, fraudem faciens, Hebraicè dicitur יוֹנָה *Jonah*. Non ergo fabulosa illa *Juno*, sed Dæmon verè *Jonah*, hoc est, *decipiens*, Draconem pervigilem implicuit arbori. Qui illum domuit, qui illi maledixit, non est fictitius *Hercules* seu *Heracles*, sed verus עֶרֶךְ אֵל *Erech-el*, hoc est, *Ordo Dei*. Simili phrasi ordines, acies Dei viventis dicuntur. 1. Reg. XVII. 26. מַעֲרֹכֹת אֱלֹהִים חַיִּים *Maarchoth Elohim hbajim*. Arbor aurea mala proferens, cui draconem implicuit Dæmon, est symbolum arboris scientiæ de cujus fructu comedit mulier ad suasionem Serpentis. *Est aurum, & multitudo gemmarum, & vas pretiosum labia scientiæ*. Proverb. XX. 15. *Mala aurea in lectis argenteis, qui loquitur verbum in tempore suo*. Ibid. XXV. 11. *Fallax Dæmon Evæ promiserat comedentibus contra divinum præceptum de fructu hujus arboris datum iri scientiam boni & mali, seu scientiam omnium rerum, & quidem non vulgarem, sed præstantissimam, humanâ majorem, similem divinæ. Scit enim Deus, inquiebat, quòd in quocumque die comederitis ex eo, aperiuntur oculi vestri: & eritis sicut Dii, scientes bonum & malum*. Gen. III. 5. In textu Hebraico legimus, וְהִיִּיתֶם כְּאֱלֹהִים *Et eritis sicut Elohim*; quia vox *Elohim* significat Deos.

PHOE. 52. Saturnum seu Adamum æquat cum *Elohim* ipse Sanchoniathon, cum ait: οἱ δὲ σύμμαχοι Ἰαν, τῷ Κρόνῳ, Ἐλωεῖμ ἐπεκλήθησαν, ὡς αὖ Κρόνῳ. *Socii autem Ili, seu Saturni, Eloim vocati sunt, quasi Saturnii*. Saturnus in fabulis quas Græci à Phoenicibus acceperunt, perhibetur devorasse lapidem, quem Rhea uxor dedit ei pro Jove. Βαίτυλος, ὅπως ἐκάλειτο ὁ Διὸς λίθος τῷ Κρόνῳ, ἀντὶ Διός. *Betylus, sic vocabatur lapis Saturno datus pro Jove, inquit Hesychius*.

HEB. 53. Vocant Talmudici תַּפּוּחַ *taphuah*, voce quæ propriè significat *pomum*, id quod in formam rotundam pomi cumulatam vel tumulatam est, adeoque quod est בֵּתֵל *betel*, hoc est, *in tumulo seu in cumulo*. Sic etiam vox כַּפְתּוֹר *caphtor* usurpatur ab Hebræis & Chaldæis ad significandum non tam *pomum*, quàm *globum & sphaerulam*. Chaldaicum quoque חִיּוּר *hhezur* significat *pomum* ceu *sphaerulam* à radice חָזַר *hazar*, rediit, circuivit, circumvolvitur se. Sic illud Exodi cap. XXV. v. 33. *sphaerulaque simul & lilium*, Hebraicè כַּפְתּוֹר וּפְרָח *Caphtor & Parah*, hoc est, *pomum & flos*: Chaldaicè verò חִיּוּר וְשׁוֹשַׁן *Hhezur & Susan*, hoc est, *pomum & lilium*.

PHOE. 54. *Betylum*, Saturno datum à Rhea, pomum ab Eva datum Adamo interpretaris, quòd *sphaerula & pomum* iisdem vocibus exprimantur ab Hebræis & Chaldæis. Non repugno: quia *Betylus* juxta Damascium apud Photium Cod. CCXLII. σφαῖρὰ ἀκροβύτη ἐτύγχανεν ὢν *globus exactus erat*. Miror tamen hunc scriptorem memorare τὸν Βαίτυλον διὰ τῷ ἀέρος κινούμενον *Betylum in aere motum*: & Sanchoniathonem vocare Βατύλια λίθους ἐμψύχους *lapides animatos*. Potuitne pomum, quod Eva dedit Adamo, ansam his nugis præbere?

HEB. 55. Potuit quidem certè. Jam dixi *pomum* Hebraicè & Chaldaicè dici כַּפְתּוֹר *Caphtor*. At *lapis movens* Chaldaicè dicitur כֶּף טָרִי *Keph-tare*, & secundum formam Hebraicam כֶּף טוֹרָא *Caph-tora*. Quasi ergo *Caphtor* esset *Caphtora*, finxerunt lapidem moventem, lapidem animatum, pro pomo quod Rhea Saturno, seu Eva Adamo obtulit. Potuit & alia fabula excogitari, alludendo ad voces Hebraicas כֶּף טוֹרָה *Caph-torah*, quibus significatur *vas molestiæ, vas laboris*: quasi scilicet prima mulier non pomo, sed vase, causa molestiæ & laboris hominibus fuerit. Vox enim כֶּף *Caph* à radice כָּפַף *Caphaph*, incurvavit, significat *curvaturam, cavum, & Synecdochicè vas concavum*.

Dissert. III. in Hist. Sac. I. mundi etat. Dial. I. 157

GRÆ. 56. Vel inopinatò indicas nobis, ex quibus latebris eruperit fabula de Pandora, quam Hesiodus canit De Operibus & Diebus. Πάαν τῷ ὑπ' ἐνίαν Πανδώραν μετοικεμασθεΐσαν Rheam, quam scilicet vidimus eandem cum Heva, nonnullis Pandoram dictam refert Diodorus lib. 3. pag. 133. Et Hesiodus mox laudatus Pandoram vocat mulierem, quæ vase hominibus curas graves importaverit, eosque orbaverit primigenio illo statu, in quo omnino absque malis, sine molestiâ & labore, sine senio vixissent. Ait enim à vers. 90.

Πρὶν μὲν γὰρ ζώεσκει ἐπὶ χθονὶ φύλ' ἀνθρώπων
Νέεσιν ἄτερ τε κακῶν, καὶ ἄτερ χαλεπῶν πόνων,
Νούσων τ' ἀργαλέων, αὐτ' ἀνδράσι γῆρας ἔδωκεν.

Αἶψα γὰρ ἐν κενότῳ βροτοὶ καταγυράσκουσι.

Ἀλλὰ γυνὴ χεῖρασι πίθου μέγα πῶμι ἀφελούσα

Ἐσκέδασ' ἀνθρώποισι δ' ἐμήσατο κίεα λυγρά.

Nam prius humano generi mala nulla fuerunt:

Expers solliciti vita laboris erat.

Morborumque aberant vultu pallente catervæ,

Qui senium cunctis debile ferre solent.

Fœmina sed nocuo dum tollit opercula vase,

In mundum pestis provolat omne genus.

Cur tamen finxerint Vulcanum jussu Jovis formasse hanc mulierem, prout canit idem Poeta v. 60. vix possum intelligere. Quam enim partem in Evæ formatione claudo gentilitatis Deo tribuere potuerunt? Χωλός, χωλεύων, κυλλοπόδης, κυλλοποδίων, ἀμφογυῖεις, claudus, claudicans, mutilatus, loripes, cæspitans utroque pede, sunt notissima nomina, quibus Vulcanus designatur.

LAT. 57. Ita profectò res se habet etiam apud Latinos. Nam Cicero lib. 1. De Nat. Deorum ait: Et quidem laudamus esse Athenis Vulcanum eum, quem fecit Alcmenes, in quo stante atque vestito, leviter apparet claudicatio non deformis. Claudum igitur habebimus Deum, quoniam de Vulcano sic accepimus. Age & his vocabulis esse deos facimus, quibus à nobis nominantur. Quasi scilicet solum claudicationis nomen in causa fuerit excogitandi Deum illum claudum.

HEB. 58. Quàm ridiculè id dixerint & Græci & Latini, nemo non videt. At ecce stupidissimi erroris fontem. Claudicatio dicitur Hebraicè *טְסֵלָא* *tsela*, voce, quæ propriè *costam* significat. Vulcanus est Hebraicum *הֵלֶק־עֵנוֹס* *Helek-enos*, seu Chaldaicum *הֻלְכָּא־נָס* *Hulca-nas*, hoc est, portio hominis.

LAT. 59. Nempe Vulcanus est Hulcanus: sicut Venetus est Henetus apud Plinium & Solinum ex Cornelio Nepote: Latinæ voces *Vespera*, *Vesta*, *Vestis*, *Vinum*, *Vitulus* sunt Græcæ *ἑσπέρα*, *ἑστία*, *ἑσθῆς*, *οἶνος*, *ἵταλος*.

HEB. 60. Rectè omninò. Jam igitur audiamus, quid de mulieris formatione scripsit Divinus Moses. *Atque*, inquit, non inveniebatur adjutor similis ejus. Immisit ergo Dominus Deus soporem in Adam: cumque obdormisset, tulit unam de costis ejus, & replevit carnem pro ea. Et edificavit Dominus Deus costam, quam tulerat de Adam, in mulierem. Gen. II. 20. 21. 22. In textu Hebraico legitur vox *טְסֵלָא* *tsela*, significans *costam*; En itaque portionem illam hominis, unde tracta est mulier, jubente non falso Jove, sed vero *יהוה* *Jova*, Deo optimo maximo.

GRÆC. 61. At juxta Hesiodum mulier à Jove data est *ἀντὶ πορός* *pro igni*, & in ejus formationem *Ἡραϊσος* seu Vulcanus, ignis pater, jussus est,

Γαῖαν ὕδατος φύρεν, ἐξ δ' ἀνδρὶ παρὲς δέμεν αὐδὴν.

Ferram undæ miscere, hominisque imponere vocem.

HEB. 62. Qui ista confinxerunt, audierant costam, ex qua formata est mulier, sumptam esse **אשר כי מאיש מן האדם** ex Adam: mulierem verò vocatam esse **אשר** Isscia, hoc est, Virago, quoniam de Ish, hoc est, de Viro, sumpta est. Gen. II. 23. Ignitum Hebraicè dicitur **אש** Issce, seu Isscia, eodem prorsus vocabulo, quo designatur mulier: ignis verò dicitur **אש** Esh, seu Ish, ut pronunciatur cum affixis. Ex eadem radice Chaldaei dicunt ignem **אש** effcia, **אש** esciath, **אש** eshta, & igneum **אש** issci. Jidem quoque vocant mulierem **אשר** isfcia & **אשת** effceth, quæ vox emphaticè fit **אשת** eshta. Ob hanc nominum allusionem Hebræi passim dicunt in suis scriptis mulierem viro, virum mulieri ignem esse. Vulcanus ergo, ceu ignis pater, fingitur formator mulieris; quasi mulier, sumpta de viro, ex ignieducta sit. Hinc & Græco ejus nomine ἡφαίστος, Doricè ἄφαιστος, quod est depromptum ex Chaldaico **אשת** Af-eshta, Syrà pronunciatione Af-eshto, non tam pater ignis significatur quàm pater mulieris. Quòd autem costa ædificata in mulierem sumpta sit ex Adam, qui nomen habet ab **אדמה** adama, sive à terrâ; quia formavit Dominus Deus **אדם** Adam pulverem de Adama, sive, hominem è pulvere terræ, vel, ut vulgò vertitur, de limo terræ. Gen. II. 7. commenti sunt Vulcanum terram aquæ miscuisse in formationem mulieris.

ÆG. 63. Fabulam de Vulcano ab Ægyptiis acceperunt Græci, testante id Joanne Tzetze, Chiliade decimâ. Georgius Hamartolus manuscriptus, cujus excerpta chronologica præfixa sunt chronographiæ Joannis Malalæ sub titulo auctoris anonymi, ait: ὁ ἡφαίστος νόμον ἔθηκε τὰς Αἰγυπτίας γυναῖκας μοναδρεῖν, καὶ σωφρόνως διαγίγειν. τὰς δὲ ἐπὶ μοιχείαν εὐρισκομένας τιμωρεῖσθαι. καὶ ὑποχρεῖσθαι αὐτὰς οἱ Αἰγύπτιοι, διότι πρῶτον νόμον σωφροσύνης τῶτον ἐδέξαντο. Vulcanus lege sancivit Ægyptias mulieres nubere uni viro, & castè vivere: pœnas autem luere deprehensas in adulterio. Unde gratum in eum animum præstiterunt Ægyptii, quia primam hanc continentiae legem acceperunt. Primam gentis suæ antiquitatem repetebant Ægyptii ab ultimo initio.

Μήτηρ Αἰγύπτου προτερηγενέων αἰζῶν.

Ægyptus mater est hominum primogenitorum:

ait Apollonius Rhodius lib. 4. Argonaut. v. 267. ubi Scholiastes observat Colmām in primo Ægyptiacorum, Leonem in primo eorum quæ sunt circa matrem, & Cnossū in primo Geographicorum Asiæ, dicere πάντων ἀρχαιοτάτης Αἰγυπτίας omnium antiquissimos Ægyptios. Addit Nicanorem, Archemachum, Xenagoram his scriptoribus consonare, ut & Hippyn, qui τὰς Αἰγυπτίας ἀρχαιοτάτης γεγενῆσθαι λέγει. καὶ πρῶτος σοχάσασθαι τῆς τῆ ἀέρος κράσεως. καὶ γενιμώτατον εἶναι τὸ τῆ Νείλου ὕδωρ. Ægyptios vetustissimos natos esse dicit: & primos probasse aeris temperationem, ac fecundissimam esse Nili aquam. In hac persuasione ἐνίοι τῶν ἱερέων φασι πρῶτοι ἡφαίστον βασιλεῦσαι, πυρὸς εὐρετικῶν γεόμενον. quidam sacerdotes aiunt primum regnasse Vulcanum, factum ignis inventorem: inquit Diodorus lib. 1. pag. 8. & Manetho apud Georgium Syncellum ait: Αἰγυπτίῳ πρῶτος ἡφαίστος ἐβασίλευσεν. Ægyptiis primus regnavit Vulcanus. Sux igitur gentis, ceu omnium primæ, originem reposuerunt Ægyptii in Vulcano, ignis inventore, qui lege sanciverit, ut mulieres nubant uni viro, casteque vivant. An ista lex recidit in Vulcanum, ut est **אש** Hulca-nas, ut est **אשת** Af-eshta, ut est **על** tsela?

HEB. 64. In hoc certè lex nuptiarum fundata est. Jam dixi patrem mulieris significari nomine **אשת** Af-eshta, portionem hominis nomine **אש** Hulca-nas, & costam voce **על** tsela. Jam quoque narravi Deum formasse mulierem ex portione hominis, nempe ex costa, quam tulerat de Adam. Atqui hoc

factum est ut mulier nuberet uni viro: Tunc enim dixit *Alum*: Hoc nunc, os ex ossibus meis, & caro de carne mea: hæc vocabitur *Virago*, quoniam de viro sumpta est. Quamobrem relinquet homo patrem suum, & matrem, & adhærebit uxori suæ: & erunt duo in carne una. Gen. II. 23. 24.

LAT. 65. Sic Saturnus Opim junctam sibi sanguine duxit.

canit Ovidius lib. 9. Metamorph. v. 499. Sic pudicitie mulieris laus summa apud veteres est uni nubere, uno contentam esse matrimonio. Quæ uno contenta matrimonio fuerant, corona pudicitie honorabantur: ait Valerius Maximus lib. 2. cap. 1. Uxorem Æmilii Pauli commendans Propertius lib. 4. Eleg. 12. eam ita loquentem inducit:

Jungor Paulle tuo sic discessura cubili.

In lapide hoc uni nupta fuisse legar.

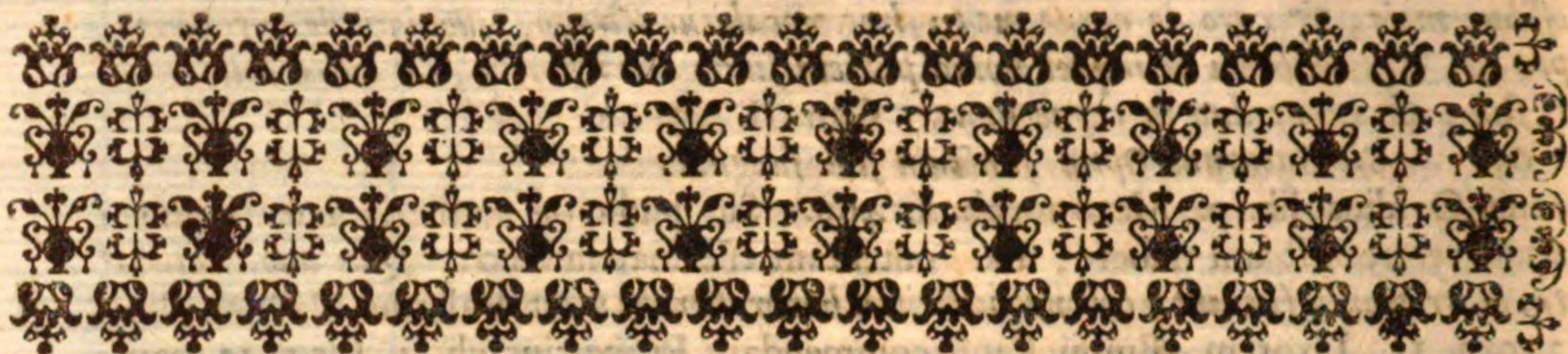
Servius in secundum Æneidos ad illud: *centumque nurus*: adjudicat polygamiam Barbaris: quia Barbarorum fuit, non singulas conjuges habere, sed plures. Idem in primum agnoscit reges sine lege habere plures conjuges, cum exponens illud Poetæ:

Connubio jungam stabili, propriamque dicabo.

ait: Connubium est jus legitimi matrimonii. Et bene Connubio jungam dicit, ut hanc ab aliis segregaret, quæ à regibus sine lege habentur. Solent enim reges inter plureis uni præcipuum dare nomen uxoris. Libidinosisimæ hujus consuetudinis vituperationem barbaris regibus Persarum ac Syrorum tribuit Cicero lib. 5. in Verrem. Et lib. 7. culpatur mulierem, nuptam uni, propositam omnibus, contra fas, contra auspicia, contra omnes diuinas atque humanas religiones.

HEB. 66. Abundè satis diximus & de primævâ institutione matrimonii, & generatim de universa historia, quam complectuntur priora tria capita libri Genesis. Quæ sequuntur, erunt in aliis dialogis illustranda. Id solum vos admonitos esse volo, polygamiam non ita repugnare primæ institutioni matrimonii, quin, Deo dispensante, sanctissimi viri Abraham, Jacob, alique de populo Judaico, licetè duxerint plures uxores. Planè uxoris voluntate adhibere aliam, unde communes filii nascantur unius commixtione ac semine, alterius autem jure ac potestate, apud antiquos Patres fas erat: inquit Augustinus lib. De Bono Conjugali, cap. 15. ubi & hoc discrimen inter nostra & illa tempora esse docet, quod non est nunc propagandi necessitas, quæ tunc fuit, quando & parentibus conjugibus alias propter copiosiore posteritatem superducere licebat, quod nunc certè non licet.

DIALOGUS II.

In caput quartum libri Genesis.

INTERLOCUTORIBUS

Hebræo, Phœnice,
Græco, Latino.

HEB. 1.

Ut se hominum initia dederint, ut formatus fuerit Adamus de limo terræ, ut una è costis ejus ædificata sit in mulierem, ut se habuerit prima lex nuptiarum, commemoratum est & agitatum in primo dialogo. Nunc ea partim discutiemus, quæ ad primam humani generis propagationem pertinent usque ad diluvium universale, ex quo evasit ad secundam progeniem per totum orbem excitandam familia unius Noe.

LAT. 2. Res istæ propè cæcæ fuerunt Latinis. Id fassus est Varro apud Censorinum in libello de Die Natali cap. XXI. ubi tria discrimina temporum esse tradens, ponit *primum ab hominum principio ad Cataclysmum priorem, quod propter ignorantiam vocatur ἀδύλον*. E tantis tenebris fortè prodiit fabula de hominibus natis ex terra & dentibus serpentinis, quos ajunt Cadmon jussu Palladis seminasse. Ita rem canit Ovidius lib. 3. Metamorph. v. 101.

*Ecce! viri faultrix superas delapsa per auras
Pallas adest; motaque jubet supponere terræ
Vipereos dentes, populi incrementa futuri.
Paret; & impresso sulcum patefecit aratro.
Spargit humi jussos, mortalia semina, dentes:
Inde (fide majus) glebæ cæpere moveri;
Primaque de sulcis acies apparuit hastæ;
Tegmina mox capitum picto nutantia cono,
Mox humeri pectusque, onerataque brachia telis
Existunt, crescitque seges clypeata virorum.*

Vir-

Virgilius lib. 2. Georgicorum :

Satis immanis dentibus hydri,

Nec galeis densisque virum seges horruit hastis.

Sati dentes immanis hydri sunt feminati à Cadmo dentes serpentis, ex quibus, inquit Servius, *seges armatorum hominum enata est*. Aliam fabulam de Cadmo & Harmonia uxore, in serpentes mutatis, narrat laudatus Ovidius lib. 4. Metamorphoseon.

GRÆ. 3. Vulgaris & pervagata est apud Græcos fabula de hominibus armatis, ortis è terra, & serpentinis dentibus à Cadmo disseminatis. Hanc inter alios decantant Euripides in Phœnissis vers. 661. Apollonius Rhodius lib. 3. Argonauticorum vers. 1178. Ejus scholiastes laudans Lysimachum, Hellanicum, & Pherecydem: Conon apud Photium Cod. CLXXXVI. Narratione XXXVII. Apollodorus lib. 3. Biblioth. cap. 4. Pausanias in Bœoticis: Nonnus lib. 4. Dionysiacorum vers. 425. Sunt etiam qui conati sunt fabulam istam restituere historice veritati, ut Heraclitus De Incredilibus Fab. 19. & Palæphatus De Incredilibus Historiis. *Cadmum* cum *Harmonia* mutatum in serpentem fabulantur maximè Apollodorus & Nonnus, ille lib. 3. Bibliothecæ jam laudato, cap. 5. iste lib. 46. Dionysiacorum v. 367. Silentio fabulam utramque prætermittit Diodorus Siculus: sed dignum est notatu quod de Harmoniæ cum Cadmo nuptiis perhibet ex Samothracum traditione, nempe τὸν γάμον τῶν πρώτων δαΐτων δὲς *has nuptias Deos primas celebrasse*.

HEB. 4. Nuptiæ Hevæ cum Adamo sunt omnium primæ, à Deo ipso institutæ & celebratæ. Qui ab Hebræis communiter vocatur אדם הראשון *Adam primus*, dicitur à Chaldæis אדם קדמא *Adam Cadmaa*: quia vox קדמא *Cadmaa* significat priorem, pristinum, antiquum, sicut & voces קדמון *Cadmon* & קדמוני *Cadmoni*, non tam ex usu Chaldaico quàm Hebraico. *Cadmon* ergo, cujus nuptias omnium primas à Diis celebratas esse aiebant Samothracæ, interpretor *Adamum*, *Cadmaa* nuncupatum, utpote *primum*, & cujus nuptias Deus fecit & nobilitavit. *Adam*, ut diximus in primo Dialogo, nomen habet ab אדמה *Adama*, hoc est, à terra, de qua formavit eum Deus. *Heva* verò, seu חוה *Havva*, ita dicta est ab חיה *haiia*, voce Hebraicâ significante vitam: quia vocavit Adam nomen uxoris suæ Heva; eo quod mater esset cunctorum viventium. Gen. III. 20. In textu Hebraico legitur אמ כל חי *Em col-hai*, hoc est, mater omnis viventis. Quasi tamen Heva sic nominata sit à Chaldaico חויה *Hevia*, quod significat serpentem, & in numero plurali est חוין *Hevan*: eadem vocata est Harmonia à voce item Chaldaicâ חורמן *Hurman*, quæ similiter serpentem denotat. Ut enim חורמיני *Hurmine* est Armenia, ita חורמן *Hurman*, aliàs חורמני *Hurmana*, est Harmonia. Hinc orta est fabula de mutata in serpentem non tam Harmoniâ Cadmi uxore, quàm Rheâ Saturni conjuge & omnium matre, in qua pariter adumbrata est Heva, Adami vera רעה *Rea*, hoc est, socia. Vox Hebraica שנים *Scenaim*, quâ significantur duo, quales erant in carne una, non אדמה *Adama* & חויה *Hevia*, seu terra & serpens, sed Adam & Heva, legi potest Scinnaim, & tunc significat dentes. Hinc ergo altera fabula de dentibus serpentis, motæ terræ suppositis, seu cum terra permixtis, in hominum propagationem. Primus quem שניהם *scenehem*, id est, ambo illi, genuerunt, vocatus est קין *Cain* à possessione, propter quam Heva dixit: קניתי איש את ירואה *posseidi hominem per Deum*, acquisivi virum à Domino. Gen. IV. 1. At quia vox Hebraica קין *Cain* significat hastam; & vir hastatus, seu hastâ armatus, Hebraicâ phrasi est איש קין *Vir Cain*, seu *Vir haste*: ideò secundum fabulam de protoparentibus

bus in serpentem mutatis, quam joci causâ decantaverunt fortè Phœnices, non שניהם *scenehem* ambo illi, sed שניהם *scinnehem* dentes illorum, progenuerunt viros armatos:

Primaque de sulcis acies apparuit hastæ.

PHOE. 5. Tota de Cadmo fabula non Latinos & Græcos, sed Phœnicas, maximè Tyrios, habuit auctores. Tyrîi, inquit Achilles Tatiûs lib. 2. τὸν Κάδμου μῦθον ᾄδουσιν *Cadmi fabulam canunt.* Unde Κάδμος Τύριος *Cadmus Tyrius* dicitur ab Euripide in Phœnissis, & Κάδμον Φοίνιγα *Cadmus Phœnicem* vocat Pausanias in Bœoticis: alii verò aiunt eum è Phœniciâ venisse in Græciam; quòd nempè Græci acceperint à Phœnicibus fabulam de Cadmo. Hinc minime mirum nobis debet videri, eam Græcis & Latinis Græcorum auditoribus magnas offudisse tenebras ignotis eis vocibus & Hebraicis & Chaldaicis, quas Syro-Phœnicium idioma loquebatur. Pherecydes Syrus est unus ex antiquioribus, qui fabulam hanc decantavit. Præter Scholiastem Apollonii Rhodii, qui illum citat in tertium Argonauticorum ad versum 1178. verba ejus protulit Apollodorus lib. 3. cap. 4. Locutus ille auctor apud laudatum Scholiastem de disseminatis à Cadmo dentibus serpentinis, ex quibus nati sint ἄνδρες ὀπλισμένοι *viri armati*: mox addit; ὁ δὲ Κάδμος δέσας βάλλει αὐτὰς λίθοισι. οἱ δὲ δοκέοντες ὑπὸ ἐαυτῶν βάλλεσθαι, κτείνασί τε ἀλλήλους καὶ θνήσκουσι, πλὴν πέντε ἀνδρῶν, ἑδάϊος, χθονίου, ἐχίονος, πέλωρος, καὶ ὑπερίωρος. *Cadmus autem territus, eos lapidibus appetit. Illi verò existimantes à seipsis immitti, cæde se mutuè cruentarunt, & mortui sunt, exceptis quinque viris, Udaeo, Chthonio, Echione, Pelore, & Hyperenore.* Eadem narrat apud Apollodorum.

GRÆ. 6. Hellanicus, quem etiam laudat Scholiastes Apollonii, novit hos quinque generis armati viros, ἰσορῶν ὅτι καὶ τὰς ὀδόντας ἔσπειρε τῷ δράκοντος ἡστὰ ἄρεος βάλισσιν. καὶ ἐγένοντο πέντε ἄνδρες ἑνὸς πλοῦ, ἑδάϊος, χθονίου, πέλωρ, ὑπερίωρ, ἐχίων. *narrans, quòd & dentes draconis seminavit Cadmus Martis consiliis: & nati sunt quinque viri armati, Udaeus, Chthonius, Pelor, Hyperenor, Echion.* Totidem memorat & Pausanias in Bœoticis. Τίς αὖ πέτρον, *quemdam lapidem*, quo Cadmus ajunt eos ad pugnam excitasse, non siliuit Nonnus lib. 4. Dionysiacorum vers. 456. Nec prætermisit Euripides in Phœnissis vers. 678. fraternam cædem, quæ sanguine tunc rigavit terram, ostendentem ipsum cœlo. Ait enim:

Αἵματος δ' ἔδευσε

Γαῖαν, ὃν νιν εὐηλίησι

Δείξεν αἰθέρος πνοαῖς.

Sanguine verò rigavit terram, quæ ipsum apricis ostendit cœli flatibus. Et vers. 944. inducit Tiresiam dicentem Creonti:

Χθὼν δ' αὐτὶ καρπὸν καρπὸν, αὐτὶ δ' αἷματος

Αἷμ' ὡς λάβῃ βρότειον, ἔξετ' εὐμενῇ

Γλῶ, ἢ ποδ' ὑμῖν χρυσοπήληκα σάχλυ.

Σπαρτῆρ' ἀσπικεῖ. ἐκ γένους δὲ δεῖ θανεῖν

Τῷ δ' ὅς δράκοντος γένους ἐκπέφυκε παῖς.

Hoc est: Si autem terra acceperit pro fructu fructum, & pro sanguine sanguinem humanum; habebitis propitiam terram, quæ quondam vobis galeatam factorum spicam edidit: oportet enim mori aliquem ex genere hoc, qui draconis maxillæ natus sit filius.

LAT. 7. Novum terræ, novum hominibus è terra natis, fratricidium illud decantat Ovidius libro tertio, quem jam laudavi, Metamorphosëon, vers. 115. Ibi, dum

Terri-

Territus hoste novo Cadmus capere arma parabat:

Ne cape, de populo, quem terra creaverat, unus

Exclamat, nec te civilibus insere bellis.

Atque ita terrigenis rigido de fratribus unum

Comminus ense ferit: jaculo cadit eminus ipse.

Hic quoque, qui dederat letho, non longius illo

Vivit, & expirat, modo quas acceperat, auras:

Exemploque pari furit omnis turba; suoque

Marte cadunt subiti per mutua vulnera fratres.

Jamque brevis vitæ spatium sortita juvenus

Sanguineam tepido plangebant pectore matrem;

Quinque superstibus, quorum fuit unus Echion.

Is sua jecit humi monitu Tritonidis arma,

Fraternaue fidem pacis petiitque, deditque

HER. 8. Ad errorem hujus fabulæ planè & apertè traductum est horrendum fratricidium, quo cruentavit se Cain, novus ille

Hostis, de populo, quem terra creaverat, unus:

Quique ita terrigenis rigido de fratribus unum

Comminus ense ferit.

Hæc fraterna cædes, quæ sanguine rigavit terram. Hic sanguis, quem terra accipiens ipsum apricis ostendit cæli flatibus; quia dixit Deus ad Cain; Vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra. . . . quæ aperuit os suum, & suscepit sanguinem fratris tui de manu tua. Gen. IV. 10. 11. Si plures fratres tunc letho

datos comminiscantur Cadmez fabulæ narratores, id non valdè miror, attentâ Hebraicâ voce אחיך *abhicha*, quæ quidem significat fratrem tuum, sed quæ, manentibus iisdem elementis, legi potest *abhecha*, & tunc significat fratres tuos.

Hujusmodi lectioni ansam facile præbuerunt voces plurales דמי *deme* & צעקים *tsoakim*, quarum illa sanguines, ista clamantes denotat. Legimus enim in textu Hebraico: קול דמי אחיך צעקים אלי מן האדמה. . . . אשר פצתה

Hoc est: Vox sanguinum fratris tui clamantium ad me de terra. . . . quæ aperuit os suum, ut acciperet sanguines fratris tui de manu tua. Legendo autem *abhecha* pro *abhicha*, vertendum esset: Vox sanguinum fratrum tuorum clamantium ad me de terra. . . . quæ aperuit os suum,

ut acciperet sanguines fratrum tuorum de manu tua. Declaratione majori opus non est ad intelligendam hujus phraseos extra contextum sumptæ ambiguitatem; cum scientibus linguam Hebraicam loquar. Fabula de lapide, quo Cadmus

excitaverit hos fratres ad pugnam, videtur nata ex allusione nominis *Abel* ad Hebraicam vocem אבל *Abel*, quam paraphrastes Chaldaeus & R. Salomo interpretantur lapidem, 1. Reg. VI. 18. Nec immeritò, nam ibi legimus *Abel magnus*,

super quem posuerunt arcam Domini. Et vers. 15. dicitur, quòd arcam Dei posuerunt super lapidem grandem. Nempe אבן הגדולה *Eben haggghedhola* seu lapis magnus, est אבל הגדולה *Abel haggghedhola* seu *Abel magnus*. Non

rarò permutantur literæ Lamed & Nun: quo factum est, ut pro *Eben* seu *Aben* diceretur *Abel*. Sic ergo *Abel* seu lapis, quem projecit Cadmus, excogitatus est pro *Abel*, quem Adam progenuit, in Cadmo adumbratus. Sic projecto

Abele Cadmeo, non secus ac progenito Abele Adamico, frater consurgens adversus fratrem primum in terra fratricidium patravit. Quinque superstites de genere virorum armatorum serpentino sunt quinque genearchæ, quos Hevæ

filius Cain, habitus איש קין *vir Cain*, hoc est, *vir hasta*, seu vir hasta armatus, procreavit, quasi natus ex נחש *Hevia*, hoc est, ex serpente, ut jam explicui,

& quidem ex serpente scemina ; nam si accuratè vox spectetur Hebraica , nomen *Hevia aspiratum* , exponitur *serpens scemina* : ut Clemens Alexandrinus notat in *Protreptico* , eò quoque trahens ipsum nomen *Hevæ*. Hebraicam dicit vocem *Hevia* , quæ propriè est Chaldaica , sed quam Hebræi Chaldaizantes à tempore captivitatis Babylonicæ usurparunt. *Maviael* , unus ex quinque Cainitis genearchis , Hebraicis elementis מוֹחַיֵּאל *Meheviael* , suo se nomine prodit unum ex quinque , qui locum invenerunt in vipereis anguigenisque viris fortibus Cadmeæ fabulæ . Est מוֹחַיֵּאל *mehevia-el* ad verbum *Ex serpente fortis* : & in

Quinque superstitibus , quorum fuit unus Echion , Græcum nomen ἐχίων *vipereum* sonat ; ita ut fortis *Echion* , sit fortis ex serpente , fortis vipereus .

GRÆ. 9. Exprimuntur nomina Hebræa quinque Cainitarum nominibus Græcis quinque virorum fortium , quos præ cæteris decantat Cadmeæ fabula ? Egre- giè sanè fortis *Echion* , nomen habens ἀπὸ τῆς ἐχίης à *vipera* , exponitur fortis *vipereus* , fortis ex *vipera* , adeoque מוֹחַיֵּאל *Mehevia-el* ex serpente for- tis . Εχίονα προέχοντα κατ' ἀνδραγαδίαν *Echionem præcellentem strenuitate* agnoscit Pausanias in *Boeoticis* . At videamus , num ita possint extricari cæte- rorum nomina : ne ullâ in parte fluctuet nostra observatio . De ordine non ero sollicitus ; cùm in illis recensendis alium ordinem teneat Pherecydes , alium Hel- lanicus , alium Pausanias , alium alii scriptores , satis esse arbitrati mentionem utcumque de illis facere . Jam dixi eorum nomina esse ὑδαῖος , χθόνιος , πέλωρ , ὑπερλώρ .

HEB. 10. Et Hebræa nomina quatuor Cainitarum , quibus Græca hæc deberent res- pondere , sunt לִמְךָ *Lamech* , מֶתוּשָׁאֵל *Methusael* , seu *Mathusael* , עִירָד *Irada* , & חֲנוֹךְ *Hanoch* , seu *Henoch* . Leguntur in quarto capite libri *Genesis* vers. 18. ubi dicitur de *Henoch* Caini filio : *Porrò Henoch genuit Irada , & Irada genuit Maviael , & Maviael genuit Mathusael , & Mathusael genuit Lamech* . Humilem , depressum , attritum sonat nomen *Lamech* , quasi eo donatus Cainita esset לִמְךָ *Lamuch* , hoc est , ad *humiliationem* , ad *depressionem* .

GRÆ. 11. *Humilem* , *depressum* æquè significat ὑδαῖος : cùm idem sit quod ταπεινός . Quocirca *Lamech* est *Udaus* .

HEB. 12. Pater *Lamechi* Cainitæ vocatus est מֶתוּשָׁאֵל *Methusael* , seu מוֹתוֹשָׁאֵל *Motho-seol* , hoc est , *mors ejus infernus* .

GRÆ. 13. *Infernalis* Græcè dicitur καταχθόνιος & χθόνιος . Nam synonyma sunt hæc duo vocabula . Sic δειὶ καταχθόνιος *dii inferi* , *dii Manes* , vocantur θεοὶ χθόνιοι : Sic Pluto καταχθόνιος *Zeus infernalis Jupiter* , est χθόνιος *Zeus* : sic Ἑρμῆς καταχθόνιος *Mercurius infernus* est Ἑρμῆς χθόνιος . *Mathusael* ergo , vir *infernalis* , ita nominandus , quia juxta hujus nominis inter- pretationem *mors ejus infernus* , rectè à Græcis dictus est χθόνιος , hoc est , *infernalis* , *stygius* , *tartareus* . Itaque *Chthonius* Cadmeæ fabulæ est *Mathusael* Cainita , ille ejus patrem in *Echione* , & ejus filium in *Udaeo* ejusdem fabulæ vidimus exprimi .

HEB. 14. *Irada* , alter Cainita , velut monstrum , sortitus est hoc nomen à voce עִירָד *Arod* vel *Irud* , quæ Hebræis sonat *onagræ* , Chaldæis verò & *onagræ* & *draconem* . Unde *Irada* solet exponi *onager* vel *draco* .

GRÆ. 15. *Pelorem* mihi describis , anguigenarum alterum . Πέλωρ , μέγα τέρας , *Pelor* , *ingens monstrum* , ait Suidas . Et δεινὰ πέλωρα *terribilia Pelora* apud Homerum *Iliad* . β. γ. 321. sunt μέγα σῆμα , δράκων . *magnum portentum* , *draco* .

draco. ut patet ex ejusdem Iliadis versu 308. Sed quid dicemus de Hyperenore? Græcâ voce ὑπερνώωρ significatur *superbus*, *supra virum elatus*. Elatio hæc in fabula, quæ socium dat Hyperenori Chthonium, seu infernalem, quæve antiquissimas initiationes & lustrationes arcessit à Cadmeis, virum initiatione superbientem refert: φιλοτιμότεροί εἰσι ἐν ᾧδε οἱ μεμνημένοι. *honoris cupidiores sunt in inferno initiati*; fabulatur Scholiastes Aristophanis in Ranas ad illud è scenâ septimâ Actus primi: Ἰακχ' ᾧ πολυτιμήτοις. Athenienses apud Laertium lib. 6. dixerunt Diogeni: ἐν ᾧδε προεδρίας οἱ μεμνημένοι τυγχάνουσι. *in inferno principem locum obtinent initiati*. Plato in Phædone scribit, ὅτι ᾧς ὁ ἀμύητος καὶ ἀτέλεστος εἰς ᾧδε ἀφίκεται, ἐν βορβόρῳ κείσεται. ὁ δὲ κεχθαρμένος τε καὶ τετελεσμένος ἐκείσε ἀφικόμενος, μετὰ θεῶν αἰήσει. *quod qui non initiatus, neque expiatus, in infernum descenderit, jacebit in luto: purgatus verò & initiatus, illuc accedens, cum diis habitabit*. Auctor Axiochi, editi inter Platonis opera, describens infernum ex poetarum figmentis ait similiter: εἰ ταῦτα τοῖς μεμνημένοις ἐστὶ τις προεδρία, *ibi initiatis est quædam in sedendo prærogativa*.

HEB. 16. De ejusmodi initiatis jam non est agendum. Dum tamen Hyperenor dicitur initiatus, exhibet nobis Caini filium, qui חֲנוֹךְ *Hanoch*, seu *Hanuch*, hoc est, *initiatus* vocatus est. Inde quoque nomen urbi in mundo antiquissimæ, quam ædificavit Cainus, & in cujus initiatione seu dedicatione ipsi natus videtur filius Henoch. Egressusque Cain à facie Domini, ait divinus Moses, *habitavit profugus in terra ad orientalem plagam Eden. Cognovit autem Cain uxorem suam, quæ concepit, & peperit Henoch: & ædificavit civitatem, vocavitque nomen ejus ex nomine filii sui Henoch*. Gen. IV. 16. 17. Cum hoc in loco audimus uxorem, intelligamus & sororem necesse est: quia, cum genus humanum post primam copulam viri facti ex pulvere, & conjugis ejus ex viri latere, marium fæminarumque conjunctione opus haberet, ut gignendo multiplicaretur: nec essent ulli homines, nisi qui ex illis duobus nati fuissent, viri sorores suas conjuges acceperunt: quod profectò quanto est antiquius compellente necessitate, tanto postea factum est damnabilius, religione prohibente. Loquor cum Augustino lib. 15. de Civit. Dei, cap. 16.

GRÆ. 17. In Eroticis Parthenii Nicænsis cap. XI. extat fabula περὶ Καῦνον καὶ Βιβλίδος τῶν Μιλήτων παίδων de Cauno & Biblide Mileti filiis. Nicænetus qui eam narrat, ait τὸν Καῦνον ἐρασθέντα τῆς ἀδελφῆς ὡς ἐκ ἑλγος τῆς πάσης ἀπολιπεῖν τὴν οἰκίαν, καὶ ὁδεύσαντα πόρρω τῆς οἰκίας χώρας, πόλιν τε κτίσαι, καὶ τὰς ἀπεσκαδασμένους τότε Ἴωνας ἐνοικῆσαι. *Caunum sororis amore captum, cum ab affectu non desisteret, reliquisse domum, & peregrinatum procul à patria terra civitatem ædificasse, quam dispersi tunc Jones incoluerunt*. Alii apud eundem Parthenium dicunt τὸν Καῦνον περαιωθῆναι εἰς τὴν τότε ὑπὸ Λελέγων κατεχομένην γῆν. . . πόλιν τε κτίσαι. *Caunum immigrasse in regionem tunc à Lelegibus inhabitatam. . . urbemque condidisse*. Lelegum nomen non est Græcæ originis. Id à populis Orientalibus Græcos accepisse puto.

HEB. 18. Num ab Hebræis: quasi homo Lelex seu Lelecs, sit לֵהֶלֶךְ *Is lehelech*, hoc est, *vir itionis, vir ambulationis, vir erraticus*? Virum erraticum dico virum ambulationis, eâ phrasi, quâ planetæ seu stellæ erraticæ, כּוֹכְבֵי לֶכֶת *Cochebe lecheth*, hoc est, *stellæ ambulationis* dicuntur.

GRÆ. 19. Appositissima nominis Lelegum interpretatio: cum Strabo lib. 12. pag. 570. Leleges interpretetur πλανήτας ἀνθρώπους *erraticos homines*: & multi populi, spectantes illud tempus, quo ante conditas sibi urbes fusi erant per agros ac

persi, primordia gentis suæ duxerint ab Lelegibus. Sic Lacedæmonii apud Pausaniam in Laconicis aiunt primum in Laconia regnasse Lelegem indigenam, & ab eo nominatos esse Leleges, quibus imperabat. Tum in Messenicis ταύτην τὴν χώραν ἔφημεν ὅσαν ἔτω σχεῖν τὰς πρώτας λέγουσιν οἰκιστορας. Hanc regionem adhuc desertam sic habuisse ajunt primos incolas. Unde Laconiam tunc Lelegiam nominatam ferunt. Sic juxta Strabonem lib. 7. pag. 321. quæ nunc Ionia dicitur, universa fuit olim à Lelegibus ac Caribus habitata. Et lib. 9. pag. 401. Leleges ponuntur inter populos qui Bæotiam initio tenuerunt. Alia quoque Lelegibus loca primum adscripta fuisse docet idem auctor, maximè libro 13. cùm agit de Troade. Sed & lib. 7. pag. 322. laudat Hesiodum dicentem Leleges ortos esse ἐκ γαῖης ex terra. Quasi nempe Leleges fuerint omnium omnino hominum antiquissimi. Quò spectat Dionysius Halicarnasseus lib. 1. Antiquit. Roman. ubi prognatos è Prometheo & Clymene Oceani filia dicit Leleges. Fert enim fabula, quam explicuimus in primo dialogo, Prometheus formasse homines ex terra. In Asii Poetæ Samii carminibus, quæ citat Pausanias in Achaicis, fingitur Πασειδῶνας καὶ Ἀστυπαλαίης εἶναι παῖδα Ἀγκῆον, βασιλεύειν δὲ αὐτὸν τῷ καλυμένῳ Λελέγων. Neptuni & Astypalææ filium esse Ancæum, eumque populis qui Leleges dicebantur, imperasse. Etiam Strabo lib. 14. pag. 632. narrat Lelegibus præfuisse Ancæum. Is est Ἀγκῆος ὑπέρβιος Ancæus ferox memoratus Apollonio Rhodio lib. 1. Argonauticorum vers. 188. item Aristoteli apud ejus Scholiastem addenti de Ancæo, quòd erat φιλογέωργος amans agriculturæ. Ἀστυπαλαία quam Ancæi matrem fabulantur, non est aliqua mulier, sed ἄστυ παλαιὸν urbs antiqua.

HEB. 20. Non est insolens vocare urbem matrem. Sic mulier Abelitis loquens cum Joabo de urbe Abela, quam ille obsidebat, dixit: *Et tu quæris subvertere civitatem, & evertere matrem in Israel.* 2. Reg. XX. 19. In textu Hebraico legimus: *וְאַתָּה מְבַקֵּשׁ לְהַמִּית עִיר וְאִם בְּיִשְׂרָאֵל* Tu quæris interficere civitatem & matrem in Israel. Sic Jeremias cap. XV. v. 8. vocat Jerusalem *עַמְּבֹהַר* Em bahur, hoc est, matrem electi, seu matrem adolescentis, ut vulgò vertitur.

GRÆ. 21. Quòd ergo urbes dicerentur matres, urbs antiqua Ancæi mater ejus habita est. Neptunus, quem ferunt genuisse Ancæum, ut jam dixi, fingebatur cognovisse τὴν Καυνέα Caineum seu Cæneum factum mulierem, sed postea mutarum in virum, cujus filius fuerit κορωνός. Voce κορωνός significatur ὑπέρβιος, qualis Ancæus dicitur Apollonio Rhodio; adeò ut Ancæus non fabulosi Neptuni, sed veri Cainei habendus sit filius. Scholiastes Apollonii in primum Argonauticorum ad vers. 57. ubi celebratur κορωνός Καυνείδης, fabulam sic narrat: ὁ δὲ κορωνός υἱὸς ἐστὶ Καυνέως. μυθολογοῦσι δὲ τὴν Καυνέα πρότερον γεγονέναι γυναῖκα, εἴτα πεσειδῶνας αὐτῇ πλησιάσαντος μεταβληθῆναι εἰς ἄνδρα. τὸτο γὰρ ἤτησε καὶ ἀπρωσίαν. Coronus verò filius est Cainei. Fabulantur autem Caineum primum fuisse mulierem; deinde, cùm Neptunus rem cum ipsa habuisset, mutatam esse in virum: id enim petiit, & esse invulnerabilem. Aliam de Caineo fabulam, quam à Pindaro hausit Apollonius, enarrat idem Scholiastes, videlicet, quòd ὁ χλαρῆς ἐλάτῃσι τυπείσθ' ὤχετο Καυνεύς, σχίσας ὀρθῶ ποδὶ γὰρ, τὸτο δὲ αὐτῷ συνέβη διὰ τὸ μῆτε θυεῖν τοῖς θεοῖς, μῆτε εὐχεσθαι, ἀλλὰ τῷ ἑαυτοῦ δόρατι. διὸ ζεὺς ἐφορμᾷ αὐτῷ τὰς Κενταύρους, οἵτινες κατὰ γλῶ αὐτὸν ὠδῶσιν. Viridibus abjetibus percussus ibat Caineus, erecto pede findens terram. Hoc autem ipsi contigit, quòd Diis neque sacrificaret, neque adhiheret preces, sed suæ hastæ. Propterea Jupiter excitavit in eum Centauros, qui per terram illum vexant. Ministros iræ Jovis, ceu

supre-

Differ. III. in Hist. Sac. I. mundi ætat. Dial. III. 167

supremi numinis, κενταύρος dixerunt quasi κέντορας, hoc est, percussores: nam κέντωρ stimulator, percussor, est κένταυρος, sicut Chaldaicum ܟܢܬܐܪ est Græcum ταύρος. Κανεύς σχίσας ὀρθῶ ποδὶ γὰρ Caineus findens erecto pede terram est Caineus agricola, cuius est findere, hoc est, sulcare terram, sive arare.

LAT. 22. Findere tellurem ferro, quo glebas erecto pede subigit agricola, est periphrasis arationis; ut & navigationis, findere pontum ære, seu æratis remis, findere rostris, seu rostratis navibus, findere carinâ. Tibullus lib. 4. Panegyrico ad Messalam, ait:

Et ferro tellus, pontus confinditur ære.

Virgilius lib. 10. Æneidos loquens de navigatione, velut de aratione, similiter canit:

Tollite, ferte rates: inimicam findite rostris

Hanc terram, sulcumque sibi premat ipsa carina.

Et Propertius lib. 3. Eleg. 9.

Non ego velifera tumidum mare findo carina.

Rectè ergo agricola dicitur Caineus, sive Cæneus, findens erecto pede terram. Quam de illo jam audivimus, fabulam fusè decantat Ovidius lib. 12. Metamorph. maximè verò, quòd Neptunus eum fecerit virum invulnerabilem.

Nam jam voto Deus æquoris alti

Annuerat, dederatque, super ne saucius ullis

Vulneribus fieri, ferroque occumbere posset.

GRÆ. 23. Hanc Cainei ἀγρωσίαν noverunt & alii Græci præter eos, quos jam laudabam. Sic apud Palæphatum Κανέα φασι, ὅτι ἀγρῶτος ὤν. Caineum dicunt fuisse invulnerabilem. Sic apud Heraclitum fertur τῶτον πρότερον γυναικα γενέναι, εἴτα ὑπὸ Ποσειδῶνος γενέσθαι ἄνδρα ἀγρῶτον χαλκῷ καὶ σιδήρῳ. hunc primum fœminam fuisse, deinde à Neptuno factum esse virum invulnerabilem ære & ferro. Eustathius in Iliadem A. pag. 101. scribit τοὺς Κανέας Caineum, quem Homerus inter terrestrium virorum fortissimos collocat, καὶ ἀνδρείον εἶναι καὶ ἀγρῶτον διαμείναι μέχρι πέρας τοῦ ζῆν. & virilem esse & invulnerabilem permanere usque ad finem vitæ. Hasta quâ Caineum aiunt cum Apolline contendisse, fuit adeo celebris, ut in proverbii consuetudinem venerit: εὐδα ἡ παροιμία. τὸ Κανέως δόρυ. Inde proverbiū: Cainei hasta: inquit Apollonii Scholiastes, quem superius appellavi. Idem Antonino Liberali cap. 16. dicitur & Κανὴς & Κανεύς: & juxta magnum Etymologum, aliόςque erat ἐλάτης παῖς Elati filius.

LAT. 24. Ideò sanè Cæneus Elatcius habetur ab Ovidio in duodecimo Metamorphoscon vers. 497. item vers. 189. ubi Nestora inducit dicentem:

Clara decore fuit proles Elateia Cænis.

GRÆ. 25. Fortassè Elatus, Cainei pater, est Miletus seu Melatus Cauni Byblidosque genitor

HEB. 26. Nempe sicut Magog est Ἀγογ, Mesarach Asarach (quod alibi observamus:) ita Melatus est Elatus. Conjecturam haud difficulter illustrabo in Cainitica historia, quam video totam his in fabulis. Primò Cain, adhibitâ terminatione Græcâ, est & Κανὴς & Κανεύς & Κανὸς. Secundò Caineus est Cæneus; sicut ܡܕ ܦܐܢ, civitas in qua regnavit Adar rex Edom. Gen. XXXVI. 39. est ܡܕ ܦܐܝ, 1. Paral. I. 50. quia literæ Jod & Van invicem commutantur. Tertiò usu evenit in lingua Hebraica, ut hasta dicatur ܡܕ ܦܐܝ: & in proverbii consuetudinem venit τὸ Κανέως δόρυ Cainei hasta. Quartò Hava concepit & peperit Cain, dicens: Possedi hominem per Deum. Gen. IV. 1.

In textu Hebraico legitur אֱתֵּן יְהוָה *eth-fabo*, vel *eth-adonai*, hoc est, à Domino, quod alio modo diceretur מֵאֵל *meel*, hoc est, à Deo, juxta expressionem, quam reperimus eodem in libro, cap. XLIX. v. 25. אֵל *El* scilicet est unum ex Hebraicis Dei nominibus. Ab *El* est *Elatius*, à quo procreatus est *Cainus*: à *Meel* est *Miletus* seu *Melatus*, ex quo *Caunus* natus est. Accedit, quòd Hebraicum Dei nomen אֱלֹהִים *Eloah*, Chaldaeis est אֱלָהַי *Elah*, unde divinitas dicitur אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים *Elahuth*, & à divinitate מַעֲלָהוּת *Meclahuth*. Quintò *Cain* duxit sororem in uxorem. Soror בִּבְעִיל *Bibol*, hoc est, in conjugando, est soror ducta in matrimonio. A *Bibol* est *Bibolis*, per syncopem *Biblis*, soror cujus amore captus est *Caunus*. Sextò *Cain* erat agricola: *Cainus* incumbens ad arationes findebat erecto pede terram.

LAT. 27. De isto agricola canit Ovidius lib. 12. *Metamorph.* v. 209.

Peneiaque arva pererrat.

Duxerat Hippodamen.

HEB. 28. Non immeritò: quia arva Peneia sunt Chaldaica פְּנִיּוֹת *Penuioth*, hoc est, vacua, quæ colenda erant Caino: & quia *Cain* juxta expressionem Hebraicam fuit עֶבֶד אֲדָמָה *Obed-adama*, hoc est, colens terram. Gen. IV. 2. Facile enim pro עֶבֶד אֲדָמָה *Ibbud-adama*, hoc est, cultura terræ, suam Hippodamam confinxit fabula. Nempe אִישׁ עֶבֶד אֲדָמָה *Ish-obed-adama*, hoc est, vir agricola, seu vir colens terram, אִישׁ עֶבֶד אֲדָמָה *Ish-ibbud-adama*, hoc est, vir culturae terræ, putatus est vir *Ibbud-adamae* ceu alicujus mulieris. Septimò impiè se agens *Cain* in muneribus, quæ offerebat, repudiatus est à Deo, quasi sacrificium non faceret, quasi non adhiberet ipsi preces. Hinc ira, hinc livor, hinc pugna adversus fratrem, cujus munera grata & accepta habebat Deus. *Cainus* secundum fabulam neque diis sacrificabat, neque illis adhibebat preces, sed suæ hastæ. Quod idè dictum, quia hasta erat signum hieroglyphicum principii pugnae.

LAT. 29. Ita certè de hasta loquuntur veteres, quos inter Servius ad illud Virgilii è nono *Æneidos*;

Et jaculum intorquens emittit in auras,

Principium pugnae.

ait: *Hastâ in eorum*, hoc est, hostium, *fines missâ*, indicabatur jam pugnae principium.

HEB. 30. Idem significabat & emissio sagittæ. Unde Joaso regi Israel, gessuro bellum cum Syris, dixit *Elisæus*: *Face sagittam. Et jecit. Et ait Elisæus: Sagitta salutis Domini, & sagitta salutis contra Syriam: percutiesque Syriam in Aphec, donec consumas eam.* 4. Reg. XIII. 17. Octavò *Cain* contendit cum Abele: *Cainus* cum Apolline.

PHOE. 31. Apollinem in Sole venerati sunt Phœnices, aliique populi: & Αβέλιον ἡλίου *Kpites Abelium Solem Cretenfes* nominabant, teste Hesychio. In Creta sedem collocasse Phœnicas non ambigitur. Imo in Phœnicia erat גֵּי כְרֵתִים *Goi Crethim*, hoc est, Gens Cretenfium, sive *Cerethæorum*. Ægyptii apud Diodorum lib. 1. pag. 9. agnoscunt Saturnum & Rheam, in quibus Adamum & Hevam vidimus expressos, Apollinem genuisse. Ut מֹלֶךְ *Molech*, idolum Ammonitarum, est *Moloch*: ita Abel est *Abol*, ac proinde *Apol*, factâ permutatione literæ B in P, quâ nihil frequentius. Sic Balsamum dicitur פֶּלְסָמוֹן *Palsamon*; ferrum Hebraicè בַּרְזֶל *Barzel*, Chaldaeis est פַּרְזֶל *Parzel*: & alia innumera, in quibus tempus non est terendum. Vitam Apollinis pastoritiam omnes passim agnoscunt. *Marsyas*, per metathesim *Marysas*, quem ab Apolline occisum fabulantur, attentâ linguâ Phœniciâ, seu potius Hebraicâ illius

matre

matre, non est aliquis homo, sed *מרִי־שֶׁ Meri-se*, hoc est, *saginaturn pecudum*, quas Apollo maclavit. Nomen ejus *φοῖβος* est offerentis sacrificia, si illud referamus ad Ægyptiam vocem *פֹּוֹיֶבֶס* quæ significat *sacerdotem* in libris Copticis. Ægyptii colentes Apollinem in suo Oro, quem sæpe confundunt cum Osiride relato ad Solem, aiunt apud Diodorum lib. I. pag. 12. *τὸν ὀσίριον ὑπὸ Τυφῶνος ἀναιρεθῆναι τῷ ἀδελφῷ, βιαίῳ καὶ ἀσεβῶς ὄντιος. Osirim à Typhone fratre, homine violento & impio, trucidatum esse.* Variis in historia Ægyptiaca induti sunt personis Osiris & Typhon: & manifestum est singula, quæ de illis narrantur, non esse ætatis, de quâ differimus. Quædam tamen ad eam pertinere suadet inter alia nomen *Seth*, quo Typhon insignitur apud Plutarchum in libro de Iside & Osiride.

HEB. 32. *Seth* quidem nominatus est Abelis frater: at non ille, qui eum occidit. Trium tantum filiorum Adami nota sunt nomina, nempe *Cain*, *Abel* & *Seth*. Ægyptii qui historiam de illis fratribus acceperunt ab Hebræis, audientes trucidatum esse Abelem à fratre, homine violento & impio: adhuc scientes hanc Hebraicâ voce *קַיִן Cain* designari: quasi *Cain* non esset nomen impiissimi fratricidæ, sed instrumenti, quo occisus est *Abel*, *Setho* quem tantum agnoscebant ut ejus fratrem, horrendum illud crimen intulerunt. De cætero rectè quadrant in Abelem, quæ de Apolline jam audivimus. Fuit enim *Abel* pastor ovium, & obtulit de primogenitis gregis sui, & de adipibus eorum. Gen. IV. 2. 4. Is igitur est *Apollo*, Cretensibus *Abelius*, qui pastor & sacrificus *saginaturn pecudum*, seu saginatas pecudes maclavit, ac tandem occisus est à fratre, homine violento & impio. *Caineus* verò contendens cum hoc Apolline quis alius est, quàm *Cain*? Nonò *Cain* fuit *maledictus super terram*, seu *אָרֶר מִן הָאֲדָמָה maledictus à terra*, ut est in textu Hebraico: & fabula inducit Centauros sive percussores à Jove missos, qui *Cainei* membra per terram vexent, obterant, & contundant. Nempe *maledictus* dicitur à Chaldaizantibus Hebræis *שְׁחִיב טִמְמַיָּא scehic timmaia*, hoc est, *contusus ossibus*. Decimò posuit Dominus *Cain* signum, ut non interficeret eum omnis qui invenisset eum; & Deus æquoris alti dedit *Caineo*

Super ne saucius ullis

Vulneribus fieri, ferrove occumbere posset.

Undecimò egressus *Cain* à facie Domini, habitavit profugus in terra . . . & edificavit civitatem: urbem condidit *Caineus* sive *Caunus*, peregrinatus procul à patriâ terrâ. Duodecimò ante conditam à *Caino* civitatem homines fusi per agros ac dispersi vagabantur, cum ea fuerit omnium urbium prima: regio, in qua *Caunus* edificavit civitatem, erat primum à *Lelegibus*, hoc est, hominibus erraticis inhabitata. Decimotertiò *Hanoch*, terminatione Græcâ *Ἀνοχῆος*, & per syncopem *Ἀρχῆος*, est ille *Caini* filius, qui principatum obtinuit in condita primis orbis *Lelegibus* civitate: princeps *Lelegum* habetur *Ἀρχῆος*, ejusque origo refertur ad *Neptunum* quem fabula copulavit cum *Caine* velut cum muliere, quæ *Neptuni* beneficio in virum *Caineum* nomine sit mutata. Decimo-quartò, Hebræis vocantibus urbem matrem, ut jam dixi, proclive fuit celebrare antiquam civitatem *Hanoch*, velut *Hanochii* seu *Hanchai* matrem: *Ἀντοπαλαία*, hoc est, *urbs antiqua*, ferebatur mater *Ancai*. Decimoquintò *Hanochæum* *Cainitam* jam nobis exhibuit *Υπερλώωρ* fabulæ *Cadmeæ*: *Ἀρχῆος ὑπερλώωρ* est *Ἀρχῆος ὑπερλώωρ*, sicut & *Ἀρχῆος κορωνός*: *Coronus* verò filius est *Cainei*. Decimosextò *Hanochæus* filius agricolæ facile in patris vestigia incurrit: *Ancaus* erat *φιλογεωργος amans agriculturæ*.

- GRÆ. 33. Apertissimè & planissimè explicata est historia de Caino, adumbrato in Græcorum Cauno vel Caineo. At adhuc superest nonnihil caliginis in fabula Cadmea. Ferunt *Agaven* Cadmi filiam occidisse *Pentheum*. Πένθεος nomen habet ἀπὸ τῆς πένθεος à luctu. Num idem est dicendus cum Abele? num Cain in Agave quærendus est? Interdum permutantur χ & γ, ut in Græcis vocibus χαλβάνη & ἄγχω, ex quibus fiunt Latine *galbanum* & *ango*. Sic *Agave* esset *Achave*: Sed quid *Achave* vel *Achava* interficiens *Pentheum*?
- HEB. 34. Hebraica est vox אחוה *Achava*, significans fraternitatem. *Pentheus* verò, nomen habens à luctu, Hebræis est אבל *Abel*, hoc est, *Lugens*, à verbo אבל *Abal* luxit, in luctu fuit. Quòd ergo frater interfecerit *Abelem*, dictum est *Achavem* interfecisse *Pentheum*. Parum refert *Abelis* nomen non scribi ab Hebræis per *Aleph*, sed per *He*: quia illæ literæ sunt permutabiles. Sic ארמון *armon* palatium est הרמון *harmon*. אבל *obel* perditio, Chaldæis est אובד *obad* & הובד *hubad*. Græcum ὁμόνοια concordia, quod usurpant Chaldæi, modò scribitur אומוניה *omonìa*, modò הומוניה *homonìa*. Literas quæ solo spiritu differunt, invicem permutare facillimum est.
- LAT. 35. *Abel* igitur est & *Pentheus* & *Apollo*. Puto tamen non in unum *Abelem* competere, quæcumque sub his nominibus prædicantur. Multa de suo apposuerunt Poetæ. Sæpe etiam diversorum gesta permiscuerunt; scæpius transierunt præscriptos ab historiæ veritate limites. *Pentheum* habuerunt virum planè execrandum, impium, superum contemptorem. Res plurimum *Apollinum* confuderunt in uno. Plures enim *Apollines*, sicut & plures *Vulcani*, pluresque *Joves*, sunt certissimè agnoscendi ex his quæ tradit Cicero lib. 3. de Natura Deorum. *Apollinum antiquissimum* natus dicitur è *Vulcano* primo & *Minerva* prima. E diverso *Vulcanus* tertius, è tertio *Jove* & *Junone* genitus, quem ferrariæ & ærariæ artis faciunt auctorem, erat frater tertii *Apollinis*, utpote nati è tertio *Jove*, & *Latona*. Ejusdem soror fuit *Minerva* tertia, quam à *Jove* generatam aiunt. Hæc illa *Minerva*, multorum operum inventrix, quam apud Augustinum lib. 18. de Civit. Dei, cap. 8. ferunt diluvio *Ogygio* antiquiorem. Re itaque diligenter inspectâ, agnoscendi sunt in antediluviana mundi ætate tertius *Apollo*, tertius *Vulcanus*, tertia *Minerva*, ex eodem patre progeniti.
- PHOE. 36. Vetustissimum nomen *Onca*, quo *Minervam* Phœnices designarunt, testibus Stephano Byzantio, Hesychio, & Scholiaste Æschyli in tragœdiam quæ *Septem contra Thebas* nominatur, est Ægyptiæ originis juxta eundem Scholiastem. Re verâ vox ΩΝΧ *Onch* Ægyptia est, vitam significans æquè ac Hebraica חיה *haja*, quæ, mutante *Jod* in *Vau*, transivit in חיה *Hava*, & fecit nomen matri cunctorum viventium, ut paulò post initium hujus dialogi audivimus. Jam quoque notavimus portionem hominis, nempe costam, ex qua *Heva* tracta est, dici Chaldaicè בולקנא *bulca-nash*, indeque prodiisse nomen *Vulcanus*. Quocirca in promptu est conferre *Abelem* *Hevæ* filium cum *Abelio* seu *Apolline*, quem ex primo *Vulcano* & prima *Minerva*, sive *Oncha*, natum esse tradunt. *Nemanus*, aliud *Minervæ* nomen, quod fortassis tertiæ convenit, notum erat Ægyptiis apud Plutarchum in libello de Iside & Osiride. Juno quam tertio *Jovi* copularunt, dicebatur *Ada* à *Babyloniis*: *Ada*, inquit Hesychius, ὑπὸ Βαβυλωνίων ἢ Ηφα, à *Babyloniis* *Juno*. Alia ejusdem *Jovis* uxor, Phœnicio nomine *Eaton* seu *Latona*, ita dicta est ab Hebraica voce על *Lat*, quæ significat absconsonem. Ex eadem voce prodiit Latina *Lateo*, & Græca λήδω seu λανθάνω: unde Græcis *Latona* est Λητώ. Cretenses qui Phœnicum fuerunt auditores, ut jam monui, dicunt apud Diodorum lib. 5. pag. 235. à *Vulcano* fabricationem ferri,

Dissert. III. in Hist. Sac. I. mundi etat. Dial. III. 171

ri, aris, auri, argenti & cæterorum omnium, quæ ignis operationem recipiunt, inventa. Ibidem quoque Apollini citharæ inventionem, & id genus musicæ assignant.

HEB. 37. Docet nos sacra genesis cap. IV. v. 19. Lamechum Cainitam, quem video adumbratum in tertio Jove, accepisse duas uxores, nomen uni Ada, & nomen alteri Sella. Tertio enim Jovi tribuuntur duæ uxores, nempe Juno Ada dicta Babylonis, & Latona quæ Sellam exprimit suo nomine: quia Sella, sive טלל Tsella, Masoretica pronuntiatione Tsilla, interpretatur umbra, quæ utique est טל Lat, sive absconsio, unde Latonæ nomen prodiit. In hoc solum hallucinati sunt, qui id tradidere, quod susceptum ab una Lamechi uxore filium tribuerint alteri. Nempe Ada genuit Jubal: ipse fuit pater canentium citharæ & organo, adeoque Apollo tertii Jovis filius, cui citharæ inventionem, & id genus musicæ assignant. Sella quoque genuit Tubalcain, qui fuit malleator & faber in cuncta opera aris & ferri, ac proinde ipse Vulcanus ejusdem Apollinis frater, ex diversa matre genitus, quem aiunt invenisse fabricationem ferri, aris, auri, argenti, & cæterorum omnium, quæ ignis operationem recipiunt. Soror verò Tubalcain, Noema exhibet sine dubio sororem Vulcani, Minervam quæ Nemanus dicta est. Nomen hoc Noema, Hebræis נעמה Naama, gutturali elisa, transiit in נמה Nema, sicut בעל Baal in בל Bel. A Nema verò est Nemanus. Tubalcain, Hebraica scriptione & prolatione תובלכין Tuvalcain, per aphæresin Valcain, est ipsissimum Vulcani nomen, Gallis Vulcain. Similes nominum aphæreses frequentissimæ sunt. Sic Thalassa, littoralis Cretæ civitas, est Lasæa: Jechonias est Chonias: Bubastus est Basta. Sic quoque Jubal esset Bal.

GRÆ. 38. Hic illud mihi occurrit, quod Herodianus lib. 8. scripsit de Beli, cum dixit de Aquileiensibus: Βελιν δὲ καλεῖται τὸτον, σέβουσι τε ὑπερουῶς, Ἀπολλωνα εἶναι ἐθέλοντες. Belin autem ipsum vocant, eximieque colunt, Apollinem esse volentes.

LAT. 39. Eò spectant marmora Aquileiensia, inscripta APOLLINI BELENO, & Julius Capitolinus in Maximinis, ubi Deum Belenum habent Apollinem. Servius etiam in primum Æneidos refert ad Solem, adeoque ad Apollinem, cultum in Sole, Punicum nomen Bal, quod apud Assyrios Bel dicitur, quadam sacrorum ratione.

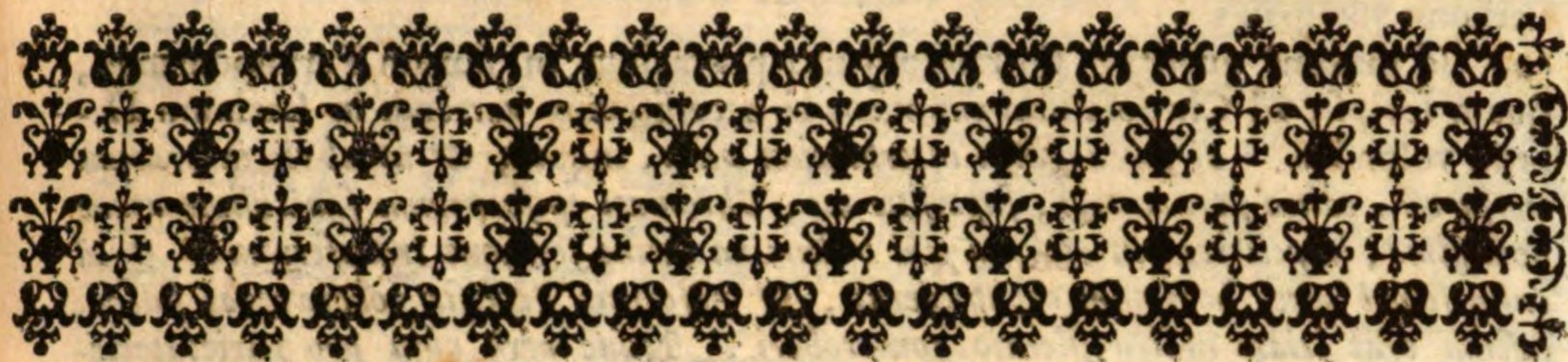
HEB. 40. Scopulus cæcis idololatriis fuit nomen Jubal, quasi eo significaretur Deus Bal, Deus Belenus. Vocola Ju vel Jo contractè ponitur in variis nominibus propriis Hebræorum pro tetragrammato Dei nomine, quod veteres pronuntiabant Jao, vel Iax, ut est apud Clementem Alexandrinum lib. 5. Stromatum. Hinc יאזזא exponitur ab Hesychio יאזז טוטέλεיא Jao perfectio. Hinc Selemiæ filius nomine יובל Jubal, Jerem. XXXVIII. 1. ita dicitur pro יהובל Jebuchal, vel Jaho-chal, Ibid. XXXVII. 3. Hinc etiam Ju-piter & Jo-bacchus sunt ex mente Ethnicorum, profanantium Dei nomen ineffabile, Jao-pater & Jao-Bacchus. Quasi ergo יובל Ju-bal esset יהובל Jaho-Bal, putatus est Deus Bal. Hinc eum facile confuderunt gentiles cum fratre primogenito, nomine יבל Jabal, vel Jabel, ut communiter vocatur. Quia enim Deus etiam dicitur יי Iah, proclive ipsis fuit interpretari Ia-bal vel Ia-bel Deum Bal vel Deum Bel. De hoc Lamechi & Adæ filio ait sacra Genesis: Qui fuit pater habitantium in tentoriis atque pastorum: sive, ut habet textus Hebraicus: הוּא הָיָה אָבִי יִשְׁבַּע אֶהֱלֵי וּמִקְנֵה הוּא הָיָה אָבִי יִשְׁבַּע אֶהֱלֵי וּמִקְנֵה Ipse fuit pater habitantis in tentorio, & possessionis pecuariæ. Gen. IV. 20. Hebraica vox מִקְנֵה micne significat possessionem maximè pecuariam, sive pecus quod possidetur. Unde pastores dicuntur מִקְנֵה אָנָשִׁי homines Micne, hoc est, homines pecoris, sive pecuarii, Gen. XLVI. 34.

GRÆ.

GRÆ. 41. Est in fabulis Græcorum, præcipuè Homeri hymno *eis Equiv*, & Apollodori lib. 3. cap. 10. §. 2. Majæ filium Hermen è cunis erupisse, & quas Apollo boves pascebat, furto abegisse.

HEB. 42. Rem aptam & consentaneam tempori & personæ filii Lamechi Cainitæ involvit hæc de Apolline pecuario fabula. Hebraicę voces מים *main* & חרם *herem* respondent Chaldaicis מים *maia* & חרמא *herma*. Voce *maia* significatur *aqua* & voce *herma* significatur *exterminium*. Maia peperit Herman, qui vix natus erumpens in boves Apollinis eas rapuit: quia aqua omni impetu inundans terram attulit exterminium pecoribus Jabelis. In Lamechi filiis terminata est Caini posteritas, quam diluvium exterminavit. Aliam Adami stirpem ductam à Setho, posito pro Abele quem Cainus occidit, discutiendam differo in sequentem dialogum, in quo maximè est agendum de veritate textus Hebraici in dinumeratione annorum primæ mundi ætatis.

DIALOGUS III.

*De veritate textus Hebraici adversus calculos
Editionis LXX.*

INTERLOCUTORIBUS

Hebræo, Latino,
Græco.

HEB. I.

Ersamur in re difficili, ac multum, & sæpe quesita, statu-
tentes controversiam de numero annorum, quibus ante-
diluviana mundi ætas definienda est. Veritatis luce men-
ti hominis nihil dulcius. Quasi tamen debilitata sit, vel
in profundo demersa veritas textus Hebraici, hodie non-
nulli ab ea refugium, limpidissimis illis fontibus cænosos
rivulos præferunt.

LAT. 2. Causa textus Hebraici est in præsentia controversia causa editionis Latinæ
vulgatæ, quæ fontium, unde hauriamus, elegantiam & munditiam referens,
hosce numeros dissensu nullo reddit. Haud me movet discrepantia alterius ver-
sionis: quandoquidem illa numerorum varietas quæ inter codices Hebræos inveni-
tur & nostros . . . si quid habet ita diversum, ut verum esse utrumque non possit,
rerum gestarum fides ab ea lingua repetenda est, ex qua interpretatum est quod ha-
bemus, ut sapientissimè docet magnus Augustinus lib. 15. de Civitate Dei,
cap. 14.

GRÆ. 3. Editionis septuaginta Interpretum quæ sit auctoritas, quod pondus, non
ignoratur. Sed tales ac tantas video in ejus codicibus lectionum dissimilitudi-
nes, numerorum varietates; ut potis non sim discernere veram & germanam le-
ctionem à falsâ & adulterinâ. Absit ut hujus diversitatis auctores credam se-
ptuaginta illos interpretes. Unam & eandem versionem unâ consentientes hi
certissimè adornarunt. Et utinam quæ pervenit ad nos, fuisset tam procul à mani-

manibus interpolatorum, quàm pura primum & emendata erat celeberrimæ hujus versionis integritas.

LAT. 4. Id maximè queritur D. Hieronymus præfatione in librum Paralipomenon, quam scripsit ad Chromatium exponens ei necessitatem vertendi in Latinum Hebræa volumina. *Si septuaginta interpretum pura, inquit, & ut ab eis in Græcum versa est, editio permaneret, superflue me, Chromati episcoporum sanctissime atque doctissime, impelleres, ut Hebræa tibi volumina latino sermone transferrem. Quod enim semel aures hominum occupaverat, & nascentis Ecclesiæ roboraverat fidem, justum erat etiam nostro silentio comprobari. Nunc verò cum pro varietate regionum diversa ferantur exemplaria, & germana illa antiquaque translatio corrupta sit, atque violata, nostri arbitrii putas, aut è pluribus judicare quid verum sit, aut novum opus in veteri opere cudere, illudentibusque Judæis, cornicum, ut dicitur, oculos configere.*

GRÆ. 5. Fuere patres Græci, qui falsarios scripturarum Judæos habuerunt. Inde quis inferret adulteratum esse à Judæis textum Hebraicum. At ego non sic statuo; cum id contra mentem illorum patrum videam. In solos Judæos Hellenistas, qui versionem LXX. Interpretum habebant in usu, hi justissimè sunt inventi. Justinus Martyr in Dialogo cum Tryphone asseverans Judæos multa ex sacris paginis omninò sustulisse, expostulat cum eo non de textu Hebraico, sed de Versione septuaginta seniorum, his verbis: ἀπὸ τῶν ἐξηγησέων τῶν γεγενημένων ὑπὸ τῶν παρὰ Πτολεμαίῳ γεγενημένων πρεσβυτέρων. *ex interpretationibus factis à Senioribus, qui apud Ptolemæum fuerunt.* Origenes itidem Homil. 12. in Jeremiam, enodans prophetiam, quam, inquit, nescio quare apud Septuaginta non inveniunt, in cæteris editionibus quæ cum Hebræo conveniunt sermone, reperimus: refert hunc defectum ad Judæos, qui exemplaria nonnulla falsarunt. In falsatis exemplaribus hujus editionis legitur, ἡ exempli gratiᾶ, apud Oseam prophetam cap. XI. v. 1. *Ex Ægypto vocavi filios ejus.* Hanc lectionem non fuisse omnium exemplarium intelligo ex versione Coptica manuscripta, quæ per antiquam editionem Græcam exprimit. Ibi enim legimus: ΑΙΜΟΥΤΙ ΕΠΙΣΤΗΠΙ ΕΒΟΛ ΧΕΝ ΧΗΜΙ. hoc est: *Vocavi filium meum ex Ægypto.* Ita verò locutum esse prophetam nos docet Sanctus Evangelista Matthæus cap. 2. vers. 15. ubi asserit eum dixisse: ἐξ Αἰγύπτου ἐκέλευσα τὸν υἱόν μου. *Ex Ægypto vocavi filium meum.*

HEB. 6. Sanè est ad hunc modum locutus Osea juxta textum Hebraicum, qui sic habet: מִמִּצְרַיִם קָרָאתִי לְבָנִי *Ex Ægypto vocavi filium meum.* Nec nobis aliam lectionem subministrat ullus codex Hebræus. Pari codicum consensione exarati sunt numeri annorum, de quorum veritate dissertamus. Sed neque paraphrasis Chaldaica, versionesque Syra, Arabica & Persica ex textu Hebraico profectæ quicquam dissonum his in numeris perhibent.

LAT. 7. Fidelitas Judæorum in describendis suis codicibus perspectissima est patribus Latinis, D. Hieronymo, qui præcipuus est defensor veritatis Hebraicæ, & D. Augustino, qui lib. 15. de Civit. Dei, cap. 13. vult, ut illa diversitas numerorum aliter se habentium in codicibus Græcis & Latinis, aliter in Hebræis. . . . nec malitiæ Judæorum, nec diligentiae vel prudentiae septuaginta Interpretum, sed scriptoris tribuatur errori: qui de bibliotheca Ptolemæi regis Ægypti codicem describendum primus accepit. Hinc Beda Venerabilis omnino adhærescit ad calculos Hebraicos in libro de sex ætatibus. Hinc Claudius ille qui anno ab Incarnatione Domini octingentesimo decimoquarto scripsit brevem chronicam, editam à Labbeo tom. 1. Novæ Bibliothecæ, pag. 309. egregiè admodum ait: *Si quis fortè minus Scripturarum divinarum studiis eruditus de hoc opere dubitare tenta-*
verit,

Perit, redeat ad divinos secundum Hebraicam veritatem scriptos libros, & quidquid ibidem invenerit, eos teneat & credat, meque damnare desistat. Neque enim Christianis fas est talem dare auctoritatem hominum chronicis, qualis danda est illis libris, qui Spiritus Sancti sunt auctoritate per prophetas scripti. Et si cujus fortè in hac re obstinata perdurat mentis intentio, eat ad Judæos Ecclesiæ inimicos, & in eorum codicibus Hebræa lingua scriptis annorum summam requirat, & quidquid ibidem invenerit, hoc credat & teneat: quia, ut ait Beatus Augustinus in libro de Civitate Dei XV. ei linguae potius credatur, unde est in aliam per interpretes facta translatio. Ubi verò digessit suos calculos, ait de Hebraica veritate: Ad nos per beatum interpretem Hieronymum pura pervenisse etiam hostibus Judæis in manifesto est. Ex adverso tenet de LXX. Interpretum translatione, quod vel minus sollicitè primò edita est, ut multi astruunt, vel à Gentilibus corrupta, ut Beato Augustino videtur. Stephanus Episcopus Salonitanus Dionysium Exiguum regulas Ecclesiasticas de Græco transferre impulerat, confusione priscae translationis offensus: ut ipse Dionysius scribit epistola ad eundem Stephanum. Eandem ob causam Isidorus Mercator, visa in codicibus Latinis Canonum Ecclesiasticorum varietate, confugit ad opem Græcorum, ex quibus emanaverant. Unde ait præfatione in suam collectionem: Nobis tamen videtur, cum in nostro discrepaverint sermone, ut unitas & veritas ab ipsis querenda sit, quorum lingua edita esse noscuntur. Nulla sanè est æquior atque prudentior regula. Ut Græcè primùm scripti fuerunt illi Canones, & ideò veritas à Græcis fuit querenda: ita Hebraicè primùm exarati sunt numeri annorum, de quibus agimus. Quocirca veritas illorum est à textu Hebraico repetenda.

GRÆ. 8. Quantis ex angustiis nos educat ille textus, jam præsentio. Certè enim Græcos chronologos adduxit in summas angustias dissonantia codicum editionis LXX. quibus numquam perfungemur, nisi germana primigenii textus lectio nobis affulgeat. Statim apparet hoc dissidium in annis Adami. Juxta vulgatos editionis hujus codices vixit Adam triginta & ducentos annos; & genuit ad figuram suam, & ad imaginem suam: & vocavit nomen ejus Seth. Sibi tamen non constat hæc lectio. Nam juxta vetustum codicem, quem homiliis D. Joannis Chrysostomi super Genesim interfert Oecolampadius: Vixit Adam triginta & trecentos annos, & genuit secundum speciem suam, & appellavit nomen ejus Seth. Idipsum Græcè perhibent Biblia Aldina, Theophilus patriarcha Antiochenus lib. 3. ad Autolycum, isque antiquitatum Judaicarum Josephi interpolator, cujus manuscriptum exstat in Bibliotheca Vaticana num. 1304. Sicut & in Regia, ad quam appellat altera defensionum textus Hebraici ab studiosissimo & diligentissimo sacri hujus fontis vindice D. Joanne Martiano non ita pridem elaborata. In hoc enim manuscripto ita legitur: Ἀδάμ μὲν οὖν ὡς ἑξακοσίων ἑξήκοντα καὶ τριακοσίων ἔτη γεγονότι, παῖς Σέθος γένεταί. Adamo igitur, cum triginta jam & trecentorum annorum esset, filius Sethus natus est. Inde factum, ut loco bis mille ducentorum quadraginta duorum annorum, quos ab Adamo usque ad diluvium vulgò numerant Græci, alii colligant annos bis mille trecentos quadraginta duos, ut Joannes Antiochenus in excerptis Constantini à Valesio editis pag. 780. & Suidas in Σέθουχ. At ecce rursùm aliam varietatem in homilia vigesima D. Chrysostomi super Genesim juxta editionem tum Basileensem anni Domini 1525. tum Parisiensem anni 1556. ubi LXX. Interpretum versio fert, quod vixit Adam annis centum triginta, & genuit secundum speciem suam, & secundum imaginem suam. Et appellavit nomen ejus Seth. Et fuerunt ejus anni octingenti, & genuit filios & filias. Et facti sunt omnes

omnes dies Adam, anni nongenti triginta; & mortuus est. Sic de summa bis mille ducentorum quadraginta & ultra annorum, qui vulgò colliguntur ab Adamo usque ad Diluvium, ut jam dixi, detrahenda esset centuria. Id quod certè fecit vetus apud Clementem Alexandrinum supputatio lib. 1. Stromat. pag. 337. his verbis: ἀπὸ μὲν Ἀδὰμ ἕως τῆς κατακλυσμῆος συναίγεται ἔτη δισχίλια ἑκατὸν τεσσαράκοντα καὶ ὀκτώ, ἡμέραι τέσσαρες. *Ab Adamo quidem usque ad diluvium colliguntur anni bis mille centum quadraginta octo, dies quatuor. Quin & plusquam ducenti anni desiderantur in Pseudo-Methodii revelationibus, Græcos alioquin numeros secutis. Ferunt enim, quòd in expletione secundi millennarii factum est diluvium aquarum. Quinam sint patriarchæ, quorum annos his centenariis auctiores non invenit ille auctor, exploratum non habeo. Fortè pro ducentis & quinque annis τῆς τεκνογονίας, qui Setho communiter tribuuntur à Græcis, ille legit centum quinque. Ut ut sit, hæc etiam lectio recepta est à custodibus & defensoribus versionis septuaginta, ut ab Ægyptiis qui in sua interpretatione Copto-Arabica manuscriptâ Bibliothecæ Vaticanæ apponunt notam marginalem de ΣΕ-ΤΤΕ-ΝΡΟΜΠΙ, hoc est, centum quinque annis, quos juxta variam & discrepantem lectionem vixit Sethus ante gemitum Enosum. Eosdem numeros repræsentant Græci codices manuscripti Antiquitatum Josephi, Vaticanus & Regius, jam appellati, in quibus legitur Sethum genuisse Enosum κατὰ πέμπτον καὶ ἑκατὸν ἔτος anno quinto & centesimo. Adhæc Vaticanus idem codex annos Henochi ante natum Mathusalam, sic exprimit: Μαθυσάλα δὲ Ἐνώχου πατρὸς κατὰ ἔτος αὐτῶ γεγονὸς πέμπτον καὶ ἑξήκοντον. Mathusala autem Henochi filius, ipsi natus anno quinto & sexagesimo: cùm tamen Græca chronologia statuatur Henochum genuisse Mathusalam anno ætatis suæ centesimo & sexagesimo quinto. De calculis adeò vacillantibus quid possum cogitare, quid judicare, quid credere?*

LAT. 9. Non ita vacillat & claudicat Editio Latina Vulgata, constanter in omnibus codicibus nos docens vixisse Adamum *centum triginta annis*, & genuisse Sethum: istum vixisse *centum quinque annis*, & genuisse Enosum. Pari numerorum firmitate describit annos Enosi, Cainani, Malaleelis, Jaredi, & Henochi, quem fert genuisse Mathusalam, cùm vixisset *sexaginta quinque annis*. Cùm reperiantur isti numeri in variantibus lectionibus Græcorum, nec ab illis diversi locum in ullo codicum Editionis Latine Vulgatæ habeant, nullius roboris sunt sine dubio Græci codices refragantes Latine huic interpretationi.

HEB. 10. Et quomodo essent alicujus ponderis qui tam turbulenter devocantur è suo fonte? Juxta fontem Hebraicum: וַיְחִי אָדָם שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה שָׁנָה וּיֹלְדָה וַיְחִי אֶת שֵׁט׃ *Et vixit Adam triginta & centum annos, & genuit in similitudine sua, in imagine sua, & vocavit nomen ejus Seth.* וַיְחִי שֵׁט חֲמִשָּׁה שָׁנִים וּמֵאָה שָׁנָה וּיֹלְדָה אֶת אֵנוֹשׁ׃ *Et vixit Seth quinque annos, & centum annos, & genuit Enos.* וַיְחִי אֵנוֹשׁ תְּשַׁעִּים שָׁנָה וּיֹלְדָה אֶת קַיִן׃ *Et vixit Enos nonaginta annos, & genuit Cainan.* וַיְחִי קַיִן שִׁבְעִים שָׁנָה וּיֹלְדָה אֶת מַחֲלָלֵל׃ *Et vixit Cainan septuaginta annos, & genuit Mahalalel.* וַיְחִי מַחֲלָלֵל חֲמִשָּׁה שָׁנִים וּשְׁשִׁים שָׁנָה וּיֹלְדָה אֶת יָרֵד׃ *Et vixit Mahalalel quinque annos, & sexaginta annos, & genuit Jared.* וַיְחִי יָרֵד שְׁתֵּים וּשְׁשִׁים שָׁנָה וּמֵאָה שָׁנָה וּיֹלְדָה אֶת חֲנוֹךְ׃ *Et vixit Jared duos & sexaginta annos & centum annos, & genuit Hanoch.* וַיְחִי חֲנוֹךְ חֲמִשָּׁה שָׁנִים וּשְׁשִׁים שָׁנָה וּיֹלְדָה אֶת מֶתוּשֶׁלַח׃ *Et vixit Hanoch quinque & sexaginta annos, & genuit Methuselah.*

GRÆ. 11. Nihil habeo fanè quod opponam his numeris, præsertim cùm lectiones concordissimas in medio posuerim. Video etiam Græcos codices ab Hebræis mini-

minimè discrepare in annis sexti Genearchæ, nempe Jaredi, quem magno consensu perhibent vixisse centum & sexaginta duos annos & Henochum genuisse.

LAT. 12. Neque hîc conqueror de Græcis: nam in sexta generatione nusquam utrique codices discrepant, ait S. Augustinus lib. 15. de Civitate Dei, cap. 10.

HEB. 13. Uno ergo Hebræorum & Græcorum consensu describuntur anni sextæ generationis, & gemino lumine declaratur eorum veritas in codicibus Editionis Latinæ Vulgatæ expressa. Ne ullus sit scrupulus ex Græcarum lectionum varietate in annis aliarum generationum, nempe primæ, secundæ, tertiæ, quartæ, quintæ, & septimæ, de quibus jam dixi: volo vos scire Samaritanos, quamvis infensissimos Hebræis, adhuc habere in suo textu annos Adami, Sethi, Enosi, Cainani, Malaleelis & Henochi omninò secundum textum Judaicum. Eosdem in utroque textu reperimus numeros, eandem numerorum distributionem, eandem summam. Uterque textus Hebraicus est. Utriusque consensio est apertissimum planissimūque Hebraicæ veritatis argumentum.

GRÆ. 14. Noverat Julius Africanus, noverunt Eusebius & Georgius Syncellus Hebræorum & Samaritanorum calculos his in generationibus convenire; ut patet ex temporum antediluvianorum canone, quem habemus in chronico Græco Eusebiano, & in Syncelli chronographia. At talem non video concentum & consensum in numeris annorum Jaredi, Mathusalæ & Lamechi ibidem expressis. Siquidem anni τὴν πεντηκονταία qui ex mente Samaritanorum tribuuntur Jaredo, sunt tantum sexaginta duo: qui tribuuntur Mathusalæ, sunt sexaginta septem: qui tribuuntur Lamecho, sunt quinquaginta tres. Varietas in annis Jaredi parum me movet, quòd in illis describendis concordissimi sint Hebræi & Græci codices. Inde enim potius infero corruptos hoc in loco & depravatos esse calculos Samariticos. Sed quam de annis Mathusalæ & Lamechi sententiam feram, nondum satis constitui propter varietatem, quam in Græcis codicibus reperio.

HEB. 15. Ut adulteratus est textus Samaritanus in annis Jaredi, ita vitiatus est in annis Mathusalæ & Lamechi, nec quicquam poterit ullus codex Græcus contra veritatem textus Judaici. Juxta illam: וַיְחִי מֵתוּשֶׁלַח שֹׁבַע וְשִׁמּוֹנִים Et vixit Metuselah septem & octoginta annos, & centum annos, & genuit Lamech. וַיְחִי לָמֶךְ שְׁתַּיִם וְשִׁמּוֹנִים שָׁנָה וּמֵאָה שָׁנָה Et vixit Lamech duos & octoginta annos, & centum annos, & genuit filium, nempe Noe, cujus anno sexcentesimo diluvium factum est.

GRÆ. 16. Si tritissimam Græcorum codicum lectionem spectemus, Mathusala antequàm genuit Lamechum, vixit annos centum sexaginta septem. Si inspiciamus Biblia Complutensia & caput quintum Geneseos olim præmissum libro D. Ambrosii de Noe & Arca, idem non vixerat nisi annos centum sexaginta quinque. Si autem Africano auscultemus, habebimus lectionem Hebraico textui consonam. Vult enim ille Mathusalam vixisse centum octoginta septem annos, & genuisse Lamechum. Ita ferebant & juxta Chronicon Alexandrinum accurata Geneseos volumina. Ita legitur & hodie in pervetusto manuscripto Alexandrino, in Bibliis Aldinis ac Francofordiensibus, in codice Homiliis D. Chrysostomi super Genesim interferto. Est etiam in Bibliotheca Vaticana vetus Pentateuchi versio Arabica, profecta ab antiqua versione Syrà editionis LXX. Interpretum, in qua legimus: וַעֲשֶׂה מֵתוּשֶׁלַח מֵאֵה שָׁנָה וְשִׁבְעָה וְחֲמֵסָאֵין שָׁנָה וְאוֹלָה לָאֶמֶךְ Et vixit Matusalah centum annos, & septem

& octoginta annos, & genuit Lamech. Quod attinet ad annos Lamechi ante natum ipsi Noemum elapsos, video quoque in codicibus Græcis discrepantiam; dum alii centum octoginta & octo annos legunt, quæ est communis & pervagata lectio: alii verò centum & octoginta tantum numerant, ut D. Chrysostomus Homil. XXI. in Genesim, Oecolompadicus codex ipsi adjunctus, & Manuscriptum Oxoniense, quod citat Junius annotationibus in cap. 5. Gen. Non etiam constat inter Græcos de summâ omnium annorum vitæ Lamech. Hanc vulgò faciunt septingentorum quinquaginta trium: sed *septingentis septuaginta tribus* eam ex suis LXX. definiunt Pseudo-Eustatius in Hexameron, & Abulpharagius in Historia Dynastiarum pag. 8.

LAT. 17. Verè levior arundine atque mobilior chronologia Græca à seipsâ discedit, ut nos cogat in Hebraicam veritatem concedere, eamque in Editione Latina Vulgata admirari. *Vixit Mathusala centum octoginta septem annis, & genuit Lamech . . . Vixit autem Lamech centum octoginta duobus annis, & genuit filium: vocavitque nomen ejus Noe.* Sic Hebraico textui congruit illa editio, sic Hebraicam veritatem exprimit. Exemplaria Græcorum quæ ipsi consonant, sunt sine dubio hæc in re *accurata Geneseos volumina*, ut ea vocavit auctor Chronici Alexandrini jam appellatus. Et sanè S. August. quæst. 2. super Genesim agens de annis Mathusalæ secundum editionem LXX. Interpretum ait eos ita reperiri *in codicibus paucioribus, sed veracioribus*, nempe *Græcis tribus, & uno Latino, & uno etiam Syro inter se consentientibus*, uti testatur lib. 15. de Civit. Dei cap. 13. Si repugnet textus Hebraicus Samaritanorum, nulli tamen ex variantibus lectionibus Græcorum favet; imo nec sibi constat: quandoquidem *ad annos Mathusala 67 vice in Samaritico autographo*, quod (inquit Scaliger in notis Eusebianis) *ipsimet nobis communicarunt Samaritani, legimus 77*. Quid quòd olim cum Hebraicis Judæorum rationibus & in Mathusala & in Lamecho convenirent Samaritanorum codices? Novit id S. Hieronymus libro Traditionum Hebraicarum in Genesim, ubi ex Hebræis simul & Samaritanorum libris differens contra numeros codicum Græcorum, prorumpit in hæc verba: *Restat ergo, ut quomodo in plerisque, ita & in hoc sit error in numero. Siquidem & in Hebræis & Samaritanorum libris ita scriptum reperi:* Et vixit Mathusala centum octoginta septem annis, & genuit Lamech. Et vixit Mathusala, postquam genuit Lamech, septingentos octoginta duos annos, & genuit filios & filias; & fuerunt omnes dies Mathusala, anni nongenti sexaginta novem, & mortuus est. Et vixit Lamech centum octoginta duobus annis, & genuit Noe. Insignem hunc locum D. Hieronymi etiam legimus apud Bedam in libro de sex ætatibus, & apud Freculphum Episcopum Lexoviensem tom. 1. Chronic. lib. 1. cap. 16. Non me latet Seldenum Præfatione in Marmora Arundelliana memoriæ lapsus impingere magno Hieronymo, quòd in alios Samaritanorum numeros ante ipsum abjerit Eusebius. Quàm inanis tamen, quàm levis sit hæc Seldeni conjectura, quis non videt? Enodaturus erat Sanctus Doctor *famosam & disputatione omnium Ecclesiarum ventilatam questionem* de annis Mathusalæ. Ut omnem in defendenda Hebraica veritate diligentiam adhiberet, impiger in scribendo rem sedulò retulit ad libros non tam Hebræorum quàm Samaritanorum, quos in ejusmodi quæstionibus non leviter, non oscitanter solebat consulere. Potius ergo dicendum erat aliud Eusebium, aliud Hieronymum exemplar Samaritanorum esse nactos.

GRÆ. 18. Enimverò coævus Hieronymo D. Epiphanius Hæresi 55. disertè agnoscit non eadem in numeris fuisse omnia Samaritanorum exemplaria. Quatuor eorum

eorum sectas idem notat Hær. 10. Tum Hær. 13. agit de illa quæ Dositheum auctorem habuit, hunc scilicet qui juxta Eulogium Patriarcham Alexandrinum apud Photium in Bibliotheca Cod. CCXXX. *Mosaicum octateuchum spuris scriptis & omni genere mixtis corruptelis adulteravit.*

LAT. 19. Habuerunt igitur Samaritani varia & discrepantia exemplaria, præsertim in numeris. Si quæ autem in his adulterata & corrupta dicere debeamus, ea erunt sine dubio, quæ ita variant in annis Jaredi, Mathusalæ & Lamechi; ut non modò non congruant cum codicibus Hebraicis, eisque consonantibus Latinis Editionis Vulgatæ, verum etiam cum nullo codicum Græcorum concinant. At contrà illi libri quos appellavit D. Hieronymus, planè cohærebant cum Hebræis, & hæc cohærentiâ Hebraicam veritatem adversus Græcos ipsi dissentaneos demonstrabant. Et quomodo non demonstraissent, cum ex Græcorum illorum rationibus sequatur Mathusalam quatuordecim annos vixisse post diluvium? Urgent hoc argumentum S. Hieronymus libro Traditionum Hebraicarum in Genesim jam laudato, & S. Augustinus lib. 15. de Civit. Dei, cap. 11. quia *Scriptura ex omnibus qui in terra tunc fuerant, solos octo homines in arca exitium commemorat evasisse diluvii.* Patet id manifestissimè tum ex capite sexto, septimo & octavo libri Genesim, tum ex capite tertio prioris epistolæ D. Petri v. 20. ubi dicitur de arca: *In qua pauci, id est, octo animæ salvæ factæ sunt per aquam.*

GRÆ. 20. Vidit hoc argumentum Georgius Syncellus, Græcorum codicum contra Hebræos propugnator & defensor: sed vacillans in utramque partem, modò contendit Mathusalam annos quatuordecim vixisse post diluvium, modò eum anno diluvii sublatum è vivis profitetur, eiusque natale quatuordecim annis in Henochi patris ætate antevertit.

HEB. 21. Quantas perturbationes, quantos æstus habet levis & inconstantis sententiæ propugnatio? Nonne satius erat à Græcis codicibus abscedere, & adire fontes Hebræos? Hic nihil fluctuat, fidem nihil excedit, nullis non concors numeris est sacræ historiæ veritas. Non diffiteor Græcos codices in annis ab ortu Arphaxadi, filii Semi, usque ad ortum Abraham, videri tectos præsidio codicum Samariticorum, & inde Hebraicæ veritatis impugnatores argumentari de summa accuratatione editionis LXX. Interpretum. At propriis eos telis facile conficiemus. Ætates istorum genearcharum, quæ perhibentur cap. XI. libri Genesim, ita in primis describuntur in codicibus Hebræo-Samaritanis, ut non solum dividantur in duas partes, quarum una annos contineat ante filii qui nominatur, ortum elapsos, altera verò complectatur cæteros qui usque ad mortem fluxerunt; verum etiam revocentur ad unam omnium annorum summam, cum hac clausulâ: *Et mortuus est.* Sic post descriptos annos centum quos ante genitum Arphaxadum vixit Semus, item alios quingentos ad quos ille vitam postmodum produxit; tertiam quæ annos omnes comprehendat, addunt illi codices hanc supputationem: *Et fuerunt omnes dies Sem, sexcenti anni, & mortuus est.* Eadem methodo cæterorum qui sequuntur usque ad Abraham, annos exponunt. Est quidem mos scripturarum, si patrum antediluvianorum ætates attendamus, ut addatur in singulis tertia supputatio, quæ unam in summam cogat annos eorum ante & post genitum filium elapsos, ac prætereà de quolibet dicatur: *וַיָּמָוֶת Et mortuus est.* Sed in illis quorum ætates post diluvium recensentur, non amplius ponitur ejusmodi tertia supputatio, ejusmodi de morte clausula: & tam Hebræorum, quàm Latinorum, quàm Græcorum, quàm aliorum omnium exemplaria consensu miro conspirant contra codices Samariticos; quos proinde

vanissimos in descriptione ætatum patrum postdiluvianorum, & temerario interpolatoris ausu vitiatos habeamus, necesse est.

GRÆ. 22. Jam dixi ex S. Epiphanio non unam fuisse in annorum numeris codicum Samariticorum lectionem. Hæc autem varietas locum maximè habuit in annis patriarcharum qui post Semum fuerunt. De Melchisedecho scribit Sanctus ille Doctor: *Σαμαρείται τὸν νομίζουσιν εἶναι τὸν Σὴμ.* Samaritani ipsum putant esse Sem. Confligit contra hanc sententiam, quod reperiat ab ortu Sem ad Abrahami tempus, quo Melchisedecho obviam venit, colligi summam annorum MCXXX. dum sexcentis tantum annis constat vixisse Sem. Et quidem in hanc summam concedunt numeri Samaritici descripti ab Eusebio & Georgio Syncello, concedit & hodie Pentateuchus Hebræo-Samaritanus. Verum mox repugnat aliorum exemplarium supputatio quam idem Epiphanius subjicit. Cæterum, inquit, ex aliorum exemplarium supputatione, ab ortu Sem ad illud tempus quo Abrahamo Melchisedecus occurrit, id quod octuagesimo vel nonagesimo vitæ illius anno contigit, consurgunt XKH. ἔτη πλείω ἢ ἐλάσσων anni plus minus DCXXVIII. Remittuntur de præcedenti summa anni plusquam quingenti.

LAT. 23. Crediderim & alia fuisse Samaritanorum exemplaria quæ etiam referebant minorem annorum summam, qualem scilicet reperimus in Hebræis codicibus & Latinis Editionis Vulgatæ. Nam minorem postulabat memorata de Melchisedecho sententia non tam Samaritanorum quam Hebræorum, ad quorum calculos eam revocat D. Hieronymus epist. CXXVI. ad Evagrium, & lib. Traditionum Hebraicarum in Genesim. Ex quo licet inferre priscos Samaritanos eundem à Semo usque ad Abrahamum legisse numerum annorum, quem Hebræi habent in suis codicibus; atque adeò Hebræos & Samaritanos concordasse in ætatibus & antediluvianorum & postdiluvianorum patriarcharum describendis. Rabbi filius Enachinam qui in antiqua de Melchisedeco opinione hæc fuit, laudatur ab Hieronymo à S. fide lib. I. contra Judæos cap. 9. An vera, an falsa sit hæc sententia, hic non inquirō. Id mihi sufficit in præsentī eam cohærere non posse nisi cum chronologia Hebraica, & hodiernos Samaritanorum codices esse adulteratos in his numeris, in quibus ipsi non consentiunt.

HEB. 24. Quid quod tantum obstant illi codices, quantum proficiunt his chronologis, qui majorem inde manum sibi accersisse putarunt, ut germanos Hebræorum numeros è medio tollerent? Si enim decretorius eis fuerit Pentateuchus Samariticus in numero annorum quem exhibet ante natales posterorum Semi, stirpis quæ ducit ad Abraham: quidni etiam decretorius erit in descriptione annorum subsequen- tium eosdem natales? At tantum abest ut his in annis illis fa- veat, ut è contrario magnum ipsis dissidium paret, vixque aversos ab Hebraica veritate sæpè offendat Græcos codices. Conducit maximè comprobationi hujus veritatis singulorum patriarcharum qui inter Semum & Abrahamum fuerunt, ætates perpendere.

GRÆ. 25. Cum summa voluntate inquiram in singulas. Hæreo tamen, & quò me vertam vix habeo. Georgius Syncellus pag. 115. notat exemplaria nonnulla, ut & Eusebii scripta, quæ post Salæ natum Arphaxad annis 403. inter vivos egisse referunt. In alios numeros abeunt alia exemplaria, juxta quæ Cainan loco Salæ ponitur. Vaticana editio Græca legit ἔτη τετρακόσια annos quadringentos, Latina annos trecentum. Obversâ lectione S. August. quæst. 23. in Gen. Latine repererat annos CCCC. Græcè annos CCC. Editio Complutensis & MS. Alexandrinum, quibus consonat Adonis chronicon, & Oecolampadii codex, legunt ἔτη τετρακόσια τριάκοντα annos quadringentos triginta. Aldina & Francofordiensis, quibus concordat Copto-Arabica manuscripta, unà cum chronico Ale-

Differ. III. in Hist. Sac. I. mundi etat. Dial. III. 181

xandrino & Abulpharagio, habent *ἐν τριακόντα τριάντα* annos trecentos triginta. Codex verò & Oxoniensis & Cottinianus, ut Junius notat, præfert *ἐν διακόσια* annos ducentos.

HEB. 26. Sex variantes lectiones codicum Græcorum hîc video: nullam earum invenio, quæ examussim respondeat Pentateucho Samaritanorum, juxta quem vixit Arphaxad trecentos & tres annos, postquam genuit Sela. At juxta textum Hebraicum: *וַיְחִי אַרְפַּכְשָׁד אַחֲרֵי הוּלִידוֹ אֶת שְׁלָח שְׁלֹשׁ שָׁנִים וָאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה* & vixit Arpachad, postquam genuit Selah, tres annos & quadringentos annos. Hæc est ipsissima lectio Eusebii & exemplarium nonnullorum editionis LXX. quæ, uti jam accepimus à Georgio Syncello, post Sala natum Arphaxad annis 403. inter vivos egisse referunt.

LAT. 27. Exemplaria hæc rejiciebant Cainanum illum, de quo famosissima constituta est quæstio, num fictitius sit. Et quidem hunc in suis Septuaginta præter Eusebium non invenerunt Theophilus Antiochenus, Julius Africanus, Origenes, D. Hieronymus, Procopius Gazæus, alique benè multi, quos passim observant, qui de insitio hoc genearcha accuratè differunt, maximè Petrus Possinus, Usserius & Grotius. Idem Cainan non apparet in tribus locis Editionis Latinæ Vulgatæ; primò in capite decimo libri Genesis v. 24. ubi dicitur; *At verò Arphaxad genuit Sale.* Secundò in capite undecimo ejusdem libri v. 12. ubi exprimitur tempus quo *Arphaxad genuit Sale*: Tertiò in capite primo libri primi Paralipomenon, ubi pariter legitur: *Arphaxad autem genuit Sale.* Scio Cainanum reperiri Luc. III. 36. At nullus dubito cum gravissimis Editionis Latinæ Vulgatæ assertoribus Cornelio à Lapide, Dionysio Petavio, Petro Possino & Natali Alexandro, quin is irrepsit hunc in locum, quippe quem suis septuaginta depravatis aptare studuerint quidam Christiani. Nam S. Irenæus lib. 3. contra Hæreses cap. 33. ubi genealogiam Christi ex Evangelista Luca memorat, numerum exhibet genearcharum, qui Cainanum hunc minimè patitur. Eundem in hac genealogia non invenit Josephus, vetus scriptor Christianus, ut notum est ex ejus Hypomnestico. Extat & hodie vetustissimus codex manuscriptus Evangeliorum Græco-Latinus in publica Cantabrigiensis Academia Bibliotheca, qui tam in Græco textu quàm Latino Cainanum illum non habet. Alium codicem manuscriptum in hoc idem argumentum adducit Grotius.

GRÆ. 28. Id mihi magno momento est, quòd etiamnum extent vetustissima Lucae exemplaria, quæ dictum Cainanum defugerunt, quòdque vetustissimi patres eum in suis exemplaribus nacti non sint. Editio verò LXX. præterquàm quòd destituitur præsidio textûs Samaritani, locum nullum habet, in quo non varient ejus codices. Primus locus habetur cap. 10. libri Genesis, v. 24. ubi interpretatio Copto-Arabica fert expressè, quod *אַרְפַּכְשָׁד אֲרַחְדֵּי סָלָא* *Arphaxad genuit Sala.* Si in eodem capite v. 22. reperiatur Cainan, non tamen ut filius, sed ut frater Arphaxadi, quod ad aliam quæstionem pertinet: additur ad marginem hæc nota Arabica: *كَيْنَانُ هَذَا أَلِيشَ فَيَ أَلْعَرَمِي*: *Cainan iste non est in Syro.* Secundus locus extat cap. 11. ejusdem libri, in quo illum non habebant exemplaria nonnulla, quæ ex Georgio Syncello jam retuli, ut & illa quæ Theophilus Antiochenus, Julius Africanus, & Eusebius consulerunt. Tertius & ultimus locus spectat ad caput primum libri primi Paralipomenon, ubi pariter Cainan non legitur secundum editionem Græco-Latinam & Romanam & Parisiensem. Sed transeamus ad annos quos vixit Sala seu Sale, postquam genuit Heber. Eusebius apud Georgium Syncellum ait *juxta septuaginta interpretationem, quòd Sala vixit superstes annis 403. usque ad septimum annum Seruch.* Annos 403. lego pro 406. qui ibi mendosè exarantur: quia Sa-

la non sic vixisset usque ad septimum annum Seruch, ut vult Eusebius, sed usque ad decimum, uti constat ex ejus calculis. Eusebianam lectionem confirmant excerpta chronologica præfixa chronographiæ Joannis Malalæ. At dissentiunt plures codices legentes ἐν τριακόντα τριακόντα annos trecentos triginta. Dissentit interpretatio Copto-Arabica habens τ'ε'ν'ρ'ο'μ'π'ι' מאת שנה trecentos annos. Dissentit & Chronicon Alexandrinum pugnans pro annis CCCL.

HEB. 29. Ex his quatuor lectionibus nulla cohæret cum codicibus Samaritanis, juxta quos Sela vixit, postquam genuit Hebrum, trecentis & tribus annis. At prima quæ est Eusebii, consentit apertissimè cum his textûs Hebraici: ויהי שלח אחרי הולידו את עבר שלש שנים וארבע מאות שנה. Et vixit Selah, postquam genuit Heber, tres annos & quadringentos annos.

GRÆ. 30. Non sine magnâ admiratione ita deflexas à Pentateucho Samaritano lectiones codicum Græcorum intueor; ut nullam hætenus protulerim quæ ipsi vel fortuitò consonet. E contra video semper aliquam lectionem cohærentem cum textu Hebraico. Ad reliqua pergamus. Græci codices Vaticanus, Oxoniensis, & Cottinianus, quibus succinit interpretatio Copto-Arabica, succinunt & lectiones Bedæ, Adonis, Chronici Alexandrini & Georgii Syncelli, tribuunt Hebero, postquam genuit Phaleg, ducentos & septuaginta annos. Repugnant tamen editiones Aldina, Francofordiensis, & Complutensis, quæ unâ cum MS. Alexandrino, & Oecolampadii codice perhibent ἐν τριακόντα ἐβδμήκοντα annos trecentos septuaginta. Reluctatur etiam Eusebius in suis septuaginta à Georgio Syncello expressis, ex quibus, nato Phaleg, Heberus vixit superstes annis 430.

HEB. 31. Rursus Eusebiana lectio sapit veritatem Hebraicam: ויהי עבר אחרי הולידו פלג שלשים שנה וארבע מאות שנה. vixit Heber, postquam genuit Phaleg, triginta annos, & quadringentos annos. Fateor esse lectionem Græcam inter illas, quas jam audiui, cui faveat Pentateuchus Samariticus; cum juxta eum vixerit Heber, postquam genuit Phaleg, ducentis septuaginta annis. Sed fallax & inanis est consensus tam fortuita: nec editionem LXX. invenit vacuum à lectione concordissimâ fontibus Hebræis.

GRÆ. 32. Quo casu factum sit, ut averfa ab his fontibus lectio Græca constiterit cum textu Samaritano, superfluum esset quærere, quando videmus aliam lectionem redolere eosdem fontes. Sequitur Phalegi ætas post natum ei Ragau sive Reu. Receptissima codicum Græcorum lectio eam definit ducentis novem annis, non sine discrepantiâ translationis Copto-Arabicæ, in qua reperio CO'ENPOM'PI. מאתין ישבעין שנה ducentos & septuaginta annos.

HEB. 33. Ab nullâ hac lectione stat textus Samaritanus, secundum quem Phaleg vixit, postquam genuit Ragau, centum & novem annis. Sed priorem, quæ receptissima est, firmat ad hunc modum textus Hebraicus: ויהי פלג אחרי הולידו את רעו תשע שנים ומאתים שנה. Et vixit Phaleg, postquam genuit Reu, novem annos & ducentos annos. An in aliquo subsequenti patriarcharum Græci vel Græcorum sequaces accedent ad rationes Samariticas? Juxta eas vixit Ragau, postquam genuit Sarug, centum & septem annis. . . . Vixit autem Sarug, postquam genuit Nachor, centum annis. . . . Vixit autem Nachor, postquam genuit Thare, sexaginta novem annis.

GRÆ. 34. Ejusmodi numeros minimè sonant codices Græci, magno in primis consensu ferunt Ragau vixisse post genitum Seruch annos ducentos & septem, Seruch autem ducentos post genitum Nachor. Neque hic dissona est Copto-Arabica interpretatio. In annis quos vixit Nachor post genitum Tharam, est

Dissert. III. in Hist. Sac. I. mundi ætat. Dial. III. 183

est ingens codicum dissimilitudo. Sed nullus respondet lectioni Samariticæ. Eusebius apud Georgium Syncellum pag. 87. ait *juxta Septuaginta interpretationem* quod Nachor, nato Tharâ, *vixit superstes annis 119.* Copto-Arâbicus Pentateuchus legit PK'ENPOMPII . : מאיה ועשרין שנה *centum & viginti annos.* Editiones Romana & Complutensis, habent unâ cum Oecolampadii codice $\text{ETN' EKATON' EIKOSIENVEA}$ annos *centum viginti quinque.* $\text{ETN' EKATON' EIKOSIENVEA}$ anni *centum viginti novem* notantur in MS. Alexandrino, ac editionibus Aldinâ & Francofordiensi, quibus Beda & Chronicon Alexandrinum accedunt. Denique secundum Adonem *centum triginta novem* annos hîc ponunt *Septuaginta.* En in annis unius Nachor lectiones quinque dissonas, à quibus omnibus dissentiunt codices Samaritani.

HEB. 35. Non ita se à Græcis abstrahit textus Hebraicus. Primò ipsis pondus affert & in Reu & in Serug. ויהי רעו אחרי הולידו את שרוג שבע שנים *Et vixit Reu, postquam genuit Serug, septem annos & ducentos annos.* . . . Et vixit Serug, postquam genuit Nachor, ducentos annos. Secundò planum facit in Nachor lectionem Eusebii esse cæteris præferendam, quippe cujus auctoritatem sic comprobatur: ויהי נחור אחרי הולידו את תרח תשע עשרה שנה ומאת שנה *Et vixit Nachor, postquam genuit Tareh, novemdecim annos, & centum annos.*

LAT. 36. Ambiguitatem lectionum & codicum Editionis LXX. solidissimè sublatam video: nec dubito de tenuitate rationum Samariticarum, quæ repugnant Hebraicis, clarè lucentibus in Editione Latina Vulgata. Directò quidem id non pertinet ad annos, quos vocant chronologicos, eos videlicet, qui natalitia præcesserunt. Potest tamen & pro illis premi argumentum non solum ab tantâ Pentateuchi Samaritani infirmatione, quæ illum Græcis chronologis irritum nullumque facit; verum etiam ab receptis in eodem Pentateucho annorum dinumerationibus. Secundùm hunc Pentateuchum fuerunt omnes dies Arphaxad quadringenti & triginta octo anni; quot etiam colliguntur in textu Hebraico, juxta quem Arphaxad vixit ante genitum Sale triginta quinque annis, & post genitum quadringentis tribus: nisi quòd librariorum incuriâ factum est, ut pro his quadringentis tribus trecentos tres legant Latini. Hostes veritatis Hebraicæ, qui argumentantur à Pentateucho Samaritano, non possunt carpere hanc summam annorum; cum in eam conspirent Samaritani & Hebræi. Jidem editionis LXX. defensores nullum habent ex exemplaribus jam notatis, quod cum numeris Samariticis cohæreat in annis quos Arphaxad vixit post genitum Sale: habent tamen aliqua, in quibus reperiuntur numeri quos legimus in textu Hebraico, nempe anni quadringenti & tres, quos proinde repudiare non possunt. Atqui annis quadringentis & tribus detractis de quadringentis & triginta octo totius vitæ Arphaxad, reliqui anni qui natalem Sale præcesserint, sunt tantùm triginta quinque. Stat ergo contra Græcos veritas Hebraica nos docens unâ cum interprete Latino Vulgato vixisse Arphaxad *annis triginta quinque*, & genuisse Sale. Valet idem argumentum in annis Sale, Phaleg, Reu, Sarug & Nachor. Nam Samaritani conveniunt cum Hebræis definientibus ætatem Sale annis quadringentis triginta tribus, ætatem & Phaleg & Reu annis ducentis triginta novem, ætatem Sarug annis ducentis triginta, ætatem Nachor annis centum quadraginta octo. Atqui tradentibus Hebræis ex suo textu & Latinis ex sua editione vulgata, Sale vixisse post genitum Heber *quadringentis tribus annis*, Phaleg vixisse post genitum Reu *ducentis novem annis*, Reu vixisse post genitum Sarug *ducentis septem annis*, Sarug vixisse post genitum Nachor *ducentis annis*, Nachor vixisse post genitum Thare *centum decem & novem annis*, fidem dextramque

trámque porrigunt Græci in lectionibus & codicibus jam observatis. Quomodo ergo qui propugnant pro his codicibus, impugnabunt ex textu Samaritano veritatem Hebraicam primò de *triginta annis*, quos vixit Sale ante genitum Heber : secundò de *triginta annis*, quos vixit Phaleg ante genitum Reu : tertio de *triginta duobus annis*, quos vixit Reu ante genitum Sarug : quartò de *triginta annis*, quos vixit Sarug ante genitum Nachor : quintò de *viginti novem annis*, quos vixit Nachor ante genitum Thare? Est unus Heber, in cujus ætate summam describenda Samariticæ rationes absunt ab Hebraicis : quandoquidem istæ inferunt summam quadringentorum sexaginta quatuor annorum, illæ quadringentorum & quatuor. Sed *unus vir, nullus vir*, ut dici solet : & eò magis quòd extat lectio Græca quæ in annis hujus patriarchæ post genitum Sale elapsis longè à textu Samaritico abhorret, ut consonet textui Hebraico.

GRÆ. 37. Vi tanti argumenti cogor de omnibus concedere. Præterea tantam varietatem secum invehit chronologia Græca, ut eam tutò propugnandi ratio prorsus nulla suppetat. Primùm pro centum triginta quinque annis τὸς τεκνογονίας, quos Arphaxado tribuit, Julianus Toletanus lib.3. contra Judæos ponit *centum triginta*. Secundò pro centum triginta annis quos adscribit Salæ, Nicephorus Patriarcha Constantinopolitanus numerat ΡΑΓ. CXXXIII. Tertio pro centum triginta quatuor Heberi non solum idem ponit adhuc annos ΡΑΓ. CXXXIII. sed etiam Abulpharagius in sua dynastiarum historia pag.ii.ubi ait, quòd ipsi *Eber natus est Phaleg, cum esset secundum sententiam septuaginta centum triginta trium annorum*. At Jornandes lib. de regnorum ac temporum successione, & Julianus Toletanus legunt *centum triginta*. Maximus verò ΡΑΒ. CXXXII. in suo computo Ecclesiastico. Quartò pro centum triginta Phaleg Editio Complutensis & codex Oecolompadicus habent ἐκατὸν τριάκοντα τέσσαρα *centum triginta quatuor* : & Nicephorus ΡΑΓ. CXXXIII. Quintò pro centum triginta duobus Reu idem Nicephorus numerat ΡΑΕ. CXXXV. Sextò pro centum triginta Sarug Excerpta Barbaro-Latina Theauri temporum Scaligerani reponunt *centum triginta duos* : & Nicephorus ΡΑΗ. CXXXVIII. Demùm pro septuaginta novem Nachor Vaticanus codex, Oecolompadicus, & Editio Complutensis scribunt ἐκατὸν ἐβδομήκοντα ἐννέα *centum septuaginta novem* : Maximus ΣΘ. CCLXX. Codex Oxoniensis ἐξτὸς καὶ ἐννέα *centum & novem* : Theophilus Antiochenus ΘΕ. LXXV. Pro hac Theophili lectione stat etiam versio Copto-Arabica.

38. Jam si oculos conjiciamus in generales temporum supputationes, quas Græci hauserunt ex suis LXX. rem in ea obscuritate & dubitatione reperio, ut nihil certi valeam pronunciare. Ἀπὸ τῆς κατακλυσμῆς ἕως Ἀβραάμ ἔτη εἰσὶν ΜΛΓ. ἀπὸ δὲ τῆς πυργοποιίας, ἔτη εἰσὶ ΦΚΓ. . . εἰς τὸν δὲ ἀπὸ Ἀδάμ, ἕως τῆς Ἀβραάμ, ἔτη ΓΥΜΕ. *A diluvio usque ad Abraham anni sunt DCCCXCIII. A Turris constructione anni DXXIII. Ab Adamo verò usque ad Abraham anni sunt MMMDCCXLV.* ut habetur in chronographia Joannis Malalæ pag.70. Dum tamen Eusebius, alique Eusebium secuti calculum instituunt annorum MMMCLXXXIV. ab Adamo usque ad Abraham : DCCCCXLII. à Diluvio : DXLI. à constructione turris Babelicæ. Joannes Antiochenus in collectaneis Constantini Porphyrogeneti Filii editis à Valesio, consonat quidem Malalæ in annis ab Adamo ad Abrahamum elapsis : sed numerat à diluvio annos MCCCCIII. Par annorum dinumeratio extat apud Suidam in Σερμύχ. Præterea in Eusebiano LXX. Interpretum calculo numerantur ab Adamo usque ad Phaleg anni MMDCXLIII. At in Antiocheno, quem in Christi Natalem describit Hesychius, σιναγεται ἀπὸ Ἀδάμ ἕως Φαλέκ ἔτη εἰς

Dissert. III. in Hist. Sac. I. mundi etat. Dial. III. 185

ἐτη Γ. colliguntur ab Adam usque ad Phalec filium Heber anni MMM. Hunc Hefychii locum etiam legimus in quaestionibus theologicis Anastasii, quaest. 92. Eundem è Manuscripto Regio illustrat Sylburgius annotationibus in Clementem Alexandrinum, ad pag. 339. Item Humfredus Hodiernus ex Bibliothecae Bodleianae membranaceo manuscripto doctissimis in Malalam prolegomenis. Eodem spectat & Suidas in Φαλέκ: Από γὰρ Ἀδὰμ, inquit, μέχρι τοῦ κατακλυσμοῦ ἐπὶ Νῶε, ἔτη RΣMB. ἀπὸ δὲ τοῦ κατακλυσμοῦ, ἕως τοῦ Φαλέκ, ἔτη ΨNH. ὥς γίνεσθαι ἔτη, Γ. Nam ab Adam usque ad diluvium Noeticum anni MMCCXLII. à diluvio verò usque ad Phalec anni DCCLVIII. Sic fiunt anni ter mille. Idem Suidas in Ἀδὰμ abit in alios numeros, colligens ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἕως τῆς πυργοποιίας ἔτη ΦKE. à diluvio usque ad turris aedificationem, sive usque ad Phaleg, annos DXXV. Totidem colligit Jornandes, item Chronicon syntagma quod Emmanuel à Schelstrate edidit in appendice ad opus chronologicum pag. 517. Differt tamen hoc syntagma in annis ab aedificatione turris usque ad nativitatem Abraham, quos numerat quingentos triginta, Suidas verò quadringentos viginti quinque: dum Eusebius exhibet à diluvio usque ad ortum Phaleg annos quadringentos & unum, & ab ortu Phaleg usque ad ortum Abraham annos quingentos quadraginta & unum: dum in chronico Hippolyti Thebani apud laudatum Schelstratium pag. 510. notantur à diluvio usque ad Abraham ἔτη ΑΡΟ. anni MCLXX. vel ἔτη ΑΞΘ. anni MCCLXX. ut Canisius legerat, primus ejusdem chronici editor. Piget annotare alias varietates, quibus huc atque illuc jactatur editio Septuaginta interpretum.

LAT. 39. Satis superque habemus, quod nobis indicasti; ut intelligamus hanc editionem fluctuare totam in numeris, quibus Hebraica veritas repugnat. Sed discrepantia unius computi Antiocheni plus etiam fatis. Quis, velim, est tam excors, quem non moveat differentia annorum quingentorum sexaginta & unius, quibus computus ille superat Eusebium? Jamne mirum Græcos rivulos longè à fontibus Hebræis abesse, cum illos videmus à seipsis tantum discedere? Nusquam verius in hoc numerorum literarumque numeralium dissidio, quàm quod in veteri Carthaginensium proverbio fuit: *Gamma Betam, & rursus Beta Gammam persequitur*. Ultrò citròque abeuntibus computis, alius labefactat & rescindit alium: fallacia unius fallaciam alterius trudit. Sic inanes faciunt impetus in textum Hebraicum & expressam ejus imaginem Editionem Latinam Vulgatam, qui enituntur omni studio ad quærendum in exemplaribus Editionis septuaginta veram chronologiam.

HEB. 40. At illi textus Hebraici desertores trahunt Josephum ad suas partes, ut auctoritate vetustissimi exemplaris, quo ille usus est, ostendant corruptum esse textum hodiernum. Puto tamen eos frustrà laborem suscipere.

GRÆ. 41. Legimus quidem apud Josephum numeros qui favent Editioni LXX. nempe lib. 1. Antiquit. Judaic. cap. 4. & 7. ubi ferè describuntur anni Genearcharum, prout eos in codicibus hujus editionis reperimus. Sed quos inde triumphos agant, qui in textum Hebraicum adversantur, nullos video. Primò summa annorum ab Adamo usque ad diluvium, quæ ibi legitur fuisse ἑτῶν δισχιλίων ἑξακοσίων πεντήκοντα ἕξ, annorum bis mille sexcentorum quinquaginta sex, non congruit cum annis expansis. Si quid autem sit his in numeris emendandum non ex mera conjectura, sed ex vetusto Josephi epitomatore, qui Græcè extat in Bibliotheca Vaticana num. 984. id erit vox δισχιλίων bis mille, pro qua legendum χιλίων mille: cum ille scribat de diluvio; σωβῆν δὲ τὸτο τὸ πάθος, κατὰ τὸ χιλίον πεντήκον ἑκτόν ἔτος

ἔτος ἀπὸ Ἀδὰμ. Incurrit autem hæc vastitas in annum ab Adamo millesimum quinquagesimum sextum, intelligo supra sexcentesimo vitæ Noe, quo, nemine refragante diluvium contigit. Secundò emendationem hanc confirmat Josephus ipse lib. 8. Antiquit. cap. 2. ubi tam in editis, quàm manuscriptis, ac laudatâ epitome Vaticanâ, ait Salomonem, jecisse prima templi fundamenta, ἀπὸ τῆς ἐπομβρίας μετὰ ἑτὶ χίλια καὶ τετρακίσια καὶ τεσσαράκοντα post annos à diluvio mille quadringentos & quadraginta. Tum calculos ultra diluvium producens usque ad Adamum, inde colligit ἑτὶ τρισχίλια καὶ ἑκατὸν καὶ δύο. annos ter mille centum & duos. Facile fuit huic auctori rotundè numerare annos à diluvio mille quadringentos & quadraginta pro mille quadringentis & quadraginta sex, qui detracti de ter mille centum & duobus relinquunt summam annorum ab Adamo usque ad diluvium mille sexcentorum quinquaginta sex. Tertiò idem scriptor lib. 1. Antiq. cap. 7. ait de Abrahamo: ὁ δὲ δέκατος μὲν ἐστὶν ἀπὸ Νώχ, δευτέρῳ δ' ἔτει καὶ ἐννεμικῶς πρὸς διακοσίους μετὰ τὴν ἐπομβρίαν ἐγένετο. Qui decimus quidem est à Noacho: secundo autem anno & nonagesimo supra ducentos post diluvium natus. Notissima & testatissima est ista lectio; cùm in eam conspirent omnes codices editi & manuscripti, sive Latini sive Græci. Ex duobus Græcis quos asservat Bibliotheca Vaticana, alium num. 984. alium num. 1304. prior id planum facit fol. 5. & posterior fol. 13. Adhæc Joannes Zonaras qui à sexcentis circiter annis redegit in compendium libros Antiquitatum Judaicarum Josephi, idem prodit lib. 1. Annalium. Nec suspectum sollicitumque est hoc Zonaræ testimonium. Is enim, ut ceteri Græci, fidem adjungebat excerptis ex editione LXX. Interpretum numeris. Quartò idem Zonaras eodem libro primo Annalium describens historiam everfionis templi rursus exhibet Josephi numeros, qui redolent textum Hebraicum hodiernum juxta ea quæ scriptor ille notavit lib. 10. Antiq. cap. 11. Zonaræ consonat etiam anonymus, cujus epitomen manuscriptam jam commemoravi. Observo tamen hoc in loco præcipitantiam Josephi in colligendis suis numeris. Dicens de tempore quod effluxit à diluvio usque ad templi vastationem factam à Chaldeis: χρόνος ὡς ὁ πᾶς εἰς χίλιον ἑνακοσίον πενήκοντα, μὲν ἑξ, ἡμέραι δέκα; omne tempus erat annorum mille nongentorum quinquaginta, mensium sex, dierum decem: posuit nongentos pro octingentis, ut ex aliis ejus calculis manifestum est. Prætereà anonymus epitomator & Zonaras legunt pro πενήκοντα quinquaginta, πεντηκονταεπτά quinquaginta septem: quod & rationes Josephi postulant. Ita cùm juxta hunc auctorem numerentur ab Adamo usque ad Chaldaicam vastationem templi ἑτὶ τρισχίλια πεντακίσια δεκατρία, μὲν ἑξ, ἡμέραι δέκα, anni ter mille quingenti tredecim, menses sex, dies decem: inde subductis annis à diluvio mille octingentis quinquaginta septem, mensibus sex, ac decem diebus, restat ut ab Adamo usque ad diluvium fluxerint anni mille sexcenti quinquaginta sex. Quintò hecatontades annorum, quas in editis Josephi legimus accommodatè ad vulgatos versionis LXX. Interpretum codices, vacillant in manuscriptis. Si enim reperiamus in editis Sethum genuisse Enosum κατὰ ἔτος πέμπτον καὶ διακοσίον anno quinto & ducentesimo: legimus in manuscriptis κατὰ ἔτος πέμπτον καὶ ἑκατόν anno quinto & centesimo. Si secundum edita Henochus genuerit Mathusalein κατὰ ἔτος πέμπτον καὶ ἑξήκοντον καὶ ἑκατόν anno quinto & sexagesimo & centesimo: secundum manuscripta id evenit κατὰ ἔτος πέμπτον καὶ ἑξήκοντον anno quinto & sexagesimo.

LAT. 42. Jure optimo nuncium ejusmodi hecatontadibus remitemus. Id nos docet editio Basileensis Antiquitatum Judaicarum ejusdem Josephi ad vetera exemplaria Latina recognitarum, quæ anno Domini 1534. in lucem prodiit. Habet enim

enim aptissimè ad textum Hebraicum, quòd Seth centesimo & quinto anno genuit Enos: quòd Enos genuit Cainam anno nonagesimo: quòd Caina genuit Mahelaleel, cùm esset annorum septuaginta: quòd Mathusala genuit Lamech, cùm esset annorum octoginta septem & centum; quòd Noe de Lamech natus est agente annum ætatis secundum & octogesimum & centesimum. Rursus eadem editio non novit has hecatontades, quibus anni chronologici patriarcharum ab Arphaxado Semi filio usque ad Thare patrem Abrahæ auctiores sunt in codicibus & Samaritanis & Græcis. Quanti ponderis sit vetus interpretatio Latina Antiquitatum Josephi, quivis intelligit attendens eam emanasse ex Græcis codicibus ante mille & centum annos exaratis. Jussu enim Cassiodori facta est. Josephus pene secundus Livius, (inquit ille lib. Divin. lect. cap. 17.) in libris Antiquitatum Judaicarum latè diffusus, quem pater Hieronymus scribens ad Lucinum Beticum, propter magnitudinem prolixi operis, à se perhibet non potuisse transferri. Hunc tamen ab amicis nostris, qui est subtilissimus & multiplex, magno labore in libris viginti duobus converti fecimus in Latinum. De Josephi depravatione suspecti esse non possunt Cassiodoriani ejus interpretes; quasi voluissent eum aptare numeris textûs Hebraici, antelatis à Cassiodoro numeris Editionis LXX. Tenebatur contrà Cassiodorus numeris istius editionis, ut patet ex ejus chronico. Sed neque suspecta sunt de aliqua interpolatione à Græcis factâ, quæ consona textui Hebraico sunt in Græcis Josephi codicibus. Imo potius suspecta sunt, quæ in ejusmodi codicibus reperiuntur dissona ab illo textu. Quis enim non videat Græcos libelliones codicum suorum numeris potius aptasse Josephianos, quàm numeris codicum Hebræorum, quos ipsi non habebant in usu? Cùm ergo expressam in illis veritatem Hebraicam invenimus, ea potius tenenda nobis est, & dissonantibus ab illa numeris præferenda. Nec mirum Græcos depravatores adscriptos singulis genearchis numeros annorum convenienter suis calculis interpolasse, non tamen eò revocasse generales illorum summas. De his videlicet tantoperè non curabant, mendosas eas pravâ singulorum emendatione suggesturi. Non enim qui ad fraudem callidi sunt, tantum audent, quantum excogitant: & quorum eminet audacia, imprudentia sæpè non deficit. Capere non possunt chronologiæ Græcæ fautores Noachum fuisse in vivis tempore Abrahami, & Semum Abrahamo supervixisse, prout nos docet calculus Hebraicus. Sed quare id non capiant, nec ego capio. Ortum traxerant Noachus & Semus, antequàm diluvium orbem infecisset; ideoque erant vegetiore corporis habitu, integriore valetudine, ætate valentiore. Hinc etiam Arphaxad filius Sem, Sale filius Arphaxad, Heber filius Sale, paternarum virium plus posteris participes longè diuturniorem ætatem egerunt. Singulariter in hoc eluxit divina providentia, ut magis ac magis vigeret traditio ceu unicum illo ævo fundamentum religionis, ante divisionem gentium Noachidis afflatæ. Sic enim sacræ illius antiquitates oculatorum testium verbis mandabantur; sic idoneo testimonio accipiebantur à posteris. Unde Moyses, qui res sacras divinis literis primus consignavit, eò populum Israeliticum vocat, dicens Deuteron. XXXII. 7. *Memento dierum antiquorum, cogita generationes singulas: interroga patrem tuum, & annuntiabit tibi, majores tuos, & dicent tibi. Quando dividebat altissimus gentes, quando separabat filios Adam, constituit terminos populorum juxta numerum filiorum Israel.*

Imprimatur, si videbitur.

Nicolaus Collius Vicarius Generalis.

Imprimatur,

***Alexander Mazzinellius Reverendissimi Patris
Magistri S. A. P. Vicarius.***

INDEX PRIMUS.

LOCORUM SCRIPTURÆ SACRÆ

Qui in Triduana concertatione, &
dissertationibus

CITANTUR, ILLUSTRANTUR, EXPLICANTUR.

*D. Dissertationem, T. Triduanam, Di.
Dialogum significat.*

EX TESTAMENTO VETERI.

En. I. 1: D. III. di. I. 6. 13.
Gen. I. 2: D. II. 35. & D.
III. di. I. 6. 10.
Gen. I. 3: D. II. 35. & D.
III. di. I. 9.
Gen. I. 5: D. III. di. I. 6. 9.
Gen. I. 12: D. III. di. I. 23.
Gen. I. 14. 16: D. II. 32.

Gen. I. 1. 27. 28: D. III. di. I. 28.

Gen. II. 1. 2: D. II. 33.

Gen. II. 2. 3: D. III. di. I. 23.

Gen. II. 5: D. II. 44.

Gen. II. 6: D. III. di. I. 23.

Gen. II. 7: D. III. di. I. 28. 62.

Gen. II. 8: D. III. di. I. 34. 40. 49.

Gen. II. 9. 10: D. III. di. I. 38.

Gen. II. 20: D. III. di. I. 60.

Gen. II. 21: D. III. di. I. 40. 60.

Gen. II. 22: D. II. 44. & D. III. di. I. 60. 64.

Gen. II. 23: D. I. II. di. I. 62.

Gen. II. 23. 24: D. III. di. I. 65.

Gen. II. 25: D. III. di. I. 40.

Gen. III. 5: D. III. di. I. 51.

Gen. III. 15: T. di. II. 7.

Gen. III. 19: D. I. 32.

Gen. III. 20: D. II. 44. & D. III. di. I. 4.

Gen. III. 22: D. III. di. I. 45.

Gen. III. 24: D. III. di. I. 42. 45.

Gen. IV. 1: D. III. di. II. 4. 26.

Gen. IV. 2: D. III. di. II. 28. 32.

Gen. IV. 4: D. III. di. II. 32.

Gen. IV. 10: D. III. di. II. 8.

Gen. IV. 11: D. III. di. II. 8. 32.

Gen. IV. 15: D. III. di. II. 32.

Gen. IV. 16. 17: D. II. di. II. 16. 32.

Gen. IV. 18: D. III. di. II. 10.

Gen. IV. 19: D. III. di. II. 37.

Gen. IV. 20: D. II. di. II. 40.

R

Gen.

Gen. IV. 21. 22: D. III. di. II. 37.
 Gen. IV. 24: D. I. 32.
 Gen. V. 3: D. II. 6. & D. III. di. III. 8. 9. 10.
 Gen. V. 4. 5: D. III. di. III. 8.
 Gen. V. 6: D. II. 6. & D. III. di. III. 9. 10.
 Gen. V. 9: D. II. 6. & D. III. di. III. 10.
 Gen. V. 12: D. II. 6. & D. III. di. III. 10.
 Gen. V. 15: D. II. 6. & D. III. di. III. 10.
 Gen. V. 18: D. II. 6. & D. III. di. III. 10. 11. 12.
 Gen. V. 21: D. II. 6. & D. III. di. III. 10.
 Gen. V. 25: D. II. 6. & D. III. di. III. 15. 16. 17.
 Gen. V. 28: D. II. 6. & D. III. di. III. 15. 17.
 Gen. V. 29: T. di. II. 7.
 Gen. VI. 3: D. II. 40.
 Gen. VI. 12: D. II. 46.
 Gen. VI. 13. 17: D. II. 46.
 Gen. VII. 3: D. II. 46.
 Gen. VII. 6: D. II. 6. 17.
 Gen. VII. 11: D. II. 22. 46.
 Gen. VII. 17: D. II. 25.
 Gen. VII. 18. 19: D. II. 46.
 Gen. VII. 21. 22. 23: D. II. 46.
 Gen. VII. 24: D. II. 25.
 Gen. VIII. 3: D. II. 25.
 Gen. VIII. 4: D. II. 26.
 Gen. VIII. 5: D. II. 16.
 Gen. VIII. 6. 8: D. II. 20.
 Gen. VIII. 9: D. II. 20. 46.
 Gen. VIII. 10: D. II. 21.
 Gen. VIII. 11: D. II. 21. 22.
 Gen. VIII. 12: D. II. 21.
 Gen. VIII. 13: D. II. 22.
 Gen. VIII. 14: D. II. 20. 21.
 Gen. VIII. 20: T. di. I. 34.
 Gen. VIII. 21: D. II. 46.
 Gen. IX. 11. 15: D. II. 46.
 Gen. IX. 19: D. II. 46. 55. 57.
 Gen. IX. 20. 21: D. II. 49.
 Gen. IX. 27: T. di. II. 7.
 Gen. IX. 28: D. II. 19. 54.
 Gen. IX. 29: D. II. 19.
 Gen. X. 2: D. II. 55. & D. III. di. I. 34.
 Gen. X. 4: D. II. 48. 53.
 Gen. X. 6: D. II. 71.
 Gen. X. 7: D. II. 108.
 Gen. X. 8: D. II. 71. 107.
 Gen. X. 9: D. II. 69. 71.
 Gen. X. 10: D. II. 67.
 Gen. X. 11: D. II. 88.
 Gen. X. 12: D. II. 88. 91.

Gen. X. 21: D. II. 46.
 Gen. X. 22: D. II. 103.
 Gen. X. 24: D. III. di. III. 27. 28.
 Gen. X. 25: D. II. 54. 71.
 Gen. X. 30: D. II. 72.
 Gen. X. 32: T. di. I. 34.
 Gen. XI. 2: D. II. 67.
 Gen. XI. 4: D. II. 46. 55.
 Gen. XI. 8. 9: D. II. 46.
 Gen. XI. 10: D. II. 6. 7.
 Gen. XI. 11: D. II. 51.
 Gen. XI. 12: D. II. 7. & D. III. di. III. 36.
 Gen. XI. 13: D. III. di. III. 25. 26. 36.
 Gen. XI. 14: D. II. 7. & D. III. di. III. 36.
 Gen. XI. 15: D. III. di. III. 28. 29. 36.
 Gen. XI. 16: D. II. 7.
 Gen. XI. 17: D. III. di. III. 30. 31.
 Gen. XI. 18: D. II. 7. 60. & D. III. di. III. 36.
 Gen. XI. 19: D. III. di. III. 32. 33. 36.
 Gen. XI. 20: D. II. 7. 60. & D. III. di. III. 36.
 Gen. XI. 21: D. III. di. III. 33. 34. 35. 36.
 Gen. XI. 22: D. II. 7. 60. & D. III. di. III. 36.
 Gen. XI. 23: D. III. di. III. 33. 34. 35. 36.
 Gen. XI. 24: D. II. 7. 60. & D. III. di. III. 36.
 Gen. XI. 25: D. III. di. III. 33. 34. 35. 36.
 Gen. XI. 26: D. II. 7. 60.
 Gen. XII. 3: T. di. II. 7.
 Gen. XII. 4: D. II. 7. 8. 60.
 Gen. XV. 19: D. II. 89.
 Gen. XXI. 5. 6: D. II. 52.
 Gen. XXII. 18: T. di. II. 7. 9.
 Gen. XXV. 15: D. II. 107.
 Gen. XXV. 26: D. II. 52. 60.
 Gen. XXVI. 4: T. di. II. 7.
 Gen. XXVIII. 14: T. di. II. 7.
 Gen. XXXIII. 19: D. II. 102.
 Gen. XXXVI. 39: D. III. di. II. 26.
 Gen. XLI. 54: D. II. 61.
 Gen. XLI. 57: D. II. 61. 78.
 Gen. XLVI. 34: D. III. di. II. 40.
 Gen. XLVII. 8. 9: D. II. 52. 60.
 Gen. XLIX. 10: T. di. II. 7. 9.
 Gen. XLIX. 25: D. III. di. II. 26.

Exod. I. 12: T. di. I. 10.
 Exod. II. 16. 21: D. II. 74.
 Exod. XII. 2: D. I. 15.
 Exod. XII. 40: D. II. 14.
 Exod. XVI. 1. 30: D. II. 13.

Exod. XIX. 4: D. II. 92.
 Exod. XXIII. 29. 30: D. II. 71.
 Exod. XXIV. 4: T. di. I. 38.
 Exod. XXV. 33: D. III. di. I. 53.
 Exod. XXXIV. 22: D. I. 62.
 Exod. XXXIV. 27: T. di. I. 38.

Lev. XXV. 2. 4. 8. 9. 10. 11: D. I. 6.
 Lev. XXVI. 33: D. I. 7.
 Lev. XXVI. 34. 35: D. I. 7. 30.

Num. XII. 1: D. II. 74.
 Num. XXIV. 21. 22: D. II. 89.

Deut. XII. 2. 3. 30: T. di. I. 19.
 Deut. XVIII. 15: D. di. II. 10.
 Deut. XVIII. 22: T. di. I. 24.
 Deut. XXVIII. 57: T. di. II. 7.
 Deut. XXXI. 9. 24. 25. 26: T. di. I. 38.
 Deut. XXXII. 7. 8: D. III. di. III. 42.
 Deut. XXXIV. 10: T. di. II. 7.

Jos. III. 16: T. di. II. 22.
 Jos. VI. 26: T. di. II. 17.
 Jos. X. 13: T. di. II. 22.
 Jos. X. 14: T. di. II. 24.
 Jos. XXIV. 26: T. di. II. 16. 17.

Jud. I. 5: D. II. 89.
 Jud. II. 14. 15: D. II. 108.
 Jud. III. 8. 10: D. II. 90.
 Jud. V. 4. 5: T. di. II. 27.
 Jud. VI. 24. 27. 32: T. di. II. 29.
 Jud. VII. 1: D. III. di. I. 4.
 Jud. XIII. 5: T. di. II. 27.

1. Reg. VI. 15. 118: D. III. di. II. 8.
 1. Reg. IX. 9: D. II. 105.
 1. Reg. XVII. 26: D. III. di. I. 51.
 2. Reg. V. 5: D. I. 48.
 2. Reg. VIII. 3: T. di. II. 33.
 2. Reg. XIV. 7: D. II. 102.
 2. Reg. XX. 19: D. III. di. II. 20.
 3. Reg. II. 11: D. I. 48.
 3. Reg. V. 10: T. di. II. 33.
 3. Reg. VI. 1: D. II. 9.
 3. Reg. VI. 37: D. II. 12.
 3. Reg. VIII. 8: T. di. II. 32.
 3. Reg. XI. 41: T. di. III. 32.
 3. Reg. XI. 42: D. II. 10.
 3. Reg. XII. 16: D. II. 102.

3. Reg. XIV. 25: T. di. II. 33. & D. II. 105.
 3. Reg. XV. 6: D. II. 102.
 3. Reg. XVI. 31: T. di. II. 33.
 3. Reg. XVI. 34: T. di. II. 17. 18.
 4. Reg. II. 8. 14: T. di. II. 23.
 4. Reg. X. 23: T. di. II. 30.
 4. Reg. XIII. 17: D. III. di. II. 30.
 4. Reg. XV. 19. 20: D. II. 91.
 4. Reg. XV. 29: D. II. 92. 93.
 4. Reg. XVI. 23: D. II. 100.
 4. Reg. XVII. 24: T. di. II. 33. & D. II. 100.
 4. Reg. XVII. 27. 28: T. di. I. 11.
 4. Reg. XVII. 30: D. II. 111.
 4. Reg. XVII. 41: T. di. I. 6.
 4. Reg. XVIII. 2: D. II. 98.
 4. Reg. XVIII. 9. 11: D. II. 94.
 4. Reg. XVIII. 13: D. II. 97.
 4. Reg. XVIII. 17: D. II. 97.
 4. Reg. XVIII. 17. 19. 21: D. II. 97.
 4. Reg. XVIII. 21: T. di. II. 33.
 4. Reg. XIX. 21: D. II. 108.
 4. Reg. XIX. 37: D. II. 90. 96. 107.
 4. Reg. XX. 1: D. II. 98.
 4. Reg. XX. 6: D. II. 98.
 4. Reg. XX. 11: D. II. 99.
 4. Reg. XXIII. 5: D. II. 104.
 4. Reg. XXIII. 29: T. di. II. 33.
 4. Reg. XXIV. 12: D. I. 12. & D. II. 10.
 4. Reg. XXIV. 17: D. I. 29. & D. II. 10.
 4. Reg. XXV. 8: D. I. 39.

1. Par. I. 7: D. II. 53.
 1. Par. I. 18: D. III. di. III. 27.
 1. Par. I. 50: D. III. di. II. 26.
 1. Par. V. 26: D. II. 92.
 1. Par. XXIX. 27: D. I. 48.
 1. Par. XXIX. 29: T. di. II. 31.
 2. Par. IX. 29: T. di. II. 32.
 2. Par. XII. 15: T. di. II. 32.
 2. Par. XIII. 22: T. di. II. 32.
 2. Par. XX. 34: T. di. II. 32.
 2. Par. XXVI. 6: D. II. 97.
 2. Par. XXVI. 22: T. di. II. 32.
 2. Par. XXVIII. 20: D. II. 92.
 2. Par. XXXII. 31: D. II. 99.
 2. Par. XXXIII. 11: D. II. 100.
 2. Par. XXXIV. 14: T. di. I. 38.
 2. Par. XXXVI. 20: D. I. 28.
 2. Par. XXXVI. 22: D. I. 28.

1. Efd. I. 1: D. I. 28.

1. Efd. JV. 1: D. I. 9.
 1. Efd. JV. 2: D. II. 100.
 1. Efd. IV. 24: D. J. 9.
 1. Efd. VJ. 3: D. I. 28.
 1. Efd. VII. 7: D. J. 12.
 1. Efd. VII. 8. 9: D. I. 15.
 1. Efd. VII. 13. 14. 24. 25. 26: D. I. 14.
 2. Efd. II. 1. 17: D. I. 18.
 2. Efd. V. 14: D. I. 56.
 2. Efd. JX. 32: D. II. 88.

Tob. I. 18: D. II. 96.
 Tob. I. 21. 24: D. II. 97.
 Tob. II. 12. 15: T. di. II. 34.

Judith. I. 1: D. II. 103.
 Judith. I. 5: D. II. 104.
 Judith. XVJ. 17: D. III. di. I. 25.

Job. XIV. 4: D. II. 45.

Pfal. XXXII. 6. 9: D. III. di. J. 25.
 Psal. XXXIX. 3: D. III. di. I. 34.
 Psal. L. 7: D. II. 45.
 Psal. LXVII. 8. 9: T. di. II. 27.
 Psal. LXXXIX. 10: D. I. 25.
 Psal. XCV. 5: D. III. di. I. 42.

Prov. XX. 15: D. III. di. I. 51.
 Prov. XXV. 11: D. III. di. I. 51.

Ecclef. VIII. 7: T. di. I. 25.

Sap. II. 23. 24: D. II. 45.
 Sap. X. 1: D. II. 44.
 Sap. XI. 21: D. I. 32.

Eccli. XXXIII. 10: D. II. 44.
 Eccli. XLVI. 1. 2: T. di. II. 16. 21.

Isa. I. 1: T. di. II. 32.
 Isa. X. 24. 26: D. II. 97.
 Isa. XIIJ. 11: D. II. 93.
 Isa. XVIII. 1: D. II. 74.
 Isa. XX. 1. 2. 3. 4: D. II. 97.
 Isa. XXIII. 12: D. II. 108.
 Isa. XXVI. 19: D. II. 106.
 Isa. XXXVI. 1: D. II. 97.
 Isa. XXXVI. 4. 6: D. II. 97.
 Isa. XXXVII. 38: D. II. 90. 107.

Isa. XXXVIII. 1. 5. 6. 10: D. II. 98.
 Isa. XXXIX. 1: D. II. 99.
 Isa. XLI. 23: T. di. I. 25.
 Isa. XLI. 24: D. III. di. I. 40.
 Isa. XLIV. 7: T. di. I. 25.
 Isa. XLIV. 26. 27. 28: D. I. 9.
 Isa. XLV. 1: D. J. 39.
 Isa. XLVI. 1: D. II. 89. 104.
 Isa. XLVII. 1: D. II. 99. 108.
 Isa. XLVII. 13. 14: D. II. 99.
 Isa. LV. 11: D. JJJ. di. JJ. 25.

Jerem. XV. 8: D. III. di. II. 20.
 Jerem. XXIII. 13: T. di. II. 30.
 Jerem. XXJJJ. 24: T. di. JJJ. 5.
 Jerem. XXJJJ. 27: T. di. II. 30.
 Jerem. XXV. 1: D. II. 96.
 Jerem. XXV. 26: D. II. 104.
 Jerem. XXVII. 7: D. II. 111.
 Jerem. XXIX. 10: D. I. 28.
 Jerem. XXXII. 1: D. II. 11.
 Jerem. XXXVII. 3: D. III. di. II. 40.
 Jerem. XXXVIII. 1: D. III. di. II. 40.
 Jerem. XLVIII. 40: D. II. 92.
 Jerem. XLIX. 22: D. JJ. 92.
 Jerem. L. 18: D. II. 109.
 Jerem. LJ. 37: D. JJ. 71.
 Jerem. LJ. 57: D. JJ. 109.
 Jerem. LJ. 64: T. di. JJ. 31.
 Jerem. IJJ. 4: D. JJ. 10.
 Jerem. IJJ. 4. 5. 6. 7: D. J. 29.
 Jerem. IJJ. 12: D. JJ. 10. 11.

Baruch. J. 11. 12: D. JJ. 111.
 Baruch. VI. 1. 2: D. J. 11.

Ezech. IV. 5. 6. 7: D. JJ. 10.
 Ezech. XIV. 14: T. di. JJ. 34.
 Ezech. XVJJ. 3. 12: D. JJ. 92.
 Ezech. XXJV. 1. 2: D. II. 10.
 Ezech. XXX. 5: D. JJ. 77.
 Ezech. XXX. 15: D. JJ. 92.
 Ezech. XLV. 1: D. I. 8.
 Ezech. XLVI. 17: D. J. 8.

Dan. I. 21: D. J. 2.
 Dan. V. 2. 11. 22: D. II. 69. 111.
 Dan. V. 30: D. II. 112.
 Dan. V. 31: D. I. 3.
 Dan. VII. 4: D. II. 92.

Dan. VIII. 1: D.II. 111.
 Dan. IX. 1: D.I. 2.
 Dan. IX. 2: D.I. 32.
 Dan. IX. 23: D.I. 32.
 Dan. IX. 24: D.I. 19. 31. 41.
 Dan. IX. 25: D.I. 18. 34. 35. 37. 40. 58.
 Dan. IX. 26: D.I. 18. 42. 48.
 Dan. IX. 27: D.I. 42. 48. 58.
 Dan. X. 1: D.I. 2.
 Dan. XI. 1. 2: D.I. 62.
 Dan. XIII. 65: D.II. 84.

Ose. II. 16. 17: T.di.II. 30.
 Ose. XI. 1: D.III. di. III. 5. 6.

Amos IV. 3: D.II. 112.

Mich. V. 2: T. di. III. 16.

Nahum. III. 8: D.II. 92.
 Nahum. III. 18: D.II. 109.

Habac. III. 7: D.II. 90.

Sophon. III. 10: D.II. 74.
 Sophon. III. 13: T. di. I. 4.

Agg. II. 7. 8: T. di. III. 11.
 Agg. II. 8. 10: D.I. 37.
 Agg. II. 11. 19: D.J. 28.

Zachar. J. 7: D.J. 28.
 Zachar. J. 12: D.J. 10. 28.
 Zachar. II. 6. 7. 12: D.J. 10.
 Zachar. VIII. 3: T. di. I. 4. 7.
 Zachar. VIII. 6. 7. 8. 9: D.I. 10.

1. Machab. I. 59. 60: T. di. I. 8.
 1. Machab. II. 48: T. di. I. 10. & T. di. II. 4.
 1. Machab. VI. 20. 49. 53: D.I. 16.
 1. Machab. XII. 9: T. di. I. 10.
 1. Machab. XVI. 14: D.I. 46.
 2. Machab. I. 19: D.II. 107.
 2. Machab. VI. 2: T. di. I. 6.
 2. Machab. XII. 1: D.I. 16.

EX NOVO TESTAMENTO.

Matth. II. 15: D.II. di. II. 5.
 Matth. II. 23: T. di. II. 27.
 Matth. VI. 24: T. di. II. 16.
 Matth. XVI. 18: T. di. I. 1. & T. di. II. 23.
 Matth. XVII. 22: D.I. 32.
 Matth. XXIV. 5: T. di. II. 21.
 Matth. XXIV. 11: T. di. II. 22.
 Matth. XXIV. 15: D.I. 42. 66.
 Matth. XXVII. 51: D.I. 39.

Luc. I. 71: T. di. II. 10.
 Luc. II. 1: D.II. 93.
 Luc. II. 26: D.I. 37.
 Luc. II. 36: D.II. di. II. 27.
 Luc. XXI. 20: D.I. 46.

Joan. I. 45: T. di. II. 9.
 Joan. II. 16: D.I. 37.
 Joan. II. 19. 20: D.I. 38.
 Joan. IV. 9: T. di. II. 14.
 Joan. IV. 20: T. di. I. 5.
 Joan. IV. 25. 39: T. di. II. 19.

Joan. V. 43: T. di. II. 21.
 Joan. V. 45. 46: T. di. II. 9.
 Joan. VII. 56: D.II. 14.
 Joan. XV. 24: T. di. II. 13.

Act. II. 21: T. di. II. 12.
 Act. VII. 16: D.II. 102.
 Act. VII. 37: T. di. II. 12.
 Act. X. 43: D.I. 41.
 Act. XV. 21: T. di. I. 39.
 Act. XVII. 23. 24. 26: D.II. 44.
 Act. XXVI. 22. 23: T. di. II. 9.

Rom. I. 1. 2. 3. 4: D.II.
 Rom. I. 21: T. di. II. 13.
 Rom. IV. 15: D.II. 45.
 Rom. V. 12: D.II. 45.
 Rom. V. 13: D.II. 45.

1. Cor. I. 30: D.I. 41.
 1. Cor. VII. 4: T. di. II. 16. 17.
 1. Cor. IX. 20: D.II. 45.

1. Cor. X. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 11: T. di. II. 1.
 1. Cor. X. 11: D.I. 39. & D.II. 14.
 1. Cor. X. 20. 21. 22. 24. 32. 33: T. di. I. 10.
 1. Cor. XI. 19: T. di. IIJ. 22.
 1. Cor. XV. 22: D. II. 45.
 1. Cor. XV. 45. 47: D.II. 44.
 2. Cor. VI. 14. 15. 16: T. di. I. 10.

Gal. IIJ. 16: D. II. 8.

Ephes. II. 3: D. II. 45.

Ephes. V. 25. 26. 27: T. di. I. 7.

Col. II. 16. 17: T. di. II. 1.

1. Tim. IIJ. 15: T. di. I. 1.

1. Tim. IV. 1. 2: T. di. IIJ. 22.

Heb. IX. 15: D. I. 41.

Heb. XI. 30: T. di. II. 21.

1. Pet. IIJ. 20: D. IIJ. di. IIJ. 19.

2. Pet. IIJ. 3: T. di. IIJ. 22.

1. Joan. II. 2: D. I. 41.

Judæ 17. 18: T. di. IIJ. 22.

Apoc. XXI. 10. 11. 23. 27: T. di. I. 3.

INDEX SECUNDUS.

Vocum Hebraicarum, aliarumque Orientalium, quæ notantur, vel cum aliis conferuntur in Triduana concertatione, aut in Dissertationibus.

D. Dissertationem. T. Triduanam, Di. Dialogum significat.

~

~ elisum in variis vocibus. D. II. 90.

~ & ה He permutantur. D. III. di. IJ. 34.

אב pater & focer. D. IJ. 72. Avus & proavus. D. IJ. 111.

אב אשתא Af-eshta, Syra pronunciatio-
ne Af-eshto, pater ignis & pater
mulieris. D. IJ. di. I. 62.

אבד perditio. D. IJ. di. II. 34.

אב הכוש Av-hachus Pater Chus, Chal-
dæis Evechous. D. IJ. 71.

אבטחים pepones, ab Arabico בטח D.
IJ. 91.

אבל luxit. D. IJ. di. IJ. 34.

אבל lugens. Ibid.

אבל lapis. D. IJ. di. IJ. 8.

אבן lapis. Ibid.

אבנים lapides, quasi הבנים filii, in
fabula de Deucalione. D. IJ. 47.

אד vapor: interitus. D. IJ. di. J. 23.

אדן השכן כל אדן corruptè Ton-oscon-

col-eros, Dominus habitatoris uni-
versæ terræ. Nomen Sardanapali.
D. IJ. 93.

אדיר illustris, magnificus, per meta-
thesim Persicam Ardi sive Arti.
D. IJ. 81.

אדם Adam unde dictus. D. IJ. di. I. 62.

אדמר terra. Ibid.

אדם הראשון Adam primus. D. IJ. di.
IJ. 4.

אדם קדמא (Chal.) Adam primus.
Ibid.

אדני בוק Adoni-Bezec Adonis fulgurius:
nomen regis Chananæorum. D. IJ.
89.

אובד (Chal.) perditio. D. IJ. di. IJ. 34.

אומניא Concordia. D. III. di. II. 34.

אור lux: inde Orus Ægyptiorum. D. IJ.
31. 35.

אחור fraternitas. D. IJ. di. IJ. 34.

אחור

אחיך Fratrem tuum. D. III. di. II. 8.
 אחיך Fratres tuos. *Ibid.*
 אחיך pro quo lege תרי עשר *There asar*,
 & dele *sive posteriores*. T. di. I. 13.
 אין nihilum. D. III. di. I. 40.
 איש דשן vir cineris. D. III. di. I. 31.
 איש דשן (Chal.) vir cineris. *Ibid.*
 איש להלך vir ambulationis, vir erraticus.
 D. III. di. II. 18.
 איש עבד אדמה vir colens terram. D. III.
 di. II. 28.
 איש עבד אדמה vir culturæ terræ. *Ibid.*
 איש קין vir hastæ, vir hastatus. D. III.
 di. II. 4. 8.
 אכר agricola. D. II. 63.
 אל unum ex Dei nominibus. D. III. di.
 II. 26. Tributum Saturno. D. II. 29.
 אלה הדברים (Hæc verba) Deuterono-
 mium. T. di. I. 13.
 אלה (Chal.) Deus. D. III. di. II. 26.
 אלה Deus. *Ibid.*
 אלה הורה qui sine genitrice, *Alorus Chal-*
daorum. D. II. 66.
 אלהות (Chal.) divinitas. D. III. di. II. 26.
 אלהים Dii. D. III. di. I. 51.
 אל כיון Deus Saturnus, *Alcinous*. D. III.
 di. I. 36.
 אלמוני κρυπτός occultus, *Amon Aegyptiis*.
 D. II. 99.
 אלמנות palatia. D. II. 106.
 אם בחור mater electi, mater adolescentis.
 D. III. di. II. 20.
 אנשי מקנה homines pecoris, pecuarii.
 D. III. di. II. 40.
 אסרחדון *Asarhaddon* rex Afsyriorum,
Græcis Sarchedon. D. II. 101.
 אפע nihilum. D. III. di. I. 40.
 אפעה serpens *Ibid.*
 ארורי אירי (Aegypt.) Vespera facta est.
 D. III. di. I. 9.
 ארורי שופי idem. *Ibid.*
 ארחי עדנה iter meum Edna, seu iter
 meum Eden. Jnde *Ariadna* orgiorum
Bacchicorum. D. III. di. I. 45.
 ארמון palatium. D. III. di. II. 34.
 ארמנות palatia. D. II. 106.
 ארפכשד Arpac-sad, Arbaces Vastator,
 Medorum rex. D. II. 103.
 אש ignis. D. III. di. I. 62.
 אש (Chal.) ignis. *Ibid.*

אשר mulier *Ibid.*
 אשר ignitum. *Ibid.*
 אשור Affur. D. II. 101.
 אשי (Chal.) Igneum. D. III. di. I. 62.
 אשת (Chal.) ignis. *Ibid.*
 אשת (Chal.) mulier. *Ibid.*
 אשתא (Chal.) ignis: mulier. *Ibid.*
 אתור (Chal.) pro Affur. D. II. 101.
 אתיהנה à Domino. D. III. di. II. 26.

ב

ב & פ permutantur. D. III. di. II. 31.
 בארות cisternæ. D. II. 90.
 בכעול in conjugando. D. III. di. II. 26.
 בהו vacuitas. D. III. di. I. 10. 24.
 בהר נשוא in monte elevato. Jnde *Parnas-*
sus in fabula de Deucalione. D. II. 25.
 בור ספינה (Chal.) fossa navis, alveus
 permeabilis: unde Berosi *Borsippena*. D.
 II. 112.
 בזק fulgur. D. II. 89.
 בטיך (Arab.) pepo. D. II. 91.
 בל Bel pro בעל *Baal*. D. III. di. II. 37.
 בן filius, nepos, pronepos. D. II. 111.
 item gener. D. II. 72.
 בעל *Baal*, vel *Beel*, Dominus. T. di. II.
 29. Elifâ gutturali transivit in בל *Bel*.
 D. III. di. II. 37.
 בעלי *Baal* meus. T. di. II. 30.
 בקר Vacca. D. II. 95.
 בר (Chal.) filius. T. di. I. 9. Jtem ne-
 pos, pronepos. D. II. 111.
 ברות cisternæ. D. II. 90.
 ברזל ferrum. D. III. di. II. 31.
 בר כוזיבא (Ch.) filius mendacii. T. di. III. 21.
 בר כוכבא (Chal.) filius stellæ. *Ibid.*
 בר כוש filius Chus. D. II. 69.
 ברנם (Syr.) filius hominis. D. II. 81.
 ברשית (in principio) Genesis. T. di. I. 13.
 בתל in tumulo, in cumulo. D. III. di. I. 53.

ג

גורא (Chal.) sepes, pro גורר. D. II. 95.
 גוי כרתים Gens Cretensium, five Cere-
 thæorum. D. II. di. II. 31.
 גלגלת calvaria. D. II. 99.
 גלגלתא (Syr.) vulgò *Golgotha*, calvaria.
Ibid.

גלילא Galilæa, & tractus quicunque. D.
II. 93.

ד

דברי הימים verba dierum: liber primus,
& secundus Paralipomenon T. di. I. 13.
די vocula indicans genitivum apud Chal-
dæos. D. II. 92.

דיוק (Chal.) inspectio, speculatio: un-
de dictus est *Desoces*, rex Medorum.
D. II. 102.

די כל unde *Deucalion*, sufficiens orbi. D.
II. 47.

דמי sanguines. D. III. di. II. 8.

ה

ה & א permutantur. D. III. di. II. 34.
ה prolatum à Persis quasi ח vel k D.
II. 112.

הובר (Chal.) perditio. D. III. di. II. 34.
הומוניה *ὁμῶν* concordia. D. III. di.
II. 34.

הורמיני Armenia. D. III. di. II. 4.
המון נא *Amon-no*, Ægypti civitas, aliàs
No-Amon. D. II. 92.

הר Mons. T. di. III. 5.

הרמון palatium. D. III. di. II. 34.

הרמונה idem. D. II. 112.

הרר Mons. D. II. 25.

י

י & י permutantur. D. II. 26. 104.
י ואלה שמות (Et hæc nomina) initium
Exodi, à quo liber ille denominatur. T.
di. I. 13.

יידבר (Et locutus est) initium libri Nu-
meri, unde ipsi nomen. *Ibid.*

ייקרה (Et vocavit) initium Levitici, ex
quo nomen duxit hic liber. *Ibid.*

;

יוטא (Chal.) parvus, pro יוטר. D. II. 95.

זונו (Chal.) zona, Græcè ζώνη. *Ibid.*

זר corona, pro נזר D. II. 77.

ח

חוג ambitus. D. II. 16. 48.

חוג חוג ambitus orbis. Ωκεαν. D. II. 16.

חור *Hava* seu *Heva*, unde dicta. D. III.
di. II. 4. 36.

חוינ (Chal.) serpens. D. III. di. II. 4.

חולקא נש (Chal.) portio hominis. Jnde
Uulcanus. D. III. di. I. 58. 59.

חורמן (Chal.) serpens. D. III. di. II. 4.

חורמנא (Chal.) idem. Jnde *Harmonia* in
serpentem mutata. *Ibid.*

חור rediit, circuiuit. D. III. di. I. 53.

חירה vita. D. III. di. II. 4. 36.

חיון (Chal.) serpentes. D. III. di. II. 4.

חיוור (Chal.) pomum ceu sphaerula. D.
III. di. I. 53.

חלקא נש portio hominis. D. III. di. I. 58.

חם *Ham*, sive *Cham*, unde *Hammus*, &
Hamus, Jovis nomen. D. II. 56.

חנוך *Hanoch*, sive *Henoch*, nomen filii
Cain. D. III. di. II. 10.

חנוך initiatus. D. III. di. II. 16.

חסים (Chal.) robustus. D. III. di. I. 32.

חסין idem. *Ibid.*

חרם exterminium. D. III. di. II. 42.

חרמנא (Chal.) exterminium. *Ibid.*

חדש (Chal.) conjector, præstigiator. D.
II. 104.

ט

טאב (Chal.) bonum esse. D. II. 86.

טוב idem. *Ibid.*

טופאן (Arab.) diluvium. D. II. 30.

טופנא (Chal.) idem. *Ibid.*

טיט cœnum, lutum: unde *Titan*, *Titenius*,
Titæa, *Tityus*. D. II. 55. & D. III. di.
I. 30.

טיט היין cœnum luti. D. III. di. I. 34.

טל אורר ros luminum: unde *Urotalt*. D.
II. 106.

טלי גן (Chal.) infans horti. D. II. 92.

י

י & י permutantur. D. II. 104. & D. III.
di. II. 26.

יבל *Jabal* vel *Jabel* filius *Lamech*. D. III.
di. II. 40.

י

יה *Deus Ibid.*

יהוה nomen Deitétragrammaton, unde *Jovem* dixerunt Gentiles. D. III. di. I. 40.

יהושע Josue, appellativè servator. T. di. II. 19. Liber Josue. T. di. I. 13.

יובל *Jubal* pro יהובל *Jaho-Bal*, filius *Lamech*, putatus *Deus Bal*. D. III. di. II. 40.

יוכל *Iuchal* pro יהובל *Iehuchal* vel *Iahochal*, nomen proprium filii *Selemia*. D. III. di. II. 40.

יום dies, tempus. D. II. 108.

יוץ coenum, lutum. D. II. 5. & D. III. di. I. 34.

יונה decipiens, fraudem faciens. D. III. di. I. 51.

יחזקאל *Ezechiel*, liber *Ezechielis*. T. di. I. 13.

ים mare, Ægyptiacè *ΩΜ*. D. II. 91.

ירבעל *Ierubbaal*, sive *Jerobaal*, corruptè *Jerombalus*, nomen *Gedeonis*. T. di. II. 28.

ירמיהו *Jeremias*, liber *Jeremia*. T. di. I. 13.

ישעיהו *Isaias*, liber *Isaia*. *Ibid.*

כ

כחות *tenebræ vespertinæ*, *Chaos* *Erebodes*. D. III. di. I. 6.

כהן *Cohen* sacerdos. Item primarius in politicis minister. D. III. di. I. 4.

כוב (Chal.) spina, paliurus. D. II. 77.

כוכבי לכת *stellæ erraticæ*. D. III. di. II. 18.

כוש (Chal.) niger, ater. D. II. 90.

כושן *Chusan* pro *Chus*. D. II. 90.

כל omne: unde *Chalaus*, Græco nomine *Panyas*. D. II. 86.

כף curvatura, cavum, vas concavum. D. III. di. I. 55.

כף טרה vas molestiæ, vas laboris. *Ibid.*

כף טרי (Chal.) lapis movens. *Ibid.*

כפה incurvavit. *Ibid.*

כפתר pomum, globus, sphaerula. D. III. di. I. 53.

כרכב ambitus, circuitus. Inde *Cecrops*. D. II. 48.

כרתים *Cretenses*, sive *Cerethæi*. D. III. di. II. 31.

כשית *Cusitis*, vulgò *Æthiopissa*. D. II. 74.

כתובים *Hagiographa*. T. di. I. 13.

ל

ל & נ permutantur. D. III. di. II. 8.

לא מרעם (Chal.) nihil quicquam. D. III. di. I. 40.

לט abscondio: unde *lateo*, & *λανθω*. D. III. di. II. 36. 37.

למך *Lamech*, nomen filii *Mathusael*. D. III. di. II. 10.

למור ad humiliationem, ad depressionem. *Ibid.*

מ

מאל à Deo. D. III. di. II. 26.

מאלהות à divinitate. *Ibid.*

מדיק (Chal.) inspector, explorator: unde *Madauces*. D. II. 102.

מואת (Arab.) terra deserta, & vacua. D. III. di. I. 22.

מוף *Memphis*, *Coptis Mephi*. D. II. 92.

מור myrrha. D. II. 100.

מורת mors. D. III. di. I. 22.

מותאן (Arab.) terra culturam nondum experta. *Ibid.*

מומושאול mors ejus infernus. D. III. di. II. 12.

מולות signa coelestia. D. II. 104. 106.

מזרות idem. *Ibid.*

מחויאאל ex serpente fortis: & nomen filii *Irad*. D. III. di. II. 8. 9.

מחקק *Dux decernens*, legislator, legis late curator. T. di. II. 7.

מינ (Chal.) aqua. D. II. 81. & D. III. di. II. 42.

מים aqua. D. III. di. II. 42.

מלך *Moloch*, idolum *Ammonitarum*. D. III. di. II. 31.

מלכים *Reges*, sive *Regum* liber tertius, & quartus. T. di. I. 13.

מערכות ordines. D. III. di. I. 51.

מצורה per metathesin *Medusa*, venatio. D. II. 71.

מקנה possessio pecuaria, pecus. D. III. di. II. 40.

מריא שו *faginum pecudum*. D. III. di. II. 31.

מרחפת fovens D. III. di. I. 6.

משלי שלמה *parabolæ Salomonis*. T. di. I. 13.

מתושאל *Methusael*, sive *Mathusael*, nomen

men filii *Maviael*. D. III. di. II. 10.
12.

נ

נ & ל permutantur. D. II. III. & D. III.
di. II. 8.

נא אמון *No-Amon* civitas Aegypti, aliàs
Amon-no. D. II. 92.

נבואה prophetia, divinatio. D. II. 104.

נבו כד נשר *Nebo-cad-nefer* (Chal.) Na-
bo quasi aquila. Nomen Nabuchodo-
nosori. D. II. 111.

נביא propheta, divinus: unde *Nabo*.
D. II. 104. 105.

נביאים prophetæ. T. di. I. 13.

נבל (Chal.) nablium. D. III. di. I. 31.

נר vagus, per metathesin *Dan*, unde
Danaus. D. II. 73.

נור habitaculum. D. II. 88.

נוף *Noph*, aliàs *Moph*, Memphis. D. III.
di. I. 32.

נור (Chal.) ignis. D. III. di. I. 49.

נזר corona, per aphæresin זר. D. II. 77.

נחל flumen: unde *Nilus*. D. III. di. I. 41.

נחמיה *Nehemias*, liber secundus *Esdre*.
T. di. I. 13.

נחש serpens. D. III. di. I. 41.

נינוה *Ninive*, Græcis *Ni vos*. D. II. 88.

נכר extraneus, alienigena. Inde *Ane-*
chor, per metathesin *Achenor* sive *A-*
ghenor. D. II. 73.

נמה *Nema*, seu *Nemanus*, eadem quæ
Naama sive *Noema*. D. III. di. II. 37.

נמר tigris, Syriacè נמרא. D. II. 69.

נעמה *Naama*, sive *Noema*, soror Tu-
balcain. D. III. di. II. 37.

נפתלים reluctantes. D. II. 93.

נר lucerna: inde *Nereus* transformatus
in ignem. D. III. di. I. 49.

נשר aquila, symbolum regis Assyriorum.
D. II. 92.

ם

סכר (Chal.) vidit, prospexit. D. II. 105.

סכין (Chal.) videns, propheta. *Ibid.*

ספר קינות liber lamentationum. T. di. I. 13.

ספר תהלים liber Psalmorum. *Ibid.*

ספר תורה liber legis, Pentateuchus Mo-
saicus. *Ibid.*

סתור absconditus: inde *Saturnus*. D. II.
56.

ע elifum in medio dictionum. D. III. di. II. 37.

עבר ארמה agricola. D. III. di. II. 28.

עבוד ארמה cultura terræ. *Ibid.*

עדן *Eden*, hortus deliciarum: paradisus
terrestris. D. III. di. I. 32. Voluptas
Ibid. 45.

עדר voluptas. D. III. di. I. 45.

עוקר גנו asportans divitias. D. II. 91.

עוקר זהב asportans aurum: unde *Ocra-*
zapes. *Ibid.*

עזרא *Ezra*, sive *Esdra*, nobis *Esdra*
liber primus. T. di. I. 13.

עירד *Irad*, nomen filii Henoch. D. III
di. II. 10. Unde tractum. *Ibid.* 14.

עמים populus, plurali numero עמין, in
forma Chaldaica עמין, unde *Amyntas*
catalogi regum Assyriorum. D. II. 86.

עמי (Chal.) ater, obscurus. D. II. 90.

עם דרומית Gens australis, pro qua
Andromedam invenit fabula. D. II. 74.

עם פות populus Phut, expressus in *Am-*
phitryone Alcæi filio. D. II. 77.

ענת (Chal.) tempus. D. III. di. I. 31.

עקר גנו (Chal.) vastans ærarium, aspor-
tans divitias. Inde *Acraganes*. D. II. 91.

ערב vespera: Erebus. D. III. di. I. 6. 9. 49.

ערבה arrhabo. D. II. 82.

ערוך (Heb.) onager: (Chal.) onager &
draco. D. III. di. II. 14.

ערך אל ordo Dei. D. III. di. I. 51.

פ

פ & ב permutantur. D. III. di. II. 31.

פול רסן *Phul Resenus*. D. II. 91.

פוז sparsus, dispersus. D. II. 73.

פורם dividens: unde *Porus*. D. II. 71.

פורס (Chal.) divisio. *Ibid.*

פלא נשר (Ch.) miraculum aquilæ. D. II. 92.

פלסמון balsamū. D. III. di. II. 31.

פנויות vacua. D. III. di. II. 28.

פאו *Pau*, civitas regni Edom. D. III. di. II. 26.

פאי *Pai*, eadem civitas. *Ibid.*

פרוס (Chal.) divisio. D. II. 71.

פרזל (Chal.) ferrum. D. III. di. II. 37.

פרח flos. D. III. di. I. 53.

פרים (Chal.) dividens. D. II. 71.

פרס Persis. *Ibid.*

פרס (Chal.) divisit; discindit. *Ibid.*

פרס

פרס (Chal.) ungula scissa. *Ibid.*
 פרס נר Persicus exercitus, Persicè *Passar-*
g ad. D. II. 82.
 פרסה (Chal.) milliare. D. II. 71.
 פרסתה (Chal.) ungula scissa. *Ibid.*
 פרת Euphrates. D. II. 91.

צאן oues. D. II. 90.
 צור Tyrus. D. II. 73.
 צי כתר navis latibulum ejus: Hinc *Xisuthri*
 nomen factum Noacho. D. II. 29.
 צלה *Sella*, nomen unius uxorum *Lamech*.
 D. III. di. II. 37.
 צלע costa: claudicatio. D. III. di. I. 58.
 צנה oues. D. II. 90.
 צעקים clamantes. D. III. di. II. 8.

קדם oriens: initium. D. II. 67.
 קדמאה (Chal.) prior, pristinus, anti-
 quus. D. III. di. II. 4.
 קדמון idem. *Ibid.*
 קדמוני idem. *Ibid.*
 קדרה (Arab.) virtus, Persicè *carda*. D. II. 82.
 קהלת Ecclesiastes. T. di. I. 13.
 קול פי יהוה vox oris Dei. D. III. di. I. 24.
 קין paliurus. Inde *Al-cos*, seu *Αλκαίος*.
 T. II. 77.
 קט fastidium. D. II. 74.
 קין Cain, nomen primogeniti *Adami* un-
 de tractum. D. III. di. II. 4.
 קין hasta. *Ibid.* & n. 26.
 קיני ראש Cinyrus princeps: Cinyras rex
Afsyriorū. D. II. 89.

ר elisum per apocopen. D. II. 95. Transiens
 in literam consonantem, quæ proximè
 sequitur. D. II. 69.
 ראש caput. D. II. 90.
 רעה socia. D. III. di. II. 4.
 רש caput. D. II. 90.
 רש עתים principium temporum: *Rasa-*
thaim. *Ibid.*

ש mutatum in ת apud Chaldaeos. D. II. 101.
 שבור captivitas. D. II. 104.

שכיר idem. *Ibid.*
 שופטים Judices: liber *Judicum*. T. di. I.
 13. & T. di. II. 26.
 שופי verbum *Aegyptium* quid significet.
 D. III. di. I. 9.
 שושן lilium. D. III. di. I. 53.
 שחיק טמיה (Chal.) contusus ossibus, ma-
 ledictus. D. III. di. II. 31.
 שטם odio habuit, adversatus est. D. III.
 di. I. 32.
 שטן Idem. *Ibid.*
 שילה Messias. T. di. II. 7.
 שילן unde *Silenus*, quid. T. di. II. 11.
 שיר canticum. D. II. 90.
 שיר השירים canticum canticorum. T.
 di. I. 13.
 שירן (Phoen.) canticum. Inde *Sirenes*. T.
 di. II. 11. & D. II. 90.
 שכה vidit, prospexit. D. II. 105.
 שלשלת (Chal.) catena. D. II. 106.
 שמואל Samuel: liber primus, & secun-
 dus Regum. T. di. I. 13.
 שמים coelum, Phoenicibus *samen*. T. di. II.
 29.
 שניה ambo illi. D. III. di. II. 4.
 שניה denres illorum. *Ibid.*
 שנים duo. *Ibid.*
 שנים dentes. *Ibid.*
 שרשרת catena. D. II. 106.
 ששך pro שכה qui vidit, qui prospe-
 xit, qui prophetavit. D. II. 105.

ת pro ש apud Chaldaeos. D. II. 101.
 תאמים gemelli. D. II. 90.
 תבה arca. D. II. 69.
 תבו inanitas. D. III. di. I. 10.
 תובלקין *Tuvalcain*, per apharesin *Valcain*
Vulcanus. D. III. di. II. 37.
 תור (Chal.) bos, taurus. D. III. di. II. 21.
 תור שור pro Hebraico. D. II. 101.
 תורה lex: pentateuchus, seu quinque li-
 bri legis. T. di. I. 13. 38.
 תל agger, tumulus. Inde *Telos*, corru-
 ptè *Delos*. D. II. 16.
 תם (Chal.) ibi: respondet Hebraico שם D.
 II. 101.
 תמים gemelli. D. II. 90.
 תפוח pomum, & quicquid in formam po-
 mi cumulatam est. D. III. di. I. 53.

J N D E X T E R T J U S

Auctorum, qui citantur, illustrantur, emendantur, probantur, vel confutantur
tam in Triduana Concertatione,
quàm in Dissertationibus.

*D. Dissertationem, T. Triduanam, Di.
Dialogum significat.*

A

A Brabaniel. T. di. II. 26: di. III. 11.
Abraham Hannafi. T. di. III. 11.
Abramus. V. Nicolaus Abramus.
Abulpharagius. V. Gregorius Abulpharag.
Abydenus. D. II. 20. 21. 29. 55.
Achilles Tatius. D. III. di. II. 5.
Acta sacrae Bibliorum Congregationis sub
Gregorio XIV. D. II. 3.
Ado. D. III. di. III. 25. 30. 34.
Adrastus Cyzicenus. T. di. II. 24.
Adrianus Augustus. T. di. III. 4.
Ælianus. D. II. 92. 95. 102.
Ælius Lampridius. T. di. III. 14. 15. 16.
D. III. di. I. 18.
Æschylus. D. III. di. II. 36.
Africanus. V. Julius Africanus.
Agathias. D. II. 87. 101.
Akiba. T. di. III. 11.
Albinus Flaccus. D. III. di. I. 13.
Alexander. V. Natalis Alexander.
Alexander Polyhistor. D. II. 29. 75. 87.
101. 106. 109.
Amaseus. D. II. 107.

Amelius Platonius. T. di. III. 14.
Ammianus Marcellinus. D. II. 93.
Anastafius. D. III. di. III. 38.
Angelus Roccha. D. II. 4.
Anonymus auctor Axiochi. D. III. di. II. 15.
Anonymus auctor computi de Pascha. D.
I. 44.
Anonymus Chronologus apud Clementem
Alexandrinum. D. III. di. III. 8.
Anonymus Chronologus sub Alexandro
Severo. D. I. 24.
Anonymus epitomator Josephi MS. D. III.
di. III. 41.
Anonymus scholiastes Æschyli. D. III. di.
II. 36.
Anonymus scholiastes Apollonii Rhodii.
D. II. 73. D. III. di. I. 48. 63: di. II.
3. 5. 6. 19. 21. 23.
Anonymus scholiastes Arateorum Germa-
nici. D. II. 49. 72. D. III. di. I. 50.
Anonymus scholiastes Aristophanis. D. II.
49. D. III. di. II. 15.
Anthologia. D. II. 69.

Anticlides. D. II. 78.
 Antoninus Liberalis. D. II. 53. 59. D. III.
 di. II. 23.
 Apocryphus auctor libri tertii Esdrae. D.
 II. 107.
 Apollinarius Laodiceus. D. I. 44.
 Apollodorus. D. II. 25. 53. 55. 56. 57. 60.
 61. 63. 64. 72. 73. 77. 89. 90. 91. 107.
 D. III. di. I. 30. 48: di. II. 3. 5. 41.
 Apollonius Rhodius. D. II. 73. D. III. di.
 I. 15. 30. 63: di. II. 3. 19. 21.
 Apuleius. D. II. 89.
 Archelaus. D. III. di. I. 30.
 Archemachus. D. III. di. I. 63.
 Aristobulus historicus Graecus. D. II. 106. 108.
 Aristobulus philosophus Hebraeus. T. di. I.
 33. D. II. 35. D. III. di. I. 19. 26.
 Aristophanes. D. III. di. I. 26: di. II. 15.
 Aristoteles. D. II. 107. D. III. di. II. 19.
 Arnobius. T. di. I. 20: di. II. 2. 6. 8. 65.
 Arrianus. D. II. 102. 106. 108.
 Artemidorus. D. III. di. I. 43.
 Arundelliana marmora. D. II. 58. 59. 63. 87.
 Asius Poeta. D. III. di. II. 19.
 Athenæus. D. II. 86. 104. 106. 107. 108.
 D. III. di. I. 31.
 Athenagoras. T. di. I. 27. D. III. di. I. 46.
 Athenodorus. D. II. 108.
 S. Augustinus. T. di. I. 9. 10. 22. 23.
 27. 30. 35. 36: di. II. 4. 6. 9. 21. 23.
 24. 28. 29. 30: di. III. 3. 5. 6. 15. 16. 17.
 D. I. 9. 21. 22. 32. 40. 43. 46.
 D. II. 3. 8. 19. 23. 36. 45. 49. 54.
 55. 58. 62. 63. 87. 88. 102. 105.
 D. III. di. I. 13. 18. 21. 66: di. II. 16.
 35: di. III. 2. 7. 12. 17. 19. 25.
 Augustinus Steuchus. D. III. 26.
 Avoda Zarâ Talmudis Jerosolymitani. T.
 di. III. 13.
 Azarias. T. di. III. 11.

B

S. Basilus Magnus. D. I. 1.
 S. Basilus Seleuciensis. D. I. 53.
 Bechail. T. di. III. 11.
 Beda. D. I. 61. D. III. di. I. 13: di. III.
 7. 17. 30. 34.
 Benedictus Pererius. D. I. 59. 61.
 Berescit Rabba. T. di. II. 7.

Bernardus Lamy. D. I. 66.
 Berofus. T. di. II. 33. D. II. 11. 29. 96.
 104. 107. 111. 112.
 Biblia Aldina. D. III. di. III. 8. 16. 25.
 30. 34.
 Biblia Complutensia. D. III. di. III. 16.
 25. 30. 34. 37.
 Biblia Francofordiensia. D. III. di. III. 16.
 25. 30. 34.
 Biblia Romana, sive Vaticana, Editio-
 nis LXX. Interpretum. D. III. di. III.
 25. 28. 30. 34. 37.
 Biblia Vulgatæ Editionis passim, locis jam
 notatis in primo indice.
 Biblici codicis fragmentum singulare in-
 ter S. Ambrosii opera. D. III. di. III. 16.
 Bibliorum codex Oecolampadicus. D. III.
 di. III. 8. 16. 25. 30. 34. 37.
 Bibliorum Coptica versio MS. D. II. 71.
 84. 90. 107. 112.
 D. III. di. I. 9: di. III. 5. 8. 25. 28.
 30. 32. 34. 37.
 Bibliorum MS. Alexandrinum. D. III. di.
 III. 25. 30. 34.
 Bibliorum MS. Cottinianum. D. III. di.
 III. 25. 30.
 Bibliorum MS. Oxoniense. D. III. di. III.
 16. 25. 30. 37.
 Bion. D. II. 87. 101.
 Blanchinus. V. Franciscus Blanchinus.
 Bochartus. T. di. II. 11. D. II. 16. 53.
 56. 69. 72. 73. 77. 82. 89. 91. 92. 112.
 Bonges. V. Thomas Bouges.

C

Cæsar. V. Julius Cæsar.
 Cajetanus. D. II. 26.
 Calendaria antiqua Romana. D. II. 49.
 Callimachus. D. III. di. I. 19.
 Callisthenes. D. II. 101.
 Camisius. D. III. di. III. 38.
 Canon mathematicus. T. di. II. 33.
 D. I. 2. 3. 4. 5. 12. 13. 29.
 D. II. 11. 99. 100. 104. 106. 107. III.
 Capitolinus. V. Julius Capitolinus.
 Cassiodorus. D. III. di. III. 42.
 Castor. T. di. II. 24. D. I. 5. D. II. 50.
 87. 94. 110.
 Catullus. D. III. di. I. 44.

Cedrenus. V. Georgius Cedrenus.
 Censorinus. D. I. 1. 22. 25. D. II. 18.
 41. D. III. di. II. 2.
 Chæmon. D. III. di. I. 20.
 Charon Lampfacenus. D. I. 59.
 Chronicon Alexandrinum. D. III. di. III.
 16. 17. 25. 28. 30. 34.
 Chronicon syntagma. D. III. di. III. 38.
 Cicero. T. di. I. 20. D. I. 25. D. II. 3. 36.
 66. 68. 105. D. III. di. I. 50. 57. 65:
 di. II. 35.
 Claudius Chronologus. D. III. di. III. 7.
 S. Clemens Alexandrinus. T. di. I. 30.
 D. I. 47. D. II. 11. 35. 40. 54. 59.
 70. 87. D. III. di. I. 19. 26. 43: di. II.
 8. 40: di. III. 8.
 Cleodemus. T. di. II. 19.
 Clitarchus. D. I. 59.
 Cnossus. D. III. di. I. 63.
 Columbus. V. Hieronymus Columbus.
 Conon. D. II. 74. 87. D. III. di. II. 3.
 Constantinus Porphyrogenetus. D. II.
 104. D. III. di. III. 8. 38.
 Cornelius à Lapide. D. I. 64. D. III. di.
 III. 27.
 Cornelius Nepos. D. III. di. I. 59.
 Cosmas. D. III. di. I. 63.
 Coupletus. V. Philippus Coupletus.
 Ctesias. D. I. 5. D. II. 70. 76. 78. 79.
 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 92. 94.
 101. 103. 104. 110.
 Cuperus. V. Gisbertus Cuperus.
 S. Cyprianus. T. di. I. 27.
 S. Cyrillus Alexandrinus. T. di. III. 14.
 D. II. 20. 29. 107.
 S. Cyrillus Jerosolymitanus. D. I. 23.

D.

Dalechampi. V. Jacobus Dalechampi.
 Damascius. T. di. III. 5. 6. D. III. di.
 I. 36. 54.
 Daniel Huetius. D. I. 51. 59. 61. 62. 63.
 David Kimchi. D. II. 92.
 Demosthenes. D. III. di. I. 43.
 Diodorus Grammaticus. D. II. 108.
 Diodorus Siculus. T. di. I. 31: di. II. 5. 11.
 D. I. 5. 13. 51. 60. 68.
 D. II. 19. 23. 30. 31. 36. 48. 50. 53.
 55. 56. 58. 60. 61. 63. 64. 66. 67.

69. 70. 72. 78. 79. 80. 81. 85. 86. 87.
 88. 94. 95. 101. 103. 105. 107. 110.
 D. III. di. I. 9. 14. 15. 30. 47. 56.
 63: di. II. 3. 31. 36.
 Diogenes Laertius. D. III. di. I. 7. 30.
 di. II. 15.
 Dion apud Plutarchum. D. I. 59:
 Dion Cassius. D. I. 36. D. III. di. I. 20.
 Dion Chrysostomus. D. III. di. I. 2.
 Dion Neapolites. T. di. II. 24.
 Dionysius Carthusianus. D. I. 61.
 Dionysius Exiguus. D. III. di. III. 7.
 Dionysius Geographus. D. II. 92.
 Dionysius Halicarnasseus. D. II. 91. D.
 III. di. II. 19.
 Dionysius Petavius. D. I. 47. 51. 59.
 61. 63. 98. D. III. di. III. 27.
 Dorotheus Sidonius. D. II. 73.
 Dositheus. T. di. II. 10. 13: di. III. 18.
 Dosthen. V. Dositheus.
 Drusus. D. I. 51.

E

Echia Rabbathi. T. di. III. 11.
 Emmanuel à Schellstrate. D. III. di. III. 38.
 Ephorus. D. I. 59. D. II. 52.
 S. Epiphanius. T. di. III. 19. D. III. di.
 III. 18. 22.
 Eratosthenes. D. II. 104. D. III. di. I. 50.
 Etruscorum libri rituales. D. I. 22. 25.
 Etymologicon magnum. D. II. 72. 106.
 D. III. di. II. 23.
 Evangeliorum codex Cantabrigiensis vetu-
 tissimus Græco-latinius. D. III. di. III. 27.
 Evangeliorum codex Grotio memoratus.
Ibid.
 Eubulus. D. II. 49.
 Eulogius. T. di. II. 10. 12: di. III. 18.
 D. III. di. III. 18.
 Eupolemus. D. II. 56. 71.
 Euripides. D. II. 72. D. III. di. I. 15. 43:
 di. II. 3. 6.
 Eusebius Cæsariensis. T. di. I. 8. 9. 30.
 33: di. II. 19. 21. 26. 28: di. III. 13. 14.
 D. I. 5. II. 13. 54. 56. 57. 59. 60.
 D. II. 20. 29. 35. 49. 50. 52. 55. 56.
 62. 64. 70. 71. 78. 86. 87. 89. 91.
 93. 94. 105. 106. 109. 110. 111.
 D. III. di. I. 2. 3. 9. 19. 26: di. III. 14.
 22. 27. 28. 29. 30. 31. 34. 35. 38.
 S 2 Eusta-

Eustathius Antiochenus . V. Pseudo-Eustathius .

Eustathius Thessalonicensis . D. III. di. II. 23.

Euthymius Zygabenus . D. II. 104.

Excerpta chronologica præfixa Joanni Malalæ . D. III. di. III. 28.

Excerpta Barbaro-latina . D. II. 52. D. III. di. III. 37.

F.

Fasti consulares . D. II. 94.

Favorinus . T. di. I. 26.

Faustus Manichæus . T. di. I. 29: di. II. 8: di. III. 2.

Festus . D. III. di. I. 8.

Firmicus . V. Julius Firmicus.

Flavius Vopiscus . T. di. II. 34: di. III. 4. D. II. 94.

Franciscus Blanchinus . D. II. 53.

Franciscus Suarez . D. I. 64.

Freculphus . D. III. di. III. 17.

G

Gaspar Sanctius . D. I. 63. 64.

Gellius . T. di. I. 26. D. I. 25. 68. D. II. 64. D. III. di. I. 9. 18.

Gemara Sanhedrin . T. di. I. 38.

Geminus . D. II. 50.

Georgius Cedrenus . T. di. III. 13. D. I. 17. D. II. 104.

Georgius Hamartolus . D. III. di. I. 63.

Georgius Syncellus . T. di. III. 14. D. I. 61. D. II. 29. 40. 66. 70. 75. 86. 87. 93. 94. 106. 109. 110.

D. III. di. I. 2. 63: di. III. 14. 19. 22. 25. 26. 28. 30. 34.

Gerardus Joannes Vossius . D. II. 104. 106.

Ghedalias . T. di. III. 11.

Gisbertus Cuperus . D. I. 35.

Gregorii XIII. Bulla de Kalendario . D. II. 34.

Gregorius Abulpharagius . T. di. II. 13. D. III. di. III. 16. 37.

Grotius . V. Hugo Grotius.

Gruterus . T. di. II. 19.

H

Hamartolus . V. Georgius Hamartolus .

Harduinus . V. Joannes Harduinus.

Harpocraton . D. II. 49.

Hegeſianax . *Ibid.*

Hellanicus . D. II. 50. 73. 86. D. III. di. II. 3. 6.

Heraclides . D. I. 59.

Heraclitus . D. III. di. II. 3. 23.

Herodianus . T. di. I. 9. D. III. di. II. 38.

Herodotus . T. di. II. 33. D. I. 5. D. II. 50. 56. 64. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 86. 87. 95. 96. 102. 103. 106. 109. 111. 112. D. III. di. I. 31.

Hesiodus . D. II. 35. 55. 56. 73. 107. D. III. di. I. 7. 19. 30. 46. 48. 56. 61: di. II. 19.

Hesychius apud Anastasium . D. III. di. III. 38.

Hesychius, auctor lexicæ . D. II. 16. 81. 82. 105. D. III. di. I. 5. 52: di. II. 31. 36. 40.

Hesychius, qui scripsit ad S. Augustinum . D. I. 42.

S. Hieronymus . T. di. I. 9. 27. 37: di. II. 13. 26. 35: di. III. 9. 13. 14.

D. I. 2. 3. 6. 9. 13. 15. 35. 44. 54. 55. 57. 61. 65.

D. II. 4. 36. 48. 49. 71. 73. 92. 97. 102. 104.

D. III. di. III. 4. 17. 19. 23. 27.

Hieronymus à s. fide . D. III. di. III. 23.

Hieronymus Columbus . D. I. 65.

Hippocrates, aut. quisquis alius . D. I. 26.

S. Hyppolitus . D. I. 44.

Hippolytus Thebanus . D. III. di. III. 38.

Hippys . D. III. di. I. 63.

Hobbius . V. Thomas Hobbius.

Hodius . V. Humfredus Hodius.

Homerus . T. di. II. 24.

D. II. 19. 53. 55. 89. 91. 107.

D. III. di. I. 19. 30. 35. 37: di. II. 15. 23. 41.

Horapollo . D. II. 31. 53. 88. 105.

Horatius . T. di. I. 26. D. III. di. I. 29.

Huetius . V. Daniel Huetius.

Hugo Grotius . T. di. II. 8. D. III. di. III. 27.

Humfredus Hodius . D. III. di. III. 38.

Hyginus . D. II. 49. D. III. di. I. 50.

I

Jacobus Dalechampius . D. II. 106.

Jacobus Tirinus . D. I. 65.

Jacobus Usserius . D. I. 16. 59. 60. D. III. di. III. 27.

Jamblichus Babylonius . D. II. 104.

Jam-

- Jamblichus Chalcidensis. D. ll. 88. 105.
 Jarchi. V. Selomoh Jarchi.
 Inscriptiones. T. di. ll. 19. D. I. 35. D.
 ll. 108. D. ll. di. ll. 39.
 Joannes Antiochenus. D. ll. di. ll. 8.
 38.
 S. Joannes Chrysostomus. D. ll. di. ll. 8.
 Joannes Harduinus D. I. 66.
 Joannes Lalamantius. D. I. 26.
 Joannes Malala. D. ll. 107. 109. D. ll. di.
 ll. 38.
 Joannes Marshamus. D. I. 66. D. ll. 40.
 48. 97.
 Joannes Martianus. D. ll. di. ll. 8.
 Joannes Philippi. D. I. 64.
 Joannes Tzetzes. D. ll. 30. D. ll. di. I. 63.
 Jonathan ben Uziel, aut quisquis alius.
 T. di. ll. 7.
 Jornandes. D. ll. di. ll. 37. 38.
 Josephus Christianus, vetus scriptor. D.
 ll. di. ll. 27.
 Josephus Hebraeus. T. di. I. 6. 30. 38.
 di. ll. 33. di. ll. 11. 13.
 D. I. 3. 16. 36. 48. 49. 50. 53. 56.
 D. ll. 11. 12. 14. 16. 26. 29. 40.
 53. 54. 67. 69. 71. 73. 89. 96. 97.
 99. 102. 106. 107. 111.
 D. ll. di. I. 5. 21: di. ll. 8. 41. 42.
 Josephi Hebraei codices Graeci MS. D. ll.
 di. ll. 8. 41.
 Josephi Hebraei epitome Graeca MS. D. ll.
 di. ll. 41.
 Josephi Hebraei latina interpretatio vetus.
 D. ll. di. ll. 42.
 Josephus Scaliger. T. di. I. 37. D. I.
 51. 60. D. ll. 52. 83. 107.
 D. ll. di. ll. 17.
 S. Irenaeus. T. di. ll. 21. D. ll. di. ll. 27.
 Isaacus Peyrerius. D. ll. 43. 45. V. Prae-
 damitarum systematis auctor.
 S. Isidorus Hispalensis. T. di. ll. 27.
 Isidorus Mercator. D. ll. di. ll. 7.
 S. Isidorus Pelusiota. T. di. ll. 13.
 S. Julianus Toletanus. D. ll. di. ll. 37.
 Julius Africanus. T. di. I. 30: di. ll. 14.
 D. I. 5. 13. 44. 61.
 D. ll. 40. 50. 66. 70. 75. 78. 110.
 D. ll. di. I. 9: di. ll. 14. 16. 27. 28.
 Julius Caesar. D. ll. di. I. 8.
 Julius Capitolinus. D. ll. di. ll. 39.
- Julius Firmicus. D. I. 1. D. ll. 73.
 Junius. D. ll. di. ll. 16. 25.
 Justinus historicus. D. ll. 82. 87.
 S. Justinus martyr. T. di. I. 30: di. ll. 12. 35:
 di. ll. 9. 14. D. ll. 17. D. ll. di. I.
 33. 35: di. ll. 5.
 Juvenalis. T. di. I. 26. 31: di. ll. 5.
- K
- Kimchi. V. David Kimchi. Item. Mo-
 ses Kimchi.
- L
- Lactantius. T. di. I. 8. D. ll. 47. 65. 66.
 Laertius. V. Diogenes Laertius.
 Latus. D. ll. 87.
 Lalamantius. V. Joannes Lalamantius.
 Lampridius. V. Aelius Lampridius.
 Lamy. V. Bernardus Lamy.
 Leon. D. ll. di. I. 63.
 Levi ben Gheron. T. di. ll. 11.
 Lippomanus. D. ll. 26.
 Livius. D. ll. 93.
 Longinus. T. di. I. 33.
 Lorinus. D. I. 11. 21.
 Lucanus. T. di. ll. 24.
 Lucianus. D. ll. 17. 47. 55. 89. D. ll. di. I. 19.
 Lyranus. D. I. 63.
 Lysimachus. D. ll. di. ll. 3.
- M
- Macrobius. T. di. ll. 14. D. I. 1. D.
 ll. 35. 89. 105. D. ll. di. I. 47.
 Malala. V. Joannes Malala.
 Manetho. D. ll. 99. D. ll. di. I. 63.
 Manilius apud Plinium. D. ll. 31.
 Manilius poeta. D. ll. 47.
 Marshamus. V. Joannes Marshamus.
 Martialis. D. ll. 89. D. ll. di. I. 29.
 S. Maximus. D. ll. di. ll. 37.
 Megasthenes. D. ll. 111. 112.
 Mela. V. Pomponius Mela.
 Melon. D. ll. 52.
 Menander Pergamenus. D. ll. 87.
 Mercurii Genica. D. ll. di. I. 2.
 Methodius. V. Pseudo-Methodius.
 Midrash Coheleth. T. di. ll. 13.
- S 3
- Mi-

Minucius Felix. T. di. I. 35.
 Moses Kimchi. T. di. II. 26. 31.
 Moses Nachmanis filius. T. di. III. 11.

N

Natalis Alexander. D. III. di. III. 27.
 Nicænetus D. III. di. II. 17.
 Nicander. D. II. 72.
 Nicanor. D. III. di. I. 63.
 Nicephorus Callisti. T. di. III. 13.
 Nicephorus Patriarcha CP. D. III. di. III. 37.
 Nicetas Choniatus. T. di. II. 13. D. II. 104.
 Nicolaus Abramus. D. I. 64.
 Nicolaus Damascenus. T. di. II. 33. D. II. 95.
 Nicolaus le Nourry. D. I. 47.
 Nigidius. D. II. 49.
 Nonnus. D. II. 30. D. III. di. II. 3. 6.
 Norisius Cardinalis. D. I. 16. 35. D. II. 41.
 Nourry. V. Nicolaus le Nourry.
 Numerius. T. di. I. 33.
 Nummi Thasiorum. T. di. II. 19.

O

Onkelos. T. di. II. 7. D. II. 67.
 Oppianus. D. II. 89.
 Oraculum vetus Græcorum. D. III. di. I. 33.
 Origenes. T. di. I. 27. di. II. 26. 35. di. III. 14. 18.
 D. I. 46. 47. 55. 65. D. III. di. I. 40. 41. 51. di. III. 5. 27.
 Orosius. D. II. 82.
 Orphicorum hymnorum auctor. D. II. 55. 89. D. III. di. I. 7. 30. 41. 42.
 Ovidius. D. II. 30. 71. 89. D. III. di. I. 8. 12. 27. 65. di. II. 2. 7. 22. 24. 27.

P

Pacuvius. T. di. I. 26.
 Palæphatus. D. III. di. II. 3. 23.
 Pamphilas. D. I. 63. D. II. 64.
 Papinius Statius. T. di. I. 26. D. II. 69.
 Parthenius Nicænsis. D. III. di. II. 17.
 Paterculus. V. Vellejus Paterculus.
 Paulus Pezronius. D. II. 43.

Paulanias. T. di. II. 11. D. II. 89. 91. 92. 105. 106. 107. D. III. di. I. 30. 46. di. II. 3. 5. 6. 9. 19.
 Pererius. V. Benedictus Pererius.
 Petavius. V. Dionysius Petavius.
 Petosiris. D. II. 40.
 Petrus Possinus. D. III. di. III. 27.
 Peyrerius. V. Isaacus Peyrerius.
 Pezronius. V. Paulus Pezronius.
 Pherecydes. D. II. 59. D. III. di. I. 48. 50. 51. di. II. 3. 5.
 Philastrius. T. di. II. 28. D. III. di. I. 20.
 Philemon. D. III. di. I. 31.
 Philippus Coupletus. D. II. 19.
 Philo Biblius. D. III. di. I. 3. 56.
 Philo Judæus. D. II. 17. 33. 71. D. III. di. I. 42.
 Philochorus. D. II. 49. 50.
 Philopatri anonymi. D. II. 47.
 Philoponus. T. di. III. 14.
 Phlegon. T. di. III. 4. 14. D. I. 5.
 Photius. T. di. I. 31. di. II. 10. 12. 13. di. III. 5. 6. 18. D. II. 74. 84. 87. 104. D. III. di. I. 36. 54. di. II. 3. di. III. 18.
 Phrygum historia. D. II. 52.
 Pindarus. D. II. 55. D. III. di. II. 21.
 Plato. T. di. III. 14. D. II. 105. D. III. di. I. 26. 39. 40. di. II. 15.
 Plautus. T. di. I. 9. di. II. 24. D. II. 93.
 Plinius. D. I. 26. D. II. 19. 31. 64. 78. 92. D. III. di. I. 59.
 Plutarchus. D. I. 59. D. II. 17. 30. 31. 35. 36. 49. 51. 52. 56. 63. 86. 99. D. III. di. I. 9. 43. di. II. 31. 36.
 Polybius. D. I. 5.
 Pomponius Mela. T. di. II. 19. D. II. 73.
 Porphyrius. T. di. II. 28. di. III. 15. D. II. 68. 87. 105. D. III. di. I. 3. 20.
 Possinus. V. Petrus Possinus.
 Præadamitarum systematis auctor. T. di. I. 15. di. II. 22. D. II. 66.
 Procopius Cæsariensis. T. di. II. 19. D. II. 82. 107.
 Procopius Gazæus. D. III. di. III. 27.
 Propertius. D. III. di. I. 12. D. III. di. I. 29. 44. 65. di. II. 22.
 Pseudo-Eustathius. D. II. 89. D. III. di. III. 16.
 Pseudo-Methodius. D. III. di. III. 8.

Ptolemæus Astronomus. D. I. 29. D. II. 28. 49. 99. 104.

Ptolemæus Hephæstionis filius. T. di. I. 31.

Pythagoras. D. III. di. I. 26.

Q

Quintilianus. D. II. 55.

R

Rabbi filius Enachinam. D. III. di. III. 23.

Ratbertus. D. I. 32.

Roccha. V. Angelus Roccha.

Rupertus. D. I. 61.

S

Saadias. T. di. III. 11.

Salmasius. D. II. 106.

Samaritanorum epistolæ. T. di. II. 13. 15.

Samaritanorum Pentateuchus Hebraicus.

T. di. I. 11. 37. D. III. di. III. 13. 14.

19. 21. 24.

Samaritanorum varia exemplaria. D. III.

di. III. 17. 18. 23.

Sanchoniathon. T. di. I. 9: di. II. 28. 29.

D. II. 56. 57. D. III. di. I. 2. 3. 5. 11.

22. 23. 24. 31. 52. 54.

Sanctius. V. Gaspar Sanctius.

Scaliger. V. Josephus Scaliger.

Schellstratius. V. Emmanuel à Schelstrate.

Seldenus. D. III. di. III. 17.

Selomoh Jarchi. T. di. III. 11. D. III. di

II. 8.

Seneca Philosophus. D. III. di. I. 18. 21.

Servius. T. di. III. 17. D. II. 19. 25.

102. 105. D. III. di. I. 12. 8. 22. 27.

65: di. II. 2. 29. 39.

Silius Italicus. D. III. di. I. 8.

Simplicius. D. II. 68.

Sixtus Senensis. T. di. II. 32.

Socrates historicus. D. II. 89.

Socrates philosophus. D. II. 105. D. III.

di. II. 26.

Solinus. T. di. II. 133. D. II. 12. 16. 17.

39. 100. D. III. di. I. 59.

Solon. D. I. 22. 25.

Sopater. D. III. di. I. 31.

Sozomenus. T. di. III. 13. D. II. 89.

Stafcas peripateticus. D. I. 25.

Statius. V. Papinius Statius.

Stephanus Byzantius. D. II. 52. 71. 72.

99. 106. 107. 108. D. III. di. I. 31:

di. II. 36.

Stephanus Salonitanus. D. III. di. III. 7.

Steuchus. V. Augustinus Steuchus.

Strabo. T. di. I. 31: di. II. 5. 48. 52.

53. 55. 58. D. II. 74. 82. 88. 89. 91.

99. 104. 105. 106. 107. 108. 111. D.

III. di. II. 19.

Suarez. V. Franciscus Suarez.

Suetonius. T. di. III. 13. 16. D. III. di.

I. 18.

Suidas. T. di. III. 13. D. II. 49. 52. 55.

101. 102. 106. 107. D. III. di. II. 15:

di. III. 8. 38.

Sulpicius Severus. D. I. 51.

Sylburgius. D. III. di. III. 38.

Symmachus. D. II. 104.

Syncellus. V. Georgius Syncellus.

T

Taauti cosmogonia. D. III. di. I. 2.

Tacitus. T. di. I. 31: di. III. 13. 14. D.

III. di. I. 8. 18.

Talmudistæ. T. di. II. 7. 17. 26. 31. D.

I. 40.

Targum Jerosolymitanum. T. di. II. 7.

Targumista Cantici canticorum. T. di.

III. 11.

Tatianus. T. di. I. 30. D. I. 11.

Tertullianus. T. di. I. 27. 30: di. III. 9.

14. 15. D. I. 35. 51. 52. 53. 56. D.

III. di. I. 28.

Thales Milesius. D. III. di. I. 7.

Thallus. D. I. 5. D. II. 50.

Theodoretus. T. di. II. 32. D. I. 30. 35.

40. 61. 63. D. III. di. I. 4.

Theodorus Mopsuestenus. T. di. II. 8.

Theologico-politicus tractatus. T. di. I. 15.

S. Theophilus Antiochenus. D. II. 89.

107. D. III. di. III. 8. 27. 28. 37.

Theopompus. D. II. 49. D. III. di. I. 9.

Thomas Bouges. D. I. 50.

Thomas Hobbius. T. di. I. 15.

Thucydides. D. I. 59. 60. 68. D. II. 59.

Thimætes. D. II. 69.

Tibullus. D. III. di. II. 22.
 Tingitana inscriptio. T. di. II. 19.
 Tirinus. V. Jacobus Tirinus.
 Tornicellus. D. I. 61. D. II. 14.
 Tyrionum annales. T. di. II. 33. D. II.
 12. 53.

Tzetzes. V. Joannes Tzetzes.

V

Valerius Maximus. D. III. di. I. 65.
 Valesius. D. III. di. III. 8. 38.
 Varro. T. di. I. 35: di. II. 24: di. III. 5. 6.
 D. I. 25. D. II. 18. 49. 63. 65.
 D. III. di. I. 8. 9. 18: di. II. 2.
 Velleius Paterculus. D. II. 12. 79. 94. 101.
 Versio Arabica MS. Pentateuchi, profe-
 cta ab antiqua versione Syra. D. III.
 di. III. 16.

Versio Copto-Arabica. V. Bibiliorum
 Coptica versio MS.

Vettius Valens. D. II. 40.

Virgilius. T. di. II. 4. 23: di. III. 5. D.
 II. 89. 102. 105. D. III. di. I. 12. 16.
 44: di. II. 22. 29.

Vopiscus. V. Flavius Vopiscus.

Vossius. V. Gerardus Joannes Vossius.

Usserius. V. Jacobus Usserius.

Vulcatius Gallicanus. D. III. di. I. 18.

X

Xenagoras. D. III. di. I. 63.

Xenophon. D. I. 2. D. II. 91. 112.

Z

Zonaras. D. I. 61. D. III. di. III. 41.

INDEX QUARTUS.

Rerum memorabilium in Triduana Con-
tatione, & dissertationibus.

*D. Dissertationem, T. Triduanam, Di.
Dialogum significat.*

A

A initiale ablatum. D. ll. 91. 93.
A pro E Jonibus. D. ll. 53.
A & E permutantur. D. ll. 74. 104.
A & J. permutantur. D. ll. di. I. 31. 41.
A & O permutantur. D. ll. 91.
A pro O Doribus. D. ll. 63.
Abbreviari quo sensu accipitur in Prophe-
tia de 70. hebdomadibus. D. I. 63.
Abel Adami filius quomodo adumbratus
in Cadmi fabula. D. ll. di. ll. 8. Idem
ac Abelius, sive Apollo Saturni, &
Rheæ filius. *Ibid.* 31.
Abel magnus super quem posita est arca
Domini, quid. D. ll. di. ll. 8.
Abelius, sive Apollo, idem ac Abel. D.
ll. di. ll. 31. 32.
Abiam nomine Roboami expressus. D. ll.
102. Gesta ejus à quibus scripta. T.
di. ll. 32.
Abius rex Babylonis. D. ll. 76.
Abobassar pro Nabonassaro. D. ll. 107.
Abominatio desolationis prædicta a Da-
niele quid, & quando facta. D. I. 42.
45. 46. & sequ. In vaticinio de Heb-

domadibus non refert Antiochi tem-
pora. *Ibid.* 66.
Abraham quando vocatus à Deo. D. ll.
8. 14. Expressus in Hercule. *Ibid.* 52.
Nomen ejus tributum est Jacobo. *Ibid.*
102. Ipsi factæ prædictiones de Messia.
T. di. ll. 7. 9.
Abraxas Basilidis. T. di. I. 9.
Abydeni locus insignis de diluvio. D. ll.
29. Ejusdem alius locus de avibus ex
arca emissis illustratur. *Ibid.* 20.
Achordan pro Nachordan. D. ll. 107.
Acraganes rex Assyriorum XXIX. D. ll.
86. Idem ac Ocrazapes, & Phul. *Ibid.* 91.
Acta sacrae Bibliorum Congregationis lau-
dantur in causa textus Hebraici. D. ll. 3.
Ada, Babylonium Junonis nomen. D. ll.
di. ll. 36.
Ada uxor Lamech Cainitæ adumbratur
in Junone. *Ibid.* 37.
Adad rex Syriæ. T. di. ll. 33.
Adam caput & pater omnium hominum.
D. ll. 44. 45. Quando formatus à Deo.
Ibid. 6. Oraculo Græcorum celebratus.
D. ll.

D. III. di. I. 33. Unde dictus. *Ibid.* 62. Eius anni chronologici variè descripti in codicibus versionis LXX. D. III. di. III. 8. Uno tamen modo notantur in codicibus editionis latinæ Vulgatæ. *Ibid.* 9. Et in textu Hebraico tum Iudæorum. *Ibid.* 10. Tum Samaritanorum. *Ibid.* 13. Idem est ac
 Adanus. D. III. di. I. 31. 32.
 Alcinous. *Ibid.* 36. 37.
 Alorus. D. II. 66.
 Andes. D. III. di. I. 31.
 Cadmus. D. III. di. II. 4.
 Ostasus. D. III. di. I. 31.
 Porus. *Ibid.* 39. 40.
 Saturnus. *Ibid.* 30.
 Adanus, Saturnus Cilicum, idem ac Adamus, & cur Ostasus ac Andes dictus. D. III. di. I. 31. 32.
 Adarezer rex Soba idem ac Adadus Syriæ rex. T. di. II. 33.
 Addo Propheta, sacer scriptor. T. di. II. 32.
 Adon transit in Don sive Ton. D. II. 93.
 Adonibezec rex Chananæus unde dictus. D. II. 89.
 Adonidis cultus quo auctore inductus in Libanum montem. *Ibid.*
 Adonis fulgurius. *Ibid.*
 Adriani Augusti declaratio de Serapide. T. di. III. 4. Quàm impia, & superstitiosa. *Ibid.* 6.
 Ægeus rex Athenarum. D. II. 60.
 Ægypti via. D. II. 97.
 Ægyptiaca Sennacheribi expeditio ostenditur nedum ex auctoribus profanis, verum etiam ex sacris paginis. *Ibid.*
 Ægyptii omnem priorum temporum historiam apud se scriptam habuerunt. D. III. di. II. Quid tenuerunt de prima omnium rerum constitutione *Ibid.* 14. Quem diem habuere natalem mundi. D. II. 39. Quare dies computarunt à solis occasu, & quid eorum *Arueris*. D. III. di. I. 9. Septenarium numerum observarunt in diebus *Ibid.* 20. Quos septimanæ mundi natalitiæ characteres admiserunt. D. II. 35. Cur originem suæ gentis, ceu omnium primæ, reposu erunt in Vulcano. D. III.

di. I. 63. Cur caduceum figurarunt in specie draconum. *Ibid.* 47. Quam traderunt formam anni primitivi. D. II. 23. Cur priorum hominum longævitate ad ætatem circiter centenariam reducerunt. *Ibid.* 64. Cur instituerunt annum vagum. *Ibid.* 50. Quos nobis servaverunt characteres diluvii universalis. *Ibid.* 30. 31.
 Ægyptio-Romanum Calendarium pro annis vagis investigandis. D. II. 42.
 Ægyptus frater Cephei idem ac Mesraim frater Chus. D. II. 72.
 Æquinoctium vernum mundi conditi quando commissum. D. II. 34.
 Æra Attica auctoris marmorum Arundellianorum discutitur. D. II. §. 7.
 Æra Chaldaica cœlestium observationum. D. II. 68.
 Æra diluvii universalis. D. II. 7. 37.
 Æra dispersionis Noachidarum. D. II. 54. 60.
 Æra Exodi. D. II. 13.
 Æra mundi conditi. D. II. 32.
 Æra templi Salomonis. D. II. 12.
 Ætas hominis hebdomadibus descripta. D. I. 1. 25.
 Ætates mundi sex usque ad Christum. D. II. §. 1.
 Æthiopia Orientalis D. II. 97.
 Æthiopum pater. D. II. 72.
 Africanus quid statuerit de ultima Danielis hebdomade. D. I. 44. Eius sententia de contrahendis hebdomadibus Danieliticis in annos solaribus breviores impugnatur. *Ibid.* 61. 62. 63.
 Agave Cadmi filia quid, & quare fingitur interfecitrix Penthei. D. III. di. II. 33. 34.
 Agenor idem ac Cham. D. II. 73.
 Ahias Silonites sacer scriptor. T. di. II. 32.
 Alcinoi hortus paradysus terrestris. D. III. di. I. 36. 37.
 Alcinous idem ac Saturnus adumbrans Adamum. *Ibid.*
 Alexander Macedo quando salutatus rex Asiæ. D. II. 54. Impia vanitate Deum verum cum Diis falsis colendum putavit. T. di. III. 16. Quando mortuus. D. I. 24.

- Alexander Severus quando imperavit. D. I. 24. Septimum diem observavit. D. III. di. I. 18. Christo templum facere voluit. T. di. III. 14. Christum posuit in numero Deorum suorum. *Ibid.* 15. impiissime. *Ibid.* 16.
- Alexandri Polyhistoris locus insignis de diluvio. D. II. 29. De duplici Assyriorum dynastia. *Ibid.* 87. De Nabopolassar. *Ibid.* 106. 109.
- Allegoricæ interpretationes gratæ Politico agenti cum Gentili. T. di. II. 2. 4. Earum argutiis fulcire malas in judiciis causas solemne. *Ibid.* 6.
- Allegorici sensus Scripturæ sacræ cur non incerti. T. di. II. 6.
- Alorus Chaldæorum idem ac Adam. D. II. 66.
- Amphictyon quando & quandiu regnavit Athenis. D. II. 60.
- Amphitryon quis, & cur filius Alcæi. D. II. 77.
- Amyntas abstrahendus à numero regum Assyriorum, vel idem ac Laothenes. D. II. 86.
- Ana initio quorundam nominum redundat. D. II. 105.
- Anabaptista. T. di. I. 14.
- Anabaxarus idem ac Nabafarus, decurtatum Nabonassari nomen. D. II. 107.
- Anacharsis unde dictus. D. II. 106.
- Anacyndaraxes, Sardanapali Pater, idem ac Chyniladanus. D. II. 106. Cur vocatus Anabaxarus. *Ibid.* 107.
- Anæa pro Nanæa. D. II. 107.
- Anazarbus à quo dicta. D. II. 106.
- Anæus, & de illo fabula. D. III. di. II. 19. Idem ac Coronus Cainei filius. *Ibid.* 21. Idem ac Hanoeh, sive Anochæus, filius Caini. *Ibid.* 22.
- Anchiale à quo condita, & cur habitata filia Japeti. D. II. 108.
- Andes quis, & unde dictus. D. III. di. I. 31.
- Andromeda quid, & cur filia Cephei. D. II. 74.
- Anebos unde dictus. D. II. 105.
- Anebus idem ac Anubis. D. II. 86.
- Anni ab orbe condito usque ad Christum in sex ætates distributi. D. II. 6. 7. 8. 9. 10. 11.
- Anni Iphiti vulgares. D. I. 24.
- Anni libri primi Machabæorum quomodo respondent annis libri secundi. D. I. 16.
- Anni lunares Hebræorum non habent locum in hebdomadibus Danielis sine mensibus embolimis. D. I. 61. 62. 63.
- Anni septuaginta desolationis Jerusalem quid Danieli præmonstrarunt. D. I. §. 4.
- Annus ante diluvium centesimus vigesimus. D. II. 40.
- Annus civilis Orientalium. D. I. 15.
- Annus legalis Judæorum. D. I. 15.
- Annus primitivus & patriarchicus. D. II. §. 2.
- Annus sexcentessimus Noe accuratissime describitur. D. II. 22. 23. 24. Calendario historico illustratur. *Ibid.* 37.
- Annus vagus Ægyptiorum quomodo investigandus in Calendario Juliano. D. II. §. 4. Quare institutus. D. II. 50.
- Ante diem VII. & Ante diem XIII. quæ temporis notæ. D. II. 41.
- Antheſterionis dies XIII. memoriæ diluvii consecratus. D. II. 49. Quando incidit in XVII. Athyr vagi Ægyptiorum. *Ibid.* 50.
- Antiochenus computus Græcorum extra quem modum prodit. D. III. di. III. 38. 39.
- Antiochica desolationis templi abominatio. D. I. 66.
- Antiochus Epiphanes Deus vocatus à Samaritanis, quos & compulit inscribere suum templum Jovi Hospitali. T. di. I. 6. Quando mortuus. D. I. 16. Ministrorum ejus sævitie in libros divinos. T. di. I. 8. Non exterminavit omnia exemplaria. *Ibid.* 10.
- Antiochus Eupator quando bellum invenit in Judæam. D. I. 16.
- Antoninus Heliogabalus quâ insaniâ deum suum Heliogabalum profecutus. T. di. III. 16.
- Antonius Magliabechius. D. I. 35.
- Anubis unde dictus. D. II. 105.
- Aones Jaones. D. II. 53.
- Apandas. V. Astibares.
- Apelles Marcionita. T. di. II. 8.
- Aphes pro Naphis. D. II. 107.
- Aphraar-

Aphraartes. V. Phraortes

Αερα pro *Αερα* Venus. D. II. 104.

Apollinarii Laodicensi sententia de LXX. hebdomadibus Danielis relictur. D. I.

44.

Apollines plures. D. III. di. II. 35.

Apollinum antiquissimus idem ac Abel.

D. III. di. II. 31. 33. 36.

Apollo Belenus. D. III. di. II. 39.

Apollo Belis. *Ibid.* 38.

Apollo idem ac Orus, & Sol. D. II. 35.

Ortus ejus reducit in memoriam septimanæ mundi natalitiæ. *Ibid.*

Apollo Jovis tertii filius idem ac Jubal.

D. III. di. II. 37.

Apollo Larissenus idem ac Pol seu Phul

Resenus. D. II. 91.

Apollo primi Babyloniorum Saturni filius Japhetum refert. D. II. 56.

Apollodori locus insignis de Deucalione. D. II. 25.

Apollodorus Lacedæmonius idem ac Polydorus. D. II. 91.

Apollonii Rhodii locus insignis de prima rerum origine. D. III. di. I. 15.

Apostolica scripta recepta ab Ecclesia, ut probantur esse genuinæ antiquitatis. T. di. III. 3.

Apro cur tributæ vires fulminis. D. II. 89.

Apronadius rex Babyloniorum. D. II. 96.

Aquarius cur existimatus Deucalion, & Cecrops. D. II. 49.

Aquila cur fingitur tulisse in hortum Tilgamum infantulum. D. II. 92. Symbolum regis Assyriorum, & Babyloniorum. *Ibid.*

Ar elisum in fine. D. II. 95.

Arabelus idem ac Xerxes Baleus. D. II. 86.

Aralius rex Assyriorum V. D. II. 76. 86.

Arbaces Ctesiarum idem ac Phraortes pater Dejocis. D. II. 82. Ejus nomine designatus etiam Dejoces. *Ibid.* 102. 103.

Quando floruit. *Ibid.* 86. Cur ei tributa cædes Sardanapali. *Ibid.* 95.

Arbianes Artines Ctesiarum idem ac Phraortes filius Dejocis. D. II. 80. 82. Ut confunditur cum Arbace Madaucis patre. *Ibid.* 95.

Arbor scientiæ adumbratur in arbore malorum aureorum. D. III. di. I. 51.

Arbor vitæ. D. III. di. I. 45.

Arca fæderis. T. di. I. 28.

Arca Noe quando insedit montibus. D. II. 26.

Archontes annui Atheniensium toto regni Artaxerxis Longimani tempore. D. I. 67.

Ariadna quid, & cur eam simulans in orgiis Bacchicis ingentem flammam teneret. D. III. di. I. 44. 45. 46.

Aristophanes cur ponat linguam inter rerum principia. D. III. di. I. 26.

Arius rex Assyriorum IV. D. II. 76. 86.

Arkianus rex Babylonis. D. II. 96.

Armamithres. rex Assyriorum VII. D. II. 76. 86.

Arpacad. V. Arphaxad.

Arpha quid. D. II. 82.

Arphaxad filius Sem quando natus. D. II. 7. 51. Quot annos vixit ante genitum filium secundum veritatem Hebraicam. D. III. di. III. 36. Quot vixit & post genitum secundum eandem veritatem. *Ibid.* 26. & secundum variantes lectiones Græcorum. *Ibid.* 25.

Arphaxad libri Judith quisnam rex Medorum, & unde dictus. D. II. 103.

Arsæus Artibarnas Ctesiarum idem ac Cyaxares Herodoti. D. II. 80. 83.

Art vel Arti, Persica vox, quid. D. II. 81.

Artas quid Persicè. *Ibid.*

Artæi qui Persis. *Ibid.*

Artaxerxes Longimanus quando regnavit.

D. I. 13. 60. Ejus edictum de Republica Judæorum restituenda. *Ibid.* 14.

Ejusdem regni annus septimus *Ibid.* 15.

Quonam anno dedit edictum de instaurandis Jerosolymis. *Ibid.* 18. 64.

& qua hebdomade annali Reipublicæ Judæorum restituta. *Ibid.* 20. Ejus cum

Xerxe patre consociatio ad regni communionem planè fictitia. *Ibid.* 59. Chronotaxis Attico-Persica ejus regni. *Ibid.*

67. Quo anno obiit. *Ibid.* 60. 68.

Artias, cognomen Madaucis. D. II. 81.

Artibarnas, cognomen Arsæi. *Ibid.*

Artines, cognomen Arbianis. *Ibid.*

Artaxerxes unde dictus. *Ibid.*

Arucris Ægyptiorum quid. D. III. di. I. 9.

Arun-

Arundellianorum marmorum æra Attica ponderatur. D. II. §. 7.
 Asarhaddon quando imperavit Assyriis. D. II. 96. Nondum successerat Sennacheribo, cum Ezechias ægrotabat. *Ibid.* 98. Obtinuit Babylonem Manassis tempore, & quot annis. *Ibid.* 100. Novos in Samariam colonos misit. T. di. I. 6. Idem ac Assaradinus Canonis Mathematici. T. di. II. 33. & D. II. 96.
 Asbacaphas corruptè pro Asbasareth. D. II. 107.
 Asbasareth, aliàs Asbazareth, idem ac Abasares, seu Nabasares, corruptum Nabonassari nomen tributum Asarhaddon. D. II. 107.
 Ascatades, Assyriorum rex XIV. D. II. 86.
 Aschalius, Assyriorum rex XI. *Ibid.*
 Asordan. V. Asarhaddon.
 Aforhaddan. V. Asarhaddon.
 Assaradinus. V. Asarhaddon.
 Assuerus idem ac Cyaxares. D. II. 83.
 Assur ædificator Ninives idem ac Ninus. I. D. II. 88.
 Assyrii à quo orti. D. II. 68. Eorum imperium designatum orbis nomine. *Ibid.* 93. Ad quot annos duravit ante Medos. *Ibid.* 79. 85. 86. 87. Quoto illius anno Moses eduxit juxta Ctesiam Hebræos ex Ægypto. *Ibid.* 70.
 Assyriorum potentia nota Moysis temporibus. D. II. 89.
 Astachphath corruptè pro Asbasareth. D. II. 107.
 Astibares Apandas Ctesiae idem ac Astyages Herodoti. D. II. 80. 82.
 Astyages. V. Astibares.
 Astypalæa, urbs antiqua. D. III. di. II. 19. Cur habita mater Ancæi. *Ibid.* 20. 21. Vetus Hanochi civitas condita à Caino *Ibid.* 32.
 Athenarum primus conditor Cecrops. D. II. 58. Instaurator Theseus. *Ibid.* 59.
 Athenienses cur diem à Sole occaso inchoarunt. D. III. di. I. 9. Ollaris eorum festivitas in memoriam diluvii quando celebrata. D. II. 49.
 Athenis agitata convivia juvenum hebdomadibus lunæ. D. III. di. I. 18.
 Athus mons positus pro Ararath. D. II. 25.

Atlas Japeti filius idem qui Thiras filius Japhethi. D. II. 55.

Atossa, quæ Semiramis, quando regnavit. D. II. 87.

Attica regio olim Titanis. D. II. 55.

Augusti census Dominicæ nativitatis testis, & dictum de infanticida Herode. T. di. III. 14.

S. Augustinus ut planissimam nobis facit Evangelicarum & Apostolicarum Scripturarum auctoritatem. T. di. III. 3.

Quid vult servandum in computo per hebdomades annales factum. D. I. 21.

Quid docet nos de abominatione desolationis prædicta à Daniele. *Ibid.* 46.

Quam in dinumeratione annorum regulam tenet, cum editio LXX. differt à textu Hebraico. D. II. 3. & D. III. di. III. 2. Cur disjunctum diluvium Ogygis & Deucalionis ab universali. D. II. 62.

Quæ de temporibus regum Assyriorum scripsit, quomodo intelligenda. *Ibid.* 87.

Audius Cassius observator diei septimi. D. III. di. I. 18.

B

B & P permutantur. D. III. di. II. 31.

B & φ permutantur. D. II. 92.

B & S permutantur. *Ibid.*

Baal cur nomen execrandum, quamvis dominum sonet. T. di. II. 30.

Baalsamen quid Punicis. T. di. I. 9. di. II. 29.

Baau quid in cosmogonia Sanchoniathonis. D. III. di. I. II. 24.

Babis, vel Babius, idem ac Typhon. D. II. 86.

Babylon quando capta à Cyro. D. I. 2. 4.

A quibus primum condita. D. II. 67.

Cur dicitur Persica civitas. *Ibid.* 107.

Parebat regibus Assyriorum tempore Manassis. *Ibid.* 100. non tempore Ezechiae. *Ibid.* 99. Quos ante egressum

Hebræorum ex Ægypto habuit reges *Ib.* 76. Quos habuit & à Nabonasaro usque ad Nabuchodonosorum. *Ibid.* 96.

& inde usque ad Nabonadium. *Ibid.* III. 112. & D. I. 12.

Babylonica Judæorum servitus per annos 140. D. I. II. 12.

Baccho Evio cur facer serpens . D. III. di. I. 43. 44.

Bacchus idem ac Nemrod. D. II. 69.

Bacchus referens Noachum . D. II. 63. 64. 67. Cur fingitur venisse Thebas. *Ibid.* 69.

Bal pro Jubal. D. III. di. II. 37.

Bal Apollo. D. III. di. II. 39.

Bal idem ac Belus. D. II. 89. & D. III. di. II. 39.

Balaami vaticinium de Assyriis. D. II. 89.

Balæus Assyriorum rex IX. D. II. 86. Idem ac Belus Cinyras. *Ibid.* 89.

Balsamen Plauti. T. di. I. 9.

Balsamus Iberarum ineptiarum. *Ibid.*

Baltassar, ultimus rex Babylonis, quando debellatus à Cyro & Dario Medo. D. I. 2. 5. Naboandel vocatus à Chaldeis. *Ibid.* 3. Idem ac Labinitus, Nabonnedus, Nabonadius, & Nabannidochus. D. II. III. Cur habitus filius Nabuchodonosori. *Ibid.* Cur fingitur à Beroso necce violentâ non periisse, nec obiisse Babylone. *Ibid.* 112.

Barbelus Iberarum ineptiarum. T. di. I. 9.

Barcochebas impostor. T. di. III. 21.

Baruch Propheta quid scripsit. T. di. II. 32. Adscripta illi Prophetia opus Hebraicæ originis. *Ibid.* 35.

Basilides. T. di. I. 9: di. III. 2.

Basilii Seleuciensis sententia de hebdomadibus Danielis partim reiicitur, partim probatur. D. I. 53.

Basta. V. Bubastus.

Bebon, nomen Typhonis. D. II. 86.

Beel pro Baal. D. II. 71. 89.

Beelsamen Sanchoniathonis quid. T. di. I. 9: di. II. 29.

Bel pro Bal. D. III. di. II. 39.

Belenus Apollo. *Ibid.*

Belesis. V. Belitus.

Beletaras seu Beletores quando regnavit Assyriis. D. II. 86. Fuit caput secundæ Assyriorum dynastiæ. *Ibid.* 87.

Belis Apollo. D. III. di. II. 38.

Belis idem ac Belenus & Belus. T. di. I. 9.

Belitus rex Babylonis. D. II. 96. Idem ac Belesis Babylonius. *Ibid.* 101.

Belleus Dercetades. V. Belochus, II.

Bellum contra Judæos motum sub Nerone quando coeptum. D. I. 56.

Belochus I. Assyriorum rex VIII. D. II. 76. 86. Quo ejus anno Moses eduxit Hebræos ex Ægypto. *Ibid.* 70.

Belochus II. Assyriorum rex XV. D. II. 86. Idem ac Belleus Dercetades. *Ibid.* 87.

Beluchus. V. Belochus.

Belus Babylonius I. idem ac Noe. D. II. 56.

Belus Babylonius II. idem ac Cham. *Ibid.*

Belus Cinyras idem ac Balæus. D. II. 89. Jupiter Cenæus. *Ibid.* 90.

Belus pater Ægypti & Cephei idem ac Cham pater Mesraim & Chus. D. II. 72.

Belus Tyrius idem ac Cham. D. II. 73.

Berosi Chaldaica de diluvio illustrantur. D. II. 29. Ejus hallucinatio in historia de Nabonadio detegitur. *Ibid.* 112.

Bethleemitica spelunca. T. di. III. 14.

Betylus, lapis Saturno datus. D. III. di. I. 52. Unde nata de illo fabula. *Ibid.*

53. Cur fingitur lapis animatus. *Ibid.* 54. 55.

Biblis, Cauni soror. D. III. di. II. 17. Quæ, & unde dicta. *Ibid.* 26.

Bœotia cur dicitur initio habitata à Lelegibus. D. III. di. II. 19.

Borsippena, oppidum fictitium in historia de Nabonadio. D. II. 112.

Bubastus Basta. D. III. di. II. 37.

Busus Ebusus. D. II. 92.

Byblus, Cinyræ regis Assyriorum regia. D. II. 89.

C

C & G permutantur. D. II. 73.

C ponitur pro H. D. II. 112.

Cadmi fabula quos habuit auctores. D. III. di. II. 5. Quid dicendum de quinque viris armatis quos fert ita natos è serpentinis dentibus. *Ibid.* 5. 6. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16.

Cadmi lapis, quo finguntur excitati fratres ad pugnam. D. III. di. II. 6. Unde nata fabula. *Ibid.* 8.

Cadmus & Harmonia iidem ac Adam & Eva, & unde sic nuncupati. D. III. di. II. 4. Cur finguntur mutati in serpentes, & cur seges armatorum hominum

- minum dicitur nata è dentibus serpentinis terræ summotis à Cadmo. *Ibid.*
 Eorum nuptiæ feruntur omnium primæ celebratæ à Diis. *Ibid.* 3. & quare. *Ibid.* 4.
 Caduceum cur figuratum in specie draconum, & consecratum Mercurio. D. Ill. di. I. 47.
 Cæneus. V. Caineus.
 Canis. V. Caineus.
 Cain unde dictus. D. Ill. di. II. 4. Ejus fratricidium traductum ad Cadmi fabulam. *Ibid.* 8. Sororem duxit uxorem, & urbem omnium antiquissimam ædificavit. *Ibid.* 16. Idem ac Græcorum Caineus & Caunus. *Ibid.* 26. 28. 30. 32.
 Cainan, filius Arphaxad, commentitius. D. Ill. di. Ill. 27. 28.
 Cainan, filius Enos, quando natus. D. II. 6. quot annos vixit ante genitum Malaleelem secundum veritatem textus Hebraici. D. Ill. di. Ill. 10.
 Caineus, & de eo fabula. D. Ill. di. II. 21. 22. 23. 24. Idem ac Cain. *Ibid.* 26. 27. 28. 32.
 Cainis. V. Caineus.
 Calendarium Ægyptio-Romanum ad investigandum dies & menses anni Ægyptiorum vagi. D. II. 42.
 Calendarium historicum ad annum mundi 1656. D. II. 37.
 Callisthenes quot annorum observationes Babylone transmisit in Græciam. D. II. 68.
 Calvinista. T. di. I. 14.
 Canis cur symbolum Mercurii. D. II. 105.
 Canon librorum Novi Testamenti Catholicus. T. di. Ill. 1. Hæreticus. *Ibid.* 2.
 Canon librorum Veteris Testamenti Catholicus. T. di. I. 16. Hæreticus. *Ib.* 14. Judaicus. *Ibid.* 13. Samariticus. *Ibid.* 11.
 Canticum Canticorum. T. di. I. 13. 17: di. II. 34.
 Carda, Persica vox, quid significat. D. II. 82.
 Carmania Nabonadii quid. D. II. 112.
 Carpocrates. T. di. Ill. 2.
 Carthago quando condita, & quandiu stetit. D. II. 12.
 Casius mons. D. II. 74.
 Cassiniana æquinoctii verni observatio. D. II. 34.
 Cassiodori jussu facta vetus interpretatio latina Antiquitatum Judaicarum Josephi. D. Ill. di. Ill. 42.
 Cassiopea Cephei coniux quid. D. II. 74.
 Castor Rhodius quid de temporibus regum Assyriorum tradidit, & quomodo intelligendus. D. II. 87.
 Catholicus audit Ecclesiam. T. di. I. 1. 3. Non utitur dissimulatione, & tamen triumphat de persecutionibus. *Ibid.* 10. Quos ponit in Canone libros Veteris Testamenti. *Ibid.* 12. 17. Quos Novi. T. di. Ill. 1.
 Caunus Mileti filius, & de illo fabula. D. Ill. di. II. 17. Idem ac Cain. *Ibid.* 26. 32.
 Cecropis diluvium idem quod Ogygi & totius Orbis. D. II. 48. Idem quoque quod Deucalionis. *Ibid.* 49.
 Cecrops, Janus Atheniensium, & Cercaphus Rhodiorum, idem ac Javan. D. II. 53. Attica ejus epocha egregiè respondet chronologiæ sacre. *Ibid.* 54. Sub eo prima urbium occupatio. *Ibid.* 57. Athenæ primùm ab eo conditæ. *Ibid.* 58. Ipsius ætas. *Ibid.* 60.
 Cecrops II. quando & quandiu regnavit Athenis. D. II. 60.
 Cæus Jupiter. D. II. 90.
 Cenizus. V. Othoniel.
 Censorinus quo anno scripsit libellum de die natali. D. II. 41. Illustratur contra Ricciolium. *Ibid.*
 Centauri Caineum vexantes per terram. D. Ill. di. II. 21. Quid in historia Caini adumbrat hæc fabula. *Ibid.* 32.
 Cepheneus Chaldæi. D. II. 71.
 Cepheus idem ac Chus. D. II. 72. 92. Regio ejus orientalis Ægypto. *Ib.* 74.
 Cercaphus. V. Cecrops.
 Cerdo. T. di. Ill. 2.
 Cerinthus. T. di. I. 9: di. Ill. 2.
 Cestius Gallus Syriæ præses quando obsedit Jerosolymam. D. I. 49.
 Ch pro H. D. II. 112.
 Ch & G permutantur. D. Ill. di. II. 33.

Chalaus idem ac Panyas rex Assyriorum. D. II. 86.

Chaldæorum quàm fabulosæ supra diluvium antiquitates. D. II. 66. Nullum tamen hominibus Præadamitis locum tribuunt. *Ibid.* Ut noverint tempora post diluvium. *Ibid.* 67. Eorum observationum cœlestium altior antiquitas. *Ibid.* 68. Eorumdem de diluvio monumenta diligenter excussa. *Ibid.* 29. & observationes trium eclipsium lunarium notatæ. *Ibid.* 99.

Cham filius Noe, Hamus, Hammus, & Jupiter Belus. D. II. 56. Evechous dictus à Chaldæis *Ibid.* 71. Amyntor, Belus Tyrius & Agenor à Phœnicibus. *Ibid.* 73.

Chanaan Phœnicum pater. D. II. 56.

Chaos Erebodes quid, & cur omnium primum. D. III. di. I. 5. 6. 7. 8. 9.

Chinzirus, rex Babylonis. D. II. 76.

Chomasbolus idem ac Chus. D. II. 71.

Chozinus, & Potus, reges Babylonis. D. II. 96.

Christiani, irrisores Deorum. T. di. III. 15. Vindicantur à conviciis Porphyrii. *Ibid.* 16. Non imitandi qui superstitionem Gentilium simularunt. *Ibid.* 6.

Christus Dominus quâ Danielis hebdomode passus est. D. I. 20. Quantam gloriam conciliavit templo ab Herode instaurato. *Ibid.* 37. Ad secundum ejus adventum non pertinent hebdomadæ Danielis. *Ibid.* 43. Gentilium de illo testimonia. T. di. III. 14. 15. 16. Disputatio ejus cum Judæis sub prædicationis initium quo anno facta. D. I. 38. Passio quo anno consignanda est. D. I. 39. 47.

Christus typicus Cyrus. D. I. 39.

Chthonius fabulæ Cadmeæ, D. III. di. II. 5. 6. Idem ac Mathusael Cainita. *Ibid.* 13.

Chus idem ac Chum, Asbolus, & Chomasbolus. D. II. 71. Idem quoque ac Cepheus. *Ibid.* 72. 92.

Chusan pro Chus. D. II. 90.

Chusan Rasathaim, Mamitus rex Assyriorum. D. II. 90.

Chyniladanus quando regnavit Assyriis,

& Babylonis. D. II. 96. Idem ac Cyn-daraxes, sive Anacyndaraxes, pater Sardanapali. *Ibid.* 106. Cur vocatus Anabaxarus. *Ibid.* 107.

Χύρρι, ollaris festivitas Atheniensium in memoriam diluvii. D. II. 49.

Cinæi edomiti à Balæo, quæ Gens. D. II. 89.

Cinyras rex Assyriorum Balæus. *Ibid.*

Clementis Alexandrini sententia de hebdomadibus Danielis. D. I. 47. Locus insignis de Cecropis tempore. D. II. 54. Alius locus de imperio Assyriorum suis numeris restitutus. *Ibid.* 70.

Cœlum Jupiter literatis Ethnicorum. T. di. II. 4. Deus Mosis secundum eodem. *Ibid.* 5.

Coes pro Coen. D. III. di. I. 5.

Colpia Sanchoniathonis quid. D. III. di. I. 24.

Columbæ trina emissio ex Arca. D. II. 20. 21.

Columbus quid de hebdomadibus Danielis commentus est. D. I. 65.

Coronus, Cainei filius, idem ac Ancæus. D. III. di. II. 21. Idem quoque ac Hanoeh Caini filius. *Ibid.* 32.

Costa, unde tracta est mulier, præbuit ansam fabulæ de Vulcano claudicante & formatore mulieris. D. III. di. I. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64.

Cranaus Athenarum rex. D. II. 60.

Cruce quare vocata Orus à Valentino. T. di. I. 9.

Ctesias quando floruit, & quot annos numeravit imperii Assyriorum usque ad exitum Hebræorum ex Ægypto. D. II. 70. Cur ad annos 1400. imperium hoc produxit. D. II. 79. Vel certè irrepsit mendum in ejus numeros, qui idcirco emendantur. D. II. 85. 86. Ejus catalogus regum Medorum conciliatur cum Herodoteo. D. II. 80. 81. 82. 83. 84.

Cubar pro Chabar. D. II. 104.

Cyaxares Astyagis filius, Darii s Medus D. I. 2. 3.

Cyaxares Astyagis pater, Arsæus Artibarnas Ctesiae. D. II. 80. 83. Quando regnavit Medis. *Ibid.* 86.

Cyclus;

Cyclus septimus Sinarum quando coe-
ptus. D. II. 19.

Cyndaraxes. V. Anacyndaraxes.

Cyrilli Jerosolymitani locus insignis de
hebdomadibus Danielis extreme incom-
pletis. D. I. 23.

Cyrus prae dictus ab Isaia quem Persarum
regem designat. D. I. 9.

Cyrus fundator monarchiae Persicae quam
Judæis facultatem concessit. D. I. 9.

Christus typicus. *Ibid.* 39. Ejus an-
nus primus non fuit septuagesimus de-
solationis Jerusalem prae dictae à Jere-
mia. *Ibid.* 28. Quando coepit regna-
re Babylonius. *Ibid.* 2. Quando Persis.
Ibid. 5.

D

D & T permutantur. D. II. 16. 55. D.
III. di. I. 31.

Da elisum in medio dictionum. D. II. 111.

Dæmon usus organo serpentis ad circum-
veniendum Evam. D. III. di. I. 42.

Idem ac Jupiter draco factus. *Ibid.* 46.
47. Quam scientiam promisit Evæ.
Ibid. 51.

Dæmonum nomen cur malam in partem
sumptum. T. di. II. 30.

Damascii impietas notatur. T. di. III. 5. 6.

Damon. V. Dæmon.

Damocritus inversè pro Critodamo. D.
II. 106.

Danaus idem ac Phuth. D. II. 73.

Daniel quando habuit revelationem de
LXX. hebdomadibus. D. I. §. 1.

Danielis liber. T. di. I. 13. 17. Ejus ad-
ditamenta. T. di. II. 35.

Dardanus pro Dardanide. D. II. 102.

Dario Hystaspis filio regnante, respublica
Judæorum qualis. D. I. 10. Anno ejus
secundo completi anni LXX. desola-
tionis Jerusalem. *Ibid.* 28. 29.

Darius Medus quando & quandiu re-
gnavit. D. I. 2. Quot annis antever-
tit regnum Darii Nothi. *Ibid.* 51.

Darius Nothus quando regnavit. D. I. 51.

Dæmon Corinthius quando vicit in sta-
dio. D. II. 107.

Davidis gesta qui conscripserunt. T. di.
II. 31.

Davidis nomen tributum Messiae. D. I. 9.

Item Roboamo. D. II. 102.

Decenniorum hebdomadae rejectae. D. I.
54. 55.

Dejoces Herodoti Madauces Artias Cte-
sia. D. II. 82. Quando regnavit Me-
dis. *Ibid.* 86. Quo Ezechiae anno re-
nunciatus est rex. *Ibid.* 96. 99. Arba-
cis nomine quandoque designatur, &
cur vocatur Dejoces. *Ibid.* 102. Ecba-
tanorum conditor, & idem ac Ar-
phaxad libri Judith. *Ibid.* 103.

Delos quare dicitur ante omnes terras
radiis solis illuminata Ogygi tempore.
D. II. 16.

Delphi cur Bysio mense sacrarunt Apol-
lini unam septimanam. D. II. 35.

Demophon quando Theseo natus. D. II.
59.

Dentes serpentis. V. Serpentis dentes.

Deorum suorum nominibus insigniti Gen-
tiles, maxime reges. D. II. 89.

Dercylus, Assyriorum rex XXIV. D. II.
86.

Deucalion idem qui Noe. D. II. 17. 47.
63. Cur dicitur appulisse Parnassum,
& fingitur liberatus in monte Atho.
Ibid. 25. Cur ex jactatis ab eo lapi-
dibus feruntur homines procreati. *Ibid.*
47. Cur vocatus Deucalion. *Ibid.* Cur
existimatus Aquarius. *Ibid.* 49. Ejus
& Dionysi ætas eadem secundum cal-
culos Herodoti & Varronis. *Ibid.* 65.

Dies à meridie putati. D. II. 28.

Dies cur habitus posterior nocte D. III.
di. I. 7. 8. Cur apud Ægyptios &
Athenienses computatus à solis occa-
su. *Ibid.* 9.

Dies incompletus pro completo. D. I. 22.

Dies qui dicuntur Ante diem VII. Kal.
Jul. & Ante diem XIII. Kal. Aug. D.
II. 41.

Dies septimus cur sanctificatus à Deo.
D. III. di. I. 17. Varia de illo monu-
menta Gentilium. *Ibid.* 18. 19. 20. 21.

Dies septimus mundi conditi æquinoctio
verno insignis. D. II. 33.

Diluvium Cecropis confertur cum uni-
versali. D. II. §. 6.

Diluvium Deucalionis idem quod Noeti-

cum. D. ll. 17. 47. 63. 65. Idem quoque quod Cecropium. *Ibid.* 49.
 Diluvium Ogygi idem ac universale. D. ll. 16. 18. Non tamen secundum Eusebium, qui respuitur. *Ibid.* 62.
 Diluvium Sinarum novennale quò pertinet. D. ll. 19.
 Diluvium universale ante primam montium apparitionem. D. ll. 16. 19. Reliquum ejus tempus usque ad completam arefactionem terræ. *Ibid.* 20. 21. Tota illius ephemeris. *Ibid.* 25. 26. 37. Initium ex Chaldaicis & Ægyptiacis antiquitatibus. D. ll. 5. 3. Universalitas contra systema Præadamitarum. *Ibid.* 46. 47. Cur memoriam ejus egerint Græci die 13. Anthestersionis. *Ibid.* 49. 50.
 Diocletiani & Maximiani sævities in libros sanctos. T. di. I. 8.
 Diogenes grammaticus. D. III. di. I. 18.
 Dionysus. V. Bacchus.
 Divinitatis argumentum veritas Prophetiæ. T. di. I. 23. 24. 25. 26. 27.
 Divisio Gentium quando facta. D. ll. 54. Expressa est in Saturnia orbis terrarum peragratione. *Ibid.* 57.
 Dodanim iidem qui Rodanim, siue Rhodii. D. ll. 48.
 Doni pro Adoni. D. ll. 93.
 Dositheus, creditus Messias à quibusdam Samaritanis. T. di. ll. 10. Libros Moïsis adulteravit. *Ibid.* 13. & D. III. di. III. 18. Simonis magi temporibus se Christum prædicavit à Mose prædictum. T. di. III. 18.
 Dosthen. V. Dositheus.
 Draco custos horti Hesperidum. D. III. di. I. 48. 50.
 Draco immortalis utens omnigenis vocibus cur excogitatus. D. III. di. I. 48.
 Draco visus quid significat Artemidoro. D. III. di. I. 43.
 Dracones caducei Mercurii cujus rei symbolum. D. III. di. I. 47.
 Draconi assimilatus dæmon. D. III. di. I. 46.
 Draconis dentes. V. Serpentis dentes.
 Dyris, Atlantis nomen, pro Tyrus siue Thiras. D. ll. 55.

E

E initiale elisum. D. ll. 92.
 E & A permutantur. D. ll. 95.
 E pro A Jonibus. D. ll. 53.
 E & O permutantur. D. ll. 92. & D. III. di. ll. 31.
 Ebion. T. di. I. 9: di. ll. 2.
 Ecbatana à quo ædificata. D. ll. 103.
 Ecclesia errare non patiens & inexpugnabilis. T. di. I. 1. 3. Nova Jerusalem, civitas veritatis. *Ibid.* 7. Ei semper invigilat Petri successor, Romanus Pontifex. T. di. III. 23.
 Ecclesiastes. T. di. I. 13. 17: di. ll. 34.
 Ecclesiasticus. T. di. I. 17: di. ll. 34.
 Primum scriptus Hebræo sermone. T. di. ll. 35.
 Echion Cadmeæ fabulæ. D. III. di. ll. 5. 6. 7. Idem ac Maviael. *Ibid.* 8. 9.
 Eclipses lunares Babylone observatæ sub Mardocempado. D. ll. 99.
 Eclipsis solaris mortem Artaxerxis Longimani secuta. D. I. 60. 68.
 Ed Mosaicum idem ac Mot Sanchoniathonis. D. III. di. I. 23. 24.
 El, Phœnicium Saturni nomen. D. III. di. I. 36.
 Elatus, Cainei pater, idem ac Miletus Cauni genitor, & unde hæc nomina. D. III. di. ll. 25. 26.
 Elciun. V. Alcinous.
 Elisa, filius Javan, exprimitur in Jalyso filio Cercaphi. D. ll. 53.
 Elohim, quibus Saturnum æquavit Sanchoniathon. D. III. di. I. 51. 52.
 Endelesismus Judæorum quando defecit. D. I. 49.
 Enos quando natus. D. ll. 6. Ejus anni ante genitum Cainan secundum veritatem textus Hebraici. D. III. di. III. 10.
 Epactæ solares ad quid inventæ in Calendario Ægyptio-Romano. D. ll. 37.
 Ephekeres, Assyriorum rex XXVIII. D. ll. 86.
 Erebus quid, & cur nox dicitur ex eo nata. D. III. di. I. 7. 8.
 Erechtheus Athenarum rex, sub quo famēs universalis. D. ll. 60. 61.

Erichthonius Athenarum rex. D. II. 60.
 Esdræ liber primus & secundus. T. di.
 I. 13. 17. Historiæ quam continent,
 vetustas nota ex monumentis Gentilium.
 T. di. II. 34.
 Estheris liber. T. di. I. 16. Quam an-
 tiquitatem spirat. T. di. II. 34. Quæ
 de illo desiderantur in hodiernis Ju-
 dæorum exemplaribus, reperiuntur in
 antiquis. *Ibid.* 35.
 Ethbaal, rex Sidoniorum, celebratur in
 Tyrriorum annalibus. T. di. II. 33.
 Etruscorum libri quomodo ætatem ho-
 minis describebant. D. I. 25.
 Eu redundans initio nominum. D. II. 91.
 Eva celebrata in orgiis Bacchicis. D. III.
 di. I. 43. 44. Adumbratur in Rhea
 Saturni uxore. *Ibid.* 46. In Pandora,
 eadem cum Rhea. *Ibid.* 56. In Har-
 monia Cadmi coniuge. D. III. di. II. 4.
 In Minerva, cognomento Onca. *Ibid.*
 36. Unde tracta. *Ibid.* 60. Unde dicta
 & Eva & Rhea. *Ibid.* 4. Ejus forma-
 tio cur relata ad Vulcanum. *Ibid.* 62.
 Evangelia quatuor, aliaque scripta Apo-
 stolorum recepta ab Ecclesia, quomo-
 do probantur genuinæ antiquitatis. T.
 di. III. 3. & summæ sinceritatis. *Ib.* 20.
 Evangelia repudiata, adulterata, confi-
 cta ab Hæreticis. T. di. III. 2.
 Evangelica historia testimoniis Gentilium
 comprobatur. T. di. III. 14.
 Evangelii venustas non patitur ritus Ethni-
 corum. T. di. III. 8.
 Evangelium Joannis notum Amelio Pla-
 tonico. T. di. III. 14. Hebraicè trans-
 latum & servatum olim à Judæis.
Ibid. 19.
 Evechous idem ac Cham. D. II. 71. Cur
 in dynastia septem Chaldæorum secun-
 dus ponitur ab Alexandro Polyhisto-
 re. D. II. 75.
 Evilmaraduchus. V. Evilmerodach.
 Evilmerodach, filius Nabuchodonosori.
 D. II. 111. Quando regnavit. D. I. 12.
 Evius Bacchus, unde dictus, & cur ser-
 pens ei sacer. D. III. di. I. 43. 44.
 Eulogii patriarchæ Alexandrini decretum
 in Samaritanos. T. di. II. 12.
 Eupales, Assyriorum rex XXV. D. II. 86.

Euripidis locus insignis de prima rerum
 constitutione. D. III. di. I. 15.
 Eusebius refellitur circa hebdomadas Da-
 nielis. D. I. 56. 57. & circa antiqui-
 tatem Cæcrops, ac tempus diluvii tum
 Deucalionis, tum Ogygis. D. II. 61.
 Ezechias, quando regnavit. D. II. 96.
 Quo anno regni sui agrotavit. *Ibid.*
 98. Quis scripsit ejus gesta. T. di. II.
 32.
 Ezechiel quare portavit iniquitatem do-
 mus Israel diebus 390. D. II. 10.
 Ezechielis liber. T. di. I. 13. 17.

F

Fames universalis septem annorum. D.
 II. 60. 61.
 Faustus Manichæus cur putavit inutilem
 Gentibus Hebræam prophetiam. T. di.
 I. 29. confutatur ex S. Augustino.
Ibid. 30. Ausus asserere Prophetas He-
 bræorum nihil prædixisse de Christo
 repudiatur. T. di. II. 8. 9.
 Flammeus gladius ante paradisum volu-
 ptatis, quem flammea Misis viridaria
 exprimunt. D. III. di. I. 41. 42. Idem
 ac Nereus monstrator viæ ad hortum
 Hesperidum, & in ignem transforma-
 tus. *Ibid.* 48. 49. Symbolum ejus rei
 in orgiis Bacchicis. *Ibid.* 44. 45.
 Findere tellurem ferro, findere pontum
 ære, quæ periphrases. D. III. di. II. 22.
 Fratricidium, novum hominibus natis è
 terra & dentibus serpentis disseminatis
 à Cadmo. D. III. di. II. 6. 7. Illud
 ipsum quo Cain se cruentavit. *Ib.* 8.
 Fulminis vires cur tributæ apro. D. II.
 89.
 Futura prænoscit solus Deus. T. di. I.
 23. 24. 25. 26. 27.

G

G & C permutantur. D. II. 73.
 G & Ch permutantur. D. III. di. II. 33.
 Gad Propheta, quæ scripsit. T. di. II.
 31. 32.
 Galli cur se ab Dite patre prognatos præ-
 dicabant, & noctem præmittebant diei.
 D. III. di. I. 8.

Gari-

Garizin mons. T. di. III. 5.
 Garizitanum templum. T. di. I. 5. simulatè inscriptum Jovi Hospitali. *Jb.* 6. Factum tandem illius templum. *Jb.* 23.
 Gedeon Semiramidi secundæ synchronus. D. II. 87. Idem ac Jerombalus sive Jerobaal. D. III. di. I. 4. & T. di. II. 28. Destruxit aram Baal. T. di. II. 29. V. Jerobaal.
 Gelon filius Herculis exprimit Isaacum filium Abrahami. D. II. 52.
 Generatio vicenis annis definita. D. I. 11.
 Genesis liber unde plurimum commendandus Gentibus. D. III. di. I. 1.
 Genica Mercurii. D. III. di. I. 2.
 Gentilium ritus. V. Ritus Gentium.
 Gentilium sævities adversus libros sanctos. T. di. I. 8. Quàm inanis & irrita. *Jb.* 10.
 Georgii Cedreni sententia de Hebdomadibus Danielis illustratur. D. I. 17.
 Georgius Syncellus quot in catalogo regum Assyriorum habet reges hyperbolicos. D. II. 86. Cur tempora illorum definivit annis 1460. *Jbid.* 87.
 Germani quare non dierum sed noctium numerum computabant. D. III. di. I. 8.
 Gnostici. T. di. I. 14: di. III. 2.
 Græci gentiles septimum diem habuerunt sacrum. D. III. di. I. 19. 21. Oraculo didicerunt Adamum fuisse primum hominum. *Jbid.* 33. Cur illum Κρόνον, siue Saturnum nominarunt. *Jbid.* 31. A quo ducunt originem. *Jbid.* 34. Acceperunt ab Ægyptiis fabulam de Uulcano. *Jbid.* 63.
 Gregorius XIII. Pont. Max. quid decrevit, ne æquinoctium recedat. D. II. 34.
 Grotii sententia de prophetiis, quæ Christum respiciunt, refellitur. T. di. II. 9.

H

H mutatur in C vel Ch. D. II. 112.
 H mutatur in V consonans. D. III. di. I. 59.
 Hæreticus Ecclesiam non audit. T. di. I. 2. Obsequitur tempestati. *Jbid.* 9. Pro arbitrato suo existimat de cænonicis scrip-

turis. T. di. I. 2: di. III. 3. In sui perniciem dat nobis perspicendam veritatem & divinitatem librorum Novi testamenti. *Jbid.* 22.
 Hammus, vel Hamus, Ægyptium Jovis nomen. D. II. 56.
 Hanoch. V. Henoch.
 Harduinus ineptè interpretatus Danielis hebdomadas. D. I. 66.
 Har-Garizus, mons Garizin. T. di. III. 5.
 Harmonia, Cadmi uxor, eadem ac Eva. D. III. di. II. 4.
 Hasta in hostium fines missa in indicium principii pugnae. D. III. di. II. 29.
 Hava. V. Eva.
 Hebdomadæ annorum Hebræis, aliisque receptæ, D. I. 1. Observatæ à Judæis post obtentam ab Artaxerxe Longimano autonomiam à quo anno ducendæ. D. I. §. 2.
 Hebdomadæ Danielis quando ipsi revelatæ. D. I. §. 1. Judæos spectant libertos servitute Babylonica. D. I. 8. Revocantur ad calculos LXX. hebdomadarum annalium restitutæ per Esdram Republicæ Judaicæ. D. I. §. 3. Intra secundam emissum est edictum de instaurandis Jerosolymis. D. I. 21. Ab hac usque ad Christum ducem occisum numerantur hebdomadæ sexaginta novem. *Jbid.* 19. 20. 21. Cur in septem & sexaginta duas sunt divisæ. D. I. §. 5.
 Hebdomadæ decenniorum excluduntur à Danielis Prophetia. D. I. 54. 55.
 Hebdomadæ incompletæ pro completis. D. I. 22.
 Hebdomadæ septem annales ab everfione veteris templi quid præmonstrarunt. D. I. 39.
 Hebdomadis dimidium ad quod pertinet abominatio desolationis prædicta à Daniele, quando elapsum. D. I. 50.
 Hebdomas una quam Daniel seorsim à cæteris vidit, quo pertinet. D. I. §. 6.
 Quàm mirè se torquent, qui eam nolunt ab aliis segregare. D. I. §. 8.
 Heber quando natus. D. II. 7. Quot annos vixit post genitum Phaleg secundum variantes lectiones Græcorum. D. III. di. III. 30. secundum veritatem textus Hebraici

- braici quam fugit pentateuchus Samaritanus. *Ibid.* 31. Tota illius ætas. *Ibid.* 36.
- Hebræi quando egressi ex Ægypto. D. II. 13. 14. 70.
- Hebraici textus veritas defenditur adversus calculos editionis LXX. D. III. di. III. *per totum.*
- Hebraismus *De inter pedes ejus*, quid. T. di. II. 7.
- Helcias invenit sub Josia autographum Pentateuchi. T. di. I. 38.
- Heli pro Heliachim. D. II. 104.
- Heliogabalus. V. Antoninus Heliogabalus.
- Henetus idem ac Venetus. D. III. di. I. 59.
- Henoch, filius Cain. D. III. di. II. 10. unde dictus. *Ibid.* 16. Idem ac Hyperenor fabulæ Cadmeæ. *Ibid.* 15. 16. Idem quoque ac Ancaus princeps Lelegum, & Coronus filius Cainei. *Ibid.* 32.
- Henoch, filius Jared, quando natus. D. II. 6. Quot annos vixit ante genitum Mathusalam secundum veritatem textus Hebraici. D. III. di. III. 10.
- Hercules adumbrans Abrahamum. D. II. 52. Josuam. T. di. II. 19. 21. Samsonem. *Ibid.* 28. Cur fingitur domuisse draconem horti Hesperidum. D. III. di. I. 51.
- Hermes. V. Mercurius.
- Hermes, raptor boum Apollinis, quid, & cur Maia filius. D. III. di. II. 42.
- Herodes quando cepit Jerosolymam. D. I. 16. Quâ Danielis Hebdomade aggressus est instaurationem templi Jerosolymitani. *Ibid.* 36. Cædem infantium eo jubente factam quo dictorio persecutus est Augustus. T. di. III. 14.
- Herodotus quando natus, & quando condidit suam historiam. D. II. 64. Quot annos collegit regni Assyriorum, & quid in supputatione sua spectavit. *Ibid.* 87.
- Hesperides cur feruntur Erebo nocteque natæ. D. III. di. I. 50. Earum hortus quid. *Ibid.* 48. 49.
- Hesperus quomodo & quando visus mutare cursum. T. di. II. 24.
- Hesychius recipitur, dum putat abominationem desolationis prædictam à Daniele non fuisse impletam tempore Passionis Domini. D. I. 42. Improbatur dum existimat hebdomadas Danielis ad secundum Christi adventum pertinere. *Ibid.* 43.
- Heva. V. Eva.
- S. Hieronymus laudatur pro veritate textus Hebraici. D. II. 4.
- Hierosolyma quando capta à Sosio, & Herode. D. I. 16. Ejus instauratione quando decreta ab Artaxerxe Longimano. *Ibid.* 18. Chaldaica ejusdem obsidio lineata ab Ezechiele quando cœpta. D. II. 10. Quomodo in illius everfione per Titum facta completa est abominatio desolationis prædicta à Daniele. D. I. 46. 47. 48. 49.
- Hierusalem civitas veritatis. T. di. I. 4. Ecclesiam Christi denotat. *Ibid.* 7.
- Hippodama. D. III. di. II. 27. unde dicta, & cur Caineus fingitur ejus vir. *Ibid.* 28.
- Hiramus, rex Tyri, quando regnum iniit. D. II. 12.
- Hiromus. V. Hiramus.
- Homines armati, nati ex terra & dentibus serpentinis juxta Latinos fabulatores. D. III. di. II. 2. juxta Græcos. *Ibid.* 3. Unde orta fabula, & quomodo restituitur veritati. *Ibid.* 4. Phœnicas, maximè Tyrios, auctores habuit. *Ibid.* 5.
- Homo ut primùm est a Deo formatus. D. III. di. I. 27. 28. 29. 30. Immortalitatem attulisset ei arbor vitæ. *Ibid.* 45.
- Homonymia quantam in historia confusionem parit. D. II. 102.
- Hortus Alcinoi. D. III. di. I. 36. 37.
- Hortus Hesperidum. D. III. di. I. 48. 49. 50.
- Hortus Jovis. D. III. di. I. 39. 40.
- Huetius defendens Africani sententiam de hebdomadibus Danielis impugnatur. D. I. 61. 62. 63.
- Hydaspis, Sibyllæque librorum lectores damnati olim capite. T. di. II. 35.
- Hyperenor fabulæ Cadmeæ. D. III. di. II. 5. 6. Unde dictus. *Ibid.* 15. idem ac Henoch Cainita. *Ibid.* 16.
- I
- I initiale ablatum. D. II. 53.

- I & A permutantur. D. III. di. I. 31. 41.
 I & O permutantur. D. II. 86. 100.
 I & V permutantur. D. III. di. II. 26.
 Jabel. V. Jabel.
 Jabel, ab Ethnicis confusus cum fratre Jubal in Apolline adumbrato. D. III. di. II. 40.
 Jacob quando natus, & quando ingressus in Ægyptum. D. II. 60. Abrahami nomine appellatus à D. Stephano. *Ibid.* 102. Moriturus prædixit inter plura adventum *Scilob*, seu Messiae. T. di. II. 7. 9.
 Jacobus, frater Domini, memoratus Josepho. T. di. III. 13.
 Jalyfus idem ac Elisa filius Javani. D. II. 53.
 Janus Atticæ idem ac Javan. D. II. 53. 54. 55.
 Jao, Dei nomen notum Diodoro Siculo. T. di. I. 31. Contrahitur in Jo vel Ju. D. III. di. II. 40.
 Jaones Aones. D. II. 53.
 Japetus idem ac Japhethus. D. II. 55. Cur pater Promethei. D. III. di. I. 34. Cur Anchiale habita est ejus filia. D. II. 108.
 Japhethi fines in libro Judith memorati. D. II. 108.
 Japheti loco Sol ponitur in antiquitatibus Rhodiorum. D. II. 48. 53. Filius ejus Thiras exprimitur in Dyri, seu Atlante Japeti filio. *Ibid.* 55.
 Japhethum adumbrat Apollo Saturni primi filius. D. II. 56.
 Jared quando natus. D. II. 6. Quot annos vixit ante genitum Henoch secundum veritatem Hebraicam. D. III. di. III. 10. à quâ non recedunt Græci codices. *Ibid.* 11. 12. recedunt tamen Samaritani. *Ibid.* 14. sed non sine adulteratione. *Ibid.* 19.
 Jau. V. Jao.
 Javan idem ac Cecrops Janus Atticæ, & Cercaphus. D. II. 53. Coptis Junan seu Jonan, à quo Jones. *Ibid.* Ætatem ejus contingit Attica Cecropis epocha. *Ibid.* 54. Adumbratus est in Titane. *Ibid.* 55.
 Iberæ ineptiæ cur Deum miratæ in Balsamo & Barbelo. T. di. I. 9.
 Idolum quomodo ab Ethnicis habeatur, attendendum, non quid sit. T. di. III. 17.
 Jechonias Chonias. D. III. di. II. 37.
 Jehu, scriptor gestorum Josaphat regis Juda. T. di. II. 32.
 Jeremias propheta non potest ostendi auctor libri tertii & quarti Regum. T. di. II. 31. 32. Ejus prophetia. *Ibid.* di. I. 13. 17. Ejus epistola. *Ibid.* di. II. 35.
 Jericho, prædictis à Josue tristissimis omnibus, reædificata. T. di. II. 17.
 Jerobaal cur habitus sacerdos Dei Jevo. D. III. di. I. 4. Ex ejus commentariis profecit Sanchoniathon. T. di. II. 28. & D. III. di. I. 3. V. Gedeon.
 Jerombalus. V. Jerobaal.
 Jerosolyma. V. Hierosolyma.
 Jesus Anani filius quando & quomodo exitium portendit Jerosolymis. D. I. 48. 49.
 Jesus Nave. V. Josue.
 JESUS NAZARENUS, verus Messias. T. di. I. 7: di. II. 9: di. III. 11.
 Jesus Siracides auctor Ecclesiastici. T. di. II. 34.
 Jezabel uxor Achabi. T. di. II. 33.
 Illi capti & remotior & proximior epocha. D. II. 87.
 Ilvarodamus. V. Evilmerodach.
 Illus cœli terræque filius quis. D. III. di. I. 31.
 India orientalis cur adscripta Baccho. D. II. 67.
 Initiatis, quam in inferno prærogativam dat fabula. D. III. di. II. 15.
 Innocentium infantium cædes Herodiana non innotescit ex solo Evangelio. T. di. III. 14.
 Jo contractè pro Jao. D. III. di. II. 40.
 S. Joannes Baptista notus Josepho. T. di. III. 11. 13.
 S. Joannes Evangelista notus Amelio Platonico. T. di. III. 14.
 Joannes Hircanus quando Pontificatum accepit. D. I. 16.
 Joatham quid sonat. D. III. di. II. 40.
 Jobacchus Jao-Bacchus. D. III. di. II. 40.
 Jobi liber. T. di. I. 13. 17. Historiæ quam continet, genuina est antiquitas. T. di. II. 34.
 Jonathas, aliique Judæi, habentes solatio sanctos libros. T. di. I. 10.
 Jonia

Jonia cur dicitur habitata quondam à Legibus. D. III. di. II. 19.

Joppe, civitas maritima, nomen fecit regno Cephei. D. II. 74.

Jordanis transitus, coercitis supra naturam aquis factus. T. di. II. 22. Gentibus non incredibilis. *Ibid.* 23.

Josaphati gestorum scriptor. T. di. II. 32.

Josephus stat omnino pro veritate textus Hebraici hodierni, quibusdam ejus locis emendatis ex Græcis codicibus MS. D. III. di. III. 41. & ex antiqua versione latinâ, jussu Cassiodori factâ. *Ibid.* 42. Testimonium ejus de Christo. T. di. III. 11. defenditur. *Ibid.* 13. Oraculum de Messia quod aptavit Vespasiano, fuit Ethnicis scriptoribus exploratum. *Ibid.* 14.

Josue quando præfuit Hebræis. D. II. 89. Creditus est à Samaritanis Propheta prædictus à Mose. T. di. II. 10. Innotuit Afris, & in Hercule est adumbratus. *Ibid.* 19. Prohibetur à calumnia tum inscriptionis Tingitanæ, tum Manichæorum. *Ibid.* 21. Jussu ejus facta solis lunæque statio. *Ibid.* 22. testimonio Gentilium comprobatur. *Ibid.* 23. 24. Auctor est libri, qui ipsi inscribitur. *Ibid.* 16. 17. Liber ille servatur à Samaritanis. *Ibid.* 13. 14. estque verè divinus. *Ibid.* 18.

Jovis cultores visi Samaritani & Judæi. T. di. III. 5.

Jovis hortus. D. III. di. I. 39. 40.

Jovis vox cur fatum dicta. D. III. di. I. 27.

Irad, filius Henoch. D. III. di. II. 10. Unde dictus. *Ibid.* 14. Idem ac Pelor fabulæ Cadmeæ. *Ibid.* 15.

Isaac quando natus. D. II. 52. 6. Idem ac Isaacus & Gelon Herculis filius. *Ibid.*

Isæa pro Nisæa. D. II. 107.

Isaias quando floruit, & quam in conscribenda Regum historia habuit partem. T. di. II. 32. Ejus prophetia. T. di. I. 13. 17.

Isis cur fingitur conjuncta cum Osiride, priusquam utero prodirent. D. II. 36.

Ithobalus. V. Ethbaal.

Ju contractè quid. D. III. di. II. 40.

Jubal idem ac Apollo. D. III. di. II. 37. Habitus est Deus Bal, Deus Belenus, ac facilè confusus cum fratre suo Jabel. *Ibid.* 40.

Jubileus annus erat partim quadragesimus nonus, partim quinquagesimus. D. I. 6.

Jubileus, in cujus hebdomadibus Christus venit. D. I. 40.

Juchal pro Jehuchal. D. III. di. II. 40.

Judæi obtinuerunt à Cyro facultatem reedificandi templum, non tamen autonomiam. D. I. 9. quam nec habuerunt sub Dario Hystaspide. *Ibid.* 10.

Judæi Hellenistæ depravarunt versionem LXX. Interpretum. D. III. di. III. 5.

Judæi sequaces textus Hebraici, quàm fideles in suis codicibus describendis. D. III. di. III. 7.

Judæorum quàm graves simultates cum Christianis. T. di. III. 9. Eorum perfidia testimonium de Christo Jesu perhibet. *Ibid.* 21.

Judicum liber. T. di. II. 26. Est antiquissimus & prophetico spiritu afflatus. *Ibid.* 27. Gentilium monumentis comprobatur ejus antiquitas. *Ibid.* 28.

Judithæ liber. T. di. I. 17. Rerum quas narrat, antiquitas unde nota. T. di. II. 34. & D. II. 103. 104. Chaldæo sermone fuit conscriptus. T. di. II. 35.

Jagæus, rex Babylonis. D. II. 96.

Juno Ada, una uxorum Lamech Cainitæ. D. III. di. II. 36. 37.

Juno cur fingitur implicuisse arbori draconem, horti Hesperidum custodem. D. III. di. I. 51.

Jupiter Belus idem ac Hamus & Hammus adumbrans Chamum. D. II. 56. 72.

Jupiter Cenæus idem ac Belus Cinyras. D. II. 90.

Jupiter draco factus cur fingitur convenisse Rheam. D. III. di. I. 46.

Jupiter Hospitalis. T. di. I. 6.

Jupiter pro Jao-pater. D. III. di. II. 40.

S. Justinus Martyr quid tradit de Sileno. T. di. II. 12.

K

Kalendarium. V. Calendarium.
 Kau vel Ku quid Persis. D. II. 83.
 Kyinda, munitio Anchiales. D. II. 108.
 Kiun, Saturni nomen. D. III. di. I. 36.

L

L elisum in medio quorundam nominum.
 D. II. 99.
 L & N. permutantur. D. II. 107. D. III.
 di. II. 8.
 L & R permutantur. D. II. 106.
 Labassoarascus. V. Laborosoarchodus.
 Labocolassar. V. Nabuchodonosor.
 Laborosoarchodus quis, & quandiu re-
 gnavit. D. II. 111.
 Labynet. idem ac Nabuchodonosor. D.
 II. 111.
 Labynitus idem ac Nabonadius. D. II.
 111.
 Laconia cur Lelegia primum nominata.
 D. III. di. II. 19.
 Lamech filius Mathusael, unde dictus.
 D. III. di. II. 10. Idem ac Udaus fa-
 bulæ Cadmeæ. *Ibid.* 11. Tertius Jupi-
 ter. *Ibid.* 37.
 Lamech, filius Mathusael, quando na-
 tus. D. II. 6. Quot annos vixit ante-
 genitum Noe secundum depravatos nu-
 meros Samaritanorum. D. III. di. III.
 14. Secundum variantes lectiones Græ-
 corum. *Ibid.* 16. Secundum veritatem
 textus Hebraici. *Ibid.* 15. 17. Quid de
 Noe prophetavit. T. di. II. 7.
 Lamphraes, Assyriorum rex XIX. D. II.
 86.
 Lamprides, Assyriorum rex XVII. *Ibid.*
 Laosthenes, Assyriorum rex XXVI. idem
 ac Amyntas. *Ibid.*
 Lapis Cadmeus, quo fratres excitati sunt
 ad pugnam. D. III. di. II. 6. Unde na-
 ta fabula. *Ibid.* 8.
 Lapis cur fingitur Saturno datus. D. III.
 di. I. 52. 53.
 Larissa Assyriorum. D. II. 91.
 Larissa Pelasgorum. *Ibid.*
 Larissenus Apollo quis. *Ibid.*

Laræa pro Thalassa. D. III. di. II. 37.
 Latona unde dicta. D. III. di. II. 36. Ea-
 dem ac Sella, una uxorum Lamech Cai-
 nitæ. *Ibid.* 37.
 Leleges unde dicti. D. III. di. II. 18. 19.
 Liber legis libros omnes Mosis denotat.
 T. di. I. 38.
 Liber sermonum dierum regum Juda. T.
 di. II. 32.
 Liber verborum dierum regum Israel.
Ibid.
 Liber verborum dierum Salomonis. *Ibid.*
 Liberius Maximus Judææ procurator om-
 nem Judæis libertatem ademit. D. I.
 50.
 Libri sacri combusti à Gentilibus. T. di.
 I. 8. Supplicium mortis non deterret
 veros Christianos ab eorum lectione.
 T. di. II. 35.
 Libri sacri novi testamenti. T. di. III. 1.
 Genuina eorum antiquitas. *Ibid.* 3.
 Sinceritas. *Ibid.* 20. Divinitas. *Ibid.*
 22.
 Libri sacri veteris testamenti. T. di. I.
 16. Unde probatur eorum antiquitas
 & divinitas. *Ibid.* 23.
 Limus, unde formatus est primus homo.
 D. III. di. I. 28. 29. 30.
 Lingua cur in primordiis rerum posita
 ab Aristophane. D. III. di. I. 26.
 Luciani locus insignis de Deucalionis di-
 luvio. D. II. 47.
 Lupercalia, instituta in memoriam dilu-
 vii, & quo mense à Latinis celebrata.
 D. II. 49.
 Lutheranus. T. di. I. 14.
 Lux primigenia posterior tenebris. D. III.
 di. I. 9.
 Lyranus quam de abbreviatione hebdo-
 madum Danielis rationem reddit. D. I.
 63.

M

M initiale ablatum. D. II. 90. & D. III.
 di. II. 26.
 M & N permutantur. D. III. di. I. 32.
 M & P permutantur. D. II. 72.
 M positum per pleonasmum. D. II. 99.
 D. III. di. I. 4.
 M transiens in N ante D. D. II. 74.
 Ma-

- Machabæorum libri duo. T. di. I. 17: di. II. 34.
 Quâ linguâ primùm scripti. T. di. II. 35.
 Madanæ Artias Ctesia idem ac Dejoces
 Herodoti. D. II. 80. 82.
 Madianæ regio. D. II. 74.
 Madyes, Scytharum rex. D. II. 109.
 Magog idem ac Agog. D. II. 90.
 Mahalalel. V. Malaleel.
 Maja cur dicitur peperisse Herman, boum
 Apollinis raptorem. D. III. di. II. 42.
 Malaleel quando natus. D. II. 6. Quot
 annos vixit ante genitum Jared secun-
 dum veritatem textus Hebraici. D. III.
 di. III. 10.
 Mamitus adimendus catalogo regum Af-
 syriorum. D. II. 86. Retinendus quan-
 do regnavit. *Ibid.* Idem ac Chusan Ra-
 fathaim. *Ibid.* 90.
 Manes. T. di. 9. 14. 28. 29: di. II. 20:
 di. III. 2.
 Marcionita. T. di. I. 14: di. III. 2.
 Mardocempadus. V. Merodach Baladan.
 Mardocentes, rex Babylonis dynastiæ Ara-
 bum. D. II. 76.
 Marinus è Samaritano Ethnicus factus.
 T. di. III. 6.
 Marshamus absurdissimè judicat de hebdo-
 madibus Danielis. D. I. 66. & de tem-
 pore mortis Sennacherib. D. II. 97.
 Martyas quid in fabula de Apolline. D.
 III. di. II. 31.
 Mathusael, filius Maviael. D. III. di. II. 10.
 Unde dictus. *Ibid.* 12. Idem ac Chtho-
 nius fabulæ Cadmeæ. *Ibid.* 13.
 Mathusala quando natus. D. II. 6. Quot
 annos vixit ante genitum Lamech se-
 cundum depravatos numeros Samari-
 tanorum. D. III. di. III. 14. Secundum
 variantes lectiones Græcorum. *Ibid.* 16.
 Secundum veritatem Hebraicam. *Ibid.*
 15. 17. Repudiantur Græci codices,
 ex quorum rationibus sequitur eum vi-
 xisse post diluvium. *Ibid.* 19. 20.
 Matrimonium cum sorore factum in prin-
 cipio, compellente necessitate. D. III.
 di. II. 16.
 Matusalem. V. Mathusala.
 Maviael, filius Irad, idem ac Echion fa-
 bulæ Cadmeæ. D. III. di. II. 8. 9.
 Maximianus ynà cum Diocletiano furens
 in libros divinos. T. di. I. 8.
 Mazuroth quid in editione LXX. D. II.
 104.
 Medi, quo Ezechia anno excusserunt ju-
 gum Assyriorum. D. II. 99.
 Medorum reges memorati ab Herodoto,
 bis in catalogum adhibiti sunt à Cte-
 sia. D. II. 80. 81. 82. 83. 84.
 Medusa, hieroglyphicum venationis. D.
 II. 71.
 Meheviael. V. Maviael.
 ΜΕΙΘΡΑΚ, ΑΒΡΑΞΑΚ Basilidi. T. di. I. 9.
 Memphis pro Moph vel Mephi. D. II. 92.
 Menelai adventus in Phœnicen. D. II. 87.
 Menones, Semiramidis primus maritus,
 quando floruit. D. II. 78.
 Mensis incompletus pro completo. D. I.
 22. 26.
 Mensis pro anno usurpatus. D. II. 19.
 Mercurius cur Seches dicebatur à Baby-
 loniis, & Sasyches ac Anubis ab Ægy-
 ptiis. D. II. 105. Fertur instituisse, ut
 ad septem planetas referantur septima-
 næ dies. D. III. di. I. 20. Cur ei con-
 secratum est caduceum in specie dra-
 conum. *Ibid.* 47.
 Merodach Baladan quando misit ad Eze-
 chiam legatos, & qui factum est, ut
 vocatus sit Mardokempadus. D. II. 99.
 Mesesimordacus rex Babylonis. D. II. 96.
 Mesorach pro Nesroch & Asarach. D.
 II. 90.
 Mesraim, frater Chus, idem ac Ægy-
 ptus frater Cephei. D. II. 72. Pater
 Ægyptiorum. D. II. 71.
 Messiam jam venisse fassi sunt antiqui
 magistri Hebræorum. T. di. III. 11.
 Messias Davidis nomine designatus. D.
 I. 9.
 Messias duos commenti sunt Rabbini com-
 plures, ac Josephus ipse. T. di. III.
 13.
 Messias Jesus Nazarenus. T. di. I. 7. 9:
 di. III. 11. 13. 16. 19. 20. 21.
 Messias prædictus in libris Moïsis. T. di.
 II. 7.
 Methusael. V. Mathusael.
 Methuselah. V. Mathusala.
 Miletus cur Cauni pater. D. III. di. II. 26.
 Minerva, cognomento Nemanus, eadem
 V ac

ac Noema. D. III. di. II. 37.
 Minerva, cognomento Onca, eadem ac
 Eva. D. III. di. II. 36.
 Minervæ plures. D. III. di. II. 35.
 Mises hymnorum Orphicorum quid. D.
 III. di. I. 41.
 Mithræus, Assyriorum rex XXI. D. II.
 86.
 Mortis supplicium impiè constitutum ad-
 versus legentes libros Prophetarum,
 Hydaspis, & Sibyllæ. T. di. II. 35.
 Mortui quàm superstitiosè culti ab Eth-
 nicis. T. di. III. 17.
 Moses quo anno imperii Assyriorum edu-
 xit Hebræos ex Ægypto. D. II. 79.
 Innotuit Gentilium scriptoribus. T. di.
 I. 30. 31. Ostenditur auctor Pentateu-
 chi ex eorum libris. *Ibid.* 33. Ex sa-
 cris paginis. *Ibid.* 38. Et ex Ecclesiæ
 ac Synagogæ traditione. *Ibid.* 39.
 Mot Sanchoniathonis quid. D. III. di. I.
 22. 23. 24.
 Mulier cur fingitur formata à Vulcano.
 D. III. di. I. 62.
 Mulieres uno contentæ matrimonio coro-
 nâ pudicitæ honoratæ. D. III. di. I.
 65.
 Mundi conditi epocha. D. II. 32. nata-
 licia septimana nota Gentilibus maxi-
 mè Ægyptiis & Delphis. *Ibid.* 35. na-
 talis dies & annus secundum sacerdo-
 tes Ægyptiorum. *Ibid.* 39. initium à
 Chao Erebode, sive à tenebris Vesper-
 tinis. D. III. di. I. 5. 6. 7. 8. 9. ma-
 teria tunc informis, quibus genescos
 verbis expressa. *Ibid.* 13. descripta ab
 Ovidio. *Ibid.* 12. nota Ægyptiis. *Ib.*
 14. decantata ab Euripide, Apollonio
 Rhodio, & Virgilio, primam rerum
 distinctionem celebrantibus. *Ibid.* 15. 16.

N

N initiale deficiens in variis nominibus.
 D. II. 69. 107.
 N & L permutantur. D. II. 107.
 N & M permutantur. D. III. di. I. 32.
 N & R permutantur. D. II. 111.
 N finale mutatum in S. D. II. 106.
 Nabius, V. Nadius.

Nabo idem ac Sefach, & quid significat.
 D. II. 104. 105.
 Nabocolassar. V. Nabuchodonosor.
 Nabonadius, rex Sefach, in quo regnum
 Babylonicum extinctum est. D. II. 104.
 idem ac Labynitus & Baltassar. D. II.
 111. Cur cum finxit Berosus nec nece
 violenta periisse, nec obiisse Babylone.
 D. II. 112.
 Nabonasar, rex Babylonis. D. II. 96. Ejus
 nomen derivatum est ad posteros. *Ibid.*
 107.
 Nabonnadus, rex Babylonis dynastiæ Ara-
 bum. D. II. 76.
 Nabopollassar quando regnavit. D. II.
 96. Idem ac Sardanapalus Anacyndara-
 xis filius. D. II. 106. Anchiales & Tarsi
 conditor. *Ibid.* 108. Quo regnante de-
 letum est Asiaticum Scytharum impe-
 rium & everfa Ninive. *Ibid.* 109. Fuit
 à Nino primo trigessimus sextus. *Ibid.*
 110. In quo ejus, & Nabuchodonosori
 nomina differunt. *Ibid.* 107.
 Nabuchodonosor, filius Nabopollassari, un-
 de dictus. D. II. 111. Quando regna-
 vit. *Ibid.* 96. Quàm variè nominatus,
 & cur dictus pater Baltassar. *Ib.* 111.
 Quis nexus annorum ejus cum annis
 Sedecia. *Ibid.* 11.
 Nabuehodonosor libri Judith idem ac Sa-
 facchodonosor, Safocchodonos, & Saof-
 duchinos. D. II. 104. Unde sic dictus.
Ibid. & 105.
 Nachor, filius Sarug, quando natus. D.
 II. 7. 60. Quot annos vixit post geni-
 tum Thare secundum variantes lectio-
 nes Græcorum. D. III. di. III. 34. Se-
 cundum textum Samaritanum. *Ibid.* 33.
 Secundum textum Hebraicum. *Ibid.* 35.
 Quot annis tota illius ætas definitur, &
 quomodo hinc elucet Hebraica veritas.
Ibid. 36.
 Nachordan idem ac Achordan. D. II. 107.
 Nadius successor Nabonassari quando re-
 gnavit. D. II. 96. Nomen ejus ad alios
 derivatum. *Ibid.* 104.
 Nadius vel Nabius, rex Babylonis dyna-
 stiæ Arabum. D. II. 76.
 Nanæa eadem ac Anæa. D. II. 107.
 Naphis idem ac Aphes. *Ibid.*

Nathan propheta, sacer scriptor. T. di. ll. 31. 32.

Navocodrosorus. V. Nabuchodonosor.

Nazaræi Hæretici. T. di. I. 9.

Neapolis Palæstinæ. T. di. III. 5.

Nebo pro Nabo. D. ll. 105.

Nebrod pro Nemrod. D. ll. 69.

Nebus pro Nabo. D. ll. 104.

Nechao idem ac Necos. T. di. ll. 33.

Nechubes, per aphæresin Chubes, à quo Chubæi. D. ll. 77. Videtur Alcæus pater Amphitryonis. *Ibid.* Ejus ætas. *Ibid.* 76.

Necta-nebos, unde cognominatus. D. ll. 105.

Nemanus Minerva. D. III. di. ll. 36. Eadem ac Noema, soror Tubalcain. *Ibid.* 37.

Nemrod idem ac Bacchus. D. ll. 69. Quando venit in campum terræ Sennaar. *Ib.* 70. Adumbratus est in Poro & Perseo. *Ibid.* 71. Dicitur Ebrod. *Ibid.* 107.

Nereus monstrator horti Hesperidum quid. D. III. di. I. 48. 49.

Nerghel, nomen idoli. D. ll. III.

Nerghelnasar, rex Babylonis, unde dictus. D. ll. III. Quando regnavit. D. I. 12.

Neriglissarus, vel Neriglissoorus. V. Nerghelnasar.

Nero quando regnavit, & quo ejus anno inchoatum est bellum Judaicum. D. I. 56.

Neserach. V. Nesroch.

Nesroch, idolum Ninivitarum, aliàs Neserach & Asarach. D. ll. 107. Item Sarach, unde Saracus rex Ninives traxit nomen. *Ibid.* 109.

Nicolaita hæreticus. T. di. I. 14.

Nicomediensis Ecclesia quam persecutionem passa die Terminalium. T. di. I. 8.

Nilus cur dicitur Ninus & Nun. D. ll. 88.

Ninive unde dicta, & à quo ædificata. D. ll. 88. Cur habita Persicæ regionis civitas. *Ibid.* 107. Quando everfa. *Ibid.* 109.

Ninus I. quando regnavit Assyriis. D. ll. 76. 86. Phoronei æqualis. *Ibid.* 78. Idem ac Assur, qui ædificavit Niniyen.

Ibid. 88. Illius gesta confudit Ctesias cum gestis Nini ll. *Ibid.* 94. Quid fecit hæc confusio. *Ibid.* 95.

Ninus ll. Quando & quot annis regnavit. D. ll. 94. Idem ac Salmanasar. *Ibid.*

Ninus pro Nilo. D. ll. 88.

Ninyas, rex Assyriorum III. D. ll. 76. 86.

Niricassolassar. V. Nerghelnasar.

Nisæa eadem ac Isæa. D. ll. 107.

Noachidæ quantum temporis degerunt sub Noacho, antequam venirent in terram Sennaar. D. ll. 67. 68. Eorum dispersio quando facta. *Ibid.* 54. Exprimatur in Saturnia orbis terrarum peragratione. *Ibid.* 57.

Noe quot annos vixit ante diluvium. D. ll. 17. Et post diluvium. *Ibid.* 54. Rectè dicitur pervenisse usque ad Abrahami tempora. D. III. di. III. 42. Quid prophetavit de Iapheto. T. di. ll. 7. Adumbratur in Deucalione. D. ll. 17. In Dionysio, sive Baccho. *Ibid.* 63. 64. 67. In Osiride. *Ibid.* 30. In Xisithro. *Ibid.* 29.

Noema, soror Tubalcain, eadem ac Nemanus seu Minerva Vulcani soror. D. III. di. ll. 37.

Nomen Baal cur execrandum. T. di. ll. 30.

Nomen Dæmonum cur sumptum in malam partem. T. di. ll. 30.

Nomina appellativa velat propria. D. ll. 112.

Nomina Deorum disperdenda. T. di. I. 19. 21. Non ducunt in cognitionem veri Dei. T. di. III. 6. His sublatis, tolluntur & ipsi Dii. T. di. I. 20.

Nomina & tituli vestigium faciunt in possessionem. T. di. I. 23.

Nomina per aphæresin decurtata. D. III. di. ll. 37.

Nomina regum Gentilium à Diis tracta. D. ll. 89.

Nomina varia unius & ejusdem regis. D. ll. 81.

Nomine patris filius Homericè appellatus. D. ll. 95. Et ex antiquissima Orientalium consuetudine. *Ibid.* 102.

- Nominum propriorum pars aliqua ut sepius excidit. D. II. 104.
 Norisana periodus magno est adjumento ad comprobendam lunarium calculorum veritatem. D. I. 68.
 Noviluniorum ac pleniluniorum mediorum diagramma pro anno diluvii universalis. D. II. 28.
 Novilunium mundi conditi. D. II. 32. 36.
 Nox cur à Græcis, & Latinis dicitur nata ex Chao Ereboque. D. III. di. I. 7. 8. Simulacrum inanitatis terræ. *Ibid.* 12.
 Nuditas protoparentum nota Platoni. D. III. di. I. 39. 40.
 Numeri incompleti pro completis. D. I. 21. 22. 23. 24. 25. 26.
 Numeri minores præpositi majoribus, licet posterius supputandi. D. I. 35.
 Numerorum varietas postulat, ut à textu originali repetatur rerum gestarum fides. D. III. di. III. 2.
 Nun, Ægyptiacum nomen Nili. D. II. 88.
 Nuptiarum prima lex. D. III. di. I. 64. Fabulosè tributa Vulcano. *Ibid.* 63.

O

- O & A permutantur in nominibus Orientalium. D. II. 91.
 O & E permutantur. D. II. 92. & D. III. di. II. 31.
 O & I permutantur. D. II. 86. 100.
 Observatio æquinoctii verni à Cassino facta. D. II. 34.
 Observationes cœlestes Chaldæorum quantæ antiquitatis. D. II. 68.
 Ocrazapes. V. Acraganes.
 Og, rex Basan, in Ogyge expressus. T. di. II. 24.
 Ogygia sexcentorum annorum ætas ante diluvium Deucalionis unde tracta. D. II. 17.
 Ogygi diluvium confertur cum Noetico. D. II. 16. 18. Græca ejus epocha est potius celebritatis quàm vastitatis. *Ib.* 50.
 Ollaris Atheniensium festivitas, in me-

- moriâ diluvii instituta, quando celebrabatur. D. II. 49.
 Olympiades incompletæ pro completis. D. I. 24.
 Olympias prima ad quam pertinet centuriam annorum à diluvio universalis. D. II. 18.
 Onca, Minervæ nomen, unde tractum. D. III. di. II. 36.
 Oniballus, rex Babylonis dynastiæ Chaldæorum. D. II. 76.
 Ophratæus ut superfluit in catalogo regum Assyriorum. D. II. 86.
 Origenis sententia de hebdomadibus decenniorum quàm falsa. D. I. 55. Ejusdem de horto Jovis terrestrem Paradisum adumbrante insignis observatio. D. III. di. I. 40.
 Origo rerum prima. V. Mundi conditi epocha.
 Orpheus quid juxta Apollonium Rhodium cecinit de prima rerum constitutione. D. III. di. I. 15.
 Orus, Orique ortus, quid in Ægyptiorum Theologia. D. II. 35. Oculorum ejus natalicia cur celebrata ab Ægyptiis. D. II. 31.
 Orus Valentini hæresiarchæ. T. di. I. 9.
 Osee, rex Israel, cui synchronus regi Assyriorum. D. II. 94.
 Osiridis nomen proprium Solis. D. II. 36. Ejus & Isis conjunctio in tenebris facta quid refert. *Ibid.*
 Osiris confusus cum Apolline adumbrat Abelem. D. III. di. II. 31.
 Osiris Dionysus idem ac Noe. D. II. 30. Ingressus ejus in lunam initio mensis Phamenoth quid. *Ibid.* 31.
 Ostasus quis, & unde dictus. D. III. di. I. 31.
 Othoniel cur vocatus Cenizus. D. II. 102.
 Ovidii locus insignis de prima rerum commixtione. D. III. di. I. 12. Et de origine primi hominis. *Ibid.* 27.
 Ozia gesta quis scripsit. T. di. II. 32.

P

- P & B permutantur. D. III. di. II. 31.
 Pai. V. Pau,

Pal,

Pal, nomen usurpatum à nonnullis Afsyriorum regibus. D. II. 91.

Pandion I. & II. quando regnarunt Athenis. D. II. 60.

Pandora quæ. D. III. di. I. 56.

Panyas, Afsyriorum rex XX. idem ac Chalaus. D. II. 86.

Parabolæ Salomonis. T. di. I. 13. 17. di. II. 34.

Paradisus terrestris an hortus Alcinoi. D. III. di. I. 35. 36. 37. 38. Flammea Misis viridaria. *Ibid.* 41. 42. Hortus Jovis. *Ibid.* 39. 40. Hortus Hesperidum. *Ibid.* 48. 49. 50.

Paralipomenon libri duo. T. di. I. 13. 17. Horum veracitas in perniciem Gentilismi. T. di. II. 34.

Parnassus mons quid in fabula de diluvio Deucalionis. D. II. 25.

Parsondas cur sub Arbace. D. II. 95.

Pascha primum Hebræorum quando contigit. D. II. 14.

Passargad, vox Persica, quid. D. II. 82.

Pau civitas, Adari regia. D. III. di. II. 26.

Peloponnesiaci belli initium. D. I. 68.

Pelor, fabulæ Cadmeæ. D. III. di. II. 5. 6. Idem ac Irad Cainita. *Ibid.* 15.

Peneia arva quæ Caineus pererrabat. D. III. di. II. 27. 28.

Penia insidiatrix, serpens antiquus. D. III. di. I. 39. 40.

Pentateuchus Mosaicus traditus est Samaritanis. T. di. I. 11. In eo duplex prædictionum genus. T. di. II. 1. Germana ejus antiquitas à quibus impugnatur. T. di. I. 15. Defenditur. *Ibid.* 33. 37. 38.

Pentheus unde dictus. D. III. di. II. 33. Interfectus ab Agave adumbrat Abelm interfectum à fratre. *Ibid.* 34.

Pererii divinatio de initio regni Artaxerxis Longimani levissimâ ratiocinatione à Petavio propugnata. D. I. 59.

Persecutiones motæ in libros sacros. T. di. I. 8. Inanes, quamvis atrocissimæ. *Ibid.* 10.

Perseus idem ac Nemrod. D. II. 71.

Persica regum Medorum nomina in catalogo Ctesiano illustrantur. D. II. 81.

Persis regio quàm latè sumpta. D. II. 107.

Pertiades, Afsyriorum rex XXVII. D. II. 86.

Petavius infirmissimè tuetur Pererianam Artaxerxis Longimani epocham. D. I. 59. Quo sensu abbreviata probat hebdomadas Danielis. *Ibid.* 63. Nullo fundamento putat Assarhaddonem imperasse Afsyriis, quando Ezechias ægrotabat. D. II. 98.

Petri cathedra, quam tenet Pontifex Romanus, est suprema & infallibilis. T. di. III. 23.

Petronius executus non est mandatum Caii de locanda in templo Jerosolymitano illius statua. D. I. 53.

Peyrerius, auctor systematis Præadamitarum. D. II. 43. Ut illud revocavit. *Ibid.* 45.

Pezronii chronologia non cohæret cum characteribus anni diluvii universalis. D. II. 43.

Φ & B permutantur. D. II. 92.

Phaleg quando natus. D. II. 7. 54. 60. Quot annos vixit post genitum Reu secundum varias lectiones editionis LXX. D. III. di. III. 32. Secundum veritatem textus Hebraici, & dissonantiam textus Hebræo-Samaritani. *Ibid.* 33. Quot annis definitur tota ejus ætas secundum utrumque textum, & unde elucet veritas annorum quos vixit ante genitum Reu. *Ibid.* 36.

Pharnaces Medus quando Sardanapalum imperio, vitæque privavit. D. II. 94. Idem ac Pharnus Mediæ rex. *Ibid.*

Pharnus. V. Pharnaces.

Phineus idem ac Phoenix. D. II. 73.

Phœbus unde dictus. D. III. di. II. 31.

Phœnices quomodo Solem vocarunt. T. di. I. 9. Unde orti. D. II. 56.

Phoenix idem ac Phineus & Chanaan. D. II. 73.

Phoroneus Nini æqualis. D. II. 78.

ΦΟΥΗΣ, vox Ægyptia, quid. D. III. di. II. 31.

Phraortes Dejocis filius, sive Aphraartes, idem ac Arbianes Artines Ctesia. D. II. 82. Quando regnavit Medis. *Ibid.* 86.

Phraortes Dejocis pater, idem ac Arbaces Ctesiae. D. ll. 82.

Phul idem ac Acraganes & Ocrzapas, rex Afsyriorum. D. ll. 91. Unde dictus. *Ibid.*

Phuth idem ac Danaus. D. ll. 73.

Plato, Moses Atticissans. T. di. I. 33. Num locutus de Paradiso terrestri, & primo homine ibi collocato. D. ll. di. I. 39. 40. Edoctus est sapientiam ab Ægyptiis. *Ibid.* 41.

Pol. V. Pal.

Politicus quâ astutiâ defendit nomina fal-

forum deorum. T. di. I. 22; di. ll. 29.

Connivet in Ethnicorum ritibus. T. di.

I. 8. Servit tempori. *Ibid.* 15. Genti-

lium testimonia præfert Hebraicis scrip-

turis. *Ibid.* 29. Civiles habet cœremo-

nias Ethnicorum. *Ibid.* 35. Delectatur

allegoricis interpretationibus. T. di. ll.

2. Hâc viâ cultum cœli ab Ethnicorum

litteratis admissum tuetur. *Ibid.* 4. Dex-

teram incredulis porrigit. *Ibid.* 22. De-

terret à lectione librorum sacrorum.

Ibid. 34. Nisus Imperatoris declaratio-

ne vult Christianos non abhorreere à no-

mine falsi numinis. T. di. ll. 4. Sinit

Gentiles Christum in numero deorum

suorum ponere. *Ibid.* 15. Nihil eum

commovent ritus idololatriæ. *Ibid.* 16. 2.

Polydorus pro Apollodoro. D. ll. 91.

Polygamia adjudicata Barbaris. D. ll. di.

I. 65. Licita tamen fuit Patriarchis,

Deo dispensante. *Ibid.* 66.

Pomum Adamo porrectum adumbratur in

Betylo Saturno dato. D. ll. di. I. 53.

54. Cur aliis lapis animatus, aliis vas

laboris. *Ibid.* 55.

Porus Chozini collega quando regnavit.

D. ll. 96.

Porus, cui Penia struxit insidias, quis.

D. ll. di. I. 39. 40.

Porus idem ac Nemrod. D. ll. 71. Primum

locum in dynastia VII. Chaldæorum

tribuit ei Alexander Polyhistor. *Ibid.*

75.

Præadamitarum Systema reprobatur. D.

ll. 43. 44. 45. 46. Ei potius obsistunt,

quàm faveant, fusissimæ supputationes

Chaldæorum. *Ibid.* 66.

Prædictiones Prophetarum sunt fundamen-
ta nostræ fidei. T. di. ll. 9. Earum du-
plex genus. *Ibid.* 1.

Prometheus verus, Deus omnipotens, for-
mator hominis de limo terræ. D. ll. di.

I. 28. 29. 30. Cur ad illum refertur

prima origo Lelegum. D. ll. di. ll. 19.

Prophetæ scripserunt res ætatis suæ memo-

rabiles. T. di. ll. 32. Eorum antiquitas

Gentilium testimonio comprobatur. T.

di. I. 30.

Prophetiæ veritas argumentum divinitatis.

T. di. I. 23. 24. 25. 26. 27.

Prophetia Hebræa rejecta est à Manichæis

velut inutilis Gentibus. T. di. I. 28. 29.

Sed quàm falsò. *Ibid.* 30.

Proverbia: Cainei hasta. D. ll. di. ll. 23.

Gamma Betam, & Beta Gammam per-

sequitur. D. ll. di. ll. 39. Unus vir,

nullus vir. *Ibid.* 36.

Proverbiorum liber. V. Parabolæ Salomo-

nis.

Psalterium Davidicum. T. di. I. 13. 17; di.

ll. 34.

Pterygium quid. D. I. 53.

Ptolemei Philadelphi efflagitatu conversi

sunt in Græcum libri veteris fœderis.

T. di. ll. 20.

Pygmalion rex Tyri. D. ll. 12.

Q

Quinda. V. Kyinda.

R

R & L permutantur. D. ll. 106.

R & N permutantur. D. ll. 111.

R finale elisum. D. ll. 95.

Rabsaces legatus Sennacheribi. T. di. ll.

33.

Ragau. V. Reu.

Regma, nomen loci sumptum ab uno fi-

liorum Cham. D. ll. 108.

Regum libri à quibus conscripti. T. di. ll.

31. 32. Aptissimè coherent cum anti-

quissimis monumentis variarum Gen-

tium. *Ibid.* 33.

Reu quando natus. D. ll. 7. 60. Quandiu

vixit post genitum Sarug secundum tex-

tum

tum Samaritanum. D. III. di. III. 33. Secundum codices Græcos, quibus consonat textus Hebraicus. *Ibid.* 34. 35. Quandiu vixit ante genitum, & quot annis definienda tota illius ætas. *Ibid.* 36.

Rhea, Saturni uxor, eadem ac Eva. D. III. di. I. 46. 56.

Rhodiorum origo. D. II. 48.

Rigebelus, rex Babylonis. D. II. 96.

Ritus adhibiti ad colendum unum Deum sunt omnium antiquissimi. T. di. I. 34.

Ritus Gentium averſi ab Dei veri cultu prohibentur. T. di. I. 19. 20. 21. Cadunt antiquitate. *Ibid.* 34. Defenduntur à Politicis ut cæremoniæ merè civiles. *Ibid.* 35. Sed non sine apertissima impietate. *Ibid.* 36. Exhibiti mortuis ab his, qui credunt redire animam in generalitatem, sunt magis culpandi. T. di. III. 17.

Roboam Davidis nomine est appellatus. D. II. 102. Gesta ejus à quibus scripta. T. di. II. 32. Nomen derivatum ad Abiam. D. II. 102.

Roccha, Sacræ Bibliorum congregationis Secretarius, & consultor, stat pro veritate textus Hebraici. D. II. 4.

Roma Gentilis cur caput mundi habita. D. II. 93.

Romanum Imperium cur designatum universi orbis nomine. *Ibid.*

Romanus Pontifex supremam & infallibilem Petri cathedram tenet. T. di. III. 23.

Ruth, appendix libri Judicum. T. di. II. 26.

S

S & B permutantur. D. II. 92.

S & X permutantur. D. II. 106.

S insertum per epenthesein. D. II. 107.

S ponitur pro N finali. D. II. 106. D. III. di. I. 5.

S transit in T. D. II. 101.

Sabbatici anni celebritas pertinebat partim ad annum septimum hebdomadis annalis, partim ad octavum. D. I. 6.

Sabbatici anni à Judæis celebrati post obtentam ab Artaxerxe Longimano au-

tonomiam. D. I. 16. Eorum accurata dispositio in tabula hebdomadam Danielis. *Ibid.* 19.

Sabbatici anni tres certi in historia. D. I. 16.

Sabbaticos annos cur non observant Judæi hodierni. D. I. 7.

Sabbati sanctificatio. D. III. di. I. 17.

Agnita à Gentilibus. *Ibid.* 18. 19. 20. 21.

Sabbatum mundi conditi. D. II. 33.

Sabbatum primum, quod Hebræi celeberrunt post egressum ex Ægypto. D. II. 13.

Sacæ, Scytharum gens. D. II. 110.

Sacchorus, rex Assyriorum, quis. D. II. 92.

Sacchuras quis Babylonis. D. II. 104.

Sasara pro Basara. D. II. 92.

Sagitta in signum belli emissæ. D. III. di. II. 30.

Sakea, festum Babyloniorum. D. II. 104.

Sala. V. Sale.

Salæmenes. V. Salmanasar.

Sale quando natus. D. II. 7. Filius fuit Arphaxad, non Cainan. D. III. di. III. 27. 28. Ejus anni post genitum Heber secundum variantes lectiones Græcorum. *Ibid.* 28. Secundum veritatem textus Hebraici, & depravationem Hebræo-Samaritani. *Ibid.* 29. Anni totius vitæ secundum utrumque textum in demonstrationem annorum ante genitum Heber juxta veritatem Hebraicam. *Ibid.* 36.

Salmanasar, Assyriorum rex XXXI. idem ac Ninus junior. D. II. 94. Idem quoque ac Salæmenes, sororius Sardana-pali I. D. II. 95.

Salomon quando jecit fundamenta templi Jerosolymitani. D. II. 12. Memoratus est in antiquissimis Tyrriorum annalibus. *Ibid.* & T. di. II. 33. Gesta ejus qui conscripserunt. *Ibid.* 32.

Samaritani à quo rege Assyriorum subrogati priscis Israelitis. D. II. 100.

Admittunt solum quinque libros Moſis. T. di. I. 11. Quàm vetus eorum Pentateuchus, & quàm veteres eorum literæ. *Ibid.* 37. Divulsi in varias factiones.

- ctiones . T. di. ll. 10. 12. D. ll. di. ll. 18. Convenerunt aliquando cum Christianis de tempore adventus Messiae . T. di. ll. 18. Sunt qui librum Josue conservarunt . T. di. ll. 13. Eorum dissimulatio agit precipitem in Gentilismum . T. di. ll. 6.
- Samaritico - Hebraicus textus in quorum Patriarcharum annis cohæret cum Judaico . D. ll. di. ll. 13. Discrepat in annis Jaredi, Mathusalæ, & Lamechi . *Ibid.* 14. Hanc tamen discrepantiam antiqui codices noti D. Hieronymo non habebant . *Ibid.* 17. Diversitas exemplarium hujus textus notatur ex S. Epiphanio . *Ibid.* 18. De depravatione ejus constituitur cum in annis trium illorum Patriarcharum . *Ibid.* 19. tum etiam in annis aliorum qui fuerunt post diluvium . *Ibid.* 21. Si in illis consentiat Editioni LXX. tantum tamen illi obstat, quantum videtur proficere . *Ibid.* 24. & sequ. Imo olim ab hodierno Judæorum textu non dissentiebat . *Ibid.* 23.
- Samson putatus est Hercules . T. di. ll. 28.
- Samuel creditur auctor libri Judicum . T. di. ll. 26. 27. Scripsit XXIV. priora capita libri primi Regum . *Ibid.* 31.
- Sanacharibus . V. Sennacherib.
- Sanchoniathon quando floruit . D. ll. 87. Commendatur . D. ll. di. I. 3. T. di. ll. 28. Quale hujus universitatis principium ponit . D. ll. di. I. 5. Quid significavit per Baau . *Ibid.* 11. 24. Quid per Mot . *Ibid.* 22. 23. 24. Quid per ventum Colpia . *Ibid.* 24. Quid per Illum cœli, & terræ filium . *Ibid.* 30.
- Saosduchinos idem ac Nabuchodonosor libri Judith . D. ll. 104. 105.
- Sapientiæ liber . T. di. I. 17. di. ll. 34. Ex Hebraico archetypo vel conversus vel collectus . T. di. ll. 35.
- Sarach, idolum Ninivitarum . D. ll. 109.
- Saracus, rex Ninives . *Ibid.*
- Sardanapal pro Paldanasar . D. ll. 106.
- Sardanapalus I. Assyriorum rex XXX. D. ll. 85. 86. Idem ac Theglath-Phalasar . *Ibid.* 92. Cur nominatur Tonosconcoleros . *Ibid.* 93. Non est ultimus rex Assyriorum memoratus in historia profana . *Ibid.* 94. Quare cædes ejus refunditur in Arbacem . *Ibid.* 95.
- Sardanapalus II. Assyriorum rex XXXIII. Idem ac Asarhaddon . D. ll. 101.
- Sardanapalus III. Assyriorum rex XXXVI. V. Nabopolassar .
- Sarchedon . V. Asarhaddon .
- Sarug quando natus . D. ll. 7. 60. Ejus anni post genitum Nachor secundum Samaritanos . D. ll. di. ll. 33. Secundum Græcos . *Ibid.* 34. Secundum Hebræos cohærentes cum Græcis . *Ibid.* 35. Anni totius vitæ secundum Hebræos & Samaritanos, & quomodo hinc elucet Hebraica veritas eorum qui fluxerunt ante genitum Nachor . *Ibid.* 36.
- Sasyches, Mercurius Ægyptius, idem ac Sefach & Nabo . D. ll. 105.
- Saturnia orbis terrarum peragratio . D. ll. 57.
- Saturni duo, quorum primus Noachum, secundus Semum refert . D. ll. 56.
- Saturnum inter ac Titana bellum quid denotat . D. ll. 55.
- Saturnus positus pro summo omnium Deo . D. ll. 29.
- Saturnus Prometheus, primus homo, è Prometheo luto formatus . D. ll. di. I. 30. Adanus dictus à Cilicibus, sive Adamus . *Ibid.* 31. 32. Idem ac Elcium, seu Alcinous . *Ibid.* 36. 37. Cur æquatus cum Elohim . *Ibid.* 51. 52. Quare perhibetur devorasse lapidem sibi datum à Rhea . *Ibid.* 52. 53. 54.
- Saturnus, vini monstrator, adumbrat Noachum . D. ll. 63.
- Scaligeri sententia de Dario Notho repudiatur . D. I. 51.
- Sciloh est Messias secundum veteres Hebræos . T. di. ll. 7.
- Scripturæ sacre mos sumendi à parte totum . D. I. 22.
- Scythæ quando imperium Asiæ tenuerunt . D. ll. 109. Quinam vocati Sacæ . *Ibid.* 110.
- Seches, Babylonium Mercurii nomen unde . D. ll. 105.
- Sedecia annus nonus fuit Sabbaticus . D. I. 30. Ejus annorum nexus cum annis

Nabuchodonosori. D. ll. 10. 11.
 Selah. V. Sale.
 Sem, Ægyptiis Typhon Smy. D. ll. 51.
 Ejus ætas. *Ibid.* idem ac Saturnus secundus. *Ibid.* 56. Exprimatur in Semacho. *Ibid.* 64. Putatus est Melchisedech à Samaritanis. D. ll. di. ll. 22. Item ab Hebræis. *Ibid.* 23.
 Semachus. V. Sem.
 Semejas Propheta, sacer scriptor. T. di. ll. 32.
 Semiramis prima, regina Assyriorum. D. ll. 76. Venit in Ægyptum tempore famis universalis. D. ll. 78.
 Semiramis secunda, quando regnavit. D. ll. 87.
 Seneca, quid censuit de Judaica observatione Sabbati. D. ll. di. I. 18. 21.
 Sennacherib, quando imperavit Assyriis. D. ll. 96. Ejus in Judæam & Ægyptum expeditio, reditus & mors quando contigerunt. D. ll. 97. In quem expeditionis ejus annum incidit ægrotatio Ezechix. D. ll. 98. Memoratus est Herodoto & Beroso. T. di. ll. 33.
 Sephora, Mosis uxor, Cusitis. D. ll. 74.
 Septenarius numerus. D. I. 22. 25.
 Septimus dies cur à Deo sanctificatus. D. ll. di. I. 17. Gentilium de eo testimonia. *Ibid.* 18. 19. 20. 21.
 Septuaginta anni desolationis Jerusalem in pœnam violatorum à Judæis septuaginta sabbatorum terræ. D. I. 28. 30. Quandonam coeperunt & desierunt. *Ibid.* 29. Præmonstrarunt septuaginta annos sabbaticos hebdomadam Danielis. *Ibid.* 31. 32.
 Septuaginta Interpretum versio depravata. D. ll. di. ll. 4. 5. 7. Unde emendanda. D. ll. 3. 4. D. ll. di. ll. 7. Quam variant ejus codices in annis Adami & Sethi. *Ibid.* 8. In annis Mathusalæ & Lamechi. *Ibid.* 16. In annis Arphaxad. *Ibid.* 25. In annis Sale. *Ibid.* 28. In annis Heber. *Ibid.* 30. In annis Phaleg. *Ibid.* 32. In annis Nachor. *Ibid.* 34. In aliis annorum dinumerationibus. *Ibid.* 37. 38. Judæi Hellenistæ fuerunt illius depravatores. *Ibid.* 5. Non tamen in annis Jared. *Ibid.* 11. 12. 13. Habet

etiam codices, qui consonant textui Hebraico in annis Adami & Sethi. *Ibid.* 8. In annis Mathusalæ. *Ibid.* 16. 17. In annis Arphaxad post natum Sale. *Ibid.* 26. In annis Sale post natum Heber. *Ibid.* 29. In annis Heber post natum Phaleg. *Ibid.* 31. In annis Phaleg post natum Reu. *Ibid.* 33. In annis Reu post natum Sarug. *Ibid.* 35. In annis Sarug post natum Nachor. *Ibid.* In annis Nachor post natum Thare. *Ibid.*
 Serapis, quis juxta Adrianum Augustum. T. di. ll. 4. Jupiter putatus coli à Samaritis & Judæis. *Ibid.* 5.
 Serpentis dentes disseminati à Cadmo. D. ll. di. ll. 2. 3. Unde orta fabula, & quomodo restituitur veritati. *Ibid.* 4. Quinque viri qui finguntur enati ex his dentibus, quomodo nominati sunt à Græcis. *Ibid.* 5. 6. Exprimunt suis nominibus Hebræa nomina quinque Cainitarum. *Ibid.* 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16.
 Serpens antiquus cur Penia dictus à Platone. D. ll. di. I. 40. Idem ac Mises hymnorum Orphicorum. *Ibid.* 41. Ipse Dæmon usus serpentis organo. *Ibid.* 42. 46. 47. Draco custos horti Hesperidum. *Ibid.* 48. 50. 51. Ejus symbolum serpens Evio Baccho sacer. *Ibid.* 43. 44.
 Serpens hieroglyphicè. D. ll. 53.
 Seruch. V. Sarug.
 Serug. V. Sarug.
 Sefach, nomen idoli, impositum regibus Babylonis. D. ll. 104. Quid significat. *Ibid.* 105.
 Sefach, rex Ægypti. T. di. ll. 33. D. ll. 105.
 Seth quando natus. D. ll. 6. Confusus est ab Ægyptiis cum Caino. D. ll. di. ll. 31. 32. Ejus anni chronologici multifariè descripti sunt à Græcis. D. ll. di. ll. 8. Non tamen à Latinis, ab Hebræis, & à Samaritanis sibi consentientibus. *Ibid.* 9. 10. 13. Posterorum ejus columnæ, & periodus, quam Sothiacam nominant. D. ll. 40.
 Sethos eximitur è catalogo regum Assyriorum. D. ll. 86.

Sibyllæ & Hydaspiis librorum lectores. T. di. ll. 34. 35.

Sidoniorum origo. D. ll. 56.

Silenus, quid de mundi origine cecinit juxta Virgilium. D. ll. di. I. 16. Idem cum Silo Hebræorum. T. di. ll. II. 12.

Simon magus quando vixit. T. di. ll. 18. Qualem se mentiebatur. *Ibid.* 21.

Simon Pontifex Judæorum occisus est anno Sabbatico. D. I. 16.

Sinarum diluvium novennale quò pertinet. D. ll. 19.

Sisimordacus, rex Babylonis dynastiæ Arabum. D. ll. 76.

Sogdianus quando regnavit. D. I. 51.

Solis baculi quid hieroglyphicè, & quò pertinet eorum nativitas. D. ll. 31.

Solis deliquium tempore Passionis Christi memoratum Gentilibus. T. di. ll. 14.

Solis lunæque statio Josuana. T. di. ll. 22. Comprobatur testimonio Ethnicorum. *Ibid.* 23. 24.

Solonis decem hebdomadæ. D. I. 25.

Sofares, Assyriorum rex XVIII. D. ll. 86.

Sofarmus expungitur è catalogo regum Assyriorum. D. ll. 86. Locum habet in catalogo regum Medorum. *Ibid.* 80.

Sofius quando cum Herode expugnavit Jerosolymam. D. I. 16.

Sothiaca periodus quando primùm cœpit. D. ll. 40.

Sparthæus, Assyriorum rex XIII. D. ll. 86.

Spartiatæ ad quem referebant suum genus. D. ll. 52.

Sphærus, Assyriorum rex XII. D. ll. 86.

Stasæ Peripatetici duodecim hebdomades. D. I. 25.

Stola Pontificia quando ablata à Judæis. D. I. 53.

Sulpicius Severus referens ad Darium Notum edictum de instaurandis Jerosolymis non probatur. D. I. 51.

T

T & D permutantur. D. ll. 93. D. ll. di. I. 31.

T pro S. D. ll. 101.

Taauti cosmogonia. D. ll. di. I. 2.

Tabularia idolorum. T. di. ll. 15.

Tarsus Ciliciæ à quo condita. D. ll. 108.

Templum Jerosolymitanum quando cœptum ædificari à Salomone. D. ll. 12.

Quâ Danielis hebdomadâ instaurari cœptum ab Herode. D. I. 36. Summam ei gloriam conciliavit Christus. *Ibid.* 37. In eo nunquam locatæ Caii statuae. *Ibid.* 53. Quando & quomodo in ipso stetit abominatio desolationis prædicta à Daniele. *Ibid.* 49.

Temporum præcipua intervalla usque ad Christum. D. ll. §. 1. Discrimina ex Varrone. D. ll. 18.

Tenebræ primordiales cur dictæ Chaos Erebores à Sanchoniathone. D. ll. di. I. 5. 6.

Terra qualis in principio. D. ll. di. I. 10. II. 12. Quando primùm ferax. *Ibid.* 23. Cur Titæa nominata. *Ibid.* 30.

Tertulliani sententia de 70. hebdomadibus Danielis declaratur, & refellitur. D. I. 51. 52.

Teutæus, Assyriorum rex XXIII. D. ll. 86.

Teutamides Amyntoris filius. D. ll. 91.

Teutamius. V. Teutamus.

Teutamus, Assyriorum rex XXII. D. ll. 86. An idem ac Teutamius Larissæorum rex. *Ibid.* 91. Cur in ejus ætatem coniiicitur bellum Trojanum. *Ibid.* 87.

Thalassa per aphæresin Lasæa. D. ll. di. ll. 37.

Thare quando natus. D. ll. 7. 60.

Thebæi Ægyptii antiquissimam anni formam retinuerant. D. ll. 23.

Thelgath-Phal-asar, qui rex Assyriorum, unde dictus, & cujus nepos. D. ll. 92.

Theglath-Phal-nasar. V. Theglath-Phal-asar.

Themistoclis fuga ad Persas. D. I. 59.

Theodreti locus insignis de hebdomadibus Danielis. D. I. 35. Et de anno lunari Hebræorum. *Ibid.* 61.

Theodorus Mopsuestenus quàm cæcutiit in prophetiis de Christo. T. di. ll. 8. 9.

Theseus Athenarum instaurator. D. ll. 59.

Theuth idem ac Sasyches seu Mercurius Ægyptius. D. ll. 105.

Thineus redundat in catalogo regum Assyriorum. D. ll. 86.

Thi-

Thirās in Dyri sive Atlante adumbratur.
D. II. 55. Thoth vagus Ægyptiorum
quomodo investigandus. D. II. §. 4.

Thucydidis atas. D. I. 68.

Tiberio imperitante, Christus passus. T.
di. III. 14.

Tilgamus, & de illo fabula enodata D.
II. 92.

Tilgath-Pil-nefer. V. Theglath-Phal-asar.

Tirinus quā ruinosē astruit initium re-
gni Artaxerxis Longimani. D. I. 65.

Titæa cur terram significat. D. III. di. I. 30.

Titan ut exprimit Javanum filium Japhe-
thi. D. II. 55.

Titanes conditores turris Babelicæ. *Ibid.*

Titanis regio. *Ibid.*

Titanum prima origo cur ad Saturnum
relata. D. III. di. I. 30.

Tituli mendaces. T. di. I. 22. 23.

Tityus terræ filius. D. III. di. I. 30.

Tobiæ liber. T. di. I. 17. Chaldæo ser-
mone primū scriptus. T. di. II. 35.
Rerum quas describit, unde nota anti-
quitas. *Ibid.* 34.

Tonos-concoleros cognomen Sardanapali,
quid significat. D. II. 93.

Traditio ut viguit ante Moysen. D. III.
di. III. 42.

Triduum Resurrectionis Domini. D. I. 22.

Trogus quot annis definivit durationem
imperii Assyriorum, & quomodo intel-
ligendus. D. II. 87.

Tubalcain idem ac Vulcanus, Jovis ter-
tii filius. D. III. di. II. 37.

Typhon adumbrans Cainum fratricidam.
D. III. di. II. 31. 32.

Typhon exprimens Semum. D. II. 51.

Typhon idem ac diluvium. D. II. 30.

Typhon Isaaci filius. D. II. 52.

U

V consonans positum pro H. D. III. di. I. 59.

V & A permutantur. D. II. 74. 104.

V & E permutantur. D. II. 72.

V & I permutantur. D. III. di. II. 26.

Valentinus hæreticus cur Crucem voca-
vit Orum. T. di. I. 9.

Varro duodecimam hebdomadam annorum
ingressus. D. I. 25. Quando scripsit, quid-

ve censuit de propē millenaria hominum
ætate. D. II. 65. Quæ discrimina tem-
porum tenuit. *Ibid.* 18.

Udæus fabulæ Cadmi. D. III. di. II. 5. 6.

Idem ac Lamech Cainita. *Ibid.* 11.

Venetus, aliter Henetus. D. III. di. I. 59.

Venus Architis quō auctore culta in mon-
te Libano. D. II. 89.

Veritatis vis. T. di. III. 10.

Vespasianus quando cœpit imperare. D. I.
52. Ut vaticinia Christi præuncia apta-

vit ei Josephus. T. di. III. 13. Aptarunt
& scriptores Ethnici. *Ibid.* 14.

Vesperugo. V. Hesperus.

Virgilius quī cecinerit mundi originem.
D. III. di. I. 16.

Umbra, corpus inane, noxque dicitur.
D. III. di. I. 12.

Vox Dei, ejusque efficacia. D. III. di. I.
24. 25. 26. 27.

Urania. V. Venus.

Urbes, quasi mulieres, filia vocata. D.
II. 108. & matres. D. III. di. II. 20.

Urotalt pro Taloroth. D. II. 106.

Ufferii sententia de regno Xerxis & Ar-
taxerxis Longimani exploditur. D. I.
59. 60.

Vulcani plures. D. III. di. II. 35.

Vulcanus in specu concava inundantis
Oceanī. D. II. 19. Claudus Gentilita-
tis Deus. D. III. di. I. 56. Sumptus
pro ipsa claudicatione. *Ibid.* 57. & un-
de. *Ibid.* 58. 60. Idem ac Hulcanus, seu
Hulcanas, & quid nomen hoc signifi-
cat. *Ibid.* 58. 59. Cur mulieris forma-
tio ipsi tributa. *Ibid.* 61. 62. Cur in
eo reposuerunt Ægyptii originem suæ
gentis, ceu omnium primæ. *Ibid.* 63.

Vulcanus tertius. ferrariæ arariæque ar-
tis auctor. D. III. di. II. 35. Idem ac
Tubalcain. *Ibid.* 37.

X

X & S permutantur. D. II. 106.

Xerxes quid significat. D. II. 81.

Xerxes Balæus, Assyriorum rex VI. D.
II. 76. 86.

Xerxes I. Persarum rex. D. I. 60. Non
adsciivit in communionem regni Artaxer-

xerxem Longimanum. *Ibid.* 59. Ejus
expeditio adversus Græcos prædicta à
Daniele. *Ibid.* 67.

Xerxes II. Persarum rex. D. I. 51.
Xisithrus, vel Xisuthrus, idem ac Noe.
D. II. 29.

Y

ΥΔΡΟΦΟΡΙΑ, festum lugubre Atheniensium
in memoriam diluvii. D. II. 49.

Z

Zelotæ, per quos abominatio desolatio-
nis prædicta à Daniele stetit in templo
Jerololymitano. D. I. 49.

Zeno Augustus ubi templum ædificavit
Deiparæ. T. di. III. 18.

Zonaras testimonio est Græcos Josephi
codices in dinumeratione annorum fa-
vere veritati textus Hebraici.

F I N I S.

E R R A T A.

- Tag. (6) lin. 2. ויקרא lege ויקרא
p. (6) lin. 12. quare emendationem pag. 196. col. 1. lin. 3.
p. (17) lin. 33. vers. 19. lege vers. 29.
p. 16 col. 3. æram Christianam lege Æræ Christianæ.
p. 21 lin. 45. ad ad lege ad
p. 22 lin. 31. suæ lege sua.
p. 23 lin. 2. cap. 6. lege cap. 7.
p. 23 lin. 11. proximum lege primum.
p. 25 lin. 3. annualis lege annalis.
p. 25 lin. 16. præteritæ lege præterire.
p. 25 lin. 40. XXVII. 61. lege XXVII. 51.
p. 28 lin. 6. Apollinaris lege Apollinarius.
p. 33 lin. 14. nuntiaverunt lege nuntiaverant.
p. 34 lin. 2. quos lege quo.
p. 34 lin. 7. in lege id.
p. 34 lin. 27. וְשׁוֹן lege וְשׁוֹן.
p. 35 lin. 7. tunc lege hunc.
p. 35 lin. 37. ipsa lege ipse.
p. 35 lin. 39. Hebræus lege Hebræus.
p. 36 lin. 10. terminat lege terminet.
p. 36 lin. 30. extendendam lege attendendam.
p. 47 lin. 1. quinto lege sexto
p. 53 lin. 32. ἰσορικὸν lege ἰσορικόν.
p. 112 lin. 23. XLI. 67. lege XLI. 57.
p. 122 lin. 12. וְשׁוֹן lege וְשׁוֹן
p. 128 lin. 6. XVIII. 19. lege XVIII. 17.
p. 128 lin. 25. loquuntur lege loquuntur.
p. 139 lin. 20. transivisse lege transivisse.
p. 144 lin. 41. Ερεβός. lege Ερεβός.
p. 149 lin. 8. ἰλός. lege ἡλός.
p. 168 lin. 34. gesturo lege gesturo.
p. 177 lin. 23. τενονγιάς. lege τενονγιάς.

ad

CALENDARIUM ROMANUM

Chronologorum causâ constructum cum gemino
Epactarum dispositu,

AD NOVILVNIA CIVILIA

*Sine tabulis astronomicis accuratè, & facilè ante, & post
Christum natum invenienda,*

J U X T A M E T H O D U M

PERIODI ANNORUM

M. D C C C C. X X X I I.

Directæ ad cyclum perpetuum epactarum tetraëtericarum, sive
quadriennialium, stylo tam Juliano, quam Gregoriano.

A U C T O R E

F. GUILLELMO BONJOUR TOLOSANO

Ordinis Eremitarum S. P. N. Augustini.

Sicut Luna perfecta in aeternum, & testis in Cælo fidelis.
Psalm. LXXXVIII. 38.

Ex libris Ansse de Villoison

ROMÆ, Typis Joannis Francisci Buagni. MDCCI.

SUPERIORUM PERMISSU.

CALENDARIUM ROMANUM

Chronologum easque constitutum cum gemino
Epactarum dispoſitum.

AD NOVISSIMA CIVILIA

Sive tabulis æſtronomiæ accuratæ, & facile usui, & post
Christum natum inveniendæ.

IUSTA METHODUM

PERIODI ANNIORUM
MDCCLXXII.

Ducit ad cyclum perpetuum epactarum testamentariorum, sive
quadragesimum, styli tam Juliano, quam Gregoriano.

AUCTOR

FRANCISCVS TOROSANO

Ordinis Prædicatorum S. P. N. Augustini.

Sicut Luna perfecta in ætate, & æſtu in Cæſis fidelis.
Psal. LXXVIII. 8.

Et Epactarum æſtimationem.

ROMÆ, Typis Joannis Francisci Bugni. MDCC.

SUPERIORUM PERMISSU.

PROLOGUS.

3

PARADOXUM, & inauditum est nihil in Calendario descripto cum gemino epactarum dispositu; ut ubi epactæ unius ordinis efficiunt mensem plenum, seu dierum 30. epactæ alterius ordinis mensem cavum exhibeant, seu dierum 29. Aloysius Lilius qui ad perpetuam neomeniarum revolutionem obtinendam in Calendario Ecclesiastico, in eo cyclum epactarum XXX. artificiosè ordinavit, servata plenorum cavorumque mensium alternatione, haud ignoravit necessitatem gemini hujus dispositus. Cum enim assignasset cuilibet lunationi duas epactas trigesimas unam descriptam asterismo, aliam litera Græca ω exaratam, septies copulavit asterismum cum dicta litera; sexies disjunxit; adeò ut intervallum quod est ab asterismo copulato ad asterismum disjunctum, sit dierum 29. illud verò quod est à litera ω copulatà ad eam disjunctam, sit dierum 30. & vice versa, intervallum, quod est ab asterismo disjuncto ad asterismum copulatum sit dierum 30. quod autem est à litera ω disjuncta ad eam copulatam, sit dierum 29. Id patet ex Liliano Calendario descripto in compendio novæ rationis, quod felicitis recordationis Gregorius XIII. Pontifex Maximus ad Principes Christianos, & ad celeberrimas quasque Academias misit anno Domini 1577. & Christophorus Clavius expositionis suæ libro præfixit.

Artificiosam hanc epactarum rationem magno Chronologorum commodò servire intelligens Josephus Scaliger, tertium quod cudit Calendarium in suis canonibus Isagogicis, disponendum omninò duxit cum duplici ordine epactarum, quæ continuo plenorum cavorumque mensium conflictu debitam eorum alternationem tenerent. Sed epactarum selectum is committens intricatissimo computo Judæorum, vel calculis astronomicis, rem cæteroquin magni commodi multis obstructam difficultatibus reliquit. Nimis enim laboriosum molestumque est singulis annis inquirere in horas, & minuta lunarium motuum ad dijudicandum in quo epactarum ordine jaceat epacta usurpanda. Unde chronologi quos tarditatis calculi vehementer tædet, dictam epactarum rationem posuerunt in minimis.

Has hodie molestias, & difficultates exorbet feliciter cyclus epactarum tetraëtericarum perpetuus quem propono, certis numeris ad eum dirigens periodum lunisolem annorum 1932. dictam à me Norisianam ab celebratissimo nomine Eminentissimi, & Reverendissimi Cardinalis Norisii, cujus summæ benevolentiae debeo primam lunarium motuum notitiam, & cujus præclaræ eruditioni literarius orbis debet præstantissimam dissertationem de paschali Latinorum cyclo annorum LXXXIV. qui ter, & vices repetitus, ac revocatus ad calculos astronomicos dictæ periodo modum imponit.

Magno in pretio habita est olim periodus Victoriana annorum 532. ob cycli solaris ad eisdem cycli decemnovennalis numeros recursum, qui ean-

dem exhiberet feriarum, ac lunationum apocatastasim. Verum quia cyclus annorum xix. morabatur coelestia novilunia, quippè quæ post annos 532. citius contingerent die uno, hor. 16. 51'. 15". 8". quam lunaris $\pi\text{pony}\eta\text{c}\epsilon\omega\varsigma$, sive anticipationis novitiam boni illi viri neutiquam affecuti sunt; ut inter alios docet Eminentissimus Norisius in laudata dissertatione de paschali Latinorum cyclo pag. 42. insignis illa periodus, id quod spectabat, minimè egit.

Non ita est de periodo Norisiana. Hæc enim eundem feriarum, ac lunationum ordinem in orbem æque ducit: quia post annos 1932. cyclus Solis sexagies noviesque ductus recurrit ad initium, & coelestia novilunia eodem die, eademque hora contingunt; ut palàm facit vel unus calculus Norisianus, juxta quem *Novilunia post annos 84. inferius descendunt uno die, horis 6. 51'. 4".* quemadmodum demonstrat haud satis laudata dissertatio pag. 45. Itaque periodus Norisiana scopum attingit, quem periodus Victoriana non potuerat assequi.

Neque in hoc tantum illi eripit Victoriam. Plurimarum certè palmarum nobilis per cyclum perpetuum epactarum tetraëtericarum, quem aperio in primo canone, non inclinatur alijs erroribus, quos illa contrahit per cyclum decemnovennalem. Cyclus enim epactarum tetraëtericarum, qui nec de facilitate concedit decemnovennali, sic omnia depellit istius vitia, ut impedimenta tum bissexti, tum saltus Lunæ, tum mensis embolimi plerumque interturbantis æquam plenorum cavorumque mensium alternationem, omnino superet; quodque insignius est, arceat à lunari calculo mensem illum abundantem dierum triginta & unius, quem interdum admittit computus, tam Arabum, quam Hebræorum, etsi ad medios motus Lunæ præ cæteris computis directus.

Est & hoc singulare in periodo Norisiana, quod quamvis ea constructa sit stylo veteri, seu Juliano, facile tamen accommodatur ad stylum novum, seu Gregorianum, certarum scilicet radicum defixione periodica, quam exquor Canone vii. Plura non dico de accuratatione, & certitudine calculi, quandoquidem periti rerum astronomicarum, tabulis mediorum motuum ad meridianum Romanum directis, talem, ac tantam eam probabunt, ut in annis undecim mille & sexcentis, quibus constat Ludovicea periodus Paschalis complectens novem & viginti Gregorianas tetracosîeterides, inveniant cæleste novilunium nunquam toto die prævertere mediam noctem à qua novilunium civile exordium ducit more Ecclesiastico, sed majorem præcessionem, quæ fit in Januario, ad horas, vel duodecim, vel tredecim accedere. Præsto enim semper est æquatio ex cyclo epactarum tetraëtericarum ad novilunium cæleste ab ulteriori progressu arcendum. Unde fit, ut cælestis, & civilis neomenia intra unum eundemque naturalem diem nusquam non contingant in singulis anni mensibus: quod nulla periodus lunaris potuerat hactenus consequi.

Explicatur dispositus, & usus Epactarum in Calendario.

Duo sunt ordines epactarum. Unus describitur literis Romanis, alius notis Sarracenicis. Epactas illius ordinis Romanas dico, epactas istius voco Sarracenicis. Ut intervalla menstrua ab epactis Romanis ad Romanas, & à Sarracenicis ad Sarracenicis sint in toto Calendarii decursu alternatim plena & cava, nec termini, vel plenorum, vel cavorum mensium Sarracenicis congruant cum Romanis, numerus tricenarius epactarum Romanarum signatus asterismo septies respondet epactæ Sarracenicæ 29. Sexies verò ab ea distrahitur.

Ex hac epactarum descriptione, quæ dispositum à Kalendis Januariis inchoat, necessario calculo infertur epactam XX. jungendam esse cum epacta 19. ultimo Decembris die. Id quod Calendarium Gregorianum ratum facit. In eo enim simul attexuntur ad dictum Decembris diem epactæ XX. & 19.

Quando epacta Romana est in usu, vacat quævis Sarracenica; & vice versa, quando Sarracenica usurpatur. Unde complicata ob geminum epactarum ordinem non est notio noviluniorum. Sic usurpata juxta Periodum Norisianam accommodatam ad stylum Gregorianum juxta septimum canonem epacta Sarracenica 10. pro anno Domini 1700. qui fuit non bissextilis, sola signat hujus anni novilunia his Calendarii diebus quibus affigitur, nempe Januarii 20. Februarii 19. Martii 20. Aprilis 19. Maii 18. Junii 17. &c.

Cautio, quæ adhibenda est in anno bissextili, explanatur Can. vi. & omninò congruit cum regula literarum Dominicalium, quæ est in usu.

Aliam cautionem postulat epacta 19. quæ ultimo Decembris illigatur. Quoties scilicet epacta * usurpanda est proximis Kalendis Januariis, illa vacat à suo munere, ne eadem neomenia bis notetur. Nec ullum inde absurdum oritur; cùm id postulet debitæ intercalationis ratio.

CALENDARIUM ROMANUM

Januarius

Februarius

Martius

Epactæ			Epactæ			Epactæ			
Romanæ	Sarracenica	Litteræ Dominicales	Romanæ	Sarracenica	Litteræ Dominicales	Romanæ	Sarracenica	Litteræ Dominicales	
Dies Mensis			Dies Mensis			Dies Mensis			
* xxix xxviii xxvii xxvi xxv xxiv xxiii xxii xxi xx xix xviii xvii xvi xv xiv xiii xii xi x ix viii vii vi v iv iii ii i * xxix	29 28 27 26 25 24 23 22 21 20 19 18 17 16 15 14 13 12 11 10 9 8 7 6 5 4 3 2 1 0 29	A Kal. B iv C iii D Prid. E Non. F viii G vii A vi B v C iv D iii E Prid. F Idib. G xix A xviii B xvii C xvi D xv E xiv F xiii G xii A xi B x C ix D viii E vii F vi G v A iv B iii C Prid.	xxviii xxvii xxvi xxv xxiv xxiii xxii xxi xx xix xviii xvii xvi xv xiv xiii xii xi x ix viii vii vi v iv iii ii i xxix	28 27 26 25 24 23 22 21 20 19 18 17 16 15 14 13 12 11 10 9 8 7 6 5 4 3 2 1	D Kal. E iv F iii G Prid. A Non. B viii C vii D vi E v F iv G iii A Prid. B Idib. C xvi D xv E xiv F xiii G xii A xi B x C ix D viii E vii F vi G v A iv B iii C Prid.	* xxix xxviii xxvii xxvi xxv xxiv xxiii xxii xxi xx xix xviii xvii xvi xv xiv xiii xii xi x ix viii vii vi v iv iii ii i * xxix	29 28 27 26 25 24 23 22 21 20 19 18 17 16 15 14 13 12 11 10 9 8 7 6 5 4 3 2 1 0 29	D Kal. E vi F v G iv A iii B Prid. C Non. D viii E vii F vi G v A iv B iii C Prid. D xvii E xvi F xv G xiv A xiii B xii C xi D x E ix F viii G vii A vi B v C iv D iii E Prid.	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

Accedente Bissextio, Littera Dominicalis, & epacta usurpata in Ianuario mutantur in præcedentem.

Accedente Bissesto, Littera Dominicalis, & epacta usurpata in Ianuario mutantur in præcedentem.

CALENDARIUM ROMANUM.

7

Aprilis

Majus

Junius

Epactæ				Epactæ				Epactæ			
Romanæ	Sarracenica	Litteræ Dominicales	Dies Mensis	Romanæ	Sarracenica	Litteræ Dominicales	Dies Mensis	Romanæ	Sarracenica	Litteræ Dominicales	Dies Mensis
xxviii	28	G Kal.	1	xxviii	27	B Kal.	1	xxvi	26	E Kal.	1
xxvii	27	A iv	2	xxvii	26	C vi	2	xxv	25	F iv	2
xxvi	26	B iii	3	xxvi	25	D v	3	xxiv	24	G iii	3
xxv	25	C prid.	4	xxv	24	E iv	4	xxiii	23	A Prid.	4
xxiv	24	D Non.	5	xxiv	23	F iii	5	xxii	22	B Non.	5
xxiii	23	E viii	6	xxiii	22	G Prid.	6	xxi	21	C viii	6
xxii	22	F vii	7	xxii	21	A Non.	7	xx	20	D vii	7
xxi	21	G vi	8	xxi	20	B viii	8	xix	19	E vi	8
xx	20	A v	9	xx	19	C vii	9	xviii	18	F v	9
xix	19	B iv	10	xix	18	D vi	10	xvii	17	G iv	10
xviii	18	C iii	11	xviii	17	E v	11	xvi	16	A iii	11
xvii	17	D Prid.	12	xvii	16	F iv	12	xv	15	B Prid.	12
xvi	16	E Idib.	13	xvi	15	G iii	13	xiv	14	C Idib.	13
xv	15	F xviii	14	xv	14	A Prid.	14	xiii	13	D xviii	14
xiv	14	G xvii	15	xiv	13	B Idib.	15	xii	12	E xvii	15
xiii	13	A xvi	16	xiii	12	C xvii	16	xi	11	F xvi	16
xii	12	B xv	17	xii	11	D xvi	17	x	10	G xv	17
xi	11	C xiv	18	xi	10	E xv	18	ix	9	A xiv	18
x	10	D xiii	19	x	9	F xiv	19	viii	8	B xiii	19
ix	9	E xii	20	ix	8	G xiii	20	vii	7	C xii	20
viii	8	F xi	21	viii	7	A xii	21	vi	6	D xi	21
vii	7	G x	22	vii	6	B xi	22	v	5	E x	22
vi	6	A ix	23	vi	5	C x	23	iv	4	F ix	23
v	5	B viii	24	v	4	D ix	24	iii	3	G viii	24
iv	4	C vii	25	iv	3	E viii	25	ii	2	A vii	25
iii	3	D vi	26	iii	2	F vii	26	i	1	B vi	26
ii	2	E v	27	ii	1	G vi	27	*	29	C v	27
i	1	F iv	28	i	0	A v	28	xxix	28	D iv	28
*	29	G iii	29	xxix	29	B iv	29	xxviii	27	E iii	29
xxix	28	A Prid.	30	xxviii	28	C iii	30	xxvii	26	F Prid.	30
				xxvii	27	D Prid.	31				

CALENDARIUM ROMANUM.

Julius

Augustus

September

Epactæ				Epactæ				Epactæ			
Romanæ	Sarracenica	Litteræ Dominicales	Dies Mensis	Romanæ	Sarracenica	Litteræ Dominicales	Dies Mensis	Romanæ	Sarracenica	Litteræ Dominicales	Dies Mensis
xxvi	25	G Kal.	1	xxiv	24	C Kal.	1	xxiii	22	F Kal.	1
xxv	24	A vi	2	xxiii	23	D iv	2	xxii	21	G iv	2
xxiv	23	B v	3	xxii	22	E iii	3	xxi	20	A iii	3
xxiii	22	C iv	4	xxi	21	F Prid.	4	xx	19	B Prid.	4
xxii	21	D iii	5	xx	20	G Non.	5	xix	18	C Non.	5
xxi	20	E Prid.	6	xix	19	A viii	6	xviii	17	D viii	6
xx	19	F Non.	7	xviii	18	B vii	7	xvii	16	E vii	7
xix	18	G viii	8	xvii	17	C vi	8	xvi	15	F vi	8
xviii	17	A vii	9	xvi	16	D v	9	xv	14	G v	9
xvii	16	B vi	10	xv	15	E iv	10	xiv	13	A iv	10
xvi	15	C v	11	xiv	14	F iii	11	xiii	12	B iii	11
xv	14	D iv	12	xiii	13	G Prid.	12	xii	11	C Prid.	12
xiv	13	E iii	13	xii	12	A Idib.	13	xi	10	D Idib.	13
xiii	12	F Prid.	14	xi	11	B xix	14	x	9	E xviii	14
xii	11	G Idib.	15	x	10	C xviii	15	ix	8	F xvii	15
xi	10	A xvii	16	ix	9	D xvii	16	viii	7	G xvi	16
x	9	B xvi	17	viii	8	E xvi	17	vii	6	A xv	17
ix	8	C xv	18	vii	7	F xv	18	vi	5	B xiv	18
viii	7	D xiv	19	vi	6	G xiv	19	v	4	C xiii	19
vii	6	E xiii	20	v	5	A xiii	20	iv	3	D xii	20
vi	5	F xii	21	iv	4	B xii	21	iii	2	E xi	21
v	4	G xi	22	iii	3	C xi	22	ii	1	F x	22
iv	3	A x	23	ii	2	D x	23	i *	0	G ix	23
iii	2	B ix	24	i	1	E ix	24	xxix	29	A viii	24
ii	1	C viii	25	*	29	F viii	25	xxviii	28	B vii	25
i *	0	D vii	26	xxix	28	G vii	26	xxvii	27	C vi	26
xxix	29	E vi	27	xxviii	27	A vi	27	xxvi	26	D v	27
xxviii	28	F v	28	xxvii	26	B v	28	xxv	25	E iv	28
xxvii	27	G iv	29	xxvi	25	C iv	29	xxiv	24	F iii	29
xxvi	26	A iii	30	xxv	24	D iii	30	xxiii	23	G Prid.	30
xxv	25	B Prid.	31	xxiv	23	E Prid.	31				

CALENDARIUM ROMANUM⁹

October

November

December

October				November				December			
Epactæ		Litteræ Dominicales	Dies Mensis	Epactæ		Litteræ Dominicales	Dies Mensis	Epactæ		Litteræ Dominicales	Dies Mensis
Romanæ	Sarracenicæ			Romanæ	Sarracenicæ			Romanæ	Sarracenicæ		
xxii	22	A Kal.	1	xxi	20	D Kal.	1	xx	20	F Kal.	1
xxi	21	B vi	2	xx	19	E iv	2	xix	19	G iv	2
xx	20	C v	3	xix	18	F iii	3	xviii	18	A iii	3
xix	19	D iv	4	xviii	17	G Prid.	4	xvii	17	B Prid.	4
xviii	18	E iii	5	xvii	16	A Non.	5	xvi	16	C Non.	5
xvii	17	F Prid.	6	xvi	15	B viii	6	xv	15	D viii	6
xvi	16	G Non.	7	xv	14	C vii	7	xiv	14	E vii	7
xv	15	A viii	8	xiv	13	D vi	8	xiii	13	F vi	8
xiv	14	B vii	9	xiii	12	E v	9	xii	12	G v	9
xiii	13	C vi	10	xii	11	F iv	10	xi	11	A iv	10
xii	12	D v	11	xi	10	G iii	11	x	10	B iii	11
xi	11	E iv	12	x	9	A Prid.	12	ix	9	C Prid.	12
x	10	F iii	13	ix	8	B Idib.	13	viii	8	D Idib.	13
ix	9	G Prid.	14	viii	7	C xviii	14	vii	7	E xix	14
viii	8	A Idib.	15	vii	6	D xvii	15	vi	6	F xviii	15
vii	7	B xvii	16	vi	5	E xvi	16	v	5	G xvii	16
vi	6	C xvi	17	v	4	F xv	17	iv	4	A xvi	17
v	5	D xv	18	iv	3	G xiv	18	iii	3	B xv	18
iv	4	E xiv	19	iii	2	A xiii	19	ii	2	C xiv	19
iii	3	F xiii	20	ii	1	B xii	20	i	1	D xiii	20
ii	2	G xii	21	i	0	C xi	21	*	29	E xii	21
i	1	A xi	22	xxix	29	D x	22	xxix	28	F xi	22
*	29	B x	23	xxviii	28	E ix	23	xxviii	27	G x	23
xxix	28	C ix	24	xxvii	27	F viii	24	xxvii	26	A ix	24
xxviii	27	D viii	25	xxvi	26	G vii	25	xxvi	25	B viii	25
xxvii	26	E vii	26	xxv	25	A vi	26	xxv	24	C vii	26
xxvi	25	F vi	27	xxiv	24	B v	27	xxiv	23	D vi	27
xxv	24	G v	28	xxiii	23	C iv	28	xxiii	22	E v	28
xxiv	23	A iv	29	xxii	22	D iii	29	xxii	21	F iv	29
xxiii	22	B iii	30	xxi	21	E Prid.	30	xxi	20	G iii	30
xxii	21	C Prid.	31					xx	19	A Prid.	31

xerxem Longimānum. *Ibid.* 59. Ejus
expeditio adversus Græcos prædicta à
Daniele. *Ibid.* 67.

Xerxes II. Persarum rex. D. I. 51.

Xisithrus, vel Xisuthrus, idem ac Noe.
D. II. 29.

Y

ΥΔΡΟΦΟΡΙΑ, festum lugubre Atheniensium
in memoriam diluvii. D. II. 49.

Z

Zelotæ, per quos abominatio desolatio-
nis prædicta à Daniele stetit in templo
Jerosolymitano. D. I. 49.

Zeno Augustus ubi templum ædificavit
Deiparæ. T. di. III. 18.

Zonaras testimonio est Græcos Josephi
codices in dinumeratione annorum fa-
vere veritati textus Hebraici.

F I N I S.

E R R A T A.

Pag. (6)	lin. 2.	יקרה lege יקרה
p. (6)	lin. 11.	quære emendationem pag. 196. col. 1. lin. 3.
p. (17)	lin. 33.	vers. 19. lege vers. 29.
p. 16	col. 3.	æram Christianam lege Æræ Christianæ.
p. 21	lin. 45.	ad ad lege ad
p. 22	lin. 31.	sua lege sua.
p. 23	lin. 2.	cap. 6. lege cap. 7.
p. 23	lin. 11.	proximum lege primum.
p. 25	lin. 3.	annualis lege annalis.
p. 25	lin. 18.	præteritæ lege præterire.
p. 25	lin. 40.	XXVII. 61. lege XXVII. 51.
p. 28	lin. 6.	Apollinaris lege Apollinarius.
p. 31	lin. 14.	nuntiaverunt lege nuntiaverant.
p. 34	lin. 2.	quos lege quo.
p. 34	lin. 7.	in lege id.
p. 34	An. 27.	שׁוֹן lege תֹּוֹן.
p. 35	lin. 7.	tunc lege hunc.
p. 35	lin. 37.	ipsa lege ipse.
p. 35	lin. 39.	Hebræus lege Hebræus.
p. 36	lin. 10.	terminat lege terminet.
p. 36	lin. 30.	extendendam lege atextendam.
p. 47	lin. 1.	quinto lege sexto
p. 53	lin. 32.	ἰσορικον lege ἰσορικον.
p. 112	lin. 23.	XLI. 67. lege XLI. 57.
p. 122	lin. 12.	מאמץ lege מאמץ
p. 128	lin. 6.	XVIII. 19. lege XVIII. 17.
p. 128	lin. 25.	loquuntur lege loquuntur.
p. 139	lin. 20.	transivisse lege transivisse.
p. 144	lin. 41.	Ερεβός. lege Ερεβός.
p. 149	lin. 8.	ἰλιός. lege ἡλιός.
p. 168	lin. 34.	gesturo lege gesturo.
p. 177	lin. 23.	ταυρογνίας. lege ταυρογνίας.

ad

CALENDARIUM ROMANUM

Chronologorum causâ constructum cum gemino
Epactarum dispositu,

AD NOVILVNIA CIVILIA

*Sine tabulis astronomicis accuratè, & faciliè ante, & post
Christum natum invenienda,*

J U X T A M E T H O D U M

PERIODI ANNORUM
M. D C C C C. X X X I I.

Directæ ad cyclum perpetuum epactarum tetraëtericarum, sive
quadriennialium, stylo tam Juliano, quam Gregoriano.

A U C T O R E

F. GUILLELMO BONJOUR TOLOSANO

Ordinis Eremitarum S. P. N. Augustini.

*Sicut Luna perfecta in æternum, & testis in Cælo fidelis.
Psalm. LXXXVIII. 38.*

Ex libris d'Ansse de Villoison

ROMÆ, Typis Joannis Francisci Buagni. MDCCI.

SUPERIORUM PERMISSU.

CANONES

IN CALENDARIUM ROMANUM

Descriptum cum gemino epactarum dispositu.

CANON I.

*De Epactis tetraëtericis, & de
Cyclo earum perpetuo.*

E Pacta tetraëterica, seu epacta quadriennalis, est numerus quatuordecim dierum, quibus quatuor anni solares superant quatuor annos lunares.

Cyclus epactarum tetraëtericarum perpetuus est revolutio, quæ de quadriennio in quadrienniū pergīt per continuā accessionem quatuordecim dierum.

De ejusmodi accessionis ratione est, ut numerus dierum, qui summatim colliguntur, resoluatur in lunationes alternis plenas, & cavas; nisi æquatio facienda sit. Lunationem plenam dies triginta, cavam dies vigintinovem terminant.

Itaque tabula cycli epactarum tetraëtericarum perpetui, qualis hic conspicitur, distribuitur in duas areas. Ad aliam pertinent epactæ plenæ numero triginta, & literis Romanis, ad aliam epactæ cavæ numero viginti novem, & notis Sarracenicis.

E regione epactarum utriusque rationis notatur singularum character tetraëtericus tam communis, sive ordinarius, quàm æquationis, qui extraordinarius est.

Per Characterem tetraëtericum epactarum designantur epactæ quarto anno usurpandæ post epactas quibus respondent. Sic epacta * seu xxx. habet pro characterē tetraëterico communi epactam Sarracenicam 14. & pro characterē tetraëterico æquationis epactam Romanam xiv. quia quadriennio post usurpatam, epactam * recipienda est cōmuniter epacta Sarracenica 14. extra ordinem verò, five

CYCLUS

*Epactarum Tetraëtericarum
perpetuus.*

Epactæ plenæ	Character tetraëtericus comm.	Æqu.	Epact. cavæ	Character tetraëtericus comm.	Æqu.
*	14	xiv			
xxix	13	xiii	29	xiv	13
xxviii	12	xii	28	xiii	12
xxvii	11	xi	27	xii	11
xxvi	10	x	26	xi	10
xxv	9	ix	25	x	9
xxiv	8	viii	24	ix	8
xxiii	7	vii	23	viii	7
xxii	6	vi	22	vii	6
xxi	5	v	21	vi	5
xx	4	iv	20	v	4
xix	3	iii	19	iv	3
xviii	2	ii	18	iii	2
xvii	1	i	17	ii	1
xvi	*		16	i	*
xv	xxix		15	29	
xiv	xxviii		14	28	
xiii	xxvii		13	27	
xii	xxvi		12	26	
xi	xxv		11	25	
x	xxiv		10	24	
ix	xxiii		9	23	
viii	xxii		8	22	
vii	xxi		7	21	
vi	xx		6	20	
v	xix		5	19	
iv	xviii		4	18	
iii	xvii		3	17	
ii	xvi		2	16	
i	xv		1	15	

sive per æquationem, epacta Romana xiv. Similiter epacta cava 29. habet pro caractere tetraëterico communi epactam Romanam xiv. & pro caractere tetraëterico equationis epactam Sarracenicam 13. quia quadriennio post receptam epactam 29. usurpanda est communiter epacta Romana xiv. per æquationem verò epacta Sarracenica 13.

Epactæ quæ sunt de caractere tetraëterico æquationis, sunt omnino quatuordecim in qualibet area. Quæ congruunt epactis plenis, describuntur literis Romanis; & efficiunt, ut lunatio communiter cava mutetur in plenam. Quæ autem congruunt epactis cauis, designantur notis Sarracenicis; & efficiunt, ut lunatio communiter plena mutetur in cavam.

De methodo cycli epactarum tetraëtericarum est, ut altera succedat alteri post quadriennium juxta seriem quam character tetraëtericus postulat. Sic assumpta in primo quadriennio epacta *, usurpatur in secundo epacta 14. In tertio epacta 28. In quarto epacta xiii. In quinto epacta xxvii. in sexto epacta 11. In septimo epacta 25. Et ita in cæteris ab vna cycli area ad aliam transeundo juxta rationem, vel Romanam, vel Sarracenicam epactarum, quarum character tetraëtericus communis quæritur. Quando autem adhibendus sit character tetraëtericus æquationis, traditur in sequenti canone.

C A N O N I I.

De numeris tetraëtericis, inservientibus perpetuitati cycli epactarum tetraëtericarum.

Numeri tetraëterici nihil aliud sunt quam numeri quadriennali via, & ratione instituti ad epactarum quæ his affiguntur, servandam perpetuò legem tetraëtericam. His numeris ita perficitur cyclus decemnovennalis epactarum, ut prorsus depellat vitia, quæ propter bissextum, saltum lunæ, & anticipationem cœlestium motuum, passim contrahebat.

Porro numeri tetraëterici sunt omnino quadringenti octoginta tres: quia periodus Norisiana, cujus annis illigantur in sequenti canone, complectitur quadringentas octoginta & tres tetraëterides.

Tabula numerorum tetraëtericorum, quæ mox conspicitur, exequitur hanc summam. Est autem distributa in areas tredecim: quia epactæ affixæ numeris tetraëtericis, ter & decies sunt æquandæ.

Ejusmodi areæ aliæ sunt plenæ, aliæ sunt cavæ. Plenæ sunt septem, cavæ sex instar lunationum anni embolimi, quarum septem plenæ, sex cavæ instituuntur. Quælibet area plena continet numeros tetraëtericos triginta octo, qui conficiunt octo cyclos decemnovennales, vel novemdecim octaëterides. Ex areis cauis sunt quinque, quarum quælibet obtinet numeros tetraëtericos triginta sex, seu octaëterides decem, & octo; altera vero quæ ordine ultima est, habet numeros tetraëtericos triginta septem, adeoque maior est cæteris cavis una tetraëteride, unaque minor cæteris plenis.

Epacta, quæ affigitur numero inchoanti aream, est de caractere tetraëterico equationis epactæ quæ aream proximè antecedentem claudit. Sic epacta Romana i. quæ numero tetraëterico 39. aperienti aream secundam congruit, est de caractere tetraëterico æquationis epactæ xvii. quæ numero tetraëterico 38. aream primam cludenti affigitur. Id quod est juxta cyclum perpetuum epactarum tetraëtericarum, in quo epacta Romana xvii. quæ est vna ex epactis plenis, habet pro caractere tetraëterico æquationis epactam Romanam i. Eadem æquandi methodum exequuntur cæteræ numerorum tetraëtericorum areæ; ut patet quærenti in cyclo epactarum tetraëtericarum characterem tetraëtericum epactarum quæ areas claudunt.

Inde cycli epactarum tetraëtericarum perpetuitas elucet, & summa accuratio. Cum enim periodus Norisiana postulet, ut post numeros tetraëtericos 483. primum repetamus; epacta Sarracenica 16. affixa numero tetraëterico 483. & claudens aream decimam tertiam, appositè habet pro caractere tetraëterico æquationis epactam *, quæ respondens numero tetraëterico 1. aream primam aperit.

Tabula Numerorum Tetraëtericorum.

Area i.	Area ii.	Area iii.	Area iv.	Area v.	Area vi.	Area vii.
Num. tetraëter. Epa&æ	Num. tetraëter. Epa&æ	Num. tetraëter. Epa&æ	Num. tetraëter. Epa&æ	Num. tetraëter. Epa&æ	Num. tetraëter. Epa&æ	Num. tetraëter. Epa&æ
1 *	39 i	75 iii	113 3	149 5	187 vi	223 viii
2 14	40 xv	76 xvii	114 17	150 19	188 xx	224 xxii
3 28	41 xxix	77 i	115 ii	151 iv	189 4	225 6
4 xiii	42 13	78 15	116 xvi	152 xviii	190 18	226 20
5 xxvii	43 27	79 29	117 *	153 2	191 iii	227 v
6 11	44 xii	80 xiv	118 14	154 16	192 xvii	228 xix
7 25	45 xxvi	81 xxviii	119 28	155 i	193 1	229 3
8 x	46 10	82 12	120 xiii	156 xv	194 15	230 17
9 xxiv	47 24	83 26	121 xxvii	157 xxix	195 29	231 ii
10 8	48 ix	84 xi	122 11	158 13	196 xiv	232 xvi
11 22	49 xxiii	85 xxv	123 25	159 27	197 xxviii	233 *
12 vii	50 7	86 9	124 x	160 xii	198 12	234 14
13 xxi	51 21	87 23	125 xxiv	161 xxvi	199 26	235 28
14 5	52 vi	88 viii	126 8	162 10	200 xi	236 xiii
15 19	53 xx	89 xxii	127 22	163 24	201 xxv	237 xxvii
16 iv	54 4	90 6	128 vii	164 ix	202 9	238 11
17 xviii	55 18	91 20	129 xxi	165 xxiii	203 23	239 25
18 2	56 iii	92 v	130 5	166 7	204 viii	240 x
19 16	57 xvii	93 xix	131 19	167 21	205 xxii	241 xxiv
20 i	58 1	94 3	132 iv	168 vi	206 6	242 8
21 xv	59 15	95 17	133 xviii	169 xx	207 20	243 22
22 xxix	60 29	96 ii	134 2	170 4	208 v	244 vii
23 13	61 xiv	97 xvi	135 16	171 18	209 xix	245 xxi
24 27	62 xxviii	98 *	136 i	172 iii	210 3	246 5
25 xii	63 12	99 14	137 xv	173 xvii	211 17	247 19
26 xxvi	64 26	100 28	138 xxix	174 i	212 ii	248 iv
27 10	65 xi	101 xiii	139 13	175 15	213 xvi	249 xviii
28 24	66 xxv	102 xxvii	140 27	176 29	214 *	250 2
29 ix	67 9	103 11	141 xii	177 xiv	215 14	251 16
30 xxiii	68 23	104 25	142 xxvi	178 xxviii	216 28	252 i
31 7	69 viii	105 x	143 10	179 12	217 xiii	253 xv
32 21	70 xxii	106 xxiv	144 24	180 26	218 xxvii	254 xxix
33 vi	71 6	107 8	145 ix	181 xi	219 11	255 13
34 xx	72 20	108 22	146 xxiii	182 xxv	220 25	256 27
35 4	73 v	109 vii	147 7	183 9	221 x	257 xii
36 18	74 xix	110 xxi	148 21	184 23	222 xxiv	258 xxvi
37 iii	—	111 5	—	185 viii	—	259 10
38 xvii	—	112 19	—	186 xxii	—	260 24

Tabula Numerorum Tetraëtericorum.

Area viii.		Area ix.		Area x.		Area xi.		Area xii.		Area xiii.	
Num.tetraëter.	Epactæ	Num.tetraëter.	Epactæ	Num.tetraëter.	Epactæ	Num.tetraëter.	Epactæ	Num.tetraëter.	Epactæ	Num.tetraëter.	Epactæ
261	8	297	10	335	xi	371	xiii'	409	13	447	xiv
262	22	298	24	336	xxv	372	xxvii	410	27	448	xxviii
263	vii	299	ix	337	9	373	ii	411	xii	449	12
264	xxi	300	xxiii	338	23	374	25	412	xxvi	450	26
265	5	301	7	339	viii	375	x	413	10	451	xi
266	19	302	21	340	xxii	376	xxiv	414	24	452	xxv
267	iv	303	vi	341	6	377	8	415	ix	453	9
268	xviii	304	xx	342	20	378	22	416	xxiii	454	23
269	2	305	4	343	v	379	vii	417	7	455	viii
270	16	306	18	344	xix	380	xxi	418	21	456	xxii
271	i	307	iii	345	3	381	5	419	vi	457	6
272	xv	308	xvii	346	17	382	19	420	xx	458	20
273	xxix	309	i	347	ii	383	iv	421	4	459	v
274	13	310	15	348	xvi	384	xviii	422	18	460	xix
275	27	311	29	349	*	385	2	423	iii	461	3
276	xii	312	xiv	350	14	386	16	424	xvii	462	17
277	xxvi	313	xxviii	351	28	387	i	425	i	463	ii
278	10	314	12	352	xiii	388	xv	426	15	464	xvi
279	24	315	26	353	xxvii	389	xxix	427	29	465	*
280	ix	316	xi	354	ii	390	13	428	xiv	466	14
281	xxiii	317	xxv	355	25	391	27	429	xxviii	467	28
282	7	318	9	356	x	392	xii	430	12	468	xiii
283	21	319	23	357	xxiv	393	xxvi	431	26	469	xxvii
284	vi	320	viii	358	8	394	10	432	xi	470	ii
285	xx	321	xxii	359	22	395	24	433	xxv	471	25
286	4	322	6	360	vii	396	ix	434	9	472	x
287	18	323	20	361	xxi	397	xxiii	435	23	473	xxiv
288	iii	324	v	362	5	398	7	436	viii	474	8
289	xvii	325	xix	363	19	399	21	437	xxii	475	22
290	i	326	3	364	iv	400	vi	438	6	476	vii
291	15	327	17	365	xviii	401	xx	439	20	477	xxi
292	29	328	ii	366	2	402	4	440	v	478	5
293	xiv	329	xvi	367	16	403	18	441	xix	479	19
294	xxviii	330	*	368	i	404	iii	442	3	480	iv
295	12	331	14	369	xv	405	xvii	443	17	481	xviii
296	26	332	28	370	xxix	406	i	444	ii	482	2
		333	xiii			407	15	445	xvi	483	16
		334	xxvii			408	29	446	*		

PERIODUS ANNORUM 1932.

Stylo Juliano.

CANON III.

De periodo annorum 1932. & epactis annis.

Periodus quam dixi Norisianam, est revolutio annorum 1932. qui conficiunt tres, & viginti ogdoëcontatefflaraëterides, seu cyclos annorum LXXXIV.

De ratione hujus periodi est, ut epactæ annuæ prodant ex epactis quadriennialibus ob quadruplicem numerorum tetraëtericorum epocham.

A prima epocha relata ad annum Domini 1093. pendent numeri tetraëterico-primi, à secunda tetraëterico-secundi, à tertia tetraëterico-tertiis, à quarta tetraëterico-quarti.

Singulis annis primis singularum tetraëteridum, seu singulorum quadrienniorum congruunt singuli numeri tetraëterico-primi: singulis annis secundis singuli tetraëterico-secundi: singulis annis tertiis singuli tetraëterico-tertiis: singulis annis quartis singuli tetraëterico-quarti.

Numerus posterior est auctior priore binario supra centenarium. Sic numerus 103. tetraëterico-secundus congruit anno Domini 1094. tum numerus 205. tetraëterico-tertius respondet anno 1095. & numerus 307. tetraëterico-quartus anno 1096.

Inde secunda numerorum tetraëtericorum epocha congruit anno Domini 686. Tertia anno 279. Quarta anno 1804.

Cum expletis 1932. annis stylo Juliano, novilunia redeant eadem hora ejusdem diei, & feriæ; resumendi sunt post integram periodum Norisianam iidem numeri tetraëterici una cum cyclo Solis cui respondent in hac tabula. Sic anno Domini 1. & 1933. congruit cyclus Solis 10. & numerus tetraëterico-primus 211. Sic anno ejusdem æræ 2. & 1934. respondet cyclus Solis 11. & numerus tetraëterico-secundus 313. & ita deinceps, servato intervallo annorum 1932.

Praxis hujus periodi exponitur in quarto canone.

Ogdoëcontatefflaraëteris.

I.

Cyclus Solaris	Anni Domini	Num. tetraëterici	Anni Domini	Num tetraëterici	Anni Domini	Num. tetraëterici
10	1	211	29	218	57	225
11	2	313	30	320	58	327
12	3	415	31	422	59	429
13	4	34	32	41	60	48
14	5	212	33	219	61	226
15	6	314	34	321	62	328
16	7	416	35	423	63	430
17	8	35	36	42	64	49
18	9	213	37	220	65	227
19	10	315	38	322	66	329
20	11	417	39	424	67	431
21	12	36	40	43	68	50
22	13	214	41	221	69	228
23	14	316	42	323	70	330
24	15	418	43	425	71	432
25	16	37	44	44	72	51
26	17	215	45	222	73	229
27	18	317	46	324	74	331
28	19	419	47	426	75	433
1	20	38	48	45	76	52
2	21	216	49	223	77	230
3	22	318	50	325	78	332
4	23	420	51	427	79	434
5	24	39	52	46	80	53
6	25	217	53	224	81	231
7	26	319	54	326	82	333
8	27	421	55	428	83	435
9	28	40	56	47	84	54

15

PERIODUS ANNORUM 1932.

Stylo Juliano.

Ogdoëcontateffaraëterides.

Cyclus Solis	VII.						III.					
	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici
10	85	232	113	239	141	246	169	253	197	260	225	267
11	86	334	114	341	142	348	170	355	198	362	226	369
12	87	436	115	443	143	450	171	457	199	464	227	471
13	88	55	116	62	144	69	172	76	200	83	228	90
14	89	233	117	240	145	247	173	254	201	261	229	268
15	90	335	118	342	146	349	174	356	202	363	230	370
16	91	437	119	444	147	451	175	458	203	465	231	472
17	92	56	120	63	148	70	176	77	204	84	232	91
18	93	234	121	241	149	248	177	255	205	262	233	269
19	94	336	122	343	150	350	178	357	206	364	234	371
20	95	438	123	445	151	452	179	459	207	466	235	473
21	96	57	124	64	152	71	180	78	208	85	236	92
22	97	235	125	242	153	249	181	256	209	263	237	270
23	98	337	126	344	154	351	182	358	210	365	238	372
24	99	439	127	446	155	453	183	460	211	467	239	474
25	100	58	128	65	156	72	184	79	212	86	240	93
26	101	236	129	243	157	250	185	257	213	264	241	271
27	102	338	130	345	158	352	186	359	214	366	242	373
28	103	440	131	447	159	454	187	461	215	468	243	475
I	104	59	132	66	160	73	188	80	216	87	244	94
2	105	237	133	244	161	251	189	258	217	265	245	272
3	106	339	134	346	162	353	190	360	218	367	246	374
4	107	441	135	448	163	455	191	462	219	469	247	476
5	108	60	136	67	164	74	192	81	220	88	248	95
6	109	238	137	245	165	252	193	259	221	266	249	273
7	110	340	138	347	166	354	194	361	222	368	250	375
8	111	442	139	449	167	456	195	463	223	470	251	477
9	112	61	140	68	168	75	196	82	224	89	252	96

PERIODUS ANNORUM 1932.

Stylo Juliano.

Ogdoëcontatefflaraëterides.

IV.

IV.

Cyclus Solis	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici
10	253	274	281	281	309	288	337	295	365	302	393	309
11	254	376	282	383	310	390	338	397	366	404	394	411
12	255	478	283	2	311	9	339	16	367	23	395	30
13	256	97	284	104	312	111	340	118	368	125	396	132
14	257	275	285	282	313	289	341	296	369	303	397	310
15	258	377	286	384	314	391	342	398	370	405	398	412
16	259	479	287	3	315	10	343	17	371	24	399	31
17	260	98	288	105	316	112	344	119	372	126	400	133
18	261	276	289	283	317	290	345	297	373	304	401	311
19	262	378	290	385	318	392	346	399	374	406	402	413
20	263	480	291	4	319	11	347	18	375	25	403	32
21	264	99	292	106	320	113	348	120	376	127	404	134
22	265	277	293	284	321	291	349	298	377	305	405	312
23	266	379	294	386	322	393	350	400	378	407	406	414
24	267	481	295	5	323	12	351	19	379	26	407	33
25	268	100	296	107	324	114	352	121	380	128	408	135
26	269	278	297	285	325	292	353	299	381	306	409	313
27	270	380	298	387	326	394	354	401	382	408	410	415
28	271	482	299	6	327	13	355	20	383	27	411	34
1	272	101	300	108	328	115	356	122	384	129	412	136
2	273	279	301	286	329	293	357	300	385	307	413	314
3	274	381	302	388	330	395	358	402	386	409	414	416
4	275	483	303	7	331	14	359	21	387	28	415	35
5	276	102	304	109	332	116	360	123	388	130	416	137
6	277	280	305	287	333	294	361	301	389	308	417	315
7	278	382	306	389	334	396	362	403	390	410	418	417
8	279	1	307	8	335	15	363	22	391	29	419	36
9	280	103	308	110	336	117	364	124	392	131	420	138

17

PERIODUS ANNORUM 1932.

Stylo Juliano.

Ogdoëcontateffaraëterides.

VI.

VII.

Cylus Solis	VI.						VII.					
	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici
10	421	316	449	323	477	330	505	337	533	344	561	351
11	422	418	450	425	478	432	506	439	534	446	562	453
12	423	37	451	44	479	51	507	58	535	65	563	72
13	424	139	452	146	480	153	508	160	536	167	564	174
14	425	317	453	324	481	331	509	338	537	345	565	352
15	426	419	454	426	482	433	510	440	538	447	566	454
16	427	38	455	45	483	52	511	59	539	66	567	73
17	428	140	456	147	484	154	512	161	540	168	568	175
18	429	318	457	325	485	332	513	339	541	346	569	353
19	430	420	458	427	486	434	514	441	542	448	570	455
20	431	39	459	46	487	53	515	60	543	67	571	74
21	432	141	460	148	488	155	516	162	544	169	572	176
22	433	319	461	326	489	333	517	340	545	347	573	354
23	434	421	462	428	490	435	518	442	546	449	574	456
24	435	40	463	47	491	54	519	61	547	68	575	75
25	436	142	464	149	492	156	520	163	548	170	576	177
26	437	320	465	327	493	334	521	341	549	348	577	355
27	438	422	466	429	494	436	522	443	550	450	578	457
28	439	41	467	48	495	55	523	62	551	69	579	76
1	440	143	468	150	496	157	524	164	552	171	580	178
2	441	321	469	328	497	335	525	342	553	349	581	356
3	442	423	470	430	498	437	526	444	554	451	582	458
4	443	42	471	49	499	56	527	63	555	70	583	77
5	444	144	472	151	500	158	528	165	556	172	584	179
6	445	322	473	329	501	336	529	343	557	350	585	357
7	446	424	474	431	502	438	530	445	558	452	586	459
8	447	43	475	50	503	57	531	64	559	71	587	78
9	448	145	476	152	504	159	532	166	560	173	588	180

C

PE-

PERIODUS ANNORUM 1932.

Stylo Juliano.

Ogdoëcontateffaraëterides.

Cyclos Solis	VIII.						IX.					
	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici
10	589	358	617	365	645	372	673	379	701	386	729	393
11	590	460	618	467	646	474	674	481	702	5	730	12
12	591	79	619	86	647	93	675	100	703	107	731	114
13	592	181	620	188	648	195	676	202	704	209	732	216
14	593	359	621	366	649	373	677	380	705	387	733	394
15	594	461	622	468	650	475	678	482	706	6	734	13
16	595	80	623	87	651	94	679	101	707	108	735	115
17	596	182	624	189	652	196	680	203	708	210	736	217
18	597	360	625	367	653	374	681	381	709	388	737	395
19	598	462	626	469	654	476	682	483	710	7	738	14
20	599	81	627	88	655	95	683	102	711	109	739	116
21	600	183	628	190	656	197	684	204	712	211	740	218
22	601	361	629	368	657	375	685	382	713	389	741	396
23	602	463	630	470	658	477	686	1	714	8	742	15
24	603	82	631	89	659	96	687	103	715	110	743	117
25	604	184	632	191	660	198	688	205	716	212	744	219
26	605	362	633	369	661	376	689	383	717	390	745	397
27	606	464	634	471	662	478	690	2	718	9	746	16
28	607	83	635	90	663	97	691	104	719	111	747	118
1	608	185	636	192	664	199	692	206	720	213	748	220
2	609	363	637	370	665	377	693	384	721	391	749	398
3	610	465	638	472	666	479	694	3	722	10	750	17
4	611	84	639	91	667	98	695	105	723	112	751	119
5	612	186	640	193	668	200	696	207	724	214	752	221
6	613	364	641	371	669	378	697	385	725	392	753	399
7	614	466	642	473	670	480	698	4	726	11	754	18
8	615	85	643	92	671	99	699	106	727	113	755	120
9	616	187	644	194	672	201	700	208	728	215	756	222

PERIODUS ANNORUM 1932.¹⁹

Stylo Juliano.

Ogdoëcontatefflaraëterides

III X.

XI.

Cyclus Solis	X.		XI.	
	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici
10	757	400	785	407
11	758	19	786	26
12	759	121	787	128
13	760	223	788	230
14	761	401	789	408
15	762	20	790	27
16	763	122	791	129
17	764	224	792	231
18	765	402	793	409
19	766	21	794	28
20	767	123	795	130
21	768	225	796	232
22	769	403	797	410
23	770	22	798	29
24	771	124	799	131
25	772	226	800	233
26	773	404	801	411
27	774	23	802	30
28	775	125	803	132
1	776	227	804	234
2	777	405	805	412
3	778	24	806	31
4	779	126	807	133
5	780	228	808	235
6	781	406	809	413
7	782	25	810	32
8	783	127	811	134
9	784	229	812	236
			813	414
			814	33
			815	135
			816	237
			817	415
			818	34
			819	136
			820	238
			821	416
			822	35
			823	137
			824	239
			825	417
			826	36
			827	138
			828	240
			829	418
			830	37
			831	139
			832	241
			833	419
			834	38
			835	140
			836	242
			837	420
			838	39
			839	141
			840	243
			841	421
			842	40
			843	142
			844	244
			845	422
			846	41
			847	143
			848	245
			849	423
			850	42
			851	144
			852	246
			853	424
			854	43
			855	145
			856	247
			857	425
			858	44
			859	146
			860	248
			861	426
			862	45
			863	147
			864	249
			865	427
			866	46
			867	148
			868	250
			869	428
			870	47
			871	149
			872	251
			873	429
			874	48
			875	150
			876	252
			877	430
			878	49
			879	151
			880	253
			881	431
			882	50
			883	152
			884	254
			885	432
			886	51
			887	153
			888	255
			889	433
			890	52
			891	154
			892	256
			893	434
			894	53
			895	155
			896	257
			897	435
			898	54
			899	156
			900	258
			901	436
			902	55
			903	157
			904	259
			905	437
			906	56
			907	158
			908	260
			909	438
			910	57
			911	159
			912	261
			913	439
			914	58
			915	160
			916	262
			917	440
			918	59
			919	161
			920	263
			921	441
			922	60
			923	162
			924	264

PERIODUS ANNORUM 1932.

Stylo Juliano.

Ogdoëcontateflaraëterides.

Cylus Solis	XII.						XIII.					
	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici
10	925	442	953	449	981	456	1009	463	1037	470	1065	477
11	926	61	954	68	982	75	1010	82	1038	89	1066	96
12	927	163	955	170	983	177	1011	184	1039	191	1067	198
13	928	265	956	272	984	279	1012	286	1040	293	1068	300
14	929	443	957	450	985	457	1013	464	1041	471	1069	478
15	930	62	958	69	986	76	1014	83	1042	90	1070	97
16	931	164	959	171	987	178	1015	185	1043	192	1071	199
17	932	266	960	273	988	280	1016	287	1044	294	1072	301
18	933	444	961	451	989	458	1017	465	1045	472	1073	479
19	934	63	962	70	990	77	1018	84	1046	91	1074	98
20	935	165	963	172	991	179	1019	186	1047	193	1075	200
21	936	267	964	274	992	281	1020	288	1048	295	1076	302
22	937	445	965	452	993	459	1021	466	1049	473	1077	480
23	938	64	966	71	994	78	1022	85	1050	92	1078	99
24	939	166	967	173	995	180	1023	187	1051	194	1079	201
25	940	268	968	275	996	282	1024	289	1052	296	1080	303
26	941	446	969	453	997	460	1025	467	1053	474	1081	481
27	942	65	970	72	998	79	1026	86	1054	93	1082	100
28	943	167	971	174	999	181	1027	188	1055	195	1083	202
1	944	269	972	276	1000	283	1028	290	1056	297	1084	304
2	945	447	973	454	1001	461	1029	468	1057	475	1085	483
3	946	66	974	73	1002	80	1030	87	1058	94	1086	101
4	947	168	975	175	1003	182	1031	189	1059	196	1087	203
5	948	270	976	277	1004	284	1032	291	1060	298	1088	305
6	949	448	977	455	1005	462	1033	469	1061	476	1089	483
7	950	67	978	74	1006	81	1034	88	1062	95	1090	102
8	951	169	979	176	1007	183	1035	190	1063	197	1091	204
9	952	271	980	278	1008	285	1036	292	1064	299	1092	306

PERIODUS ANNORUM 1932.²¹

Stylo Juliano.

.Ogdoëcontateffaraëterides.

.XIV.

.XV.

Cyclus Solis	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici
10	1093	1	1121	8	1149	15	1177	22	1205	29	1233	36
11	1094	103	1122	110	1150	117	1178	124	1206	131	1234	138
12	1095	205	1123	212	1151	219	1179	226	1207	233	1235	240
13	1096	307	1124	314	1152	321	1180	328	1208	335	1236	342
14	1097	2	1125	9	1153	16	1181	23	1209	30	1237	37
15	1098	104	1126	111	1154	118	1182	125	1210	132	1238	139
16	1099	206	1127	213	1155	220	1183	227	1211	234	1239	241
17	1100	308	1128	315	1156	322	1184	329	1212	336	1240	343
18	1101	3	1129	10	1157	17	1185	24	1213	31	1241	38
19	1102	105	1130	112	1158	119	1186	126	1214	133	1242	140
20	1103	207	1131	214	1159	221	1187	228	1215	235	1243	242
21	1104	309	1132	316	1160	323	1188	330	1216	337	1244	344
22	1105	4	1133	11	1161	18	1189	25	1217	32	1245	39
23	1106	106	1134	113	1162	120	1190	127	1218	134	1246	141
24	1107	208	1135	215	1163	222	1191	229	1219	236	1247	243
25	1108	310	1136	317	1164	324	1192	331	1220	338	1248	345
26	1109	5	1137	12	1165	19	1193	26	1221	33	1249	40
27	1110	107	1138	114	1166	121	1194	128	1222	135	1250	142
28	1111	209	1139	216	1167	223	1195	230	1223	237	1251	244
1	1112	311	1140	318	1168	325	1196	332	1224	339	1252	346
2	1113	6	1141	13	1169	20	1197	27	1225	34	1253	41
3	1114	108	1142	115	1170	122	1198	129	1226	136	1254	143
4	1115	210	1143	217	1171	224	1199	231	1227	238	1255	245
5	1116	312	1144	319	1172	326	1200	333	1228	340	1256	347
6	1117	7	1145	14	1173	21	1201	28	1229	35	1257	42
7	1118	109	1146	116	1174	123	1202	130	1230	137	1258	144
8	1119	211	1147	218	1175	225	1203	232	1231	239	1259	246
9	1120	313	1148	320	1176	327	1204	334	1232	341	1260	348

PERIO.

PERIODUS ANNORUM 1932.

Stylo Juliano.

Ogdoëcontatefflaraëterides.

Cylus Solaris	.VXVI.						.VXVII.					
	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici
10	1261	43	1289	50	1317	57	1345	64	1373	71	1401	78
11	1262	145	1290	152	1318	159	1346	166	1374	173	1402	180
12	1263	247	1291	254	1319	261	1347	268	1375	275	1403	282
13	1264	349	1292	356	1320	363	1348	370	1376	377	1404	384
14	1265	44	1293	51	1321	58	1349	65	1377	72	1405	79
15	1266	146	1294	153	1322	160	1350	167	1378	174	1406	181
16	1267	248	1295	255	1323	262	1351	269	1379	276	1407	283
17	1268	350	1296	357	1324	364	1352	371	1380	378	1408	385
18	1269	45	1297	52	1325	59	1353	66	1381	73	1409	80
19	1270	147	1298	154	1326	161	1354	168	1382	175	1410	182
20	1271	249	1299	256	1327	263	1355	270	1383	277	1411	284
21	1272	351	1300	358	1328	365	1356	372	1384	379	1412	386
22	1273	46	1301	53	1329	60	1357	67	1385	74	1413	81
23	1274	148	1302	155	1330	162	1358	169	1386	176	1414	183
24	1275	250	1303	257	1331	264	1359	271	1387	278	1415	285
25	1276	352	1304	359	1332	366	1360	373	1388	380	1416	387
26	1277	47	1305	54	1333	61	1361	68	1389	75	1417	82
27	1278	149	1306	156	1334	163	1362	170	1390	177	1418	184
28	1279	251	1307	258	1335	265	1363	272	1391	279	1419	286
1	1280	353	1308	360	1336	367	1364	374	1392	381	1420	388
2	1281	48	1309	55	1337	62	1365	69	1393	76	1421	83
3	1282	150	1310	157	1338	164	1366	171	1394	178	1422	185
4	1283	252	1311	259	1339	266	1367	273	1395	280	1423	287
5	1284	354	1312	361	1340	368	1368	375	1396	382	1424	389
6	1285	49	1313	56	1341	63	1369	70	1397	77	1425	84
7	1286	151	1314	158	1342	165	1370	172	1398	179	1426	186
8	1287	253	1315	260	1343	267	1371	274	1399	281	1427	288
9	1288	355	1316	362	1344	369	1372	376	1400	383	1428	390

PERIO.

PERIODUS ANNORUM 1932.

Stylo Juliano.

Ogdoëcontateffaraëterides.

XVIII.

XIX.

Cyclus Solis	XVIII.			XIX.		
	Anni Domini	Num. tetraëterici	Anni Domini	Num. tetraëterici	Anni Domini	Num. tetraëterici
10	1429	85	1457	92	1485	99
11	1430	187	1458	194	1486	201
12	1431	289	1459	296	1487	303
13	1432	391	1460	398	1488	405
14	1433	86	1461	93	1489	100
15	1434	188	1462	195	1490	202
16	1435	290	1463	297	1491	304
17	1436	392	1464	399	1492	406
18	1437	87	1465	94	1493	101
19	1438	189	1466	196	1494	203
20	1439	291	1467	298	1495	305
21	1440	393	1468	400	1496	407
22	1441	88	1469	95	1497	102
23	1442	190	1470	197	1498	204
24	1443	292	1471	299	1499	306
25	1444	394	1472	401	1500	408
26	1445	89	1473	96	1501	103
27	1446	191	1474	198	1502	205
28	1447	293	1475	300	1503	307
1	1448	395	1476	402	1504	409
2	1449	90	1477	97	1505	104
3	1450	192	1478	199	1506	206
4	1451	294	1479	301	1507	308
5	1452	396	1480	403	1508	410
6	1453	91	1481	98	1509	105
7	1454	193	1482	200	1510	207
8	1455	295	1483	302	1511	309
9	1456	397	1484	404	1512	411
					1513	106
					1514	208
					1515	310
					1516	412
					1517	107
					1518	209
					1519	311
					1520	413
					1521	108
					1522	210
					1523	312
					1524	414
					1525	109
					1526	211
					1527	313
					1528	415
					1529	110
					1530	212
					1531	314
					1532	416
					1533	111
					1534	213
					1535	315
					1536	417
					1537	112
					1538	214
					1539	316
					1540	418
					1541	113
					1542	215
					1543	317
					1544	419
					1545	114
					1546	216
					1547	318
					1548	420
					1549	115
					1550	217
					1551	319
					1552	421
					1553	116
					1554	218
					1555	320
					1556	422
					1557	117
					1558	219
					1559	321
					1560	423
					1561	118
					1562	220
					1563	322
					1564	424
					1565	119
					1566	221
					1567	323
					1568	425
					1569	120
					1570	222
					1571	324
					1572	426
					1573	121
					1574	223
					1575	325
					1576	427
					1577	122
					1578	224
					1579	326
					1580	428
					1581	123
					1582	225
					1583	327
					1584	429
					1585	124
					1586	226
					1587	328
					1588	430
					1589	125
					1590	227
					1591	329
					1592	431
					1593	126
					1594	228
					1595	330
					1596	432

PERIODUS ANNORUM 1932.

Stylo Juliano.

Ogdoëcontatefflaraëterides.

Cyclus Solis	XX.						XXI.					
	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici
10	1597	127	1625	134	1653	141	1681	148	1709	155	1737	162
11	1598	229	1626	236	1654	243	1682	250	1710	257	1738	264
12	1599	331	1627	338	1655	345	1683	352	1711	359	1739	366
13	1600	433	1628	440	1656	447	1684	454	1712	461	1740	468
14	1601	128	1629	135	1657	142	1685	149	1713	156	1741	163
15	1602	230	1630	237	1658	244	1686	251	1714	258	1742	265
16	1603	332	1631	339	1659	346	1687	353	1715	360	1743	367
17	1604	434	1632	441	1660	448	1688	455	1716	462	1744	469
18	1605	129	1633	136	1661	143	1689	150	1717	157	1745	164
19	1606	231	1634	238	1662	245	1690	252	1718	259	1746	266
20	1607	333	1635	340	1663	347	1691	354	1719	361	1747	368
21	1608	435	1636	442	1664	449	1692	456	1720	463	1748	470
22	1609	130	1637	137	1665	144	1693	151	1721	158	1749	165
23	1610	232	1638	239	1666	246	1694	253	1722	260	1750	267
24	1611	334	1639	341	1667	348	1695	355	1723	362	1751	369
25	1612	436	1640	443	1668	450	1696	457	1724	464	1752	471
26	1613	131	1641	138	1669	145	1697	152	1725	159	1753	166
27	1614	233	1642	240	1670	247	1698	254	1726	261	1754	268
28	1615	335	1643	342	1671	349	1699	356	1727	363	1755	370
1	1616	437	1644	444	1672	451	1700	458	1728	465	1756	472
2	1617	132	1645	139	1673	146	1701	153	1729	160	1757	167
3	1618	234	1646	241	1674	248	1702	255	1730	262	1758	269
4	1619	336	1647	343	1675	350	1703	357	1731	364	1759	371
5	1620	438	1648	445	1676	452	1704	459	1732	466	1760	473
6	1621	133	1649	140	1677	147	1705	154	1733	161	1761	168
7	1622	235	1650	242	1678	249	1706	256	1734	263	1762	270
8	1623	337	1651	344	1679	351	1707	358	1735	365	1763	372
9	1624	439	1652	446	1680	453	1708	460	1736	467	1764	474

PERIO-

PERIODUS ANNORUM 1932.²⁵ Stylo Juliano.

Ogdoëcontatefflaraëterides.

XXII.							XXIII.						
Cyclus Solaris	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici	Anni Domini	Num.tetraëterici	
10	1765	169	1793	176	1821	183	1849	190	1877	197	1905	204	
11	1766	271	1794	278	1822	285	1850	292	1878	299	1906	306	
12	1767	373	1795	380	1823	387	1851	394	1879	401	1907	408	
13	1768	475	1796	482	1824	6	1852	13	1880	20	1908	27	
14	1769	170	1797	177	1825	184	1853	191	1881	198	1909	205	
15	1770	272	1798	279	1826	286	1854	293	1882	300	1910	307	
16	1771	374	1799	381	1827	388	1855	395	1883	402	1911	409	
17	1772	476	1800	483	1828	7	1856	14	1884	21	1912	28	
18	1773	171	1801	178	1829	185	1857	192	1885	199	1913	206	
19	1774	273	1802	280	1830	287	1858	294	1886	301	1914	308	
20	1775	375	1803	382	1831	389	1859	396	1887	403	1915	410	
21	1776	477	1804	1	1832	8	1860	15	1888	22	1916	29	
22	1777	172	1805	179	1833	186	1861	193	1889	200	1917	207	
23	1778	274	1806	281	1834	288	1862	295	1890	302	1918	309	
24	1779	376	1807	383	1835	390	1863	397	1891	404	1919	411	
25	1780	478	1808	2	1836	9	1864	16	1892	23	1920	30	
26	1781	173	1809	180	1837	187	1865	194	1893	201	1921	208	
27	1782	275	1810	282	1838	289	1866	296	1894	303	1922	310	
28	1783	377	1811	384	1839	391	1867	398	1895	405	1923	412	
1	1784	479	1812	3	1840	10	1868	17	1896	24	1924	31	
2	1785	174	1813	181	1841	188	1869	195	1897	202	1925	209	
3	1786	276	1814	283	1842	290	1870	297	1898	304	1926	311	
4	1787	378	1815	385	1843	392	1871	399	1899	406	1927	413	
5	1788	480	1816	4	1844	11	1872	18	1900	25	1928	32	
6	1789	175	1817	182	1845	189	1873	196	1901	203	1929	210	
7	1790	277	1818	284	1846	291	1874	298	1902	305	1930	312	
8	1791	379	1819	386	1847	393	1875	400	1903	407	1931	414	
9	1792	481	1820	5	1848	12	1876	19	1904	26	1932	33	

C A N O N I V.

*De methodo inveniendi ex periodo Norisiana Novilunia cum suis feriis
in Calendario Romano.*

Cyclus solis cū litteris Dom. **D**ato anno periodi Norisianæ, notandus est ex tabula expansa tertii canonis tum cyclus Solis, tum numerus tetraëtericus, qui ipsi congruunt. Cyclus Solis dabit litteram Dominicalem in laterculo qui hic conspicitur. Numerus tetraëtericus dabit epactam in tabula numerorum tetraëtericorum, quæ est in secundo canone. Tum adeundum est Calendarium, in quo epacta designabit novilunium quod quæritur, & litera Dominicalis indicabit feriam in quam novilunium incidit.

Sit in exemplum annus Christi & periodi Norisianæ 45. quo eclipticum novilunium contigit Kalendis Augusti, natali die Claudij Imperatoris, feria prima, sive Dominica. Quæsito in tabula periodi Norisianæ anno Domini 45. reperitur ipsi affixus numerus tetraëtericus 222. in linea cycli Solis 26. Tum quærat in tabula numerorum tetraëtericorum numerus 222. & inveniatur epacta Romanam xxiv. ipsi congruere. Mox, notata litera Dominicali C, quæ respondet cyclo Solis 26. consulatur Calendarium: epacta xxiv, quæ Kalendis Augusti affigitur, indicio erit Novilunium hac die contigisse, & litera Dominicalis C quæ eisdem Kalendis æquæ respondet, designabit incidisse hoc novilunium in feriam primam, sive Dominicam.

Emin. Cardinalis Norisius in fastos consulares anonymi pag. xxxviii. notato ex calculis Petavii hoc eodem Novilunio, ait: *Enim vero ab hoc Novilunio colligito menses lunares quinque qui dant dies 147. hor. 15. 40'. 16. habebis sextum Novilunium die 27. Decembris hor. 6. 53'. 50". post mediam noctem.* Revera sextum hoc novilunium indicat epacta xxiv. respondens in Calendario vigesimo septimo Decembris.

Tres cyclos annorum lxxxiv. ad calculos subinde revocat idem Cardinalis, & inde colligit, quod anno Christi 297. Novilunium secundum medium motum, fuit Decembris die 31. hor. 3. 27'. 2". post mediam noctem. Quærat in periodo Norisiana annus Domini 297. inveniatur numerus tetraëtericus 285. qui cum in tabula numerorum tetraëtericorum habeat epactam xx. sibi affixam, & in Calendario pertinentem ad Decembris diem 31. argumento est dictum novilunium hac die contigisse. Erat tunc feria vi. ut patet ex fastis consularibus anonymi auspiciantibus sequentem annum à Saturni die, seu Sabbato. Id quod etiam demonstratur ex litera Dominicali C. congruente cyclo Solis 26. ad cuius lineam spectat in periodo Norisiana annus Domini 297.

C A N O N V.

De Noviluniis ante Christum natum inveniendis è dicta periodo.

Annus qui quæritur ante Christum natum, detrahendus est de proximè majori qui conspicitur in laterculo. Si residuum non excedat unam periodum Norisianam, nihil ulterius detrahendum est, sed quærendum in Periodo ad cyclum Solis habendum cum numero tetraëterico congruente. Secus si excedat. Tunc enim 1932. detrahendi sunt de data summa, semel quidem, si semel tantum detrahi possint; bis aut ter, si binas aut ternas periodos data summa excedat.

Sit in exemplum annus ante Christum natum 431. quo tabulæ astronomicæ dant ad diem tertiam Augusti, feriam quartam, Solis eclipsim quam anno primo belli Peloponnesiaci, æstate, prima die mensis in Neomenia, contigisse narrat Thucydides. Annus proximè major in laterculo est 1933. Detrahtis inde annis 431. superest annus 1502. qui in periodo Norisiana est in linea cycli Solis 27. & habet numerum tetraëtericum 205. Igitur anno ante Christum natum, 431. congruit cyclus Solis 27. adeoque litera Dominicalis B. congruit & numerus tetraëtericus 205. adeoque epacta xxii. affixa huic numero in tabula numerorum tetraëtericorum. Jam Calendarium adeamus cum litera Dominicali B. & epacta xxii. reperiemus primam diem mensis lunaris

naris in neomenia die 3. mensis Augusti, feria iv. Eclipticum hoc novilunium describit post Keplerum, Ricciolium, Langium, Petavium, aliosque Eminentissimus Cardinalis Norisius in dissertatione de Paschali Latinorum cyclo annorum lxxxiv. pag. 48. ubi & sequentibus paginis notat alia ante Christum natum novilunia, quæ Periodum Norisianam egregie illustrant.

C A N O N VI.

De Epactis Bissextilibus.

Epactæ bissextiles unitate superant epactas communes, ut Novilunia quæ in alterum diem retrocedunt post bissextum, accuratè nobis denotent. Itaque sicut duæ literæ Dominicales assignantur cuilibet anno bissextili, ita & duæ epactæ. Ut autem prior litera est tantum in usu ante bissextum, sic & prior epacta.

Sit in exemplum annus Christi 224. quem bissextilem notavit Sanctus Hippolytus in sua Heccædecaëteride. Unde & duas decimasquartas Paschales eidem anno addixit, communem unam, bissextilem alteram; illam quidem ad undecimum Kalendas Apriles, quæ novilunium supponit commissum nono die Martii, istam verò ad xii. Kalend. April. quæ postulat, ut Novilunium bissextile octavum diem Martii occupaverit. Si quærat in periodo Norisiana annus Domini 224. reperietur numerus tetraëtericus 89. qui in tabula numerorum tetraëtericorum habet epactam xxii. Hanc unitate augeamus, & habebimus epactam bissextilem xxiii. Epacta communis xxii. indicat novilunium commune Hippolyti, & epacta bissextilis xxiii. Novilunium bissextile: quia epacta xxii. pertinet ad nonum Martii diem, & epacta xxiii. ad octavum.

C A N O N VII.

De periodo Norisiana accommodata ad stylum Gregorianum.

Quamquam periodus Norisiana stylo Iuliano constructa est, egregiè tamen accommodatur ad stylum Gregorianum, defixis in ea radicibus Gregorianis juxta modum, quem tenet sequens tabula. Praxis facillima est, ut patet ex paradigmate epactarum, quas ab anno Domini 1582. ad annum 2104. erui è periodo Norisiana secundum radices annorum 1501. 1701. 1801. 1901. & 2101.

Periodica est radicum defixio juxta periodum Paschalem annorum 11600. quam Academia regia scientiarum commendando ad omnem memoriam nomini Ludovici Magni nuncupavit, & Astronomus insignis V.C. Cassinus proposuit pro Paschali regula suis in Astronomiam Siamensem observationibus.

Prima radix, juxta quam annus periodi Norisianæ 317. copulatur cum anno Domini 1501. ut inde annus correctionis qui fuit Domini 1582. in annum periodi Norisianæ 398. competat, argumento est Gregorianam decem dierum detractione de anno Iuliano stylū ad Nicæna tempora optimè vertisse: cum radix illa Gregorianū sæculum revocet ad Nicænum, & quidem tanta cum accuratione; ut stylus novus, prolepticè ductus ab anno Domini 1501. nedum epactas, verum etiam literas Dominicales easdem postulaverit usque ad annum 1700. inclusivè, quas stylus Nicænus obtinuerat ab anno periodi Norisianæ 317. ante Concilium Nicænum octavo, ad annum 516. qui anno Domini 1700. respōdet stylo Gregoriano. Cur anno mox sequenti 1701. non congruat eodē stylo annus periodi Norisianæ 517. in causa est dies bissextilis detractus de anno Domini millesimo septingentesimo. Itaque nova tunc instituitur annorum radix, quos alter centesimus non bissextilis terminet. Et ita deinceps juxta modum quem in sequenti tabula servant radices Gregorianæ.

RADICES GREGORIANÆ.

Anni Domin.	An.per. Norif.	Anni Domin.	Anni perio. Norifianæ	Anni Domin.	Anni perio. Norifianæ	Anni Domin.	Anni perio. Norifianæ	Anni Domin.	Anni perio. Norifianæ	Anni Domin.	Anni perio. Norifianæ
1501	317										
1701	213	3701	437	5701	661	7701	885	9701	1109	11701	1333
1801	9	3801	233	5801	457	7801	681	9801	905	11801	1129
1901	1737	3901	29	5901	253	7901	477	9901	701	11901	925
2101	165	4101	389	6101	613	8101	837	10101	1061	12101	1285
2201	1893	4201	185	6201	409	8201	633	10201	857	12201	1081
2301	1689	4301	1913	6301	205	8301	429	10301	653	12301	877
2501	117	4501	341	6501	565	8501	789	10501	1013	12501	1237
2601	1845	4601	137	6601	361	8601	585	10601	809	12601	1033
2701	1641	4701	1865	6701	157	8701	381	10701	605	12701	829
2901	69	4901	293	6901	517	8901	741	10901	965	12901	725
3001	1797	5001	89	7001	313	9001	537	11001	761	13001	521
3101	1593	5101	1817	7101	109	9101	333	11101	557	13101	317
3301	485	5301	709	7301	933	9301	1157	11301	1381	13301	213
3401	281	5401	505	7401	729	9401	953	11401	1177	13401	9
3501	77	5501	301	7501	525	9501	749	11501	973	13501	1737

PARADIGMA EPACTARVM.

*Ab Anno Domini 1582. ad annum 2104. juxta methodum periodi Norifianæ directæ
ad stylum Gregorianum.*

Anni Domin.	Litt. Dom.	Anni per. Norifianæ	Num. te- traëterici	Epactæ	Anni Domini	Litt. Dominicales	Anni per. Norifianæ	Num. tetraëterici	Epactæ
1582	C	398	412	xxvi.					
1583	B	399	31	7					
1584	A G	400	133	xviii. xix					
1585	F	401	311	29	1593	C	409	313	xxviii.
1586	E	402	413	10	1594	B	410	415	ix
1587	D	403	32	21	1595	A	411	34	xx.
1588	C B	404	134	2 3	1596	G F	412	136	i. ii.
1589	A	405	312	xiv	1597	E	413	314	12
1590	G	406	414	24	1598	D	414	416	xxiii.
1591	F	407	33	vi.	1599	C	415	35	4
1592	E D	408	135	16 17	1600	B A	416	137	xv. xvi. Anni

Anni Domini	Litt. Dominicales	Anni per. Noris.	Num. tetraeterici	Epactæ	Anni Domini	Litt. Dominicales	Anni per. Noris.	Num. tetraeterici	Epactæ
1601	G	417	315	26	1637	D	453	324	v
1602	F	418	417	7	1638	C	454	426	15
1603	E	419	36	18	1639	B	455	45	xxvi
1604	D C	420	138	xxix. *	1640	A G	456	147	7. 8
1605	B	421	316	xi	1641	F	457	325	xix
1606	A	422	418	21	1642	E	458	427	29
1607	G	423	37	iii	1643	D	459	46	10
1608	F E	424	139	13. 14	1644	C B	460	148	21. 22
1609	D	425	317	xxv	1645	A	461	326	3
1610	C	426	419	vi	1646	G	462	428	xiv
1611	B	427	38	xvii	1647	F	463	47	24
1612	A G	428	140	27. 28	1648	E D	464	149	5. 6
1613	F	429	318	9	1649	C	465	327	17
1614	E	430	420	xx	1650	B	466	429	xxviii
1615	D	431	39	i	1651	A	467	48	ix
1616	C B	432	141	xii. xiii	1652	G F	468	150	19. 20
1617	A	433	319	23	1653	E	469	328	ii
1618	G	434	421	4	1654	D	470	430	12
1619	F	435	40	xv	1655	C	471	49	xxiii
1620	E D	436	142	xxvi. xxvii	1656	B A	472	151	iv. v
1621	C	437	320	viii	1657	G	473	329	xvi
1622	B	438	422	18	1658	F	474	431	26
1623	A	439	41	xxix	1659	E	475	50	7
1624	G F	440	143	10. 11	1660	D C	476	152	xviii. xix
1625	E	441	321	xxii	1661	B	477	330	*
1626	D	442	423	iii	1662	A	478	432	xi
1627	C	443	42	13	1663	G	479	51	21
1628	B A	444	144	24. 25	1664	F E	480	153	2. 3
1629	G	445	322	6	1665	D	481	331	14
1630	F	446	424	xvii	1666	C	482	433	xxv
1631	E	447	43	27	1667	B	483	52	vi
1632	D C	448	145	ix. x	1668	A G	484	154	16. 17
1633	B	449	323	20	1669	F	485	332	28
1634	A	450	425	i	1670	E	486	434	9
1635	G	451	44	xii	1671	D	487	53	xx
1636	F E	452	146	xxiii. xxiv	1672	C B	488	155	i. ii

Anni Domini	Litt. Dominicales	Anni per. Norif.	Num. tetraeterici	Epactæ	Anni Domini	Litt. Dominicales	Anni per. Norif.	Num. tetraeterici	Epactæ
1673	A	489	333	xiii	1709	F	221	266	19
1674	G	490	435	23	1710	E	222	368	i
1675	F	491	54	4	1711	D	223	470	11
1676	E D	492	156	xv.	1712	C B	224	89	xxii. xxiii
1677	C	493	334	xxvii	1713	A	225	267	iv
1678	B	494	436	viii	1714	G	226	369	xv
1679	A	495	55	18	1715	F	227	471	25
1680	G F	496	157	xxix.	1716	E D	228	90	6. 7
1681	E	497	335	xi	1717	C	229	268	xviii
1682	D	498	437	xxii	1718	B	230	370	xxix
1683	C	499	56	iii	1719	A	231	472	x
1684	B A	500	158	13.	1720	G F	232	91	20. 21
1685	G	501	336	xxv	1721	E	233	269	2
1686	F	502	438	6	1722	D	234	371	xiii
1687	E	503	57	xvii	1723	C	235	473	xxiv
1688	D C	504	159	27.	1724	B A	236	92	v. vi
1689	B	505	337	9	1725	G	237	270	16
1690	A	506	439	20	1726	F	238	372	xxvii
1691	G	507	58	1	1727	E	239	474	8
1692	F E	508	160	xii.	1728	D C	240	93	xix. xx
1693	D	509	338	23	1729	B	241	271	i
1694	C	510	440	v	1730	A	242	373	11
1695	B	511	59	15	1731	G	243	475	22
1696	A G	512	161	xxvi. xxvii	1732	F E	244	94	3. 4
1697	F	513	339	viii	1733	D	245	272	xv
1698	E	514	441	xix	1734	C	246	374	25
1699	D	515	60	29	1735	B	247	476	vii
1700	C	516	162	10	1736	A G	248	95	17. 18
1701	B	213	264	xxi	1737	F	249	273	xxix
1702	A	214	366	2	1738	E	250	375	x
1703	G	215	468	xiii	1739	D	251	477	xxi
1704	F E	216	87	23.	1740	C B	252	96	ii. iii.
1705	D	217	265	5	1741	A	253	274	13
1706	C	218	367	16	1742	G	254	376	xxiv
1707	B	219	469	xxvii	1743	F	255	478	5
1708	A G	220	88	viii. ix	1744	E D	256	97	xvi. xvii Anni

Anni Domini	Litt. Dominicales	Anni per. Noris.	Num. tetraeterici	Epactæ	Anni Domini	Litt. Dominicales	Anni per. Noris.	Num. tetraeterici	Epactæ
1745	C	257	275	27	1781	G	293	284	vi
1746	B	258	377	8	1782	F	294	386	16
1747	A	259	479	19	1783	E	295	5	xxvii
1748	G F	260	98	*	1784	D C	296	107	8. 9
1749	E	261	276	xii	1785	B	297	285	xx
1750	D	262	378	22	1786	A	298	387	i
1751	C	263	480	iv	1787	G	299	6	11
1752	B A	264	99	14.	1788	F E	300	108	22. 23
1753	G	265	277	xxvi	1789	D	301	286	4
1754	F	266	379	vii	1790	C	302	388	xv
1755	E	267	481	xviii	1791	B	303	7	25
1756	D C	268	100	28.	1792	A G	304	109	vii. viii
1757	B	269	278	10	1793	F	305	287	18
1758	A	270	380	xxi	1794	E	306	389	xxix
1759	G	271	482	2	1795	D	307	8	x
1760	F E	272	101	xiii.	1796	C B	308	110	xxi. xxii
1761	D	273	279	24	1797	A	309	288	iii
1762	C	274	381	5	1798	G	310	390	13
1763	B	275	483	16	1799	F	311	9	xxiv
1764	A G	276	102	xxvii. xxviii	1800	E	312	111	5
1765	F	277	280	ix	1801	D	9	213	xvi
1766	E	278	382	19	1802	C	10	315	26
1767	D	279	1	*	1803	B	11	417	7
1768	C B	280	103	11.	1804	A G	12	36	18. 19
1769	A	281	281	xxiii	1805	F	13	214	*
1770	G	282	383	iv	1806	E	14	316	xi
1771	F	283	2	14	1807	D	15	418	21
1772	E D	284	104	25.	1808	C B	16	37	iii. iv
1773	C	285	282	7	1809	A	17	215	14
1774	B	286	384	xviii	1810	G	18	317	xxv
1775	A	287	3	28	1811	F	19	419	vi
1776	G F	288	105	x.	1812	E D	20	38	xvii. xviii
1777	E	289	283	21	1813	C	21	216	28
1778	D	290	385	2	1814	B	22	318	9
1779	C	291	4	xiii	1815	A	23	420	xx
1780	B A	292	106	xxiv. xxv	1816	G F	24	39	i. ii

Anni Domini	Litt. Dominicales	Anni per. Noris.	Num. tetraeterici	Epactæ	Anni Domini	Litt. Dominicales	Anni per. Noris.	Num. tetraeterici	Epactæ
1817	E	25	217	xiii	1853	B	61	226	20
1818	D	26	319	23	1854	A	62	328	ii
1819	C	27	421	4	1855	G	63	430	12
1820	B A	28	40	xv.	1856	F E	64	49	xxiii. xxiv
1821	G	29	218	xxvii	1857	D	65	227	v
1822	F	30	320	viii	1858	C	66	329	xvi
1823	E	31	422	18	1859	B	67	431	26
1824	D C	32	41	xxix.	1860	A G	68	50	7. 8
1825	B	33	219	11	1861	F	69	228	xix
1826	A	34	321	xxii	1862	E	70	330	*
1827	G	35	423	iii	1863	D	71	432	xi
1828	F E	36	42	13.	1864	C B	72	51	21. 22
1829	D	37	220	25	1865	A	73	229	3
1830	C	38	322	6	1866	G	74	331	14
1831	B	39	424	xvii	1867	F	75	433	xxv
1832	A G	40	43	27.	1868	E D	76	52	vi. vii
1833	F	41	221	x	1869	C	77	230	17
1834	E	42	323	20	1870	B	78	332	28
1835	D	43	425	1	1871	A	79	434	9
1836	C B	44	44	xii.	1872	G F	80	53	xx. xxi
1837	A	45	222	xxiv	1873	E	81	231	ii
1838	G	46	324	v	1874	D	82	333	xiii
1839	F	47	426	15	1875	C	83	435	23
1840	E D	48	45	xxvi. xxvii	1876	B A	84	54	4. 5
1841	C	49	223	viii	1877	G	85	232	xvi
1842	B	50	325	xix	1878	F	86	334	xxvii
1843	A	51	427	29	1879	E	87	436	viii
1844	G F	52	46	10.	1880	D C	88	55	18. 19
1845	E	53	224	xxii	1881	B	89	233	*
1846	D	54	326	3	1882	A	90	335	xi
1847	C	55	428	xiv	1883	G	91	437	xxii
1848	B A	56	47	24.	1884	F E	92	56	iii. iv
1849	G	57	225	6	1885	D	93	234	14
1850	F	58	327	17	1886	C	94	336	xxv
1851	E	59	429	xxviii	1887	B	95	438	6
1852	D C	60	48	ix	1888	A G	96	57	xvii. xviii. Anni

Anni Domini	Litt. Dominicales	Anni per. Noris.	Num. tetraeterici	Epactæ	Anni Domini	Litt. Dominicales	Anni per. Noris.	Num. tetraeterici	Epactæ
1889	F	97	235	28	1925	D	1761	168	vi
1890	E	98	337	9	1926	C	1762	270	16
1891	D	99	439	20	1927	B	1763	372	xxvii
1892	C B	100	58	1. B	1928	A G	1764	474	8
1893	A	101	236	xiii	1929	F	1765	169	xx.
1894	G	102	338	23	1930	E	1766	271	i
1895	F	103	440	v	1931	D	1767	373	11
1896	E D	104	59	15. I	1932	C B	1768	475	22. O
1897	C	105	237	xxvii	1933	A	1769	170	4
1898	B	106	339	viii	1934	G	1770	272	xv
1899	A	107	441	xix	1935	F	1771	374	25
1900	G	108	60	29	1936	E D	1772	476	vii. B
1901	F	1737	162	10	1937	C	1773	171	18
1902	E	1738	264	xxi	1938	B	1774	273	xxix
1903	D	1739	366	2	1939	A	1775	375	x
1904	C B	1740	468	xiii. xiv	1940	G F	1776	477	xxi. D
1905	A	1741	163	24	1941	E	1777	172	iii
1906	G	1742	265	5	1942	D	1778	274	13
1907	F	1743	367	16	1943	C	1779	376	xxiv
1908	E D	1744	469	xxvii. xxviii	1944	B A	1780	478	5. F
1909	C	1745	164	ix	1945	G	1781	173	xvii
1910	B	1746	266	19	1946	F	1782	275	27
1911	A	1747	368	i	1947	E	1783	377	8
1912	G F	1748	470	11. I2	1948	D C	1784	479	19. A
1913	E	1749	165	xxiii	1949	B	1785	174	1
1914	D	1750	267	iv	1950	A	1786	276	xii
1915	C	1751	369	xv	1951	G	1787	378	22
1916	B A	1752	471	25. 26	1952	F E	1788	480	iv. C
1917	G	1753	166	7	1953	D	1789	175	15
1918	F	1754	268	xviii	1954	C	1790	277	xxvi
1919	E	1755	370	xxix	1955	B	1791	379	vii
1920	D C	1756	472	x. xi	1956	A G	1792	481	xviii
1921	B	1757	167	21	1957	F	1793	176	29
1922	A	1758	269	2	1958	E	1794	278	10
1923	G	1759	371	xiii	1959	D	1795	380	xxi
1924	F E	1760	473	xxiv. xxv	1960	C B	1796	482	2. 3

Anni Domini	Litt. Dominicales	Anni per. Noris.	Num. tetraeterici	Epactæ	Anni Domini	Litt. Dominicales	Anni per. Noris.	Num. tetraeterici	Epactæ
1961	A	1797	177	xiv	1997	E	1833	186	xxii
1962	G	1798	279	24	1998	D	1834	288	iii
1963	F	1799	381	5	1999	C	1835	390	13
1964	E D	1800	483	16. 17	2000	B A	1836	9	xxiv. xxv
1965	C	1801	178	xxviii	2001	G	1837	187	vi
1966	B	1802	280	ix	2002	F	1838	289	xvii
1967	A	1803	382	19	2003	E	1839	391	27
1968	G F	1804	1	1	2004	D C	1840	10	8. 9
1969	E	1805	179	12	2005	B	1841	188	xx
1970	D	1806	281	xxiii	2006	A	1842	290	I
1971	C	1807	383	iv.	2007	G	1843	392	xii
1972	B A	1808	2	14. 15	2008	F E	1844	11	22. 23
1973	G	1809	180	26	2009	D	1845	189	4
1974	F	1810	282	7	2010	C	1846	291	15
1975	E	1811	384	xviii	2011	B	1847	393	xxvi
1976	D C	1812	3	28. 29	2012	A G	1848	12	vii. viii
1977	B	1813	181	xi	2013	F	1849	190	18
1978	A	1814	283	21	2014	E	1850	292	29
1979	G	1815	385	2	2015	D	1851	394	10
1980	F E	1816	4	xiii. xiv	2016	C B	1852	13	xxi. xxii
1981	D	1817	182	xxv	2017	A	1853	191	iii
1982	C	1818	284	vi	2018	G	1854	293	xiv
1983	B	1819	386	16	2019	F	1855	395	24
1984	A G	1820	5	xxvii. xxviii	2020	E D	1856	14	5. 6
1985	F	1821	183	9	2021	C	1857	192	xvii
1986	E	1822	285	xx	2022	B	1858	294	xxviii
1987	D	1823	387	i	2023	A	1859	396	ix
1988	C B	1824	6	11. 12	2024	G F	1860	15	19. 20
1989	A	1825	184	23	2025	E	1861	193	I
1990	G	1826	286	4	2026	D	1862	295	12
1991	F	1827	388	xv	2027	C	1863	397	xxiii
1992	E D	1828	7	25. 26	2028	B A	1864	16	iv. v
1993	C	1829	185	viii	2029	G	1865	194	15
1994	B	1830	287	18	2030	F	1866	296	26
1995	A	1831	389	xxix	2031	E	1867	398	7
1996	G F	1832	8	x. xi	2032	D C	1868	17	xviii. xix

Anni Domini	Litt. Dominicales	Anni per. Noris.	Num. tetraeterici	Epactæ	Anni Domini	Litt. Dominicales	Anni per. Noris.	Num. tetraeterici	Epactæ
2033	B	1869	195	29	2069	F	1905	204	viii
2034	A	1870	297	10	2070	E	1906	306	18
2035	G	1871	399	21	2071	D	1907	408	29
2036	F E	1872	18	2 3	2072	C B	1908	27	10. II
2037	D	1873	196	xiv	2073	A	1909	205	xxii
2038	C	1874	298	24	2074	G	1910	307	iii
2039	B	1875	400	vi	2075	F	1911	409	13
2040	A G	1876	19	16. 17	2076	E D	1912	28	24. 25
2041	F	1877	197	xxviii	2077	C	1913	206	6
2042	E	1878	299	ix	2078	B	1914	308	xvii
2043	D	1879	401	xx	2079	A	1915	410	27
2044	C B	1880	20	i. ii	2080	G F	1916	29	ix. *
2045	A	1881	198	12	2081	E	1917	207	20
2046	G	1882	300	xxiii	2082	D	1918	309	I
2047	F	1883	402	4	2083	C	1919	411	xii
2048	E D	1884	21	xv. xvi	2084	B A	1920	30	xxiii. xxiv
2049	C	1885	199	26	2085	G	1921	208	v
2050	B	1886	301	7	2086	F	1922	310	15
2051	A	1887	403	18	2087	E	1923	412	xxvi
2052	G F	1888	22	xxix *	2088	D C	1924	31	7. 8
2053	E	1889	200	xi	2089	B	1925	209	xix
2054	D	1890	302	21	2090	A	1926	311	29
2055	C	1891	404	iii	2091	G	1927	413	10
2056	B A	1892	23	13. 14	2092	F E	1928	32	21. 22
2057	G	1893	201	xxv	2093	D	1929	210	3
2058	F	1894	303	vi	2094	C	1930	312	xiv
2059	E	1895	405	xvii	2095	B	1931	414	24
2060	D C	1896	24	27. 28	2096	A G	1932	33	vi. vii
2061	B	1897	202	9	2097	F	1	211	17
2062	A	1898	304	xx	2098	E	2	313	xxviii
2063	G	1899	406	I	2099	D	3	415	ix
2064	F E	1900	25	xii. xiii	2100	C	4	34	xx
2065	D	1901	203	23	2101	B	165	252	i
2066	C	1902	305	4	2102	A	166	354	II
2067	B	1903	407	15	2103	G	167	456	xxvii
2068	A G	1904	26	xxvi. xxvii	2104	F E	168	75	iii. iv
							E 2		Anni.

CANON VIII.

*De Epactis tetraëtericis non bissextilibus ad
examinandum radices Gregorianas
observandis.*

E Pactæ tetraëtericæ non bissextiles sunt unitate minores cæteris ob bissextum detractum de centesimo, quem excipiunt in prima tetraëteride.

Hæ maximè observandæ sunt ad examinandum radices Gregorianas. Inquiramus, exempli gratia, in radicem anni 1701. quæ postulat annum periodi Norisianæ 213. adeoque numerum tetraëtericum 264. & epactam XXI. Quadriennio ante, nempe anno Domini 1697. qui stylo Gregoriano congruit cum anno periodi Norisianæ 513. & numero tetraëterico 339. debuit esse epacta VIII. Hæc in cyclo epactarum tetraëtericarum non bissextilium habet pro caractere tetraëterico epactam XXI. qualem, ut dixi, postulat annus Domini 1701. congruens stylo Gregoriano cum anno periodi Norisianæ 213. Idem elucet in epactis quæ pertinent ad annos Domini 1702. 1703. & 1704. & sunt de caractere tetraëterico non bissextili epactarum, quæ respondent annis Domini 1698. 1699. 1700.

Quo clarè innotescat cyclica hæc epactarum ratio, astronomicè, & civiliter confesso in sequenti paradigmate lunationes anni Domini 1704. cum lunationibus anni Domini 1700. Cum annus Domini 1700. non fuerit bissextilis, unam tantum epactam habet nempe epactam 10. quam etiam demonstrat epacta astronomica ejusdem anni, quippe quæ, calculo ad meridianum Romanum directo, & deducto à media nocte, est dierum 10. Horarum 9. minutorum 5. At cum annus Domini 1704. debeat esse bissextilis, obtinet iuxta sextum canonem epactas duas, nempe 23. quæ ante bissextum est in usu, & 24. quæ post bissextum recipienda est. Itæst de caractere tetraëterico bissextili ob dictum bissextum, ideoque auctior est epacta 10. diebus quatuordecim, & Nouilunia anni 1704. totidem diebus citius contingunt nouilunijs anni 1700. à Martio ad Decembrem, uti calculus demonstrat & civilis & astronomicus. Verum epacta 23. est de caractere tetraëterico non bissextili. Quæcirca

non

CYCLUS

*Epactarum Tetraëtericarum
non bissextilium.*

Epactæ plenæ	Character tetraëtericus comin.	Æqu.	Epact. causæ	Character tetraëtericus comin.	Æqu.
*i	13	xiii			
xxix	12	xii	29	xiii	12
xxviii	11	xi	28	xii	11
xxvii	10	x	27	xi	10
xxvi	9	ix	26	x	9
xxv	8	viii	25	ix	8
xxiv	7	vii	24	viii	7
xxiii	6	vi	23	vii	6
xxii	5	v	22	vi	5
xxi	4	iv	21	v	4
xx	3	iii	20	iv	3
xix	2	ii	19	iii	2
xviii	1	i	18	ii	1
xvii	*		17	i	
xvi	xxix		16	29	
xv	xxviii		15	28	
xiv	xxvii		14	27	
xiii	xxvi		13	26	
xii	xxv		12	25	
xi	xxiv		11	24	
x	xxiii		10	23	
ix	xxii		9	22	
viii	xxi		8	21	
vii	xx		7	20	
vi	xix		6	19	
v	xviii		5	18	
iv	xvii		4	17	
iii	xvi		3	16	
ii	xv		2	15	
i	xiv		1	14	

non superat epactam 10. nisi diebus 13. quemadmodum etiā patet ex epacta astronomica, quæ est dierum 23. horarum 9. minutorum 6. Unde novilunia tam civilia quam astronomica anni 1704. mensibus Ianuario, & Februario, diebus tantum tredecim citius committuntur quam novilunia anni 1700. iisdem mensibus.

Summa præcessio novilunii medii, quæ cernitur in paradi-
mate anni 1700. est horarum 7. minutorum 37. ut patet ex novi-
lunio mensis Februarij, quod commissum est Romæ die 18. hor. 16. min. 23. post mediam noctem, à qua neomenia civilis exordium ducit, spectans ad diem 19. Februarii. Eadem præcessio est uno tantum minu-
to auctior in paradi-
mate anni 1704. Itaq; descripta jam novi-
lunia civilia obtinet in toto an-
ni decursu eundem naturalem diem, quem nobis definiunt novi-
lunia media.

Annus Domini 1700.

Epacta astrono-
mica.

D. 10. H. 9. m. 5.

Novilunia
media.

D. H. m.

Ian. 20. 3. 39

Feb. 18. 16. 23

Mar. 20. 5. 7

Apr. 18. 17. 51

Mai. 18. 6. 35

Iun. 16. 19. 19

Iul. 16. 8. 3

Aug. 14. 20. 47

Sept. 13. 9. 31

Oct. 12. 22. 15

Nou. 11. 10. 59

Dec. 10. 23. 43

Epacta
civilis.

10.

Novilu-
nia.

civilia.

Ian. 20

Feb. 19

Mar. 20

Apr. 19

Mai. 18

Iun. 17

Iul. 16

Aug. 15

Sept. 13

Oct. 13

Nou. 11

Dec. 11

Annus Domini 1704.

Epacta astrono-
mica.

D. 23. H. 9. m. 6.

Novilunia
media.

D. H. m.

Ian. 7 3. 38

Feb. 5. 16. 22

Mar. 6. 5. 6

Apr. 4. 17. 50

Mai. 4. 6. 34

Iun. 2. 19. 18

Iul. 2. 8. 2

Iul. 31. 20. 46

Aug. 30. 9. 30

Sept. 28. 22. 14

Oct. 28. 10. 58

Nou. 26. 23. 42

Dec. 26. 12. 26

Epacta
civilis.

23. 24.

Novilu-
nia.

civilia.

Ian. 7

Feb. 6

Mar. 6

Apr. 5

Mai. 4

Iun. 3

Iul. 2

Aug. 1

Aug. 30

Sept. 29

Oct. 28

Nou. 27

Dec. 26

C A N O N I X.

De demonstrationibus epactarum ex eclipsibus Solis, & Lune eruen- dis.

EX omnibus argumentis quæ afferuntur ad probandum calculos lunares esse accurata confi-
deratione subductos, apertius nullum est eo quod petitur ex defectionibus, Solis, & Lu-
næ. Exploratoria enim esse non possunt novilunia, quæ eclipses Solares & plenilunia quæ
eclipses lunares nobis demonstrant. Unde Eminentiss. ac Reverendiss. Cardinalis Norisius fa-
cturus periculum Paschalis cycli annorum LXXXIV. ex quo vices & ter repetito periodum
Norisianam constructam vidimus, ad cælestem hanc regulam maximè direxit suos calculos
tum in dissertatione de dicto cyclo, tum in commentario in fastos consulares Anonymi,
quos omnium optimos, & juxta methodum ejusdem cycli descriptos orbi literario asserva-
verat Viennensis Cæsarea Bibliotheca.

Regula cognoscendi ex eclipsibus Solis novilunium civile accuratum est, ut si eclipsis so-
laris non incidat in ipsum novilunij diem civilem, præcedentem obtineat, maximè cum lu-
natio præcedens est dierum triginta. Dies enim trigesimus apud Priscos mensium lunarium
moderatores est intermestris dictus, quod, ut auctor est Varro lib. 5. de lingua Latina, putabant
inter prioris mensis senescentis extremos dies, & novam lunam, esse diem, quem diligentius Attici
ἐν λω νηὶ νέαν appellarunt, ab eo quod ea die potest videri, seu evenire extrema, & prima luna. Hinc
lib. 1. de Re Rustica cap. xxxvii. tradit idem Scriptor lunam eo die non tam *ἐν λω νηὶ νέαν*,
hoc est, veterem & novam dici, quàm *τριάδα*, hoc est, trigesimam. Si igitur novilunium
eclipticum, seu eclipsis solaris, contingat luna trigesima, signum est calculum civilem rectè
insti-

institutū. Et sanè Geminus, vetustissimus & accuratissimus Scriptor qui ante Hipparchum floruit, & civilem rationem mensium magna cum cura diligentiaque attigit in Isagoge astronomica cap. 6. docet solares eclipses, quæ fiunt in triacade, seu luna trigesima, argumento esse dies secundum lunam accuratè agi. τὰ δὲ, inquit, καὶ σελήνῳ ἀγαν ἀκρωῶς τὰς ἡμέρας ὡς δειγμά ἐστι τὰς μὲν τὴν ἡλίου ἐκλείψεις γίνεσθαι τῇ Τριακάδῃ. ὅτε δὲ συνῶδ' ὁ δὲ ἡ σελήνῳ τὸν ἡλίου καὶ τὸν αὐτῷ μοῖραν γίνεσθαι. Quod verò dies secundum Lunam accuratè agantur, argumento sunt Solis eclipses, quæ fiunt in triacade. Tunc enim Luna conjungitur cum Sole, & in eadem signiferi parte constituitur.

Pergit laudatus Geminus ad regulam cognoscendi ex eclipsibus Lunæ, num dies accuratè secundum ipsam fiant, & in ejus rei argumentum statuit τὰς δὲ σελήνης ἐκλείψεις νυκτὶ τῇ φερούσῃ εἰς τὴν διχομυρίαν, Lunæ eclipses, nocte spectante ad mensis medietatem. Nox spectans ad mensis medietatem ea est, quæ ad lunam decimamquintam pertinet, quia dimidius mensis lunaris est dierum 14. horarum 18. scrupulorum 22'. 1". 34". 48". &c. Inde fit, ut in computo civili juxta quem dies aguntur à media nocte ad mediam noctem, modò nox quæ claudit lunam decimamquartam, & Lunam decimamquintam aperit, modò illa quæ claudit lunam decimamquintam, & decimam sextam reducit, sit illa quæ spectat ad mensis medietatem, accuratè intellecta n. ex lunæ defectibus.

Qui geminæ hujus regulæ periculum facere voluerint in periodo Norisiana, ingentem habent eclipsium sive solarium, sive lunarium Sylvam apud doctissimum Petavium in altera parte libri octavi de Doctrina temporum, & apud Calvisium passim in opere chronologico. His accedere poterunt & pro summa styli Gregoriani accuratione apertius intelligenda defectus Solis, & Lunæ, quos (ut Augustinum eloquar epist. 199. ad Hefychium, aliàs 80.) consueverunt computatores Siderum annotare atque prædicere, suis in ephemeridibus. Eò enim firmiorem calculum reperiemus, quòd eum habemus sæpe expertum: quia Lunam (ut iterum eloquamur Sanctum doctorem) sæpius in sua plenitudine, solem verò rarius, sed tamen vidimus in fine Lunæ secundum eorum computum defecisse.

Hic interim haud præteribo unā & alteram eclipsen solarem, diligentissimè descriptam ab Eminentissimo Norisio in addendis ad Historiæ Pelagianæ paginam 321. Prior spectat ad annum Christi 484. & diem 13. Januarij, quo iuxta meridianum Byzantiæ vera luminarium Solis, & Lunæ conjunctio contigit horis post meridiem 20. 12'. 47". apparens verò H. 19. 18'. 13" in signo Capricorni. Exordio diei ducto à media nocte, tempus hujus conjunctionis pertinet ad diem 14. vulgarem Januarii, aliquot minutis ante ortum Solis. Jam ex periodo Norisiana annus Domini 484. habet numerum tetraëtericum 154. qui in tabula numerorum tetraëtericorum copulatur cum epacta Sarracenica 16. Atqui hæc epacta signat in Calendario diem 14. vulgarem Januarij. Est ergo accuratissimè instituta ad signandum ipsum novilunij diem.

Aliud Solis deliquium insequenti anno 485. commissum est die 29. Maij, feria 4. horis 7. post meridiem, vel juxta tabulas Britannicas 6. 51'. 53". Lutetiæ. Annus ille juxta periodum Norisianam est in linea cycli Solaris 18. & habet numerum tetraëtericum 332. Cyclus Solis 18. cui congruit litera Dominicalis F, indicio est dictum deliquium incidisse in feriam quartam. At numerus tetraëtericus 332. cui respondet epacta Sarracenica 28. postulat ut hoc idem deliquium conjiciamus in Triacadem, sive in lunam trigesimam: quia epacta 28. prodit in Calendario lunam primam ad diem 30. Aprilis, adeoque lunam trigesimam ad diem 29. Maii. Ita ut civilis neomenia ducta à media nocte deliquio proxima, insequentem diem obtineat quàm rectissimè.

CALENDARIUM³⁹ ASTRONOMICUM PERPETVVM.

*In quo caelestia totius anni novilunia media stylo tam Iuliano quàm
Gregoriano reperiuntur per epactas Astronomicas, affixas numeris
tetraëtericis 850. quot periodus Astronomico-Juliana
postulat in annis 3400.*

AM penè editum erat Calendarium Romanum, quod cum gemino civilium epactarum dispositu concinnavi: quando in astronomicam ejus confirmationē, à quibuslibet, etiam non astronomis, facilè ediscendam, prælo paravi astronomicum hoc calendarium, & periodum astronomico-Julianam annorum 3400. debita tetraëtericorū numerorum ratione ordinatam. Hac enim methodo citocius invenitur epacta astronomica, quæ mox in Calendario exhibet Minutum, horam, diem omnium anni dati Noviluniorum mediorum. Annus enim qui quæritur, dat suum numerum tetraëtericum. Tum numerus tetraëtericus dat epactam Astronomicam quæ congruit huic anno. Mox epacta Astronomica indicat in Calendario omnia illius anni novilunia media.

Novum hoc Calendarium in lunationes distribuo. In qualibet lunatione minuta, horæ, & dies epactæ astronomicæ designant minutum, horam & diem novilunii. Ideo enim ponuntur minuta epactalia è regione minutorum horæ currentis, Horæ epactales è regione horarum diei currentis, & dies epactales è regione dierum mensis labentis, puta Januarii, Februarii, Martii, &c.

Minuta epactalia cujuslibet lunationis partim exarantur literis Romanis, partim notis Sarracenicis. Horæ epactales aliæ congruunt minutis epactalibus Romanis, aliæ minutis epactalibus Sarracenicis. Has designant in titulo M.R. hoc est, Minutæ Romana: istas M.S. hoc est Minuta Sarracenica. Similiter dies epactales, alij sunt Romani, alij Sarraceni pro Romana & Sarracenica Horarum epactalium ratione.

Quoties minuta epactæ astronomicæ quæ ponitur in usu, locum habent inter minuta epactalia literis Romanis descripta, indicio sunt horam ejusdem epactæ quærendam esse in horis epactalibus sub titulo M.R. Quoties verò reperiuntur in minutis epactalibus Sarracenicè exaratis, postulant, ut horam epactæ datæ quæramus in horis epactalibus sub titulo M.S. Si hora reperta sub quovis titulo fuerit Romana, dies epactæ astronomicæ quærendus est in diebus epactalibus Romanis; Secus in Sarracenicis, si hora epactalis fuerit Sarracenica.

Sit in exemplum epacta astronomica dierum 12. Horarum 11. Minutorum 20. quæ tetraëterico numero 4. est affixa. Ducta à minutis methodo, quæro in prima lunatione Calendarij minuta epactalia viginti, & ea reperio exarata litteris Romanis xx. è regione minutorum 24. horæ currentis. Character Romanus indicat horas undecim positæ in exemplum epactæ astronomicæ locum habere in horis epactalibus sub titulo M.R.

In illis igitur quæro numerum vndenarium, & eum pariter reperio signatum literis Romanis xi. è regione horæ 1 diei currentis. Rursum character Romanus horæ epactalis sic repertæ indicio est dies duodecim epactæ datæ quærendos esse in diebus epactalibus Romanis. Itaque Romanum ordinem consulo dierum epactalium, & ibi reperio diem epactalem xii. è regione diei 18. mensis Januarii. Ex quo concludo epactam astronomicam D. 12. H. 11. M. 20. Signari in Calendario astronomico Novilunium commissum die mensis Januarii decimo octavo labente, hora 1. minutis 24.

Causa majoris declarationis subiicio paradigma noviluniorum unius anni signatorum per eandem illam epactam, juxta minutorum, horarum, & dierum characterismum, quem ducta à minutis methodus postulat in qualibet lunatione.

Lunationes	Minuta		Horæ		Dies		Menses Romani.
	Epa- ctæ.	Novi- lunii.	Epa- ctæ.	Novi- lunii.	Epa- ctæ.	Novi- lunii.	
Prima	xx	24	xi	1	xii	18	Januarius.
Secunda	xx	8	ii	14	12	16	Februarius.
Tertia	20	52	xi	2	xii	18	Martius.
Quarta	xx	36	ii	15	12	16	Aprilis.
Quinta	xx	20	xi	4	xii	16	Majus.
Sexta	xx	4	ii	17	12	14	Junius.
Septima	20	48	xi	5	xii	14	Julius.
Octava	xx	32	ii	18	12	12	Augustus.
Nona	xx	16	xi	7	xii	11	September.
Decima	xx	0	ii	20	12	10	October.
Undecima	20	44	xi	8	xii	9	November.
Duodecima	xx	28	ii	21	12	8	December.

Ex hoc paradiſmate manifeſtum eſt datam epactam aſtronomicaſ Dierum 12. Horarum, 11. Minutorum 20. Signare in Calendario Aſtronomico Novilunium commiſſum Januarij die 18. H. 1. M. 24. Februarij D. 16. H. 14. M. 8. Martij D. 18. H. 2. M. 52. &c.

Si annus cui epacta data congruit, fuerit biſſextilis, notati in Calendario Aſtronomico biſſextiles dies ponuntur pro communibus. Sic in exemplo allato ponitur Martij dies 17. pro die 18. Item Aprilis dies 15. pro die 16. &c.

Epactæ Aſtronomicae, affixæ numeris tetraëtericis octingentis quinquaginta, cernuntur poſt Calendarium Aſtronicum. Tum periodus Aſtronomico-Juliana annorum 3400. deſcribitur cū quadruplici numerorum tetraëtericorum ductu; ut ſingulis annis reſpondeant ſinguli numeri tetraëterici, qui affixas ſibi epactas aſtronomicas annis quibus illigantur, aſciſcant, ea prorſus methodo, quam pro epactis civilibus è periodo Noriſiana eruendis jam explicui.

Cum numeri tetraëterici Epactarum Aſtronicarum in periodo annorum 3400. ductu quadrifario expaſſi, Aſtronicum calculum dirigant ad meridianum Romanum, periodum illam Romanam dico, ea ratione, qua tabulæ aſtronomicae vocantur Prutenicae à meridiano Prutenico, Pariſinae à meridiano Pariſino, Romanae à meridiano Romano.

Romanæ hujus periodi exordium duco ab anno primo æræ Chriſtianæ. Hinc pro annis ante Chriſtum natum obſervandis in eadem periodo, initium alterius conſero in annum ante æram Chriſtianam ter miſleſimum, & quadringenteſimum. Et ruruſ alteram repeto ab anno ſexies miſleſimo & octingenteſimo ante eandem æram.

CALENDARIUM⁴¹ ASTRONOMICUM.

Lunatio Prima.

Minuta Epactalia	Minuta Epactalia	Horæ Epactales	Horæ Epactales	Dies Epactal.	Dies Mensis labentis, in- euntes à me- ridie .
Horæ currentis	Horæ currentis				
xliv	0	xiv	30	xxix	28
xlili	1	xiii	31	xxviii	27
xlili	2	xii	32	xxvii	26
xli	3	xi	33	xxvi	25
xl	4	x	34	xxv	24
xxxix	5	ix	35	xxiv	23
xxxviii	6	viii	36	xxiii	22
xxxvii	7	vii	37	xxii	21
xxxvi	8	vi	38	xxi	20
xxxv	9	v	39	xx	19
xxxiv	10	iv	40	xix	18
xxxiii	11	iii	41	xviii	17
xxxii	12	ii	42	xvii	16
xxx	13	i	43	xvi	15
xxx	14	*	44	xv	14
xxix	15	iii	45	xiv	13
xxviii	16	ii	46	xiii	12
xxvii	17	i	47	xii	11
xxvi	18	*	48	xi	10
xxv	19	23	49	x	9
xxiv	20	22	50	ix	8
xxiii	21	21	51	viii	7
xxii	22	20	52	vii	6
xxi	23	19	53	vi	5
xx	24	18	54	v	4
xix	25	17	55	iv	3
xviii	26	16	56	iii	2
xvii	27	15	57	ii	1
xvi	28	14	58	i	0
xv	29	13	59	*	30

J A

NU

A

RI

US

CA-

42
CALENDARIUM
ASTRONOMICUM.

Lunatio Secunda.

Minuta Epactalia	Minuta Epactalia	Horæ Epactales	Horæ Epactales	Dies Epactal.	Dies Mensis Labentis, inc- ūntes à meri- die.
xxviii	0 58	30	M. R.	xxix	29 30 Januar.
xxvii	1 57	31		xxviii	28 31
xxvi	2 56	32		xxvii	27 1 Februar.
xxv	3 55	33		xxvi	26 2
xxiv	4 54	34		xxv	25 3
					24 4
xxiii	5 53	35		xxiv	23 5
xxii	6 52	36	i	xxiii	22 6
xxi	7 51	37	*	xxii	21 7
xx	8 50	38	23	xxi	20 8
xix	9 49	39	22	xx	19 9
xviii	10 48	40	21	xix	18 10
xvii	11 47	41	20	xviii	17 11
xvi	12 46	42	19	xvii	16 12
xv	13 45	43	18	xvi	15 13
xiv	14 44	44	17	xv	14 14
xiii	15 43	45	16	xiv	13 15
xii	16 42	46	15	xiii	12 16
xi	17 41	47	14	xii	11 17
x	18 40	48	13	xi	10 18
ix	19 39	49	12	x	9 19
viii	20 38	50	11	ix	8 20
vii	21 37	51	10	viii	7 21
vi	22 36	52	9	vii	6 22
v	23 35	53	8	vi	5 23
iv	24 34	54	7	v	4 24
iii	25 33	55	6	iv	3 25
ii	26 32	56	5	iii	2 26
i	27 31	57	4	ii	1 27
*	28 30	58	3	i	0 28
59	129 29	59	2	*	1 29
					24
					25
					26
					27
					28
					1 Mart.
					28
					CA-

CALENDARIUM⁴³ ASTRONOMICUM.

Lunatio Tertia.

Minuta		Minuta		Horæ		Horæ		Dies Epactal.		Dies Mensis	
Epactalia		Epactalia		Epactales		Epactales				Labentis, incuntes à meridie.	
Horæ currentis		Horæ currentis		Diei currentis		Diei currentis				com.	bisf.
xii	0	42	30	M. R.	M. S.	xxix	28	1	M.	F. 28	
xi	1	41	31			xxviii	27	2		M.	1
x	2	40	32			xxvii	26	3	M		2
ix	3	39	33			xxvi	25	4			3
viii	4	38	34			xxv	24	5			4
vii	5	37	35			xxiv	23	6			5
vi	6	36	36	xiv	0	xxiii	22	7	A		6
v	7	35	37	xiii	1	xxii	21	8			7
iv	8	34	38	xii	2	xxi	20	9			8
iii	9	33	39	xi	3	xx	19	10			9
ii	10	32	40	x	4	xix	18	11			10
i	11	31	41	ix	5	xviii	17	12			11
*	12	30	42	viii	6	xvii	16	13	R		12
59	13	29	43	vii	7	xvi	15	14			13
58	14	28	44	vi	8	xv	14	15			14
57	15	27	45	v	9	xiv	13	16			15
56	16	26	46	iv	10	xiii	12	17			16
55	17	25	47	iii	11	xii	11	18	T		17
54	18	24	48	ii	12	xi	10	19			18
53	19	23	49	i	13	x	9	20			19
52	20	22	50	*	14	ix	8	21			20
51	21	21	51	23	15	viii	7	22	I		21
50	22	20	52	22	16	vii	6	23			22
49	23	19	53	21	17	vi	5	24			23
48	24	18	54	20	18	v	4	25			24
47	25	17	55	19	19	iv	3	26	US		25
46	26	16	56	18	20	iii	2	27			26
45	27	15	57	17	21	ii	1	28			27
44	28	14	58	16	22	i	0	29			28
43	29	13	59	15	23	*		30			29

CALENDARIUM ASTRONOMICUM.

Lunatio Quarta.

Minuta Epactalia	Minuta Epactalia	Horæ Epactales	Horæ Epactales	Dies Epactal.	Dies Mensis Labentis, in- eūntes à me- ridie.
Horæ currentis	Horæ currentis	Diei currentis	Diei currentis		com. bis.
lvi	0 xxvi	30	M.R.	29	30 Mart. 29
lv	1 xxv	31	M.S.	28	31 30
liv	2 xxiv	32		27	1 Apr. 31
liii	3 xxiii	33		26	2 1
lii	4 xxii	34		25	3 2
				24	4 3
li	5 xxi	35		23	5 4
l	6 xx	36	ii	22	6 5
xlx	7 xix	37	i *	21	7 6
xlvi	8 xviii	38	*	20	8 7
xlvi	9 xvii	39	23	19	9 8
xlvi	10 xvi	40	22	18	10 9
xliv	11 xv	41	21	17	11 10
xliv	12 xiv	42	20	16	12 11
xlili	13 xiii	43	19	15	13 12
xlili	14 xii	44	18	14	14 13
xli	15 xi	45	17	13	15 14
xl	16 x	46	16	12	16 15
xxxix	17 ix	47	15	11	17 16
xxxviii	18 viii	48	14	10	18 17
xxxvii	19 vii	49	13	9	19 18
xxxvi	20 vi	50	12	8	20 19
xxxv	21 v	51	11	7	21 20
xxxiv	22 iv	52	10	6	22 21
xxxiii	23 iii	53	9	5	23 22
xxxii	24 ii	54	8	4	24 23
xxxi	25 i	55	7	3	25 24
xxx	26 *	56	6	2	26 25
xxix	27 59	57	5	1	27 26
xxviii	28 58	58	4	0	28 27
xxvii	29 57	59	3	1	29 28

CALEN.

CALENDARIUM⁴⁵ ASTRONOMICUM.

Lunatio Quinta.

Minuta	Minuta	Horæ	Horæ	Dies Epactal.	Dies Mensis labentis, in- euntes à me- ridie.	
Epactalia	Epactalia	Epactales	Epactales		com.	bis.
xl	0 x	30		xxix	28	29 April. 28
xxxix	1 ix	31	M.R.	xxviii	27	30 29
xxxviii	2 viii	32		xxvii	26	1 Maj. 30
xxxvii	3 vii	33		xxvi	25	2 1
xxxvi	4 vi	34		xxv	24	3 2
xxxv	5 v	35		xxiv	23	4 3
xxxiv	6 iv	36	xv	xxiii	22	5 4
xxxiii	7 iii	37	xiv	xxii	21	6 5
xxxii	8 ii	38	xiii	xxi	20	7 6
xxx i	9 i	39	xii	xx	19	8 7
xxx	10 *	40	xi	xix	18	9 8
xxix	11 59	41	x	xviii	17	10 9
xxviii	12 58	42	ix	xvii	16	11 10
xxvii	13 57	43	viii	xvi	15	12 11
xxvi	14 56	44	vii	xv	14	13 12
xxv	15 55	45	vi	xiv	13	14 13
xxiv	16 54	46	v	xiii	12	15 14
xxiii	17 53	47	iv	xii	11	16 15
xxii	18 52	48	iii	xi	10	17 16
xxi	19 51	49	ii	x	9	18 17
xx	20 50	50	i	ix	8	19 18
xix	21 49	51	*	viii	7	20 19
xviii	22 48	52	23	vii	6	21 20
xvii	23 47	53	22	vi	5	22 21
xvi	24 46	54	21	v	4	23 22
xv	25 45	55	20	iv	3	24 23
xiv	26 44	56	19	iii	2	25 24
xiii	27 43	57	18	ii	1	26 25
xii	28 42	58	17	i	0	27 26
xi	29 41	59	16	*		28 27

CALENDARIUM ASTRONOMICUM.

Lunatio Sexta.

Minuta Epactalia	Minuta Epactalia	Horæ Epactales	Horæ Epactales	Dies Epactal.	Dies Mensis labentis, in- eūtes à me- ridie.	com.	bis.
Horæ currentis	Horæ currentis						
xxiv	0 54	30	M.R.	M.S.	xxix	29	28 Mai. 27
xxiii	1 53	31			xxviii	28	29 28
xxii	2 52	32			xxvii	27	30 29
xxi	3 51	33			xxvi	26	31 30
xx	4 50	34			xxv	25	1 Jun. 31
						24	2 1
xix	5 49	35			xxiv	23	3 2
xviii	6 48	36	iv	0 iii	xxiii	22	4 3
xvii	7 47	37	iii	1 ii	xxii	21	5 4
xvi	8 46	38	ii	2 i	xxi	20	6 5
xv	9 45	39	i	3 *	xx	19	7 6
xiv	10 44	40	*	4 23	xix	18	8 7
xiii	11 43	41	23	5 22	xviii	17	9 8
xii	12 42	42	22	6 21	xvii	16	10 9
xi	13 41	43	21	7 20	xvi	15	11 10
x	14 40	44	20	8 19	xv	14	12 11
ix	15 39	45	19	9 18	xiv	13	13 12
viii	16 38	46	18	10 17	xiii	12	14 13
vii	17 37	47	17	11 16	xii	11	15 14
vi	18 36	48	16	12 15	xi	10	16 15
v	19 35	49	15	13 14	x	9	17 16
iv	20 34	50	14	14 13	ix	8	18 17
iii	21 33	51	13	15 12	viii	7	19 18
ii	22 32	52	12	16 11	vii	6	20 19
i	23 31	53	11	17 10	vi	5	21 20
*	24 30	54	10	18 9	v	4	22 21
59	25 29	55	9	19 8	iv	3	23 22
58	26 28	56	8	20 7	iii	2	24 23
57	27 27	57	7	21 6	ii	1	25 24
56	28 26	58	6	22 5	i	0	26 25
55	29 25	59	5	23 4	*	27	27 26

CALENDARIUM

ASTRONOMICUM.

Lunatio Septima.

Minuta		Minuta		Horæ		Horæ		Dies Epactal		Dies Mensis	
Epactalia	Horæ currentis	Epactalia	Horæ currentis	Epactales	Dici currentis	Epactales	Dici currentis			Labentis, in- euntes à me- ridie.	
										com.	bis.
viii	0	38	30	M.R.		M.S.		xxix	28	27 Jun.	26
vii	1	37	31					xxviii	27	28	27
vi	2	36	32					xxvii	26	29	28
v	3	35	33					xxvi	25	30	29
iv	4	34	34					xxv	24	1 Jul.	30
iii	5	33	35					xxiv	23	2	1
ii	6	32	36	xvii	0 xvi	0	0	xxiii	22	3	2
i	7	31	37	xvi	1 xv	1	1	xxii	21	4	3
*	8	30	38	xv	2 xiv	2	2	xxi	20	5	4
59	9	29	39	xiv	3 xiii	3	3	xx	19	6	5
58	10	28	40	xiii	4 xii	4	4	xix	18	7	6
57	11	27	41	xii	5 xi	5	5	xviii	17	8	7
56	12	26	42	xi	6 x	6	6	xvii	16	9	8
55	13	25	43	x	7 ix	7	7	xvi	15	10	9
54	14	24	44	ix	8 viii	8	8	xv	14	11	10
53	15	23	45	viii	9 vii	9	9	xiv	13	12	11
52	16	22	46	vii	10 vi	10	10	xiii	12	13	12
51	17	21	47	vi	11 v	11	11	xii	11	14	13
50	18	20	48	v	12 iv	12	12	xi	10	15	14
49	19	19	49	iv	13 iii	13	13	x	9	16	15
48	20	18	50	iii	14 ii	14	14	ix	8	17	16
47	21	17	51	ii	15 i	15	15	viii	7	18	17
46	22	16	52	i	16 *	16	16	vii	6	19	18
45	23	15	53	*	17 23	17	17	vi	5	20	19
44	24	14	54	23	18 22	18	18	v	4	21	20
43	25	13	55	22	19 21	19	19	iv	3	22	21
42	26	12	56	21	20 20	20	20	iii	2	23	22
41	27	11	57	20	21 19	21	21	ii	1	24	23
40	28	10	58	19	22 18	22	22	i	0	25	24
39	29	9	59	18	23 17	23	23	*	1	26	25

CALENDARIVM

ASTRONOMICUM.

Lunatio Octava.

Minuta		Minuta		Horæ		Horæ		Dies Epactal.		Dies Mensis	
Epactalia	Horæ currentis	Epactalia	Horæ currentis	Epactales	Diei currentis	Epactales	Diei currentis			Labentis, incientes à meridie.	
										com.	bis.
lii	0	xxii	30	M.R.		M. S.		xxix	29	26 Jul.	25
li	1	xxi	31					xxviii	28	27	26
l	2	xx	32					xxvii	27	28	27
xliv	3	xix	33					xxvi	26	29	28
xlvi	4	xviii	34					xxv	25	30	29
									24	31	30
xlvi	5	xvii	35					xxiv	23	1 Aug.	131
xlvi	6	xvi	36	v	0	iv	0	xxiii	22	2	1
xlvi	7	xv	37	iv	1	iii	1	xxii	21	3	2
xlvi	8	xiv	38	iii	2	ii	2	xxi	20	4	3
xlvi	9	xiii	39	ii	3	i	3	xx	19	5	4
xlvi	10	xii	40	i	4	*	4	xix	18	6	5
xlvi	11	xi	41	*	5	23	5	xviii	17	7	6
xlvi	12	x	42	23	6	22	6	xvii	16	8	7
xxxix	13	ix	43	22	7	21	7	xvi	15	9	8
xxxviii	14	viii	44	21	8	20	8	xv	14	10	9
xxxvii	15	vii	45	20	9	19	9	xiv	13	11	10
xxxvi	16	vi	46	19	10	18	10	xiii	12	12	11
xxxv	17	v	47	18	11	17	11	xii	11	13	12
xxxiv	18	iv	48	17	12	16	12	xi	10	14	13
xxxiii	19	iii	49	16	13	15	13	x	9	15	14
xxxii	20	ii	50	15	14	14	14	ix	8	16	15
xxxii	21	i	51	14	15	13	15	viii	7	17	16
xxx	22	*	52	13	16	12	16	vii	6	18	17
xxix	23	59	53	12	17	11	17	vi	5	19	18
xxviii	24	58	54	11	18	10	18	v	4	20	19
xxvii	25	57	55	10	19	9	19	iv	3	21	20
xxvi	26	56	56	9	20	8	20	iii	2	22	21
xxv	27	55	57	8	21	7	21	ii	1	23	22
xxiv	28	54	58	7	22	6	22	i	0	24	23
xxiii	29	53	59	6	23	5	23	*		25	24

CALENDARIUM⁴⁹ ASTRONOMICUM.

Lunatio Nona.

Minuta		Minuta		Horæ		Horæ		Dies Epactal.		Dies Mensis labentis, in- eūntes à me- ridie.	
Epactalia	Horæ currentis	Epactalia	Horæ currentis	Epactales	Diei currentis	Epactales	Diei currentis			com.	bisf.
xxxvi	0	vi	30	M.R.	M. S			xxix	28	25 Aug.	24
xxxv	1	v	31					xxviii	27	26	25
xxxiv	2	iv	32					xxvii	26	27	26
xxxiii	3	iii	33					xxvi	25	28	27
xxxii	4	ii	34					xxv	24	29	28
xxxi	5	i	35	xviii	xvii	0	1	xxiv	23	30	29
xxx	6	*	36					xxiii	22	31	30
xxix	7	59	37					xxii	21	1 Sept.	31
xxviii	8	58	38					xxi	20	2	1
xxvii	9	57	39					xx	19	3	2
xxvi	10	56	40	xiv	xi ii	4	4	xix	18	4	3
xxv	11	55	41	xiii	xii	5	5	xviii	17	5	4
xxiv	12	54	42	xii	xi	6	6	xvii	16	6	5
xxiii	13	53	43	xi	x	7	7	xvi	15	7	6
xxii	14	52	44	x	ix	8	8	xv	14	8	7
xxi	15	51	45	ix	viii	9	9	xiv	13	9	8
xx	16	50	46	viii	vii	10	10	xiii	12	10	9
xix	17	49	47	vii	vi	11	11	xii	11	11	10
xviii	18	48	48	vi	v	12	12	xi	10	12	11
xvii	19	47	49	v	iv	13	13	x	9	13	12
xvi	20	46	50	iv	iii	14	14	ix	8	14	13
xv	21	45	51	iii	ii	15	15	viii	7	15	14
xiv	22	44	52	ii	i	16	16	vii	6	16	15
xiii	23	43	53	i	*	17	17	vi	5	17	16
xii	24	42	54	*	23	18	18	v	4	18	17
xi	25	41	55	23	19	22	19	iv	3	19	18
x	26	40	56	22	20	21	20	iii	2	20	19
ix	27	39	57	21	21	20	21	ii	1	21	20
viii	28	38	58	20	22	19	22	i	0	22	21
vii	29	37	59	19	23	18	23	*	123	22	22

50 CALENDARIIUM ASTRONOMICUM.

Lunatio Decima.

Minuta		Minuta		Horæ		Horæ		Dies Epactal.		Dies Mensis labentis, in- eūntes à me- ridie.	
Epactalia	Horæ currentis	Epactalia	Horæ currentis	Epactales	Diei currentis	Epactales	Diei currentis			com.	bis.
				M.R.		M.S.				Sept.	
xx	0 50	30						xxix	29 23		22
xix	1 49	31						xxviii	28 24		23
xviii	2 48	32						xxvii	27 25		24
xvii	3 47	33						xxvi	26 26		25
xvi	4 46	34						xxv	25 27		26
									24 28		27
xv	5 45	35						xxiv	23 29		28
xiv	6 44	36	vii	0 vi	0			xxiii	22 30		29
xiii	7 43	37	vi	1 v	1			xxii	21 1	Oct.	30
xii	8 42	38	v	2 iv	2			xxi	20 2	O	1
xi	9 41	39	iv	3 iii	3			xx	19 3		2
x	10 40	40	iii	4 ii	4			xix	18 4		3
ix	11 39	41	ii	5 i	5			xviii	17 5	C	4
viii	12 38	42	i	6 *	6			xvii	16 6		5
vii	13 37	43	*	7 23	7			xvi	15 7		6
vi	14 36	44	23	8 22	8			xv	14 8		7
v	15 35	45	22	9 21	9			xiv	13 9	TO	8
iv	16 34	46	21	10 20	10			xiii	12 10		9
iii	17 33	47	20	11 19	11			xii	11 11		10
ii	18 32	48	19	12 18	12			xi	10 12		11
i	19 31	49	18	13 17	13			x	9 13		12
*	20 30	50	17	14 16	14			ix	8 14	BE	13
59	21 29	51	16	15 15	15			viii	7 15		14
58	22 28	52	15	16 14	16			vii	6 16		15
57	23 27	53	14	17 13	17			vi	5 17		16
56	24 26	54	13	18 12	18			v	4 18		17
55	25 25	55	12	19 11	19			iv	3 19	R	18
54	26 24	56	11	20 10	20			iii	2 20		19
53	27 23	57	10	21 9	21			ii	1 21		20
52	28 22	58	9	22 8	22			i	0 22		21
51	29 21	59	8	23 7	23			*	23		22

CALENDARIUM⁵¹ ASTRONOMICUM.

Lunatio Undecima.

Minuta		Minuta		Horæ		Horæ		Dies Epactal.		Dies Mensis labentis, in- euntes à me- ridie	
Epactalia	Horæ currentis	Epactalia	Horæ currentis	Epactales	Diei currentis	Epactales	Diei currentis			com.	biss.
iv	0	34	30	M.R.		M. S.		xxix	28	23	Octob. 22
iii	1	33	31					xxviii	27	24	23
ii	2	32	32					xxvii	26	25	24
i	3	31	33					xxvi	25	26	25
*	4	30	34					xxv	24	27	26
59	5	29	35	xx	0	xix	0	xxiv	23	28	27
58	6	28	36					xxiii	22	29	28
57	7	27	37					xxii	21	30	29
56	8	26	38					xxi	20	31	30
55	9	25	39					xx	19	1 Nouem. 1 31	
54	10	24	40	xvi	4	xv	4	xix	18	2	1
53	11	23	41	xv	5	xiv	5	xviii	17	3	2
52	12	22	42	xiv	6	xiii	6	xvii	16	4	3
51	13	21	43	xiii	7	xii	7	xvi	15	5	4
50	14	20	44	xii	8	xi	8	xv	14	6	5
49	15	19	45	xi	9	x	9	xiv	13	7	6
48	16	18	46	x	10	ix	10	xiii	12	8	7
47	17	17	47	ix	11	viii	11	xii	11	9	8
46	18	16	48	viii	12	vii	12	xi	10	10	9
45	19	15	49	vii	13	vi	13	x	9	11	10
44	20	14	50	vi	14	v	14	ix	8	12	11
43	21	13	51	v	15	iv	15	viii	7	13	12
42	22	12	52	iv	16	iii	16	vii	6	14	13
41	23	11	53	iii	17	ii	17	vi	5	15	14
40	24	10	54	ii	18	i	18	v	4	16	15
39	25	9	55	i	19	*	19	iv	3	17	16
38	26	8	56	*	20	23	20	iii	2	18	17
37	27	7	57	23	21	22	21	ii	1	19	18
36	28	6	58	22	22	21	22	i	0	20	19
35	29	5	59	21	23	20	23	*		21	20

CALENDARIIUM ASTRONOMICUM.

Lunatio Duodecima.

Minuta		Minuta		Horæ		Horæ		Dies Epactal.		Dies Mensis	
Epactalia	Horæ currentis	Epactalia	Horæ currentis	Epactales	Diei currentis	Epactales	Diei currentis			Labentis, in- eūntes à me- ridie.	
										com.	bis.
xlvi	0	xviii	30	M.R.		M.S.		xxix	29	21	Nov. 20
xlvi	1	xvii	31					xxviii	28	22	21
xlvi	2	xvi	32					xxvii	27	23	22
xlvi	3	xv	33					xxvi	26	24	23
xlvi	4	xiv	34					xxv	25	25	24
									24	26	25
xlvi	5	xiii	35					xxiv	23	27	26
xlvi	6	xii	36	viii	0	vii	0	xxiii	22	28	27
xlvi	7	xi	37	vii	1	vi	1	xxii	21	29	28
xlvi	8	x	38	vi	2	v	2	xxi	20	30	29
xlvi	9	ix	39	v	3	iv	3	xx	19	1	Dec. 30
xxxviii	10	viii	40	iv	4	iii	4	xix	18	2	1
xxxviii	11	vii	41	iii	5	ii	5	xviii	17	3	2
xxxviii	12	vi	42	ii	6	i	6	xvii	16	4	3
xxxviii	13	v	43	i	7	*	7	xvi	15	5	4
xxxviii	14	iv	44	*	8	23	8	xv	14	6	5
xxxviii	15	iii	45	23	9	22	9	xiv	13	7	6
xxxviii	16	ii	46	22	10	21	10	xiii	12	8	7
xxxviii	17	i	47	21	11	20	11	xii	11	9	8
xxxviii	18	*	48	20	12	19	12	xi	10	10	9
xxxviii	19	59	49	19	13	18	13	x	9	11	10
xxviii	20	58	50	18	14	17	14	ix	8	12	11
xxviii	21	57	51	17	15	16	15	viii	7	13	12
xxviii	22	56	52	16	16	15	16	vii	6	14	13
xxviii	23	55	53	15	17	14	17	vi	5	15	14
xxviii	24	54	54	14	18	13	18	v	4	16	15
xxviii	25	53	55	13	19	12	19	iv	3	17	16
xxviii	26	52	56	12	20	11	20	iii	2	18	17
xxviii	27	51	57	11	21	10	21	ii	1	19	18
xxviii	28	50	58	10	22	9	22	i	0	20	19
xxviii	29	49	59	9	23	8	23	*		21	20

CALENDARIUM

ASTRONOMICUM.

Lunatio Embolima.

Minuta	Minuta	Horæ	Horæ	Dies Epactal.	Dies Mensis
Epactalia	Epactalia	Epactales	Epactales		Labentis, incuntes à meridie.
Horæ currentis	Horæ currentis				com. biss.
xxxii	0 ii	30		xxix	28 21 Dec. 20
xxxi	1 i	31	M.R.	xxviii	27 22 21
xxx	2 *	32		xxvii	26 23 22
xxix	3 59	33		xxvi	25 24 23
xxviii	4 58	34		xxv	24 25 24
xxvii	5 57	35		xxiv	23 26 25
xxvi	6 56	36	xxi	xxiii	22 27 26
xxv	7 55	37	xx	xxii	21 28 27
xxiv	8 54	38	xix	xxi	20 29 28
xxiii	9 53	39	xviii	xx	19 30 29
xxii	10 52	40	xvii	xix	18 31 30
xxi	11 51	41	xvi	xviii	17 0 31
xx	12 50	42	xv		
xix	13 49	43	xiv		
xviii	14 48	44	xiii		
xvii	15 47	45	xii		
xvi	16 46	46	xi		
xv	17 45	47	x		
xiv	18 44	48	ix		
xiii	19 43	49	viii		
xii	20 42	50	vii		
xi	21 41	51	vi		
x	22 40	52	v		
ix	23 39	53	iv		
viii	24 38	54	iii		
vii	25 37	55	ii		
vi	26 36	56	i		
v	27 35	57	*		
iv	28 34	58	23		
iii	29 33	59	22		

Dies epactales lunationis embolima inferius non descendunt: quia Romanum annum claudit dies trigesimus primus mensis Decembris. Quoties itaque dies epactæ astronomicæ locum habent in diebus epactalibus hujus lunationis, indicio sunt lunarem annum ad solarem Romanum accommodatum obtinere præter duodecim lunationes unā embolimam five intercalarem. Advertendum est tamen diem epactalem Romanum xviii. & Sarracenicum 17. non designare lunationem hanc embolimam nisi in anno bissextili.

54
Tabula Numerorum Tetraëtericorum cum Epactis Astronomicis.

Numeri tetraët.	Epactæ			Numer. tetraët.	Epactæ			Numeri tetraët.	Epactæ			Numeri tetraët.	Epactæ		
	D.	H.	M.		H.	D.	M.		D.	H.	M.		D.	H.	M.
1	29.	12.	44	37	2.	0.	21	73	4.	0.	43	109	6.	1.	4
2	14.	0.	1	38	16.	0.	23	74	18.	0.	44	110	20.	1.	6
3	28.	0.	2	39	0.	11.	40	75	2.	12.	2	111	4.	12.	23
4	12.	11.	20	40	14.	11.	41	76	16.	12.	3	112	18.	12.	25
5	26.	11.	21	41	28.	11.	43	77	0.	23.	20	113	2.	23.	42
6	10.	22.	38	42	12.	23.	0	78	14.	23.	22	114	16.	23.	43
7	24.	22.	40	43	26.	23.	1	79	28.	23.	23	115	1.	11.	1
8	9.	9.	57	44	11.	10.	19	80	13.	10.	40	116	15.	11.	2
9	23.	9.	59	45	25.	10.	20	81	27.	10.	42	117	29.	11.	4
10	7.	21.	16	46	9.	21.	38	82	11.	21.	59	118	13.	22.	21
11	21.	21.	17	47	23.	21.	39	83	25.	22.	1	119	27.	22.	22
12	6.	8.	35	48	8.	8.	56	84	10.	9.	18	120	12.	9.	40
13	20.	8.	36	49	22.	8.	58	85	24.	9.	19	121	26.	9.	41
14	4.	19.	53	50	6.	20.	15	86	8.	20.	37	122	10.	20.	58
15	18.	19.	55	51	20.	20.	16	87	22.	20.	38	123	24.	21.	0
16	3.	7.	12	52	5.	7.	34	88	7.	7.	55	124	9.	8.	17
17	17.	7.	14	53	19.	7.	35	89	21.	7.	57	125	23.	8.	19
18	1.	18.	31	54	3.	18.	53	90	5.	19.	14	126	7.	19.	36
19	15.	18.	32	55	17.	18.	54	91	19.	19.	16	127	21.	19.	37
20	0.	5.	50	56	2.	6.	11	92	4.	6.	33	128	6.	6.	55
21	14.	5.	51	57	16.	6.	13	93	18.	6.	34	129	20.	6.	56
22	28.	5.	53	58	0.	17.	30	94	2.	17.	52	130	4.	18.	13
23	12.	17.	10	59	14.	17.	32	95	16.	17.	53	131	18.	18.	15
24	26.	17.	11	60	28.	17.	33	96	1.	5.	11	132	3.	5.	32
25	11.	4.	29	61	13.	4.	50	97	15.	5.	12	133	17.	5.	34
26	25.	4.	30	62	27.	4.	52	98	29.	5.	13	134	1.	16.	51
27	9.	15.	47	63	11.	16.	9	99	13.	16.	31	135	15.	16.	52
28	23.	15.	49	64	25.	16.	10	100	27.	16.	32	136	0.	4.	10
29	8.	3.	6	65	10.	3.	28	101	12.	3.	49	137	14.	4.	11
30	22.	3.	8	66	24.	3.	29	102	26.	3.	51	138	28.	4.	12
31	6.	14.	25	67	8.	14.	47	103	10.	15.	8	139	12.	15.	30
32	20.	14.	26	68	22.	14.	48	104	24.	15.	10	140	26.	15.	31
33	5.	1.	44	69	7.	2.	5	105	9.	2.	27	141	11.	2.	49
34	19.	1.	45	70	21.	2.	7	106	23.	2.	28	142	25.	2.	50
35	3.	13.	2	71	5.	13.	24	107	7.	13.	46	143	9.	14.	7
36	17.	13.	4	72	19.	13.	25	108	21.	13.	47	144	23.	14.	9

Tabula Numerorum Tetraëtericorum cum Epactis Astronomicis.

Numeri tetraët.	Epactæ			Numeri tetraët.	Epactæ			Numeri tetraët.	Epactæ			Numeri tetraët.	Epactæ		
	D.	H.	M.		D.	H.	M.		D.	H.	M.		D.	H.	M.
145	8.	1.	26	181	10.	1.	48	217	12.	2.	9	253	14.	2.	31
146	22.	1.	27	182	24.	1.	49	218	26.	2.	11	254	28.	2.	32
147	6.	12.	45	183	8.	13.	6	219	10.	13.	28	255	12.	13.	50
148	20.	12.	46	184	22.	13.	8	220	24.	13.	30	256	26.	13.	51
149	5.	0.	4	185	7.	0.	25	221	9.	0.	47	257	11.	1.	9
150	19.	0.	5	186	21.	0.	27	222	23.	0.	48	258	25.	1.	10
151	3.	11.	22	187	5.	11.	44	223	7.	12.	6	259	9.	12.	27
152	17.	11.	24	188	19.	11.	45	224	21.	12.	7	260	23.	12.	29
153	1.	22.	41	189	3.	23.	3	225	5.	23.	24	261	7.	23.	46
154	15.	22.	43	190	17.	23.	4	226	19.	23.	26	262	21.	23.	47
155	0.	10.	0	191	2.	10.	22	227	4.	10.	43	263	6.	11.	5
156	14.	10.	1	192	16.	10.	23	228	18.	10.	45	264	20.	11.	6
157	28.	10.	3	193	0.	21.	40	229	2.	22.	2	265	4.	22.	24
158	12.	21.	20	194	14.	21.	42	230	16.	22.	3	266	18.	22.	25
159	26.	21.	21	195	28.	21.	43	231	1.	9.	21	267	3.	9.	42
160	11.	8.	39	196	13.	9.	0	232	15.	9.	22	268	17.	9.	44
161	25.	8.	40	197	27.	9.	2	233	29.	9.	23	269	1.	21.	1
162	9.	19.	58	198	11.	20.	19	234	13.	20.	41	270	15.	21.	2
163	23.	19.	59	199	25.	20.	21	235	27.	20.	42	271	0.	8.	20
164	8.	7.	16	200	10.	7.	38	236	12.	8.	0	272	14.	8.	21
165	22.	7.	18	201	24.	7.	39	237	26.	8.	1	273	8.	8.	23
166	6.	18.	35	202	8.	18.	57	238	10.	19.	18	274	2.	19.	40
167	20.	18.	36	203	22.	18.	58	239	24.	19.	20	275	16.	19.	41
168	5.	5.	54	204	7.	6.	15	240	9.	6.	37	276	11.	6.	59
169	19.	5.	55	205	21.	6.	17	241	23.	6.	38	277	25.	7.	0
170	3.	17.	13	206	5.	17.	34	242	7.	17.	56	278	9.	18.	17
171	17.	17.	14	207	19.	17.	36	243	21.	17.	57	279	23.	18.	19
172	2.	4.	31	208	4.	4.	53	244	6.	5.	15	280	8.	5.	36
173	16.	4.	33	209	18.	4.	54	245	20.	5.	16	281	22.	5.	38
174	0.	15.	50	210	2.	16.	12	246	4.	16.	33	282	6.	16.	55
175	14.	15.	51	211	16.	16.	13.	247	18.	16.	35	283	20.	16.	56
176	28.	15.	53	212	1.	3.	31	248	3.	3.	52	284	5.	4.	14
177	13.	3.	10	213	15.	3.	32	249	17.	3.	54	285	19.	4.	15
178	27.	3.	12	214	29.	3.	33	250	1.	15.	11	286	3.	15.	33
179	11.	14.	29	215	13.	14.	51	251	15.	15.	12	287	17.	15.	34
180	25.	14.	30	216	27.	14.	52	252	0.	2.	30	288	2.	2.	51

Tabula Numerorum Tetraëtericorum cum Epactis Astronomicis.

Numeri tetraët.	Epactæ			Numeri tetraët.	Epactæ			Numeri tetraët.	Epactæ			Numeri tetraët.	Epactæ		
	D.	H.	M.		D.	H.	M.		D.	H.	M.		D.	H.	M.
289	16.	2.	53	325	18.	3.	14	361	20.	3.	36	397	22.	3.	58
290	0.	14.	10	326	2.	14.	32	362	4.	14.	53	398	6.	15.	15
291	14.	14.	11	327	16.	14.	33	363	18.	14.	55	399	20.	15.	16
292	28.	14.	13	328	1.	1.	50	364	3.	2.	12	400	5.	2.	34
293	13.	1.	30	329	15.	1.	52	365	17.	2.	13	401	19.	2.	35
294	27.	1.	32	330	29.	1.	53	366	1.	13.	31	402	3.	13.	53
295	11.	12.	49	331	13.	13.	11	367	15.	13.	32	403	17.	13.	54
296	25.	12.	50	332	27.	13.	12	368	0.	0.	50	404	2.	1.	11
297	10.	0.	8	333	12.	0.	29	369	14.	0.	51	405	16.	1.	13
298	24.	0.	9	334	26.	0.	31	370	28.	0.	52	406	0.	12.	30
299	8.	11.	26	335	10.	11.	48	371	12.	12.	10	407	14.	12.	31
300	22.	11.	28	336	24.	11.	49	372	26.	12.	11	408	28.	12.	33
301	6.	22.	45	337	8.	23.	7	373	10.	23.	28	409	12.	23.	50
302	20.	22.	47	338	22.	23.	8	374	24.	23.	30	410	26.	23.	52
303	5.	10.	4	339	7.	10.	26	375	9.	10.	47	411	11.	11.	9
304	19.	10.	5	340	21.	10.	27	376	23.	10.	49	412	25.	11.	10
305	3.	21.	23	341	5.	21.	44	377	7.	22.	6	413	9.	22.	28
306	17.	21.	24	342	19.	21.	46	378	21.	22.	7	414	23.	22.	29
307	2.	8.	42	343	4.	9.	3	379	6.	9.	25	415	8.	9.	46
308	16.	8.	43	344	18.	9.	5	380	20.	9.	26	416	22.	9.	48
309	0.	20.	0	345	2.	20.	22	381	4.	20.	44	417	6.	21.	5
310	14.	20.	2	346	16.	20.	23	382	18.	20.	45	418	20.	21.	7
311	28.	20.	3	347	1.	7.	41	383	3.	8.	2	419	5.	8.	24
312	13.	7.	20	348	15.	7.	42	384	17.	8.	4	420	19.	8.	25
313	27.	7.	22	349	29.	7.	43	385	1.	19.	21	421	3.	19.	43
314	11.	18.	39	350	13.	19.	1	386	15.	19.	22	422	17.	19.	44
315	25.	18.	41	351	27.	19.	2	387	0.	6.	40	423	2.	7.	1
316	10.	5.	58	352	12.	6.	20	388	14.	6.	41	424	16.	7.	3
317	24.	5.	59	353	26.	6.	21	389	28.	6.	43	425	0.	18.	20
318	8.	17.	17	354	10.	17.	38	390	12.	18.	0	426	14.	18.	22
319	22.	17.	18	355	24.	17.	40	391	26.	18.	1	427	28.	18.	23
320	7.	4.	35	356	9.	4.	57	392	11.	5.	19	428	13.	5.	40
321	21.	4.	37	357	23.	4.	58	393	25.	5.	20	429	27.	5.	42
322	5.	15.	54	358	7.	16.	16	394	9.	16.	37	430	11.	16.	59
323	19.	15.	56	359	21.	16.	17	395	23.	16.	39	431	25.	17.	0
324	4.	3.	13	360	6.	3.	35	396	8.	3.	56	432	10.	4.	18

Tabula Numerorum Tetraëtericorum cum Epactis Astronomicis.

Numeri tetraët.	Epactæ			Numeri tetraët.	Epactæ			Numeri tetraët.	Epactæ			Numeri tetraët.	Epactæ		
	D.	H.	M.		D.	H.	M.		D.	H.	M.		D.	H.	M.
433	24.	4.	19	469	26.	4.	41	505	28.	5.	2	541	0.	16.	40
434	8.	15.	37	470	10.	15.	58	506	12.	16.	20	542	14.	16.	42
435	22.	15.	38	471	24.	16.	0	507	26.	16.	21	543	28.	16.	43
436	7.	2.	55	472	9.	3.	17	508	11.	3.	39	544	13.	4.	0
437	21.	2.	57	473	23.	3.	18	509	25.	3.	40	545	27.	4.	2
438	5.	14.	14	474	7.	14.	36	510	9.	14.	57	546	11.	15.	19
439	19.	14.	15	475	21.	14.	37	511	23.	14.	59	547	25.	15.	21
440	4.	1.	33	476	6.	1.	54	512	8.	2.	16	548	10.	2.	38
441	18.	1.	34	477	20.	1.	56	513	22.	2.	17	549	24.	2.	39
442	2.	12.	52	478	4.	13.	13	514	6.	13.	35	550	8.	13.	57
443	16.	12.	53	479	18.	13.	15	515	20.	13.	36	551	22.	13.	58
444	1.	0.	10	480	3.	0.	32	516	5.	0.	54	552	7.	1.	15
445	15.	0.	12	481	17.	0.	33	517	19.	0.	55	553	21.	1.	17
446	29.	0.	13	482	1.	11.	51	518	3.	12.	12	554	5.	12.	34
447	13.	11.	31	483	15.	11.	52	519	17.	12.	14	555	19.	12.	35
448	27.	11.	32	484	29.	11.	54	520	1.	23.	31	556	3.	23.	53
449	11.	22.	49	485	13.	23.	11	521	15.	23.	33	557	17.	23.	54
450	25.	22.	51	486	27.	23.	12	522	0.	10.	50	558	2.	11.	12
451	10.	10.	8	487	12.	10.	30	523	14.	10.	51	559	16.	11.	13
452	24.	10.	9	488	26.	10.	31	524	28.	10.	53	560	0.	22.	30
453	8.	21.	27	489	10.	21.	48	525	12.	22.	10	561	14.	22.	32
454	22.	21.	28	490	24.	21.	50	526	26.	22.	11	562	28.	22.	33
455	7.	8.	46	491	9.	9.	7	527	11.	9.	29	563	13.	9.	50
456	21.	8.	47	492	23.	9.	9	528	25.	9.	30	564	27.	9.	52
457	5.	20.	4	493	7.	20.	26	529	9.	20.	48	565	11.	21.	9
458	19.	20.	6	494	21.	20.	27	530	23.	20.	49	566	25.	21.	11
459	4.	7.	23	495	6.	7.	45	531	8.	8.	6	567	10.	8.	28
460	18.	7.	24	496	20.	7.	46	532	22.	8.	8	568	24.	8.	29
461	2.	18.	42	497	4.	19.	3	533	6.	19.	25	569	8.	19.	47
462	16.	18.	43	498	18.	19.	5	534	20.	19.	26	570	22.	19.	48
463	1.	6.	1	499	3.	6.	22	535	5.	6.	44	571	7.	7.	5
464	15.	6.	2	500	17.	6.	24	536	19.	6.	45	572	21.	7.	7
465	29.	6.	3	501	1.	17.	41	537	3.	18.	3	573	5.	18.	24
466	13.	17.	21	502	15.	17.	42	538	17.	18.	4	574	19.	18.	26
467	27.	17.	22	503	0.	5.	0	539	2.	5.	21	575	4.	5.	43
468	12.	4.	39	504	14.	5.	1	540	16.	5.	23	576	18.	5.	44

Tabula Numerorum Tetraëtericorum cum Epactis Astronomicis.

Numeri tetraët.	Epactæ			Numeri tetraët.	Epactæ			Numeri tetraët.	Epactæ			Numeri tetraët.	Epactæ		
	D.	H.	M.		D.	H.	M.		D.	H.	M.		D.	H.	M.
577	2.	17.	2	613	4.	17.	23	649	6.	17.	45	685	8.	18.	7
578	16.	17.	3	614	18.	17.	25	650	20.	17.	46	686	22.	18.	8
579	1.	4.	21	615	3.	4.	42	651	5.	5.	4	687	7.	5.	25
580	15.	4.	22	616	17.	4.	44	652	19.	5.	5	688	21.	5.	27
581	29.	4.	23	617	1.	16.	1	653	3.	16.	23	689	5.	16.	44
582	13.	15.	41	618	15.	16.	2	654	17.	16.	24	690	19.	16.	46
583	27.	15.	42	619	0.	3.	20	655	2.	3.	41	691	4.	4.	3
584	12.	2.	59	620	14.	3.	21	656	16.	3.	43	692	18.	4.	4
585	26.	3.	1	621	28.	3.	22	657	0.	15.	0	693	2.	15.	22
586	10.	14.	18	622	12.	14.	40	658	14.	15.	1	694	16.	15.	23
587	24.	14.	20	623	26.	14.	41	659	28.	15.	3	695	1.	2.	40
588	9.	1.	37	624	11.	1.	59	660	13.	2.	20	696	15.	2.	42
589	23.	1.	38	625	25.	2.	0	661	27.	2.	22	697	29.	2.	43
590	7.	12.	56	626	9.	13.	17	662	11.	13.	39	698	13.	14.	4
591	21.	12.	57	627	23.	13.	19	663	25.	13.	40	699	27.	14.	2
592	6.	0.	14	628	8.	0.	36	664	10.	0.	58	700	12.	1.	19
593	20.	0.	16	629	22.	0.	37	665	24.	0.	59	701	26.	1.	21
594	4.	11.	33	630	6.	11.	55	666	8.	12.	16	702	10.	12.	38
595	18.	11.	35	631	20.	11.	56	667	22.	12.	18	703	24.	12.	39
596	2.	22.	52	632	4.	23.	14	668	6.	23.	35	704	8.	23.	57
597	16.	22.	53	633	18.	23.	15	669	20.	23.	37	705	22.	23.	58
598	1.	10.	11	634	3.	10.	32	670	5.	10.	54	706	7.	11.	16
599	15.	10.	12	635	17.	10.	34	671	19.	10.	55	707	21.	11.	17
600	29.	10.	13	636	1.	21.	51	672	3.	22.	13	708	5.	22.	34
601	13.	21.	31	637	15.	21.	53	673	17.	22.	14	709	19.	22.	36
602	27.	21.	32	638	0.	9.	10	673	2.	9.	32	710	4.	9.	53
603	12.	8.	50	639	14.	9.	11	675	16.	9.	33	711	18.	9.	55
604	26.	8.	51	640	28.	9.	13	676	0.	20.	50	712	2.	21.	12
605	10.	20.	8	641	12.	20.	30	677	14.	20.	52	713	16.	21.	13
606	24.	20.	10	642	26.	20.	31	678	28.	20.	53	714	1.	8.	31
607	9.	7.	27	643	11.	7.	49	679	13.	8.	10	715	15.	8.	32
608	23.	7.	28	644	25.	7.	50	680	27.	8.	12	716	29.	8.	33
609	7.	18.	46	645	9.	19.	8	681	11.	19.	29	717	13.	19.	51
610	21.	18.	47	646	23.	19.	9	682	25.	19.	31	718	27.	19.	52
611	6.	6.	5	647	8.	6.	26	683	10.	6.	48	719	12.	7.	10
612	20.	6.	6	648	22.	6.	28	684	24.	6.	49	720	26.	7.	11

Tabula Numerorum Tetraëtericorum cum Epactis Astronomicis.

Numeri tetraët.	Epactæ D. H. M.	Numeri tetraët.	Epactæ D. H. M.	Numeri tetraët.	Epactæ D. H. M.	Numeri tetraët.	Epactæ D. H. M.
721	10. 18. 28	757	12. 18. 50	793	14. 19. 12	829	16. 19. 33
722	24. 18. 30	758	26. 18. 51	794	28. 19. 13	830	1. 6. 51
723	9. 5. 47	759	11. 6. 9	795	13. 6. 30	831	15. 6. 52
724	23. 5. 48	760	25. 6. 10	796	27. 6. 32	832	29. 6. 53
725	7. 17. 6	761	9. 17. 27	797	11. 17. 49	833	13. 18. 11
726	21. 17. 7	762	23. 17. 29	798	25. 17. 50	834	27. 18. 12
727	6. 4. 25	763	8. 4. 46	799	10. 5. 8	835	12. 5. 30
728	20. 4. 26	764	22. 4. 48	800	24. 5. 9	836	26. 5. 31
729	4. 15. 43	765	6. 16. 5	801	8. 16. 27	837	10. 16. 48
730	18. 15. 45	766	20. 16. 6	802	22. 16. 28	838	24. 16. 50
731	3. 3. 2	767	5. 3. 24	803	7. 3. 45	839	9. 4. 7
732	17. 3. 4	768	19. 3. 25	804	21. 3. 47	840	23. 4. 8
733	1. 14. 21	769	3. 14. 43	805	5. 15. 4	841	7. 15. 26
734	15. 14. 22	770	17. 14. 44	806	19. 15. 6	842	21. 15. 27
735	0. 1. 40	771	2. 2. 1	807	4. 2. 23	843	6. 2. 45
736	14. 1. 41	772	16. 2. 3	808	18. 2. 24	844	20. 2. 46
737	28. 1. 42	773	0. 13. 20	809	2. 13. 42	845	4. 14. 3
738	12. 13. 0	774	14. 13. 21	810	16. 13. 43	846	18. 14. 5
739	26. 13. 1	775	28. 13. 23	811	1. 1. 0	847	3. 1. 22
740	11. 0. 19	776	13. 0. 40	812	15. 1. 2	848	17. 1. 23
741	25. 0. 20	777	27. 0. 42	813	29. 1. 3	849	1. 12. 41
742	9. 11. 37	778	11. 11. 59	814	13. 12. 21	850	15. 12. 42
743	23. 11. 39	779	25. 12. 0	815	27. 12. 22		
744	7. 22. 56	780	9. 23. 18	816	11. 23. 39		
745	21. 22. 57	781	23. 23. 19	817	25. 23. 41		
746	6. 10. 15	782	8. 10. 36	818	10. 10. 58		
747	20. 10. 16	783	22. 10. 38	819	24. 10. 59		
748	4. 21. 33	784	6. 21. 55	820	8. 22. 17		
749	18. 21. 35	785	20. 21. 57	821	22. 22. 18		
750	3. 8. 52	786	5. 9. 14	822	7. 9. 36		
751	17. 8. 54	787	19. 9. 15	823	21. 9. 37		
752	1. 20. 11	788	3. 20. 33	824	5. 20. 54		
753	15. 20. 12	789	17. 20. 34	825	19. 20. 56		
754	0. 7. 30	790	2. 7. 51	826	4. 8. 13		
755	14. 7. 31	791	16. 7. 53	827	18. 8. 15		
756	28. 7. 33	792	0. 19. 10	828	2. 19. 32		

Hic conficitur circuitus
& orbis numerorum te-
traëtericorum cum suis
epactis astronomicis. Nu-
merus enim tetraëtericus
primus, cui congruit epa-
cta astronomica 29.12.44.
quæ lunationem vnam
absolvit, redhibetur post
numerus tetraëtericum
850.

Anni quibus respon-
dent singuli numeri te-
traëterici, aperiuntur in
subsequenti periodo, cal-
culo ad meridianum Ro-
manum directo, & incho-
ante diem à meridie.

Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.
1	538	37	547	73	556	109	565	145	574	181	583	217	592
2	640	38	649	74	658	110	667	146	676	182	685	218	694
3	742	39	751	75	760	111	769	147	778	183	787	219	796
4	844	40	3	76	12	112	21	148	30	184	39	220	48
5	539	41	548	77	557	113	566	149	575	185	584	221	593
6	641	42	650	78	659	114	668	150	677	186	686	222	695
7	743	43	752	79	761	115	770	151	779	187	788	223	797
8	845	44	4	80	13	116	22	152	31	188	40	224	49
9	540	45	549	81	558	117	567	153	576	189	585	225	594
10	642	46	651	82	660	118	669	154	678	190	687	226	696
11	744	47	753	83	762	119	771	155	780	191	789	227	798
12	846	48	5	84	14	120	23	156	32	192	41	228	50
13	541	49	550	85	559	121	568	157	577	193	586	229	595
14	643	50	652	86	661	122	670	158	679	194	688	230	697
15	745	51	754	87	763	123	772	159	781	195	790	231	799
16	847	52	6	88	15	124	24	160	33	196	42	232	51
17	542	53	551	89	560	125	569	161	578	197	587	233	596
18	644	54	653	90	662	126	671	162	680	198	689	234	698
19	746	55	755	91	764	127	773	163	782	199	791	235	800
20	848	56	7	92	16	128	25	164	34	200	43	236	52
21	543	57	552	93	561	129	570	165	579	201	588	237	597
22	645	58	654	94	663	130	672	166	681	202	690	238	699
23	747	59	756	95	765	131	774	167	783	203	792	239	801
24	849	60	8	96	17	132	26	168	35	204	44	240	53
25	544	61	553	97	562	133	571	169	580	205	589	241	598
26	646	62	655	98	664	134	673	170	682	206	691	242	700
27	748	63	757	99	766	135	775	171	784	207	793	243	802
28	850	64	9	100	18	136	27	172	36	208	45	244	54
29	545	65	554	101	563	137	572	173	581	209	590	245	599
30	647	66	656	102	665	138	674	174	683	210	692	246	701
31	749	67	758	103	767	139	776	175	785	211	794	247	803
32	1	68	10	104	19	140	28	176	37	212	46	248	55
33	546	69	555	105	564	141	573	177	582	213	591	249	600
34	648	70	657	106	666	142	675	178	684	214	693	250	702
35	750	71	759	107	768	143	777	179	786	215	795	251	804
36	2	72	11	108	20	144	29	180	38	216	47	252	56

Periodus Romana annorum 3400. Stylo Juliano.

Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.
253	601	289	610	325	619	361	628	397	637	433	646	469	655
254	703	290	712	326	721	362	730	398	739	434	748	470	757
255	805	291	814	327	823	363	832	399	841	435	850	471	859
256	57	292	66	328	75	364	84	400	93	436	102	472	111
257	602	293	611	329	620	365	629	401	638	437	647	473	656
258	704	294	713	330	722	366	731	402	740	438	749	474	758
259	806	295	815	331	824	367	833	403	842	439	851	475	860
260	58	296	67	332	76	368	85	404	94	440	103	476	112
261	603	297	612	333	621	369	630	405	639	441	648	477	657
262	705	298	714	334	723	370	732	406	741	442	750	478	759
263	807	299	816	335	825	371	834	407	843	443	852	479	861
264	59	300	68	336	77	372	86	408	95	444	104	480	113
265	604	301	613	337	622	373	631	409	640	445	649	481	658
266	706	302	715	338	724	374	733	410	742	446	751	482	760
267	808	303	817	339	826	375	835	411	844	447	853	483	862
268	60	304	69	340	78	376	87	412	96	448	105	484	114
269	605	305	614	341	623	377	632	413	641	449	650	485	659
270	707	306	716	342	725	378	734	414	743	450	752	486	761
271	809	307	818	343	827	379	836	415	845	451	854	487	863
272	61	308	70	344	79	380	88	416	97	452	106	488	115
273	606	309	615	345	624	381	633	417	642	453	651	489	660
274	708	310	717	346	726	382	735	418	744	454	753	490	762
275	810	311	819	347	828	383	837	419	846	455	855	491	864
276	62	312	71	348	80	384	89	420	98	456	107	492	116
277	607	313	616	349	625	385	634	421	643	457	652	493	661
278	709	314	718	350	727	386	736	422	745	458	754	494	763
279	811	315	820	351	829	387	838	423	847	459	856	495	865
280	63	316	72	352	81	388	90	424	99	460	108	496	117
281	608	317	617	353	626	389	635	425	644	461	653	497	662
282	710	318	719	354	728	390	737	426	746	462	755	498	764
283	812	319	821	355	830	391	839	427	848	463	857	499	866
284	64	320	73	356	82	392	91	428	100	464	109	500	118
285	609	321	618	357	627	393	636	429	645	465	654	501	663
286	711	322	720	358	729	394	738	430	747	466	756	502	765
287	813	323	822	359	831	395	840	431	849	467	858	503	867
288	65	324	74	360	83	396	92	432	101	468	110	504	119

Periodus Romana annorum 3400. Stylo Juliano.

Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.
505	664	541	673	577	682	613	691	649	700	685	709	721	718
506	766	542	775	578	784	614	793	650	802	686	811	722	820
507	18	543	27	579	36	615	45	651	54	687	63	723	72
508	120	544	129	580	138	616	147	652	156	688	165	724	174
509	665	545	674	581	683	617	692	653	701	689	710	725	719
510	767	546	776	582	785	618	794	654	803	690	812	726	821
511	19	547	28	583	37	619	46	655	55	691	64	727	73
512	121	548	130	584	139	620	148	656	157	692	166	728	175
513	666	549	675	585	684	621	693	657	702	693	711	729	720
514	768	550	777	586	786	622	795	658	804	694	813	730	822
515	20	551	29	587	38	623	47	659	56	695	65	731	74
516	122	552	131	588	140	624	149	660	158	696	167	732	176
517	667	553	676	589	685	625	694	661	703	697	712	733	721
518	769	554	778	590	787	626	796	662	805	698	814	734	823
519	21	555	30	591	39	627	48	663	57	699	66	735	75
520	123	556	132	592	141	628	150	664	159	700	168	736	177
521	668	557	677	593	686	629	695	665	704	701	713	737	722
522	770	558	779	594	788	630	797	666	806	702	815	738	824
523	22	559	31	595	40	631	49	667	58	703	67	739	76
524	124	560	133	596	142	632	151	668	160	704	169	740	178
525	669	561	678	597	687	633	696	669	705	705	714	741	723
526	771	562	780	598	789	634	798	670	807	706	816	742	825
527	23	563	32	599	41	635	50	671	59	707	68	743	77
528	125	564	134	600	143	636	152	672	161	708	170	744	179
529	670	565	679	601	688	637	697	673	706	709	715	745	724
530	772	566	781	602	790	638	799	674	808	710	817	746	826
531	24	567	33	603	42	639	51	675	60	711	69	747	78
532	126	568	135	604	144	640	153	676	162	712	171	748	180
533	671	569	680	605	689	641	698	677	707	713	716	749	725
534	773	570	782	606	791	642	800	678	809	714	818	750	827
535	25	571	34	607	43	643	52	679	61	715	70	751	79
536	127	572	136	608	145	644	154	680	163	716	172	752	181
537	672	573	681	609	690	645	699	681	708	717	717	753	726
538	774	574	783	610	792	646	801	682	810	718	819	754	828
539	26	575	35	611	44	647	53	683	62	719	71	755	80
540	128	576	137	612	146	648	155	684	164	720	173	756	182

Periodus Romana annorum 3400. Stylo Juliano.

Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.
757	727	793	736	829	745	865	754	901	763	937	772	973	781
758	829	794	838	830	847	866	6	902	15	938	24	974	33
759	81	795	90	831	99	867	108	903	117	939	126	975	135
760	183	796	192	832	201	868	210	904	219	940	228	976	237
761	728	797	737	833	746	869	755	905	764	941	773	977	782
762	830	798	839	834	848	870	7	906	16	942	25	978	34
763	82	799	91	835	100	871	109	907	118	943	127	979	136
764	184	800	193	836	202	872	211	908	220	944	229	980	238
765	729	801	738	837	747	873	756	909	765	945	774	981	783
766	831	802	840	838	849	874	8	910	17	946	26	982	35
767	83	803	92	839	101	875	110	911	119	947	128	983	137
768	185	804	194	840	203	876	212	912	221	948	230	984	239
769	730	805	739	841	748	877	757	913	766	949	775	985	784
770	832	806	841	842	850	878	9	914	18	950	27	986	36
771	84	807	93	843	102	879	111	915	120	951	129	987	138
772	186	808	195	844	204	880	213	916	222	952	231	988	240
773	731	809	740	845	749	881	758	917	767	953	776	989	785
774	833	810	842	846	1	882	10	918	19	954	28	990	37
775	85	811	94	847	103	883	112	919	121	955	130	991	139
776	187	812	196	848	205	884	214	920	223	956	232	992	241
777	732	813	741	849	750	885	759	921	768	957	777	993	786
778	834	814	843	850	2	886	11	922	20	958	29	994	38
779	86	815	95	851	104	887	113	923	122	959	131	995	140
780	188	816	197	852	206	888	215	924	224	960	233	996	242
781	733	817	742	853	751	889	760	925	769	961	778	997	787
782	835	818	844	854	3	890	12	926	21	962	30	998	39
783	87	819	96	855	105	891	114	927	123	963	132	999	141
784	189	820	198	856	207	892	216	928	225	964	234	1000	243
785	734	821	743	857	752	893	761	929	770	965	779	1001	788
786	836	822	845	858	4	894	13	930	22	966	31	1002	40
787	88	823	97	859	106	895	115	931	124	967	133	1003	142
788	190	824	199	860	208	896	217	932	226	968	235	1004	244
789	735	825	744	861	753	897	762	933	771	969	780	1005	789
790	837	826	846	862	5	898	14	934	23	970	32	1006	41
791	89	827	98	863	107	899	116	935	125	971	134	1007	143
792	191	828	200	864	209	900	218	936	227	972	236	1008	245

Perio-

Periodus Romana annorum 3400. Stylo Juliano.

Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.
1009	790	1045	799	1081	808	1117	817	1153	826	1189	835	1225	844
1010	42	1046	51	1082	60	1118	69	1154	78	1190	87	1226	96
1011	144	1047	153	1083	162	1119	171	1155	180	1191	189	1227	198
1012	246	1048	255	1084	264	1120	273	1156	282	1192	291	1228	300
1013	791	1049	800	1085	809	1121	818	1157	827	1193	836	1229	845
1014	43	1050	52	1086	61	1122	70	1158	79	1194	88	1230	97
1015	145	1051	154	1087	163	1123	172	1159	181	1195	190	1231	199
1016	247	1052	256	1088	265	1124	274	1160	283	1196	292	1232	301
1017	792	1053	801	1089	810	1125	819	1161	828	1197	837	1233	846
1018	44	1054	53	1090	62	1126	71	1162	80	1198	89	1234	98
1019	146	1055	155	1091	164	1127	172	1163	182	1199	191	1235	200
1020	248	1056	257	1092	266	1128	275	1164	284	1200	293	1236	302
1021	793	1057	802	1093	811	1129	820	1165	829	1201	838	1237	847
1022	45	1058	54	1094	63	1130	72	1166	81	1202	90	1238	99
1023	147	1059	156	1095	165	1131	174	1167	183	1203	192	1239	201
1024	249	1060	258	1096	267	1132	276	1168	285	1204	294	1240	303
1025	794	1061	803	1097	812	1133	821	1169	830	1205	839	1241	848
1026	46	1062	55	1098	64	1134	73	1170	82	1206	91	1242	100
1027	148	1063	157	1099	166	1135	175	1171	184	1207	193	1243	202
1028	250	1064	259	1100	268	1136	277	1172	286	1208	295	1244	304
1029	795	1065	804	1101	813	1137	822	1173	831	1209	840	1245	849
1030	47	1066	56	1102	65	1138	74	1174	83	1210	92	1246	101
1031	149	1067	158	1103	167	1139	176	1175	185	1211	194	1247	203
1032	251	1068	260	1104	269	1140	278	1176	287	1212	296	1248	305
1033	796	1069	805	1105	814	1141	823	1177	832	1213	841	1249	850
1034	48	1070	57	1106	66	1142	75	1178	84	1214	93	1250	102
1035	150	1071	159	1107	168	1143	177	1179	186	1215	195	1251	204
1036	252	1072	261	1108	270	1144	279	1180	288	1216	297	1252	306
1037	797	1073	806	1109	815	1145	824	1181	833	1217	842	1253	1
1038	49	1074	58	1110	67	1146	76	1182	85	1218	94	1254	103
1039	151	1075	160	1111	169	1147	178	1183	187	1219	196	1255	205
1040	253	1076	262	1112	271	1148	280	1184	289	1220	298	1256	307
1041	798	1077	807	1113	816	1149	825	1185	834	1221	843	1257	2
1042	50	1078	59	1114	68	1150	77	1186	86	1222	95	1258	104
1043	152	1079	161	1115	170	1151	179	1187	188	1223	197	1259	206
1044	254	1080	263	1116	272	1152	281	1188	290	1224	299	1260	308

Periodus Romana annorum 3400. Stylo Juliano.

Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.
1261	3	1297	12	1333	21	1369	30	1405	39	1441	48	1477	57
1262	105	1298	114	1334	123	1370	132	1406	141	1442	150	1478	159
1263	207	1299	216	1335	225	1371	234	1407	243	1443	252	1479	261
1264	309	1300	318	1336	327	1372	336	1408	345	1444	354	1480	363
1265	4	1301	13	1337	22	1373	31	1409	40	1445	49	1481	58
1266	106	1302	115	1338	124	1374	133	1410	142	1446	151	1482	160
1267	208	1303	217	1339	226	1375	235	1411	244	1447	253	1483	262
1268	310	1304	319	1340	328	1376	337	1412	346	1448	355	1484	364
1269	5	1305	14	1341	23	1377	32	1413	41	1449	50	1485	59
1270	107	1306	116	1342	125	1378	134	1414	143	1450	152	1486	161
1271	209	1307	218	1343	227	1379	236	1415	245	1451	254	1487	263
1272	311	1308	320	1344	329	1380	338	1416	347	1452	356	1488	365
1273	6	1309	15	1345	24	1381	33	1417	42	1453	51	1489	60
1274	108	1310	117	1346	126	1382	135	1418	144	1454	153	1490	162
1275	210	1311	219	1347	228	1383	237	1419	246	1455	255	1491	264
1276	312	1312	321	1348	330	1384	339	1420	348	1456	357	1492	366
1277	7	1313	16	1349	25	1385	34	1421	43	1457	52	1493	61
1278	109	1314	118	1350	127	1386	136	1422	145	1458	154	1494	163
1279	211	1315	220	1351	229	1387	238	1423	247	1459	256	1495	265
1280	313	1316	322	1352	331	1388	340	1424	349	1460	358	1496	367
1281	8	1317	17	1353	26	1389	35	1425	44	1461	53	1497	62
1282	110	1318	119	1354	128	1390	137	1426	146	1462	155	1498	164
1283	212	1319	221	1355	230	1391	239	1427	248	1463	257	1499	266
1284	314	1320	323	1356	332	1392	341	1428	350	1464	359	1500	368
1285	9	1321	18	1357	27	1393	36	1429	45	1465	54	1501	63
1286	111	1322	120	1358	129	1394	138	1430	147	1466	156	1502	165
1287	213	1323	222	1359	231	1395	240	1431	249	1467	258	1503	267
1288	315	1324	324	1360	333	1396	342	1432	351	1468	360	1504	369
1289	10	1325	19	1361	28	1397	37	1433	46	1469	55	1505	64
1290	112	1326	121	1362	130	1398	139	1434	148	1470	157	1506	166
1291	214	1327	223	1363	232	1399	241	1435	250	1471	259	1507	268
1292	316	1328	325	1364	334	1400	343	1436	352	1472	361	1508	370
1293	11	1329	20	1365	29	1401	38	1437	47	1473	56	1509	65
1294	113	1330	122	1366	131	1402	140	1438	149	1474	158	1510	167
1295	215	1331	224	1367	233	1403	242	1439	251	1475	260	1511	269
1296	317	1332	326	1368	335	1404	344	1440	353	1476	362	1512	371

Periodus Romana annorum 3400. Stylo Juliano.

Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.
1513	66	1549	75	1585	84	1621	93	1657	102	1693	111	1729	120
1514	168	1550	177	1586	186	1622	195	1658	204	1694	213	1730	222
1515	270	1551	279	1587	288	1623	297	1659	306	1695	315	1731	324
1516	372	1552	381	1588	390	1624	399	1660	408	1696	417	1732	426
1517	67	1553	76	1589	85	1625	94	1661	103	1697	112	1733	121
1518	169	1554	178	1590	187	1626	196	1662	205	1698	214	1734	223
1519	271	1555	280	1591	289	1627	298	1663	307	1699	316	1735	325
1520	373	1556	382	1592	391	1628	400	1664	409	1700	418	1736	427
1521	68	1557	77	1593	86	1629	95	1665	104	1701	113	1737	122
1522	170	1558	179	1594	188	1630	197	1666	206	1702	215	1738	224
1523	272	1559	281	1595	290	1631	299	1667	308	1703	317	1739	326
1524	374	1560	383	1596	392	1632	401	1668	410	1704	419	1740	428
1525	69	1561	78	1597	87	1633	96	1669	105	1705	114	1741	123
1526	171	1562	180	1598	189	1634	198	1670	207	1706	216	1742	225
1527	273	1563	282	1599	291	1635	300	1671	309	1707	318	1743	327
1528	375	1564	384	1600	393	1636	402	1672	411	1708	420	1744	429
1529	70	1565	79	1601	88	1637	97	1673	106	1709	115	1745	124
1530	172	1566	181	1602	190	1638	199	1674	208	1710	217	1746	226
1531	274	1567	283	1603	292	1639	301	1675	310	1711	319	1747	328
1532	376	1568	385	1604	394	1640	403	1676	412	1712	421	1748	430
1533	71	1569	80	1605	89	1641	98	1677	107	1713	116	1749	125
1534	173	1570	182	1606	191	1642	200	1678	209	1714	218	1750	227
1535	275	1571	284	1607	293	1643	302	1679	311	1715	320	1751	329
1536	377	1572	386	1608	395	1644	404	1680	413	1716	422	1752	431
1537	72	1573	81	1609	90	1645	99	1681	108	1717	117	1753	126
1538	174	1574	183	1610	192	1646	201	1682	210	1718	219	1754	228
1539	276	1575	285	1611	294	1647	303	1683	312	1719	321	1755	330
1540	378	1576	387	1612	396	1648	405	1684	414	1720	423	1756	432
1541	73	1577	82	1613	91	1649	100	1685	109	1721	118	1757	127
1542	175	1578	184	1614	193	1650	202	1686	211	1722	220	1758	229
1543	277	1579	286	1615	295	1651	304	1687	313	1723	322	1759	331
1544	379	1580	388	1616	397	1652	406	1688	415	1724	424	1760	433
1545	74	1581	83	1617	92	1653	101	1689	110	1725	119	1761	128
1546	176	1582	185	1618	194	1654	203	1690	212	1726	221	1762	230
1547	278	1583	287	1619	296	1655	305	1691	314	1727	323	1763	332
1548	380	1584	389	1620	398	1656	407	1692	416	1728	425	1764	434

Periodus Romana annorum 3400. Stylo Juliano.

Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.
1765	129	1801	138	1837	147	1873	156	1909	165	1945	174	1981	183
1766	231	1802	240	1838	249	1874	258	1910	267	1946	276	1982	285
1767	333	1803	342	1839	351	1875	360	1911	369	1947	378	1983	387
1768	435	1804	444	1840	453	1876	462	1912	471	1948	480	1984	489
1769	130	1805	139	1841	148	1877	157	1913	166	1949	175	1985	184
1770	232	1806	241	1842	250	1878	259	1914	268	1950	277	1986	286
1771	334	1807	343	1843	352	1879	361	1915	370	1951	379	1987	388
1772	436	1808	445	1844	454	1880	463	1916	472	1952	481	1988	490
1773	131	1809	140	1845	149	1881	158	1917	167	1953	176	1989	185
1774	233	1810	242	1846	251	1882	260	1918	269	1954	278	1990	287
1775	335	1811	344	1847	353	1883	362	1919	371	1955	380	1991	389
1776	437	1812	446	1848	455	1884	464	1920	473	1956	482	1992	491
1777	132	1813	141	1849	150	1885	159	1921	168	1957	177	1993	186
1778	234	1814	243	1850	252	1886	261	1922	270	1958	279	1994	288
1779	336	1815	345	1851	354	1887	363	1923	372	1959	381	1995	390
1780	438	1816	447	1852	456	1888	465	1924	474	1960	483	1996	492
1781	133	1817	142	1853	151	1889	160	1925	169	1961	178	1997	187
1782	235	1818	244	1854	253	1890	262	1926	271	1962	280	1998	289
1783	337	1819	346	1855	355	1891	364	1927	373	1963	382	1999	391
1784	439	1820	448	1856	457	1892	466	1928	475	1964	484	2000	493
1785	134	1821	143	1857	152	1893	161	1929	170	1965	179	2001	188
1786	236	1822	245	1858	254	1894	263	1930	272	1966	281	2002	290
1787	338	1823	347	1859	356	1895	365	1931	374	1967	383	2003	392
1788	440	1824	449	1860	458	1896	467	1932	476	1968	485	2004	494
1789	135	1825	144	1861	153	1897	162	1933	171	1969	180	2005	189
1790	237	1826	246	1862	255	1898	264	1934	273	1970	282	2006	291
1791	339	1827	348	1863	357	1899	366	1935	375	1971	384	2007	393
1792	441	1828	450	1864	459	1900	468	1936	477	1972	486	2008	495
1793	136	1829	145	1865	154	1901	163	1937	172	1973	181	2009	190
1794	238	1830	247	1866	256	1902	265	1938	274	1974	283	2010	292
1795	340	1831	349	1867	358	1903	367	1939	376	1975	385	2011	394
1796	442	1832	451	1868	460	1904	469	1940	478	1976	487	2012	496
1797	137	1833	146	1869	155	1905	164	1941	173	1977	182	2013	191
1798	239	1834	248	1870	257	1906	266	1942	275	1978	284	2014	293
1799	341	1835	350	1871	359	1907	368	1943	377	1979	386	2015	395
1800	443	1836	452	1872	461	1908	470	1944	479	1980	488	2016	497

Periodus Romana annorum 3400. Stylo Juliano.

Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.
2017	192	2053	201	2089	210	2125	219	2161	228	2197	237	2233	246
2018	294	2054	303	2090	312	2126	321	2162	330	2198	339	2234	348
2019	396	2055	405	2091	414	2127	423	2163	432	2199	441	2235	450
2020	498	2056	507	2092	516	2128	525	2164	534	2200	543	2236	552
2021	193	2057	202	2093	211	2129	220	2165	229	2201	238	2237	247
2022	295	2058	304	2094	313	2130	322	2166	331	2202	340	2238	349
2023	397	2059	406	2095	415	2131	424	2167	433	2203	442	2239	451
2024	499	2060	508	2096	517	2132	526	2168	535	2204	544	2240	553
2025	194	2061	203	2097	212	2133	221	2169	230	2205	239	2241	248
2026	296	2062	305	2098	314	2134	323	2170	332	2206	341	2242	350
2027	398	2063	407	2099	416	2135	425	2171	434	2207	443	2243	452
2028	500	2064	509	2100	518	2136	527	2172	536	2208	545	2244	554
2029	195	2065	204	2101	213	2137	222	2173	231	2209	240	2245	249
2030	297	2066	306	2102	315	2138	324	2174	333	2210	342	2246	351
2031	399	2067	408	2103	417	2139	426	2175	435	2211	444	2247	453
2032	501	2068	510	2104	519	2140	528	2176	537	2212	546	2248	555
2033	196	2069	205	2105	214	2141	223	2177	232	2213	241	2249	250
2034	298	2070	307	2106	316	2142	325	2178	334	2214	343	2250	352
2035	400	2071	409	2107	418	2143	427	2179	436	2215	445	2251	454
2036	502	2072	511	2108	520	2144	529	2180	538	2216	547	2252	556
2037	197	2073	206	2109	215	2145	224	2181	233	2217	242	2253	251
2038	299	2074	308	2110	317	2146	326	2182	335	2218	344	2254	353
2039	401	2075	410	2111	419	2147	428	2183	437	2219	446	2255	455
2040	503	2076	512	2112	521	2148	530	2184	539	2220	548	2256	557
2041	198	2077	207	2113	216	2149	225	2185	234	2221	243	2257	252
2042	300	2078	309	2114	318	2150	327	2186	336	2222	345	2258	354
2043	402	2079	411	2115	420	2151	429	2187	438	2223	447	2259	456
2044	504	2080	513	2116	522	2152	531	2188	540	2224	549	2260	558
2045	199	2081	208	2117	217	2153	226	2189	235	2225	244	2261	253
2046	301	2082	310	2118	319	2154	328	2190	337	2226	346	2262	355
2047	403	2083	412	2119	421	2155	430	2191	439	2227	448	2263	457
2048	505	2084	514	2120	523	2156	532	2192	541	2228	550	2264	559
2049	200	2085	209	2121	218	2157	227	2193	236	2229	245	2265	254
2050	302	2086	311	2122	320	2158	329	2194	338	2230	347	2266	356
2051	404	2087	413	2123	422	2159	431	2195	440	2231	449	2267	458
2052	506	2088	515	2124	524	2160	533	2196	542	2232	551	2268	560

Periodus Romana annorum 3400. Stylo Juliano.

Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.
2269	255	2305	264	2341	273	2377	282	2413	291	2449	300	2485	309
2270	357	2306	366	2342	375	2378	384	2414	393	2450	402	2486	411
2271	459	2307	468	2343	477	2379	486	2415	495	2451	504	2487	513
2272	561	2308	570	2344	579	2380	588	2416	597	2452	606	2488	615
2273	256	2309	265	2345	274	2381	283	2417	292	2453	301	2489	310
2274	358	2310	367	2346	376	2382	385	2418	394	2454	403	2490	412
2275	460	2311	469	2347	478	2383	487	2419	496	2455	505	2491	514
2276	562	2312	571	2348	580	2384	589	2420	598	2456	607	2492	616
2277	257	2313	266	2349	275	2385	284	2421	293	2457	302	2493	311
2278	359	2314	368	2350	377	2386	386	2422	395	2458	404	2494	413
2279	461	2315	470	2351	479	2387	488	2423	497	2459	506	2495	515
2280	563	2316	572	2352	581	2388	590	2424	599	2460	608	2496	617
2281	258	2317	267	2353	276	2389	285	2425	294	2461	303	2497	312
2282	360	2318	369	2354	378	2390	387	2426	396	2462	405	2498	414
2283	462	2319	471	2355	480	2391	489	2427	498	2463	507	2499	516
2284	564	2320	573	2356	582	2392	591	2428	600	2464	609	2500	618
2285	259	2321	268	2357	277	2393	286	2429	295	2465	304	2501	313
2286	361	2322	370	2358	379	2394	388	2430	397	2466	406	2502	415
2287	463	2323	472	2359	481	2395	490	2431	499	2467	508	2503	517
2288	565	2324	572	2360	583	2396	592	2432	601	2468	610	2504	619
2289	260	2325	269	2361	278	2397	287	2433	296	2469	305	2505	314
2290	362	2326	371	2362	380	2398	389	2434	398	2470	407	2506	416
2291	464	2327	473	2363	482	2399	491	2435	500	2471	509	2507	518
2292	566	2328	575	2364	584	2400	593	2436	602	2472	611	2508	620
2293	261	2329	270	2365	279	2401	288	2437	297	2473	306	2509	315
2294	363	2330	372	2366	381	2402	390	2438	399	2474	408	2510	417
2295	465	2331	474	2367	483	2403	492	2439	501	2475	510	2511	519
2296	567	2332	576	2368	585	2404	594	2440	603	2476	612	2512	621
2297	262	2333	271	2369	280	2405	289	2441	298	2477	307	2513	316
2298	364	2334	373	2370	382	2406	391	2442	400	2478	409	2514	418
2299	466	2335	475	2371	484	2407	493	2443	502	2479	511	2515	520
2300	568	2336	577	2372	586	2408	595	2444	604	2480	613	2516	622
2301	263	2337	272	2373	281	2409	290	2445	299	2481	308	2517	317
2302	365	2338	374	2374	383	2410	392	2446	401	2482	410	2518	419
2303	467	2339	476	2375	485	2411	494	2447	503	2483	512	2519	521
2304	569	2340	578	2376	587	2412	596	2448	605	2484	614	2520	623

Perio-

Periodus Romana annorum 3400. Stylo Juliano.

Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.
2521	318	2557	327	2593	336	2629	345	2665	354	2701	363	2737	372
2522	420	2558	429	2594	438	2630	447	2666	456	2702	465	2738	474
2523	522	2559	531	2595	540	2631	549	2667	558	2703	567	2739	576
2524	624	2560	633	2596	642	2632	651	2668	660	2704	669	2740	678
2525	319	2561	328	2597	337	2633	346	2669	355	2705	364	2741	373
2526	421	2562	430	2598	439	2634	448	2670	457	2706	466	2742	475
2527	523	2563	532	2599	541	2635	550	2671	559	2707	568	2743	577
2528	625	2564	634	2600	643	2636	652	2672	661	2708	670	2744	679
2529	320	2565	329	2601	338	2637	347	2673	356	2709	365	2745	374
2530	422	2566	431	2602	440	2638	449	2674	458	2710	467	2746	476
2531	524	2567	533	2603	542	2639	551	2675	560	2711	569	2747	578
2532	626	2568	635	2604	644	2640	653	2676	662	2712	671	2748	680
2533	321	2569	330	2605	339	2641	348	2677	357	2713	366	2749	375
2534	423	2570	432	2606	441	2642	450	2678	459	2714	468	2750	477
2535	525	2571	534	2607	543	2643	552	2679	561	2715	570	2751	579
2536	627	2572	636	2608	645	2644	654	2680	663	2716	672	2752	681
2537	322	2573	331	2609	340	2645	349	2681	358	2717	367	2753	376
2538	424	2574	433	2610	442	2646	451	2682	460	2718	469	2754	478
2539	526	2575	535	2611	544	2647	553	2683	562	2719	571	2755	580
2540	628	2576	637	2612	646	2648	655	2684	664	2720	673	2756	682
2541	323	2577	332	2613	341	2649	350	2685	359	2721	368	2757	377
2542	425	2578	434	2614	443	2650	452	2686	461	2722	470	2758	479
2543	527	2579	536	2615	545	2651	554	2687	563	2723	572	2759	581
2544	629	2580	638	2616	647	2652	656	2688	665	2724	674	2760	683
2545	324	2581	333	2617	342	2653	351	2689	360	2725	369	2761	378
2546	426	2582	435	2618	444	2654	453	2690	462	2726	471	2762	480
2547	528	2583	537	2619	546	2655	555	2691	564	2727	573	2763	582
2548	630	2584	639	2620	648	2656	657	2692	666	2728	675	2764	684
2549	325	2585	334	2621	343	2657	352	2693	361	2729	370	2765	379
2550	427	2586	436	2622	445	2658	454	2694	463	2730	472	2766	481
2551	529	2587	538	2623	547	2659	556	2695	565	2731	574	2767	583
2552	631	2588	640	2624	649	2660	658	2696	667	2732	676	2768	685
2553	326	2589	335	2625	344	2661	353	2697	362	2733	371	2769	380
2554	428	2590	437	2626	446	2662	455	2698	464	2734	473	2770	482
2555	530	2591	539	2627	548	2663	557	2699	566	2735	575	2771	584
2556	632	2592	641	2628	650	2664	659	2700	668	2736	677	2772	686

Periodus Romana annorum 3400. Stylo Juliano.

Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.
2773	381	2809	390	2845	399	2881	408	2917	417	2953	426	2989	435
2774	483	2810	492	2846	501	2882	510	2918	519	2954	528	2990	537
2775	585	2811	594	2847	603	2883	612	2919	621	2955	630	2991	639
2776	687	2812	696	2848	705	2884	714	2920	723	2956	732	2992	741
2777	382	2813	391	2849	400	2885	409	2921	418	2957	427	2993	436
2778	484	2814	493	2850	502	2886	511	2922	520	2958	529	2994	538
2779	586	2815	595	2851	604	2887	613	2923	622	2959	631	2995	640
2780	688	2816	697	2852	706	2888	715	2924	724	2960	733	2996	742
2781	383	2817	392	2853	401	2889	410	2925	419	2961	428	2997	437
2782	485	2818	494	2854	503	2890	512	2926	521	2962	530	2998	539
2783	587	2819	596	2855	605	2891	614	2927	623	2963	632	2999	641
2784	689	2820	698	2856	707	2892	716	2928	725	2964	734	3000	743
2785	384	2821	393	2857	402	2893	411	2929	420	2965	429	3001	438
2786	486	2822	495	2858	504	2894	513	2930	522	2966	531	3002	540
2787	588	2823	597	2859	606	2895	615	2931	624	2967	633	3003	642
2788	690	2824	699	2860	708	2896	717	2932	726	2968	735	3004	744
2789	385	2825	394	2861	403	2897	412	2933	421	2969	430	3005	439
2790	487	2826	496	2862	505	2898	514	2934	523	2970	532	3006	541
2791	589	2827	598	2863	607	2899	616	2935	625	2971	634	3007	643
2792	691	2828	700	2864	709	2900	718	2936	727	2972	736	3008	745
2793	386	2829	395	2865	404	2901	413	2937	422	2973	431	3009	440
2794	488	2830	497	2866	506	2902	515	2938	524	2974	533	3010	542
2795	590	2831	599	2867	608	2903	617	2939	626	2975	635	3011	644
2796	692	2832	701	2868	710	2904	719	2940	728	2976	737	3012	746
2797	387	2833	396	2869	405	2905	414	2941	423	2977	432	3013	441
2798	489	2834	498	2870	507	2906	516	2942	525	2978	534	3014	543
2799	591	2835	600	2871	609	2907	618	2943	627	2979	636	3015	645
2800	693	2836	702	2872	711	2908	720	2944	729	2980	738	3016	747
2801	388	2837	397	2873	406	2909	415	2945	424	2981	433	3017	442
2802	490	2838	499	2874	508	2910	517	2946	526	2982	535	3018	544
2803	592	2839	601	2875	610	2911	619	2947	628	2983	637	3019	646
2804	694	2840	703	2876	712	2912	721	2948	730	2984	739	3020	748
2805	389	2841	398	2877	407	2913	416	2949	425	2985	434	3021	443
2806	491	2842	500	2878	509	2914	518	2950	527	2986	536	3022	545
2807	593	2843	602	2879	611	2915	620	2951	629	2987	638	3023	647
2808	695	2844	704	2880	713	2916	722	2952	731	2988	740	3024	749

Perio-

Periodus Romana annorum 3400. Stylo Juliano.

Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.
3025	444	3061	453	3097	462	3133	471	3169	480	3205	489	3241	498
3026	546	3062	555	3098	564	3134	573	3170	582	3206	591	3242	600
3027	648	3063	657	3099	666	3135	675	3171	684	3207	693	3243	702
3028	750	3064	759	3100	768	3136	777	3172	786	3208	795	3244	804
3029	445	3065	454	3101	463	3137	472	3173	481	3209	490	3245	499
3030	547	3066	556	3102	565	3138	574	3174	583	3210	592	3246	601
3031	649	3067	658	3103	667	3139	676	3175	685	3211	694	3247	703
3032	751	3068	760	3104	769	3140	778	3176	787	3212	796	3248	805
3033	446	3069	455	3105	464	3141	473	3177	482	3213	491	3249	500
3034	548	3070	557	3106	566	3142	575	3178	584	3214	593	3250	602
3035	650	3071	659	3107	668	3143	677	3179	686	3215	695	3251	704
3036	752	3072	761	3108	770	3144	779	3180	788	3216	797	3252	806
3037	447	3073	456	3109	465	3145	474	3181	483	3217	492	3253	501
3038	549	3074	558	3110	567	3146	576	3182	585	3218	594	3254	603
3039	651	3075	660	3111	669	3147	678	3183	687	3219	696	3255	705
3040	753	3076	762	3112	771	3148	780	3184	789	3220	798	3256	807
3041	448	3077	457	3113	466	3149	475	3185	484	3221	493	3257	502
3042	550	3078	559	3114	568	3150	577	3186	586	3222	595	3258	604
3043	652	3079	661	3115	670	3151	679	3187	688	3223	697	3259	706
3044	754	3080	763	3116	772	3152	781	3188	790	3224	799	3260	808
3045	449	3081	458	3117	467	3153	476	3189	485	3225	494	3261	503
3046	551	3082	560	3118	569	3154	578	3190	587	3226	596	3262	605
3047	653	3083	662	3119	671	3155	680	3191	689	3227	698	3263	707
3048	755	3084	764	3120	773	3156	782	3192	791	3228	800	3264	809
3049	450	3085	459	3121	468	3157	477	3193	486	3229	495	3265	504
3050	552	3086	561	3122	570	3158	579	3194	588	3230	597	3266	606
3051	654	3087	663	3123	672	3159	681	3195	690	3231	699	3267	708
3052	756	3088	765	3124	774	3160	783	3196	792	3232	801	3268	810
3053	451	3089	460	3125	469	3161	478	3197	487	3233	496	3269	505
3054	553	3090	562	3126	571	3162	580	3198	589	3234	598	3270	607
3055	655	3091	664	3127	673	3163	682	3199	691	3235	700	3271	709
3056	757	3092	766	3128	775	3164	784	3200	793	3236	802	3272	811
3057	452	3093	461	3129	470	3165	479	3201	488	3237	497	3273	506
3058	554	3094	563	3130	572	3166	581	3202	590	3238	599	3274	608
3059	656	3095	665	3131	674	3167	683	3203	692	3239	701	3275	710
3060	758	3096	767	3132	776	3168	785	3204	794	3240	803	3276	812

Perio-

Periodus Romana annorum 3400. Stylo Juliano.

Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.	Anni Domini	Numeri tetraët.
3277	507	3297	512	3317	517	3337	522	3353	526	3369	530	3385	534
3278	609	3298	614	3318	619	3338	624	3354	628	3370	632	3386	636
3279	711	3299	716	3319	721	3339	726	3355	730	3371	734	3387	738
3280	813	3300	818	3320	823	3340	828	3356	832	3372	836	3388	840
3281	508	3301	513	3321	518	3341	523	3357	527	3373	531	3389	535
3282	610	3302	615	3322	620	3342	625	3358	629	3374	633	3390	637
3283	712	3303	717	3323	722	3343	727	3359	731	3375	735	3391	739
3284	814	3304	819	3324	824	3344	829	3360	833	3376	837	3392	841
3285	509	3305	514	3325	519	3345	524	3361	528	3377	532	3393	536
3286	611	3306	616	3326	621	3346	626	3362	630	3378	634	3394	638
3287	713	3307	718	3327	723	3347	728	3363	732	3379	736	3395	740
3288	815	3308	820	3328	825	3348	830	3364	834	3380	838	3396	842
3289	510	3309	515	3329	520	3349	525	3365	529	3381	533	3397	537
3290	612	3310	617	3330	622	3350	627	3366	631	3382	635	3398	639
3291	714	3311	719	3331	724	3351	729	3367	733	3383	737	3399	741
3292	816	3312	821	3332	826	3352	831	3368	835	3384	839	3400	843
3293	511	3313	516	3333	521	Expletis annis 3400. redeundum est ad initium periodi; ita ut il- lius annus primus, habens numerum tetraëtericum 538. æquæ congruat anno Domini 1. & 3401. Et ita de cæteris juxta continuam numero- rum tetraëtericorum seriem, quæ plane postulat, ut eodem revolua- tur illa Periodus.							
3294	613	3314	618	3334	623								
3295	715	3315	720	3335	725								
3296	817	3316	822	3336	827								

Abacus Lunaris pro Periodo annorum 3400. Stylo Juliano.

	D.	H.	M.	ii.	iii.	iv.	v.	vi.
Dimidius Mensis.	14.	18.	22.	1.	35.	21.	42.	30.
Mensis completus.	29.	12.	44.	3.	10.	43.	25.	0.

Epactæ tetraëtericæ . i.	14.	0.	I.	24.	14.	33.	0.	0.
xix.	0.	5.	50.	12.	0.	0.	0.	0.
xcv.	I.	5.	11.	0.	0.	0.	0.	0.

Abacus ille lunaris ad cujus rationes diriguntur epactæ nostræ astronomica affixe numeris tetraëtericis 850. nonnihil differt ab accuratiore astronomorum calculo. Sed differentia est adeo levis; ut Clavius agens de magna Periodo lunari anno- rum 3400. à Vieta usurpata, jure merito scribat cap. xxiii. Cal. Greg. pag. 529. *eam Periodum maxime ad veritatem accedere*. Et quidem tabulæ Parisinæ epactales Petavi non nisi uno minuto & uno circiter secundo summam augent hujus Periodi.

CANONES

IN PERIODUM ROMANAM

Aptandam Calendario Lunari Astronomico.

CANON I.

Annos ante, & post Christum natum in Periodo Romana invenire.

E annis à Christo nato ter mille quadringentis non est quod dicam; cùm periodum Romanam hi nobis explicent. Itaque canon est de annis qui Christi nati epocham vulgarem anteverunt, & de illis, qui porriguntur ultra ter mille quadringentos annos ejusdem epochæ.

Quando anni ante Christum natum non superant annos 3400. Subtrahuntur annis 3401. & residui sunt anni Periodi Romanæ. Detur, exempli gratia, annus ante dictam epocham 720. quem insignem reddit una & altera eclipsis lunaris, Babylone observata sub Mardokempado seu Merodacho

Rege Babyloniorum, Ezechia regnante super Judam, & florente Isaia, cujus exstat vaticinium adversus Babylonios *augures celi, qui contemplabantur sidera, & supputabant menses, ut ex eis annuntiarent ventura.* Cap. xlvii vers. 13. Annos 720. subtrahamus annis 3401. Superest annus Periodi Romanæ 2681. qui proinde congruit anno ante Christum 720.

Si anni ante epocham eandem dati superaverint annos 3400. abjicientur de summa data, illi 3400. & residuum similiter subtrahetur annis 3401. Sit in exemplum annus ante Christum, natus 3761. à quo Judaica periodus exordium ducit. Dempstis de hac summa annis 3400. residui sunt 361. qui subtracti annis 3401. relinquunt nobis annum Periodi Romanæ 3040. qui idcirco venit copulandus cum anno ante Christum natum 3761.

Quod spectat annos Christi excedentes annos 3400. expansos in Periodi Romanæ tabula, hi dicto citius convertuntur in annos ejusdem Periodi, abjectis annis 3400. quotiescumque id postulat calculus. Sic annus Domini 5000. in quo terminatur tabula festorum mobilium temporaria, digesta à Clavio & ad pleniluniorum mediorum calculos revocata cap. xxii. Calend. Gregor. reperitur stylo Juliano annus Periodi Romanæ 1600.

CANON II.

Dato quovis anno Periodi Romanæ, investigare epactam illius astronomicam.

Notetur numerus tetraëtericus congruens anno periodi Romanæ dato. Is epactam astronomicam exhibebit in tabula numerorum tetraëtericorum, quibus epactæ astronomicæ illicantur. Sic posito in exemplum anno periodi Romanæ 2681. numerus tetraëtericus 358. qui ipsi respondet, indicat deberi huic anno epactam astronomicam D.7, H.16, M.16.

C A N O N I I I.

*Inventa epacta astronomica, invenire novilunia media anni
cui respondet.*

Signatis minutis, horis & diebus epactæ astronomicæ, affixæ numero tetraëterico congruenti anno dato, adeundum est Calendarium astronomicum, iuxta methodum traditam pag. 39. Mox quælibet lunatio dabit minutum, horam, & diem novilunij medij. Et quidem si annus datus vnus sit ex tribus primis quadriennij, in quo jacet numerus tetraëtericus epactæ, dies novilunii quærendus est in ordine dierum communium mensis labentis: Si autem annus datus quartus sit in assignato quadriennio, dies ille novilunii medij quærendus est post intercalationem bissexti in ordine dierum bissextilium. Exempla subijcio, quæ vsum Calendarij & periodi reddunt testatissimum.

Exemplum I. Anno primo secundæ Olympiadis, ante Christum natum 772. die xxij. Chœiac Egyptii mensis, seu xxiv. mensis Junii, quo conceptum in matris vtero Romulum putat Tarrutius Mathematicus apud Plutarchum in Romulo, novilunium medium contigit Romæ, hora 20. 3'. 14". post mediam noctem, seu hora 8. 3'. 14". post meridiem; ut supputat Petavius lib. viii. de Doctrina temporum pag. 770. nisi quod Julij xxiv. dies pro Iunij xxiv. mendose & contra calculi fidem in locum hunc irrepsit. Annus ante Christum natum 772. iuxta priorem canonem est Periodi Romanæ 2639. cui congruit numerus tetraëtericus 345. Epacta astronomica respondens huic numero est D. 2, H. 20, M. 22. & in lunatione sexta Calendarij astronomici signat novilunium medium die communi 24. Iunii mensis, hora 8. minutis 2. à meridie. Hoc est uno tantum minuto citius, quàm calculus Petavij novilunium hoc exhibeat.

Exemplum II. Anno Domini 32. novilunium medium commissum est Romæ Kalendis Januariis in ipso meridie, vti docet accuratissimus astronomus V. C. Joannes Dominicus Cassinus in Indicam seu Siamensem Astronomiam num. xviii. Annus ille in periodo Romana obtinet numerum tetraëtericum 1. adeoque epactam astronomicam D. 29, H. 12, M. 44. quæ in lunatione prima Calendarij astronomici dat novilunium medium die prima Januarij, hor. 0. min. 0. ac proinde omnino in meridie.

Exemplum III. Anno Domini 45. *Eclipticum novilunium ex calculis Petavij lib. 8. Doct. Temp. pag. 823. iuxta medios motus, fuit Augusti die primo, hor. 3. 13'. 34". post meridiem.* Quemadmodum notat Eminentiss. Cardinalis Norisius in fastos consulares Anonymi, pag. xxxviii. Numerus tetraëtericus 549. debetur ex Periodo Romana anno Domini 45. Epacta congruens huic numero est D. 24, H. 2, M. 39. & in lunatione octava Calendarij prodit novilunium medium Augusti die primo, hor. 3. 13'. post meridiem.

Exemplum IV. Eminentissimus idem Scriptor agens de novilunio paschali anni Domini 453. pag. 31. Dissertationis de Paschali Latinorum cyclo annorum lxxxiv. scribit: *Eo autem anno ad Urbis meridianum Novilunium medium fuit Martii die 25. hor. 9. 8'. 35". post meridiem.* Is annus ex Periodi Romanæ methodo habet numerum tetraëtericum 651. cui illigatur epacta astronomica D. 5. H. 5. M. 4. indicans in lunatione tertia Calendarij Novilunium Martii die 25. hor. 9. 8'. post meridiem.

Exemplum V. *Mense Decembri anni 1285. Tabulæ Astronomicæ produnt secundum medium motum, Novilunium Romæ aliquot minutis ante mediam noctem, quam dies 28. Decembris consequitur, vt iterum scribit idem Cardinalis in Dissertatione de Cyclo Paschali Ravennate, cap. iv. pag. 87.* Annus Domini 1285. in periodo Romana notatus, habet numerum tetraëtericum 9. cui affigitur epacta astronomica D. 23. H. 9. M. 59. dans in lunatione embolima Calendarij Novilunium medium die 27. Decembris, hor. 11. minutis 34. post meridiem, seu minutis 26. ante mediam noctem, quam dies 28. Decembris consequitur.

Multus essem, si alia ex ejusdem Cardinalis abaco exempla peterem. Quo tamen adhuc eluceat scrupulosissima Calendarij Astronomici, & Periodi Romanæ accuratio, novilunia quædam mensis Decembris reperta in lunatione embolima per epactas astronomicas numeris tetraëtericis affixas conféro cum totidem noviluniis, intervallo 84. annorum interposito, supputatis ab eodem Cardinale pag. 47. Dissertationis jam laudatæ de Paschali Latinorum cyclo annorum lxxxiv.

Anni ante Christ. nat.	Anni per. Romanæ	Numeri tetraëterici	Epactæ astronomicæ.			Novil. Mensis Decemb. post meridiem.			Anni Urbis	Novilunia Mensis Decembris post me- ridiem.			
			D.	H.	M.	D.	H.	M.		D.	H.	'	"
292	3109	465	29.	6.	3	21.	15.	29	462	21.	15.	29.	33
208	3193	486	27.	23.	12	22.	22.	20	546	22.	22.	20.	37
124	3277	507	26.	16.	21	24.	5.	11	630	24.	5.	11.	41
40	3361	528	25.	9.	30	25.	12.	2	714	25.	12.	2.	45
Per. Romanæ & Anni Christi	45	549	24.	2.	39	26.	18.	53	798	26.	18.	53.	50
	129	570	22.	19.	48	28.	1.	44	882	28.	1.	44.	54
	213	591	21.	12.	57	29.	8.	35	966	29.	8.	35.	58
	297	612	20.	6.	6	30.	15.	26	1050	30.	15.	27.	2

Patentissimam oculis hanc Noviluniorum concordiam verbis augere superfluum foret. Nec est quod moremur unum illud minutum, quo calculus Norifianus calculum nostrum superat in novilunio anni Urbis 1050. Christi & Periodi Romanæ 297. ob secunda in Calendario Astronomico haud expressa.

C A N O N I V.

Notato numero tetraëterico anni dati, reperire alium numerum tetraëtericum ad investigandum epactam indicem pleniluniorum.

SI numerus tetraëtericus anni dati non excedat summam 425. adde illam summam, & habebis numerum tetraëtericum, cui illigatur epacta astronomica index pleniluniorum mediorum totius anni. Si autem numerus tetraëtericus anni dati superet dictam summam 425. Subtrahere illam numero tuo tetraëterico, & similiter inuenies epactam astronomicam indicem pleniluniorum. Exemplis rem illustro.

Exemplum I. Anno ante Christi nativitatem vulgarem 720. qui ex canone i. est Periodi Romanæ 2681. debetur numerus tetraëtericus 358. Adde 425. habebis numerum tetraëtericum 783. cui affigitur epacta Astronomica D. 22. H. 10. M. 38. quæ dabit plenilunia illius anni. Sic in lunatione tertia reperies plenilunium octava die Martii, horis 3. minutis 34. à meridie: & in lunatione nona septimum ab illo plenilunium invenies prima die Septembris, horis 7. minutis 58. item à meridie. Petavius lib. 8. De Doctrina Temporum pag. 774. & 775. vnum & alterum exhibet plenilunium eclipticum anni ante Christum 720 calculo ad meridianum Parisinum directo, cui si addas ex ejus canone minuta 50. pro meridiano Romano ad quem calculus noster dirigitur, reperies vnum plenilunium secundum medios motus accidisse Romæ octava die Martii, horis 3. minutis 35. post meridiem: alterum verò prima die Septembris, horis 7. minutis 59. item post meridiem; ita ut calculus Petavianus vno tantum minuto nostrum superet. Adverte obiter vocem *Novilunium* ter irrepsisse in paginam 775. contra Petavii propositum, & calculorum ejus fidem.

Exemplum II. Anno ante Christum 200. Periodi Romanæ 3201. respondet numerus tetraëtericus 488. Inde subductis 425. restat numerus tetraëtericus 63. cui illigatur epacta astronomica D. 11. H. 16. M. 9. Hæc in lunatione tertia Calendarij signat plenilunium medium Martii Die

Die 18. Hora 22. Min. 3. à meridie, seu die 19. hora 10. min. 3. à media nocte. Petavius in octavo de doctrina temporum pag. 811. supputat hoc plenilunium medium Martij xix. hora 9. 13'. post mediam noctem Iulietiae. Additis secundum illius canonem minutis 50. plenilunium hoc factum est Romæ hor. 10. min. 3. à media nocte, omnino juxta nostrum Calendarium.

Ex his inferendum est tempus mediæ oppositionis seu plenilunii mediij post annos mille septingentos transire in tempus mediæ conjunctionis seu novilunii mediij, & vice versa tempus mediæ conjunctionis post totidem annos converti in tempus mediæ oppositionis. Nam numerus tetraëtericus, qui per additionem, vel subtractionem 425. factam numero tetraëterico conjunctionis, assumitur in signum epactæ indicis omnium anni dati pleniluniorum, post annos mille septingentos reperitur in Periodo Romana character epactæ indicis omnium anni cui conjungitur, noviluniorum. Is autem numerus qui ante mille septingentos annos exhibuerat epactam noviluniorum indicem, eam nunc mutat in epactam pleniluniorum. Palam ante oculos rem facio exemplo anni Christi 1501. collati cum anno ante Christum 200. Jam vidimus in secundo huius canonis exemplo numerum tetraëtericum 63. assumptum esse in signum epactæ D. 11. H. 16. M. 9. quæ anno ante Christum 200. signavit plenilunium Martij die 18. hora 22. min. 3. à meridie, idque omnino juxta Petavii calculos. Atqui post annos mille septingentos, nempe anno Christi 1501. usurpandus venit ex Periodo Romana numerus tetraëtericus 63. una cum epacta D. 11. H. 16. M. 9. quæ dat novilunium Martij die 18. hora 22. Min. 3. à meridie, idque iterum juxta tabulas Parisinas epactales Petavii ad meridianum Romanum directas, quæ ne uno quidem secundo excedunt hunc nostrum calculum.

C A N O N V.

Epactas Astronomicas Periodi Romanæ equare quàm proximè tabulis Parisinis epactalibus Petavii.

QUAMVIS epactæ astronomicæ Periodi Romanæ quàm proximè assequantur tabulas Parisinas epactales Petavii ad meridianum Romanum directas, in singulis annis primis singulorum tetraëteridum, seu singulorum quadrienniorum; tantisper tamen ab illis absunt in reliquis tribus, idque ob defectum methodi tetraëtericæ. Hæc enim methodus efficit, ut minuta 2. deficient epactam anni secundi, minuta 5. epactam anni tertii, & minuta 7. epactam anni quarti in singulis tetraëteridibus. Si igitur quempiam moveat hæc quamvis levissima discrepantia minorum; dato anno secundo unius tetraëteridis, addantur minuta 2. minutis epactæ quæ ipsi congruit: dato anno tertio, addantur similiter minuta 5. & dato anno quarto, minuta 7.

Exemplum anni secundi tetraëteridis: Anno ante Christum 431. qui est Periodi Romanæ 2970. & secundus tetraëteridis, debetur numerus tetraëtericus conjunctionis 532. una cum epacta D. 22. H. 8. M. 8. Additis minutis 2. prodit epacta D. 22. H. 8. M. 10. qualem ad hunc annum postulant tabulæ Parisinæ epactales Petavii. Erat annus Urbis Romæ 323. quo non tam juxta Petavium quàm Emin. Card. Norisium pag. 48. Dissertationis de Paschali Latinorum cyclo annorum lxxxiv. Novilunium medium contigit Romæ Decembris die 28. hor. 13. 22'. post meridiem, quâ die, hora, & minutis descripta mihi epacta prodit novilunium in lunatione embolima.

Exemplum anni tertii tetraëteridis: Anno Christi 455. respondet numerus tetraëtericus 5. cum epacta D. 26. H. 11. M. 21. Additis minutis 5. fit epacta D. 26. H. 11. M. 26. quæ in quarta lunatione dat nobis paschale novilunium die 2. mensis Aprilis, hora 15. min. 30. à meridie. Ex tabulis Petavii ad meridianum Romanum directis, & revocatis ad meridiei calculos per additionem horarum 12. habetur epacta D. 26. H. 11. 26', 19''. quæ, secundis 19. neglectis, signat præfatum novilunium dicta die 2. Aprilis, hor. 15. min. 30. post meridiem, omnino secundum nostrum Calendarium. At si secunda exprimantur, tempus dicti novilunii præter diem 2. Aprilis, hor. 15. postulat minuta 29. secunda 54. Hinc Eminentissimus Norisius in dissert. de paschali Latinorum cyclo ann. lxxxiv. pag. 32. scribit: *Novilunium medium eo anno 455. contigit Romæ die 3. Aprilis, hor. 3. 29'. 54". à media nocte.*

Exemplum anni quarti tetraëteridis: Anno Christi 444. congruit numerus tetraëtericus 104. & epacta D. 24. H. 15. M. 10. quæ, adhibita æquatione debita anno tetraëteridis quarto, fit præter dies 24. & horas 15, minorum 17. & prodit novilunium medium Martij die 4. hor. 22. min. 55. post meridiem. Tabulæ Petavianæ ad idem meridianum & eandem temporis epocham accommodatæ dant nobis epactam dicti anni D. 24. H. 15. 17'. 31''. & novilunium medium Martij,

secundis neglectis, die 4. hor. 22. min. 55. post meridiem, seu die 5, hor. 10, min. 55. post mediam noctem. Cardinalis Norisius in laudata dissertatione pag. 22. ait: *Celeste Noxillum anno 444. contigit Romæ die 5. Martii, hor. 10. 55. 34. à media nocte.*

Si præfatam minutorum æquationem non adhibuerimus, epactæ nostræ medium quoddam obtinebunt inter tabulas Parisinas Petavii, & Philolaicas Bullialdi. Quæ enim congruunt anno primo, & secundo tetraëteridis, proxime attingunt calculum Petavianum: quæ autem respondent anno tertio & quarto, magis accedunt ad Bullialdicum.

C A N O N V I.

Periodum Romanam à Stylo Juliano ad Stylum Gregorianum reducere.

Construenda est tabula radicum Gregorianarum eo qui sequitur modo, notatis hinc annis Domini, illinc annis Periodi Romanæ, item minutis addendis, vel subtrahendis Stylo Julia no.

Radices Gregorianæ Astronomicæ.

Anni Domini	An. per. Romanæ	Minuta æquationis	Anni Domini	An. per. Romanæ	Minuta æquationis	Anni Domini	An. per. Romanæ	Minuta æquationis	Anni Domini	An. per. Romanæ	Minuta æquationis
1501	317	8.A.	3101	2057	12. S.	4701	2329	18.A.	6301	669	2. S.
1701	2145	19.A.	3301	485	2. S.	4901	2225	22. S.	6501	2497	9.A.
1801	1941	21. S.	3401	2213	10.A.	5001	553	11. S.	6601	825	21.A.
1901	269	9. S.	3501	541	20.A.	5101	2281	0. 0	6701	621	19. S.
2101	2097	1.A.	3701	437	9. S.	5301	709	11.A.	6901	449	10. S.
2201	425	12.A.	3801	2165	8. S.	5401	2437	21.A.	7001	777	1.A.
2301	2153	23.A.	3901	493	2.A.	5501	2233	17. S.	7101	2505	12.A.
2501	2049	16. S.	4101	2321	13.A.	5701	661	6. S.	7301	933	23.A.
2601	377	6. S.	4201	649	25.A.	5801	2389	4.A.	7401	729	16. S.
2701	2105	6.A.	4301	445	15. S.	5901	717	15.A.	7501	2457	6. S.
2901	533	17.A.	4501	2273	4. S.	6101	613	24. S.	7701	885	5.A.
3001	329	23. S.	4601	601	7.A.	6201	2341	14. S.	7801	2613	17.A.

									7901	2409	23. S.
									8101	837	12. S.
									8201	2565	1.A.

Pro radicibus Gregorianis ulterius eruendis redeundum est ad initium, addendo annis Domini annos 6800, annis autem periodi Romanæ annos 576. Sic annis 6800. additis anno Domini 1501. annis autem 576. accedentibus anno Periodi Romanæ 317. prodit una radix Gregoriana quæ annum Periodi Romanæ 893. copulat cum anno Domini 8301. Similiter annis 6800. additis anno Domini 1701, & annis 576. additis anno Periodi Romanæ 2145. extrahitur alia radix Gregoriana quæ componit annum Periodi Romanæ 2721. cum anno Domini 8501. Idem facies in cæteris radicibus, quæ sequuntur, & radicem quam desideras, mox obtinebis. Est autem advertendum notatam minutorum æquationem minutis epactæ per radicem inventæ addendam, vel subtrahendam, in orbem prope

prope redire. Dico *prope*: quia æquatio radicis extractæ auget æquationem radicis unde extrahitur, uno vel duobus minutis. Rationem scrupulosæ hujus æquationis ponit in conspectu canon ix.

CANON VII.

Dato anno Domini Stylo Gregoriano, invenire annum Periodi Romanæ, qui ipsi congruit.

Consule canonem vi. & quære in radicibus Gregorianis annum Domini datum, vel proximè minorem, si annus datus non adfuerit. Quot anni superabunt annum illum proximè minorem, addendi sunt anno periodi Romanæ qui notatæ radici congruit.

Exemplum: Dato anno Domini 1582, qui est primus in Stylo Gregoriano, volo invenire annum Periodi Romanæ qui ipsi respondet. Annus ille non extat in radicibus Gregorianis. Itaque sumo proximè minorem, nempe annum Domini 1501. cui conjungitur annus periodi Romanæ 317. Cum annus Domini 1582. superet annum Domini 1501. annis 81. addo annos 81. anno Periodi Romanæ 317. & reperio annum huius periodi 398. copulandum esse cum anno Domini 1582.

CANON VIII.

Invento anno Periodi Romanæ Stylo Gregoriano, æquare epactam astronomicam, quæ tetraëterico illius anni numero debetur.

Nota in primis numerum tetraëtericum anni periodi Romanæ inventi. Mox quære in tabula numerorum tetraëtericorum epactam astronomicam notato numero tetraëterico respondentem. Tum adi canonem vi. ut inde habeas minuta æquationis addenda, vel subtrahenda minutis epactæ tuæ, juxta id quod radix Gregoriana data postulat.

Exemplum: Anno Domini 1601. qui juxta canonem vii. est annus Periodi Romanæ 417. Stylo Gregoriano, debetur numerus tetraëtericus 642. adeoque epacta astronomica D. 26. H. 20. M. 31. Vis æquare hanc epactam, consule in sexto canone radicem Gregorianam, quæ copulat annum Periodi Romanæ 317. cum anno Domini 1501. & invenies minuta æquationis 8. addenda. Adde igitur minutis epactæ datæ minuta 8. habebis epactam astronomicam Gregorianam æquatam Dierum 26. Horarum 20. Minutorum 39.

CANON IX.

Styli Gregoriani in epactis astronomicis æquatis accuratorem demonstrare è Stylo Juliano.

Tempus novilunii signati per epactam astronomicam Gregorianam æquatam confer cum tempore ejusdem novilunii signati per epactam astronomicam Julianam. Si exactam Styli Juliani à Stylo Gregoriano differentiam repereris, manifestissima erit tibi epactæ Gregorianæ accuratio.

Exemplum: Anno Domini 1601. jam memorato Stylus Gregorianus Stylo Juliano adimebat dies omnino decem. Epacta astronomica Gregoriana æquata illius anni est D. 26, H. 20. M. 39. ut vidimus can. viii. Si novilunium paschale astronomicum ejusdem anni scire cupias, ad lunationem quartam Calendarii astronomici, & dicta epacta indicabit tibi hoc novilunium die secunda mensis Aprilis, hora 6. min. 17. à meridie. At Stylo Periodi Romanæ Juliano annus Domini 1601. habet numerum tetraëtericum 88. cum epacta astronomica D. 7. H. 7. M. 55. quæ

in ter-

in tertia lunatione Calendarii signat præfatum novilunium die 23. mensis Martii, hora 6. min. 17. à meridie: ita ut differentia Styli Juliani à Stylo Gregoriano sit dierum decem absque ulla horarum & minutorum additione vel detractiōe.

Ad maiorem commoditatem hujus canonis, subjicio tabulam in qua diligenter adnotantur per plura secula dies in Stylo Gregoriano omissi. Ne quis autem miretur me hanc dierum omissionem ponere non in centesimis in quibus omittuntur dies bissextiles, sed statim post hujusmodi centesimos, observet velim epactas astronomicas Gregorianas, quæ congruunt annis centesimis non bissextilibus, nullum ex bissexti omissione incommodum pati: quia in ejusmodi annis omnino usurpantur ut in annis communibus, hoc est, nulla dierum bissextilium qui notantur in Calendario, habita ratione. Sit igitur.

Tabula dierum omissorum in Stylo Gregoriano.

Anni Domini	Dies omissi	Anni Domini	Dies omissi	Anni Domini	Dies omissi	Anni Domini	Dies omissi	Anni Domini	Dies omissi	Anni Domini	Dies omissi	Anni Domini	Dies omissi
1582	10												
1701	11	3301	23	4901	35	6501	47	8101	59	9701	71	11301	83
1801	12	3401	24	5001	36	6601	48	8201	60	9801	72	11401	84
1901	13	3501	25	5101	37	6701	49	8301	61	9901	73	11501	85
2101	14	3701	26	5301	38	6901	50	8501	62	10101	74	11701	86
2201	15	3801	27	5401	39	7001	51	8601	63	10201	75	11801	87
2301	16	3901	28	5501	40	7101	52	8701	64	10301	76	11901	88
2501	17	4101	29	5701	41	7301	53	8901	65	10501	77	12101	89
2601	18	4201	30	5801	42	7401	54	9001	66	10601	78	12201	90
2701	19	4301	31	5901	43	7501	55	9101	67	10701	79	12301	91
2901	20	4501	32	6101	44	7701	56	9301	68	10901	80	12501	92
3001	21	4601	33	6201	45	7801	57	9401	69	11001	81	12601	93
3101	22	4701	34	6301	46	7901	58	9501	70	11101	82	12701	94

Facile erit ex hac tabula judicare de radicibus Gregorianis descriptis in sexto canone. Sit in exemplum radix quæ absque ulla minutorum æquatione copulat annum Domini 5101. cum anno Periodi Romanæ 2281. Numerus tetraëtericus 258. respondens huic anno, indicio est deberi ipsi epactam astronomicam D. 25. H. 1. M. 10. quæ in lunatione quarta Calendarii dat novilunium medium paschale die 4. mensis Aprilis, hor. 1. min. 46. à meridie. Annus ille Domini 5101. Stylo Juliano concurret juxta primum canonem cum anno Periodi Romanæ 1701. habetque numerum tetraëtericum 113. cum epacta astronomica D. 2. H. 23. M. 42. quæ præfatum novilunium exhibet in secunda lunatione Calendarii die 26. mensis Februarii, hor. 1. min. 46. à meridie. Adeo ut differentia Styli Juliani à Stylo Gregoriano sit dierum omnino triginta septem, quot omisos in Stylo Gregoriano notat nostra tabula ad annum Domini 5101.

Aliud Exemplum: E radice dicti anni 5101. intelligimus juxta sextum canonem radicem Gregorianam anni Domini 11901. postulare annum Periodi Romanæ 2857. una cum numero tetraëterico 402. & epacta astronomica D. 3. H. 13. M. 53. Dum Stylus Julianus conjungit annum Periodi Romanæ 1701. cum dicto anno Domini 11901. ac proinde postulat eo anno numerum tetraëtericum 113. cum epacta astronomica D. 2. H. 23. M. 42. Epacta ista Juliana signat exempli gratia

12901	95
13001	96
13101	97
13301	98
13401	99
13501	100

gratia novilunium in prima lunatione die 27. Januarii, hor. 13, Min. 2. post meridiem. At epacta Gregoriana dat hoc idem novilunium die 25. Aprilis, hor. 13. min. 3. post meridiem. Differentia est dierum 88. juxta dierum omissorum tabulam, ac præterea unius tantum minuti: quod æquatio radicis extractæ augeat æquationem radicis unde extrahitur, modò uno, modo duobus minutis, ut notavi in sexto canone.

Canonem pro pleniluniis Gregorianis investigandis alium non astruo à quarto canone. Dato enim numero tetraëterico conjunctionis Gregorianæ, mox reperitur numerus tetraëtericus oppositionis per additionem vel detractionem 425. juxta regulam ibi præscriptam. Hoc solum moneo, æquationem minorum addendorum, vel subtrahendorum minutis epactarum conjunctionis locum etiam habere in epactis oppositionis; ut servetur modus, & numerus dimidiæ lunationis, quæ est dierum 14. horarum 18. minorum 22.

E P I L O G U S.

Escripito jam Calendario Lunari Astronomico, datis & Canonibus in Periodum Romanam aptandam huic Calendario, concludendum superest Calendarium Romanum constructum cum gemino epactarum dispositu aptissimum esse ad investigandum novilunia civilia, accurate signata per epactas civiles numeris tetraëtericis Periodi Norisianæ affixas. Exempla ex utroque Calendario pono, quæ & calculi accuratorem & antiquitatem ecclesiasticam æque illustrent.

Exemplum I. Anno æræ Christianæ vigesimo nono, quo consulatum gesserunt duo Gemini, congruit juxta Periodum Norisianam numerus tetraëtericus 218. epacta Romana xxvii. Cyclos Solis 10. litera Dominicalis B. Hi characteres produnt in Calendario nostro Romano civile novilunium die quarta mensis Martii, feria vi. Si lunarem calculum astronomicè examine-mus, Periodus Romana dat nobis numerum tetraëtericum 545. una cum epacta astronomica, D. 27 H. 4 M. 2. quæ in lunatione tertia Calendarii Astronomici signat cœleste Novilunium Die 3. dicti mensis, hor. 10, min. 10. à meridie, sive hora una, minutis 50. ante mediam noctem, à qua novilunium civile quarto Martii congruens accuratissimè ducitur.

Insigne est hoc novilunium, quia citima neomenia Paschalis Judaica olim planè compe-tebat in Martii diem quartum. Ideo sanè quartamdecimam lunam paschalem ad xvi. Kal. Apr. seu decimum septimum diem mensis Martii citimo termino refert vetustissimus auctor computi *De Pascha* tributi S. Cypriano. Nempe Judæi Luna xiv. Sole in Ariete consistente, Pascha quotan-nis instaurare lege jubebantur, ut auctor est Josephus lib. 2. Antiq. cap. 10. Porro ingressus Solis in Arietem tunc vulgo creditus, ac biduo civiliter tributus, non tam xv. Kal. Apriles, seu Mar-tii decimo octavo, quam xvi. Kal. Apriles, seu Martii decimoseptimo notatus reperitur. Nam Columella in undecimo de re Rustica ait: xvi. Calend. April. Sol in Arietem transitum facit. Et in veteri Calendario Romano quod Hervartus, Petavius, Lambecius, alijque ediderunt, nota-tur xvi. Kal. Apr. Sol in Ariete. Auctor quoque laudati computi ait expressè, quod dies primus novi mensis secundum cursum lunæ duodecies decrescens recognoscitur xvi. Kal. April.

Ista nos docent lunam xiv. Paschalem anni æræ vulgaris 29. accuratè incidisse in Martii diem decimumseptimum, feriam v. Lunam autem quintamdecimam contigisse decimo octavo ejusdem mensis, feria vi. Cum annus ille 29. juxta Periodum Romanam habuerit numerum tetraëtericum conjunctionis 545. debuit habere ex Can. iv. numerum tetraëtericum oppositionis 120. ac proinde epactam pleniluniorum indicem D. 12, H. 9, M. 40. quæ in lunatione tertia signat plenilunium Martij die 18. hor. 4, min. 32. à meridie.

Inde illustratur sententia Sanctorum patrum asserentium Christum passum esse duobus Ge-minis consulibus. Quò spectant & Acta illa Pilati, in quibus S. Epiphanius Hær. 50. §. 2. se legisse testatur *το δεκάπεντε καλανδῶν Ἀπριλλίων τὸ πᾶσι γεγενῆσθαι*. Decimo quinto Kalendas Apriles passionem contigisse. Nam in primis constat decimo octavo mensis Mar-tii congruere lunam quintamdecimam Paschalem, feriam sextam, qui sunt ipsissimi characteres Passionis Dominicæ observati à Sanctis Patribus. Secundo patet oppositionem mediam, seu plenilunium, eodem die contigisse, & meritò. Nam Origenes tract. 35. in Matthæum ait: *In tempore, quo passus est Christus, manifestum est, quoniam conventus non erat Lunæ ad Solem, quoniam tempus erat Paschale, quod consuetudinis est agere, quando Luna Solis plenitudinem habet, & in tota est nocte*. S. P. Augustinus epist. 199. aliàs 80. ad Hefychium num. 34. ait similiter: *Quando Crucifixus est Christus . . . Pascha fuerat Judæorum, quod nonnisi in Lunæ plenitudine ce-lebra-*

lebratur. Superfedeo dictis aliorum Patrum, quia nulli dubium est Paschæ tempore Lunam fuisse plenissimam, uti loquitur S. Hieronymus in cap. 27. Matthæi.

Si quis notati jam novilunii & plenilunii Paschalis calculos directos velit ad meridianum Jerosolymitanum, addat horas duas, & novilunium habebit ad quartum diem Martii, minutis 10. à media nocte, plenilunium verò ad decimum octavum ejusdem mensis, horis 6, minutis 32. à meridie. Emin. Cardinalis Norisius in Cenotaphijs Pisanis Dissert. 2. §. 12. pag. 325. congruenter nostris calculis statuit mortem Christi A. U. 782. duobus Geminis consulibus, quo anno, inquit, eundem passum S. Augustinus, alique Patres ex vetusta traditione passim affirmarunt.

Exemplum II. Sanctissimus Pontifex Pius V. in restitutione anni lunaris, quam vnà cum reformatione Breviarii Romani aggressus est Pontificatus sui tempore, suppeditat nobis hoc secundum exemplum pro anno Christi 1569. singula illius anni novilunia è Calendario Piano exhibeo in sequenti paradiamata, & quidem collata cum totidem celestibus noviluniis, quæ calculi accuratationem nos edoceant. Quo autem illustrius fiat exemplum, adjicio Novilunia Nicæna anni Christi 353. toto quatrinduo posteriora Pianis; id quod calculus astronomicus æquè demonstrat.

Annus Domini 1569.

Numerus Aureus Pianus XII.
Num. Tetraët. 120. Per. Norisianæ,
Epacta Romana XIII.
Num. Tetraët. 80. Periodi Romanæ
Epacta Astron. D. 13, H. 10, M. 40.

Novilunia.

Astronomica			Civilia		
	D.	H.	M.		
Januar.	17.	2.	4	Jan.	18
Februar.	15.	14.	48	Febr.	16
Mart.	17.	3.	32	Mart.	18
April.	15.	16.	16	Apr.	16
Mai.	15.	5.	0	Mai.	16
Jun.	13.	17.	44	Jun.	14
Jul.	13.	6.	28	Jul.	14
Aug.	11.	19.	12	Aug.	12
Septemb.	10.	7.	56	Sept.	11
Octob.	9.	20.	40	Octob.	10
Novemb.	8.	9.	24	Novemb.	9
Decemb.	7.	22.	8	Dec.	8

Annus Domini 353.

Numerus Aureus Nicænus XII.
Num. Tetraët. 299. Per. Norisianæ.
Epacta Romana IX.
Num. Tetraët. 626. Periodi Romanæ
Epacta Astron. D. 9, H. 13, M. 17.

Novilunia.

Astronomica				Civilia
	D.	H.	M.	
Januar.	20.	23.	27	Januar. 22
Februar.	19.	12.	11	Febr. 20
Mart.	21.	0.	55	Mart. 22
Apr.	19.	13.	39	Apr. 20
Mai.	19.	2.	23	Mai. 20
Jun.	17.	15.	7	Jun. 18
Jul.	17.	3.	51	Jul. 18
August.	15.	16	35	Aug. 16
Septemb.	14.	5.	19	Sept. 15
Octob.	13.	18.	3	Octob. 14
Novemb.	12.	6.	47	Novemb. 13
Decemb.	11.	19.	31	Decemb. 12

Calculus astronomicus inchoat hac in tabula dies à meridie antecedente mediam noctem, à qua exor-

exordium ducunt novilunia civilia, quæ idcirco eundem cum astronomicis naturalem diem obtinent. Si Calendarium Pianum consulas, Numerus Aureus xii. indicabit tibi eosdem noviluniorum civilium dies, quos in Calendario nostro Romano prodit epacta Romana xiii. Quod si Calendarium Nicænum, vel potius Dionysiano-Alexandrinum adeas, Numerus Aureus xii. dabit similiter eadem novilunia civilia quæ epacta Romana ix. quatruiduo tardius in Calendario nostro Romano signat. Fasti Consulares Anonymi, quos ab eruditissimo Magliabechio acceptos edidit, & doctissimè illustravit Eminentissimus Cardinalis Norisius, produnt ad annum Christi 353. *Constantio VI. & Constantio II.* consulibus, Kalendis Januariis diem *Uen.* seu feriam vi. & lunam x. quæ argumento est deberi huic anno epactam ix. qualem Periodus Norisiana nobis supeditat. Eadem periodus nos docet similiter Kalendas Januarias dicti anni incidisse in feriam vi. quia perhibet annum Domini 353. in linea cycli Solis 26. cui congruit lit. era Dominicalis C.

Ex his patet Periodum Norisianam rectissimè consequi notatam in Calendario Piano quatruiduanam noviluniorum præcessionem. Non est mei instituti enarrare hic monumenta singula quatruiduanæ, vel plusquam quatruiduanæ hujus anticipationis. Qui eam apud auctores illius sæculi perspectam voluerint, legere poterunt Paulum Episcopum Forosemproniensem lib. 8. Paulinæ; Joannem Lucidum in epitome emendationis Calendarii Romani, cap. 4. Joannem Mariam de Tholosanis, ordinis Prædicatorum in brevi annotatione emendatoria Calendarii Romani directæ ad Sacrosanctum Concilium Oecumenicum Tridentinum; Petrum Pitatum, insignem mathematicum Veronensem in supplicatione pro Romani Calendarii emendatione ad ejusdem Concilij patres habita, & in epistola nuncupatoria ad Pium IV. Pont. Max. Erasmus Osvaldum Schreckenfuchsum Austriam in Dialogo de Septem Calendarijs, & alios non paucos.

Adverto tamen dictam præcessionem noviluniorum solum triduum interdum postulasse. Sic anno correctionis Gregorianæ, Christi 1582. missa epacta Liliana xxvii. quæ præcessionem quatruiduanam supponit, longe accuratius usurpata est epacta xxvi. quæ diem unum detrahens de illa præcessionem, primum novilunium Gregorianum castigatissimè prodidit die 27. mensis Octobris, uti Calendarium nostrum demonstrat ex Periodo Norisiana ad Stylum Gregorianum accommodata. Sic anno 1598. Aureo Numero 3. epacta vulgaris xxiii. emendatior fuit epacta Liliana xxiv. ut intelliges non tam ex nostro Calendario, quàm ex his, quæ Clavius cap. xviii. Cal. Greg. pag. 351. & Petavius lib. 5. de Doct. temp. cap. 34. sapienter scribunt de Paschate anni proximè notati 1598. Ex quo aliisque exemplis quæ brevitatis causa missa facio, manifestum est correctores Gregorianos, probe scientes celestia novilunia suis temporibus solo triduo anticipare interdum Nicæna, triduanam illam anticipationem non immerito prætulisse quatruiduanæ, ne novilunia Paschalia citius, quàm par erat, aliquando contingerent. Impossibile certè fuit, stante cyclo decemnoventali Nicæno, remedium adhibuisse singulis computi lunaris defectibus.

Tabulas mediorum motuum quibus antequam excogitarem tetraëtericam methodum epactarum astronomicarum, utebar, maximè Can. viij. In Calendarium meum Romanum pag. 37. non edo in præsentem; cum videam Periodum Romanam nonnisi in paucissimis minutis ab his differre. Plura præterea mitto, quæ Deo Optimo Maximo juvante dicam in tractatu de cyclis ecclesiasticis, in quo operam meam nunc pono. Peractum anno Christi 1702. SS. D. N. Papæ CLEMENTIS XI Secundo, die 9. mensis Februarii, pridie Festi S. Guillelmi, Feria. v. Luna xiii. Stylo Gregoriano.

F I N I S.

*Regi autem Seculorum immortalis, invisibili, soli Deo,
honor & gloria in secula seculorum. Amen.*

1. Timoth. 1. 17.

FR. NICOLAUS SERANUS AQUILANVS
Sacr. Teol. Magister, totius Ordinis Fratrum Eremitarum
S.P.N. Augustini Prior Generalis.

Opus, cui titulus Calendarium Romanum Chronologorum causa
constructum &c. à Ven. P. Fr. Guillelmo Bonjour Tolosano nostri
ejusdem Ordinis concinnatum, cum dignum approbatione repertum sit, ut in
lucem edi possit, facultatem presentium tenore concedimus. Datum in Con-
uentu nostro S.P. Augustini de Urbe, die 7. Octobris 1701.

Fr. Nicolaus Seranus Generalis.

Loco † Sigilli

Mag. Fr. Dionysius Gori Senensis Prosecr. Ord.

Reg. lib. 3.

Imprimatur,
Si videbitur Reverendissimo Patri Magistro Sacri Palatii Apo-
stolici.

Dominicus de Zaulis Episc. Verulanus Vicesg.

Imprimatur.
Fr. Paulinus Bernardinus Ordinis Prædicatorum Sacri Apostolici
Palatii Magister.

XXX

11 90

Bonjour, Guillaume,

Selectae in sacram scriptura in dissertationes actae in seminario Montis-
Falisci

[Roma] 1705

4 Exeg. 94 d

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10353472-1